На основу члана 119. Закона о основама система образовања и васпитања, став 1. тачка 2. (Службени Гласник РС бр. 88/2017, 27/2018, 10/2019 и 6/2020), Школски одбор ОШ „Ратко Павловић Ћићко““ на својој седници дана _____2022. доноси

ШКОЛСКИ ПРОГРАМ

Основне школе „Ратко Павловић Ћићко“ Прокупље

за период од 01.09.2022. до 31.08.2026.год.

У Прокупљу, јун 2022. године

На основу члана 119. Закона о основама система образовања и васпитања, став 1. тачка 2. (Службени Гласник РС бр. 88/2017, 27/2018, 10/2019 и 6/2020) Школски одбор ОШ „Ратко Павловић Ћићко““ на својој седници дана _____2022. доноси

ОДЛУКУ

О УСВАЈАЊУ ШКОЛСКОГ ПРОГРАМА за период од 01.09.2022. до 31.08.2026. године

Школски програм основног образовања и васпитања ОШ „Ратко Павловић Ћићко“, Прокупље, доноси орган управљања, у складу са наставним плановима и програмима и плановима и програмима учења. Школски програм основног образовања и васпитања ОШ „Ратко Павловић Ћићко“, Прокупље, доноси орган управљања, у складу са наставним плановима и програмима и плановима и програмима учења. Школским програмом се омогућава оријентација ученика и родитеља, односно другог законског заступника у избору школе, праћење квалитета образовно-васпитног процеса и његових резултата, као и процену индивидуалног рада и напредовања сваког ученика.

У Прокупљу,
_____2022.године

Председник Школског одбора
_____
Дејан Живковић

Садржај

1. Полазне основе за израду школског програма 4
2. Циљеви школског програма 7
3. План учења основног образовања 8
4. Програми обавезних предмета, изборних програма, слободних наставних активности и часа одељењског старешине по разредима са начинима и поступцима за њихово остваривање 13
4.1. Први разред 13
4. 2. Други разред 49
4.3. Трећи разред 89
4.4. Четврти разред 129
4.5. Пети разред 178
4.6. Шести разред 254
4.7. Седми разред 332
4.8. Осми разред 413
4. Програми допунске и додатне наставе 500
5. Програм рада продуженог боравка 552
6. Програм културних активности школе 557
7. Програм школског спорта и спортско-рекреативних активности 557
8. Програм заштите од насиља, злостављања и занемаривања, програм спречавања дискриминације и програми превенције других облика ризичног понашања 559
9. Програм слободних активности ученика 588
10. Програм професионалне оријентације 639
11. Програм здравствене заштите 640
12. Програм социјалне заштите 640
13. Програм заштите животне средине 641
14. Програм сарадње са локалном самоуправом и друштвеном средином 642
15. Програм сарадње са породицом 645
16. Програм излета, екскурзија и наставе у природи 645
17. Програм рада школске библиотеке 648
18. Начин остваривања других области развојног плана школе које утичу на образовно-васпитни рад 649
18.1. Програми ученичких организација 649
18.1.1. Програм рада Ученичког парламента 649
18.1.2. Програм рада Вршњачког тима 650
18.1.3. Програм рада подмладка Црвеног крста 651
18.2. Програм инклузивног образовања 652
18.3. Компензаторни програм 652
18.4. Програм превенције осипања ученика 653
18.5. Програм безбедности и здравља на раду 655
18.6. Програм школског маркетинга 656
18.7. Програм рада ученичке задруге Ђерв 656

1. Полазне основе за израду школског програма

Школски програм Основне школе ,,Ратко Павловић Ћићко" за четворогодишњи период од 01.09.2022. године до 31.08.2026. године донет је на основу Законских регулатива. Основне елементе структуре и садржаја школског програма одређују пратећи важећи законски акти и то:

- Закон о основама система образовања и васпитања (Службени гласник РС бр. . 88/2017 , 27/2018-др.закони, 10/2019, 6/2020)
- Закон о основном образовању и васпитању (Службени гласник РС бр 55/2013, 101/2017, 27/2018 - др. закон и 10/2019)

Први разред

- Правилник о плану учења за први циклус основног образовања и васпитања и програму учења за **први разред** основног образовања и васпитања (Службени гласник РС-Просветни гласник, бр 10/2017, од 14.12.2017. године) (српски језик, енглески језик, математика, свет око нас, ликовна култура, музичка култура, физичко и здравствено васпитање, грађанско васпитање, хор) Примењује се на ученике који уписују први разред основног образовања и васпитања почев од школске 2018/2019. године.
- Правилник о изменама и допуни Правилника о плану учења за први циклус основног образовања и васпитања и програму учења за први разред основног образовања и васпитања (Службени гласник РС-Просветни гласник, бр 2/2020, од 9.4.2020. године) (план учења, дигитални свет)
- Правилник о изменама и допунама Правилника о наставном плану и програму за први и други разред основног образовања и васпитања (Службени гласник РС –Просветни гласник број 11/2016 од 26.8.2016.године) (верска настава)

Други разред

- Правилник о програму учења за **други разред** основног образовања и васпитања (Службени гласник РС –Просветни гласник број 16 од 17.9. 2018. године) (српски језик, енглески језик, математика, свет око нас, ликовна култура, музичка култура, физичко и здравствено васпитање, грађанско васпитање, хор)
- Правилник о изменама и допуни Правилника о плану учења за први циклус основног образовања и васпитања и програму учења за први разред основног образовања и васпитања (Службени гласник РС-Просветни гласник, бр 2/2020, од 9.4.2020. године) (план учења)
- Правилник о допуни Правилника о програму учења за други разред основног образовања и васпитања (Службени гласник РС-Просветни гласник, бр 5/2021, од 29.06.2021. године) (дигитални свет)
- Правилник о изменама и допунама Правилника о наставном плану и програму за први и други разред основног образовања и васпитања (Службени гласник РС –Просветни гласник број 11/2016 од 26.8.2016.године) (верска настава)

Трећи разред

- Правилник о програму учења за **трећи** разред основног образовања и васпитања (Службени гласник РС-Просветни гласник, бр 5, од 27.5.2019. године) (српски језик, енглески језик, математика, природа и друштво, ликовна култура, музичка култура, физичко и здравствено васпитање, грађанско васпитање, пројектна настава, хор). Примењује се почев од школске 2020/2021. године.
- Правилник о изменама и допуни Правилника о плану учења за први циклус основног образовања и васпитања и програму учења за први разред основног образовања и васпитања (Службени гласник РС-Просветни гласник, бр 2/2020, од 9.4.2020. године) (план учења)
- Правилник о изменама и допунама Правилника о наставном плану за први, други, трећи и четврти разред и наставном програму за **трећи** разред основног образовања и васпитања (Службени гласник РС –Просветни гласник број 11/2016 од 26.8.2016.године) (верска настава)

Четврти разред

- Правилник о програму учења за **четврти** разред основног образовања и васпитања (Службени гласник РС-Просветни гласник, бр 11/2019, од 15.08.2019. године) (српски језик, енглески језик, математика, природа и друштво, ликовна култура, музичка култура, физичко и здравствено васпитање, грађанско васпитање, пројектна настава, хор). Примењује се почев од школске 2021/2022. године.
- Правилник о изменама и допуни Правилника о плану учења за први циклус основног образовања и васпитања и програму учења за први разред основног образовања и васпитања (Службени гласник РС-Просветни гласник, бр 2/2020, од 9.4.2020. године) (план учења)
- Правилник о изменама Правилника о наставном програму за **четврти** разред основног образовања и васпитања (Службени гласник РС – Просветни гласник број 11/2016 од 26.8.2016.године) (верска настава)

Пети разред

- Правилник о плану учења за **пети** и шести разред основног образовања и васпитања и програму учења за пети и шести разред основног образовања и васпитања (Службени гласник РС –Просветни гласник број 15/2018 од 30.8.2018.године) (план учења за пети и шести разред и програм учења за: српски језик и књижевност, енглески језик, ликовна култура, музичка култура, историја, географија, математика, биологија,техника и технологија, информатика и рачунарство, физичко и здравствено васпитање, ОФА, грађанско васпитање, француски језик)
- Правилник о изменама Правилника о плану учења за пети и шести разред основног образовања и васпитања и програму учења за пети и шести разред основног образовања и васпитања (Службени гласник РС –Просветни гласник број 17/2021. од 5.11.2021. године) (животне вештине, медијска писменост, вежбањем до здравља, цртање, вајање и сликање, чувари природе, музиком кроз живот, сачувајмо нашу планету)
- Правилник о изменама Правилника о плану учења за пети и шести разред основног образовања и васпитања и програму учења за **пети и шести** разред основног образовања и васпитања (Службени гласник РС-Просветни гласник, бр 3/2020. од 22.5.2020. године) (групе-техника и технологија и информатика и рачунарство)
- Правилник о изменама Правилника о наставном плану за други циклус основног образовања и васпитања и наставном програму за пети разред основног образовања и васпитања (Службени гласник РС-Просветни гласник, бр 11/2016 од 26.8.2016.године) (верска настава)

Шести разред

- Правилник о плану учења за **пети** и шести разред основног образовања и васпитања и програму учења за пети и шести разред основног образовања и васпитања (Службени гласник РС –Просветни гласник број 15/2018 од 30.8.2018.године) (план учења за пети и шести разред и програм учења за: српски језик и књижевност, енглески језик, ликовна култура, музичка култура, историја, географија, физика, математика, биологија, грађанско васпитање, француски језик)
- Правилник о изменама и допуни Правилника програму учења за шести разред основног образовања и васпитања (Службени гласник РС – Просветни гласник број 3/2018 од 30.3.2018.године) (програм учења: техника и технологија, информатика и рачунарство, физичко и здравствено васпитање, ОФА)
- Правилник о изменама Правилника о програму учења за **шести** разред основног образовања и васпитања (Службени гласник РС-Просветни гласник, бр 3/2020. од 22.5.2020. године) (групе-техника и технологија и информатика и рачунарство)
- Правилник о изменама Правилника о плану учења за пети и шести разред основног образовања и васпитања и програму учења за пети и шести разред основног образовања и васпитања (Службени гласник РС –Просветни гласник број 17/2021. од 5.11.2021. године) (животне вештине, медијска писменост, вежбањем до здравља, цртање, вајање и сликање, чувари природе, музиком кроз живот, сачувајмо нашу планету)

- Правилник о изменама Правилника о наставном програму за **шести** разред основног образовања и васпитања (Службени гласник РС-Просветни гласник, бр 11/2016 од 26.8.2016.године) (верска настава)

Седми разред

- Правилник о плану учења за **седми** и осми разред основног образовања и васпитања (Службени гласник РС –Просветни гласник број 18/2018 од 17.12.2018. године) (план учења)
- Правилник о програму учења за **седми** разред основног образовања и васпитања (Службени гласник РС –Просветни гласник број 5/2019, од 27.5.2019. године) (српски језик и књижевност, енглески језик, ликовна култура, музичка култура, историја, географија, физика, математика, биологија, хемија, физичко и здравствено васпитање, информатика и рачунарство, грађанско васпитање, француски језик)
- Правилник о изменама Правилника о наставном програму за **седми** разред основног образовања и васпитања (Службени гласник РС-Просветни гласник, бр 3/2020. од 22.5.2020. године) (групе-техника и технологија и информатика и рачунарство)
- Правилник о изменама Правилника о наставном програму за **седми** разред основног образовања и васпитања (Службени гласник РС-Просветни гласник, бр 11/2016 од 26.8.2016.године) (верска настава)
- Правилник о измени и допуни Правилника о програму учења за **седми** разред основног образовања и васпитања (Службени гласник РС-Просветни гласник, бр 5/2021. од 29.6.2021. године) (техника и технологија)
- Правилник о допуни Правилника о програму учења за седми разред основног образовања и васпитања (Службени гласник РС –Просветни гласник број 17/2021. од 5. 11. 2021. године) (моја животна средина, уметност, предузетништво, домаћинство, филозофија са децом)

Осми разред

- Правилник о плану учења за **седми** и осми разред основног образовања и васпитања (Службени гласник РС –Просветни гласник број 18/2018 од 17.12.2018. године) (план учења)
- Правилник о програму учења за **осми** разред основног образовања и васпитања (Службени гласник РС –Просветни гласник број 11/2019 од 15.08.2019.године) (српски језик и књижевност, енглески језик, ликовна култура, музичка култура, историја, географија, физика, математика, биологија, хемија, физичко и здравствено васпитање, грађанско васпитање, француски језик, хор/ оркестар)
- Правилник о изменама Правилника о наставном програму за **осми** разред основног образовања и васпитања (Службени гласник РС-Просветни гласник, бр 3/2020. од 22.5.2020. године) (групе-техника и технологија и информатика и рачунарство)
- Правилник о изменама Правилника о наставном програму за **осми** разред основног образовања и васпитања (Службени гласник РС-Просветни гласник, бр 11/2016 од 26.8.2016.године) (верска настава)
- Правилник о изменама Правилника о програму учења за **осми** разред основног образовања и васпитања (Службени гласник РС-Просветни гласник, бр 5/2021. од 29.6.2021. године) (техника и технологија, информатика и рачунарство)
- Правилник о допуни Правилника о програму учења за **осми** разред основног образовања и васпитања (Службени гласник РС –Просветни гласник број 17/2021. од 5. 11. 2021. године) (моја животна средина, уметност, предузетништво, домаћинство, филозофија са децом)

- Правилник о изменама Правилника о плану уџбеника (Службени гласник РС –Просветни гласник број 11/2019, од 15. 8. 2019.)
- Каталог уџбеника за први и пети разред основног образовања и васпитања (Службени гласник РС –Просветни гласник број 4/2018, од 15. маја 2018.)
- Допуна Каталога уџбеника за први и пети разред основног образовања и васпитања „Службени гласник РС –Просветни гласник“ број 2/2019, (Службени гласник РС –Просветни гласник број 17/2021, од 5. 11 2021.)
- Допуна Каталога уџбеника за први и пети разред основног образовања и васпитања „Службени гласник РС –Просветни гласник“ (Службени гласник РС –Просветни гласник број 3/2022, од 29. 3 2022.)

- Каталог уџбеника за други и шести разред основног образовања и васпитања (Службени гласник РС –Просветни гласник број 2/2020, од 9. априла 2020. године)
- Допуна Каталога уџбеника за други и шести разред основног образовања и васпитања „Службени гласник РС –Просветни гласник“ број 2/2020, (Службени гласник РС –Просветни гласник број 17/2021, од 5. 11 2021.)
- Допуна Каталога уџбеника за други и шести разред основног образовања и васпитања „Службени гласник РС –Просветни гласник“ (Службени гласник РС –Просветни гласник број 3/2022, од 29. 3 2022.)
- Каталог уџбеника за трећи и седми разред основног образовања и васпитања (Службени гласник РС –Просветни гласник број 2/2020, од 9. априла 2020. године)
- Допуна Каталога уџбеника за трећи и седми разред основног образовања и васпитања „Службени гласник РС –Просветни гласник“ број 2/2021, (Службени гласник РС –Просветни гласник број 17/2021, од 5. 11 2021.)
- Допуна каталога уџбеника за трећи и седми разред основног образовања и васпитања „Службени гласник РС –Просветни гласник“ (Службени гласник РС –Просветни гласник број 3/2022, од 29. 3 2022.)
- Допуна каталога уџбеника за четврти и осми разред основног образовања и васпитања „Службени гласник РС –Просветни гласник“ број 2/2021, (Службени гласник РС –Просветни гласник број 17/2021, од 5. 11 2021.)
- Каталог уџбеника за четврти и осми разред основног образовања и васпитања „Службени гласник РС –Просветни гласник“ (Службени гласник РС –Просветни гласник број 3/2022, од 29. 3 2022.)

- Правилник о организацији и остваривању наставе у природи и екскурзије у основној школи („Службени гласник РС“ бр. 30/2019)
- Правилник о образовним стандардима постигнућа за крај првог циклуса обавезног образовања за предмете српски језик, математика и природа и друштво (Службени гласник РС-Просветни гласник бр 5/2011)
- Правилник о општим стандардима постигнућа-образовни стандарди за крај обавезног образовања (Службени гласник РС-Просветни гласник бр 5/2010)
- Правилник о општим стандардима постигнућа за крај основног образовања за страни језик (Службени гласник РС бр 78/2017)
- Правилник о стандардима квалитета рада установе (Службени гласник РС – Просветни гласник бр.14/2018)
- Правилник о стандардима компетенција директора установа образовања и васпитања (Службени гласник РС бр 38/2013)
- Правилник о оцењивању ученика у основном образовању и васпитању („Службени гласник РС”, број 34/19-177, 59/2020-7, 81/2020-69)
- Правилник о протоколу поступања у установи у одговори на насиље, злостављање и занемаривање (Службени гласник РС бр. 46/2019 и 104/2020.)
- Школски развојни план за период 2021. до 2026. Године
- Резултати добијени процесом самовредновања
- Пратећи важећи подзаконски акти
- Потребе ученика, родитеља и локалне заједнице
- Материјално технички и кадровски услови у којима школа ради

2. Циљеви школског програма

- Квалитетно образовање и васпитање, које омогућава стицање језичке, математичке, научне, уметничке, културне, здравствене, еколошке и информатичке писмености неопходне за живот у савременом друштву.
- Подићи ниво образовања - ученици добијају потребна знања, теоријска и практична, и усвајају вештине неопходне за даљи живот;
- Подстицање здравствених и физичких способности (значај за појединца и цело друштво да има психички, физички здравог појединца);

- Развијање свести о друштвеној одговорности и националној припадности (значај ученици развијају одговорност према друштву и осећај о својој култури, народу, етничкој припадности);
- Развијање и неговање другарства, усвајање вредности заједничког живота и подстицање индивидуалне одговорности.

Школски програм се реализује у два циклуса:

- млађи школски узраст, I до IV разред
- старији школски узраст, V до VIII разред

У школи је организован продужени боравак.
Програм се остварује на српском језику.

3. План учења основног образовања

ПЛАН УЧЕЊА ЗА ПРВИ ЦИКЛУС ОСНОВНОГ ОБРАЗОВАЊА И ВАСПИТАЊА

Ред. број	**А. ОБАВЕЗНИ ПРЕДМЕТИ**	**ПРВИ РАЗРЕД**		**ДРУГИ РАЗРЕД**		**ТРЕЋИ РАЗРЕД**		**ЧЕТВРТИ РАЗРЕД**	
		нед.	год.	нед.	год.	нед.	год.	нед.	год.
1.	Српски језик	5	180	5	180	5	180	5	180
2.	Енглески језик	2	72	2	72	2	72	2	72
3.	Математика	5	180	5	180	5	180	5	180
4.	Свет око нас	2	72	2	72	–	–	–	–
5.	Природа и друштво	–	–	–	–	2	72	2	72
6.	Ликовна култура	1	36	2	72	2	72	2	72
7.	Музичка култура	1	36	1	36	1	36	1	36
8.	Физичко и здравствено васпитање	3	108	3	108	3	108	3	108

9.	Дигитални свет	1	36	1	36	1	36	1	36
У К У П Н О: А		20	720	21	756	21	756	21	756
Ред. број	**Б. ИЗБОРНИ ПРОГРАМИ**								
1	Верска настава/Грађанско васпитање[1]	1	36	1	36	1	36	1	36
2.	Матерњи језик/говор са елементима националне културе [2]	2	72	2	72	2	72	2	72
У К У П Н О: Б		1–3*	36–108*	1–3*	36–108*	1–3*	36–108*	1–3*	36–108*
У К У П Н О: А + Б		21–23*	756–828*	22–24*	792–864*	22–25*	792–900*	22–25*	792–900*

Облици образовно-васпитног рада којима се остварују обавезни предмети, изборни програми и активности

Ред. број	**ОБЛИК ОБРАЗОВНО-ВАСПИТНОГ РАДА**	**ПРВИ РАЗРЕД**		**ДРУГИ РАЗРЕД**		**ТРЕЋИ РАЗРЕД**		**ЧЕТВРТИ РАЗРЕД**	
		нед.	год.	нед.	год.	нед.	год.	нед.	год.
1.	Редовна настава	21–23*	756–828*	22–24*	792–864*	22–25*	792–900*	22–25*	792–900*
2.	Пројектна настава[3]	-	-	-	-	-	-	1	36
3.	Допунска настава	1	36	1	36	1	36	1	36
4.	Додатна настава	-	-	-	-	1	36	1	36
5.	Настава у природи	7–10 дана годишње		7–10 дана годишње		7–10 дана годишње		7–10 дана годишње	

Ред. број	**ОСТАЛИ ОБЛИЦИ ОБРАЗОВНО-ВАСПИТНОГ РАДА**	**ПРВИ РАЗРЕД**		**ДРУГИ РАЗРЕД**		**ТРЕЋИ РАЗРЕД**		**ЧЕТВРТИ РАЗРЕД**	
		нед.	год.	нед.	год.	нед.	год.	нед.	год.

1.	Час одељењског старешине	1	36	1	36	1	36	1	36
2.	Ваннаставне активности[4]	1–2	36–72	1–2	36–72	1–2	36–72	1–2	36–72
3.	Екскурзија	1–3 дана годишње		1–3 дана годишње		1–3 дана годишње		1–3 дана годишње	

Облици образовно-васпитног рада којима се остварују обавезни наставни предмети, изборни програми и активности

[1] *Ученик бира један од понуђених изборних програма.*

[2] *Ученик припадник националне мањине који слуша наставу на српском језику може да изабере овај програм али није у обавези.*

[3] *Пројектна настава је обавезна за све ученике који уписују 4. разред школске 2022/2023.*

[4] *Школа реализује ваннаставне активности у области науке, технике, културе, уметности, медија и спорта.*

[*] *Број часова за ученике припаднике националних мањина*

ПЛАН УЧЕЊА ЗА ДРУГИ ЦИКЛУС ОСНОВНОГ ОБРАЗОВАЊА И ВАСПИТАЊА

Ред. број	**А. ОБАВЕЗНИ ПРЕДМЕТИ**	**ПЕТИ РАЗРЕД**		**ШЕСТИ РАЗРЕД**		**СЕДМИ РАЗРЕД**		**ОСМИ РАЗРЕД**	
		нед.	год.	нед.	год.	нед.	год.	нед.	год.
1.	Српски језик и књижевност	5	180	4	144	4	144	4	136
2.	Енглески језик	2	72	2	72	2	72	2	68
3.	Ликовна култура	2	72	1	36	1	36	1	34
4.	Музичка култура	2	72	1	36	1	36	1	34
5.	Историја	1	36	2	72	2	72	2	68
6.	Географија	1	36	2	72	2	72	2	68
7.	Физика	-	-	2	72	2	72	2	68

8.	Математика	4	144	4	144	4	144	4	136
9.	Биологија	2	72	2	72	2	72	2	68
10.	Хемија	-	-	-	-	2	72	2	68
11.	Техника и технологија	2	72	2	72	2	72	2	68
12.	Информатика и рачунарство	1	36	1	36	1	36	1	34
13.	Физичко и здравствено васпитање	2	72+54[1]	2	72+54[1]	3	108	3	102
У К У П Н О: А		24	918	25	954	28	1008	28	952
Ред. број	**Б. ИЗБОРНИ ПРОГРАМИ**								
1	Верска настава/Грађанско васпитање[2]	1	36	1	36	1	36	1	36
2.	Други страни језик[3]	2	72	2	72	2	72	2	68
3.	Матерњи језик/говор са елементима националне културе [4]	2	72	2	72	2	72	2	72
У К У П Н О: Б		3–5*	108–180*	3–5*	108–180*	3–5*	108–180*	3–5*	102–170*
У К У П Н О: А + Б		27–30*	1026–1134*	28–31*	1062–1170*	31–34*	1116–1224*	31–33*	1054–1122*

Ред. број	ОБЛИК ОБРАЗОВНО- ВАСПИТНОГ РАДА	ПЕТИ РАЗРЕД		ШЕСТИ РАЗРЕД		СЕДМИ РАЗРЕД		ОСМИ РАЗРЕД	
		нед.	год.	нед.	год.	нед.	год.	нед.	год.
1.	Редовна настава	27–30*	1026–1134*	28–31*	1062–1170*	31–34*	1116–1224*	31–33*	1054–1122*
2.	Слободне наставне активности[5]	1	36	1	36	1	36	1	34
3.	Допунска настава	1	36	1	36	1	36	1	34
4.	Додатна настава	1	36	1	36	1	36	1	34

Ред. број	ОСТАЛИ ОБЛИЦИ ОБРАЗОВНО-ВАСПИТНОГ РАДА	ПЕТИ РАЗРЕД		ШЕСТИ РАЗРЕД		СЕДМИ РАЗРЕД		ОСМИ РАЗРЕД	
		нед.	год.	нед.	год.	нед.	год.	нед.	год.
1.	Час одељењског старешине	1	36	1	36	1	36	1	34
2.	Ваннаставне активности[6]	1	36	1	36	1	36	1	34
3.	Екскурзија	до 2 дана годишње		до 2 дана годишње		до 2 дана годишње		до 3 дана годишње	

[1] Обавезне физичке активности реализују се у оквиру предмета Физичко и здравствено васпитање.
[2]Ученик бира један од понуђених изборних програма.
[3] Ученик бира страни језик са листе страних језика коју нуди школа у складу са својим кадровским могућностима и изучава га до краја другог циклуса.
[4]Ученик припадник националне мањине који слуша наставу на српском језику може да изабере овај програм али није у обавези.
[5] Слободне наставне активности школа планира Школским програмом и Годишњим планом рада школе. Ученик обавезно бира једну активност са листе од три слободне наставне активности које нуди школа.
[6] Ваннаставне активности могу да буду: друштвене, уметничке, техничке, хуманитарне, културне, као и друге активности у складу са просторним и људским ресурсима школе.
[*] Број часова за ученике припаднике националних мањина

4. Програми обавезних предмета, изборних програма, слободних наставних активности и часа одељењског старешине по разредима са начинима и поступцима за њихово остваривање

4.1. Први разред

ПРОГРАМ УЧЕЊА ЗА ПРЕДМЕТ: Српски језик
РАЗРЕД: Први
НЕДЕЉНИ ФОНД: 5
ГОДИШЊИ ФОНД: 180

Програм учења објављен је у *„Службеном гласнику Републике Србије – Просветном гласнику“,* број 10 од 14.12.2017.године. Примењује се од 2018/2019. године.
Уџбеници и друга литература за наставу(назив, аутор, издавач, година издања): Буквар за 1.разред са словарицом-Душанка Милић,Татјана Митић;
Наставни листови уз Буквар1-Душанка Милић,Татјана Митић;
Читанка за српски језик 1 „Реч по реч“, аутори: Наташа Станковић Шошо, Маја Костић, Логос 2021.година.
Циљ наставе српског језика јесте да ученици овладају основним законитостима српског књижевног језика ради правилног усменог и писаног изражавања, негујући свест о значају улоге језика у очувању националног идентитета; да се оспособе за тумачење одабраних књижевних и других уметничких дела из српске и светске баштине, ради неговања традиције и културе српског народа и развијања интеркултуралности.

Редни број теме	Наставна тема	Број часова по теми	Начини и поступци за остваривање програма (по областима/темама)	Начин провере остварености планираних исхода	Међупредметне компетенције које се могу развијати	Међупредметно повезивање (навести предмет и садржај корелације)
1.	***Почетно читање и писање***	**90**	Комбиновање различитих врста дидактичког материјала:илустрација, шема, графикона Користити методе/технике и облике рада, које активирају ученике и у којима су самосталнији у раду Обезбеђивање корелације са сродним предметима Припремање наставника за часове, водећи рачуна о особеностима одељења Постављање ученика у различите ситуације евалуације и самоевалуације.	Формативно и сумативно оцењивање Идентификација ситуација у којима ће ученици стећи и показати понашање у складу са прописаним исходима. Инструменти за проверавање остварености прописаних исхода (разговор, посматрање, десетоминутне провере знања, диктати, тематске провере знања, годишња провера знања, мерења брзине читања и писања). Примена инструмената прикупљања података и њихово поређење са прописаним исходима.	Компетенција за учење Рад са подацима и информацијама Комуникација Одговорно учешће у демократском друштву Естетичка компетенција Решавање проблема Сарадња Дигитална компетенција	Ликовна култура : - Цртање цртежа који садрже елементе слова. Вајање слова од пластелина. - Бојење. - Израда паноа 2. Музичка култура: - Слушање и певање песама: „На слово, на слово“ др. 3. Свет око нас Смерови кретања 4. Математика: Положај и величина предмета. - Бројеви 5. Физичко и здравствено васпитање - Развијање моторике

			Појединачно шчитавање и логичко читање. Гласно читање уз аналитичку и критичку процену.			
2.	***Језик***	**10**	Комбиновање различити врста дидактичког материјала: илустрација, шема, графикона Користити методе/технике и облике рада, које активирају ученике и у којима су самосталнији у раду Обезбеђивање корелације са сродним предметима Припремање наставника за часове, водећи рачуна о особеностима одељења Постављање ученика у различите ситуације евалуације самоевалуације.	Формативно и сумативно оцењивање Идентификација ситуација у којима ће ученици стећи и показати понашање у складу са прописаним исходима. Инструменти за проверавање остварености прописаних исхода (разговор, посматрање, десетоминутне провере знања, диктати, тематске провере знања, годишња провера знања, мерења брзине читања...).	Компетенција за учење Рад са подацима и информацијама Комуникација Одговорно учешће у демократском друштву Естетичка компетенција Решавање проблема Сарадња Дигитална компетенција	Свет око нас - Вршњаци. - Суседи. - Место. - Школа. - Осећања. - Потребе. - Оријентација у простору. - Кретање 2. Ликовна култура - Цртање друга/другарице, града, села, школе
3.	***Језичка култура***	**35**	Комбиновање различитих врста дидактичког материјала: илустрација, шема графикона Користити методе/технике и облике рада, које активирају ученике и у којима су самосталнији у раду Обезбеђивање корелације са сродним предметима Припремање наставника за часове,водећи рачуна о особеностима одељења. Постављање ученика у различите ситуације евалуације и самоевалуације.	Формативно и сумативно оцењивање Идентификација ситуација у којима ће ученици стећи и показати понашање у складу са прописаним исходима. Инструменти за проверавање остварености прописаних исхода (разговор, посматрање, десетоминутне провере знања, диктати, тематске провере знања, годишња провера знања, мерења брзине читања и писања).	Компетенција за учење Рад са подацима и информацијама Комуникација Одговорно учешће у демократском друштву Естетичка компетенција Решавање проблема Сарадња Дигитална компетенција	Свет око нас - Породица. - Школа. - Вршњаци. - Временске прилике. - Исказивање осећања и потреба 2. Ликовна култура - Илустровање. - Односи у видном пољу. - Простор, облик и боја. - Фотографије 3.Музичка култура -Боја тона-различите боје људских гласова. -Јачина тона. - Висина тона. 4. Физичко и здравствено васпитање:вежбе за развој координације.Основни ставови и положаји.
4.	***Књижевност***	**45**	Комбиновање различитих	Формативно и сумативно	Компетенција за	Ликовна култура -

			врста дидактичког материјала: илустрација, шема, графикона Користити методе/технике и облике рада, које активирају ученике и у којима су самосталнији у раду Обезбеђивање корелације са сродним предметима Припремање наставника за часове,водећи рачуна о особеностима одељења.	оцењивање Идентификација ситуација у којима ће ученици стећи и показати понашање у складу са прописаним исходима. Инструменти за проверавање остварености прописаних исхода (разговор, посматрање, десетоминутне провере знања, диктати, тематске провере знања, годишња провера знања, мерења брзине читања и писања).	учење Рад са подацима и информацијама Комуникација Одговорно учешће у демократском друштву, Естетичка компетенција Решавање проблема Сарадња Дигитална компетенција	Илустровање текстова школске лектире и доживљаја. - Бојење. - Израда сликовнице. - Уметничка занимањасликар. - Установе културе-позориште 2. Музичка култура Слушање и певање песама: „Ау, што је школа згодна“ Љубивије Ршумовић, „Другарство“, Драган Лаковић, „На крај села жута кућа“, народна песма, Светосавска химна, „Све је пошло наопачке“, Миодраг Илић-Бели, „Пролеће у шуми“, дечја песма из Финске 3. Свет око нас – Показивање осећања
Активности у наставном процесу						
Активности ученика			**Активности наставника**			
Слушање, памћење, посматрање, препознавање, упоређивање, уочавање, разликовање, именовање, разговор, постављање питања, причање, замишљање, описивање, цртање, бојење, читање, писање, анализирање, откривање, закључивање, образлагање, груписање, примењивање, сарађивање, процењивање, играње			Припремање, организовање, посматрање, праћење, објашњавање, помагање, показивање, вођење, подстицање, предвиђање, проверавање, вредновање, саопштавање, иницирање, слушање, праћење, процењивање, идентификовање, поређење, одлучивање, разговор, читање, цртање			

ПРОГРАМ УЧЕЊА ЗА ПРЕДМЕТ: Енглески језик
РАЗРЕД: Први
НЕДЕЉНИ ФОНД: 2
ГОДИШЊИ ФОНД: 72

Програм учења објављен је у *„Службеном гласнику Републике Србије – Просветном гласнику“,* број 10/2017 од 14.12.2017. године. Примењује се од 2018/2019. године.

Уџбеници и друга литература за наставу(назив, аутор, издавач, година издања): Smart Junior 1 (уџбеник, радна свеска и аудио ЦД), H.Q.Mitchell, DATA STATUS, 2018. година

Циљ учења страног језика у основном образовању и васпитању је да се ученик усвајањем функционалних знања о језичком систему и култури и развијањем стратегија учења страног језика оспособи за основну усмену и писану комуникацију и стекне позитиван однос према другим језицима и културама, као и према сопственом језику и културном наслеђу.

Редни број теме	Наставна тема	Број часова по теми	Начини и поступци за остваривање програма (по областима/темама)	Начин провере остварености планираних исхода	Међупредметне компетенције које се могу развијати	Међупредметно повезивање (навести предмет и садржај корелације)
1.	***Hello!***	**9**	Слушање краћих дијалога и песмица које се односе на дате комуникативне ситуације. Увежбавање израза и речи које се користе код представљања и упознавања; слушање и понављање дијалошких модела.	Посматрање и праћење, усмена провера кроз играње улога у паровима, симулације у паровима и групама.	Компетенција за учење Комуникација Естетичка компетенција Сарадња Одговорно учешће у демократском друштву Рад са подацима и информацијама	Српски језик (изрази и речи које се односе на тему, језичке структуре и изрази којима се описују предмети) Ликовна култура (именовање боја и илустровање вокабулара) Грађанско васпитање (изрази и речи које се користе код представљање и упознавање) Музичка култура (слушање и певање песмица у вези са темом) Математика (бројеви од 1-5)
2.	***School***	**8**	Слушање краћих дијалога и песмица које се односе на дате комуникативне ситуације. Увежбавање речи и израза које се односе на школски прибор. Извршавање једноставних	Посматрање и праћење, усмена провера кроз играње улога у паровима, симулације у паровима и групама, задаци у радној	Компетенција за учење Комуникација Сарадња Естетичка компетенција Рад са подацима и информацијама	Српски језик (изрази и речи које се односе на тему, језичке структуре и изрази којима се описују предмети) Ликовна култура (Илустровање вокабулара,

			инструкција. Симулирање краћих дијалога у паровима. Описивање школског прибора. Постављање питања у вези са бојом предмета и одговарање на дато питање.	свесци, тестови слушања, различите технике формативног оцењивања, пројекти.	Одговорно учешће у демократском друштву	бојење) Музичка култура (слушање и певање песмица у вези са темом) Свет око нас (речи и изрази којима се именују предмети из учионице, школски прибор)
3.	***Family and friends***	**8**	Слушање, понављање и увежбавање речи и израза у вези са члановима породице. Слушање песмица и једноставних дијалога. Симулирање дијалога у паровима. Повезивање, лепљење сличица и попуњавање на основу инструкција са аудио записа.	Посматрање и праћење, усмена провера кроз играње улога у паровима, симулације у паровимаи групама, задаци у радној свесци, тестови слушања, различите технике формативног оцењивања, пројекти	Компетенција за учење Комуникација Естетичка компетенција Сарадња Решавање проблема Рад са подацима и информацијама Одговорно учешће у демократском друштву	Грађанско васпитање (изрази и речи које се користе за именовање и описивање чланова породице) Ликовна култура (именовање боја и илустровање вокабулара) Музичка култура (песме које се односе на тему) Српски језик (изрази и речи које се односе на тему, језичке структуре и изрази којима се описују чланови породице) Свет око нас (речи и изрази којима се именују чланови породице)
4.	***You and me***	**9**	Слушање песмица и краћих дијалога и усвајање израза уз помоћ којих се описује спољашњи изглед и осећања. Коришћење језичких израза који описују осећања. Цртање,повезивање и штиклирање тачних одговора на основу датих инструкција.	Посматрање и праћење, усмена провера кроз играње улога у паровима, симулације у паровимаи групама, задаци у радној свесци, тестови слушања, различите технике формативног оцењивања, пројекти.	Компетенција за учење Комуникација Естетичка компетенција Решавање проблема Сарадња Одговорно учешће у демократском друштву Рад са подацима и информацијама	Српски језик (изрази и речи које се односе на тему и којима се описује физички изглед и осећања) Математика (Бројеви од 6-10) Ликовна култура (илустровање вокабулара, бојење) Музичка култура (слушање и певање песмица у вези са темом) Грађанско васпитање (осећања)
5.	***Toys and Games***	**8**	Слушање песмица и краћих	Посматрање и	Компетенција за учење	Српски језик

			прича. Усвајање и увежбавање речи и израза које се односе на играчке. Коришћење једноставних језичких израза да би се изразило поседовање. Повезивање, цртање и заокруживање тачних одговора на основу датих инструкција.	праћење, усмена провера кроз играње улога у паровима, симулације у паровимаи групама, задаци у радној свесци, тестови слушања, различите технике формативног оцењивања, пројекти.	Комуникација Одговоран однос према околини Естетичка компетенција Сарадња Решавање проблема Одговорно учешће у демократском друштву Рад са подацима и информацијама	(изрази и речи које се односе на тему и које се користе за описивање играчака) Грађанско васпитање (Играчке и игре) Музичка култура (слушање и певање песмица у вези са темом) Ликовна култура (цртање и бојење играчака)
6.	***My body***	**9**	Слушање песмица и краћих прича. Понављање и увежбавање речи и израза који се односе на делове тела. Усвајање језичких конструкција које се користе за описивање живих бића. Заокруживање и цртање на основу датих инструкција.	Посматрање и праћење, усмена провера кроз играње улога у паровима, симулације у паровимаи групама, задаци у радној свесци, тестови слушања, различите технике формативног оцењивања, пројекти.	Компетенција за учење Комуникација Сарадња Решавање проблема Рад са подацима и информацијама Одговорно учешће у демократском друштву Одговоран однос према здрављу	Српски језик (изрази и речи које се односе на тему. Описивање делова тела и лица) Грађанско васпитање (Одржавање личне хигијене) Музичка култура (слушање и певање песмица у вези са темом) Ликовна култура (илустровање вокабулара и бојење)
7.	***Food***	**10**	Слушање песмица и дијалога. Симулација дијалога у паровима. Усвајање и увежбавање речи које се односе на храну. Усвајање и увежбавање језичких конструкција којима се изражава допадање и недопадање. Лепљење сличица, штиклирање тачних одговора и цртање на основу инструкција са аудио записа.	Посматрање и праћење, усмена провера кроз играње улога у паровима, симулације у паровимаи групама, задаци у радној свесци, тестови слушања, различите технике формативног оцењивања, пројекти.	Компетенција за учење Комуникација Естетичка компетенција Сарадња Решавање проблема Одговоран однос према здрављу Одговорно учешће у демократском друштву	Грађанско васпитање (изрази и речи које се користе за именовање хране и изражавање допадања и недопадања) Ликовна култура (именовање боја и илустровање вокабулара) Музичка култура (песме које се односе на тему) Српски језик (изрази и речи које се односе на тему, језичке структуре и изрази којима се именује храна и изражава допадање и недопадање, као и изговор научених појмова) Свет око нас

						(речи и изрази којима се именује храна)
8.	***My house***	**11**	Слушање, понављање и увежбавање речи које се односе на просторије у кући и намештај. Повезивање, уписивање бројева и цртање према датим упутствима. Описивање слике коришћењем једноставних језичких израза.	Посматрање и праћење, усмена провера кроз играње улога у паровима, симулације у паровимаи групама, задаци у радној свесци, тестови слушања, различите технике формативног оцењивања, пројекти.	Компетенција за учење Одговоран однос према околини Естетичка компетенција Одговорно учешће у демократском друштву Решавање проблема Рад са подацима и информацијама	Грађанско (васпитање изрази и речи које се користе за именовање и описивање просторија и намештаја у кући) Ликовна култура (именовање боја и илустровање вокабулара) Музичка култура (песме које се односе на тему) Српски језик (изрази и речи које се односе на тему, језичке структуре и изрази којима се описују просторије и намештај у кући, предлози за место и изговор научених појмова) Свет око нас (речи и изрази којима се именују просторије, намештај и њихов положај у простору)

Активности у наставном процесу	
Активности ученика	**Активности наставника**
Ученици током часова: слушају, повезују, цртају, боје, праве паное, израђују пројекте... На часовима ће се често реализовати вежбе слушања (према упутствима наставника или са аудио-записа повезати појмове, додати делове слике, допунити информације, селектовати тачне и нетачне исказе, утврдити хронологију и сл.), као и игре примерене узрасту. Посебно се реализују активности везане за усмено изражавање: Разумевање аудио записа, уочавање дистинктивних обележја која указују на граматичке специфичности (род, број, лице...); извршавање упутстава и наредби.	Наставник се припрема за час, организује и реализује наставни процес. Ствара пријатну и неспутавајућу атмосферу на часу, која је у исто време и радна. Уважава узраст, способности, потребе и интересовања ученика. Мотивише, подржава и развија интересовања ученика. Подстиче ученике да користе друге изворе знања и информација. Подстиче самопоуздање и независност, кооперативност, културу дијалога, толеранцију, разумевање и уважавање различитости и припрема ученике за живот у мултикултурном и плурилингвилном друштву. Разговара са ученицима, упућује их, усмерава и објашњава. Извештава их о раду и постигнућима. Прати напредак ученика.

ПРОГРАМ УЧЕЊА ЗА ПРЕДМЕТ: Математика
РАЗРЕД: Први
НЕДЕЉНИ ФОНД: 5 часова
ГОДИШЊИ ФОНД: 180

Програм учења објављен је у *„Службеном гласнику Републике Србије – Просветном гласнику“,* број 10 од 14.12.2017. године. Примењује се од 2018/2019. године.

Уџбеници и друга литература за наставу (назив, аутор, издавач, година издања): Математика Нови логос, Ива Иванчевић Илић, Сенка Тахировић, 2019.

Циљ учења предмета *математика* је да ученик, овладавајући математичким концептима, знањима и вештинама, развије основе апстрактног и критичког мишљења, позитивне ставове према математици, способност комуникације математичким језиком и писмом и примени стечена знања и вештине у даљем школовању и решавању проблема из свакодневног живота, као и да формира основ за даљи развој математичких појмова.

Редни број теме	Наставна тема	Број часова по теми	Начини и поступци за остваривање програма (по областима/темама)	Начин провере остварености планираних исхода	Међупредметне компетенције које се могу развијати	Међупредметно повезивање (навести предмет и садржај корелације)
1.	ГЕОМЕТРИЈА	27	Комбиновање различитих врста дидактичког материјала: илустрација, шема, графикона Користити методе/технике и облике рада, које активирају ученике и у којима су самосталнији у раду Обезбеђивање корелације са сродним предметима Припремање наставника за часове, водећи рачуна о особеностима одељења Постављање ученика у различите ситуације евалуације и самоевалуације Стваралачке игре с циљем одређивања положаја објеката према себи Концима у боји, лењиром уочавати, а затим цртати линије и спајати тачке Цртање линија кредом по табли, бојицама по папиру, фломастером по фолији	Формативно оцењивање:Бележење активности и постигнућа ученика на часу у свеску ученика и евиденције наставника - Усмено одговарање - Редовност доношења домаћег -Прегледање свезака - Писане провере Ученици дају самопроцену оцене - Групни рад (посматрање наставника, излагање група, процена осталих ученика) - Рад у пару (посматрање наставника, излагање парова, процена осталих ученика)	- Компетенција за учење - Рад са подацима и информацијама - Комуникација - Одговорно учешће у демократском друштву -Естетичка компетенција - Решавање проблема -Сарадња - Дигитална компетенциј	Ликовна култура Облици и релације са њима Свет око нас Материјали
2.	БРОЈЕВИ	146	Комбиновање различитих врста дидактичког материјала: илустрација,	Формативно оцењивање:Бележење	- Компетенција за учење	Математика-пребројавање

			шема, графикона Користити методе/технике и облике рада, које активирају ученике и у којима су самосталнији у раду Обезбеђивање корелације са сродним предметима Припремање наставника за часове, водећи рачуна о особеностима одељења Постављање ученика у различите ситуације евалуације и самоевалуације	активности и постигнућа ученика на часу у свеску ученика и евиденције наставника - Усмено одговарање - Редовност доношења домаћег -Прегледање свезака - Писане провере Ученици дају самопроцену оцене - Групни рад (посматрање наставника, излагање група, процена осталих ученика) - Рад у пару (посматрање наставника, излагање парова, процена осталих ученика)	- Рад са подацима и информацијама - Комуникација - Компетенција за учење - Рад са подацима и информацијама - Одговорно учешће у демократском друштву -Естетичка компетенција - Решавање проблема -Сарадња - Дигитална компетенција	објеката Свет око нас - Пребројавање објеката Физичко васпитање - Коришћење редних бројева, сабирање, појам претходника и следбеника
3.	МЕРЕЊЕ И МЕРЕ	7	Упућивање ученика на коришћење додатне литературе, интернета Коришћење е-уџбеника,и др.	Формативно оцењивање:Бележење активности и постигнућа ученика на часу у свеску ученика и евиденције наставника - Усмено одговарање - Редовност доношења домаћег -Прегледање свезака - Писане провере Ученици дају самопроцену оцене - Групни рад (посматрање наставника, излагање група, процена осталих ученика) - Рад у пару (посматрање наставника, излагање парова, процена осталих ученика)	- Компетенција за учење - Рад са подацима и информацијама - Комуникација	Физичко васпитање- мерење полигона за игру или неку другу активност Ликовна култура - пресликавање фигура
Активности у наставном процесу						
Активности ученика				**Активности наставника**		

посматра, слуша, мери, упоређује записује јединице мере, објашњава, учествује у раду и разговору, процењује, закључује, проверава, користи е-уџбеник, тражи објашњења	планира, припрема и организује наставни процес; објашњава; демонстрира и илуструје; усмерава активност ученика; упућује на коришћење уџбеника; подстиче на примену наученог; комбинује методе и облике према способностима ученика; прати и процењује оствареност исхода и напредак ученика; даје повратну информацију

ПРОГРАМ УЧЕЊА ЗА ПРЕДМЕТ: СВЕТ ОКО НАС
РАЗРЕД: I
НЕДЕЉНИ ФОНД: 2
ГОДИШЊИ ФОНД: 72

Програм учења објављен је у *„Службеном гласнику Републике Србије – Просветном гласнику“,* број 10 од 14.12.2017.године. Примењује се од 2018/2019. године.

Уџбеници и друга литература за наставу(назив, аутор, издавач, година издања):
Свет око нас 1-уџбеник за први разред, Љиља Стокановић, Гордана Лукић, Гордана Субаков Симић ; Нови Логос; 2019. г.
Свет око нас 1- радна свеска за први разред, Љиља Стокановић, Гордана Лукић, Гордана Субаков Симић ; Нови Логос; 2019. г.
Циљ учења предмета свет око нас јесте упознавање себе, свог природног и друштвеног окружења и развијање способности за одговоран живот у њему.

Редни број теме	**Наставна тема**	**Број часова по теми**	**Начини и поступци за остваривање програма (по областима/темама)**	**Начин провере остварености планираних исхода**	**Међупредметне компетенције које се могу развијати**	**Међупредметно повезивање (навести предмет и садржај корелације)**
1.	ДРУГИ И ЈА	4	- Посматрање са усмереном и концентрисаном пажњом ради јасног запажања и уочавања света у окружењу (уочавање видљивих карактеристика); - Илустровање појава и процеса из свакодневног живота – Навођење, показивање, објашњавање примера из природног и друштвеног окружења; - Праћење – континуирано посматрање ради запажања промена; - Комбиновање различитих врста дидактичког материјала: илустрација, шема, графикона - Користити методе/технике и	- **усмено одговарање** (опис поступка рада) - **писане провере** (контролни задаци, тестови, домаћи задаци и писмени задаци) - вођење прописане педагошке документације - белешке о: активностима, самосталности у току рада, практичним радовима, свескама ученика, учешћу на такмичењима и у различитим активностима - заједничко вредновање ученика и наставника - самопроцена оцене иангажовања од стране ученика	Компетенција за учење Рад са подацима и информацијама Комуникација Одговорно учешће у демократском друштву Естетичка компетенција Решавање проблема Сарадња Дигитална компетенција	**Српски језик** (Књижевност – прозни и поетски текстови) **Музичка култура** (Слушање музике: Различити жанрови везани за уобичајене ситуације у животу; Музика и здравље) **Ликовна култура** (Споразумевање)
2.	ПОРОДИЧНИ ДОМ, ШКОЛА	14				
3.	ЗДРАВЉЕ И БЕЗБЕДНОСТ	10				

			облике рада, које активирају ученике и у којима су самосталнији у раду - Обезбеђивање корелације са сродним предметима - Припремање наставника за часове, водећи рачуна о особеностима одељења - Постављање ученика у различите ситуације евалуације и самоевалуације	* групни рад (посматрање наставника, излагање група, процена осталих ученика) * рад у пару (посматрање наставника, излагање парова, процена осталих ученика) - редовност доношења домаћих задатака - прегледање свезака		
4.	ОРИЈЕНТАЦИЈА У ВРЕМЕНУ И ПРОСТОРУ	9	-уважавање искуства и знања које је ученик изградио ван школе, -повезивањем активности и садржаја учења са животним искуствима ученика и подстицањем примене наученог у свакодневном животу - илустровање појава и процеса из свакодневног живота – навођење, показивање, објашњавање примера из природног и друштвеног окружења; -описивање – вербално или ликовно изражавање; -бележење – записивање графичко, симболичко, електронско бележење опажања; -играње – дидактичке, едукативне и спонтане игре; - активности у оквиру мини-пројекта – осмишљавање и реализација. -упућивање ученика на коришћење додатне литературе, интернета, енциклопедија, ради	- **усмено одговарање** (опис поступка рада) - **писане провере** (контролни задаци, тестови, домаћи задаци и писмени задаци) - вођење прописане педагошке документације - белешке о: активностима, самосталности у току рада, практичним радовима, свескама ученика, учешћу на такмичењима и у различитим активностима - заједничко вредновање ученика и наставника - самопроцена оцене иангажовања од стране ученика * групни рад (посматрање наставника, излагање група, процена осталих ученика) * рад у пару (посматрање наставника, излагање парова, процена осталих ученика) - редовност доношења домаћих задатака - прегледање свезака	Компетенција за учење Рад са подацима и информацијама Комуникација Решавање проблема Сарадња	**Српски језик** (Језик – Језичка култура – Описивање доживљеног) **Музичка култура** (Извођење музике) **Ликовна култура** (Споразумевање: Визуелне карактеристике знаци, симболи) **Физичко и здравствено васпитање** (Здравствено васпитање: Моје срце – пулс, Дисање и вежбање)

			израде паноа -коришћење е-уџбеника и др.			
5.	ЧОВЕК СТВАРА	7	- интегрисање садржаја у којем постоји хоризонтална и вертикална повезаност унутар истог предмета и различитих наставних предмета; - неговањем радозналости, одржавањем и подстицањем интересовања за учење и континуирано сазнавање; - илустровање појава и процеса из свакодневног живота - навођење, показивање, објашњавање примера из природног и друштвеног окружења; - бележење – записивање графичко, симболичко, електронско бележење опажања; - описивање – вербално или ликовно изражавање спољашњих и унутрашњих запажања; - упућивање ученика на коришћење додатне литературе, интернета, енциклопедија, ради израде паноа - коришћење еуџбеника и др.	- **усмено одговарање** (опис поступка рада) - **писане провере** (контролни задаци, тестови, домаћи задаци и писмени задаци) - вођење прописане педагошке документације - белешке о: активностима, самосталности у току рада, практичним радовима, свескама ученика, учешћу на такмичењима и у различитим активностима - заједничко вредновање ученика и наставника - самопроцена оцене иангажовања од стране ученика * групни рад (посматрање наставника, излагање група, процена осталих ученика) * рад у пару (посматрање наставника, излагање парова, процена осталих ученика) - редовност доношења домаћих задатака - прегледање свезака	Компетенција за учење Рад са подацима и информацијама Комуникација Решавање проблема Сарадња	**Српски језик** (Књижевност - усмена књижевност) **Музичка култура** (Извођење музике: Певање и извођење музичких игара уз свирање на дечјим инструментима)
6.	РАЗНОВРСНОСТ ПРИРОДЕ	28	-Посматрање са усмереном и концентрисаном пажњом ради јасног запажања и уочавања света у окружењу (уочавање видљивих карактеристика); - Илустровање појава и процеса из свакодневног живота – навођење, показивање, објашњавање примера из природног и друштвеног	- **усмено одговарање** (опис поступка рада) - **писане провере** (контролни задаци, тестови, домаћи задаци и писмени задаци) - вођење прописане педагошке документације - белешке о: активностима, самосталности у току рада, практичним радовима,	Компетенција за учење Рад са подацима и информацијама Комуникација Одговорно учешће у демократском друштву Естетичка компетенција	**Музичка култура** (Извођење музике: Певање песама уз покрет) **Ликовна култура** (Споразумевање: Говор тела. Поглед, израз лица, држање тела, гест и кретање, однос вербалне и

			окружења; - Описивање – вербално или ликовно изражавање спољашњих и унутрашњих запажања; - Експериментисање – намерно модификоване активности, огледи које изводи сам ученик; - Истраживање – испитивање својстава и особина, веза и узрочно-последичних односа; - Комбиновање различитих врста дидактичког материјала: илустрација, шема, графикона - Користити методе/технике и облике рада, које активирају ученике и у којима су самосталнији у раду - Обезбеђивање корелације са сродним предметима - Припремање наставника за часове, водећи рачуна о особеностима одељења - Постављање ученика у различите ситуације евалуације и самоевалуације	свескама ученика, учешћу на такмичењима и у различитим активностима - заједничко вредновање ученика и наставника - самопроцена оцене иангажовања од стране ученика * групни рад (посматрање наставника, излагање група, процена осталих ученика) * рад у пару (посматрање наставника, излагање парова, процена осталих ученика) - редовност доношења домаћих задатака - прегледање свезака	Решавањепроблема Сарадња Дигитална компетенција	невербалне комуникације) **Физичко и здравствено васпитање** (Физичке способности: Вежбе за развој брзине и експлозивне снаге. Вежбе за развој координације.)
Активности у наставном процесу						
Активности ученика				**Активности наставника**		
посматра, слуша, објашњава, учествује у раду и разговору, процењује, закључује, илуструје, групише, користи е-уџбеник, тражи објашњења, одговара на питања, истражује, презентује рад,; описује, прави белешке, изводи огледе,				планира, припрема материјале, даје објашњења; демонстрира и илуструје; подстиче ученике на примену наученог у свакодневном животу; прати реализације активности, интегрише садржаје, проверава оствареност исхода; демонстрира поступак оријентације у простору и времену; објашњава поступак како да се научено примени у свакодневном животу; упућује ученике на одговарајуће изворе знања; упућује ученике како да опишу појаву;		

ПРОГРАМ УЧЕЊА ЗА ПРЕДМЕТ: Ликовна култура
РАЗРЕД: 1.
НЕДЕЉНИ ФОНД: 1
ГОДИШЊИ ФОНД: 36

Програм учења објављен је у *„Службеном гласнику Републике Србије – Просветном гласнику“,* број 10 од 14.12.2017. године. Примењује се од 2018/2019. године.

Уџбеници и друга литература за наставу(назив, аутор, издавач, година издања): Ликовна култура за први разред основне школе, Милутин Мићић и Гордана Мићић, Нови Логос, 2019.

Циљ учења предмета Ликовна култура је да се ученик, развијајући стваралачко мишљење и естетичке критеријуме кроз практичан рад, оспособљава за комуникацију и да изграђује позитиван однос према култури и уметничком наслеђу свог и других народа.

Редни број теме	Наставна тема	Број часова по теми	Начини и поступци за остваривање програма (по областима/темама)	Начин провере остварености планираних исхода	Међупредметне компетенције које се могу развијати	Међупредметно повезивање (навести предмет и садржај корелације)
1.	**ОДНОСИ У ВИДНОМ ПОЉУ**	**21**	- Примена модификоване активности уз примену огледа - Испитивање својстава материјала у циљу одабира одговарајућег - Примена различитих облика и метода рада - Играње – дидактичке, едукативне и спонтане игре;	-преобликује, сам или у сарадњи са другима, употребне предмете мењајући им намену пореди облике из природе, окружења и уметничких дела према задатим условима -црта на различитим подлогама и форматима папира гради апстрактне и/или фантастичне облике користећи одабране садржаје као подстицај за стваралачки рад наслика реалне облике у простору самостално мешајући боје да би добио/-ла жељени тон - обликује препознатљиве тродимензионалне облике одабраним материјалом и поступком - преобликује предмет за рециклажу дајући му нову употребну вредност - одабере, самостално, начин спајања најмање два материјала	Компетенција за учење Рад са подацима и информацијама Комуникација Одговорно учешће у демократском друштву Естетичка компетенција Решавање проблема Сарадња Дигитална компетенција	Музичка култура (Музичко стваралаштво: Стварање једноставне ритмичке и мелодијске (једноставне) пратње - на самостално направљеним инструмнтима. Свет око нас (Материјали: Промене материјала: повратне-истезање, савијање, ширење/скупљање; испаравање, кондензовање, топљење/очвршћавање и неповратне - сагоревање, рђање материјала. Својства материјала за ликовно обликовање – тврдоћа, еластичност, растворљивост или постојаност, материјали који могу да се користе као алатке)

				- комбинује ритам, линије и облике стварајући оригиналан орнамент за одређену намену - објасни зашто је дизајн важан и ко дизајнира одређене производе - разматра, у групи, како је учио/-ла о облицима и где та знања примењује, искаже своје мишљење о томе зашто је уметничко наслеђе важно		
2.	**ОБЛИКОВАЊЕ**	**6**	- Примена модификоване активности уз примену огледа - Испитивање својстава материјала у циљу одабира одговарајућег - Примена различитих облика и метода рада – Играње – дидактичке, едукативне и спонтане игре; Упућивање ученика на коришћење додатне литературе, интернета, енциклопедија, ради израде паноа, кратких записа, кратких излагања Коришћење е-уџбеника и др.	- изрази, материјалом и техником по избору, своје замисли, доживљаје, утиске, сећања и опажања; - преобликује, сам или у сарадњи са другима, употребне предмете мењајући им намену; - изрази познате појмове мимиком и покретом тела, без звука;	Компетенција за учење Рад са подацима и информацијама Комуникација Одговорно учешће удемо кратском друштву Естетичка Компетенција Решавање проблема Сарадња Дигитална компетенција	Музичка култура (Музичко стваралаштво: Стварање једноставне ритмичке и мелодијске (једноставне) пратње - на самостално направљеним инструментима. Свет око нас (Материјали: Промене материјала: повратне-истезање, савијање, ширење/скупљање; испаравање, кондензовање, топљење/очвршћавање и неповратне - сагоревање, рђање материјала. Својства материјала за ликовно обликовање – тврдоћа, еластичност, растворљивост или постојаност, материјали који могу да се користе као алатке)
3.	**СПОРАЗУМ**	**6**	Комбиновање	- изрази познате појмове	Компетенција за	Музичка култура

	ЕВАЊЕ		различитих врста дидактичког материјала: илустрација, шема, графикона Користити методе/технике и облике рада, које активирају ученике и у којима су самосталнији у раду Обезбеђивање корелације са сродним предметима Припремање наставника за часове, водећи рачуна о особеностима одељења Постављање ученика у различите ситуације евалуације и самоевалуације	мимиком и покретом тела, без звука - повеже одабрану установу културе са њеном наменом - поштује договоре и правила понашања и облачења приликом посете установама културе - опише, својим речима, визуелне карактеристике по којима препознаје облике и простор - пореди своје утиске и утиске других о уметничким делима, изгледу објеката/предмета и облицима из природе и окружења - користи материјал и прибор у складу са инструкцијама	учење Рад са подацима и информацијама Комуникација Одговорно учешће у демократском друштву Естетичка компетенција Решавање проблема Сарадња Дигитална компетенција	(Музичко стваралаштво: Стварање једноставне ритмичке и мелодијске (једноставне) пратње - на самостално направљеним инструментима. Свет око нас (Материјали: Промене материјала: повратне-истезање, савијање, ширење/скупљање; испаравање, кондензовање, топљење/очвршћавање и неповратне - сагоревање, рђање материјала. Својства материјала за ликовно обликовање – тврдоћа, еластичност, растворљивост или постојаност, материјали који могу да се користе као алатке)
4.	**ЛИКОВНА КУЛТУРА И ОКРУЖЕЊЕ**	**3**	- Примена модификоване активности уз примену огледа - Испитивање својстава материјала у циљу одабира одговарајућег - Примена различитих облика и метода рада -	- одреди, самостално и у сарадњи са другима, положај облика у простору и у равни црта на различитим подлогама и форматима папира - користи материјал и прибор у складу са инструкцијама - обликује једноставне фигуре од меког материјала - преведе једноставне појмове и информације у ликовни рад - изрази, материјалом и техником	Компетенција за учење Рад са подацима и информацијама Комуникација Одговорно учешће у демократском друштву Естетичка компетенција Решавање проблема	Музичка култура (Музичко стваралаштво: Стварање једноставне ритмичке и мелодијске (једноставне) пратње - на самостално направљеним инструментима. Свет око нас (Материјали: Промене материјала: повратне-истезање, савијање, ширење/скупљање;

			Играње – дидактичке, едукативне и спонтане игре; - Упућивање ученика на коришћење додатне литературе, интернета, енциклопедија, ради израде паноа, кратких записа, кратких излагања - Коришћење е-уџбеника и др.	по избору, своје замисли, доживљаје, утиске, сећања и опажања - преобликује, сам или у сарадњи са другима, употребне предмете мењајући им намену	Сарадња Дигитална компетенција	испаравање, кондензовање, топљење/очвршћавање и неповратне - сагоревање, рђање материјала. Својства материјала за ликовно обликовање – тврдоћа, еластичност, растворљивост или постојаност, материјали који могу да се користе као алатке)

Активности у наставном процесу	
Активности ученика	**Активности наставника**
посматра, слуша, истражује, изводи огледе, гужва, лепи, растеже...описује, користи е-уџбеник, прави белешке, презентује рад	планира, припрема материјале, даје објашњења; упућује ученике како да опишу својства; прати реализацију активности, интегрише садржаје,

ПРОГРАМ УЧЕЊА ЗА ПРЕДМЕТ: Музичка култура
РАЗРЕД: 1.
НЕДЕЉНИ ФОНД: 1
ГОДИШЊИ ФОНД: 36

Програм учења објављен је у *„Службеном гласнику Републике Србије – Просветном гласнику“,* број 10 од 14.12.2017. године. Примењује се од 2018/2019. године.

Уџбеници и друга литература за наставу(назив, аутор, издавач, година издања): Музичка култура уџбеник 1, Драгана Михајловић Бонан и Марина Иљац, Нови Логос, 2019.

Циљ учења предмета Музичка култура је да код ученика развије интересовање и љубав према музици кроз индивидуално и колективно музичко искуство којим се подстиче развијање креативности, естетског сензибилитета и духа заједништва, као и одговорног односа према очувању музичког наслеђа и културе свога и других народа.

Редни број теме	Наставна тема	Број часова по теми	Начини и поступци за остваривање програма (по областима/темама)	Начин провере остварености планираних исхода	Међупредметне компетенције које се могу развијати	Међупредметно повезивање (навести предмет и садржај корелације)
1.	СЛУШАЊЕ МУЗИКЕ	7	-музичке активности се преплићу, на свим часовима се обрађују све области; -користити мултимедијалне садржаје; - примена различитх метода и облика рада - бирају се одабране композиције које трајањем и садржајем одговарају узрасту – Комбиновање различитих врста дидактичког материјала: илустрација, шема, графикона - Користити методе/технике и облике рада, које активирају ученике и у којима су самосталнији у раду – Обезбеђивање корелације са сродним предметима - Припремање наставника за часове, водећи рачуна о особеностима одељења	-објасни својим речима утиске о слушаном делу, особине тона, доживљај прегласне музике и њеног утицаја на тело и зашто је тишина важна; -разликује одабране звукове и тонове, певање/свирање; хор/један певач/група певача; оркестар/један свирач/група свирача, боју различитих певачких гласова и инструмената и музичке изражајне елементе; - препозна музички почетак и крај и понављање теме или карактеристичног мотива у слушаном делу; - повезује музичко дело у односу на њему блиске ситуације, врсту гласа и боју инструмента са карактером дела; - поштује договорена правила понашања при слушању музике; користи самостално или уз помоћ одраслих, доступне носиоце звука;	Компетенција за учење Рад са подацима и информацијама Комуникација Одговорно учешће у демократском друштву Естетичка компетенција Решавање проблема Сарадња Дигитална компетенција	Музичка култура (Извођење музике: Дечји и алтернативни инструменти и начини свирања на њима) Српски језик (Језичка култура: Причање о догађајима и доживљајима, стварним и измишљеним. Препричавање по плану) Ликовна култура (Материјали: Својства материјала. Својства материјала за ликовно обликовање – тврдоћа, еластичност, растворљивост или постојаност, материјали који могу да се користе као алатке)
2.	ИЗВОЂЕЊЕ МУЗИКЕ	24	- ученичка знања из различитих области треба повезати и ставити у функцију разумевања музике - повезивати покрет и певање	- изговара у ритму уз покрет бројалице; - пева по слуху песме различитог садржаја и расположења;	Компетенција за учење Рад са подацима и информацијама	Музичка култура (Извођење музике: Дечји и алтернативни инструменти и начини свирања на

			извођењем различитих врста музичких игара - радити на остваривању квалитетне комуникације у циљу развоја музичког укуса и интересовања ученика Комбиновање различитих врста дидактичког материјала: илустрација, шема, графикона ње корелације са сродним предметима	- пева по слуху уз покрет народне песме, музичке игре; - примењује правилан начин певања и договорена правила понашања у групном певању и свирању; - свира по слуху звучне ономатопеје и илустрације, ритмичку пратњу уз бројалице и песме, једноставне аранжмане, свирачке деонице у музичким играма; - повезује почетне тонове песама модела и једноставних наменских песама са бојама, ритам са графичким приказом;	Комуникација Одговорно учешће у демократском друштву Естетичка компетенција Решавање проблема Сарадња Дигитална компетенција	њима) Српски језик (Језичка култура: Причање о догађајима и доживљајима, стварним и измишљеним. Препричавање по плану) Ликовна култура (Материјали: Својства материјала. Својства материјала за ликовно обликовање – тврдоћа, еластичност, растворљивост или постојаност, материјали који могу да се користе као алатке)
3.	МУЗИЧКО СТВАРАЛАШТВО	5	- повезивати покрет и певање извођењем различитих врста музичких игара - стваралачки задаци се реализују по слуху, без записивања - комбиновање различитих врста дидактичког материјала: илустрација, шема, графикона - користити методе/технике и облике рада, које активирају ученике и у којима су самосталнији у раду – обезбеђивање корелације са сродним предметима - припремање наставника за часове, водећи рачуна о особеностима одељења	- објашњава својим речима доживљај свог и туђег извођења; - учествује у школским приредбама и манифестацијама; - направи дечје ритмичке инструменте; - ствара звучне ефекте, покрете уз музику, мању ритмичку целину помоћу различитих извора звука, ритмичку пратњу за бројалице, песме и музичке игре помоћу различитих извора звука, музичко питање и одговор на ритмичким удараљкама, једноставну мелодију на	Компетенција за учење Комуникација Рад са подацима и информацијама Одговорно учешће у демократском друштву Естетичка компетенција	Музичка култура (Извођење музике: Дечји и алтернативни инструменти и начини свирања на њима) Српски језик (Језичка култура: Причање о догађајима и доживљајима, стварним и измишљеним. Препричавање по плану) Ликовна култура (Материјали: Својства материјала. Својства материјала за ликовно обликовање – тврдоћа, еластичност,

				краћи задати текст; -. изабере према литерарном садржају одговарајући музички садржај.		растворљивост или постојаност, материјали који могу да се користе као алатке)
Активности у наставном процесу						
Активности ученика				**Активности наставника**		
планира, припрема материјале, бира и презентује; мотивише; прати реализацију активности, вреднује заједно са ученицима				слушају, свирају, певајуу, постављају и одговарају на питања, вреднују заједно са наставником		

ПРОГРАМ УЧЕЊА ЗА ПРЕДМЕТ: Физичко и здравствено васпитање
РАЗРЕД: I
НЕДЕЉНИ ФОНД: 3 часа
ГОДИШЊИ ФОНД: 108 часова

Програм учења објављен је у *„Службеном гласнику Републике Србије – Просветном гласнику“,* број 10 од 14.12.2017. године. Примењује се од 2018/2019. године.

Уџбеници и друга литература за наставу(назив, аутор, издавач, година издања): нема

Циљ учења предмета Физичког и здравственог васпитања је да ученик унапређује физичке способности, моторичке вештине и знања из области физичке и здравствене културе, ради очувања здравља и примене правилног и редовног физичког вежбања у савременим условима живота и рада.

Редни број теме	Наставна тема	Број часова по теми	Начини и поступци за остваривање програма (по областима/темама)	Начин провере остварености планираних исхода	Међупредметне компетенције које се могу развијати	Међупредметно повезивање (навести предмет и садржај корелације)
1.	**ФИЗИЧКЕ СПОСОБНОСТИ**	**5**	- редовно вежбање -постепено увођење термина везаних за вежбање -истицање неопходности поштовања правила понашања током вежбања -организовање одељењских и такмичења на нивоу генерације -указивати на значај вежбања -примењивати одговарајуће облике и методе рада -Користити методе/технике и	-иницијална процена нивоа на коме се ученици налазе -вођење прописане педагошке документације у којима су видне белешке о нивоу ангажованости, вежбању у адекватној опреми, постигнућима у моторичким вештинама и	Компетенција за учење Комуникација Решавање проблема Сарадња Одговорно учешће у демократском друштву Естетичка компетенција	**Музичка култура:** Извођење музике: Правилан начин певања – држање тела и дисање. Правилна дикција. **Српски језик:** Књижевност: Информативни текстови о физичкој и здравственој култури **Свет око нас:** Природа, човек, друштво:

			облике рада, које активирају ученике и у којима су самосталнији у раду -Обезбеђивање корелације са сродним предметима -Припремање наставника за часове, водећи рачуна о особеностима одељења	индивидуалном напретку сваког ученика -заједничко вредновање ученика и наставника - самопроцена оцене и ангажовања од стране ученика		Начини преношења и мере заштите од заразних болести -грип, заразна жутица, варичеле и болести које преносе животиње крпељи, вашке; Материјали: Међусобни утицај човека и окружења (начин на који човек мења окружење, утицај на здравље и живот кроз правила понашања који доприносе одрживом развоју.
2.	**МОТОРИЧКЕ ВЕШТИНЕ**	**90**	-редовно вежбање -постепено увећење термина везаних за вежбање -истицање неопходност поштовања правила понашања током вежбања -организовање одељењских и такмичења на нивоу генерације -указивати на значај вежбања -користити методе/технике и облике рада, које активирају ученике и у којима су самосталнији у раду -обезбеђивање корелације са сродним предметима -припремање наставника за часове, водећи рачуна о особеностима одељења	-иницијална процена нивоа на коме се ученици налазе -вођење прописане педагошке документације у којима су видне белешке о нивоу ангажованости, вежбању у адекватној опреми, постигнућима у моторичким вештинама и индивидуалном напретку сваког ученика -заједничко вредновање ученика и наставника - самопроцена оцене и ангажовања од стране ученика	Одговоран однос према околини Рад са подацима и информацијама Одговорно учешће у демократском друштву Естетичка компетенција Решавање проблема Сарадња	**Музичка култура:** Извођење музике: Правилан начин певања – држање тела и дисање. Правилна дикција. Певање песама по слуху различитог садржаја и карактера **Српски језик:** Књижевност: Информативни текстови о физичкој и здравственој култури **Свет око нас:** Природа, човек, друштво: Начини преношења и мере заштите од заразних болести -грип, заразна жутица, варичеле и болести које преносе животиње крпељи, вашке; Материјали: Међусобни утицај човека и окружења (начин на који човек мења окружење), утицај на здравље и живот кроз

						правила понашања који доприносе одрживом развоју
3.	**ФИЗИЧКА И ЗДРАВСТВЕНА КУЛТУРА**	**13**	-редовно вежбање -постепено увећење термина везаних за вежбање -истицање неопходност поштовања правила понашања током вежбања -организовање одељењских и такмичења на нивоу генерације -указивати на значај вежбања -користити методе/технике и облике рада, које активирају ученике и у којима су самосталнији у раду -обезбеђивање корелације са сродним предметима -припремање наставника за часове, водећи рачуна о особеностима одељења	-иницијална процена нивоа на коме се ученици налазе -вођење прописане педагошке документације у којима су видне белешке о нивоу ангажованости, вежбању у адекватној опреми, постигнућима у моторичким вештинама и индивидуалном напретку сваког ученика -заједничко вредновање ученика и наставника - самопроцена оцене и ангажовања од стране ученика	Одговоран однос према околини Рад са подацима и информацијама Одговорно учешће у демократском друштву Естетичка компетенција	**Музичка култура:** Извођење музике: Правилан начин певања – држање тела и дисање. Правилна дикција. Певање песама по слуху различитог садржаја и карактера **Српски језик:** Књижевност: Информативни текстови о физичкој и здравственој култури **Свет око нас:** Природа, човек, друштво: Начини преношења и мере заштите од заразних болести (грип, заразна жутица, варичеле) и болести које преносе животиње (крпељи, вашке) Материјали: Међусобни утицај човека и окружења (начин на који човек мења окружење), утицај на здравље и живот кроз правила понашања који доприносе одрживом развоју.

Активности у наставном процесу	
Активности ученика	**Активности наставника**
1. тема: Планирају време које ће провести у природи, реализују вежбе и учествује у игри, активно учествују у реализацији задатака на часу и сарађује са вршњацима 2. тема:Планирају време које ће провести у природи, реализују вежбе и учествује у игри, активно учествују у реализацији задатака на часу и сарађује са вршњацима 3. тема:Слушају, примењују, проналазе различите изворе знања, правилно се хране и примењују здраве стилове живота	1. тема:Прати напредовање ученика и упућује ученике како да развију физичке способности, мотивише ученике да се баве спортом и побољшају моторичке вештине, демонстрира, вреднује 2.тема: Прати напредовање ученика и упућује ученике како да развију физичке способности, мотивише ученике да се баве спортом и побољшају моторичке вештине, демонстрира, учествује у вежбању и

	игри, вреднује 3.тема:Мотивише ученике да се баве спортом, проверава колико ученици знају о здрављу и начину очувања, учествује у вежбању и игри, вреднује

ПРОГРАМ УЧЕЊА ЗА ПРЕДМЕТ: Дигитални свет
РАЗРЕД: 1.
НЕДЕЉНИ ФОНД: 1 час
ГОДИШЊИ ФОНД: 36 часова

Програм учења објављен је у *„Службеном гласнику Републике Србије – Просветном гласнику“,* број 2 од 09.04.2020. године. Примењује се од школске 2020/21. године.
Уџбеници и друга литература за наставу(назив, аутор, издавач, година издања): Дигитални свет 1; Гордана Рацков и Арпад Пастор; Вулкан знање, 2021.
Циљеви учења предмета: развијање дигиталне компетенције ученика ради њиховог оспособљавања за безбедну и правилну употребу дигиталних уређаја за учење, комуникацију, сарадњу и развој алгоритамског начина размишљања.

Редни број теме	**Наставна тема**	**Број часова по теми**	**Начини и поступци за остваривање програма (по областима/темама)**	**Начин провере остварености планираних исхода**	**Међупредметне компетенције које се могу развијати**	**Међупредметно повезивање (навести предмет и садржај корелације)**
1.	ДИГИТАЛНО ДРУШТВО	**17**	- Наставник треба да креира образовну ситуацију у којој ученици могу да увиде да су дигитални уређаји свуда око њих, и да нису то само десктоп и лаптоп рачунари и таблети, већ и телефон, клима уређај, фрижидер, веш – машина и једни именом их зовемо дигитални уређаји - Навести ученике да дају примере коришћења дигиталних уређаја из свакодневног живота - Наставник треба да спроведе обуку ученика за коришћење дигиталних уџбеника. - Омогућити ученицима да на часу, вајају у пластелину популарни лик из цртаћа - Наставник користи прилику да са ученицима разговара о комуникацији	- усмено одговарање - писане провере (контролни задаци, тестови) -вођење прописане педагошке документације у којима су видне белешке о редовност у похађању наставе, заинтересованост и активно укључивање у процес рада групе, напредовање и развој, као и самосталности у раду ученика -заједничко вредновање ученика и наставника - самопроцена оцене од стране ученика	Компетенција за учење Комуникација Рад са подацима и информацијама Дигитална компетенција Сарадња Естетичка компетенција	**Ликовна култура**: Вајање популарног лика из цртаћа повезати са видео записом вајања истог лика. Прављење различитих постера и паноа **Свет око нас:** Правилно одлагање електронског отпада је битно за очување животне средине. Опасност на интернету, показати да нису сви добронамерни **Физичко васпитање:** Указати ученицима колико је важно ограничити коришћење

			са дигиталним уређајима и без њих - Ако постоји могућност организовати одлазак у природу, посебно је значајно да наставник употреби неку од постојећих веб – презентација и виртуелно упозна ученике са местима које ће посетити.			дигиталних уређаја и бавити се спортом
2.	БЕЗБЕДНО КОРИШЋЕЊЕ ДИГИТАЛНИХ УРЕЂАЈА	**14**	- Указати на чињеницу да се број занимања у којима је дигитални уређај доминантно средство за рад непрестано увећава и да отуда потиче потреба да негујемо здраве навике када је употреба дигиталних уређаја у питању - Нагласити да проблеми који настају са видом и коштано – мишићним системом не настају од употребе технологије, већ од неправилног положаја тела, претежног седења, дужег гледања без промене фокуса - Заједно излистати неке од здравствених ризика - Правилно одлагање електронског отпада важно је за очување здраве животне средине - Указати на чињеницу да нису све особе које користе интернет добронамерне - Од изузетног значаја је да ученици схвате који подаци спадају у податке о личности, као и на које начине их људи најчешће чине доступним на интернету - Нагласити ученицима на који начин да се понашају и коме да се обрате за помоћ у случају непримереног садржаја или понашања појединаца на интернету	- усмено одговарање - писане провере (контролни задаци, тестови) -вођење прописане педагошке документације у којима су видне белешке о редовност у похађању наставе, заинтересованост и активно укључивање у процес рада групе, напредовање и развој, као и самосталности у раду ученика -заједничко вредновање ученика и наставника - самопроцена оцене од стране ученика	Компетенција за учење Рад са подацима и информацијама Дигитална компетенција, Сарадња Одговорно учешће у демократском друштву Одговоран однос према здрављу Одговоран однос према околини Естетичка компетенција	**Српски језик:** Читање текстова са интернета. Образовне игре **Математика:** Различити садржаји са интернета везани за бројеве, сабирање, одузимање, тестови знања **Ликовна култура**: Вајање популарног лика из цртаћа повезати са видео записом вајања истог лика. Прављење различитих постера и паноа **Свет око нас:** Правилно одлагање електронског отпада је битно за очување животне средине. Опасност на интернету, показати да нису сви добронамерни **Физичко васпитање:** Указати ученицима колико је важно ограничити коришћење дигиталних уређаја и бавити се спортом
3.	АЛГОРИТАМСКИ	**5**	- Знања ученика и садржаје осталих обавезних предмета и изборних	- усмено одговарање - писане провере	Компетенција за учење Комуникација	**Српски језик:** Читање текстова са

	НАЧИН РАЗМИШЉАЊА		програма требало би искористити како би се пред њих поставио адекватан задатак – поступак који треба да анализирају и предложе кораке за његово спровођење (колут унапред, писање слова, низ сличица од којих треба саставити причу, низ сличица међу којима има сувишних…) - Наставник треба да уведе термин алгоритам и да га ученицима протумачи као упутство за решавање неког проблема или извођење неког поступка. - Наставник треба ученицима да обезбеди упутство које им омогућава да изврше потпуно непознати задатак. - Наставник често треба да поставља ученике у ситуације да разматрају унапред креиране алгоритме за решавање одређених задатака, да у више наврата откривају грешке и исправљају их, све док не дођу не само до најбољег, већ и до најефикаснијег решења. - Ако су ученицима на располагању рачунари, рад у програму на адреси https://scratch.mit.edu/ projects/19685257/ може да допринесе досезању дефинисаних исхода.	(контролни задаци, тестови) -вођење прописане педагошке документације у којима су видне белешке о редовност у похађању наставе, заинтересованост и активно укључивање у процес рада групе, напредовање и развој, као и самосталности у раду ученика -заједничко вредновање ученика и наставника - самопроцена оцене од стране ученика	Рад са подацима и информацијама Дигитална компетенција, Сарадња Одговорно учешће у демократском друштву Одговоран однос према здрављу Одговоран однос према околини Естетичка компетенција	интернета. Образовне игре **Математика**: Различити садржаји са интернета везани за бројеве, сабирање, одузимање, тестови знања **Ликовна култура:** Вајање популарног лика из цртаћа повезати са видео записом вајања истог лика. Прављење различитих постера и паноа **Свет око нас:** Правилно одлагање електронског отпада је битно за очување животне средине. Опасност на интернету, показати да нису сви добронамерни **Физичко васпитање:** Указати ученицима колико је важно ограничити коришћење дигиталних уређаја и бавити се спортом

Активности у наставном процесу

Активности ученика	**Активности наставника**
1.тема:Активно учествују у реализацији часа, записују, анализирају, дискутују, закључују, примењују, учествују у тимском раду, процењују наставу, раддругих ученика и сопствени рад. 2. тема: Активно учествују у реализацији часа, записују, анализирају, дискутују, закључују, примењују, учествују у тимском раду, процењују наставу, рад других ученика и сопствени рад. 3. тема: Активно учествују у реализацији часа, записују, анализирају, дискутују, закључују, примењују, учествују у тимском раду, процењују наставу, рад других ученика и сопствени рад .	1. тема: Организује час, презентује наставне садржаје, ангажује ученике, водећи рачуна о претходним знањима која поседују, демонстрира, користи ИКТ, подстиче ученика на активно учешће, повезује садржаје са свакодневним животом, вреднује рад ученика. 2. тема: Организује час, презентује наставне садржаје, ангажује ученике, водећи рачуна о претходним знањима која поседују, демонстрира, користи ИКТ, подстиче ученика на активно учешће, повезује садржаје са свакодневним животом, вреднује рад ученика. 3. тема: Организује час, презентује наставне садржаје, ангажује ученике,

	водећи рачуна о претходним знањима која поседују, демонстрира, користи ИКТ, подстиче ученика на активно учешће, повезује садржаје са свакодневним животом, вреднује рад ученика.

ИЗБОРНИ ПРОГРАМ:

ПРОГРАМ УЧЕЊА ЗА ПРЕДМЕТ: Грађанско васпитање
РАЗРЕД: 1.
НЕДЕЉНИ ФОНД: 1
ГОДИШЊИ ФОНД: 36

Програм учења објављен је у *„Службеном гласнику Републике Србије – Просветном гласнику“,* број 10 од 14.12.2017. године. Примењује се од 2018/2019. године.

Уџбеници и друга литература за наставу(назив, аутор, издавач, година издања): Сазнајем о себи и другима Рана свеска за грађанског васпитања први разред, Весна Илић и Владимир Хаџи Танчић

Циљ учења програма Грађанско васпитање је подстицање развоја личности која је одговорна према својим правима и правима других, отворена за договор и сарадњу и спремна да активно учествује у животу школске заједнице, уважавајући принципе, процедуре и вредности демократског друштва.

Редни број теме	Наставна тема	Број часова по теми	Начини и поступци за остваривање програма (по областима/темама)	Начин провере остварености планираних исхода	Међупредметне компетенције које се могу развијати	Међупредметно повезивање (навести предмет и садржај корелације)
1.	ЉУДСКА ПРАВА	**10**	-примена интерактивних облика рада - одабир и коришћење одговарајућих метода и техника:радионице, симулације, играње улога, студије случаја, дискусије, мини истраживања, једноставне примена различитих акције -примена искуственог учење, изношење доживљаја и ставова ученика кроз размену у групи -постављање ученика у различите ситуације евалуације и	- наведе у чему је успешан и у чему жели да напредује; уочава међусобне разлике и сличности са другим ученицима у одељењу; - понаша се на начин који не угрожава потребе, права и осећања других; - препозна код себе и других основна осећања; - препознаје примере поштовања и кршења права детета у свом окружењу, причама, филмовима; - преиспитује своје поступке и прихвата да не мора увек да буде у праву; - тражи помоћ у ситуацијама	Компетенција за учење Комуникација Рад с подацима и информацијама Дигитална компетенција Решавање проблема Сарадња Одговорно учешће у демократском друштву Одговоран однос према здрављу Одговоран однос према околини Естетичка компетенција	Свет око нас (Природа, човек, друштво) Српски језик (Језичка култура: Различите комуникативне ситуације (комуникација са одраслима и са вршњацима; у школи, у продавници, телефонски разговор, поздрављања, честитања и сл.) Ликовна култура (Споразумевање: Говор тела. Поглед, израз лица, држање тела, гест и кретање, однос вербалне и невербалне

			самоевалуације	кршења својих и туђих права; - разликује добру и лошу комуникацију у сопственом искуству, ближем окружењу, књижевним делима, филмовима; - комуницира слушајући саговорника и тражи објашњење онога што не разум		комуникације
2.	ДЕМОКРАТСКО ДРУШТВО	**7**	-примена интерактивних облика рада - одабир и коришћење одговарајућих метода и техника:радионице, симулације, играње улога, студије случаја, дискусије, мини истраживања, једноставне примена различитих акције -примена искуственог учење, изношење доживљаја и ставова ученика кроз размену у групи -постављање ученика у различите ситуације евалуације и самоевалуације	- слободно износи мишљење, образлаже идеје, даје предлоге и прихвата да други могу имати другачије мишљење; - сарађује и преузима различите улоге у групи/тиму; - договара се и одлучује у доношењу одељењских правила и да се понаша у складу са њима; - својим речима образложи неопходност правила која регулишу живот у заједници	Компетенција за учење Комуникација Рад са подацима и информацијама Одговорно учешће у демократском друштву Естетичка компетенција Решавање проблема Сарадња Дигитална компетенција	Свет око нас (Природа, човек, друштво) Српски језик (Језичка култура: Различите комуникативне ситуације (комуникација са одраслима и са вршњацима; у школи, у продавници, телефонски разговор, поздрављања, честитања и сл.) Ликовна култура (Споразумевање: Говор тела. Поглед, израз лица, држање тела, гест и кретање, однос вербалне и невербалне комуникације)
3.	ПРОЦЕСИ У САВРЕМЕНОМ СВЕТУ	**6**	-примена интерактивних облика рада - одабир и коришћење одговарајућих метода и техника:радионице, симулације, играње улога, студије случаја, дискусије, мини	- препозна добре стране свог одељења и оно што би требало променити/побољшати; - заједно са вршњацима и наставником учествује у решавању проблема у одељењу;	Компетенција за учење Комуникација Дигитална компетенција Сарадња Одговорно учешће у	Свет око нас (Природа, човек, друштво) Српски језик (Језичка култура: Различите комуникативне ситуације (комуникација са одраслима и са

			истраживања, једноставне примена различитих акције -примена искуственог учење, изношење доживљаја и ставова ученика кроз размену у групи -постављање ученика у различите ситуације евалуације и самоевалуације	- учествује у изради плана једноставне акције;	демократском друштву Одговоран однос према здрављу Одговоран однос према околини Естетичка компетенција	вршњацима; у школи, у продавници, телефонски разговор, поздрављања, честитања и сл.) Ликовна култура (Споразумевање: Говор тела. Поглед, израз лица, држање тела, гест и кретање, однос вербалне и невербалне комуникације)
4.	ГРАЂАНСКИ АКТИВИЗАМ	**13**	-примена интерактивних облика рада - одабир и коришћење одговарајућих метода и техника:радионице, симулације, играње улога, студије случаја, дискусије, мини истраживања, једноставне примена различитих акције -примена искуственог учење, изношење доживљаја и ставова ученика кроз размену у групи -постављање ученика у различите ситуације евалуације и самоевалуације	учествује у изради плана једноставне акције; са другим ученицима изводи и документује једноставну акцију; доприноси промоцији акције; -на једноставан начин вреднује изведену акцију	-Компетенција за учење - Комуникација -Дигитална компетенција -Решавање проблема - Сарадња -Одговорно учешће у демократском друштву -Одговоран однос према околини -Естетичка компетенција -Предузимљивост и оријентација ка предузетништву	Свет око нас (Природа, човек, друштво) Српски језик (Језичка култура: Различите комуникативне ситуације (комуникација са одраслима и са вршњацима; у школи, у продавници, телефонски разговор, поздрављања, честитања и сл.) Ликовна култура (Споразумевање: Говор тела. Поглед, израз лица, држање тела, гест и кретање, однос вербалне и невербалне комуникације)

Активности у наставном процесу	
Активности ученика	**Активности наставника**
слушају, износе своје мишљење, заједнички формулишу закључке, анализирају свој и рад других, дискутују, глуме, истражују, планирају акције, учествују у самооцењивању и вредновању резултата рада	планира, истиче циљ теме и часова, прати, пружа подршку и усмерава подстиче ученике на стваралачко истраживање, подстиче сарадњу и тимски рад ученика, заједно са ученицима вреднује резултате процеса рада у току часова

ПРОГРАМ УЧЕЊА ЗА ПРЕДМЕТ: ВЕРСКА НАСТАВА (Православни катихизис)
РАЗРЕД: 1.
НЕДЕЉНИ ФОНД: 1
ГОДИШЊИ ФОНД: 36

Програм учења објављен је у *„Службеном гласнику Републике Србије – Просветном гласнику“,* број 11 од 26.8.2016. године. Примењује се од 1.9. 2016.године.

Уџбеници и друга литература за наставу(назив, аутор, издавач, година издања): „Радна свеска за верску наставу за 1.разред“, Ваљевска Епархија, Принтекс, Ваљево 2016.

Циљ верске наставе јесте да се њоме посведоче садржај вере и духовно искуство традиционалних цркава и религијских заједница које живе и делују на нашем животном простору, да се ученицима пружи целовит религијски поглед на свет и живот и да им се омогући слободно усвајање духовних и животних вредности цркве или заједнице којој историјски припадају, односно чување и неговање сопственог верског и културног идентитета. Ученици треба да упознају веру и духовне вредности сопствене, историјски дате цркве или верске заједнице у отвореном и толерантном дијалогу, уз уважавање других религијских искустава и филозофских погледа, као и научних сазнања и свих позитивних искустава и достигнућа човечанства.

Редни број теме	Наставна тема	Број часова по теми	Начини и поступци за остваривање програма (по областима/темама)	Начин провере остварености планираних исхода	Међупредметне компетенције које се могу развијати	Међупредметно повезивање (навести предмет и садржај корелације)
1.	**Увод**	**1**	Катихизација као литургијска делатност-заједничко је дело катихете (вероучитеља) и његових ученика. Катихета (вероучитељ) би требало стално да има науму да катихеза не постоји ради гомилања информација („знања о вери“), већ као настојање да се учење и искуство Цркве лично усвоје и спроведу у живот кроз слободно учешће у богослужбеном животу Цркве. На почетку сваке	Евалуацију наставе (процењивање успешности реализације наставе и остварености задатака и исхода наставе) наставник ће остварити на два начина: -процењивањем реакције ученика или прикупљањем коментара ученика путем анкетних евалуационих листића; -провером знања које ученици усвајају на часу и испитивањем ставова; и непосредним описним оцењивањем ученика кроз: -усмено испитивање; -писмено испитивање; -посматрање понашања ученика;	Комуникација, сарадња, компетенција за учење, одговорно учешће у друштву,верским слободама, естетичка компетенција, одговоран однос према околини, одговоран однос према здрављу.	Српски језик и књижевност - област Језичка култура Свет око нас - област Разноврсност природе Ликовна култура - област Ликовна култура и окружење Музичка култура - област Слушање музике Грађ. васпитање - област Процеси у савременом свету
2.	**Заједница као основ живота**	**4**		Евалуацију наставе (процењивање успешности реализације наставе и	Комуникација, сарадња, компетенција за	Српски језик и књижевност - област Језичка

			наставне теме ученике би требало упознати са циљевима и исходима наставе, садржајима по темама, начином остваривања програма рада, као и са начином вредновања њиховог рада. Уводне часове требало би осмислити тако да допринесу међусобном упознавању ученика, упознавању ученика с циљевима, исходима, наставним садржајима, али и тако да наставник стекне почетни увид у то каквим предзнањима и ставовима из подручја Православног катихизиса, група располаже. Реализација програма требало би да се одвија у складу с принципима савремене активне наставе, која својом динамиком подстиче ученике на истраживачки и проблемски приступ садржајима тема. У току реализације стављати нагласак више на доживљајно и формативно, а мање на сазнајно и	остварености задатака и исхода наставе) наставник ће остварити на два начина: -процењивањем реакције ученика или прикупљањем коментара ученика путем анкетних евалуационих листића; -провером знања које ученици усвајају на часу и испитивањем ставова; и непосредним описним оцењивањем ученика кроз: -усмено испитивање; -писмено испитивање; -посматрање понашања ученика;	учење, одговорно учешће у друштву,верским слободама, естетичка компетенција, одговоран однос према околини, одговоран однос према здрављу.	култура Свет око нас - област Разноврсност природе Ликовна култура - област Ликовна култура и окружење Музичка култура - област Слушање музике Грађ. васпитање - област Процеси у савременом свету
3.	**Заједница љубави Бога,човека и природе**	**5**		Евалуацију наставе (процењивање успешности реализације наставе и остварености задатака и исхода наставе) наставник ће остварити на два начина: -процењивањем реакције ученика или прикупљањем коментара ученика путем анкетних евалуационих листића; -провером знања које ученици усвајају на часу и испитивањем ставова; и непосредним описним оцењивањем ученика кроз: -усмено испитивање; -писмено испитивање; -посматрање понашања ученика;	Комуникација, сарадња, компетенција за учење, одговорно учешће у друштву,верским слободама, естетичка компетенција, одговоран однос према околини, одговоран однос према здрављу.	Српски језик и књижевност - област Језичка култура Свет око нас - област Разноврсност природе Ликовна култура - област Ликовна култура и окружење Музичка култура - област Слушање музике Грађ. васпитање - област Процеси у савременом свету
4.	**Неизмерна љубав Божија – Христос се роди!**	**6**		Евалуацију наставе (процењивање успешности реализације наставе и остварености задатака и исхода наставе) наставник ће остварити на два начина: -процењивањем реакције ученика	Комуникација, сарадња, компетенција за учење, одговорно учешће у друштву,верским слободама,	Српски језик и књижевност - област Језичка култура Свет око нас - област Разноврсност природе Ликовна култура -

			информативно. Квалитет наставе се постиже када се наставни садржаји реализују у складу са савременим педагошким захтевима у погледу употребе разноврсних метода, облика рада и наставних средстава. Имаући у виду захтеве наставног програма и могућности транспоновања наставног садржаја у педагошко дидактичка решења, наставник би требало да води рачуна и о психолошким чиниоцима извођења наставе – узрасту ученика, нивоу психофизичког развоја, интересовањима, склоностима, способностима и мотивацији ученика. У остваривању савремене наставе наставе наставник је извор знања, креатор, организатор и координатор ученичких активности у наставном процесу.	или прикупљањем коментара ученика путем анкетних евалуационих листића; -провером знања које ученици усвајају на часу и испитивањем ставова; и непосредним описним оцењивањем ученика кроз: -усмено испитивање; -писмено испитивање; -посматрање понашања ученика;	естетичка компетенција, одговоран однос према околини, одговоран однос према здрављу.	област Ликовна култура и окружење Музичка култура - област Слушање музике Грађ. васпитање - област Процеси у савременом свету
5.	**Црква – заједница са Богом**	**8**		Евалуацију наставе (процењивање успешности реализације наставе и остварености задатака и исхода наставе) наставник ће остварити на два начина: -процењивањем реакције ученика или прикупљањем коментара ученика путем анкетних евалуационих листића; -провером знања које ученици усвајају на часу и испитивањем ставова; и непосредним описним оцењивањем ученика кроз: -усмено испитивање; -писмено испитивање; -посматрање понашања ученика;	Комуникација, сарадња, компетенција за учење, одговорно учешће у друштву,верским слободама, естетичка компетенција, одговоран однос према околини, одговоран однос према здрављу.	Српски језик и књижевност - област Језичка култура Свет око нас - област Разноврсност природе Ликовна култура - област Ликовна култура и окружење Музичка култура - област Слушање музике Грађ. васпитање - област Процеси у савременом свету
6.	**Христова љубав према човеку и свету**	**4**		Евалуацију наставе (процењивање успешности реализације наставе и остварености задатака и исхода наставе) наставник ће остварити на два начина: -процењивањем реакције ученика или прикупљањем коментара ученика путем анкетних евалуационих листића; -провером знања које ученици	Комуникација, сарадња, компетенција за учење, одговорно учешће у друштву,верским слободама, естетичка компетенција, одговоран однос према околини,	Српски језик и књижевност - област Језичка култура Свет око нас - област Разноврсност природе Ликовна култура - област Ликовна култура и окружење Музичка култура -

			Настава је успешно реализована ако је ученик спреман да Цркву схвати као простор за остваривање своје личности кроз заједничарење са ближњима и Тројичним Богом који постаје извор и пуноћа његовог живота.	усвајају на часу и испитивањем ставова; и непосредним описним оцењивањем ученика кроз: -усмено испитивање; -писмено испитивање; -посматрање понашања ученика;	одговоран однос према здрављу.	област Слушање музике Грађ. васпитање - област Процеси у савременом свету
7.	**Наша брига о свету**	**6**		Евалуацију наставе (процењивање успешности реализације наставе и остварености задатака и исхода наставе) наставник ће остварити на два начина: -процењивањем реакције ученика или прикупљањем коментара ученика путем анкетних евалуационих листића; -провером знања које ученици усвајају на часу и испитивањем ставова; и непосредним описним оцењивањем ученика кроз: -усмено испитивање; -писмено испитивање; -посматрање понашања ученика;	Комуникација, сарадња, компетенција за учење, одговорно учешће у друштву,верским слободама, естетичка компетенција, одговоран однос према околини, одговоран однос према здрављу.	Српски језик и књижевност - област Језичка култура Свет око нас - област Разноврсност природе Ликовна култура - област Ликовна култура и окружење Музичка култура - област Слушање музике Грађ. васпитање - област Процеси у савременом свету
8.	**Евалуација**	**2**		Евалуацију наставе (процењивање успешности реализације наставе и остварености задатака и исхода наставе) наставник ће остварити на два начина: -процењивањем реакције ученика или прикупљањем коментара ученика путем анкетних евалуационих листића; -провером знања које ученици усвајају на часу и испитивањем ставова; и непосредним описним оцењивањем ученика кроз:	Комуникација, сарадња, компетенција за учење, одговорно учешће у друштву,верским слободама, естетичка компетенција, одговоран однос према околини, одговоран однос према здрављу.	Српски језик и књижевност - област Језичка култура Свет око нас - област Разноврсност природе Ликовна култура - област Ликовна култура и окружење Музичка култура - област Слушање музике Грађ. васпитање - област

				-усмено испитивање; -писмено испитивање; -посматрање понашања ученика;		Процеси у савременом свету

Активности у наставном процесу	
Активности ученика	**Активности наставника**
Ученици: - читају задате текстове -осликавају задате садржаје -усвајају мелодије и изводе исте -активно учествују у раду -савладавају исходе наставних јединица и наставних тема и у стању су да их повезују -постављају питања -исказују своје ставове и показују адекватно понашање -врше корелацију са осталим предметима кроз усмени, писани и уметнички рад	Наставник: -осмишљава и методички представља материјал за учење -подстиче ученике на активности -одговара на питања -истиче исходе наставне јединице и повезује их -врши корелацију са одговарајућим предметима - даје упутства, смернице и препоруке за савладавање наставних јединица - по потреби даје додатна упутства за учење и рад -непосредно описно оцењивањује ученике кроз усмено испитивање и посматрање понашања ученика -процењује реакције ученика или прикупља и записује коментаре -провера знања које ученици усвајају на часу и испитује ставове -анализира показано знање, ставове и понашање

ПРОГРАМ УЧЕЊА ЗА ПРЕДМЕТ: ХОР
РАЗРЕД: ПРВИ
НЕДЕЉНИ ФОНД: 1
ГОДИШЊИ ФОНД: 36

Програм учења објављен је у *„Службеном гласнику Републике Србије – Просветном гласнику“,* број 10 од 14.12.2017. године. Примењује се од 2018/2019. године.

Уџбеници и друга литература за наставу(назив, аутор, издавач, година издања): Музичка култура за први разред основне школе

Образовни **циљ** учења предмета Хор обухвата развијање музичког укуса, стваралачких способности, спонтаног изражавања, музичког слуха и ритма, развијање гласовних могућности и учвршћивање интонације, способност за фино нијансирање и изражајно певање применом елемената музичке изражајности (темпо, динамика...). Учешће у хору развија дечји глас, правилно држање, дисање, интонацију, изговор и артикулацију, развијање осећања припадности колективу - тимски рад, развијање толеранције, дисциплине, поштовања различитости и правила понашања, развијање одговорности појединца за успех целе групе, стицање самопоуздања, савладавање треме и пружање помоћи у смислу вршњачког учења и сарадње. Упознавање разноврсних дела домаћих и страних аутора доприноси развоју опште културе, међусобном разумевању, уважавању и поштовању.

Редни број теме	Наставна тема	Број часова по теми	Начини и поступци за остваривање програма (по областима/темама)	Начин провере остварености планираних исхода	Међупредметне компетенције које се могу развијати	Међупредметно повезивање (навести предмет и садржај корелације)
1.	Химне	**6**	Комбиновање различитих врста дидактичког материјала: илустрација, шема, графикона Користити методе/технике и облике рада, које активирају ученике и у којима су самосталнији у раду Обезбеђивање корелације са сродним предметима Припремање наставника за часове, водећи рачуна о особеностима одељења	- дефинише шта је музика; - препозна и разликује дела која припадају музичкој уметности одмузике којасе користи као средство комуникације; - уочава у којим је све приликама музика уобичајени део живота сваког човека.	Естетичка компетенција; Дигитална компетенција; Сарадња; Комуникација; Компетенције за учење; Рад са подацима и информацијама; Решавање проблема; Одговорно учешће у демократском друштву; Одговоран однос прма здрављу; Одговоран однос према околини.	Свет око нас (елементи музичке изражајности; мелодија, ритам,темпо,динамика и утицај на ученика; упознавање светске музике и традиције других народа, искаже своје мишљење о значају и улози музике у животу човека праисторије; искаже своје мишљење о значају и улози музике у животу човека антике;) Књижевност (дела српске књижевности која се користе у музици) Енглески језик (знање страног језика кроз певање песама) Ликовна култура (ликовна уметност и значај у развоју музике;) Народна традиција (утицај и значај музике за очување српске музичке традиције) Светска уметничка музика Српски језик (матерњи језик као средство изражавања у музици) Верска настава (настанак, појам и значај српске духовне музике) Унутар предметна (савремена дечја песма) Унутар предметна (српска уметничка музика) Филмска уметност (улога и значај музике у настанку филма;)
2.	Дечје песме	**15**	Комбиновање различитих врста дидактичког материјала: илустрација, шема, графикона Користити методе/технике и облике рада, које активирају ученике и у којима су самосталнији у раду Обезбеђивање корелације са сродним предметима Припремање наставника за часове,	- дефинише шта је музика; - препозна и разликује дела која припадају музичкој уметности одмузике којасе користи као средство комуникације; - уочава у којим је све приликама	Естетичка компетенција; Дигитална компетенција; Сарадња; Комуникација; Компетенције за учење; Рад са подацима и информацијама; Решавање проблема; Одговорно учешће у демократском друштву;	

			водећи рачуна о особеностима одељења	музика уобичајени део живота сваког човека.	Одговоран однос прма здрављу; Одговоран однос према околини.	
3.	Народне песме	**15**	Комбиновање различитих врста дидактичког материјала: илустрација, шема, графикона Користити методе/технике и облике рада, које активирају ученике и у којима су самосталнији у раду Обезбеђивање корелације са сродним предметима Припремање наставника за часове, водећи рачуна о особеностима одељења	- дефинише шта је музика; - препозна и разликује дела која припадају музичкој уметности одмузике којасе користи као средство комуникације; - уочава у којим је све приликама музика уобичајени део живота сваког човека.	Естетичка компетенција; Дигитална компетенција; Сарадња; Комуникација; Компетенције за учење; Рад са подацима и информацијама; Решавање проблема; Одговорно учешће у демократском друштву; Одговоран однос прма здрављу; Одговоран однос према околини.	

Активности у наставном процесу

Активности ученика	**Активности наставника**
На самом почетку треба бирати лакше песме које имају једноставне речи и мелодију. Код обраде нове песме најпре се приступа анализи текста. Певач на слушаоца делује и тоном и речју. У том смислу наставник треба да инсистира на доброј дикцији која подразумева јасан и разговетан изговор текста, односно самогласника и сугласника, али и на правилном акцентовању речи. За вежбање дикције препоручује се и певање слогова или одговарајућег текста на истој тонској висини. Следи усвајање мелодије у фрагментима. Уколико је композиција двогласна, ова фаза припреме захтева одвојене пробе по гласовима, све док свака група не буде интонативно сигурна. На заједничкој проби хора, након усвајања песме/композиције у целини треба обратити пажњу на динамику и агогику. Важно је да се у хору постигне једнака интонација, почев од првог тона песме. Наставник изведе тон који деца треба да понављају док не отпевају тачно. Наставља са различитим тоновима у тоналитету песме. Оваква врста	Наставник формира хор на основу провере слуха и гласовних могућности ученика, дикције и осећаја за ритам. Код сваког ученика наставник треба да пронађе његов природни певачки регистар и опсег на основу чега врши поделу на певачке гласове (први и други, односно горњи и доњи) за извођење двогласних композиција. На часовима хора, наставник треба да укаже на важност држања тела, дисања и правилног изговора гласова. Услов правилног дисања је правилно држање тела. Крајњи циљ је природно и синхронизовано певање и уједначен звук хора. Вежбе дисања су важне за загревање гласница, отварање дисајних путева и опуштање грла. Практикују се пре вежби певања и значајне су за регулисање даха у току певања. На пример: 1. Опуштање грла - ученици треба дубоко да удахну и симулирају зевање. 2. Код следеће вежбе треба да удахну кроз нос, а потом и издахну на уста бројећи до четири, као да желе да угасе свећу. Важно је да ,,дишу стомаком" уместо грудима (могу да положе руке на стомак и да удишу тако

имитације помаже деци да науче како да 'чују' тон и ускладе своје гласове да би га тачно интерпретирала. Ученицима треба јасно ставити до знања да је важно да слушају једно друго, нарочито код унисоног певања. Уколико не чују ученика поред себе, значи да певају прегласно. Уколико се уз певање изводи и кореографија, добро је покрете увежбати пре текста. Већ од прве пробе хора треба упутити ученике на правила понашања: нема причања у току извођења, жвакања жвака, треба да стоје право (мада их не можемо спречити да се врпоље). Ако ученици правила усвоје на пробама, лакше ће их поштовати на концертима. Незаобилазни су и детаљи везани за избор одеће за наступе, уласка на сцену, распореда стајања, поклањања, изласка на и са сцене...	да им стомаци „расту"). 3. Затим удахну кроз нос, изброје до четири и издишу кроз уста, тј. зубе, изговарајући 'сссссс', први пут тихо, а затим гласно. 4. Поновити вежбу тако што глас V изговарају испрекидано. Варијанта ове вежбе за активирање дијафрагме је опонашање смеха Деда Мраза ('Хо, хо, хо...') или испрекидано дување у замишљену свећу. Вежбе распевавања доприносе квалитету певања и прецизном интонирању, чак и у почетним фазама. Како је певање и техничка вештина, распевавање може помоћи развоју дечијих гласова. Наставник треба да буде креативан и користити вокализе које ће бити забавне деци, јер основни циљ јесте да заволе певање.

Назив: Час одељенског стерешине, 1. разред

Наставна тема	**Број часова по теми**	**Активности ученика**	**Активности наставника**	**Циљеви и задаци садржаја програма**
1. Подстицање договора и сарадње 2. Дечја права и подстицање за активну партиципацију у животу школе 3. Здравствено васпитање: 4. Адаптација на школу и социјална интеграција 5. Развијање и његовање људских вредности 6. Еколошка сазнања и чување природе 7. Сарадња одељењских заједница **8.** Стварање и развијање радних навика	9 6 4 6 3 4 2 2	-Упознаје се са дечјим правима -развија креативност - слуша - разговара - брине - користи - истражује - бележи - илуструје игра се и имитира	Подстицање ваннаставних активности. Подстицање социјалног сазнања. Олакшавање адаптације у школи. Упућује на практичну примену . Даје упутства за истраживачки рад и презентацију.	Понашање ученика и развој хуманизације међу људима. Елиминисање утицаја који штетно делују на здравље. Развијање односа другарства и сарадње са вршњацима и одраслима. Имаће развијен осећај за другарство. - Знаће да се понаша у различитим животним ситуацијама. - Имаће развијен осећај за припадност групи, толеранцију и тимски рад у групи. Примена лепог понашања у школи код куће на другим местима.

4. 2. Други разред

ПРОГРАМ УЧЕЊА ЗА ПРЕДМЕТ: Српски језик
РАЗРЕД: други
НЕДЕЉНИ ФОНД: 5
ГОДИШЊИ ФОНД: 180

Програм учења објављен је у *„Службеном гласнику Републике Србије – Просветном гласнику“,* број 16 од 17. септембра 2018. године. Примењује се од 2019/2020. године.

Уџбеници и друга литература за наставу (назив, аутор, издавач, година издања): Читанка, Наташа Станковић Шошо, Маја Костић Логос 2019. Радна свеска, Наташа Станковић Шошо, Јелена Срдић 2019. Латиница, Душка Милић, Татјана Митић

Циљ учења Српског језика јесте да ученици овладају основним законитостима српског књижевног језика ради правилног усменог и писаног изражавања, негујући свест о значају улоге језика у очувању националног идентитета; да се оспособе за тумачење одабраних књижевних и других уметничких дела из српске и светске баштине, ради неговања традиције и културе српског народа и развијања интеркултуралности.

Редни број теме	Наставна тема	Број часова по теми	Начини и поступци за остваривање програма (по областима/темама)	Начин провере остварености планираних исхода	Међупредметне компетенције које се могу развијати	Међупредметно повезивање (навести предмет и садржај корелације)
	КЊИЖЕВНОСТ	**69**	-кроз читање књижевно уметничких текстова и у разговору о њима на часу градити критичко мишљење , -упућивање ученика на коришћење додатне литературе, интернета, енциклопедија, ради израде паноа, кратких записа, кратких излагања -коришћење е-уџбеника,и др. -обезбеђивање корелације са сродним предметима -постављање ученика у различите ситуације, -евалуације и самоевалуације, -увођење у ченика у основне књижевне појмове, -извођење драмског текста на сцени, -илустровањем одређени мотив из	-иницијална процена нивоа на коме се ученици налазе - усмено одговарање (причање, препричавање, описивање, ортоепске вежбе лексичке и семантичке вежбе, синтаксичке и стилске вежбе, казивање напамет научених текстова, сценско приказивање) - писане провере (контролни задаци, тестови, ортографске вежбе, диктате, лексичке и семантичке	Компетенција за учење Комуникација Дигитална компетенција Сарадња Одговорно учешће у демократском друштву Одговоран однос према здрављу Одговоран однос према околини Естетичка компетенција	Свет око нас: (Значај биљака и животиња за човека. Улога човека у очувању природе. Правила понашања појединаца и група.) Музичка култура: (Различити жанрови везани за ситуације значајне у животу ученика. Певање песама по слуху различитог садржаја и карактера. Стварање звучне приче од илустрација на крађи литерарни текст.) Ликовна култура: (Слика и реч; Облици, Замишљања; Сцена)

			текста у циљу исказивања доживљеног, - богаћење речника путем усвајања непознатих речи из прочитаних текстова.			
	ЈЕЗИК	**41**	упућивање ученика на коришћење додатне литературе, интернета, енциклопедија, ради израде паноа, кратких записа кратких излагања, -коришћење е-уџбеника,и др. -објашњењ слога само на типичним случајевима са самогласником на крају слога, -за сваку врсту речи најпре увести појам, а затим разликовање подврста. (нпр. најпре радити на схватању појма именице као врсте речи, затим увести разликовање подврста), -направити корелацију са наставом математике у вези са писањем скраћеница за мерне јединице ћириличким и латиничким писмом, -користити правописне вежбе: преписивање, диктат и самостално писање, -постављање ученика у различите ситуације евалуације и самоевалуације.	-иницијална процена нивоа на коме се ученици налазе -усмено одговарање (причање, препричавање, описивање, ортоепске вежбе лексичке и семантичке вежбе, синтаксичке и стилске вежбе, казивање напамет научених текстова, сценско приказивање) - писане провере (контролни задаци, тестови, ортографске вежбе, диктате, лексичке и семантичке	Компетенција за учење .Комуникација Рад с подацима и информацијама Дигитална компетенција Решавање проблема Сарадња Одговорно учешће у демократском друштву Естетичка компетенција	Ликовна култура: (Супротности; Слика и реч) Музичка култура: (Изговор бројалице у ритму уз покрет.) Свет око нас: (Природа, човек, друштво - Услови за живот, Облици рељефа; Материјали) Математика: (Мерење и мере: Јединице мере)
	ЈЕЗИЧКА КУЛТУРА	**70**	-упућивање ученика на коришћење додатне литературе, интернета, енциклопедија, ради израде паноа, кратких записа, кратких излагања -коришћење е-уџбеника,и др. -објашњењ слога само на типичним случајевима са самогласником на крају слога, -за сваку врсту речи најпре увести појам, а затим разликовање подврста. (нпр. најпре радити на схватању појма именице као врсте речи, затим увести разликовање подврста); -	-иницијална процена нивоа на коме се ученици налазе -усмено одговарање (причање, препричавање, описивање, ортоепске вежбе лексичке и семантичке вежбе, синтаксичке и стилске вежбе, казивање напамет научених текстова, сценско приказивање) - писане провере (контролни задаци, тестови, ортографске	Компетенција за учење Комуникација Рад с подацима и информацијама Дигитална компетенција Решавање проблема Сарадња Одговорно учешће у демократском	Свет око нас: (Значај биљака и животиња за човека. Улога човека у очувању природе.) Музичка култура: (Различити жанрови везани за ситуације значајне у животу ученика.) Ликовна култура: (Слика и реч; Замишљања)

			направити корелацију са наставом математике у вези са писањем скраћеница за мерне јединице ћириличким и латиничким писмом, -користити правописне вежбе: преписивање, диктат и самостално писање -постављање ученика у различите ситуације.	вежбе, диктате, лексичке и семантичке	друштву Одговоран однос према здрављу Одговоран однос према околини Естетичка компетенција Предузимљивост и оријентација ка предузетништву	
Активности у наставном процесу						
Активности ученика				**Активности наставника**		
слуша, посматра, прича, чита текстове, глуми, активно учествује у разговору, описује усмено и писмено доживљај, износи мишљење о свом и раду других; именује слова латинице и саставља речи и реченице, повезује са наученим, уочава врста речи и књижевним текстовима,поставља питања, решава задато, пише по диктату описује доживљај прочитаних књижевних дела и износи мишљење о њима, поставља питања, препричава,говори по улогама				планира, припрема, води разговор; примењује различите облике и методе рада; демонстрира и илуструје; подстиче ученике на увиђање и повезивање са садржајима; проверава оствареност исхода		

ПРОГРАМ УЧЕЊА ЗА ПРЕДМЕТ: Енглески језик
РАЗРЕД: 2
НЕДЕЉНИ ФОНД: 2
ГОДИШЊИ ФОНД: 72

Програм учења објављен је у *„Службеном гласнику Републике Србије – Просветном гласнику“,* број 16 од 17. септембра 2018 . године. Примењује се од школске 2019 /2020. године.

Уџбеници и друга литература за наставу (назив, аутор, издавач, година издања): Smart junior 2, енглески језик за други разред основне школе, H.Q.Mitchell, Marileni Malkogianni, Дата Статус, 2019.

Циљ учења страног језика у основном образовању и васпитању је да се ученик усвајањем функционалних знања о језичком систему и култури и развијањем стратегија учења страног језика оспособи за основну усмену комуникацију и стекне позитиван однос према другим језицима и културама, као и према сопственом језику и културном наслеђу.

Редни број теме	Наставна тема	Број часова по теми	Начини и поступци за остваривање програма (по областима/темама)	Начин провере остварености планираних исхода	Међупредметне компетенције које се могу развијати	Међупредметно повезивање (навести предмет и садржај корелације)
1.	**We're back!**	**9**	Говор наставника прилагођен је узрасту и знањима ученика. Настава се заснива и на социјалној интеракцији. Рад у учионици спроводи се путем групног или индивидуалног решавања проблема, потрагом за информацијама из различитих извора (интернет, дечији часописи, проспекти и аудио материјал) као и решавањем мање или више сложених задатака у реалним и виртуелним условима са јасно одређеним контекстом, поступком и циљем.	Посматрање и праћење, усмена провера кроз играње улога у паровима, симулације у паровима и групама, задаци у радној свесци, тестови слушања, различите технике формативног оцењивања, пројекти.	Комуникација, дигитална, естетичка, компетенција за учење, одговоран однос према околини, одговорно учешће у демократском друштву, предузимљивост и оријентација према предузетништву, рад с подацима и информацијама, решавање проблема, сарадња.	Грађанско васпитање-изрази и речи које се користе код представљања и упознавања. Ликовна култура-именовање боја и илустровање вокабулара. Музичка култура-песме које се односе на тему. Српски језик-изрази и речи које се односе на тему, језичке структуре и изрази којима се описују предмети у учионици, изговор научених појмова. Математика-бројеви од 1-10. Свет око нас-изрази и речи који се користе за представљање себе и других, речи и изрази којима се именују предмети из учионице и школски прибор.
2.	**Party time**	**8**	Говор наставника прилагођен је узрасту и знањима ученика. Настава се заснива и на социјалној интеракцији. Рад у учионици спроводи се путем групног или индивидуалног решавања проблема, потрагом за информацијама из различитих извора (интернет, дечији часописи, проспекти и аудио материјал) као и решавањем мање или више сложених задатака у реалним и виртуелним условима са јасно одређеним контекстом, поступком и циљем.	Посматрање и праћење, усмена провера кроз играње улога у паровима, симулације у паровима и групама, задаци у радној свесци, тестови слушања, различите технике формативног оцењивања, пројекти.	Комуникација, дигитална, естетичка, компетенција за учење, одговоран однос према околини, одговорно учешће у демократском друштву, предузимљивост и оријентација према предузетништву, рад с подацима и информацијама, решавање проблема, сарадња.	Грађанско васпитање- изрази и речи које се користе код представљања и упознавања. Ликовна култура- именовање боја и илустровање вокабулара. Музичка култура- песме које се односе на тему , Српски језик-изрази и речи које се односе на тему, језичке структуре и изрази којима се описују предмети у учионици и играчке, изговор научених појмова. Свет око нас- речи и изрази којима се именују предмети из учионице, школски прибор и играчке.

3.	**Home and family**	**8**	Говор наставника прилагођен је узрасту и знањима ученика. Настава се заснива и на социјалној интеракцији. Рад у учионици спроводи се путем групног или индивидуалног решавања проблема, потрагом за информацијама из различитих извора (интернет, дечији часописи, проспекти и аудио материјал) као и решавањем мање или више сложених задатака у реалним и виртуелним условима са јасно одређеним контекстом, поступком и циљем.	Посматрање и праћење, усмена провера кроз играње улога у паровима, симулације у паровима и групама, задаци у радној свесци, тестови слушања, различите технике формативног оцењивања, пројекти.	Комуникација, дигитална, естетичка, компетенција за учење, одговоран однос према околини, одговорно учешће у демократском друштву, предузимљивост и оријентација према предузетништву, рад с подацима и информацијама, решавање проблема, сарадња.	Грађанско васпитање изрази и речи које се користе за именовање и описивање чланова породице и намештаја у кући. Ликовна култура- именовање боја и илустровање вокабулара. Музичка култура- песме које се односе на тему . Српски језик- изрази и речи које се односе на тему, језичке структуре и изрази којима се описују чланови породице и намештај у кући, предлози за место и изговор научених појмова. Свет око нас- речи и изрази којима се именују чланови породице, делови намештаја и њихов положај у простору.
4.	**Friends**	**9**	Говор наставника прилагођен је узрасту и знањима ученика. Настава се заснива и на социјалној интеракцији. Рад у учионици спроводи се путем групног или индивидуалног решавања проблема, потрагом за информацијама из различитих извора (интернет, дечији часописи, проспекти и аудио материјал) као и решавањем мање или више сложених задатака у реалним и виртуелним условима са јасно одређеним контекстом, поступком и циљем.	Посматрање и праћење, усмена провера кроз играње улога у паровима, симулације у паровима и групама, задаци у радној свесци, тестови слушања, различите технике формативног оцењивања, пројекти.	Комуникација, дигитална, естетичка, компетенција за учење, одговоран однос према околини, одговорно учешће у демократском друштву, предузимљивост и оријентација према предузетништву, рад с подацима и информацијама, решавање проблема, сарадња.	Грађанско васпитање- изрази и речи које се користе за именовање животиња и делова лица. Ликовна култура- именовање боја и илустровање вокабулара. Музичка култура- песме које се односе на тему . Српски језик- изрази и речи које се односе на тему, језичке структуре и изрази којима се описују животиње, физички изглед животиња и људи и изговор научених појмова. Свет око нас- речи и изрази којима се именују животиње и делови лица. Математика-бројеви до 20.
5.	**Animals**	**8**	Говор наставника прилагођен је узрасту и знањима ученика.	Посматрање и праћење, усмена	Комуникација, дигитална,	Грађанско васпитање- изрази и речи које се користе за

			Настава се заснива и на социјалној интеракцији. Рад у учионици спроводи се путем групног или индивидуалног решавања проблема, потрагом за информацијама из различитих извора (интернет, дечији часописи, проспекти и аудио материјал) као и решавањем мање или више сложених задатака у реалним и виртуелним условима са јасно одређеним контекстом, поступком и циљем.	провера кроз играње улога у паровима, симулације у паровима и групама, задаци у радној свесци, тестови слушања, различите технике формативног оцењивања, пројекти.	естетичка, компетенција за учење, одговоран однос према околини, одговорно учешће у демократском друштву, предузимљивост и оријентација према предузетништву, рад с подацима и информацијама, решавање проблема, сарадња.	именовање животиња и њихових способности. Ликовна култура- именовање боја и илустровање вокабулара. Музичка култура- песме које се односе на тему . Српски језик- изрази и речи које се односе на тему, језичке структуре и изрази којима се описују животиње, њихове физичке способности и изглед, и изговор научених појмова. Свет око нас- речи и изрази којима се именују животиње и њихове особености. Математика-бројеви до 20 и питања која се односе на количине.
6.	**My town**	**9**	Говор наставника прилагођен је узрасту и знањима ученика. Настава се заснива и на социјалној интеракцији. Рад у учионици спроводи се путем групног или индивидуалног решавања проблема, потрагом за информацијама из различитих извора (интернет, дечији часописи, проспекти и аудио материјал) као и решавањем мање или више сложених задатака у реалним и виртуелним условима са јасно одређеним контекстом, поступком и циљем.	Посматрање и праћење, усмена провера кроз играње улога у паровима, симулације у паровима и групама, задаци у радној свесци, тестови слушања, различите технике формативног оцењивања, пројекти.	Комуникација, дигитална, естетичка, компетенција за учење, одговоран однос према околини, одговорно учешће у демократском друштву, предузимљивост и оријентација према предузетништву, рад с подацима и информацијама, решавање проблема, сарадња.	Грађанско васпитање- изрази и речи које се користе за именовање објеката у граду, дана у недељи и саобраћајних знакова. Ликовна култура- именовање боја и илустровање вокабулара. Музичка култура- песме које се односе на тему . Српски језик- изрази и речи које се односе на тему, језичке структуре и изрази којима се описују објекти у граду,саобраћајни знакови и изражавају дани у недељи, као и изговор научених појмова. Свет око нас- речи и изрази којима се именују објекти у граду, саобраћајни знакови и дани у недељи.
7.	**My favourite food**	**10**	Говор наставника прилагођен је узрасту и знањима ученика. Настава се заснива и на	Посматрање и праћење, усмена провера кроз	Комуникација, дигитална, естетичка,	Грађанско васпитање- изрази и речи које се користе за именовање хране и изражавање

			социјалној интеракцији. Рад у учионици спроводи се путем групног или индивидуалног решавања проблема, потрагом за информацијама из различитих извора (интернет, дечији часописи, проспекти и аудио материјал) као и решавањем мање или више сложених задатака у реалним и виртуелним условима са јасно одређеним контекстом, поступком и циљем.	играње улога у паровима, симулације у паровима и групама, задаци у радној свесци, тестови слушања, различите технике формативног оцењивања, пројекти.	компетенција за учење, одговоран однос према околини, одговорно учешће у демократском друштву, предузимљивост и оријентација према предузетништву, рад с подацима и информацијама, решавање проблема, сарадња.	допадања и недопадања. Ликовна култура- именовање боја и илустровање вокабулара. Музичка култура- песме које се односе на тему . Српски језик- изрази и речи које се односе на тему, језичке структуре и изрази којима се именује храна и изражава допадање и недопадање, као и изговор научених појмова. Свет око нас- речи и изрази којима се именује храна.
8.	**Clothes**	**11**	Говор наставника прилагођен је узрасту и знањима ученика. Настава се заснива и на социјалној интеракцији. Рад у учионици спроводи се путем групног или индивидуалног решавања проблема, потрагом за информацијама из различитих извора (интернет, дечији часописи, проспекти и аудио материјал) као и решавањем мање или више сложених задатака у реалним и виртуелним условима са јасно одређеним контекстом, поступком и циљем.	Посматрање и праћење, усмена провера кроз играње улога у паровима, симулације у паровима и групама, задаци у радној свесци, тестови слушања, различите технике формативног оцењивања, пројекти.	Комуникација, дигитална, естетичка, компетенција за учење, одговоран однос према околини, одговорно учешће у демократском друштву, предузимљивост и оријентација према предузетништву, рад с подацима и информацијама, решавање проблема, сарадња.	Грађанско васпитање- изрази и речи које се користе за именовање делова одеће и временских прилика. Ликовна култура- именовање боја и илустровање вокабулара. Музичка култура- песме које се односе на тему . Српски језик- изрази и речи које се односе на тему, језичке структуре и изрази којима се описују временске прилике, делови одеће и изговор научених појмова. Свет око нас- речи и изрази којима се именују делови одеће и временске прилике.

Активности у наставном процесу	
Активности ученика	**Активности наставника**
Ученици током часова: слушају, пишу, повезују, цртају, боје, праве паное, презентације... На часовима ће се често реализовати вежбе слушања (према упутствима наставника или са аудио-записа повезати појмове, додати делове слике, допунити информације, селектовати тачне и нетачне исказе, утврдити хронологију и сл.), као и игре примерене узрасту. Посебно се реализују активности везане за писмено и усмено изражавање: Разумевање писаног језика: – уочавање дистинктивних обележја која указују на граматичке специфичности	Наставник се припрема за час, организује и реализује наставни процес. Ствара пријатну и неспутавајућу атмосферу на часу, која је у исто време и радна. Уважава узраст, способности, потребе и интересовања ученика. Мотивише, подржава и развија интересовања ученика. Подстиче ученике да користе друге изворе знања и информација. Подстиче самопоуздање и независност, кооперативност, културу дијалога, толеранцију, разумевање и уважавање различитости и припрема ученике за живот у мултикултурном и

(род, број, глаголско време, лице...); – препознавање везе између група слова и гласова; – одговарање на једноставна питања у вези са текстом, тачно/нетачно, вишеструки избор; – извршавање прочитаних упутстава и наредби. Писмено изражавање: – повезивање гласова и групе слова; – замењивање речи цртежом или сликом; – проналажење недостајуће речи (употпуњавање низа, проналажење „уљеза", осмосмерке, укрштене речи, и слично); – повезивање краћег текста и реченица са сликама/илустрацијама; – попуњавање формулара (пријава за курс, налепнице нпр. за пртљаг); – писање честитки и разгледница; – писање краћих текстова. Увођење дечије књижевности и транспоновање у друге медије: игру, песму, драмски израз, ликовни израз.	плурилингвилном друштву. Разговара са ученицима, упућује их, усмерава и објашњава. Извештава их о раду и постигнућима. Прати напредак ученика.

ПРОГРАМ УЧЕЊА ЗА ПРЕДМЕТ: Математика
РАЗРЕД: други
НЕДЕЉНИ ФОНД: 5
ГОДИШЊИ ФОНД: 180

Програм учења објављен је у *„Службеном гласнику Републике Србије – Просветном гласнику",* број 16 од 17. септембар 2018. године. Примењује се од 2019/2020. године.

Уџбеници и друга литература за наставу (назив, аутор, издавач, година издања): Комплет математика за 2. Разред- Радна свеска 1. и 2. део Вулкан знање 2019. Нела Малиновић Јовановић, Јелена Малиновић ; Математика за 2. разред-Радни листови, Вулкан знање, 2019. Оливера Тодоровић, Срђан Огњановић; Комплет за 2. разред- Уџбеник 1. и 2. део, Вулкан знање 2019.

Циљ учења Математике је да ученик, овладавајући математичким концептима, знањима и вештинама, развије основе апстрактног и критичког мишљења, позитивне ставове према математи- ци, способност комуникације математичким језиком и писмом ипримени стечена знања и вештине у даљем школовању и решавању проблема из свакодневног живота, као и да формира основ за даљи развој математичких појмова.

Редни број теме	Наставна тема	Број часова по теми	Начини и поступци за остваривање програма (по областима/темама)	Начин провере остварености планираних исхода	Међупредметне компетенције које се могу развијати	Међупредметно повезивање (навести предмет и садржај корелације)
1	**ПРИРОДНИ БРОЈЕВИ ДО 100**	**145**	Први део Сабирање и одузимање са преласком. Сабирање и одузимање до 100 обухвата све облике усменог поступка сабирања и одузимања. Потребно је темељно обнављање таблица сабирања и одузимања до 20, јер су оне основ за даље упознавање ових операција у блоку бројева до 100. -Замена места и здруживање сабирака. Правила замене места сабирака и здруживања	Облик рада: -фронтални -индивидуални -групни -рад у пару Методе рада: -демонстративна -дијалошка -илустративна	Компетенција за учење Комуникација Рад с подацима и информацијама Дигитална компетенција Решавање проблема	**Природа и друштво** (Оријентација у простору и времену – Географска карта Србије) **Музичка култура**

			сабирака обнављају се кроз очигледне примере и описују реторички, без формулског записа. За илустрацију правила користе се манипулативна средства као ивизуелни прикази. Ученике кроз примере наводити на логичко разумевање и функционалну примену замене места сабирака и здруживања сабирака. Овде пре свега треба водити рачуна о мисаоном процесу ученика који треба да буде у директној вези са оним што ученик записује приликом решавања проблема. Ученици ће кроз примере увидети сврсисходност замене места сабирака, као и њихово здруживање, а не постојање ових својстава ради њих самих. Веза сабирања и одузимања. При обради поступака сабирања и одузимања у блоку броје- ва до 100, поред већ упознатог, упознају се случајеви са преласком десетице (25 + 7, 25 + 37, 45 – 8, 45 – 38). С обзиром да се поступци сабирања и одузимања заснивају на већ познатим поступцима, ученици могу бити охрабрени да сами откривају поступке рачунања уз употребу упознатих правила замене места сабирака и здруживања сабирака (Нпр. 25 + 7 = 25 + (5 + 2) = (25 + 5) + 2 = 30 +2 = 32). Потребно је одвојити довољно времена за активности рачунања без коришћења папира и оловке, уз подстицање разговора о различитим поступцима које су ученици применили. Омогућити ученицима слободу избора поступка рачунања. Писмени поступак рачунања није предвиђен у другом разреду. Једначине са једном операцијом (сабирање или одузимање). Римске цифре I, V, X, L, C У оквиру ове теме, ученици упознају и други начин записа бројева, односно записивање бројева римским цифрма (I, V, X, L,C) и принцип читања и писања бројева помоћу њих. Решавање	-истраживачка -диференцирана -пројектна -хеуристичка -графички радови -индивидуализована метода -ИКТ метода -метода писаних радова, -интерактивна, -текстуална, -учење путем открића,	Сарадња Одговорно учешће у демократском друштву Естетичка компетенција Предузимљивост и оријентација ка предузетништву	(Извођење музике: Елементи музичког писма **Ликовна култура** (Споразумевање: Дигитални свет – плакат, презентације позивнице, честитке)

			проблема са штапићима и сабирање бројева записаних помоћу I,V, X доприноси бољем разумевању овог бројевног система. Показати ученицима на интернету програме који конвертују римске цифре у арапске и обрнуто. Такође је корисно и приказати краћи анимирани филм о историји бројева. Други део Множење и дељење (таблично) Нула и јединица као чиниоци; нула као дељеник. Аритметичка операција *множења* упознаје се као поновљено сабирање (сабирање једнаких сабирака). Скуповно, производ је број елемената уније дисјунктних једнакобројних скупова. Посматрају се разни примери који представљају мултипликативну схему тј. описују се ситуације (речима, скуповима, визуелно *m* x *n* дијаграмима) када на *m* места имамо по *n* елемената Замена места и здруживање чинилаца. Трећи део Редослед рачунских операција. Множење и дељење збира и разлике бројем. Веза множења и дељења. По аналогији, аритметичка операција *дељења* формира се кроз посматрање разбијања (растављања) скупова са коначним бројем елемената на дисјунктне једнакобројне подскупове (у случајевима када је то могуће). До таблице дељења се долази на основу везе множења и дељења. Нпр. $7 \cdot 3 = 21$ па је $21 : 3 = 7$. Након формирања таблице дељења, формира се појам дељивости броја, утврђује се који бројеви су дељиви датим бројем, односно који број је садржалац датих бројева. Нпр. број 12 је дељив бројевима 1, 2, 3, 4, 6 и 12, односно број 12 је садржалац бројева 1, 2, 3, 4, 6 и 12. Један од важних циљева је памћење таблице множења и дељења до 100, због чега треба предвидети довољно времена и различитих активности за увежбавање и стицање сигурности			

			рачунања. Непотпуном индукцијом кроз примере и анализом сликовних представа долази се до правила замене места чинилаца, здруживања чинилаца, множења и дељења збира и разлике бројем као и множења бројевима 1 и 0, дељења нуле и дељења са 1, без симболичког записа правила. На основу наведених правила прелази се на случајеве вантабличног множења (односно дељења) једноцифреним бројем. На пример: $13 \cdot 2 = (10 + 3) \cdot 2 = 10 \cdot 2 + 3 \cdot 2 = 20 + 6 = 26$ $72 : 4 = (40 + 32) : 4 = 40 : 4 + 32 : 4 = 10 + 8 = 18.$ Бројевни изрази. Формирање израза на основу реалистичних ситуација. Једначине са једном операцијом (множење или дељење). Разматрају се случајеви једначина – математичких реченица исказаних помоћу бројева, знака аритметичке операције и релације једнакости у којима је један од елемената непознат број представљен словом. На основу веза сабирања и одузимања, множења и дељења, као и добро савладаних таблица сабирања, одузимања, множења и дељења, ученици одређују непознати сабирак, умањилац, умањеник, чинилац, дељеник и делилац (нпр. $7 = x + 5$, $12 : x = 4$). Користе се примери једначина које се решавају и проверавају искључиво директном применом таблица множења и дељења. Ученицима треба указати на значај провере тачности резултата и навикавати их да самостално врше проверу решења, али треба водити рачуна да пречеста употреба провере резултата доводи до аутоматизованог преписивања добијених бројева, чиме се губи смисао самог поступка. Решавање једначина помаже у утврђивању веза аритметичких операција и уочавања могућности да се различите проблемске ситуације могу представити истом математичком реченицом, што представља развој концепта математичког моделовања. Задаци са		

			теразијама треба да буду присутни и у другом разреду, у циљу разумевања концепта решавања једначина Разломци облика , $1 \leq n \leq 10$, визуелно и симболичко представљање. Изграђивање појма *разломка* започиње повезивањем са иску-ством везаним за реалистичне ситуације деобе целине (јединице)на једнаке делове, почевши од половине, а надовезује се визуелним приказима фигура подељених на подударне делове. Разломци се визуелизују на различите начине и записују симболички. На почетку је корисна манипулација очигледним средствима, нпр. прављење модела разломка пресавијањем папира. Половина датог броја јесте број чија удвостручена вредност даје дати број. Половина, трећина, четвртина... десетина, односно *n*-ти део броја, где је $0 < n \leq 10$, одређује се на основу табличних случајева дељења (нпр. једна трећина броја 18 је 6 јер је 18 : 3 = 6).			
2	Геометријска тела и фигуре	**25**	На почетку ове теме обновити градиво првог разреда које је повезано са овом темом: тачка, права, крива и изломљена линија, дуж, отворена и затворена линија. У другом разреду наставља се развој просторног сазнања. Права се уводи као права линија која нема ни почетак ни крај, а полуправа као део праве који је ограничен са једне стране. За означавање тачака, правих, полуправих и дужи користити правилну математичку нотацију (А, р, Ар и АВ). Разликују се отворене и затворене изломљене линије и уводи појам дужине изломљене линије (графички и рачунски) и њено обележавање. Упознаје се појам обима геометријске фигуре прво визуелно, као дужина линије добијене графичким надовезивањем дужи чије су дужине једнаке дужини страница посматране фигуре, а затим рачунски, без употребе формула. Мерењем дужине добијене дужи ученици треба да се увере да је дужина добијене дужи једнака збиру дужина које су добили сабирањем дужина	Прикупљање информација из различитих извора:свакодневна посматрања,активност на часу, учествовање у разговору и дискусији,самостални рад, рад у групи, тестови. Праћењем постигнућа ученика, усменимиспитивањем Бележењем постигнућа ученика оценом Усмене и писмене	Компетенција за учење Комуникација Рад с подацима и информацијама Дигитална компетенција Решавање проблема Сарадња Одговорно учешће у демократском друштву Естетичка компетенција Предузимљивост и оријентација ка предузетништву	**Природа и друштво** (Оријентација у простору и времену – Географска карта Србије) **Музичка култура** (Извођење музике: Елементи музичког писма **Ликовна култура** (Споразумевање: Дигитални свет – плакат, презентације

			појединачних дужи. На овај начин одређивати и обим троугла, квадрата и правоугаоника, а одговарајуће формуле су предвиђене за следећи разред. Цртају се правоугаоник и квадрат пратећи линије квадратне мреже односно спајањем тачака на тачкастој мрежи. Цртање ових фигура на квадратној и тачкастој мрежи помоћу лењира је добра вежба за развој фине моторике и развијање прецизности и уредности код ученика. Осим тога, корисни су и задаци у којима дати правоугаоник, квадрат или троугао треба померити у квадратној мрежи за задати број страница квадратића нагоре, надоле, надесно или налево, како би се овај део градива повезао са градивом претходног разреда. На опажајном нивоу наставља се развијање појма фигуре симетричне у односу на дату линију на квадратној мрежи. Активностима препознавања симетричних фигура или доцртавања започетог цртежа, показује се разумевање идеје „пресликавања у огледалу" тј. симетричности. Уводи се идеја подударности фигура на интуитивном нивоу манипулацијом и разматрањем да ли би се две посматране дводимензионе фигуре могле довести до преклапања.	провере степена усвојености знања; Свеске ученика и њихови практични радови.		позивнице, честитке)
3	Мерење и мере	**10**	Мерење дужине стандардним мерним јединицама (m, dm, cm). У оквиру области мерења уводе се стандардне мерне једини- це за дужину метар, дециметар и центиметар (m, dm, cm), насупрот нестандардним јединицама мере које су ученици упознали у првом разреду. Стандардне јединице мере треба користити у практичним активностима које обухватају цртање дужи задате дужине, мерење и процењивање дужине објеката и растојања у непосредној околини. Решавањем задатка израчунавања дужине развијају се спо- собности изражавања дужине у различитим мерним јединицама	Прикупљање информација из различитих извора:свакодневна посматрања,активност на часу, учествовање у разговору и дискусији,самостални рад, рад у групи, тестови. Праћењем постигнућа ученика, Усменим испитивањем Бележењем	Компетенција за учење Комуникација Рад с подацима и информацијама 4.Дигитална компетенција Решавање проблема Сарадња Одговорно учешће у демократском друштву Естетичка компетенција	**Свет око нас** (Насеља,саобраћај,бильни и животињски свет) Географска карта Србије) **Музичка култура** (Извођење музике: Елементи музичког писма **Ликовна култура** (Споразумевање: Дигитални свет –

			као и претварања већих мерних јединица у мање и обрнуто. При рачунању треба водити рачуна о правилном математичком запису. Исто тако, неопходно је и да ученици вежбају да процењују дужине/растојања, провере тачност процене мерењем, а потом и анализирају значајност направљене грешке. Овде треба ученике упознати са тим да се процењивање често користи у свакодневним ситуацијама. Мерење времена (дан, месец, година, час, минут). У оквиру мерења времена уводе се мерне јединице за време (дан, месец, година, час, минут). У једноставним свакодневним ситуацијама користе се јединице за мерење времена, чита и записује време са часовника. Ученицима задавати задатке у којима треба да допуне реченице одговарајућим јединицама за време, као и једноставније проблемске задатке са рачунањем времена (без претварања јединица мере), укључујући и задатке „планирања времена". Информације се у задацима дају на различите начине: текстуално, графички или табеларно.	постигнућа ученика оценом Усмене и писмене провере степена усвојености знања; Свеске ученика и њихови практични радови.	Предузимљивост и оријентација ка предузетништву	плакат, презентације позивнице, честитке)
Активности у наставном процесу						
Активности ученика				**Активности наставника**		
слуша, посматра, објашњава, учествује у раду и разговору, процењује, записује поступак, израчунава, проверава, користи еуџбеник, тражи објашњења,				планира, припрема, даје објашњења; демонстрира и илуструје; подстиче ученике на примену наученог у реалним животним сигуацијама; организује игров.активности, проверава оствареност исхода;		

ПРОГРАМ УЧЕЊА ЗА ПРЕДМЕТ: Свет око нас
РАЗРЕД: II
НЕДЕЉНИ ФОНД: 2
ГОДИШЊИ ФОНД: 72

Програм учења објављен је у *„Службеном гласнику Републике Србије – Просветном гласнику",* број 16 од 17. септембра. 2018. године. Примењује се од школске 2019/2020. године.

Уџбеници и друга литература за наставу (назив, аутор, издавач, година издања): Свет око нас,уџбеник за 2.разред основне школе , Марија Вујовић и Драгана Златић, Вулкан знање, 2020. и Свет око нас,радна свеска за 2.разред основне школе, Марија Вујовић и Драгана Златић, Вулкан знање, 2020.

Циљ учења Света око нас јесте упознавање себе, свог природног и друштвеног окружења и развијање способности за одговоран живот у њему

Редни број теме	Наставна тема	Број часова по теми	Начини и поступци за остваривање програма (по областима/темама)	Начин провере остварености планираних исхода	Међупредметне компетенције које се могу развијати	Међупредметно повезивање (навести предмет и садржај корелације)
1.	Други и ја **Садржај:** Групе људи: родбина (ван)школска заједница,становници насеља. Права и обавезе чланова група. Однос потреба и жеља. Правила понашања појединаца и група. Породични, школски и празници насеља.	**12**	Часови у непосредној околини школе (објекти њихова намена , понашање у насељу, суседи Разговор Посматрање илустрација у уџбенику и разговор(породица, празници, дечја права...)Игра-Разредна телевизија-деца сама праве емисије на различите теме:вести из школе, квизови, загонетне личности (занимања), дебате (зашто волим- не волим да идем у школу, никада-или понекад треба слагати...); **Облик рада**: Групни, индивидуални, фронтални, рад у пару,Активна настава **Методе рада**: Дијалошка, илустративна, демонстративна,текстуална, амбијентална, разговора, хеуристичка, писаних радова,експериментална **Наставна средства**: Уџбеник, слике, пригодни радови, текст Наставни лист, материјал за оглед, енциклопедије, фотографије **Место извођења**: учионица,часови у непосредној околини школе (објекти њихова намена, понашање у насељу, суседи	Прикупљање информација из различитих извора: свакодневна посматрања, активност на часу, учествовање у разговору и дискусији, самосталан рад, рад у групи, тестови. Праћењем постигнућа ученика,усменим испитивањем. Бележењем постигнућа ученика оценом; Усмене и писмене провере степена усвојености знања; Свеске ученика и њихови практични радови. Активност ученика, Питања ученика, контролни задаци, посматрање, праћење ангажовања ученика, наративне и анегдотске белешке	**Одговорно учешће у Демократском друштву**-има позитиван став према поштовању људских права и слобода **Сарадња**- поштује друге као равноправне чланове групе **Решавање проблема**-самостално или консултује друге у решавању проблема **Рад са подацима и информацијама** – користи податке из различитих извора	**Музичка култура** Песма „ Од куће до школе“ **Српски језик** На селу-говорна вежба У граду-говорна вежба Упознајте моју кућу-говорна вежба А ово је моја школа-говорна вежба **Грађанско васпитање** Права деце Да кажем слободно **Веронаук**а- Божић

2.	**Култура живљења** **Садржај:** Симболи Републике Србије: грб, застава и химна. Типови насеља: село, град. Здрав начин живота: хигијена тела, разноврсна исхрана, број оброка, боравак у природи и физичка активност. Врсте саобраћаја (копнени, водни и ваздушни и одговарајућа превозна средства). Безбедно понашање у саобраћају у насељу (кретање улицом и путем без тротоара, прелажење улице и пута без пешачког прелаза. Правила понашања у превозним средствима (аутомобил и јавни превоз). Временске непогоде (олуја,град, мећава) и безбедно понашање у затвореном и на отвореном простору.	**16**	**Облик рада**: Групни, индивидуални, фронтални, рад у пару,активна настава **Методе рада**: Дијалошка, илустративна, демонстративна,текстуална**,** амбијентална, разговора, хеуристичка, писаних радова,експериментална **Наставна средства**: Уџбеник, слике, пригодни радови, текст Наставни лист, материјал за оглед, енциклопедије, фотографије **Место извођења**: учионица,часови у непосредној околини школе (објекти њихова намена , понашање у насељу, суседи); час у кабинету за информатику. Рачунар као средство комуникације а не играчка,учешће у еколошкој акцији у сарадњи са локалном средином	Прикупљање информација из различитих извора: свакодневна посматрања,активност на часу, учествовање у разговору и дискусији, самосталан рад, рад у групи,тестови. Праћењем постигнућа ученика,усменим испитивањем. Бележењем постигнућа ученика оценом, Усмене и писмене провере степена усвојености знања; Свеске ученика и њихови практични радови. Активност ученика, Питања ученика, контролнизадаци, посматрање, праћење ангажовања ученика, наративне и анегдотске белешке	**Одговоран однос према здрављу-** разуме утицај природних појава и индустријских производа на здравље Препознаје сигурносне и здравствене ризике у животу и раду, примењује мере заштите, избегава опасне ситуације, промовише здравље и сигурност **Одговоран однос према околини-** процењује и вреднује утицај својих навика у потрошњи ресурса и одлагању отпада **Компентенција за учење**-Користи различите изворе информација и има критички однос према њима;	**Корелација:** **Српски језик** Текст "Хлеб", В.Андрић Бринемо о здрављу-говорна вежба
3.	**Човек ствара** **Садржај:** Материјали (дрво, камен, метал, стакло, гума, пластика, папир, тканина,глина/пластелин) и производи људског рада.	**7**	Груписање објеката на основу једноставних својстава материјала; -Уочавати како својства материјала одређују њихову употребу **Облик рада**: Групни, индивидуални,	Прикупљање информација из различитих извора: свакодневна посматрања,активност на часу, учествовање у разговору и дискусији, самосталан рад, рад у групи, тестови.	**Компентенција за учење**- способан је да самостално и у сарадњи са другима истражује,открива и повезује нова знања;користи могућности	**Коорелација:** **Ликовна култура** Стварамо Сенку Позориште сенки . Лутка за позориште сенки Меко-тврдо; глатко-храпаво;

	Еластичност материјала. Својства материјала одређују њихову употребу. Нова намена предмета направљених од различитих материјала. Занимања људи у граду и селу.		фронтални, рад у пару, Активна настава **Методе рада**: Дијалошка, илустративна, демонстративна,текстуална, амбијентална, разговора, хеуристичка, писаних радова,експериментална **Наставна средства**: Уџбеник, слике, пригодни радови, текст Наставни лист, материјал за оглед, енциклопедије, фотографије **Место извођења**: учионица	Праћењем постигнућа ученика, усменим испитивањем. Бележењем постигнућа ученика оценом, Усмене и писмене провере степена усвојености знања; Свеске ученика и њихови практични радови. Активност ученика, Питања ученика, контролни задаци, посматрање, праћење ангажовања ученика, наративне и анегдотске белешке	ваншколског учења,негује и развија лична интересовања **Предузимљиивост и оријентација ка предузетништву-** прилагођава се економским и друштвеним променама усмерен је на развој нових вештина које примењује у практичном раду, учествује у активно са другима у оквиру своје тимске улоге **Дигитална компентенција-** приликом решавања проблема уме да одабере средство ИКТ-а и да га користи на одговарајући начин.	
4.	**Кретање и орјентација у простору и времену** **Садржај:** Различити облици кретања тела (хода, скаче, трчи, пада, лети, плива, котрља се, клизи). Утицај облика тела, подлоге и средине на кретање по равној подлози и пређено растојање тела. Сналажење у насељу помоћу адресе (улица, кућни број) и	**17**	Практичан рад ученика(кретање у различитим срединама и по различитим подлогама)Истраживачке активности утицај подлоге и облика предмета на кретање(глатка и храпава подлога...);Игра Деца се договоре који дан у недељи ће представљати и формирају круг. Учитељ каже име једног дана и ученици који имају то име иступе корак уназад. Ко погреши-испада. Затим са десне стране стају ученици који носе назив дана који је	Прикупљање информација из различитих извора: свакодневна посматрања,активност на часу, учествовање у разговору и дискусији, самосталан рад, рад у групи, тестови. Праћењем постигнућа ученика, усменим испитивањем. Бележењем постигнућа ученика оценом, Усмене и писмене провере степена усвојености знања; Свеске ученика и њихови практични радови.	Решавање проблема Сарадња **Компентенција за учење-** способан је да самостално и у сарадњи са другима истражује, открива и повезује нова знања;користи Могућности ваншколског учења, негује и развија лична интересовања Комуникација Естетичка	**Коорелација:** **Математика-** Бројеви **Ликовна култура** Горе-доле.Лево-десно (Полица са играчкама)Напред-назад-између

	карактеристичних објеката. Сналажење у времену у односу на временске одреднице: минут, сат, дан, седмица, месец, година, датум, годишња доба. Средства за мерење времена: часовник, календар, лента времена.		био јуче, а са леве сутра...Посматрање илустрација и разговор(временске одреднице:сада, пре, после, седмица....) **Облик рада**: Групни, индивидуални, фронтални, рад у пару,активна настава **Методе рада**: Дијалошка, илустративна, демонстративна,текстуална, амбијентална, разговора, хеуристичка, писаних радова,експериментална **Наставна средства**: Уџбеник, слике, пригодни радови, текст, наставни лист, материјал за оглед, енциклопедије, фотографије **Место извођења**: Учионица	Активност ученика, Питања ученика, контролни задаци, посматрање, праћење ангажовања ученика, наративне и анегдотске белешке	компетенција; Рад са подацима и информацијама; Дигитална компетенција	
5.	**Разноврсност природе** **Садржај:** Рељеф и облици рељефа: узвишења, (брдо, планина) удубљења (долине, котлине) и равнице. Рељеф у насељу и околини. Облици ојављивања воде: површинске воде (текуће, стајаће) и њихови делови (извор, ток, корито, обала). Површинске воде у насељу и околини. Заједничке особине	**20**	Осмишљени часови у природи, излети и посете. Посматрање ангажованости на часу. Продукти ученичких активности Игре: 1.Погађалица живих бића-Ученици седе у кругу, водитељ наводи једно од станишта и показује играча који треба да каже назив биљке или животиње која живи у станишту,затим броји до 10, уколико учен не одговори или одговори погрешно испада из игре. Следећи играч не сме навести исту биљку или животињу. Победник је онај ко остане последњи и он је водитељ у	Прикупљање информација из различитих извора: свакодневна посматрања, активност на часу, учествовање у разговору и дискусији, самосталан рад, рад у групи,тестови. Праћењем постигнућа ученика, усменим испитивањем. Бележењем постигнућа ученика оценом, Усмене и писмене провере степена усвојености знања; Свеске ученика и њихови практични радови. Активност ученика, Питања ученика, контролни задаци,	**Компентенција за учење**-има позитиван и одговоран однос према учењу **Одговорно учешће у демократском друштву**- Промовише позитивне вредности друштва у различитим активностима-акције против болести зависности, злостављања животиња итд. **Естетичка Компентенција** Препознаје природну и културну баштину	**Коорелација:** **Српски језик**У зоо врту-говорна вежба **Музичка култура**,,Карневал животиња“ – „Кокошке и петлови“ и „Магарци“ „ – К.С. Санс; Илустровање непознате Песме Бројалица „Лептир и цвет “ Песма „ Ал је леп овај свет“- Г. Илић Дечја песма „Ситна је киша падала“„

	живих бића (дисање,исхрана, раст, остављање потомства). Функције (улога) делова тела живих бића. Разноврсност биљака у окружењу (зељасте и дрвенасте; лишћарске и четинарске). Разноврсност животиња у околини (домаће и дивље; биљоједи, месоједи и сваштоједи). Значај биљака и животиња за човека. Улога човека у очувању природе (штедња производа који се користе у свакодневном животу, разврставање отпада на предвиђена места, брига о биљкама и животињама). Сунчева светлост и топлота, вода, ваздух и земљиште – неопходни услови за живот. Промене у природи и активности људи у зависности од годишњих доба.		новом такмичењу. Истраживачке активности(особине воде,растворљивост материјала, особине ваздуха, основнна својства земљишта, понашање материјала у води)Прављење збирки и албума -Огледи, последице загревања воде(водена пара), последице хлађења воде(лед), кружење воде у природи, струјањеваздуха- ветар,сенка **Облик рада**: Групни, индивидуални, фронтални, рад у пару,Активна настава **Методе рада**: Дијалошка, илустративна, демонстративна,текстуална**,** амбијентална, разговора, хеуристичка, писаних радова,експериментална **Наставна средства**: Уџбеник, слике, пригодни радови, текст Наставни лист, материјал за оглед, енциклопедије, фотографије **Место извођења**: учионица ,осмишљени часови у природи, излети и посете	посматрање, праћење ангажовања ученика, наративне и анегдотске белешке	**Дигитална Компентенција** Ефикасно користи ИКТ за комуникацију и сарадњу **Одговоран однос према здрављу** Познаје улогу и значај воде, намерница,примењује мере личне хигијене и хигијене простора.	Зец коло води “- Ст. П. Коруновић;
Активности у наставном процесу						
Активности ученика				**Активности наставника**		
Посматра, описује, групише, испољава, препознаје, упоређује, именује, процењује, истражује, ствара, игра се, бележи, групише, експериментише, сналази се у простору и времену, сазнаје, ствара, сакупља, игра се.				Усмерава,наводи, ствара ситуацију,сугерише, поставља проблем, подстиче, дискутује, анализира, мотивише, координира, наводи на повезивање и примену знања, усмерава, ствара ситуацију, сугерише, поставља проблем, подстиче,дискутује.		

ПРОГРАМ УЧЕЊА ЗА ПРЕДМЕТ: ЛИКОВНА КУЛТУРА
РАЗРЕД: ДРУГИ
НЕДЕЉНИ ФОНД: 2
ГОДИШЊИ ФОНД: 72

Програм учења објављен је у „Службеном гласнику Републике Србије – Просветном гласнику“, број 16 од 17. септембра 2018 . године. Примењује се од школске 2019/2020. године.

Уџбеници и друга литература за наставу (назив, аутор, издавач, година издања): Ликовница; Додатно наставно средство за ликовну културу у другом разреду основне школе, Славица Младеновић Ивановић, Вулкан знање, 2021;Ликовна култура 4; Уџбеник за четврти разред основне школе, Данка Деспотовић Андрић, Вулкан знање, 2021.

Циљ учења Ликовне културе је да се ученик, развијајући стваралачко мишљење и естетичке критеријуме кроз практични рад, оспособљава за комуникацију и да изграђује позитиван однос према култури и уметничком наслеђу свог и других народа.

Редни број теме	Наставна тема	Број часова по теми	Начини и поступци за остваривање програма (по областима/темама)	Начин провере остварености планираних исхода	Међупредметне компетенције које се могу развијати	Међупредметно повезивање (навести предмет и садржај корелације)
1.	***ОБЛИЦИ***	**32**	-примена различитих материјала и техника у сликању и вајању, -одржавање часова у природи, -цртање предмета, бојење истог, преобликовање и додавање других елемената, -уређивање панова, -посматрање игре светлости и сенке (природни и вештачки извори), -упућивање ученика на коришћење интернета, еуџбеника, енциклопедија... -постављање ученика у различите ситуације евалуације и самоевалуације	-1. користи материјал и прибор на безбедан и одговоран начин, -2. изрази, одабраним материјалом и техникама своје емоције, машту, сећања и замисли, -3. користи једноставне информације и одабрана ликовна дела као подстицај за стваралачки рад, -4. изражава, светлим или тамним бојама, свој доживљај уметничког дела, -5. идентификује истакнути део целине и визуелне супротности у свом окружењу, - 6. преобликује, самостално или у сарадњи са другима, материјале и предмете за рециклажу	1.Компетенција за учење 2.Комуникација 3.Рад с подацима и информацијама 4.Дигитална компетенција 6.Сарадња 8.Одговоран однос према здрављу 10.Естетичка компетенција 11.Предузимљивост и оријентација ка предузетништву	Српски језик: (Језичка култура – опис, уочавање битног) Музичка култура: (Музичко стваралаштво) Математика: (Геометрија)
2.	***СПОРАЗУМЕВА***	**14**	-Гледање цртаних филмова	-7. тумачи једноставне визуелне	1.Компетенција за	Српски језик: (Језичка

	ЊЕ		(посматрање, анализа), -Формирање целине од више делова (илустровање приче), -Претварање текста приче, песме у стрип, -Уређивање панова, -упућивање ученика на коришћење интернета, е-уџбеника, енциклопедија... -постављање ученика у различите ситуације евалуације и самоевалуације	информације које опажа у свакодневном животу, -8. користи одабране податке и информације као подстицај за стваралачки рад, -9. изрази одабране садржаје изразом лица, положајем тела, покретима или кретањем,	учење 2.Комуникација 3.Рад с подацима и информацијама 4.Дигитална компетенција 6.Сарадња 10.Естетичка компетенција 11.Предузимљивост и оријентација ка предузетништву	култура , Књижевност) Музичка култура: (Музичко стваралаштво – музика на основу слике и речи)
3.	***ЛИКОВНЕ ИГРЕ***	**12**	- експериментом се врши провера да ли мешањем различитих боја могу да добију основне боје, - изражавање утиска или расположења светлим или тамним бојама, -изражавање доживљеног након слушања композиције светлом или тамним бојама, -уређивање панова -упућивање ученика на коришћење интернета, еуџбеника, енциклопедија... -постављање ученика у различите ситуације евалуације и самоевалуације	10. изражава мимиком и/или телом различита расположења, покрете и кретања, -11. упоређује свој и туђи естетски доживљај простора, дизајна и уметничких дела	1.Компетенција за учење 2.Комуникација 3.Рад с подацима и информацијама 4.Дигитална компетенција 6.Сарадња 10.Естетичка компетенција 11.Предузимљивост и оријентација ка предузетништву	Српски језик: (Језичка култура , Књижевност) Музичка култура: (Музичко стваралаштво , Слушање музике) Свет око нас: (Разноврсност природе)
4.	***ПРОСТОР***	**14**	-обликовање макета и обликовање дела простора школе, -организовање композиције у простору и сарадња ученика, -обликовања елемената сцене, маски и костима, -уређење паноа и сценско извођење, -упућивање ученика на коришћење интернета, е-	-12. повезује уметничко занимање и одговарајуће продукте; -13. пружи основне информације о одабраном музеју; -14. разматра, у групи, шта и како је учио/ла и где та знања може применити	1.Компетенција за учење 2.Комуникација 3.Рад с подацима и информацијама 4.Дигитална компетенција 6.Сарадња 10.Естетичка компетенција 11.Предузимљивост	Српски језик: (Језичка култура , Књижевност) Музичка култура: (Музичко стваралаштво, Слушање и Извођење музике) Свет око нас: (Кретање у простору и времену

			уџбеника, енциклопедија... -постављање ученика у различите ситуације евалуације и самоевалуације		и оријентација ка предузетништву	

Активности у наставном процесу	
Активности ученика	**Активности наставника**
посматрају, упоређују, уочавају, истражују, размењују мишљење, сарађују, опипавају, објашњавају, цртају, сликају, изражавају, стварају, анализирају, комуницирају, закључују, креирају	планира, припрема и организује наставни процес; објашњава; подстиче и усмерава активност ученика; охрабрује, мотивише, прати рад и процењује напредак ученика; анализира, вреднује рад ученика

ПРОГРАМ УЧЕЊА ЗА ПРЕДМЕТ: МУЗИЧКА КУЛТУРА
РАЗРЕД: ДРУГИ
НЕДЕЉНИ ФОНД: 1
ГОДИШЊИ ФОНД: 36

Програм учења објављен је у „Службеном гласнику Републике Србије – Просветном гласнику“, број 16 од 17. септембра 2018 . године. Примењује се од 2019/2020. године.

Уџбеници и друга литература за наставу (назив, аутор, издавач, година издања):

Музичка култура 2; Уџбеник за други разред основне школе, Маја Обрадовић, Вулкан знање, 2021;

Музичка култура 2; Аудио запис из уџбеник музичке културе за други разред основне школе, Маја Обрадовић, Вулкан знање, 2021

Циљ учења Музичке културе је да код ученика развије интересовање и љубав према музици кроз индивидуално и колективно музичко искуство којим се подстиче развијање креативности, естетског сензибилитета и духа заједништва, као и одговорног односа према очувању музичког наслеђа и културе свога и других народа.

Редни број теме	**Наставна тема**	**Број часова по теми**	**Начини и поступци за остваривање програма (по областима/темама)**	**Начин провере остварености планираних исхода**	**Међупредметне компетенције које се могу развијати**	**Међупредметно повезивање (навести предмет и садржај корелације)**
1.	**СЛУШАЊЕ МУЗИКЕ**	**20**	-избор најупечатљивијих музичких примера -активно слушање композиција -у току часа преовлађују активности којима се развијају знања и ставови -упућивање ученика на коришћење интернета, е-	- објасни својим речима утиске о слушаном делу, особине тона, доживљај прегласне музике и њеног утицаја на тело, - разликује различите инструменте по боји звука и изражајним могућностима, - издвоји основне музичке изражајне елементе,	1.Компетенција за учење 2.Комуникација 3.Рад с подацима и информацијама 4.Дигитална компетенција 7.Одговорно учешће у демократском друштву 8.Одговоран однос према здрављу	Српски језик: (Језичка култура, Књижевност) Ликовна култура: (Тумачење, Замишљање, Кретање, Сцена, Простор) Свет око нас: Човек ствара, Култура

			уџбеника, енциклопедија... -постављање ученика у различите ситуације евалуације и самоевалуације	- препозна музичку тему или карактеристични мотив који се понавља у слушаном делу, - повезује карактер дела са изражајним музичким елементима и инструментима	10.Естетичка компетенција	живљења, Кретање у простору и времену) Математика: (Бројеви)
2.	**ИЗВОЂЕЊЕ МУЗИКЕ**	**11**	-извођење спонтаних покрета као одговор на музички доживљај -извођење бројалица као мотивационих активности -извођење вежби правилног држања тела, дисања и говорне аритмулације -певање дечијих песама разичитог карактера -свирање на дечијим ритмичким инструментима -упућивање ученика на коришћење интернета, е-уџбеника, енциклопедија... -постављање ученика у различите ситуације евалуације и самоевалуације	- изговара бројалице у ритму, уз покрет, - пева по слуху песме различитог садржаја и расположења, - изводи уз покрет музичке и традиционалне игре, - примењује правилан начин певања и договорена правила понашања у групном певању и свирању, - свира по слуху ритмичку пратњу уз бројалице и песме, једноставне аранжмане, свирачке деонице у музичким играма, - повезује почетне тонове песама-модела и једноставних наменских песама са бојама, - повезује ритам са графичким приказом, -објашњава својим речима доживљај свог и туђег извођења, - учествује у школским приредбама и манифестацијама	1.Компетенција за учење 2.Комуникација 3.Рад с подацима и информацијама 4.Дигитална компетенција 6.Сарадња 10.Естетичка компетенција 11.Предузимљиво ст и оријентација ка предузетништву	Српски језик: (Језичка култура , Књижевност) Ликовна култура: (Кретање, Сцена, Простор) Свет око нас: (Кретање у простору и времену) Математика: (Бројеви)
3.	**МУЗИЧКО СТВАРАЛАШТВО (реализује се на сваком часу)**	**5**	-15. направи дечје ритмичке инструменте, -16. осмисли покрете уз музику, -17. осмисли ритмичку пратњу за бројалице, песме и музичке игре помоћу различитих извора звука, -18.	-обележавање појединих речи или фраза током извођења мелодије звуком неких инструмената , према избору ученика; -опонашање звукова из околине, спонтано или договореном импровизацијом (звуци у кући, звуци града,	1.Компетенција за учење 2.Комуникација 3.Рад с подацима и информацијама 4.Дигитална компетенција 6.Сарадња 10.Естетичка компетенција	Српски језик: (Језичка култура , Књижевност) Ликовна култура: (Облик, Човек ствара, Сцена, Простор) Свет око нас: (Кретање у простору и времену) Математика:

			осмисли одговор на музичко питање, -19. осмисли једноставну мелодију на краћи задати текст, -20. према литерарном садржају изабере од понуђених, одговарајући музички садржај, -21. поштује договорена правила понашања при слушању и извођењу музике, -22. користи самостално или уз помоћ одраслих, доступне носиоце звука	звуци у природи), -смишљање малих ритмичких целина остварених говором или спонтано изговорених група гласова, -извођење мале, договором састављене музичке игре уз покрет, -певање и свирање на дечијим ритмичким инструментима, -постављање ученика у различите ситуације евалуације и самоевалуације	11.Предузимљивост и оријентација ка предузетништву	(Бројеви, Геометрија)

Активности у наставном процесу	
Активности ученика	**Активности наставника**
слуша, износи мишљење, учествује у разговору, поставља питања и одговара , активно учествује у певању, вреднује заједно са наставником	планира, припрема материјале, усмено излаже, показује, презентује, мотивише, усмерава активности ученика-подстиче ученике на активно слушање и певање, прати реализацију активности, вреднује заједно са ученицима

ПРОГРАМ УЧЕЊА ЗА ПРЕДМЕТ: ФИЗИЧКО И ЗДРАВСТВЕНО ВАСПИТАЊЕ
РАЗРЕД: ДРУГИ
НЕДЕЉНИ ФОНД: 3
ГОДИШЊИ ФОНД: 108

Програм учења објављен је у *„Службеном гласнику Републике Србије – Просветном гласнику“,* број 16 од 17. септембра 2018. године. Примењује се од школске 2019/2020. године.

Циљ учења Физичког и здравственог васпитања је да ученик унапређује физичке способности, моторичке вештине и знања из области физичке и здравствене културе, ради очувања здравља и примене правилног и редовног физичког вежбања у савременим условима живота и рада.

Редни број теме	Наставна тема	Број часова по теми	Начини и поступци за остваривање програма (по областима/темама)	Начин провере остварености планираних исхода	Међупредметне компетенције које се могу развијати	Међупредметно повезивање (навести предмет и садржај корелације)
1.	ФИЗИЧКЕ СПОСОБНОСТИ	12	-редовно вежбање - постепено увођење термина везаних за вежбање, -истицање неопходнос поштовања правила понашања током вежбања, -организовање одељењска и такмичења на нивоу генерације, -указивати на значај вежбања, -примењивати одговарајуће облике и методе рада	- примени једноставне, двоставне општеприпремне вежбе (вежбе обликовања), - правилно изводи вежбе, разноврсна природна и изведена кретања,комбинује усвојене моторичке вештине у игри и свакодневном животу, -одржава равнотежу у различитим кретањима, - разликује правилно од неправилног држања тела, - успостави правилно држање тела, - правилно дише током вежбања	Компетенција за учење Комуникација Рад с подацима и Информацијама Сарадња Одговорно учешће у демократском друштву Одговоран однос према здрављу Одговоран однос према околини Естетичка компетенција	Српски језик: (Језичка култура) Свет око нас: (Друг и ја, Кретање и оријентација у простору и времену) Математика: (Бројеви, Мерење и мере) Музичка култура: (Извођење музике: Правилан начин певања – држање тела и дисање)
2.	МОТОРИЧКЕ ВЕШТИНЕ, СПОРТ И СПОРТСКЕ ДИСЦИПЛИНЕ	76	-изводити трчање и ходање уз правилно постављање стопала и рад руку, -изводити игре уз коришћење различитих облика скакања, прескакања, бацања и додавања, -усвојене моторичке вештине примењивати у свакодневним и специфичним животним ситуацијама, -радити тренажне методе (континуирани, понављајући метод), -постављање ученика у	- изведе кретања, вежбе и кратке саставе уз музичку пратњу, - изведе дечји и народни плес, - користи основну терминологију вежбања, - поштује правила понашања у и на просторима за вежбање, - поштује мере безбедности током вежбања, - одговорно се односи према објектима, справама и реквизитима у просторима за вежбање, - поштује правила игре, - навија и бодри учеснике у игри на начин којим никога не вређа,	Компетенција за учење Комуникација Рад с подацима и Информацијама Сарадња Одговорно учешће у демократском друштву Одговоран однос према здрављу Одговоран однос према околини Естетичка компетенција	Српски језик: (Језичка култура) Свет око нас: (Друг и ја, Кретање и оријентација у простору и времену) Математика: (Бројеви, Мерење и мере)

			различите ситуације евалуације и самоевалуације	- прихвати победу и пораз као саставни део игре и такмичења		
3.	ФИЗИЧКА И ЗДРАВСТВЕНА КУЛТУРА	20	-упознавање ученика са терминологијом и правилима понашања, - на примерима објаснити значај различитих вежбања за здравље, -примењивати диференциране облике рада прилагођених узрасним могућностима и телесним способностима, -постављање ученика у различите ситуације евалуације и самоевалуације	- уредно одлаже своје ствари пре и након вежбања, - уочава улогу делова тела у вежбању, -уочи промене у расту код себе и других, -препозна сопствено болесно стање и не вежба када је болестан, -примењује здравствено-хигијенске мере пре, у току и након вежбања, - одржава личну хигијену; - учествује у одржавању простора у коме живи и борави, - наведе врсте намирница у исхрани, - препознаје везу вежбања и уноса воде, - повеже ходање и трчање са позитивним утицајем на здравље, -препозна лепоту покрета у вежбању, – се придржава правила вежбања, - вреднује успех у вежбању	Компетенција за учење Комуникација Рад с подацима и информацијама Сарадња Одговоран однос према здрављу Одговоран однос према околини Естетичка компетенција	Српски језик: (Језичка култура) Свет око нас: (Друг и ја, Разноврсност природе) Математика: (Бројеви, Мерење и мере) Музичка култура: (Извођење музике: Правилан начин певања – држање тела и дисање)
Активности у наставном процесу						
Активности ученика				**Активности наставника**		
слуша, хода, трчи, вежба, скаче, прескаче, баца, хвата, пење се, клечи, чучи, диже, носи, примењује здраве стилове живота, сарађује, учествује у игри, навија,процењује, проналази различите изворе знања, правилно се храни				планира, организује, усмерава, подстиче, подржава, мотивише ученике да се баве спортом демонстрира, посматра, прати напредовање ученика, проверава знања ученика о здрављу и очувању здравља, похваљује, вреднује		

ПРОГРАМ УЧЕЊА ЗА ПРЕДМЕТ:Дигитални свет
РАЗРЕД: Други
НЕДЕЉНИ ФОНД: 1
ГОДИШЊИ ФОНД: 36

Програм учења објављен је у *„Службеном гласнику Републике Србије – Просветном гласнику“,* број 5/2021. од 29.06.2021. године. Примењује се од школске 2021/2022. године.

Уџбеници и друга литература за наставу (назив, аутор, издавач, година издања): Уџбеник за други разред основне школе, Вулкан, 2021. Гордана Рацков, Арпад Пастор

Циљ учења предмета Дигитални свет јесте развијање дигиталне компетенције ученика неопходне за безбедну и правилну употребу дигиталних уређаја за учење, комуникацију, сарадњу и развијање основа алгоритамског начина размишљања.

Редни број теме	Наставна тема	Број часова по теми	Начини и поступци за остваривање програма (по областима/темама)	Начин провере остварености планираних исхода	Међупредметне компетенције које се могу развијати	Међупредметно повезивање (навести предмет и садржај корелације)
1.	***Дигитално друштво***	**20**	Разговор са ученицима на тему онлајн учења: – какав је то вид учења; – по чему се разликује, а по чему је сличан учењу у школи; – које су предности, а које слабе стране једног и другог облика учења. - Ученицима демонстрирати основне могућности школске платформе за онлајн учење, наставник бира одговарајућу једноставну апликацију за цртање и упознаје ученике са радним окружењем. Наставник унапред припрема датотеке у којима ће ученици радити. Упућује их како да их отворе,ураде задатак и сачувају свој рад, не улазећи у детаље везане за организацију података на дигиталном уређају. Другим речима, када ученици користе дигитални уређај у оквиру извођења наставе или самосталног рада, ученицима треба објаснити, корак по корак, „где да кликну” или обезбедити да одабрана	Системтско посматрање Евиденција : белешке о елементима за процењивање и оцењивање Чек-листе са скалом процене Протоколи посматрања Упитници (за групни и рад у пару) *Скала по нивоима (самосталност у извршавању задатака) *Листе: сарадња у групи (сви чланови су укључени, доприносе заједничком циљу...) -Квалитативно и квантитативно процењивање резултата (пано, табела...)	-Компетенција за учење, -Дигитална компетенција, -Естетичка компетенција, -Рад са подацима и информацијама, -Сарадња, -Комуникација	Ликовна култура: Вајање популарног лика из цртаћа повезати са видео записом вајања истог лика. Прављење различитих постера и паноа. Верска настава: Различити цртани филмови који илуструју дешавања из Библије. Свет око нас: Правилно одлагање електронског отпада је битно за очување животне средине. Опасност на интернету, показати да нису сви добронамерни. Физичко васпитање: Указати ученицима колико је важно ограничити коришћење дигиталних уређаја и бавити се спортом.

			апликација буде покренута пре него што ученици започну рад. У случају да ученици користе дигиталне уређаје са тастатуром и мишем, акценат треба да буде на коришћењу миша уз минимално коришћење тастатуре. - без инсистирања на дефиницијама, предочити ученицима да је рачунарска мрежа, као и интернет, сачињена од дигиталних уређаја који су међусобно повезани. - Ученицима треба показати видео запис који илуструје претходно изнето (нпр. https://bit.ly/kakoradiinternet).			
2.	***Безбедно коришћење дигиталних уређаја***	**6**	-Подстицати ученике да наведу неке од података који спадају у личне податке и упознати ученике са чињеницом да коришћењем дигиталних уређаја остављамо личне податке на интернету, а да тога често нисмо ни свесни. Свако чињење у дигиталном окружењу оставља отисак, као када газимо по неутабаном снегу. Неки од тих отисака могу да имају утицај на наш будући живот. Такође, обновити знање о неопходности софтверске заштите дигиталног уређаја јаком лозинком. Поменути постојање двостепене заштите и појаснити како она функционише.Ученици треба да креирају статичке или покретне слике које подижу свест о могућностима које доноси комуникација на интернету, али и опасностима које вребају уколико се комуникацији не приступи на одговоран начин. Креиране слике постављају се на школско веб-место и тиме се промовише стваралаштво ученика, које постаје доступно њиховим породицама и рођацима. улогу емотикона у писаној комуникацији. -Разговарати са	Системтско посматрање Евиденција : белешке о елементима за процењивање и оцењивање Чек-листе са скалом процене Протоколи посматрања Упитници (за групни и рад у пару) *Скала по нивоима (самосталност у извршавању задатака) *Листе: сарадња у групи (сви чланови су укључени, доприносе заједничком циљу...) -Квалитативно и квантитативно процењивање резултата (пано, табела...)	-Компетенција за учење, -Дигитална компетенција, -Естетичка компетенција, -Рад подацима и информацијама, -Сарадња, -Комуникација - Одговоран однос према околини, - Одговорно учешће у демократском друштву, -Одговоран однос према здрављу.	Српски језик: Читање текстова са интернета. Образовне игре. Математика: Различити садржаји са интернета везани за бројеве, сабирање, одузимање, тестови знања. Ликовна култура: Вајање популарног лика из цртаћа повезати са видео записом вајања истог лика. Прављење различитих постера и паноа. Верска настава: Различити цртани филмови који илуструју дешавања из Библије. Свет око нас: Правилно одлагање електронског отпада је битно за очување животне средине. Опасност на интернету, показати да нису сви добронамерни. Физичко васпитање: Указати ученицима колико је важно ограничити коришћење дигиталних уређаја и бавити

			ученицима о непримереној комуникацији (говор мржње, вређање, омаловажавање), као и о ризичној комуникацији - - Ученици треба да креирају пример дневног плана рада, а наставник треба да их саветује како да одреде приоритете, како да потраже помоћ у случају да не разумеју садржаје које изучавају и тиме доприноси изградњи саморегулације у њиховом учењу.			се спортом.
3.	***Алгоритамски начин размишљања***	**10**	-У оквиру активности за достизање исхода својим речима наставник објасни појам алгоритам и анализира једноставан познати поступак који садржи понављања одређених радњи и представи га алгоритамски, ученике треба ставити пред проблеме које треба да декомпонују и њихово решење прикажу у форми низа корака, при чему се треба ослањати на образовно искуство из првог разреда. Међу проблемима треба да се нађу и они чије решавање захтева понављање одређених корака известан број пута или непрестано. -Дефинисани низ корака наставник назива алгоритмом и подстиче ученике да овај појам објасне на узрасту примерен начин. Наставник ставља пред ученике неколико раније креираних програма, које они треба да анализирају и објасне шта и на који начин раде. - Наставник треба да нагласи чињеницу да учење програмирања представља трајно знање, које је применљиво и у годинама које долазе.	Системтско посматрање Евиденција : белешке о елементима за процењивање и оцењивање Чек-листе са скалом процене Протоколи посматрања Упитници (за групни и рад у пару) *Скала по нивоима (самосталност у извршавању задатака) *Листе: сарадња у групи (сви чланови су укључени, доприносе заједничком циљу...) -Квалитативно и квантитативно процењивање резултата (пано, табела...)	Компетенција за учење, -Дигитална компетенција, - Естетичка компетенција, - Рад подацима и информацијама, -Сарадња - Комуникација	Српски језик: Читање текстова са интернета. Образовне игре. Математика: Различити садржаји са интернета везани за бројеве, сабирање, одузимање, тестови знања. Ликовна култура: Вајање популарног лика из цртаћа повезати са видео записом вајања истог лика. Прављење различитих постера и паноа. Верска настава: Различити цртани филмови који илуструју дешавања из Библије. Свет око нас: Правилно одлагање електронског отпада је битно за очување животне средине. Опасност на интернету, показати да нису сви добронамерни. Физичко васпитање: Указати ученицима колико је важно ограничити коришћење дигиталних уређаја и бавити се спортом.
Активности у наставном процесу						
Активности ученика			**Активности наставника**			
Активно учествују у реализацији часа, записују, анализирају, дискутују,			Организује час, презентује наставне садржаје, ангажује ученике, водећи рачуна о			

закључују, примењују, учествују у тимском раду, процењују наставу, рад других ученика и сопствени рад.	претходним знањима која поседују, демонстрира, користи ИКТ, подстиче ученика на активно учешће, повезује садржаје са свакодневним животом, вреднује рад ученика.

ИЗБОРНИ ПРОГРАМ

ПРОГРАМ УЧЕЊА ИЗБОРНОГ ПРОГРАМА: Грађанско васпитање
РАЗРЕД: Други
НЕДЕЉНИ ФОНД: 1
ГОДИШЊИ ФОНД: 36

Програм учења објављен је у *„Службеном гласнику Републике Србије – Просветном гласнику“,* број 16 од 17. септембра 2018. године. Примењује се од школске 2019/2020. године.

Уџбеници и друга литература за наставу (назив, аутор, издавач, година издања): Радна свеска за други разред основне школе, Креативни центар, 2008. Нада Игњатовић-Савић, Валерија Живковић, Марина Остојић, Јелена Димитријевић, Смиљана Грујић

Циљеви учења изборног програма: Подстицање развоја личности која је одговорна према својим правима и правима других, отворена за договор и сарадњу и спремна да активно учествује у животу школске заједнице, уважавајући принципе, процедуре и вредности демократског друштва.

Редни број теме	Наставна тема	Број часова по теми	Начини и поступци за остваривање програма (по областима/темама)	Начин провере остварености планираних исхода	Међупредметне компетенције које се могу развијати	Међупредметно повезивање (навести предмет и садржај корелације)
1.	ЉУДСКА ПРАВА - Ја и други у различитим групама	**13**	примену различитих интерактивних облика рада као и одабир и коришћењеодговарајућих метода и техника	разликује понашања појединаца која доприносе или ометају функционисање и напредовање групе,	Компетенција за учење Комуникација Рад с подацима и информацијама Дигитална компетенција Решавање проблема Сарадња Одговорно учешће у демократском друштву Одговоран однос према здрављу Одговоран однос према околини Естетичка	Свет око нас: Природа, човек, друштво: Групе људи: породица, одељење, школа, спортски клуб, музичка школа.. Српски језик: Језичка култура: Различите комуникативне ситуације (комуникација са одраслима и са вршњацима; у школи, у продавници, телефонски разговор, поздрављања, чеЛиковна култура: Споразумевање: Говор тела. Поглед, израз лица, држање тела, гест и кретање, однос вербалне и невербалне комуникацијеститања и сл.) ЧОС: Комуникација и неспоразуми , Другарски је, није другарски, Како избећи сукобе, Хуманитарне акције

					компетенција Предузимљивост и оријентација ка предузетништву	
2.	ДЕМОКРАТСКО ДРУШТВО - Школа као заједница	**8**	радионице, симулације, играње улога, студије случаја, дискусије, мини истраживања, једноставне акције	Ученик се договара и одлучује у доношењу правила групе и да се понаша у складу са њима, - наводи примере међусобне повезаности права и одговорности, - разликује ненасилну од насилне комуникације међу члановима групе на примерима из свакодневног живота, из књижевних дела које чита и филмова које гледа, - саслуша излагање саговорника без упадица и са уважавањем, - даје и прихвата предлоге водећи рачуна о интересу свих страна у сукобу	Компетенција за учење Комуникација Рад с подацима и информацијама Дигитална компетенција Решавање проблема Сарадња Одговорно учешће у демократском друштву Одговоран однос према здрављу Одговоран однос према околини Естетичка компетенција Предузимљивост и оријентација ка предузетништву	Свет око нас: Природа, човек, друштво: Групе људи: породица, одељење, школа, спортски клуб, музичка школа.. Српски језик: Језичка култура: Различите комуникативне ситуације (комуникација са одраслима и са вршњацима; у школи, у продавници, телефонски разговор, поздрављања, чеЛиковна култура: Споразумевање: Говор тела. Поглед, израз лица, држање тела, гест и кретање, однос вербалне и невербалне комуникацијеститања и сл.) ЧОС: Комуникација и неспоразуми , Другарски је, није другарски, Како избећи сукобе, Хуманитарне акције
3.	ПРОЦЕСИ У САВРЕМЕНОМ СВЕТУ - Школа као безбедно место	**5**	примена искуственог учење, тј. уобличавање и поимање личних, аутентичних доживљаја и ставова ученика кроз размену у групи	- представи шта садржи и чему служи Правилник о безбедности ученика његове школе, - се понаша у складу са Правилником о безбедности ученика,	Компетенција за учење Комуникација Дигитална компетенција Решавање проблема Сарадња	Свет око нас: Природа, човек, друштво: Групе људи: породица, одељење, школа, спортски клуб, музичка школа.. Српски језик: Језичка култура: Различите комуникативне ситуације (комуникација са одраслима и са вршњацима; у школи, у продавници, телефонски разговор, поздрављања,

				- наводи примере одговорности одраслих и ученика за безбедност у школи, - препознаје предности, ризике и опасности по себе и друге и одговорно поступа при коришћењу мобилног телефона и интернета	Одговорно учешће у демократском друштву Одговоран однос према здрављу Одговоран однос према околини Естетичка компетенција Предузимљивост и оријентација ка предузетништву	чеЛиковна култура: Споразумевање: Говор тела. Поглед, израз лица, држање тела, гест и кретање, однос вербалне и невербалне комуникацијесититања и сл.) ЧОС: Комуникација и неспоразуми , Другарски је, није другарски, Како избећи сукобе, Хуманитарне акције
4.	ГРАЂАНСКИ АКТИВИЗАМ - Школа као безбедно место за све	**10**	постављање ученика у различите ситуације евалуације и самоевалуације	- представи шта садржи и чему служи Правилник о безбедности ученика његове школе, - се понаша у складу са Правилником о безбедности ученика, - наводи примере одговорности одраслих и ученика за безбедност у школи, - препознаје предности, ризике и опасности по себе и друге и одговорно поступа при коришћењу мобилног телефона и интернета	Компетенција за учење Комуникација Дигитална компетенција Решавање проблема Сарадња Одговорно учешће у демократском друштву Одговоран однос према околини Естетичка компетенција Предузимљивост и оријентација ка предузетништву	Свет око нас: Природа, човек, друштво: Групе људи: породица, одељење, школа, спортски клуб, музичка школа.. Српски језик: Језичка култура: Различите комуникативне ситуације (комуникација са одраслима и са вршњацима; у школи, у продавници, телефонски разговор, поздрављања, чеЛиковна култура: Споразумевање: Говор тела. Поглед, израз лица, држање тела, гест и кретање, однос вербалне и невербалне комуникацијесититања и сл.) ЧОС: Комуникација и неспоразуми , Другарски је, није другарски, Како избећи сукобе, Хуманитарне акције

Активности у наставном процесу	
Активности ученика	**Активности наставника**
посматра, упоређује, уочава, истражује, тражи објашњење, размењује мишљење, сарађује, анализира, комуницира, закључује, вреднује резултате рада са вршњацима	планира, осмишљава активности, организује, комбинује, мотивише, прати; пружа подршку и усмерава; подстиче стваралачко истраживање, сарадњу и тимски рад; заједно са ученицима вреднује резултате, даје повратну информацију

ПРОГРАМ УЧЕЊА ЗА ИБРОРНИ ПРОГРАМ: ВЕРСКА НАСТАВА (Православни катихизис)
РАЗРЕД: 2.
НЕДЕЉНИ ФОНД: 1
ГОДИШЊИ ФОНД: 36

Програм учења објављен је у *„Службеном гласнику Републике Србије – Просветном гласнику“,* број 11 од 26.8.2016. године. Примењује се од 1.9. 2016. године.

Уџбеници и друга литература за наставу(назив, аутор, издавач, година издања): „Радна свеска за верску наставу за 2.разред“, Ваљевска Епархија, Принтекс, Ваљево 2016.

Циље верске наставе јесте да се њоме посведоче садржај вере и духовно искуство традиционалних цркава и религијских заједница које живе и делују на нашем животном простору, да се ученицима пружи целовит религијски поглед на свет и живот и да им се омогући слободно усвајање духовних и животних вредности цркве или заједнице којој историјски припадају, односно чување и неговање сопственог верског и културног идентитета. Ученици треба да упознају веру и духовне вредности сопствене, историјски дате цркве или верске заједнице у отвореном и толерантном дијалогу, уз уважавање других религијских искустава и филозофских погледа, као и научних сазнања и свих позитивних искустава и достигнућа човечанства.

Редни број теме	Наставна тема	Број часова по теми	Начини и поступци за остваривање програма (по областима/темама)	Начин провере остварености планираних исхода	Међупредметне компетенције које се могу развијати	Међупредметно повезивање (навести предмет и садржај корелације)
1.	**Увод**	**1**	Катихизација као литургијска делатност- заједничко је дело катихете (вероучитеља) и његових ученика. Катихета (вероучитељ) би требало стално да има науму да катихеза не постоји ради гомилања информација („знања о вери“), већ као настојање да се учење и искуство Цркве лично усвоје и спроведу у живот кроз слободно учешће у богослужбеном	Евалуацију наставе (процењивање успешности реализације наставе и остварености задатака и исхода наставе) наставник ће остварити на два начина: -процењивањем реакције ученика или прикупљањем коментара ученика путем анкетних евалуационих листића; -провером знања које ученици усвајају на часу и испитаивањем ставова; А и непосредним описним оцењивањем ученика кроз: -усмено испитивање; -писмено испитивање;	Комуникација, сарадња, компетенција за учење, одговорно учешће у друштву,верским слободама, естетичка компетенција, одговоран однос према околини, одговоран однос према здрављу.	Српски језик и књижевност - област Језичка култура Свет око нас - област Разноврсност природе Ликовна култура - област Ликовна култура и окружење Музичка култура - област Слушање музике Грађ. васпитање - област Процеси у савременом свету

			животу Цркве.	-посматрање понашања ученика;		
2.	**Моје место у Цркви**	**6**	На почетку сваке наставне теме ученике би требало упознати са циљевима и исходима наставе, садржајима по темама, начином остваривања програма рада, као и са начином вредновања њиховог рада. Уводне часове требало би осмислити тако да допринесу међусобном упознавању ученика, упознавању ученика с циљевима, исходима, наставним садржајима, али и тако да наставник стекне почетни увид у то каквим предзнањима и ставовима из подручја Православног катихизиса, група располаже. Реализација програма требало би да се одвија у складу с принципима савремене активне наставе, која својом динамиком подстиче ученике на истраживачки и проблемски приступ садржајима тема. У току реализације стављати нагласак више на доживљајно и формативно, а мање на сазнајно и информативно. Квалитет наставе се постиже када се наставни садржаји реализују у складу са савременим педагошким захтевима у погледу употребе разноврсних метода, облика рада и наставних средстава.	Евалуацију наставе (процењивање успешности реализације наставе и остварености задатака и исхода наставе) наставник ће остварити на два начина: -процењивањем реакције ученика или прикупљањем коментара ученика путем анкетних евалуационих листића; -провером знања које ученици усвајају на часу и испитаивањем ставова; А и непосредним описним оцењивањем ученика кроз: -усмено испитивање; -писмено испитивање; -посматрање понашања ученика;	Комуникација, сарадња, компетенција за учење, одговорно учешће у друштву,верским слободама, естетичка компетенција, одговоран однос према околини, одговоран однос према здрављу.	Српски језик и књижевност - област Језичка култура Свет око нас - област Разноврсност природе Ликовна култура - област Ликовна култура и окружење Музичка култура - област Слушање музике Грађ. васпитање - област Процеси у савременом свету
3.	**Литургијске службе**	**6**		Евалуацију наставе (процењивање успешности реализације наставе и остварености задатака и исхода наставе) наставник ће остварити на два начина: -процењивањем реакције ученика или прикупљањем коментара ученика путем анкетних евалуационих листића; -провером знања које ученици усвајају на часу и испитаивањем ставова; А и непосредним описним оцењивањем ученика кроз: -усмено испитивање; -писмено испитивање;	Комуникација, сарадња, компетенција за учење, одговорно учешће у друштву,верским слободама, естетичка компетенција, одговоран однос према околини, одговоран однос према здрављу.	Српски језик и књижевност - област Језичка култура Свет око нас - област Разноврсност природе Ликовна култура - област Ликовна култура и окружење Музичка култура - област Слушање музике Грађ. васпитање - област Процеси у савременом свету

			Имаући у виду захтеве наставног програма и могућности транспоновања наставног садржаја у педагошко дидактичка решења, наставник би требало да води рачуна и о психолошким чиниоцима извођења наставе – узрасту ученика, нивоу психофизичког развоја, интересовањима, склоностима, способностима и мотивацији ученика. У остваривању савремене наставе наставе наставник је извор знања, креатор, организатор и координатор ученичких активности у наставном процесу. Настава је успешно реализована ако је ученик спреман да Цркву схвати као простор за остваривање своје личности кроз заједничарење са ближњима и Тројичним Богом који постаје извор и пуноћа његовог живота.	-посматрање понашања ученика;		
4.	**Живот у Цркви – лепота празника**	**6**		Евалуацију наставе (процењивање успешности реализације наставе и остварености задатака и исхода наставе) наставник ће остварити на два начина: -процењивањем реакције ученика или прикупљањем коментара ученика путем анкетних евалуационих листића; -провером знања које ученици усвајају на часу и испитаивањем ставова; А и непосредним описним оцењивањем ученика кроз: -усмено испитивање; -писмено испитивање; -посматрање понашања ученика;	Комуникација, сарадња, компетенција за учење, одговорно учешће у друштву,верским слободама, естетичка компетенција, одговоран однос према околини, одговоран однос према здрављу.	Српски језик и књижевност - област Језичка култура Свет око нас - област Разноврсност природе Ликовна култура - област Ликовна култура и окружење Музичка култура - област Слушање музике Грађ. васпитање - област Процеси у савременом свету
5.	**Трпеза Господња**	**5**		Евалуацију наставе (процењивање успешности реализације наставе и остварености задатака и исхода наставе) наставник ће остварити на два начина: -процењивањем реакције ученика или прикупљањем коментара ученика путем анкетних евалуационих листића; -провером знања које ученици усвајају на часу и испитаивањем ставова; А и непосредним описним оцењивањем ученика кроз: -усмено испитивање; -писмено испитивање;	Комуникација, сарадња, компетенција за учење, одговорно учешће у друштву,верским слободама, естетичка компетенција, одговоран однос према околини, одговоран однос према здрављу.	Српски језик и књижевност - област Језичка култура Свет око нас - област Разноврсност природе Ликовна култура - област Ликовна култура и окружење Музичка култура - област Слушање музике Грађ. васпитање - област Процеси у савременом свету

				-посматрање понашања ученика;		
6.	**Света Литургија – прослава Васкрсења**	**5**		Евалуацију наставе (процењивање успешности реализације наставе и остварености задатака и исхода наставе) наставник ће остварити на два начина: -процењивањем реакције ученика или прикупљањем коментара ученика путем анкетних евалуационих листића; -провером знања које ученици усвајају на часу и испитаивањем ставова; А и непосредним описним оцењивањем ученика кроз: -усмено испитивање; -писмено испитивање; -посматрање понашања ученика;	Комуникација, сарадња, компетенција за учење, одговорно учешће у друштву,верским слободама, естетичка компетенција, одговоран однос према околини, одговоран однос према здрављу.	Српски језик и књижевност - област Језичка култура Свет око нас - област Разноврсност природе Ликовна култура - област Ликовна култура и окружење Музичка култура - област Слушање музике Грађ. васпитање - област Процеси у савременом свету
7.	**Икона – прозор у вечност**	**5**		Евалуацију наставе (процењивање успешности реализације наставе и остварености задатака и исхода наставе) наставник ће остварити на два начина: -процењивањем реакције ученика или прикупљањем коментара ученика путем анкетних евалуационих листића; -провером знања које ученици усвајају на часу и испитаивањем ставова; А и непосредним описним оцењивањем ученика кроз: -усмено испитивање; -писмено испитивање;	Комуникација, сарадња, компетенција за учење, одговорно учешће у друштву,верским слободама, естетичка компетенција, одговоран однос према околини, одговоран однос према здрављу.	Српски језик и књижевност - област Језичка култура Свет око нас - област Разноврсност природе Ликовна култура - област Ликовна култура и окружење Музичка култура - област Слушање музике Грађ. васпитање - област Процеси у савременом свету

				-посматрање понашања ученика;		
8.	**Евалуација**	**2**		Евалуацију наставе (процењивање успешности реализације наставе и остварености задатака и исхода наставе) наставник ће остварити на два начина: -процењивањем реакције ученика или прикупљањем коментара ученика путем анкетних евалуационих листића; -провером знања које ученици усвајају на часу и испитаивањем ставова; А и непосредним описним оцењивањем ученика кроз: -усмено испитивање; -писмено испитивање; -посматрање понашања ученика;	Комуникација, сарадња, компетенција за учење, одговорно учешће у друштву,верским слободама, естетичка компетенција, одговоран однос према околини, одговоран однос према здрављу.	Српски језик и књижевност - област Језичка култура Свет око нас - област Разноврсност природе Ликовна култура - област Ликовна култура и окружење Музичка култура - област Слушање музике Грађ. васпитање - област Процеси у савременом свету

Активности у наставном процесу	
Активности ученика	**Активности наставника**
Ученици: - читају задате текстове -осликавају задате садржаје -усвајају мелодије и изводе исте -активно учествују у раду -савладавају исходе наставних јединица и наставних тема и у стању су да их повезују -постављају питања -исказују своје ставове и показују адекватно понашање -врше корелацију са осталим предметима кроз усмени, писани и уметнички рад	Наставник: -осмишљава и методички представља материјал за учење -подстиче ученике на активности -одговара на питања -истиче исходе наставне јединице и повезује их -врши корелацију са одговарајућим предметима - даје упутства, смернице и препоруке за савладавање наставних јединица - по потреби даје додатна упутства за учење и рад -непосредно описно оцењивањује ученике кроз усмено испитивање и посматрање понашања ученика -процењује реакције ученика или прикупља и записује коментаре -провера знања које ученици усвајају на часу и испитује ставове -анализира показано знање, ставове и понашање

ПРОГРАМ УЧЕЊА ЗА ПРЕДМЕТ: ХОР
РАЗРЕД: ДРУГИ
НЕДЕЉНИ ФОНД: 1
ГОДИШЊИ ФОНД: 36

Програм учења објављен је у *„Службеном гласнику Републике Србије – Просветном гласнику“,* број 16 од 17. септембра 2018. године. Примењује се од школске 2019/2020. године.

Уџбеници и друга литература за наставу(назив, аутор, издавач, година издања): Музичка култура за други разред основне школе

Образовни циљ учења предмета Хор обухвата развијање музичког укуса, стваралачких способности, спонтаног изражавања, музичког слуха и ритма, развијање гласовних могућности и учвршћивање интонације, способност за фино нијансирање и изражајно певање применом елемената музичке изражајности (темпо, динамика...). Учешће у хору развија дечји глас, правилно држање, дисање, интонацију, изговор и артикулацију, развијање осећања припадности колективу - тимски рад, развијање толеранције, дисциплине, поштовања различитости и правила понашања, развијање одговорности појединца за успех целе групе, стицање самопоуздања, савладавање треме и пружање помоћи у смислу вршњачког учења и сарадње. Упознавање разноврсних дела домаћих и страних аутора доприноси развоју опште културе, међусобном разумевању, уважавању и поштовању.

Редни број теме	Наставна тема	Број часова по теми	Начини и поступци за остваривање програма (по областима/темама)	Начин провере остварености планираних исхода	Међупредметне компетенције које се могу развијати	Међупредметно повезивање (навести предмет и садржај корелације)
1.	Химне	**6**	Комбиновање различитих врста дидактичког материјала: илустрација, шема, графикона Користити методе/технике и облике рада, које активирају ученике и у којима су самосталнији у раду Обезбеђивање корелације са сродним предметима Припремање наставника за часове, водећи рачуна о особеностима одељења	- дефинише шта је музика; - препозна и разликује дела која припадају музичкој уметности одмузике којасе користи као средство комуникације; - уочава у којим је све приликама музика уобичајени део живота сваког човека.	Естетичка компетенција; Дигитална компетенција; Сарадња; Комуникација; Компетенције за учење; Рад са подацима и информацијама; Решавање проблема; Одговорно учешће у демократском друштву; Одговоран однос прма здрављу; Одговоран однос према околини.	Свет око нас (елементи музичке изражајности; мелодија, ритам,темпо,динамика и утицај на ученика; упознавање светске музике и традиције других народа, искаже своје мишљење о значају и улози музике у животу човека праисторије; искаже своје мишљење о значају и улози музике у животу човека антике;) Књижевност (дела српске књижевности која се користе у
2.	Дечје песме	**15**	Комбиновање различитих врста дидактичког материјала:	- дефинише шта је	Естетичка компетенција;	

			илустрација, шема, графикона Користити методе/технике и облике рада, које активирају ученике и у којима су самосталнији у раду Обезбеђивање корелације са сродним предметима Припремање наставника за часове, водећи рачуна о особеностима одељења	музика; - препозна и разликује дела која припадају музичкој уметности одмузике којасе користи као средство комуникације; - уочава у којим је све приликама музика уобичајени део живота сваког човека.	Дигитална компетенција; Сарадња; Комуникација; Компетенције за учење; Рад са подацима и информацијама; Решавање проблема; Одговорно учешће у демократском друштву; Одговоран однос прма здрављу; Одговоран однос према околини.	музици) Енглески језик (знање страног језика кроз певање песама) Ликовна култура (ликовна уметност и значај у развоју музике;) Народна традиција (утицај и значај музике за очување српске музичке традиције) Светска уметничка музика Српски језик (матерњи језик као средство изражавања у музици) Верска настава (настанак, појам и значај српске духовне музике) Унутар предметна (савремена дечја песма) Унутар предметна (српска уметничка музика) Филмска уметност (улога и значај музике у настанку филма;)
3.	Народне песме	**15**	Комбиновање различитих врста дидактичког материјала: илустрација, шема, графикона Користити методе/технике и облике рада, које активирају ученике и у којима су самосталнији у раду Обезбеђивање корелације са сродним предметима Припремање наставника за часове, водећи рачуна о особеностима одељења	- дефинише шта је музика; - препозна и разликује дела која припадају музичкој уметности одмузике којасе користи као средство комуникације; - уочава у којим је све приликама музика уобичајени део живота сваког човека.	Естетичка компетенција; Дигитална компетенција; Сарадња; Комуникација; Компетенције за учење; Рад са подацима и информацијама; Решавање проблема; Одговорно учешће у демократском друштву; Одговоран однос прма здрављу; Одговоран однос према околини.	

Активности у наставном процесу	
Активности ученика	**Активности наставника**
На самом почетку треба бирати лакше песме које имају једноставне речи и мелодију. Код обраде нове песме најпре се приступа анализи	Наставник формира хор на основу провере слуха и гласовних могућности ученика, дикције и осећаја за ритам. Код сваког ученика наставник треба да пронађе његов природни

текста. Певач на слушаоца делује и тоном и речју. У том смислу наставник треба да инсистира на доброј дикцији која подразумева јасан и разговетан изговор текста, односно самогласника и сугласника, али и на правилном акцентовању речи. За вежбање дикције препоручује се и певање слогова или одговарајућег текста на истој тонској висини. Следи усвајање мелодије у фрагментима. Уколико је композиција двогласна, ова фаза припреме захтева одвојене пробе по гласовима, све док свака група не буде интонативно сигурна. На заједничкој проби хора, након усвајања песме/композиције у целини треба обратити пажњу на динамику и агогику. Важно је да се у хору постигне једнака интонација, почев од првог тона песме. Наставник изведе тон који деца треба да понављају док не отпевају тачно. Наставља са различитим тоновима у тоналитету песме. Оваква врста имитације помаже деци да науче како да 'чују' тон и ускладе своје гласове да би га тачно интерпретирала. Ученицима треба јасно ставити до знања да је важно да слушају једно друго, нарочито код унисоног певања. Уколико не чују ученика поред себе, значи да певају прегласно. Уколико се уз певање изводи и кореографија, добро је покрете увежбати пре текста. Већ од прве пробе хора треба упутити ученике на правила понашања: нема причања у току извођења, жвакања жвака, треба да стоје право (мада их не можемо спречити да се врпоље). Ако ученици правила усвоје на пробама, лакше ће их поштовати на концертима. Незаобилазни су и детаљи везани за избор одеће за наступе, уласка на сцену, распореда стајања, поклањања, изласка на и са сцене...	певачки регистар и опсег на основу чега врши поделу на певачке гласове (први и други, односно горњи и доњи) за извођење двогласних композиција. На часовима хора, наставник треба да укаже на важност држања тела, дисања и правилног изговора гласова. Услов правилног дисања је правилно држање тела. Крајњи циљ је природно и синхронизовано певање и уједначен звук хора. Вежбе дисања су важне за загревање гласница, отварање дисајних путева и опуштање грла. Практикују се пре вежби певања и значајне су за регулисање даха у току певања. На пример: 5. Опуштање грла - ученици треба дубоко да удахну и симулирају зевање. 6. Код следеће вежбе треба да удахну кроз нос, а потом и издахну на уста бројећи до четири, као да желе да угасе свећу. Важно је да „дишу стомаком" уместо грудима (могу да положе руке на стомак и да удишу тако да им стомаци „расту"). 7. Затим удахну кроз нос, изброје до четири и издишу кроз уста, тј. зубе, изговарајући 'сссссс', први пут тихо, а затим гласно. 8. Поновити вежбу тако што глас V изговарају испрекидано. Варијанта ове вежбе за активирање дијафрагме је опонашање смеха Деда Мраза ('Хо, хо, хо...') или испрекидано дување у замишљену свећу. Вежбе распевавања доприносе квалитету певања и прецизном интонирању, чак и у почетним фазама. Како је певање и техничка вештина, распевавање може помоћи развоју дечијих гласова. Наставник треба да буде креативан и користити вокализе које ће бити забавне деци, јер основни циљ јесте да заволе певање.

Назив: Час одељењског старешине

РАЗРЕД: II
НЕДЕЉНИ ФОНД: 1
ГОДИШЊИ ФОНД: 36

Наставна тема	**Број часова по теми**	**Активности ученика**	**Активности наставника**	**Циљеви и задаци садржаја програма**
1.Безбедност 2.Како до доброг успеха и примерног владања 3.Живот у школи 4.Култура понашања 5.Заштита животне средине 6.Заштита од насиља злостављања и занемаривања и програми превенције	6 7 8 5 4 6	слуша, износи своје мишљење, заједнички формулише закључке, дискутује, глуми, истражује, примењује научено у новим ситуацијама, учествује у самооцењивању и вредновању резултата рада	планира, истиче циљ теме и часова, прати, пружа подршку и усмерава, подстиче ученике на стваралачко истраживање, подстиче сарадњу и тимски рад ученика, заједно са ученицима вреднује резултате процеса рада у току часова	развој моралних особина, ставова и уверења ученика, упознавање ученике са школским животом и односима којима уважавају друге. Упућује на естетска осећања, формирање културно-хигијенских и здравствених навика и формирање става о заштити животне средине

4.3. Трећи разред

ПРОГРАМ УЧЕЊА ЗА ПРЕДМЕТ: Српски језик
РАЗРЕД: 3.
НЕДЕЉНИ ФОНД: 5 часова
ГОДИШЊИ ФОНД: 180 часа

Програм учења објављен је у *„Службеном гласнику Републике Србије – Просветном гласнику“,* број 5 од 27.05.2019. године. Примењује се од школске 2020/21.године.

Уџбеници и друга литература за наставу(назив, аутор, издавач, година издања):Читанка, Маја Димитријевић, Вулкан,2021; Граматика, Јасмина Франолић,Вулкан,2021; Радна свеска уз граматику,Јасмина Франолић,Вулкан,2021; Радна свеска уз читанку,Маја Димитријевић, Вулкан,2021.

Циљ учења Српског језика јесте да ученици овладају основним законитостима српског књижевног језика ради правилног усменог и писаног изражавања, негујући свест о значају улоге језика у очувању националног идентитета; да се оспособе за тумачење одабраних књижевних и других уметничких дела из српске и светске баштине, ради неговања традиције и културе српског народа и развијања интеркултуралности.

Редни број теме	Наставна тема	Број часова по теми	Начини и поступци за остваривање програма (по областима/темама)	Начин провере остварености планираних исхода	Међупредметне компетенције које се могу развијати	Међупредметно повезивање (навести предмет и садржај корелације)
1.	КЊИЖЕВНОСТ	**80**	- градити код ученика критичко мишљење анализом књижевних текстова , -упућивати ученика на коришћење додатне литературе, интернета, енциклопедија, ради израде паноа, кратких записа, кратких излаг -постављање ученика у различите ситуације евалуације и самоевалуације - упутити ученике како да се поставе на место другога и да разумеју најразличитије особине и поступке ликова - подстицати љубав према читању применом различитих метода и облика рада - богаћење речника путем усвајања непознатих речи из прочитаних текстова - примена тимског, групног и рада у паруања -коришћење е-уџбеника,и др	-иницијална процена нивоа на коме се ученици налазе - усмено одговарање (причање, препричавање, описивање, ортоепске вежбе лексичке и семантичке вежбе, синтаксичке и стилске вежбе, казивање напамет научених текстова, сценско приказивање) - писане провере (контролни задаци, тестови, ортографске вежбе, диктати, лексичке и семантичке вежбе, синтаксичке и стилске вежбе домаћи задаци и писмени задаци) -вођење прописане педагошке документације -белешке о: активностима, самосталности у току рада, практичним радовима, свескама ученика, учешћу на такмичењима и у различитим активностима - заједничко вредновање ученика и наставника - самопроцена оцене и ангажовања од стране ученика	Компетенција за учење Комуникација Дигитална компетенција Сарадња Одговорно учешће у демократском друштву Одговоран однос према околини Естетичка компетенција	**Природа и друштво** Прошлост- Историјски извори, Начини живота данас и у прошлости; Природа, човек, друштво - Услови за живот, ланац исхране и међусобни утицаји у животним заједницама **Музичка култура** Слушање музике: Композиције различитог карактера; Музичко стваралаштво: Стварање звучне приче **Ликовна култура** Споразумевање: Слика, текст, звук; Кратки анимирани филмови

2.	ЈЕЗИК	**60**	-упућивање ученика на коришћење додатне литературе, интернета, енциклопедија, ради израде паноа, кратких записа, кратких излагања -коришћење е-уџбеника,и др. -направити корелацију са наставом математике у вези са писањем скраћеница за мерне јединице ћириличким и латиничким писмом; -користити правописне вежбе: преписивање, диктат и самостално писање - примена индивидуализоване наставе - примена демонстративне, дијалошке и текстуалне методе -постављање ученика у различите ситуације евалуације и самоевалуације;	-иницијална процена нивоа на коме се ученици налазе - усмено одговарање (причање, препричавање, описивање, ортоепске вежбе лексичке и семантичке вежбе, синтаксичке и стилске вежбе, казивање напамет научених текстова, сценско приказивање) - писане провере (контролни задаци, тестови, ортографске вежбе, диктати, лексичке и семантичке вежбе, синтаксичке и стилске вежбе домаћи задаци и писмени задаци) -вођење прописане педагошке документације -белешке о: активностима, самосталности у току рада, практичним радовима, свескама ученика, учешћу на такмичењима и у различитим активностима - заједничко вредновање ученика и наставника - самопроцена оцене и ангажовања од стране ученика	Компетенција за учење Комуникација Дигитална компетенција Сарадња Одговорно учешће у демократском друштву Одговоран однос према околини Естетичка компетенција	**Природа и друштво** Природа, човек, друштво - Услови за живот, Облици рељефа; Материјали – Промене материјала **Музичка култура** Слушање музике: Музички дијалог) **Ликовна култура** Споразумевање: Тумачење вузуелних информација **Математика** Мерење и мере: Јединице мере
3.	ЈЕЗИЧКА КУЛТУРА	**40**	- увежбавати јасно, прецизно и разговетно изговарање реченице, поштовање интонације и правилно акцентовање у реченицама -реализовати различите вежбе (правописне, језичке, лексичко-семантичке) - примењивати правописне вежбе:диктат, аутодиктат, вежбе допуњавања и правилног избора речи - кроз игровне активности, посебно кроз језичке и ситуационе	-иницијална процена нивоа на коме се ученици налазе - усмено одговарање (причање, препричавање, описивање, ортоепске вежбе лексичке и семантичке вежбе, синтаксичке и стилске вежбе, казивање напамет научених текстова, сценско приказивање) - писане провере (контролни задаци, тестови, ортографске	Компетенција за учење Комуникација Дигитална компетенција Сарадња Одговорно учешће у демократском друштву Одговоран однос према околини	**Свет око нас** Природа, човек, друштво - Животне заједнице у мом крају и човеков однос према њима. **Музичка култура** Слушање музике: Композиције различитог карактера; Музичко стваралаштво: Стварање звучне приче **Ликовна култура**

			игре, увежбавати усмену комуникацију - богаћење речника путем усвајања непознатих речи из прочитаних текстова - примена тимског, групног и рада у пару. -постављање ученика у различите ситуације евалуације и самоевалуације;	вежбе, диктати, лексичке и семантичке вежбе, синтаксичке и стилске вежбе домаћи задаци и писмени задаци) -вођење прописане педагошке документације -белешке о: активностима, самосталности у току рада, практичним радовима, свескама ученика, учешћу на такмичењима и у различитим активностима -заједничко вредновање ученика и наставника - самопроцена оцене и ангажовања од стране ученика	Естетичка компетенција	Споразумевање: Слика, текст, звук; Кратки анимирани филмови

Активности у наставном процесу	
Активности ученика	**Активности наставника**
1. тема:слуша, посматра, прича, чита текстове, активно учествује у разговору, описује доживљај прочитаних књижевних дела и износи мишљење о њима,поставља питања, препричава, 2. тема:слуша, посматра, повезује са наученим, активно учествује у разговору, уочава врста речи и књижевним текстовима,поставља питања, решава задато 3. тема:слуша, посматра, прича, чита текстове, глуми, активно учествује у разговору, описује усмено и писмено доживљај, износи мишљење о свом и раду других;	1 тема:.планира, припрема, води разговор; примењује различите облике и методе рада; демонстрира и илуструје; подстиче ученике на увиђање и повезивање са садржајима; проверава оствареност исхода; 2. тема:планира, припрема, води разговор; примењује различите облике и методе рада; демонстрира ;објашњава, осмишљава одговарајуће примере;проверава оствареност исхода; 3. тема:планира, припрема, води разговор; примењује различите облике и методе рада; демонстрира и илуструје; подстиче ученике да богате речник; проверава оствареност исхода;

ПРОГРАМ УЧЕЊА ЗА ПРЕДМЕТ: Енглески језик
РАЗРЕД: Трећи
НЕДЕЉНИ ФОНД: 2
ГОДИШЊИ ФОНД: 72

Програм учења објављен је у *„Службеном гласнику Републике Србије – Просветном гласнику“,* број 5 од 27.5. 2019. године. Примењује се од школске 2020/2021. године.

Уџбеници и друга литература за наставу (назив, аутор, издавач, година издања): Smart junior 3, H.Q. Mitchell, Marilienni Markogianni, Data Status, 2020.

Циљ учења страног језика је да се ученик усвајањем функционалних знања о језичком систему и култури и развијањем стратегија учења страног језика оспособи за основну писану и усмену комуникацију и стекне позитиван однос према другим језицима и културама, као и према сопственом језику и културном наслеђу.

Редни број теме	Наставна тема	Број часова по теми	Начини и поступци за остваривање програма (по областима/темама)	Начин провере остварености планираних исхода	Међупредметне компетенције које се могу развијати	Међупредметно повезивање (навести предмет и садржај корелације)
1.	New friends	12	Слушање, симулирање дијалога, реаговање на инструкције, граматичка вежбања, језичке игре	Посматрање, праћење, усмена провера	Компетенција за учење Сарадња Комуникација Решавање проблема Одговорно учешће у демократском друштву	Српски језик (објашњења за непознате речи), математика (бројеви од 1 до 20, сабирање и одузимање), ликовна култура (илустрације текстова и језичких садржаја), музичка култура (усвајање језика кроз слушање песмица и репродуковање истих)
2.	People	12	Слушање, симулирање дијалога, граматичка вежбања, певање песмица	Посматрање, праћење, усмена провера, писмена провера - тест	Компетенција за учење Сарадња Комуникација Решавање проблема Одговорно учешће у демократском друштву Предузимљивост и оријентација ка предузетништву	Српски језик (објашњења за непознате речи, садашње време) математика (бројеви од 1 до 20), музичка култура (усвајање језика кроз слушање песмица и репродуковање истих), ликовна култура (илустрација текстова и језичких садржаја)
3.	Happy days	12	Слушање, симулирање дијалога, граматичка вежбања, језичке игре,	Посматрање, праћење, усмена провера, писмена провера - тест	Компетенција за учење Комуникација Сарадња	Српски језик (објашњења за непознате речи, глаголи, садашње време), ликовна култура (илустрација текстова и

			реаговање на инструкције, израда пројекта		Решавање проблема Одговорно учешће у демократском друштву Естетичка компетенција Предузимљивост и оријентација ка предузетништву	језичких садржаја),музичка култура (усвајање језика кроз слушање песмица и репродуковање истих), свет око нас (животињски свет)
4.	At home	12	Слушање, понављање, симулирање дијалога, граматичка вежбања, певање песмица, језичке игре, израда пројекта	Посматрање, праћење, усмена провера, писмена провера - тест	Компетенција за учење Сарадња Комуникација Решавање проблема Одговорно учешће у демократском друштву	Српски језик (објашњења за непознате речи, садашње време глагола), музичка култура (усвајање језика кроз слушање песмица и репродуковање истих), ликовна култура (илустрације текстова и језичких садржаја), свет око нас (породица), (физичко васпитање (учење кроз покрет и игру)
5.	Around town	12	Слушање, понављање, граматичка вежбања, певање песмица, израда пројекта	Посматрање, праћење, усмена провера, писмена провера - тест	Компетенција за учење Сарадња Комуникација Решавање проблема Одговоран однос према околини Предузимљивост и оријентација ка предузетништву	Српски језик (објашњења за непознате речи, садашње време глагола, једнна и множина именица), музичка култура (усвајање језика кроз слушање песмица и репродуковање истих), ликовна култура (илустрација текстова и језичких садржаја), свет око нас (казивање времена, гледање у сат), математика (бројеви од 21 до 100)
6.	Good times	12	Слушање, понављање, граматичка вежбања, симулирање дијалога, певање песмица, језичке игре	Посматрање, праћење, усмена провера	Компетенција за учење Комуникација Сарадња Решавање проблема Одговорно учешће у демократском друштву Предузимљивост и	Српски језик (објашњења за непознате речи, ред речи у реченици), ликовна култура (илустрације текстова и језичких садржаја садашње време глагола), музичка култура (усвајање језика кроз слушање песмица и репродуковање истих), свет око нас (одећа, дани

					оријентација ка предузетништву	у недељи, годишња доба)

Активности у наставном процесу	
Активности ученика	**Активности наставника**
-усвајају знања -раде вежбе слушања, читања, говора и писања -глуме -симулирају -раде пројекте -учествују у комуникацији -изражавају своја мишљења и осећања	-саопштава наставне садржаје -усмерава процес учења -мотивише ученике за рад -пружа подршку ученицима -формира код ученика правилан поглед на свет -оцењује квалитет и ниво усвојених знања

ПРОГРАМ УЧЕЊА ЗА ПРЕДМЕТ: МАТЕМАТИКА
РАЗРЕД:ТРЕЋИ
НЕДЕЉНИ ФОНД: 5
ГОДИШЊИ ФОНД: 180

Програм учења објављен је у *„Службеном гласнику Републике Србије – Просветном гласнику“,* број 5 од 27.05.2019. године. Примењује се од школске 2020/21.године.

Уџбеници и друга литература за наставу(назив, аутор, издавач, година издања):Математика,уџбеник за трећи разред основне школе,Нела Малиновић Јовановић,Јелена Малиновић,Вулкан,2021.год; Радна свеска за трећи разред основне школе,Нела Малиновић Јовановић,Јелена Малиновић,Вулкан,2021.год.

Циљ учења Математике је да ученик, овладавајући математичким концептима, знањима и вештинама, развије основе апстрактног и критичког мишљења, позитивне ставове према математици, способност комуникације математичким језиком и писмом и примени стечена знања и вештине даљем школовању и решавању проблема из свакодневног живота, као и да формира основ за даљи развој математичких појмова.

Редни број теме	Наставна тема	Број часова по теми	Начини и поступци за остваривање програма (по областима/темама)	Начин провере остварености планираних исхода	Међупредметне компетенције које се могу развијати	Међупредметно повезивање (навести предмет и садржај корелације)
I	ПРИРОДНИ БРОЈЕВИ ДО 1000	**135**	Да би ученици усвојили елементарна математичка знања која су потребна у решавању задатака и развијању менталних способности у раду ће се смењивати различите активности и	Формативно оцењивање: Свакодневно бележење активности и постигнућа ученика на часу у свеску ученика и евиденције наставника	- Компетенција за учење - Рад са подацима и информацијама - Одговорно учешће у демократском	Математика (Скуп природних бројева) Српски језик (Језичка култура) Природа и друштво

			технике: вербална, текстуална, практична, учења путем откривања, смислено учење, амбијентално учење, решавање проблема. - графичко представљање разних стварних ситуација помоћу Венових дијаграма (или на друге начине); - упознавање и графичко представљање бројног низа природних бројева; решавати бројне израза - повећање ефикасности наставе кроз аналитички и синтетички приступ решавању текстуалних задатака; - паралелно са случајевима једнакости двају израза, ученици упознају и случајеве неједнакости, - откривање идеје пресликавања увођењем таблица и дијаграма; практичним радом утврдити зависност између података; - упутити ученике како да у разним животним ситуацијама уочавају одговарајуће математичке релације;	- Усмено одговарање -Редовност доношења домаћег -Ученици воде евиденцију -Прегледање свезака - Писане провере Ученици дају самопроцену оцене - Групни рад (посматрање наставника, излагање група, процена осталих ученика) - Рад у пару (посматрање наставника, излагање парова, процена осталих ученика)	друштву - Естетичка компетенција - Решавање проблема - Сарадња - Дигитална компетенција	(Моја домовина,Рад и производња)
II	ГЕОМЕТРИЈА Геометријски објекти и њихови међусобни односи	**34**	- кроз практични рад стицање елементарне геометријеске представе; - системски рад на развијању елементарних просторних представа- мере за дужину/површину обрађивати упоредо са одговарајућим градивом из геометрије	Формативно оцењивање: Свакодневно бележење активности и постигнућа ученика на часу у свеску ученика и евиденције – Усмено одговарање - Редовност доношења домаћег -Ученици воде евиденцију -Прегледање свезака – Писане провере Ученици дају самопроцену оцене – Групни рад (посматрање наставника, излагање група, процена осталих ученика) – Рад у пару	- Компетенција за учење – Рад са подацима и информацијама - Одговорно учешће у демократском друштву - Естетичка компетенција - Решавање проблема - Сарадња - Дигитална компетенција	Математика (Скуп природних бројева) Српски језик(Језичка култура) Ликовна култура(Линије,Облици)

				(посматрање наставника, излагање парова, процена осталих ученика)		
III	МЕРЕЊЕ И МЕРЕ	**11**	- кроз практичан рад објаснити систем јединица мера; - мере за дужину/површину обрађивати упоредо са одговарајућим градивом из геометрије	Формативно оцењивање: Свакодневно бележење активности и постигнућа ученика на часу у свеску ученика и евиденције наставника - Усмено одговарање -Редовност доношења домаћег - Ученици воде евиденцију -Прегледање свезака - Писане провере Ученици дају самопроцену оцене - Групни рад (посматрање наставника, излагање група, процена осталих ученика) - Рад у пару (посматрање наставника, излагање парова, процена осталих ученика)	- Компетенција за учење - Рад са подацима и информацијама - Одговорно учешће у демократском друштву - Естетичка компетенција - Решавање проблема - Сарадња - Дигитална компетенција	Математика) Скуп природних бројева) Српски језик (Језичка култура) Природа и друштво(Јединице за мерење времена))

Активности у наставном процесу	
Активности ученика	**Активности наставника**
уочавају, разликују, посматају, откривају, упоређују, сарађују, примењују, истражују, закључују, играју се.	Припрема,планира, осмишљава, објашњава, упућује, подстиче, демонстрира, коригује, сарађује, координира, води, игра се...

ПРОГРАМ УЧЕЊА ЗА ПРЕДМЕТ: ПРИРОДА И ДРУШТВО
РАЗРЕД: 3
НЕДЕЉНИ ФОНД: 2
ГОДИШЊИ ФОНД: 72

Програм учења објављен је у *„Службеном гласнику Републике Србије – Просветном гласнику“,* број 5 од 27.05.2019. године. Примењује се од школске 2020/21.године.

Уџбеници и друга литература за наставу (назив, аутор, издавач, година издања): Природа и душтво 3 (1.и2.део),Вера Бојовић, Драгица Тривић,Виолета Богдановић,Љиљана Инђић;Вулкан знање,2020.год.

Циљеви учења предмета Да ученици упознају себе, своје природно и друштвено окружење, развију способности за одговоран живот у њему.

Редни број теме	Наставна тема	Број часова по теми	Начини и поступци за остваривање програма (по областима/темама)	Начин провере остварености планираних исхода	Међупредметне компетенције које се могу развијати	Међупредметно повезивање (навести предмет и садржај корелације)
1.	**ПРИРОДА - ЧОВЕК - ДРУШТВО**	**37**	- стварање ситуација учења у којима ће доћи до изражаја различите активности ученика које омогућују различите начине учења; - решавање проблемских ситуација које развијају мисаоне способности ученика - заједничка реализација задатака на нивоу групе или радом у пару; - практиковати диференциране задатке у циљу поштовања на различитост, нивоа предзнања и динамике развоја; - мењати амбијент тако да ученици исте ствари сагледавају са различитих аспеката у различитим околностима; - организовање посета, излета, шетњи, наставе у природи; - активирати ученика у процесу стицања знања; - практиковати практичан рад, једноставне огледе, истраживачке задатке; - остваривање циљева и задатака вршећи се преко спиралних кругова тако да се избегава рутинско понављање, а усвајање наведених садржаја програма омогућује надограђивање знања, умења, вештина и ставова, изградње појмова из области природе и друштва. - оспособљавање ученика за коришћење различитих извора знања, графичких и електронских медија, с намером да се код ученика развије функционална писменост као подлога за даље учење и сначажење у свакодневном животу.	-решавање задатака индивидуално и у групном и тимском раду -писмене провере -усмено испитивање	-Компетенција за учење -Рад са подацима и информацијама -Одговорно учешће у демократском друштву -Естетичка компетенција -Решавање проблема -Сарадња -Дигитална компетенција	Српски језик(Језичка култура);Грађанско васпитање(Решавање проблемских ситуација,Уважавање различитости и поштовање личности;)Физичко васпитање(Организовање посета,излета,шетњи...)Ликовна култура(Ликовно изражавање природе ,човека,друштва)
2.	**КРЕТАЊЕ У**	**11**	- стварање ситуација учења у којима ће доћи до изражаја различите активности ученика које	-решавање задатака	Компетенција за учење	Српски језик(Језичка култура);Математика(Линије,пов

	ПРОСТОРУ И ВРЕМЕНУ		омогућују различите начине учења; - решавање проблемских ситуација које развијају мисаоне способности ученика - заједничка реализација задатака на нивоу групе или радом у пару; - практиковати диференциране задатке у циљу поштовања на различитост, нивоа предзнања и динамике развоја; - мењати амбијент тако да ученици исте ствари сагледавају са различитих аспеката у различитим околностима; - организовање посета, излета, шетњи, наставе у природи; - активирати ученика у процесу стицања знања; - практиковати практичан рад, једноставне огледе, истраживачке задатке; - остваривање циљева и задатака вршећи се преко спиралних кругова тако да се избегава рутинско понављање, а усвајање наведених садржаја програма омогућује надограђивање знања, умења, вештина и ставова, изградње појмова из области природе и друштва. - оспособљавање ученика за коришћење различитих извора знања, графичких и електронских медија, с намером да се код ученика развије функционална писменост као подлога за даље учење и сначажење у свакодневном животу.	индивидуално и у групном и тимском раду -писмене провера -усмено испитивање	-Рад са подацима и информацијама -Комуникација -Естетичка компетенција -Решавање проблема -Сарадња	ршина);Физичко васпитање(Различите врсте кретања и покретања)
3.	**НАШЕ НАСЛЕЂЕ**	**7**	- стварање ситуација учења у којима ће доћи до изражаја различите активности ученика које омогућују различите начине учења; - решавање проблемских ситуација које развијају мисаоне способности ученика - заједничка реализација задатака на нивоу групе или радом у пару; - практиковати диференциране задатке у циљу поштовања на различитост, нивоа предзнања и динамике развоја; - мењати амбијент тако да ученици исте ствари сагледавају са различитих аспеката у различитим околностима;	-решавање задатака индивидуално и у групном и тимском раду -писмене провере -усмено испитивање	-Компетенција за учење -Рад са подацима и информацијама -Одговорно учешће у демократском друштву -Естетичка компетенција -Сарадња -Дигитална	Српски језик(Језичка култура);Грађанско васпитање(Ужа и шира породица,сведоци прошлости);Ликовна култура(Трагови прошлости)

			- организовање посета, излета, шетњи, наставе у природи; - активирати ученика у процесу стицања знања; - практиковати практичан рад, једноставне огледе, истраживачке задатке; - остваривање циљева и задатака вршећи се преко спиралних кругова тако да се избегава рутинско понављање, а усвајање наведених садржаја програма омогућује надограђивање знања, умења, вештина и ставова, изградње појмова из области природе и друштва. - оспособљавање ученика за коришћење различитих извора знања, графичких и електронских медија, с намером да се код ученика развије функционална писменост као подлога за даље учење и сначажење у свакодневном животу.		компетенција	
4.	**Материјали и њихова употреба**	**8**	- стварање ситуација учења у којима ће доћи до изражаја различите активности ученика које омогућују различите начине учења; - решавање проблемских ситуација које развијају мисаоне способности ученика - заједничка реализација задатака на нивоу групе или радом у пару; - практиковати диференциране задатке у циљу поштовања на различитост, нивоа предзнања и динамике развоја; - мењати амбијент тако да ученици исте ствари сагледавају са различитих аспеката у различитим околностима; - организовање посета, излета, шетњи, наставе у природи; - активирати ученика у процесу стицања знања; - практиковати практичан рад, једноставне огледе, истраживачке задатке; - остваривање циљева и задатака вршећи се преко спиралних кругова тако да се избегава рутинско понављање, а усвајање наведених садржаја програма омогућује надограђивање знања, умења, вештина и ставова, изградње појмова из области природе и друштва.	-решавање задатака индивидуално и у групном и тимском раду -писмена провера -усмено испитивање	Компетенција за учење -Рад са подацима и информацијама -Комуникација -Естетичка компетенција -Решавање проблема -Сарадња Дигитална компетенција	Српски језик(Језичка култура); Ликовна култура(Природни и вештачки материјали)

			- оспособљавање ученика за коришћење различитих извора знања, графичких и електронских медија, с намером да се код ученика развије функционална писменост као подлога за даље учење и сначажење у свакодневном животу.			
5.	**Људска делатност**	**9**	- стварање ситуација учења у којима ће доћи до изражаја различите активности ученика које омогућују различите начине учења; - решавање проблемских ситуација које развијају мисаоне способности ученика - заједничка реализација задатака на нивоу групе или радом у пару; - практиковати диференциране задатке у циљу поштовања на различитост, нивоа предзнања и динамике развоја; - мењати амбијент тако да ученици исте ствари сагледавају са различитих аспеката у различитим околностима; - организовање посета, излета, шетњи, наставе у природи; - активирати ученика у процесу стицања знања; - практиковати практичан рад, једноставне огледе, истраживачке задатке; - остваривање циљева и задатака вршећи се преко спиралних кругова тако да се избегава рутинско понављање, а усвајање наведених садржаја програма омогућује надограђивање знања, умења, вештина и ставова, изградње појмова из области природе и друштва. - оспособљавање ученика за коришћење различитих извора знања, графичких и електронских медија, с намером да се код ученика развије функционална писменост као подлога за даље учење и сначажење у свакодневном животу.	-решавање задатака индивидуално и у групном и тимском раду -писмена провера - усмено испитивање	Компетенција за учење -Рад са подацима и информацијама -Комунокација -Одговорно учешће у демократском друштву -Естетичка компетенција -Сарадња -Дигиталана компетенција	Српски језик(Језичка култура);Грађанско васпитање(Разумевање и уважавање међу појединцима и групама);Ликовна култура(Занимања људи);Музичка култура(Певање и слушање песама о различитим делатностима људи)

Активности у наставном процесу	
Активности ученика	**Активности наставника**
посматрају, описују, процењују, групишу, прате, бележе, практикују, експериментишу-истражују, сакупљају, стварају, учествују у мини - пројектима, играју се...	планира, стварање ситуације учења, стварање проблем-ситуације, објашњава, организује (посете, шетње, излете, наставу у природи), осмишљава ,упућује на изворе знања, литературу, прати рад, вреднује, оцењује, мотивише, подстиче -демонстрира, сарађује, координира, води, игра се.

ПРОГРАМ УЧЕЊА ЗА ПРЕДМЕТ: ЛИКОВНА КУЛТУРА
РАЗРЕД: 3.
НЕДЕЉНИ ФОНД: 2
ГОДИШЊИ ФОНД: 72

Програм учења објављен је у *„Службеном гласнику Републике Србије – Просветном гласнику“,* број 5 од 27.05.2019. године. Примењује се од школске 2020/21.године.

Уџбеници и друга литература за наставу(назив, аутор, издавач, година издања): Ликовна култура 3, Милена Стојановић Стошић,2020.

Циљ учења Ликовне културе је да се ученик, развијајући стваралачко мишљење и естетичке критеријуме кроз практични рад, оспособљава за комуникацију и да изграђује позитиван однос према култури и уметничком наслеђу свог и других народа.

Редни број теме	Наставна тема	Број часова по теми	Начини и поступци за остваривање програма (по областима/темама)	Начин провере остварености планираних исхода	Међупредметне компетенције које се могу развијати	Међупредметно повезивање (навести предмет и садржај корелације)
1.	МАТЕРИЈАЛИ	**28**	– Играње – дидактичке, едукативне и спонтане игре; -Организовати часове у природи - Ученицима показати само оно што може да подстакне сопствене напоре ученика да нађе своје решење ликовног проблема	иницијална процена нивоа на коме се ученици налазе -вођење прописане педагошке документације у којима су видни лементи за процењивање и оцењивање: -однос према раду -однос према себи -однос према другима -разумевање -повезивање -оригиналност -вербално изражавање -примена техника -заједничко вредновање ученика и наставника - самопроцена оцене и ангажовања од стране ученика * групни рад (посматрање наставника, излагање група, процена осталих ученика) * рад у пару (посматрање наставника, излагање	Компетенција за учење Комуникација Рад с подацима и информацијама Дигитална компетенција Решавање проблема Сарадња Одговоран однос према здрављу Предузимљивост и оријентација ка предузетништву	Музичка култура (Музичко стваралаштво: Стварање једноставне ритмичке и мелодијске (једноставне) пратње - на самостално направљеним инструментима. Природа и друштво (Материјали: Промене материјала: повратне-истезање, савијање, ширење/скупљање; испаравање, кондензовање, топљење/очвршћавање и неповратне - сагоревање, рђање.)материјала. Својства материјала за ликовно обликовање – тврдоћа, еластичност, растворљивост или постојаност, материјали који могу да се користе као

				парова, процена осталих ученика) *вођење		алатке)
2.	СПОРАЗУМЕВАЊЕ	**12**	Говор тела. Поглед, израз лица, држање тела, гест и кретање, однос вербалне и невербалне комуникације. Тумачење визуелних информација. Визуелне карактеристике биљака и животиња, знаци, симболи, униформе, заставе, ношње... Пејзаж, портрет, аутопортрет. Слика, текст, звук. Кратки анимирани филмови, рекламе, билборди... Лепо писање – плакат, позивнице, честитке...	иницијална процена нивоа на коме се ученици налазе -вођење прописане педагошке документације у којима су видни лементи за процењивање и оцењивање: -однос према раду -однос према себи -однос према другима -разумевање -повезивање -оригиналност -вербално изражавање -примена техника -заједничко вредновање ученика и наставника - самопроцена оцене и ангажовања од стране ученика * групни рад (посматрање наставника, излагање група, процена осталих ученика) * рад у пару (посматрање наставника, излагање парова, процена осталих ученика) *вођење	Компетенција за учење .Комуникација Рад с подацима и информацијама Дигитална компетенција Решавање проблема Сарадња Одговоран однос према здрављу Предузимљивост и оријентација ка предузетништву	Музичка култура (Извођење музике: Дечји и алтернативни инструменти и начини свирања на њима; Музичко стваралаштво: Стварање звучне приче од илустрација на крађи литерарни текст Српски језик (Књижевност: Садржај прозних и поетских текстова) Ликовна култура (Материјали: Својства материјала. Својства материјала за ликовно обликовање – тврдоћа, еластичност, растворљивост или постојаност, материјали који могу да се користе као алатке)
3.	КОМПОЗИЦИЈА	**22.**	Композиција. Дводимензионалне и тродимензионалне композиције, организација композиције, равнотежа. Орнамент. Традиционална и савремена употреба орнамената, симетрија.	иницијална процена нивоа на коме се ученици налазе -вођење прописане педагошке документације у којима су видни лементи за процењивање и оцењивање: -однос према раду -однос према себи -однос према другима -разумевање -повезивање -оригиналност -вербално изражавање -примена техника -заједничко вредновање ученика и наставника - самопроцена оцене и ангажовања од	Компетенција за учење .Комуникација Рад с подацима и информацијама Дигитална компетенција Решавање проблема Сарадња Одговоран однос према здрављу Предузимљивост и оријентација ка предузетништву	Музичка култура (Музичко стваралаштво: Стварање звучне приче од познатих музичких садржаја, звучних ономатопеја и илустрација на крађи литерарни текст(учење у Српски језик (Језичка култура: Причање о догађајима и доживљајима, стварним и измишљеним. Препричавање по плану.)

				стране ученика * групни рад (посматрање наставника, излагање група, процена осталих ученика) * рад у пару (посматрање наставника, излагање парова, процена осталих ученика) *вођење		
4.	ПРОСТОР	**10**	Облици у простору. Непокретни објекти у отвореном и затвореном простору (споменици, уметничка дела, експонати...). Композиција у простору – поставка изложбе, уређење просторије, уређење школе, уређење околине у локалној заједници... Оптичке илузије на дводимензионалној подлози, специјални ефекти на сцени, у филмовима, игрицама... Кретање. Покрет и кретање у природи, окружењу и уметничким делима.	одабране садржаје је потребно повезати са причом о томе како се развијају креативне идеје - примењивати аналитичко посматрање кретања у простору - користити мултимедијалне садржаје	Компетенција за учење .Комуникација Рад с подацима и информацијама Дигитална компетенција Решавање проблема Сарадња Одговоран однос према здрављу Естетичка компетенција Предузимљивост и оријентација ка предузетништву	Музичка култура (Извођење музике: Дечји и алтернативни инструменти и начини свирања на њима. Српски језик (Језичка култура: Причање о догађајима и доживљајима, стварним и измишљеним. Препричавање по плану.) Ликовна култура (Материјали: Својства материјала. Својства материјала за ликовно обликовање – тврдоћа, еластичност, растворљивост или постојаност, материјали који могу да се користе као алатке)

Активности у наставном процесу	
Активности ученика	**Активности наставника**
посматра, слуша, истражује, изводи огледе, гужва, лепи, растеже...описује, користи е-уџбеник, прави белешке, презентује рад.	планира, припрема материјале, даје објашњења; упућује ученике како да опишу својства; прати реализацију активности, интегрише садржаје.

ПРОГРАМ УЧЕЊА ЗА ПРЕДМЕТ: МУЗИЧКА КУЛТУРА
РАЗРЕД: 3.
НЕДЕЉНИ ФОНД: 1 ЧАС
ГОДИШЊИ ФОНД: 36 ЧАСОВА

Програм учења објављен је у *„Службеном гласнику Републике Србије – Просветном гласнику“,* број 5 од 27.05.2019. године. Примењује се од школске 2020/21.године.

Уџбеници и друга литература за наставу(назив, аутор, издавач, година издања): Музичка култура 3, уџбеник за трећи разред основне школе, Маја Обрадовић, Вулкан знање 2021.године

Циљеви учења предмета Музичке културе је да код ученика развије интересовање и љубав према музици кроз индивидуално и колективно музичко искуство којим се подстиче развијање креативности, естетског сензибилитета и духа заједништва, као и одговорног односа према очувању музичког наслеђа и културе свога и других народа.

Редни број теме	Наставна тема	Број часова по теми	Начини и поступци за остваривање програма (по областима/темама)	Начин провере остварености планираних исхода	Међупредметне компетенције које се могу развијати	Међупредметно повезивање (навести предмет и садржај корелације)
1.	СЛУШАЊЕ МУЗИКЕ	**10**	-музичке активности се преплићу, на свим часовима се обрађују све области; користити мултимедијалне садржаје; - примена различитх метода и облика рада - бирају се одабране композиције које трајањем и садржајем одговарају узрасту	- иницијална процена нивоа на коме се ученици налазе -вођење прописане педагошке документације у којима су видне белешке о степену ангажовања, уложеном труду иличном напредовању ускладу са музичким могућностима заједничко вредновање ученика и наставника - самопроцена оцене и ангажовања од стране ученика -групни рад(посматрањенаставника, излагање група, процена осталихученика) * рад у пару(посматрање наставника,процена нивоа на коме се учениципалазе -вођење евиденције о учешћу ученика на такмичењима, конкурсима	Компетенција за учење Комуникација Рад с подацима и информацијама Дигитална компетенција Решавање проблема Сарадња Одговоран однос према здрављу Предузимљивост и оријентација ка предузетништву	Музичка култура (Извођење музике: Дечји и алтернативни инструменти и начини свирања на њима. Српски језик (Језичка култура: Причање о догађајима и доживљајима, стварним и измишљеним. Препричавање по плану.) Ликовна култура (Материјали: Својства материјала. Својства материјала за ликовно обликовање – тврдоћа, еластичност, растворљивост или постојаност, материјали који могу да се користе као алатке
				- иницијална процена нивоа на коме се	Компетенција за	-Музичка култура

2.	ИЗВОЂЕЊЕ МУЗИКЕ	**22**	Повезивати покрет и певање извођењем различитих врста музичких игара - радити на остваривању квалитетне комуникације у циљу развоја музичког укуса и интересовања ученика - применити демонстративну методу и методу рада на тексту у стицању нових знања - примењивати кооперативно учење	ученици налазе -вођење прописане педагошке документације у којима су видне белешке о степену ангажовања, уложеном труду иличном напредовању ускладу са музичким могућностима заједничко вредновање ученика и наставника - самопроцена оцене и ангажовања од стране ученика -групни рад(посматрањенаставника, излагање група, процена осталихученика) * рад у пару(посматрање наставника,процена нивоа на коме се учениципалазе -вођење евиденције о учешћу ученика на такмичењима, конкурсима	учење Комуникација Рад с подацима и информацијама Дигитална компетенција Решавање проблема Сарадња Одговоран однос према здрављу Предузимљивост и оријентација ка предузетништву	(Извођење музике: Дечји и алтернативни инструменти и начини свирања на њима. -Српски језик (Језичка култура: Причање о догађајима и доживљајима, стварним и измишљеним. Препричавање по плану.) -Ликовна култура (Материјали: Својства материјала. Својства материјала за ликовно обликовање – тврдоћа, еластичност, растворљивост или постојаност, материјали који могу да се користе као алатке
3.	МУЗИЧКО СТВАРАЛАШТВО	**4**	Повезивати покрет и певање извођењем различитих врста музичких игара - стваралачки задаци се реализују по слуху, без записивања	- иницијална процена нивоа на коме се ученици налазе -вођење прописане педагошке документације у којима су видне белешке о степену ангажовања, уложеном труду иличном напредовању ускладу са музичким могућностима заједничко вредновање ученика и наставника - самопроцена оцене и ангажовања од стране ученика -групни рад(посматрањенаставника, излагање група, процена осталихученика) * рад у пару(посматрање наставника,процена нивоа на коме се учениципалазе -вођење евиденције о учешћу ученика на такмичењима, конкурсима	Компетенција за учење Комуникација Рад с подацима и информацијама Дигитална компетенција Решавање проблема Сарадња Одговоран однос према здрављу Предузимљивост и оријентација ка предузетништву	Музичка култура (Извођење музике: Дечји и алтернативни инструменти и начини свирања на њима. Српски језик (Језичка култура: Причање о догађајима и доживљајима, стварним и измишљеним. Препричавање по плану.) Ликовна култура (Материјали: Својства материјала. Својства материјала за ликовно обликовање – тврдоћа, еластичност, растворљивост или постојаност, материјали који могу да се користе као алатке

Активности у наставном процесу	
Активности ученика	**Активности наставника**
усвајају основе музичке писмености слушају, препознају и анализирају музичко дело свирају на дечјим музичким	планира, припрема материјале, бира одговарајуће песме; мотивише; прати реализацију активности, демонстрира, вреднује

инструментима упознају звук разних инструмената изводе народне и уметничке песме и игре проналазе и стварају мелодије на задати текст	

ПРОГРАМ УЧЕЊА ЗА ПРЕДМЕТ: Физичко и здравствено васпитање
РАЗРЕД: трећи
НЕДЕЉНИ ФОНД: 3 часа
ГОДИШЊИ ФОНД: 108 часова

Програм учења објављен је у *„Службеном гласнику Републике Србије – Просветном гласнику“,* број 5 од 27.05.2019. године. Примењује се од школске 2020/21.године.

Уџбеници и друга литература за наставу (назив, аутор, издавач, година издања): -

Циљ учења Физичког и здравственог васпитања је да ученик унапређује физичке способности, моторичке вештине и знања из области физичке и здравствене културе, ради очувања здравља и примене правилног и редовног физичког вежбања у савременим условима живота и рада.

Редни број теме	Наставна тема	Број часова по теми	Начини и поступци за остваривање програма (по областима/темама)	Начин провере остварености планираних исхода	Међупредметне компетенције које се могу развијати	Међупредметно повезивање (навести предмет и садржај корелације)
1.	***Физичке способности***	**6**	-редовно вежбање -постепено увођење термина везаних за вежбање -истицање неопходности поштовања правила понашања током вежбања -организовање одељењских и такмичења на нивоу генерације -указивање на значај вежбања -примењивање одговарајућих облика и методе рада	-иницијална процена нивоа на коме се ученици налазе -вођење прописане педагошке документације у којима су видне белешке о нивоу ангажованости, вежбању у адекватној опреми, постигнућима у моторичким вештинама и индивидуалном напретку сваког ученика -заједничко вредновање ученика и наставни-самопроцена оцене и ангажовања од стране ученика *тимски рад (посматрање наставника, излагање група, процена осталих ученика) * рад у пару (посматрање	1. Компетенција за учење 2. Комуникација 3. Рад с подацима и информацијама 6. Сарадња 7. Одговорно учешће у демократском друштву 8. Одговоран однос према здрављу 9. Одговоран однос према околини 10. Естетичка компетенција	Музичка култура (Извођење музике: правилан начин певања- држање тела и дисање; правилна дикција: певање песама по слуху различитог садржаја и карактера) Српски језик (Књижевност: информативни текстови о физичкој и здравственој култури) Природа и друштво (Човек, друштво: начини преношења и мере заштите од заразних болести-грип, заразна жутица, варичеле и болести које преносе животиње крпељи, вашке; Материјали: међусобни утицај човека и окружења (начин на који човек мења

				наставника, излагање парова, процена осталих ученика) *вођење евиденције о учешћу ученика на такмичењима		окружење), утицај на здравље и живот кроз правила понашања који доприносе одрживом развоју).
2.	***Моторичке вештине, спорт и спортске дисциплине (Атлетика, Спортска гимнастика, Основе тимских, спортских и елементарних игара, Плес и ритмика, Пливање, Полигони)***	**87**	-реализовање вежби на отвореном простору -постепено увођење термина везаних за вежбање -истицање неопходности поштовања правила понашања током вежбања -организовање одељењских и такмичења на нивоу генерације -указивање на значај вежбања -примењивање одговарајућих облике и методе рада	-иницијална процена нивоа на коме се ученици налазе -вођење прописане педагошке документације у којима су видне белешке о нивоу ангажованости, вежбању у адекватној опреми, постигнућима у моторичким вештинама и индивидуалном напретку сваког ученика -заједничко вредновање ученика и наставни-самопроцена оцене и ангажовања од стране ученика *тимски рад (посматрање наставника, излагање група, процена осталих ученика) * рад у пару (посматрање наставника, излагање парова, процена осталих ученика) *вођење евиденције о учешћу ученика на такмичењима	1. Компетенција за учење 2. Комуникација 3. Рад с подацима и информацијама 6. Сарадња 7. Одговорно учешће у демократском друштву 8. Одговоран однос према здрављу 9. Одговоран однос према околини 10. Естетичка компетенција	Музичка култура (Извођење музике: правилан начин певања- држање тела и дисање; правилна дикција: певање песама по слуху различитог садржаја и карактера) Српски језик (Књижевност: информативни текстови о физичкој и здравственој култури) Природа и друштво (Човек, друштво: начини преношења и мере заштите од заразних болести-грип, заразна жутица, варичеле и болести које преносе животиње крпељи, вашке; Материјали: међусобни утицај човека и окружења (начин на који човек мења окружење), утицај на здравље и живот кроз правила понашања који доприносе одрживом развоју).
3.	***Физичка и здравствена култура (Култура вежбања и играња, Здравствено***	**5**	-редовно вежбање -организовање боравка у природи -организовање дане здраве исхране -организовање ситуационих игара	-иницијална процена нивоа на коме се ученици налазе -вођење прописане педагошке документације у којима су видне белешке о нивоу ангажованости, вежбању у адекватној опреми,	1. Компетенција за учење 2. Комуникација 3. Рад с подацима и информацијама 6. Сарадња 7. Одговорно	Музичка култура (Извођење музике: правилан начин певања- држање тела и дисање; правилна дикција: певање песама по слуху различитог садржаја и карактера) Српски језик (Књижевност:

	васпитање)		везаних за бригу о здрављу	постигнућима у моторичким вештинама и индивидуалном напретку сваког ученика -заједничко вредновање ученика и наставни-самопроцена оцене и ангажовања од стране ученика *тимски рад (посматрање наставника, излагање група, процена осталих ученика) *рад у пару (посматрање наставника, излагање парова, процена осталих ученика) *вођење евиденције о учешћу ученика на такмичењима	учешће у демократском друштву 8. Одговоран однос према здрављу 9. Одговоран однос према околини 10. Естетичка компетенција	информативни текстови о физичкој и здравственој култури) Природа и друштво (Човек, друштво: начини преношења и мере заштите од заразних болести-грип, заразна жутица, варичеле и болести које преносе животиње крпељи, вашке; Материјали: међусобни утицај човека и окружења (начин на који човек мења окружење), утицај на здравље и живот кроз правила понашања који доприносе одрживом развоју).
Активности у наставном процесу						
Активности ученика				**Активности наставника**		
- планирају време које ће провести у вежбању, реализују вежбе, активно учествују у реализацији задатака на часу, сарађују са вршњацима, слушају, примењују, проналазе различите изворе знања, правилно се хране и примењују здраве стилове живота				- прати напредовање ученика и упућује ученике како да развију физичке способности, мотивише ученике да се баве спортом и побољшају моторичке вештине, учествује у вежбању и игри, демонстрира, вреднује, проверава колико ученици знају о здрављу и начину очувања		

ПРОГРАМ УЧЕЊА ЗА ПРЕДМЕТ: ПРОЈЕКТНА НАСТАВА
РАЗРЕД: 3.
НЕДЕЉНИ ФОНД: 1
ГОДИШЊИ ФОНД: 36

Програм учења објављен је у *„Службеном гласнику Републике Србије – Просветном гласнику“*, број 5 од 27.5.2019. године
Примењује се од шк.2020. године.
Уџбеници и друга литература за наставу(назив, аутор, издавач, година издања): Саша Петковић, уџбеник за трећи разред ОШ, Вулкан 2020.

Циљеви учења Пројектне наставе је стицање знања и оспособљавање ученика да знања примене у животу, решавање актуелних проблема из животног окружења, самостално коришћење различитих извора ради стицања нових знања, подстицање за истраживањем, истраживачко учење, развој интересовања за уметност, културу и демократију, развој комуникационих вештина.

Редни број теме	Наставна тема	Број часова по теми	Начини и поступци за остваривање програма (по областима/темама)	Начин провере остварености планираних исхода	Међупредметне компетенције које се могу развијати	Међупредметно повезивање (навести предмет и садржај корелације)
1.	ПРОШЛОСТ МОГА ГРАДА	**10 часова**	ПРИРОДА И ДРУШТВО - Историјски извори (материјални, писани и усмени). Садашњост, прошлост, будућност: догађаји, људи и промене у мом крају. Породична прошлост (преци и потомци) и знаменити људи краја. Начин живота данас и у прошлости – занимања, одевање, исхрана, дечије игре. СРПСКИ ЈЕЗИК –опис, приповедање, драмска радња ЛИКОВНА КУЛТУРА – Непокретни објекти у отвореном и затвореном простору (споменици, уметничка дела, експонати...). Поставка изложбе, уређење просторије, уређење школе, уређење околине у локалној заједници.	-системтско посматрање -вођење прописане педагошке документације у којима су видне белешке о редовност у похађању наставе, заинтересованост и активно укључивање у процес рада групе, напредовање и развој, као и самосталности у раду ученика -заједничко вредновање ученика и наставника - самопроцена оцене од стране ученика	1.Компетенција за учење 2.Комуникација 3.Рад с подацима и информацијама 4.Дигитална компетенција 5.Решавање 6.Сарадња 7.Одговорно учешће у демократском друштву 8.Одговоран однос према здрављу 9.Одговоран однос према околини 10.Естетичка компетенција 11.Предузимљивост и оријентација ка предузетништву. роблема	Српски језик: Књижевност, Језичка култура Природа и друштво: Прошлост; Природа, човек, друштво Ликовна култура: Простор, Композиција у простору, Споразумевање Музичка култура: Извођење музике, Музичко стваралаштво
2.	ЧУВАМО НАШУ ОКОЛИНУ	**10 часова**	ЛИКОВНА КУЛТУРА-Тумачење визуелних информација.Визуелне карактеристике биљака и животиња, знаци,симболи.СРПСКИ ЈЕЗИК-Популарни и информативни текстови. ПРИРОДА И ДРУШТВО-Значај и заштита вода и водених животних заједница.Животне заједнице у мом крају и човеков однос према њима.	-системтско посматрање -вођење прописане педагошке документације у којима су видне белешке о редовност у похађању наставе, заинтересованост и активно укључивање у процес рада групе, напредовање и развој,	1.Компетенција за учење 2.Комуникација 3.Рад с подацима и информацијама 4.Дигитална компетенција 5.Решавање 6.Сарадња 7.Одговорно учешће у	Српски језик: Књижевност, Језичка култура Природа и друштво: Прошлост; Природа, човек, друштво Ликовна култура: Простор, Композиција у простору,

				као и самосталности у раду ученика -заједничко вредновање ученика и наставника - самопроцена оцене од стране ученика	демократском друштву 8.Одговоран однос према здрављу 9.Одговоран однос према околини 10.Естетичка компетенција 11.Предузимљивост и оријентација ка предузетништву. роблема	Споразумевање Музичка култура: Извођење музике, Музичко стваралаштво
3.	РЕЦИКЛИРАМ И СТВАРАМ	**8 часова**	ЛИКОВНА КУЛТУРА-Својства материјала за ликовно обликовање-тврдоћа,еластичност,растворљивост или постојаност;материјали који могу да се користе као алатке.Изглед материјала-основне и изведене боје,природне и створене текстуре.МУЗИЧКА КУЛТУРА-Певање и свирање песама из нотног текста.ПРИРОДА И ДРУШТВО-Материјали:Промена материјала:повратне и неповратне.Значај рециклаже.Разврставање отпада од пластике, стакла,папира,метала. СРПСКИ ЈЕЗИК-Књижевност:Популарни и информативни текстови.	-системтско посматрање -вођење прописане педагошке документације у којима су видне белешке о редовност у похађању наставе, заинтересованост и активно укључивање у процес рада групе, напредовање и развој, као и самосталности у раду ученика -заједничко вредновање ученика и наставника - самопроцена оцене од стране ученика	1.Компетенција за учење 2.Комуникација 3.Рад с подацима и информацијама 4.Дигитална компетенција 5.Решавање 6.Сарадња 7.Одговорно учешће у демократском друштву 8.Одговоран однос према здрављу 9.Одговоран однос према околини 10.Естетичка компетенција 11.Предузимљивост и оријентација ка предузетништву. роблема	Српски језик: Књижевност, Језичка култура Природа и друштво: Прошлост; Природа, човек, друштво Ликовна култура: Простор, Композиција у простору, Споразумевање Музичка култура: Извођење музике, Музичко стваралаштво

4.	ПРАВА И ОБАВЕЗЕ	**8 часова**	СРПСКИ ЈЕЗИК-опис,приповедање,драмска радња.МУЗИЧКА КУЛТУРА-Певање песама по слуху различитог садржаја и карактера. Певање песама уз покрет.ЛИКОВНА КУЛТУРА-Непокретни објекти у отвореном и затвореном простору(споменици,уметничка дела,експонати..). Поставка изложбе,уређење просторије, уређење школе,уређење околине у локалној заједници.	-системтско посматрање -вођење прописане педагошке документације у којима су видне белешке о редовност у похађању наставе, заинтересованост и активно укључивање у процес рада групе, напредовање и развој, као и самосталности у раду ученика -заједничко вредновање ученика и наставника - самопроцена оцене од стране ученика	1.Компетенција за учење 2.Комуникација 3.Рад с подацима и информацијама 4.Дигитална компетенција 5.Решавање 6.Сарадња 7.Одговорно учешће у демократском друштву 8.Одговоран однос према здрављу 9.Одговоран однос према околини 10.Естетичка компетенција 11.Предузимљивост и оријентација ка предузетништву. роблема	Српски језик: Књижевност, Језичка култура Природа и друштво: Прошлост; Природа, човек, друштво Ликовна култура: Простор, Композиција у простору, Споразумевање Музичка култура: Извођење музике, Музичко стваралаштво
Активности у наставном процесу						
Активности ученика			**Активности наставника**			
Самостално прикупљају релевантне информације,организују материјал,анализирају податке,презентују резултате рада,учествују у самооцењивању и вредновању резултата рада.			Предлаже тему,помаже ученицима да поставе циљеве и задатке одабрене теме,прати,пружа подршку и усмерава,подстиче ученике на стваралачко истраживање,подстиче сарадњу и тимски рад ученика,заједно са ученицима вреднује резултате процеса и пројекта.			

ИЗБОРНИ ПРОГРАМ

ПРОГРАМ УЧЕЊА ЗА ПРЕДМЕТ: ГРАЂАНСКО ВАСПИТАЊЕ
РАЗРЕД: 3.
НЕДЕЉНИ ФОНД: 1 ЧАС
ГОДИШЊИ ФОНД: 36 ЧАСОВА

Програм учења објављен је у *„Службеном гласнику Републике Србије – Просветном гласнику“,* број 5 од 27.05.2019. године. Примењује се од школске 2020/21.године.

Уџбеници и друга литература за наставу(назив, аутор, издавач, година издања): Сазнајемо о себи и другима 3, радна свеска грађанског васпитања за трећи разред, Весна Илић, Владимир Хаџи Танчић, Учитељско друштво Ниш, 2012. година

Циљеви учења предмета Грађанско васпитање је подстицање развоја личности која је одговорна према својим правима и правима других, отворена за договор и сарадњу и спремна да активно учествује у животу школске заједнице, уважавајући принципе, процедуре и вредности демократског друштва.

Редни број теме	Наставна тема	Број часова по теми	Начини и поступци за остваривање програма (по областима/темама)	Начин провере остварености планираних исхода	Међупредметне компетенције које се могу развијати	Међупредметно повезивање (навести предмет и садржај корелације)
1.	***Сарадња***	**2**	-вербални (монолошки и дијалошки); јасно артикулисање циља активности и договор о правилима којих се придржавају сви учесници; -метод демонстрације (приказивање, илустрације, цртежи); реализација интерактивних радионица; -метод драматизације; искуствено учење кроз игровни контекст; -учење путем открића; уобличавање и поимање личних доживљаја и ставова ученика кроз размену у групи; константно подстицање и одржавање интересовања и сазнајне мотивације ученика;	-иницијална процена нивоа на коме се ученици налазе -вођење прописане педагошке документације у којима су видне белешке о редовност у похађању наставе, - заинтересованост и активно укључивање у процес рада групе, напредовање и развој, као и самосталности у раду ученика -заједничко вредновање ученика и наставника - самопроцена оцене од стране ученика	1.Компетенција за учење 2.Комуникација 3.Рад сподацима и информацијама 4.Дигитална компетенција 5.Решавањепроблема 6.Сарадња 7.Одговорно учешће удемократском друштву 8.Одговоран однос према здрављу 9.Одговоран однос према околини 10.Естетичка компетенција 11.Предузимљивост и оријентација ка	Природа и друштво – Природа, човек, друштво: Групе људи: становници и народи краја (права и обавезе; обичаји; суживот). Српски језик – Језичка култура: Различите комуникативне ситуације (комуникација са одраслима и са вршњацима; у школи, у продавници, телефонски разговор, поздрављања, честитања и сл.) Ликовна култура – Споразумевање: Говор тела. Поглед, израз лица, држање тела, гест и кретање, однос вербалне и невербалне комуникације.

			-реализација интерактивних радионица; -јасно артикулисање циља активности и договор о правилима којих се придржавају сви учесници; -искуствено учење кроз игровни контекст; -уобличавање и поимање личних доживљаја и ставова ученика кроз размену у групи; -константно подстицање и одржавање интересовања и сазнајне мотивације ученика;	* тимски рад (посматрање наставника, излагање група, процена осталих ученика) * рад у пару (посматрање наставника, излагање парова, процена осталих ученика) *вођење евиденције о учешћу ученика на такмичењима	предузетништву.	
2.	***Уважавање различитости***	**9**	-вербални (монолошки и дијалошки); јасно артикулисање циља активности и договор о правилима којих се придржавају сви учесници; -метод демонстрације (приказивање, илустрације, цртежи); реализација интерактивних радионица; -метод драматизације; искуствено учење кроз игровни контекст; -учење путем открића; уобличавање и поимање личних доживљаја и ставова ученика кроз размену у групи; константно подстицање и одржавање интересовања и сазнајне мотивације ученика; -реализација интерактивних радионица; -јасно артикулисање циља активности и договор о правилима којих се придржавају сви учесници;	- иницијална процена нивоа на коме се ученици налазе -вођење прописане педагошке документације у којима су видне белешке о редовност у похађању наставе, - заинтересованост и активно укључивање у процес рада групе, напредовање и развој, као и самосталности у раду ученика -заједничко вредновање ученика и наставника - самопроцена оцене од стране ученика * тимски рад (посматрање наставника, излагање група, процена осталих ученика) * рад у пару (посматрање наставника,	1.Компетенција за учење 2.Комуникација 3.Рад сподацима и информацијама 4.Дигитална компетенција 5.Решавањепроблема 6.Сарадња 7.Одговорно учешће удемократском друштву 8.Одговоран однос према здрављу 9.Одговоран однос према околини 10.Естетичка компетенција 11.Предузимљивост и оријентација ка предузетништву.	Природа и друштво – Природа, човек, друштво: Групе људи: становници и народи краја (права и обавезе; обичаји; суживот). Српски језик – Језичка култура: Различите комуникативне ситуације (комуникација са одраслима и са вршњацима; у школи, у продавници, телефонски разговор, поздрављања, честитања и сл.) Ликовна култура – Споразумевање: Говор тела. Поглед, израз лица, држање тела, гест и кретање, однос вербалне и невербалне комуникације.

			-искуствено учење кроз игровни контекст; -уобличавање и поимање личних доживљаја и ставова ученика кроз размену у групи; -константно подстицање и одржавање интересовања и сазнајне мотивације ученика;	излагање парова, процена осталих ученика) *вођење евиденције о учешћу ученика на такмичењима		
3.	***Пријатељство***	**5**	-вербални (монолошки и дијалошки); јасно артикулисање циља активности и договор о правилима којих се придржавају сви учесници; -метод демонстрације (приказивање, илустрације, цртежи); реализација интерактивних радионица; -метод драматизације; искуствено учење кроз игровни контекст; -учење путем открића; уобличавање и поимање личних доживљаја и ставова ученика кроз размену у групи; константно подстицање и одржавање интересовања и сазнајне мотивације ученика; -реализација интерактивних радионица; -јасно артикулисање циља активности и договор о правилима којих се придржавају сви учесници; -искуствено учење кроз игровни контекст; -уобличавање и поимање личних доживљаја и ставова	-иницијална процена нивоа на коме се ученици налазе -вођење прописане педагошке документације у којима су видне белешке о редовност у похађању наставе, - заинтересованост и активно укључивање у процес рада групе, напредовање и развој, као и самосталности у раду ученика -заједничко вредновање ученика и наставника - самопроцена оцене од стране ученика * тимски рад (посматрање наставника, излагање група, процена осталих ученика) * рад у пару (посматрање наставника, излагање парова, процена осталих ученика) *вођење евиденције о учешћу ученика на	1.Компетенција за учење 2.Комуникација 3.Рад сподацима и информацијама 4.Дигитална компетенција 5.Решавањепроблема 6.Сарадња 7.Одговорно учешће удемократском друштву 8.Одговоран однос према здрављу 9.Одговоран однос према околини 10.Естетичка компетенција 11.Предузимљивост и оријентација ка предузетништву.	Природа и друштво – Природа, човек, друштво: Групе људи: становници и народи краја (права и обавезе; обичаји; суживот). Српски језик – Језичка култура: Различите комуникативне ситуације (комуникација са одраслима и са вршњацима; у школи, у продавници, телефонски разговор, поздрављања, честитања и сл.) Ликовна култура – Споразумевање: Говор тела. Поглед, израз лица, држање тела, гест и кретање, однос вербалне и невербалне комуникације.

			ученика кроз размену у групи; -константно подстицање и одржавање интересовања и сазнајне мотивације ученика;	такмичењима		
4.	***Појединац и заједница***	**9**	-вербални (монолошки и дијалошки); јасно артикулисање циља активности и договор о правилима којих се придржавају сви учесници; -метод демонстрације (приказивање, илустрације, цртежи); реализација интерактивних радионица; -метод драматизације; искуствено учење кроз игровни контекст; -учење путем открића; уобличавање и поимање личних доживљаја и ставова ученика кроз размену у групи; константно подстицање и одржавање интересовања и сазнајне мотивације ученика; -реализација интерактивних радионица; -јасно артикулисање циља активности и договор о правилима којих се придржавају сви учесници; -искуствено учење кроз игровни контекст; -уобличавање и поимање личних доживљаја и ставова ученика кроз размену у групи; -константно подстицање и одржавање интересовања и сазнајне мотивације ученика;	- иницијална процена нивоа на коме се ученици налазе -вођење прописане педагошке документације у којима су видне белешке о редовност у похађању наставе, - заинтересованост и активно укључивање у процес рада групе, напредовање и развој, као и самосталности у раду ученика -заједничко вредновање ученика и наставника - самопроцена оцене од стране ученика * тимски рад (посматрање наставника, излагање група, процена осталих ученика) * рад у пару (посматрање наставника, излагање парова, процена осталих ученика) *вођење евиденције о учешћу ученика на такмичењима	1.Компетенција за учење 2.Комуникација 3.Рад сподацима и информацијама 4.Дигитална компетенција 5.Решавањепроблема 6.Сарадња 7.Одговорно учешће удемократском друштву 8.Одговоран однос према здрављу 9.Одговоран однос према околини 10.Естетичка компетенција 11.Предузимљивост и оријентација ка предузетништву.	Природа и друштво – Природа, човек, друштво: Групе људи: становници и народи краја (права и обавезе; обичаји; суживот). Српски језик – Језичка култура: Различите комуникативне ситуације (комуникација са одраслима и са вршњацима; у школи, у продавници, телефонски разговор, поздрављања, честитања и сл.) Ликовна култура – Споразумевање: Говор тела. Поглед, израз лица, држање тела, гест и кретање, однос вербалне и невербалне комуникације.
5.	***Решавање***	**3**	-вербални (монолошки и	- иницијална процена	1.Компетенција за	Природа и друштво – Природа,

	сукоба		дијалошки); јасно артикулисање циља активности и договор о правилима којих се придржавају сви учесници; -метод демонстрације (приказивање, илустрације, цртежи); реализација интерактивних радионица; -метод драматизације; искуствено учење кроз игровни контекст; -учење путем открића; уобличавање и поимање личних доживљаја и ставова ученика кроз размену у групи; константно подстицање и одржавање интересовања и сазнајне мотивације ученика; -реализација интерактивних радионица; -јасно артикулисање циља активности и договор о правилима којих се придржавају сви учесници; -искуствено учење кроз игровни контекст; -уобличавање и поимање личних доживљаја и ставова ученика кроз размену у групи; -константно подстицање и одржавање интересовања и сазнајне мотивације ученика;	нивоа на коме се ученици налазе -вођење прописане педагошке документације у којима су видне белешке о редовност у похађању наставе, - заинтересованост и активно укључивање у процес рада групе, напредовање и развој, као и самосталности у раду ученика -заједничко вредновање ученика и наставника - самопроцена оцене од стране ученика * тимски рад (посматрање наставника, излагање група, процена осталих ученика) * рад у пару (посматрање наставника, излагање парова, процена осталих ученика) *вођење евиденције о учешћу ученика на такмичењима	учење 2.Комуникација 3.Рад сподацима и информацијама 4.Дигитална компетенција 5.Решавањепроблема 6.Сарадња 7.Одговорно учешће удемократском друштву 8.Одговоран однос према здрављу 9.Одговоран однос према околини 10.Естетичка компетенција 11.Предузимљивост и оријентација ка предузетништву.	човек, друштво: Групе људи: становници и народи краја (права и обавезе; обичаји; суживот). Српски језик – Језичка култура: Различите комуникативне ситуације (комуникација са одраслима и са вршњацима; у школи, у продавници, телефонски разговор, поздрављања, честитања и сл.) Ликовна култура – Споразумевање: Говор тела. Поглед, израз лица, држање тела, гест и кретање, однос вербалне и невербалне комуникације.
6.	***Одговорност***	**4**	-вербални (монолошки и дијалошки); јасно артикулисање циља активности и договор о правилима којих се придржавају сви учесници; -метод демонстрације	-иницијална процена нивоа на коме се ученици налазе -вођење прописане педагошке документације у којима су видне белешке о	1.Компетенција за учење 2.Комуникација 3.Рад сподацима и информацијама 4.Дигитална компетенција	Природа и друштво – Природа, човек, друштво: Групе људи: становници и народи краја (права и обавезе; обичаји; суживот). Српски језик – Језичка култура: Различите комуникативне

			(приказивање, илустрације, цртежи); реализација интерактивних радионица; -метод драматизације; искуствено учење кроз игровни контекст; -учење путем открића; уобличавање и поимање личних доживљаја и ставова ученика кроз размену у групи; константно подстицање и одржавање интересовања и сазнајне мотивације ученика; -реализација интерактивних радионица; -јасно артикулисање циља активности и договор о правилима којих се придржавају сви учесници; -искуствено учење кроз игровни контекст; -уобличавање и поимање личних доживљаја и ставова ученика кроз размену у групи; -константно подстицање и одржавање интересовања и сазнајне мотивације ученика;	редовност у похађању наставе, - заинтересованост и активно укључивање у процес рада групе, напредовање и развој, као и самосталности у раду ученика -заједничко вредновање ученика и наставника - самопроцена оцене од стране ученика * тимски рад (посматрање наставника, излагање група, процена осталих ученика) * рад у пару (посматрање наставника, излагање парова, процена осталих ученика) *вођење евиденције о учешћу ученика на такмичењима	5.Решавањепроблема 6.Сарадња 7.Одговорно учешће удемократском друштву 8.Одговоран однос према здрављу 9.Одговоран однос према околини 10.Естетичка компетенција 11.Предузимљивост и оријентација ка предузетништву.	ситуације (комуникација са одраслима и са вршњацима; у школи, у продавници, телефонски разговор, поздрављања, честитања и сл.) Ликовна култура – Споразумевање: Говор тела. Поглед, израз лица, држање тела, гест и кретање, однос вербалне и невербалне комуникације.
7.	***Еколошка свест***	**3**	-вербални (монолошки и дијалошки); јасно артикулисање циља активности и договор о правилима којих се придржавају сви учесници; -метод демонстрације (приказивање, илустрације, цртежи); реализација интерактивних радионица; -метод драматизације; искуствено учење кроз игровни контекст;	иницијална процена нивоа на коме се ученици налазе -вођење прописане педагошке документације у којима су видне белешке о редовност у похађању наставе, - заинтересованост и активно укључивање у процес рада групе, напредовање и развој,	1.Компетенција за учење 2.Комуникација 3.Рад сподацима и информацијама 4.Дигитална компетенција 5.Решавањепроблема 6.Сарадња 7.Одговорно учешће удемократском друштву 8.Одговоран однос	Природа и друштво – Природа, човек, друштво: Групе људи: становници и народи краја (права и обавезе; обичаји; суживот). Српски језик – Језичка култура: Различите комуникативне ситуације (комуникација са одраслима и са вршњацима; у школи, у продавници, телефонски разговор, поздрављања, честитања и сл.)

			-учење путем открића; уобличавање и поимање личних доживљаја и ставова ученика кроз размену у групи; константно подстицање и одржавање интересовања и сазнајне мотивације ученика; -реализација интерактивних радионица; -јасно артикулисање циља активности и договор о правилима којих се придржавају сви учесници; -искуствено учење кроз игровни контекст; -уобличавање и поимање личних доживљаја и ставова ученика кроз размену у групи; -константно подстицање и одржавање интересовања и сазнајне мотивације ученика;	као и самосталности у раду ученика -заједничко вредновање ученика и наставника - самопроцена оцене од стране ученика * тимски рад (посматрање наставника, излагање група, процена осталих ученика) * рад у пару (посматрање наставника, излагање парова, процена осталих ученика) *вођење евиденције о учешћу ученика на такмичењима	према здрављу 9.Одговоран однос према околини 10.Естетичка компетенција 11.Предузимљивост и оријентација ка предузетништву.	Ликовна култура – Споразумевање: Говор тела. Поглед, израз лица, држање тела, гест и кретање, однос вербалне и невербалне комуникације.
8.	***Резултати рада***	**1**	-вербални (монолошки и дијалошки); јасно артикулисање циља активности и договор о правилима којих се придржавају сви учесници; -метод демонстрације (приказивање, илустрације, цртежи); реализација интерактивних радионица; -метод драматизације; искуствено учење кроз игровни контекст; -учење путем открића; уобличавање и поимање личних доживљаја и ставова ученика кроз размену у групи; константно подстицање и одржавање интересовања и	- иницијална процена нивоа на коме се ученици налазе -вођење прописане педагошке документације у којима су видне белешке о редовност у похађању наставе, - заинтересованост и активно укључивање у процес рада групе, напредовање и развој, као и самосталности у раду ученика -заједничко вредновање ученика и наставника	1.Компетенција за учење 2.Комуникација 3.Рад сподацима и информацијама 4.Дигитална компетенција 5.Решавањепроблема 6.Сарадња 7.Одговорно учешће удемократском друштву 8.Одговоран однос према здрављу 9.Одговоран однос према околини 10.Естетичка компетенција 11.Предузимљивост	Природа и друштво – Природа, човек, друштво: Групе људи: становници и народи краја (права и обавезе; обичаји; суживот). Српски језик – Језичка култура: Различите комуникативне ситуације (комуникација са одраслима и са вршњацима; у школи, у продавници, телефонски разговор, поздрављања, честитања и сл.) Ликовна култура – Споразумевање: Говор тела. Поглед, израз лица, држање тела, гест и кретање, однос вербалне и невербалне

			сазнајне мотивације ученика; -реализација интерактивних радионица; -јасно артикулисање циља активности и договор о правилима којих се придржавају сви учесници; -искуствено учење кроз игровни контекст; -уобличавање и поимање личних доживљаја и ставова ученика кроз размену у групи; -константно подстицање и одржавање интересовања и сазнајне мотивације ученика;	- самопроцена оцене од стране ученика * тимски рад (посматрање наставника, излагање група, процена осталих ученика) * рад у пару (посматрање наставника, излагање парова, процена осталих ученика) *вођење евиденције о учешћу ученика на такмичењима	и оријентација ка предузетништву.	комуникације.
Активности у наставном процесу						
Активности ученика				**Активности наставника**		
Разговара, црта, слуша, игра се, закључује, препознаје своја осећања, илуструје, игра асоцијације, комуницира, посматра, проверава, изражава мишљења и искуства, имитира, процењује, презентује.				планира, објашњава, упућује, подстиче, демонстрира		

ПРОГРАМ УЧЕЊА ЗА ПРЕДМЕТ: ВЕРСКА НАСТАВА (Православни катихизис)
РАЗРЕД: 3.
НЕДЕЉНИ ФОНД: 1
ГОДИШЊИ ФОНД: 36

Програм учења објављен је у *„Службеном гласнику Републике Србије – Просветном гласнику“,* број 11 од 26.8.2016. године. Примењује се од 1.9. 2016. године.

Уџбеници и друга литература за наставу(назив, аутор, издавач, година издања): „Радна свеска за верску наставу за 3.разред“, Ваљевска Епархија, Принтекс, Ваљево 2016.

Циљ верске наставе јесте да се њоме посведоче садржај вере и духовно искуство традиционалних цркава и религијских заједница које живе и делују на нашем животномпростору, да се ученицима пружи целовит религијски поглед на свет и живот и да им се омогући слободно усвајање духовних и животних вредности цркве или заједнице којој историјски припадају, односно чување и неговање сопственог верског и културног идентитета.Ученици треба да упознају веру и духовне вредности сопствене, историјски дате цркве или верске заједнице у отвореном и толератном дијалогу, уз уважавање других религијских искуства и филозофских погледа, као и научних сазнања и свих позитивних искуства и достигнућа човечанства.

Редни број теме	Наставна тема	Број часова по теми	Начини и поступци за остваривање програма (по областима/темама)	Начин провере остварености планираних исхода	Међупредметне компетенције које се могу развијати	Међупредметно повезивање (навести предмет и садржај корелације)
1.	**Увод**	**1**	Катихизација као литургијска делатност- заједничко је дело катихете (вероучитеља) и његових ученика. Катихета (вероучитељ) би требало стално да има науму да катихеза не постоји ради гомилања информација („знања о вери“), већ као настојање да се учење и искуство Цркве лично усвоје и спроведу у живот кроз слободно учешће у богослужбеном животу Цркве. На почетку сваке наставне теме ученике би требало упознати са циљевима и исходима наставе, садржајима по темама, начином остваривања програма рада, као и са начином вредновања њиховог рада. Уводне часове требало би осмислити тако да допринесу међусобном упознавању ученика, упознавању ученика с циљевима, исходима, наставним садржајима, али и тако да наставник стекне почетни увид у то каквим предзнањима и ставовима из	Евалуацију наставе (процењивање успешности реализације наставе и остварености задатака и исхода наставе) наставник ће остварити на два начина: -процењивањем реакције ученика или прикупљањем коментара ученика путем анкетних евалуационих листића; -провером знања које ученици усвајају на часу и испитаивањем ставова; А и непосредним описним оцењивањем ученика кроз: -усмено испитивање; -писмено испитивање; -посматрање понашања ученика;	Комуникација, сарадња, компетенција за учење, одговорно учешће у друштву,верским слободама, естетичка компетенција, одговоран однос према околини, одговоран однос према здрављу.	Српски језик и књижевност - област Језичка култура Свет око нас - област Разноврсност природе Ликовна култура - област Ликовна култура и окружење Музичка култура - област Слушање музике Грађ. васпитање - област Процеси у савременом свету
2.	**Бог ствара свет и човека**	**7**		Евалуацију наставе (процењивање успешности реализације наставе и остварености задатака и исхода наставе) наставник ће остварити на два начина: -процењивањем реакције ученика или прикупљањем коментара ученика путем анкетних евалуационих листића; -провером знања које	Комуникација, сарадња, компетенција за учење, одговорно учешће у друштву,верским слободама, естетичка компетенција, одговоран однос према околини, одговоран однос према здрављу.	Српски језик и књижевност - област Језичка култура Свет око нас - област Разноврсност природе Ликовна култура - област Ликовна култура и окружење Музичка култура - област

			подручја Православног катихизиса, група располаже. Реализација програма требало би да се одвија у складу с принципима савремене активне наставе, која својом динамиком подстиче ученике на истраживачки и проблемски приступ садржајима тема. У току реализације стављати нагласак више на доживљајно и формативно, а мање на сазнајно и информативно. Квалитет наставе се постиже када се наставни садржаји реализују у складу са савременим педагошким захтевима у погледу употребе разноврсних метода, облика рада и наставних средстава. Имаући у виду захтеве наставног програма и могућности транспоновања наставног садржаја у педагошко дидактичка решења, наставник би требало да води рачуна и о психолошким чиниоцима извођења наставе – узрасту ученика, нивоу психофизичког развоја, интересовањима, склоностима, способностима и мотивацији ученика. У остваривању савремене наставе наставе наставник је извор знања, креатор,	ученици усвајају на часу и испитаивањем ставова; А и непосредним описним оцењивањем ученика кроз: -усмено испитивање; -писмено испитивање; -посматрање понашања ученика;		Слушање музике Грађ. васпитање - област Процеси у савременом свету
3.	**Бог нас воли**	**7**		Евалуацију наставе (процењивање успешности реализације наставе и остварености задатака и исхода наставе) наставник ће остварити на два начина: -процењивањем реакције ученика или прикупљањем коментара ученика путем анкетних евалуационих листића; -провером знања које ученици усвајају на часу и испитаивањем ставова; А и непосредним описним оцењивањем ученика кроз: -усмено испитивање; -писмено испитивање; -посматрање понашања ученика;	Комуникација, сарадња, компетенција за учење, одговорно учешће у друштву,верским слободама, естетичка компетенција, одговоран однос према околини, одговоран однос према здрављу.	Српски језик и књижевност - област Језичка култура Свет око нас - област Разноврсност природе Ликовна култура - област Ликовна култура и окружење Музичка култура - област Слушање музике Грађ. васпитање - област Процеси у савременом свету
4.	**Заједница Бога и света кроз човека**	**6**		Евалуацију наставе (процењивање успешности реализације наставе и остварености задатака и исхода наставе) наставник ће остварити на два начина: -процењивањем реакције ученика или прикупљањем коментара ученика путем анкетних евалуационих	Комуникација, сарадња, компетенција за учење, одговорно учешће у друштву,верским слободама, естетичка компетенција, одговоран однос према околини,	Српски језик и књижевност - област Језичка култура Свет око нас - област Разноврсност природе Ликовна култура - област Ликовна култура и окружење Музичка култура -

			организатор и координатор ученичких активности у наставном процесу. Настава је успешно реализована ако је ученик спреман да Цркву схвати као простор за остваривање своје личности кроз заједничарење са ближњима и Тројичним Богом који постаје извор и пуноћа његовог живота.	листића; -провером знања које ученици усвајају на часу и испитаивањем ставова; А и непосредним описним оцењивањем ученика кроз: -усмено испитивање; -писмено испитивање; -посматрање понашања ученика;	одговоран однос према здрављу.	област Слушање музике Грађ. васпитање - област Процеси у савременом свету
5.	**Литургија – преображени свет**	**7**		Евалуацију наставе (процењивање успешности реализације наставе и остварености задатака и исхода наставе) наставник ће остварити на два начина: -процењивањем реакције ученика или прикупљањем коментара ученика путем анкетних евалуационих листића; -провером знања које ученици усвајају на часу и испитаивањем ставова; А и непосредним описним оцењивањем ученика кроз: -усмено испитивање; -писмено испитивање; -посматрање понашања ученика;	Комуникација, сарадња, компетенција за учење, одговорно учешће у друштву,верским слободама, естетичка компетенција, одговоран однос према околини, одговоран однос према здрављу.	Српски језик и књижевност - област Језичка култура Свет око нас - област Разноврсност природе Ликовна култура - област Ликовна култура и окружење Музичка култура - област Слушање музике Грађ. васпитање - област Процеси у савременом свету
6.	**Човек и природа**	**6**		Евалуацију наставе (процењивање успешности реализације наставе и остварености задатака и исхода наставе) наставник ће остварити на два начина: -процењивањем реакције ученика или прикупљањем	Комуникација, сарадња, компетенција за учење, одговорно учешће у друштву,верским слободама, естетичка компетенција,	Српски језик и књижевност - област Језичка култура Свет око нас - област Разноврсност природе Ликовна култура - област Ликовна култура и

				коментара ученика путем анкетних евалуационих листића; -провером знања које ученици усвајају на часу и испитаивањем ставова; А и непосредним описним оцењивањем ученика кроз: -усмено испитивање; -писмено испитивање; -посматрање понашања ученика;	одговоран однос према околини, одговоран однос према здрављу.	окружење Музичка култура - област Слушање музике Грађ. васпитање - област Процеси у савременом свету
7.	**Евалуација**	**2**		Евалуацију наставе (процењивање успешности реализације наставе и остварености задатака и исхода наставе) наставник ће остварити на два начина: -процењивањем реакције ученика или прикупљањем коментара ученика путем анкетних евалуационих листића; -провером знања које ученици усвајају на часу и испитаивањем ставова; А и непосредним описним оцењивањем ученика кроз: -усмено испитивање; -писмено испитивање; -посматрање понашања ученика;	Комуникација, сарадња, компетенција за учење, одговорно учешће у друштву,верским слободама, естетичка компетенција, одговоран однос према околини, одговоран однос према здрављу.	Српски језик и књижевност - област Језичка култура Свет око нас - област Разноврсност природе Ликовна култура - област Ликовна култура и окружење Музичка култура - област Слушање музике Грађ. васпитање - област Процеси у савременом свету

Активности у наставном процесу	
Активности ученика	**Активности наставника**
Ученици: - читају задате текстове -осликавају задате садржаје -усвајају мелодије и изводе исте -активно учествују у раду	Наставник: -осмишљава и методички представља материјал за учење -подстиче ученике на активности -одговара на питања -истиче исходе наставне јединице и повезује их

-савладавају исходе наставних јединица и наставних тема и у стању су да их повезују -постављају питања -исказују своје ставове и показују адекватно понашање -врше корелацију са осталим предметима кроз усмени, писани и уметнички рад	-врши корелацију са одговарајућим предметима - даје упутства, смернице и препоруке за савладавање наставних јединица - по потреби даје додатна упутства за учење и рад -непосредно описно оцењивањује ученике кроз усмено испитивање и посматрање понашања ученика -процењује реакције ученика или прикупља и записује коментаре -провера знања које ученици усвајају на часу и испитује ставове -анализира показано знање, ставове и понашање

ПРОГРАМ УЧЕЊА ЗА ПРЕДМЕТ: ХОР
РАЗРЕД: ТРЕЋИ
НЕДЕЉНИ ФОНД: 1
ГОДИШЊИ ФОНД: 36

Програм учења објављен је у *„Службеном гласнику Републике Србије – Просветном гласнику“,* број 5 од 27.05.2019. године. Примењује се од школске 2020/21.године.

Уџбеници и друга литература за наставу(назив, аутор, издавач, година издања): Музичка култура за трећи разред основне школе

Образовни циљ учења предмета Хор обухвата развијање музичког укуса, стваралачких способности, спонтаног изражавања, музичког слуха и ритма, развијање гласовних могућности и учвршћивање интонације, способност за фино нијансирање и изражајно певање применом елемената музичке изражајности (темпо, динамика...). Учешће у хору развија дечји глас, правилно држање, дисање, интонацију, изговор и артикулацију, развијање осећања припадности колективу - тимски рад, развијање толеранције, дисциплине, поштовања различитости и правила понашања, развијање одговорности појединца за успех целе групе, стицање самопоуздања, савладавање треме и пружање помоћи у смислу вршњачког учења и сарадње. Упознавање разноврсних дела домаћих и страних аутора доприноси развоју опште културе, међусобном разумевању, уважавању и поштовању.

Редни број теме	Наставна тема	Број часова по теми	Начини и поступци за остваривање програма (по областима/темама)	Начин провере остварености планираних исхода	Међупредметне компетенције које се могу развијати	Међупредметно повезивање (навести предмет и садржај корелације)
1.	Химне	**6**	Комбиновање различитих врста дидактичког материјала: илустрација, шема, графикона Користити методе/технике и облике рада, које активирају ученике и у којима су самосталнији у раду Обезбеђивање корелације са	- дефинише шта је музика; - препозна и разликује дела која припадају музичкој уметности одмузике којасе користи као средство	Естетичка компетенција; Дигитална компетенција; Сарадња; Комуникација; Компетенције за учење;	Природа и друштво (елементи музичке изражајности; мелодија, ритам,темпо,динамика и утицај на ученика; упознавање светске музике и традиције

			сродним предметима Припремање наставника за часове, водећи рачуна о особеностима одељења	комуникације; - уочава у којим је све приликама музика уобичајени део живота сваког човека.	Рад са подацима и информацијама; Решавање проблема; Одговорно учешће у демократском друштву; Одговоран однос прма здрављу; Одговоран однос према околини.	других народа, искаже своје мишљење о значају и улози музике у животу човека праисторије; искаже своје мишљење о значају и улози музике у животу човека антике;) Књижевност (дела српске књижевности која се користе у музици) Енглески језик (знање страног језика кроз певање песама) Ликовна култура (ликовна уметност и значај у развоју музике;) Народна традиција (утицај и значај музике за очување српске музичке традиције) Светска уметничка музика Српски језик (матерњи језик као средство изражавања у музици) Верска настава (настанак, појам и значај српске духовне музике) Унутар предметна (савремена дечја песма) Унутар предметна
2.	Дечје песме	**15**	Комбиновање различитих врста дидактичког материјала: илустрација, шема, графикона Користити методе/технике и облике рада, које активирају ученике и у којима су самосталнији у раду Обезбеђивање корелације са сродним предметима Припремање наставника за часове, водећи рачуна о особеностима одељења	- дефинише шта је музика; - препозна и разликује дела која припадају музичкој уметности одмузике којасе користи као средство комуникације; - уочава у којим је све приликама музика уобичајени део живота сваког човека.	Естетичка компетенција; Дигитална компетенција; Сарадња; Комуникација; Компетенције за учење; Рад са подацима и информацијама; Решавање проблема; Одговорно учешће у демократском друштву; Одговоран однос прма здрављу; Одговоран однос према околини.	
3.	Народне песме	**15**	Комбиновање различитих врста дидактичког материјала: илустрација, шема, графикона Користити методе/технике и облике рада, које активирају ученике и у којима су самосталнији у раду Обезбеђивање корелације са сродним предметима Припремање наставника за	- дефинише шта је музика; - препозна и разликује дела која припадају музичкој уметности одмузике којасе користи као средство комуникације; - уочава у којим је све	Естетичка компетенција; Дигитална компетенција; Сарадња; Комуникација; Компетенције за учење; Рад са подацима и информацијама;	

			часове, водећи рачуна о особеностима одељења	приликама музика уобичајени део живота сваког човека.	Решавање проблема; Одговорно учешће у демократском друштву; Одговоран однос прма здрављу; Одговоран однос према околини.	(српска уметничка музика) Филмска уметност (улога и значај музике у настанку филма;)

Активности у наставном процесу

Активности ученика	Активности наставника
На самом почетку треба бирати лакше песме које имају једноставне речи и мелодију. Код обраде нове песме најпре се приступа анализи текста. Певач на слушаоца делује и тоном и речју. У том смислу наставник треба да инсистира на доброј дикцији која подразумева јасан и разговетан изговор текста, односно самогласника и сугласника, али и на правилном акцентовању речи. За вежбање дикције препоручује се и певање слогова или одговарајућег текста на истој тонској висини. Следи усвајање мелодије у фрагментима. Уколико је композиција двогласна, ова фаза припреме захтева одвојене пробе по гласовима, све док свака група не буде интонативно сигурна. На заједничкој проби хора, након усвајања песме/композиције у целини треба обратити пажњу на динамику и агогику. Важно је да се у хору постигне једнака интонација, почев од првог тона песме. Наставник изведе тон који деца треба да понављају док не отпевају тачно. Наставља са различитим тоновима у тоналитету песме. Оваква врста имитације помаже деци да науче како да 'чују' тон и ускладе своје гласове да би га тачно интерпретирала. Ученицима треба јасно ставити до знања да је важно да слушају једно друго, нарочито код унисоног певања. Уколико не чују ученика поред себе, значи да певају прегласно. Уколико се уз певање изводи и кореографија, добро је покрете увежбати пре текста. Већ од прве пробе хора треба упутити ученике на правила понашања: нема причања у току извођења, жвакања жвака, треба да стоје право (мада их не можемо спречити да се врпоље). Ако ученици правила усвоје на пробама, лакше ће их поштовати на концертима. Незаобилазни су и детаљи везани за избор одеће за наступе, уласка на сцену, распореда стајања, поклањања, изласка на и са сцене...	Наставник формира хор на основу провере слуха и гласовних могућности ученика, дикције и осећаја за ритам. Код сваког ученика наставник треба да пронађе његов природни певачки регистар и опсег на основу чега врши поделу на певачке гласове (први и други, односно горњи и доњи) за извођење двогласних композиција. На часовима хора, наставник треба да укаже на важност држања тела, дисања и правилног изговора гласова. Услов правилног дисања је правилно држање тела. Крајњи циљ је природно и синхронизовано певање и уједначен звук хора. Вежбе дисања су важне за загревање гласница, отварање дисајних путева и опуштање грла. Практикују се пре вежби певања и значајне су за регулисање даха у току певања. На пример: 9. Опуштање грла - ученици треба дубоко да удахну и симулирају зевање. 10.Код следеће вежбе треба да удахну кроз нос, а потом и издахну на уста бројећи до четири, као да желе да угасе свећу. Важно је да „дишу стомаком" уместо грудима (могу да положе руке на стомак и да удишу тако да им стомаци „расту"). 11.Затим удахну кроз нос, изброје до четири и издишу кроз уста, тј. зубе, изговарајући 'сссссс', први пут тихо, а затим гласно. 12.Поновити вежбу тако што глас V изговарају испрекидано. Варијанта ове вежбе за активирање дијафрагме је опонашање смеха Деда Мраза ('Хо, хо, хо...') или испрекидано дување у замишљену свећу. Вежбе распевавања доприносе квалитету певања и прецизном интонирању, чак и у почетним фазама. Како је певање и техничка вештина, распевавање може помоћи развоју дечијих гласова. Наставник треба да буде креативан и користити вокализе које ће бити забавне деци, јер основни циљ јесте да заволе певање.

Назив: Час одељењског старешине

РАЗРЕД: 3.
НЕДЕЉНИ ФОНД: 1
ГОДИШЊИ ФОНД: 36

Наставна тема	**Број часова по теми**	**Активности ученика**	**Активности наставника**	**Циљеви и задаци садржаја програма**
1.Култура понашања 2.Како до доброг успеха и примерног владања 3.Живот у школи 4.Толеранција и ненасилна комуникација (заштита од дискриминације, насиља...) 5. Заштита животне средине 6. Моје здравље 7. Културне активности	8 4 5 6 7 3 3	слуша, износи своје мишљење, заједнички формулише закључке, дискутује, глуми, истражује, примењује научено у новим ситуацијама, учествује у самооцењивању и вредновању резултата рада	планира, истиче циљ теме и часова, прати, пружа подршку и усмерава, подстиче ученике на стваралачко истраживање, подстиче сарадњу и тимски рад ученика, заједно са ученицима вреднује резултате процеса рада у току часова	развој моралних особина, ставова и уверења ученика, упознавање ученике са школским животом и односима којима уважавају друге. Упућује на естетска осећања, формирање културно-хигијенских и здравствених навика и формирање става о заштити животне средине

4.4. Четврти разред

ПРОГРАМ УЧЕЊА ЗА ПРЕДМЕТ: Српски језик
РАЗРЕД: 4.
НЕДЕЉНИ ФОНД: 5
ГОДИШЊИ ФОНД: 180

Програм учења објављен је у *„Службеном гласнику Републике Србије – Просветном гласнику“,* број 11/2019 од 15. 8. 2019. Примењује се од школске 2021/22. године.

Уџбеници и друга литература за наставу(назив, аутор, издавач, година издања):

Маја Димитријевић	Читанка, Српски језик за четврти разред основне школе, Вулкан знање, 2021
Данијела Милићевић, Сунчица Ракоњац Николов, Катарина Колаковић, Анђелка Петровић	Граматика, Српски језик за четврти разред основне школе, Вулкан знање, 2021
Данијела Милићевић, Сунчица Ракоњац Николов, Катарина Колаковић, Анђелка Петровић	Радна свеска уз Читанку и Радна свеска уз Граматику за четврти разред основне школе, Вулкан знање, 2021

Циљ учења Српског језика јесте да ученици овладају основним законитостима српског књижевног језика ради правилног усменог и писаног изражавања, негујући свест о значају улоге језика у очувању националног идентитета; да се оспособе за тумачење одабраних књижевних и других уметничких дела из српске и светске баштине, ради неговања традиције и културе српског народа и развијања интеркултуралности.

Редни број теме	Наставна тема	Број часова по теми	Начини и поступци за остваривање програма (по областима/темама)	Начин провере остварености планираних исхода	Међупредметне компетенције које се могу развијати	Међупредметно повезивање (навести предмет и садржај корелације)
1.	Књижевност : - лирика - епика - драма	**80**	-кроз читање књижевно уметничких текстова и у разговору о њима на часу градити критичко мишљење , -упућивати ученика на коришћење додатне литературе, интернета, енциклопедија, ради израде паноа, кратких записа, кратких излагања - коришћење е-уџбеника и др.	-иницијална процена нивоа на коме се ученици налазе - усмено одговарање(причање, препричавање, описивање, ортоепске вежбе лексичке и семантичке вежбе, синтаксичке и стилске вежбе, казивање напамет научених текстова, сценско приказивање) - писане провере (контролни задаци, тестови, ортографске	1.Компетенција за учење 2.Комуникација 4.Дигитална компетенција 6.Сарадња 7.Одговорно учешће у демократском друштву 9.Одговоран однос	Природа и друштво ПрошлостИсторијски извори, Начини живота данас и у прошлости; Природа, човек, друштво - Услови за живот, ланац исхране и међусобни утицаји у животним заједницама

			-обезбеђивање корелације сасродним предметима - постављање ученика у различите ситуације евалуације и самоевалуације - развијање емпатије тиме што од читалаца тражи да се ставе на место другога и да разумеју најразличитије особине и поступке ликова - развијати способност читања књижевних текстова са разумевањем, подстицати љубав према читању - функционално повезивање текстова по сродству - богаћење речника путем усвајања непознатих речи из прочитаних текстова - примена тимског, групног и рада у пару	вежбе, диктати, лексичке и семантичке вежбе, синтаксичке и стилске вежбе домаћи задаци и писмени задаци) -вођење прописанепедагошке документације -белешке о: активностима, самосталности у току рада, практичним радовима, свескама ученика, учешћу на такмичењима и у различитим активностима -заједничко вредновање ученика и наставника - самопроцена оцене и ангажовања од стране ученика * групни рад (посматрање наставника, излагање група, процена осталих ученика) * рад у пару (посматрање наставника, излагање парова, процена осталих ученика)	према околини 10.Естетичка компетенција	Музичка култура Слушање музике: Композиције различитог карактера; Музичко стваралаштво: Стварање звучне приче Ликовна култураСпоразумевање: Слика, текст, звук; Кратки анимирани филмови
2.	Језик - граматика - правопис	**50**	-упућивање ученика на коришћење додатне литературе, интернета, енциклопедија, ради израде паноа, кратких записа, кратких излагања - коришћење е-уџбеника и др. -за сваку врсту речи најпре увести појам, а затим разликовање подврста (нпр. најпре радити на схватању појма именице као врсте речи, затим увести разликовање подврста); - врсте речи уочавати најпре на изолованим примерима (у основном облику), а затим увежбавати и у оквиру	-иницијална процена нивоа на коме се ученици налазе - усмено одговарање(причање, препричавање, описивање, ортоепске вежбе лексичке и семантичке вежбе, синтаксичке и стилске вежбе, казивање напамет научених текстова, сценско приказивање) - писане провере (контролни задаци, тестови, ортографске вежбе, диктати, лексичке и семантичке вежбе, синтаксичке и стилске вежбе домаћи задаци и писмени задаци) -вођење прописанепедагошке документације -белешке о: активностима,	1.Компетенција за учење 2.Комуникација 4.Дигитална компетенција 6.Сарадња 7.Одговорно учешће у демократском друштву 9.Одговоран однос према околини 10.Естетичка компетенција	Природа и друштво Природа, човек, друштво - Услови за живот, Облици рељефа; Материјали – Промене материјала Музичка култура Слушање музике: Музички дијалог Ликовна кулотура Споразумевање: Тумачење вузуелних информација Математика

			реченице. -направити корелацију са наставом математике у вези са писањем скраћеница замерне јединице ћириличким и латиничким писмом; -користити правописне вежбе: преписивање, диктат и самосталнописање - постављање ученика у различите ситуације евалуације и самоевалуације	самосталности у току рада, практичним радовима, свескама ученика, учешћу на такмичењима и у различитим активностима -заједничко вредновање ученика и наставника - самопроцена оцене и ангажовања од стране ученика * групни рад (посматрање наставника, излагање група, процена осталих ученика) * рад у пару (посматрање наставника, излагање парова, процена осталих ученика)		Мерење и мере: Јединице мере
3.	Језичка култура	**50**	- увежбавати јасно, прецизно и разговетно изговарање реченице, поштовање интонације и правилно акцентовање у реченицама -реализовати различите програмске вежбе (правописне, језичке, лексичко-семантичке) - примењивати правописне вежбе:диктат, аутодиктат, вежбе допуњавања и правилног избора речи - кроз игровне активности, посебно кроз језичке и ситуационе игре, неговати језичку културу говора - реализовати говорне вежбе у функцији изграђивања доброг језичког укуса, елоквентности и флуентности у изражавању - постављање ученика у различите ситуације евалуације и самоевалуације	-иницијална процена нивоа на коме се ученици налазе - усмено одговарање(причање, препричавање, описивање, ортоепске вежбе лексичке и семантичке вежбе, синтаксичке и стилске вежбе, казивање напамет научених текстова, сценско приказивање) - писане провере (контролни задаци, тестови, ортографске вежбе, диктати, лексичке и семантичке вежбе, синтаксичке и стилске вежбе домаћи задаци и писмени задаци) -вођење прописане педагошке документације -белешке о: активностима, самосталности у току рада, практичним радовима, свескама ученика, учешћу на такмичењима и у различитим активностима -заједничко вредновање ученика и наставника	1.Компетенција за учење 2.Комуникација 4.Дигитална компетенција 6.Сарадња 7.Одговорно учешће удемократском друштву 9.Одговоран однос према околини 10.Естетичка компетенција	Природа и друштво Природа, човек, друштво - Животне заједнице у мом крају и човеков однос према њима Музичка култура Слушање музике: Композиције различитог карактера; Музичко стваралаштво: Стварање звучне приче Ликовна култура Споразумев ање: Слика, текст, звук; Кратки анимирани филмови

				- самопроцена оцене и ангажовања од стране ученика * групни рад (посматрање наставника, излагање група, процена осталих ученика) * рад у пару (посматрање наставника, излагање парова, процена осталих ученика)		
Активности у наставном процесу						
Активности ученика				**Активности наставника**		
1. књижевност: слуша, посматра, прича, чита текстове, активно учествује у разговору, описује доживљај прочитаних књижевних дела и износи мишљење о њима,поставља питања, препричава 2. језик: слуша, посматра, повезује са наученим, активно учествује у разговору, уочава врста речи и књижевним текстовима,поставља питања, решава задато 3. језичка култура: слуша, посматра, прича, чита текстове, глуми, активно учествује у разговору, описује усмено и писмено доживљај, износи мишљење о свом и раду других;				1. књижевност: планира, припрема, води разговор; примењује различите облике и методе рада; демонстрира и илуструје; подстиче ученике на увиђање и повезивање са садржајима; проверава оствареност исхода; 2. језик: планира, припрема, води разговор; примењује различите облике и методе рада; демонстрира и илуструје; подстиче ученике на увиђање и повезивање са садржајима; проверава оствареност исхода; 3. језичка култура: планира, припрема, води разговор; примењује различите облике и методе рада; демонстрира и илуструје; подстиче ученике да богате речник; проверава оствареност исхода;		

ПРОГРАМ УЧЕЊА ЗА ПРЕДМЕТ: ЕНГЛЕСКИ ЈЕЗИК
РАЗРЕД: ЧЕТВРТИ
НЕДЕЉНИ ФОНД: 2
ГОДИШЊИ ФОНД: 72

Програм учења објављен је у *„Службеном гласнику Републике Србије – Просветном гласнику“,* број 11/2019. Примењује се од школске 2021/22. године.
Уџбеници и друга литература за наставу(назив, аутор, издавач, година издања): Smart junior 4, H Q. Mitchell, Marileni Malkogianni,Data Status 2021
Циљ учења Страног језика у основном образовању и васпитању јесте да се ученик усвајањем функционалних знања о језичком систему и култури и развијањем стратегија учења страног језика оспособи за основну усмену и писану комуникацију и да стекне позитиван однос према другим језицима и културама, као и према сопственом језику и културном наслеђу

Редни број теме	Наставна тема	Број часова по теми	Начини и поступци за остваривање програма (по областима/темама)	Начин провере остварености планираних исхода	Међупредметне компетенције које се могу развијати	Међупредметно повезивање (навести предмет и садржај корелације)
1.	**About me**	**11**	Настава се заснива и на социјалној интеракцији; рад у учионици спроводи се путем групног или индивидуалног решавања проблема, потрагом за информацијама из различитих извора (интернет, дечији часописи, проспекти и аудио материјал) као и решавањем мање или више сложених задатака у реалним и виртуелним условима са јасно одређеним контекстом, поступком и циљем; Граматички садржаји се уводе индуктивном методом кроз примере у складу са нивоом, а без детаљних граматичких објашњења, осим, уколико ученици не инсистирају на томе. Слушање и читање једноставнијих текстова , који се такође користе као основа за конверзацију.	Процес праћења остварености исхода почиње проценом нивоа знања ученика на почетку школске године како би наставници могли да планирају наставни процес и процес праћења и вредновања ученичких постигнућа и напредовања. Тај процес се реализује формативним и сумативним вредновањем. Док се код формативног оцењивања током године прате постигнућа ученика различитим инструментима (тестови, самоевалуација, ,пројектни задаци и др.), сумативним оцењивањем (писмени задаци,) прецизније се процењује оствареност исхода или стандарда на крају одређеног временског периода (крај полугодишта, године, циклуса образовања). Оцењивањем и вредновањем треба да се обезбеди напредовање ученика у остваривању исхода, као и квалитет и ефикасност наставе. Сврха оцењивања треба да буде и јачање мотивације за напредовањем код ученика, а не истицање њихових грешака. Елементи који се вреднују су разноврсни .Оцењују се језичке вештине (читање,	• Компетенција за учење • Комуникација • Сарадња • Решавање проблема • Предузимљивост и оријентација ка предузетништву	Српски језик (објашњења за непознате речи, поређење граматичких и језичких особина), Природа и друштво (смештање текстова и ликова који се у њима појављују у одговарајуће културне оквире), Ликовна култура (илустрације текстова и језичких садржаја), Музичка култура (усвајање језика кроз слушање песама и бројалица и репродуковање истих). Математика (сликовито представљање градива - графикони, табеле), Физичко васпитање (учење кроз покрет и игру – TPR), Грађанско васпитање (усвајање и поштовање правила учтиве комуникације).

				слушање, говор и писање), усвојеност лексичких садржаја и језичких структура, примена правописа, ангажованост и залагање у раду на часу. Приликом оцењивања и вредновања неопходно је да начини провере и оцењивања буду познати ученицима		
2.	**People**	**12**	Настава се заснива и на социјалној интеракцији; рад у учионици спроводи се путем групног или индивидуалног решавања проблема, потрагом за информацијама из различитих извора (интернет, дечији часописи, проспекти и аудио материјал) као и решавањем мање или више сложених задатака у реалним и виртуелним условима са јасно одређеним контекстом, поступком и циљем; Граматички садржаји се уводе индуктивном методом кроз примере у складу са нивоом, а без детаљних граматичких објашњења, осим, уколико ученици не инсистирају на томе. Слушање и читање једноставнијих текстова , који се такође користе као основа за конверзацију.	Процес праћења остварености исхода почиње проценом нивоа знања ученика на почетку школске године како би наставници могли да планирају наставни процес и процес праћења и вредновања ученичких постигнућа и напредовања. Тај процес се реализује формативним и сумативним вредновањем. Док се код формативног оцењивања током године прате постигнућа ученика различитим инструментима (тестови, самоевалуација, ,пројектни задаци и др.), сумативним оцењивањем (писмени задаци,) прецизније се процењује оствареност исхода или стандарда на крају одређеног временског периода (крај полугодишта, године, циклуса образовања). Оцењивањем и вредновањем треба да се обезбеди напредовање ученика у остваривању исхода, као и квалитет и ефикасност наставе. Сврха оцењивања треба да буде и јачање мотивације за напредовањем код ученика, а	• Компетенција за учење • Комуникација • Сарадња • Решавање проблема • Предузимљивост и оријентација ка предузетништву	Српски језик (објашњења за непознате речи, поређење граматичких и језичких особина), Природа и друштво (локализација текстова и ликова који се у њима појављују, оквири културног развоја земаља у којима се говори енглеским језиком), Ликовна култура (илустрације текстова и језичких садржаја), Музичка култура (усвајање језика кроз слушање песама и бројалица и репродуковање музичких садржаја). Математика (математички модели у служби веће сликовитости градива - дијаграми, графикони, табеле), Физичко васпитање (учење кроз покрет и

				не истицање њихових грешака. Елементи који се вреднују су разноврсни .Оцењују се језичке вештине (читање, слушање, говор и писање), усвојеност лексичких садржаја и језичких структура, примена правописа, ангажованост и залагање у раду на часу. Приликом оцењивања и вредновања неопходно је да начини провере и оцењивања буду познати ученицима		игру –TPR), Грађанско васпитање (усвајање и поштовање правила учтиве комуникације).
3.	**Environment**	**13**	Настава се заснива и на социјалној интеракцији; рад у учионици спроводи се путем групног или индивидуалног решавања проблема, потрагом за информацијама из различитих извора (интернет, дечији часописи, проспекти и аудио материјал) као и решавањем мање или више сложених задатака у реалним и виртуелним условима са јасно одређеним контекстом, поступком и циљем; Граматички садржаји се уводе индуктивном методом кроз примере у складу са нивоом, а без детаљних граматичких објашњења, осим, уколико ученици не инсистирају на томе. Слушање и читање једноставнијих текстова ,	Процес праћења остварености исхода почиње проценом нивоа знања ученика на почетку школске године како би наставници могли да планирају наставни процес и процес праћења и вредновања ученичких постигнућа и напредовања. Тај процес се реализује формативним и сумативним вредновањем. Док се код формативног оцењивања током године прате постигнућа ученика различитим инструментима (тестови, самоевалуација, ,пројектни задаци и др.), сумативним оцењивањем (писмени задаци,) прецизније се процењује оствареност исхода или стандарда на крају одређеног временског периода (крај полугодишта, године, циклуса образовања). Оцењивањем и вредновањем треба да се обезбеди напредовање ученика у остваривању исхода, као и	• Компетенција за учење • Комуникација • Сарадња • Решавање проблема • Предузимљивост и оријентација ка предузетништву Одговорно учешће у демократском друштву • Одговоран однос према здрављу	Српски језик (објашњења за непознате речи, поређење граматичких и језичких особина), Природа и друштво (локализација текстова и ликова који се у њима појављују, оквири културног развоја земаља у којима се говори енглеским језиком), Ликовна култура (илустрације текстова и језичких садржаја), Музичка култура (усвајање језика кроз слушање песама и бројалица и репродуковање музичких садржаја). Математика (математички модели у служби веће сликовитости градива

			који се такође користе као основа за конверзацију.	квалитет и ефикасност наставе. Сврха оцењивања треба да буде и јачање мотивације за напредовањем код ученика, а не истицање њихових грешака. Елементи који се вреднују су разноврсни .Оцењују се језичке вештине (читање, слушање, говор и писање), усвојеност лексичких садржаја и језичких структура, примена правописа, ангажованост и залагање у раду на часу. Приликом оцењивања и вредновања неопходно је да начини провере и оцењивања буду познати ученицима		- дијаграми, графикони, табеле), Физичко васпитање (учење кроз покрет и игру –TPR), Грађанско васпитање (усвајање и поштовање правила учтиве комуникације).
4.	**Shopping**	**13**	Настава се заснива и на социјалној интеракцији; рад у учионици спроводи се путем групног или индивидуалног решавања проблема, потрагом за информацијама из различитих извора (интернет, дечији часописи, проспекти и аудио материјал) као и решавањем мање или више сложених задатака у реалним и виртуелним условима са јасно одређеним контекстом, поступком и циљем; Граматички садржаји се уводе индуктивном методом кроз примере у складу са нивоом, а без детаљних граматичких	Процес праћења остварености исхода почиње проценом нивоа знања ученика на почетку школске године како би наставници могли да планирају наставни процес и процес праћења и вредновања ученичких постигнућа и напредовања. Тај процес се реализује формативним и сумативним вредновањем. Док се код формативног оцењивања током године прате постигнућа ученика различитим инструментима (тестови, самоевалуација, ,пројектни задаци и др.), сумативним оцењивањем (писмени задаци,) прецизније се процењује остварености исхода или стандарда на крају одређеног временског периода (крај полугодишта, године, циклуса	• Компетенција за учење • Комуникација • Сарадња • Решавање проблема • Предузимљивост и оријентација ка предузетништву	Српски језик (објашњења за непознате речи, поређење граматичких и језичких особина), Природа и друштво (локализација текстова и ликова који се у њима појављују, оквири културног развоја земаља у којима се говори енглеским језиком), Ликовна култура (илустрације текстова и језичких садржаја), Музичка култура (усвајање језика кроз слушање песама и бројалица и репродуковање музичких садржаја).

			објашњења, осим, уколико ученици не инсистирају на томе. Слушање и читање једноставнијих текстова , који се такође користе као основа за конверзацију.	образовања). Оцењивањем и вредновањем треба да се обезбеди напредовање ученика у остваривању исхода, као и квалитет и ефикасност наставе. Сврха оцењивања треба да буде и јачање мотивације за напредовањем код ученика, а не истицање њихових грешака. Елементи који се вреднују су разноврсни .Оцењују се језичке вештине (читање, слушање, говор и писање), усвојеност лексичких садржаја и језичких структура, примена правописа, ангажованост и залагање у раду на часу. Приликом оцењивања и вредновања неопходно је да начини провере и оцењивања буду познати ученицима		Математика (математички модели у служби веће сликовитости градива - дијаграми, графикони, табеле), Физичко васпитање (учење кроз покрет и игру –TPR), Грађанско васпитање (усвајање и поштовање правила учтиве комуникације).
5.	**Free time**	**12**	Настава се заснива и на социјалној интеракцији; рад у учионици спроводи се путем групног или индивидуалног решавања проблема, потрагом за информацијама из различитих извора (интернет, дечији часописи, проспекти и аудио материјал) као и решавањем мање или више сложених задатака у реалним и виртуелним условима са јасно одређеним контекстом, поступком и циљем; Граматички садржаји се	Процес праћења остварености исхода почиње проценом нивоа знања ученика на почетку школске године како би наставници могли да планирају наставни процес и процес праћења и вредновања ученичких постигнућа и напредовања. Тај процес се реализује формативним и сумативним вредновањем. Док се код формативног оцењивања током године прате постигнућа ученика различитим инструментима (тестови, самоевалуација, ,пројектни задаци и др.), сумативним оцењивањем (писмени задаци,) прецизније се процењује	• Компетенција за учење • Комуникација • Сарадња • Решавање проблема • Предузимљивост и оријентација ка предузетништву Одговорно учешће у демократском друштву • Одговоран однос према здрављу	Српски језик (објашњења за непознате речи, поређење граматичких и језичких особина), Природа и друштво (локализација текстова и ликова који се у њима појављују, оквири културног развоја земаља у којима се говори енглеским језиком), Ликовна култура (илустрације текстова и језичких садржаја), Музичка култура (усвајање

			уводе индуктивном методом кроз примере у складу са нивоом, а без детаљних граматичких објашњења, осим, уколико ученици не инсистирају на томе. Слушање и читање једноставнијих текстова , који се такође користе као основа за конверзацију.	оствареност исхода или стандарда на крају одређеног временског периода (крај полугодишта, године, циклуса образовања). Оцењивањем и вредновањем треба да се обезбеди напредовање ученика у остваривању исхода, као и квалитет и ефикасност наставе. Сврха оцењивања треба да буде и јачање мотивације за напредовањем код ученика, а не истицање њихових грешака. Елементи који се вреднују су разноврсни .Оцењују се језичке вештине (читање, слушање, говор и писање), усвојеност лексичких садржаја и језичких структура, примена правописа, ангажованост и залагање у раду на часу. Приликом оцењивања и вредновања неопходно је да начини провере и оцењивања буду познати ученицима		језика кроз слушање песама и бројалица и репродуковање музичких садржаја). Математика (математички модели у служби веће сликовитости градива - дијаграми, графикони, табеле), Физичко васпитање (учење кроз покрет и игру –TPR), Грађанско васпитање (усвајање и поштовање правила учтиве комуникације).
6.	**Stories**	**10**	Настава се заснива и на социјалној интеракцији; рад у учионици спроводи се путем групног или индивидуалног решавања проблема, потрагом за информацијама из различитих извора (интернет, дечији часописи, проспекти и аудио материјал) као и решавањем мање или више сложених задатака у реалним и виртуелним условима са јасно	Процес праћења остварености исхода почиње проценом нивоа знања ученика на почетку школске године како би наставници могли да планирају наставни процес и процес праћења и вредновања ученичких постигнућа и напредовања. Тај процес се реализује формативним и сумативним вредновањем. Док се код формативног оцењивања током године прате постигнућа ученика различитим инструментима (тестови,	• Компетенција за учење • Комуникација • Сарадња • Решавање проблема Предузимљивост и оријентација ка предузетништву Одговорно учешће у демократском друштву • Одговоран однос према здрављу	Српски језик (објашњења за непознате речи, поређење граматичких и језичких особина), Природа и друштво (локализација текстова и ликова који се у њима појављују, оквири културног развоја земаља у којима се говори енглеским језиком), Ликовна

			одређеним контекстом, поступком и циљем; Граматички садржаји се уводе индуктивном методом кроз примере у складу са нивоом, а без детаљних граматичких објашњења, осим, уколико ученици не инсистирају на томе. Слушање и читање једноставнијих текстова , који се такође користе као основа за конверзацију.	самоевалуација, ,пројектни задаци и др.), сумативним оцењивањем (писмени задаци,) прецизније се процењује оствареност исхода или стандарда на крају одређеног временског периода (крај полугодишта, године, циклуса образовања). Оцењивањем и вредновањем треба да се обезбеди напредовање ученика у остваривању исхода, као и квалитет и ефикасност наставе. Сврха оцењивања треба да буде и јачање мотивације за напредовањем код ученика, а не истицање њихових грешака. Елементи који се вреднују су разноврсни .Оцењују се језичке вештине (читање, слушање, говор и писање), усвојеност лексичких садржаја и језичких структура, примена правописа, ангажованост и залагање у раду на часу. Приликом оцењивања и вредновања неопходно је да начини провере и оцењивања буду познати ученицима	• Естетичка компетенција	култура (илустрације текстова и језичких садржаја), Музичка култура (усвајање језика кроз слушање песама и бројалица и репродуковање музичких садржаја). Математика (математички модели у служби веће сликовитости градива - дијаграми, графикони, табеле), Физичко васпитање (учење кроз покрет и игру –TPR), Грађанско васпитање (усвајање и поштовање правила учтиве комуникације).

Активности у наставном процесу	
Активности ученика	**Активности наставника**
Ученици током часова: слушају, пишу, повезују, цртају, боје, праве паное, презентације... На часовима ће се често реализовати вежбе слушања (према упутствима наставника или са аудио-записа повезати појмове, додати делове слике, допунити информације, селектовати тачне и нетачне исказе, утврдити хронологију и сл.), као и игре примерене узрасту. Посебно се реализују активности везане за писмено и усмено изражавање: Разумевање писаног језика: – уочавање дистинктивних обележја која	Наставник се припрема за час, организује и реализује наставни процес. Ствара пријатну атмосферу на часу, која је у исто време и радна. Уважава узраст,способности,потребе и интересовања ученика. Мотивише, подржава и развија интересовањаученика. Подстиче ученике да користе друге изворе знања и информација. Подстиче самопоуздање и независност,кооперативност, културу дијалога, толеранцију, разумевање и уважавање различитости и припрема ученике за живот у мултикултурном и плурилингвилном друштву. Разговара са ученицима, упућује их, усмерава и објашњава. Извештава их о раду и постигнућима. Прати напредак ученика.

указују на граматичке специфичности (род, број, глаголско време, лице...); – одговарање на једноставна питања у вези са текстом, тачно/нетачно, вишеструки избор; – извршавање прочитаних упутстава и наредби. Писмено изражавање: – замењивање речи цртежом или сликом; – проналажење недостајуће речи (употпуњавање низа, проналажење „уљеза”, , укрштене речи, и слично); – повезивање краћег текста и реченица са– писање честитки и разгледница; – писање краћих текстова. Књижевност се употребљава такође као основа за драмски, ликовни и песнички израз ученика.	

ПРОГРАМ УЧЕЊА ЗА ПРЕДМЕТ: Математика
РАЗРЕД: 4.
НЕДЕЉНИ ФОНД: 5
ГОДИШЊИ ФОНД: 180

Програм учења објављен је у *„Службеном гласнику Републике Србије – Просветном гласнику“,* број 11/2019 од 15.08.2019. године. Примењује се од школске 2021/2022. године.

Уџбеници и друга литература за наставу(назив, аутор, издавач, година издања):

Нела Милановић-Јовановић Уџбеник за четврти разред основне школе, Вулкан знање, 2021

Нела Милановић-Јовановић Радна свеска за четврти разред основне школе, Вулкан знање, 2021

Циљ учења Математике је да ученик, овладавајући математичким концептима, знањима и вештинама, развије основе апстрактног и критичког мишљења, позитивне ставове према математици, способност комуникације математичким језиком и писмом и примени стечена знања и вештине у даљем школовању и решавању проблема из свакодневног живота, као и да формира основ за даљи развој математичких појмова.

Редни број теме	Наставна тема	Број часова по теми	Начини и поступци за остваривање програма (по областима/темама)	Начин провере остварености планираних исхода	Међупредметне компетенције које се могу развијати	Међупредметно повезивање (навести предмет и садржај корелације)
1.	**Бројеви**	**136**	Визуелизација бројева и места броја у бројевном низу ради разумевању декадног бројевног система - увежбавање технике рачунања, како би ученици стекли сигурност и спретност при усменом и писменом рачунању -решавање задатака у	-иницијална процена нивоа на коме се ученици налазе -усмено одговарање (опис поступка рада) -писане провере (контролни задаци, тестови, домаћи задаци и писмени задаци) -вођење прописане педагошке документације	1.Компетенција за учење 2.Комуникација 3.Рад с подацима и информацијама 4.Дигитална компетенција 5.Решавање проблема	Природа и друштво-Оријентација у простору и времену – Географска карта Србије Музичка култура-Извођење музике: Елементи музичког писма

			реалистичним и проблемским ситуацијама -развијање способности математичког моделовања, примене математике у решавању проблема из реалних животних ситуација или других предметних области - разумевање појма разломка радити кроз практичне активности деобе и спајања, лепљења и сечења погодног дидактичког материјала. - примена тимског, групног и рада у пару. -постављање ученика у различите ситуације евалуације и самоевалуације	-белешке о активностима, самосталности у току рада, практичним радовима, свескама ученика, учешћу на такмичењима и у различитим активностима -заједничко вредновање ученика и наставника - самопроцена оцене и ангажовања од стране ученика * групни рад (посматрање наставника, излагање група, процена осталих ученика) * рад у пару (посматрање наставника, излагање парова, процена осталих ученика	6.Сарадња 7.Одговорно учешће у демократском друштву 10.Естетичка компетенција 11.Предузимљивост и оријентација ка предузетништву	Српски језик-Споразумевање: Записивање реченице, правописни знаци, зарез, две тачке, записивање низа
2.	**Геометрија**	**13**	-развој перцепције простора и просторног резоновања кроз упознавање геометријских фигура у равни и њихових својстава - цртање правих и углова помоћу лењира и троугаоника или два троугаоника - конструисање кружнице/круга шестаром и увиђају да су круг и кружница одређени центром и полупречником - подстицање ученика да самостално откривају формуле израчунавања обима и површине - пресликавање једноставних геометријске фигуре на квадратној мрежи или тачкастој мрежи симетрично - развијање геометријског мишљења реализацијом следећих активности: посматрање, прављење модела, цртање, склапање и растављање		1.Компетенција за учење 2.Комуникација 3.Рад с подацима и информацијама 4.Дигитална компетенција 5.Решавање проблема 6.Сарадња 8.Одговоран однос према здрављу 10.Естетичка компетенција 11.Предузимљивост и оријентација ка предузетништву	Природа и друштво-Оријентација у простору и времену –Географска карта Србије, план насеља Музичка култура-Извођење музике: Елементи музичког писма Ликовна култура-Композиција Орнамент. Традиционална и савремена употреба орнамената, симетрија.

			делова фигуре -постављање ученика у различите ситуације евалуације			
3.	**Мерење и мере**	**31**	-упознавање са стандардним мерним јединицама применом очигледних средстава - решавање једноставнијих проблема повезивањем са свакодневним ситуацијама - процена и мерење различите предмета из окружења - примена информационих технологија, Геогебра и Гоогле мап - развијање логичко-комбинаторног мишљења применом одговарајућих активности -постављање ученика у различите ситуације евалуације и самоевалуације		1.Компетенција за учење 2.Комуникација 3.Рад с подацима и информацијама 4.Дигитална компетенција 5.Решавање проблема 6.Сарадња 11.Предузимљивост и оријентација ка предузетништву	Природа и друштво- Оријентација у простору и времену, Географска карта Србије, План насеља Музичка култура- Извођење музике: Елементи музичког писма Ликовна култура- Материјали – Својства материјала

Активности у наставном процесу	
Активности ученика	**Активности наставника**
посматра, слуша, објашњава, учествује у раду и разговору, процењује, закључује, претвара, проверава, користи е-уџбеник, тражи објашњења;	планира, припрема, даје објашњења; демонстрира и илуструје; подстиче ученике на примену наученог у сложеним ситуацијама; прати реализације активности, проверава оствареност исхода;

ПРОГРАМ УЧЕЊА ЗА ПРЕДМЕТ: Природа и друштво
РАЗРЕД: 4.
НЕДЕЉНИ ФОНД: 2
ГОДИШЊИ ФОНД: 72

Програм учења објављен је у *„Службеном гласнику Републике Србије – Просветном гласнику“,* број 11/2019 од 15.08. 2019.године. Примењује се од школске 2021/ 2022. године.

Уџбеници и друга литература за наставу(назив, аутор, издавач, година издања):Природа и друштво за 4. Разред основне школе, 1. и 2. део; Аутори: Вера Бојовић, Драгица Тривић, Виолета Богдановић, Винко Ковачевић; издавач Вулкан знање; друго издање 2021.

Циљ учења Природе и друштва јесте упознавање себе, свог природног и друштвеног окружења и развијање способности за одговоран живот у њему.

Редни број теме	Наставна тема	Број часова по теми	Начини и поступци за остваривање програма (по областима/темама)	Начин провере остварености планираних исхода	Међупредметне компетенције које се могу развијати	Међупредметно повезивање (навести предмет и садржај корелације)
1.	**Одреднице Републике Србије**	**7**	– одреди положај Републике Србије на карти Европе; – идентификује на географској карти државе које се граниче са Републиком Србијом; – повеже положај Србије са појмовима „европска земља“ „подунавска земље“ и „континентална земља“; – идентификује на географској карти три веће целине у Србији: Аутономну Покрајину Војводину, Аутономну покрајину Косово и Метохију и Централну Србију; – повеже појам општине са делом територије града; – препозна симболе Републике Србије; – примени правила друштвено прихватљивог понашања у приликама када се интонира химна, подиже застава; – разуме појам	стварање ситуација учења у којима ће доћи до изражаја различите активности ученика које омогућују различите начине учења; - решавање проблемских ситуација које развијају мисаоне способности ученика - заједничка реализација задатака на нивоу групе или радом у пару; - практиковати диференциране задатке у циљу поштовања на различитост, нивоа предзнања и динамике развоја; - мењати амбијент тако да ученици исте ствари сагледавају са различитих аспеката у различитим околностима; - организовање посета, излета, шетњи, наставе у природи; - активирати ученика у процесу стицања знања; - практиковати практичан рад, једноставне огледе, истраживачке задатке; - остваривање циљева и задатака вршећи се преко спиралних кругова тако да се избегава рутинско понављање, а усвајање наведених садржаја програма омогућује надограђивање знања, умења, вештина и ставова, изградње појмова из области природе и друштва. - оспособљавање ученика за коришћење	**Компетенција за учење:** – активно конструише знање; уочава структуру градива и одваја битно од мање битног; – ефикасно користи различите методе учења; – уме да процени степен овладаности градивом, да идентификује тешкоће и зна како да их превазиђе. **Рад са подацима и информацијама:** – ефикасно проналази, селектује и интегрише релевантне информације из различитих извора. **Компетенција за сарадњу:** – доприноси постизању	Српски језикКњижевност – прозни и поетски текстови Музичка култура Слушање музике: Различити жанрови везани за уобичајене ситуације у животу; Музика и здравље Ликовна култура Споразумевање: Визуелне карактеристике биљака и животиња

			поштовање химне; – препозна националну валуту; – разликује новчанице националне валуте; повеже резултате рада са уложеним трудом.	различитих извора знања, графичких и електронских медија, с намером да се код ученика развије функционална писменост као подлога за даље учење и сналажење у свакодневном животу.	договора о изради заједничког рада; ангажује се у реализацији преузетих одговорности у оквиру групе. **Комуникација:** – уме јасно да искаже одређени садржај (усмено и писано) и да га прилагоди захтевима и карактеристикама ситуације; – изражава своје ставове и мишљења на позитиван, конструктиван и аргументован начин. **Решавање проблема:** испитујући проблемску ситуацију ученик идентификује ограничења и релевантне карактеристике проблемске ситуације и разуме како су оне међусобно повезане.	
2.			– уочи и покаже на географској карти различите облике рељефа Србије; – уочи и покаже на географској карти	стварање ситуација учења у којима ће доћи до изражаја различите активности ученика које омогућују различите начине учења; - решавање проблемских ситуација које	**Компетенција за учење:** – уочава структуру градива и активно одваја битно од мање	Српски језикКњижевност – прозни и поетски текстови Музичка култура

	Природне одлике Републике Србије	**11**	најзначајније реке Србије и њихове притоке; – повеже речне сливове с рекама од којих настају; – разликује природна од вештачких језера; – разуме значај бања и минералних вода; – разликује врсте шума према основним карактеристикама; – препозна типичне, ретке и угрожене врсте биљака и животиња у Србији према основним карактеристикама и животним заједницама; – објасни шта је национални парк; – идентификује националне паркове у Србији на географској карти; – разликује националне паркове у Србији према географском положају и основним подацима и карактеристикама; – препозна потребу за очувањем ретких биљних и животињских врста, као и природе уопште; – сарађује с другима у групним/заједничким активностима; повеже разултате рада са уложеним трудом.	развијају мисаоне способности ученика - заједничка реализација задатака на нивоу групе или радом у пару; - практиковати диференциране задатке у циљу поштовања на различитост, нивоа предзнања и динамике развоја; - мењати амбијент тако да ученици исте ствари сагледавају са различитих аспеката у различитим околностима; - организовање посета, излета, шетњи, наставе у природи; - активирати ученика у процесу стицања знања; - практиковати практичан рад, једноставне огледе, истраживачке задатке; - остваривање циљева и задатака вршећи се преко спиралних кругова тако да се избегава рутинско понављање, а усвајање наведених садржаја програма омогућује надограђивање знања, умења, вештина и ставова, изградње појмова из области природе и друштва. - оспособљавање ученика за коришћење различитих извора знања, графичких и електронских медија, с намером да се код ученика развије функционална писменост као подлога за даље учење и сначажење у свакодневном животу.	битног; – ефикасно користи различите методе учења; – уме да резимира и елаборира основне идеје; – уме да процени степен овладаности градивом, да идентификује тешкоће и зна како да их превазиђе. **Компетенција за сарадњу:** – конструктивно и аргументовано доприноси раду групе, усаглашавању и остварењу заједничких циљева; – доприноси постизању договора о правилима заједничког рада и придржава их се током заједничког рада; – ангажује се у реализацији преузетих обавеза у оквиру групног рада на одговоран и	Слушање музике: Различити жанрови везани за уобичајене ситуације у животу; Ликовна култура Споразумевање: Визуелне карактеристике биљака и животиња

					истрајан начин. **Комуникација:** – уме јасно да искаже одређени садржај (усмено и писано) и да га прилагоди захтевима и карактеристикама ситуације; – изражава своје ставове и мишљења на позитиван, конструктиван и аргументован начин. **Рад са подацима и информацијама:** ефикасно проналази, селектује и интегрише релевантне информације из различитих извора.	
3.	**Друштвене**	**5**	– повеже промену броја становника у зависности од броја смртности и рађања и осталих околности; – разуме начин прикупљања података о броју становника; – повеже густину насељености са променом броја становника; – свесно и одговорно користи права која има, али и да прихвати обавезе;	стварање ситуација учења у којима ће доћи до изражаја различите активности ученика које омогућују различите начине учења; - решавање проблемских ситуација које развијају мисаоне способности ученика - заједничка реализација задатака на нивоу групе или радом у пару; - практиковати диференциране задатке у циљу поштовања на различитост, нивоа предзнања и динамике развоја; - мењати амбијент тако да ученици исте ствари сагледавају са различитих аспеката у	**Компетенција за учење:** – уочава структуру градива и активно одваја битно од мање битног; – ефикасно користи различите методе учења; – уме да резимира и елаборира основне идеје; – уме да процени степен овладаности	Српски језикКњижевност – прозни и поетски текстови Музичка култура Слушање музике: Различити жанрови везани за уобичајене ситуације у животу; Ликовна култура Споразумевање: Визуелне карактеристике биљака и животиња

	одлике Србије		– разликује насеља према географском положају; – повеже формирање првих насеља са околностима тренутног живота и потреба људи; – идентификује на географској карти веће градове у Србији и о свакоме од њих каже основне податке; – повеже делатности с потребама насеља у којем људи живе; – разврста делатности на производне и непроизводне; – сарађује с другима у групним/заједничким активностима; повеже резултате рада са уложеним трудом.	различитим околностима; - организовање посета, излета, шетњи, наставе у природи; - активирати ученика у процесу стицања знања; - практиковати практичан рад, једноставне огледе, истраживачке задатке; - остваривање циљева и задатака вршећи се преко спиралних кругова тако да се избегава рутинско понављање, а усвајање наведених садржаја програма омогућује надограђивање знања, умења, вештина и ставова, изградње појмова из области природе и друштва. - оспособљавање ученика за коришћење различитих извора знања, графичких и електронских медија, с намером да се код ученика развије функционална писменост као подлога за даље учење и сначажење у свакодневном животу.	градивом, да идентификује тешкоће и зна како да их превазиђе. **Компетенција за сарадњу:** – конструктивно и аргументовано доприноси раду групе, усаглашавању и остварењу заједничких циљева; – доприноси постизању договора о правилима заједничког рада и придржава их се током заједничког рада; – ангажује се у реализацији преузетих обавеза у оквиру групног рада на одговоран и истрајан начин. **Комуникација:** – уме јасно да искаже одређени садржај (усмено и писано) и да га прилагоди захтевима и карактеристикама ситуације; – изражава своје	

					ставове и мишљења напозитиван, конструктиван и аргументован начин. **Одговорно учешће у демократском друштву:** – зна шта су права и обавезе и разуме значај поштовања права и обавеза. **Рад са подацима и информацијама:** – користи табеларни и графички приказ података и уме да овако приказане податке чита, тумачи и примљњује; ефикасно проналази, селектује и интегрише релевантне информације из различитих извора.	
			– презентује свој истраживачки рад; – повеже природне ресурсе са различитим наменама у животу људи; – разуме значај сваког од природних ресурса; – разликује изворе енергије; – разуме потребу за	стварање ситуација учења у којима ће доћи до изражаја различите активности ученика које омогућују различите начине учења; - решавање проблемских ситуација које развијају мисаоне способности ученика - заједничка реализација задатака на нивоу групе или радом у пару; - практиковати диференциране задатке у циљу поштовања на	**Компетенција за учење:** – уочава структуру градива и активно одваја битно од мање битног; – ефикасно користи различите методе учења; – уме да резимира	Српски језикКњижевност – прозни и поетски текстови

4.	**Природни ресурси и њихова употреба**	**3**	очувањем необновљивих природних ресурса; повеже резултате рада са уложеним трудом.	различитост, нивоа предзнања и динамике развоја; - мењати амбијент тако да ученици исте ствари сагледавају са различитих аспеката у различитим околностима; - организовање посета, излета, шетњи, наставе у природи; - активирати ученика у процесу стицања знања; - практиковати практичан рад, једноставне огледе, истраживачке задатке; - остваривање циљева и задатака вршећи се преко спиралних кругова тако да се избегава рутинско понављање, а усвајање наведених садржаја програма омогућује надограђивање знања, умења, вештина и ставова, изградње појмова из области природе и друштва. - оспособљавање ученика за коришћење различитих извора знања, графичких и електронских медија, с намером да се код ученика развије функционална писменост као подлога за даље учење и сначажење у свакодневном животу.	и елаборира основне идеје; – уме да процени степен овладаности градивом, да идентификује тешкоће и зна како да их превазиђе. **Компетенција за сарадњу:** – конструктивно и аргументовано доприноси раду групе, усаглашавању и остварењу заједничких циљева;- – доприноси постизању договора о правилима заједничког рада и придржава их се током заједничког рада; – ангажује се у реализацији преузетих обавеза у оквиру групног рада на одговоран и истрајан начин. **Комуникација:** – уме јасно да искаже дређени садржај (усмено и писано) и да га	Ликовна култура Споразумевање: Визуелне карактеристике биљака и животиња Музичка култура Слушање музике: Различити жанрови везани за обновљиве и необновљиве изворе енергије.

					прилагоди захтевима и карактеристикама ситуације; – изражава своје ставове и мишљења напозитиван, конструктиван и аргументован начин. **Одговоран однос према околини:** – познаје како људске активности могу да унапреде или угрозе животну средину; – разуме концепт здравог и безбедног окружења (ваздух, вода, земљиште) за живот људи.	
5.	**Човек**	**9**	– разликује човека од других живих бића по физичким и менталним особинама, способностима; – примени начине бриге о себи, а и о другима; – избегне опасности виртуелног света; – примени концепт здравог начина живота и бриге о природи, животињама;	стварање ситуација учења у којима ће доћи до изражаја различите активности ученика које омогућују различите начине учења; - решавање проблемских ситуација које развијају мисаоне способности ученика - заједничка реализација задатака на нивоу групе или радом у пару; - практиковати диференциране задатке у циљу поштовања на различитост, нивоа предзнања и динамике развоја; - мењати	**Компетенција за учење:** – уочава структуру градива и активно одваја битно од мање битног; – ефикасно користи различите методе учења; – уме да резимира и елаборира основне идеје;	Српски језик Језик – врсте речи, Језичка култура – Описивање доживљеног Пројектна настава ИКТ уређаји, дигитални садржаји Ликовна култураСпоразумевање: Визуелне карактеристике знаци, симболи

			– примени правила друштвено прихватљивог понашања поштујући различитости међу људима; – сарађује с другима у групним/заједничким активностима; повеже резултате рада са уложеним трудом.	амбијент тако да ученици исте ствари сагледавају са различитих аспеката у различитим околностима; - организовање посета, излета, шетњи, наставе у природи; - активирати ученика у процесу стицања знања; - практиковати практичан рад, једноставне огледе, истраживачке задатке; - остваривање циљева и задатака вршећи се преко спиралних кругова тако да се избегава рутинско понављање, а усвајање наведених садржаја програма омогућује надограђивање знања, умења, вештина и ставова, изградње појмова из области природе и друштва. - оспособљавање ученика за коришћење различитих извора знања, графичких и електронских медија, с намером да се код ученика развије функционална писменост као подлога за даље учење и сначажење у свакодневном животу.	– уме да процени степен овладаности градивом, да идентификује тешкоће и зна како да их превазиђе. **Компетенција за сарадњу:** – конструктивно и аргументовано доприноси раду групе, усаглашавању и остварењу заједничких циљева;- – доприноси постизању договора о правилима заједничког рада и придржава их се током заједничког рада; – ангажује се у реализацији преузетих обавеза у оквиру групног рада на одговоран и истрајан начин. **Комуникација:** – уме јасно да искаже одређени садржај (усмено и писано) и да га прилагоди захтевима и	Физичко и здравствено васпитањеЗдравствено васпитање: Физичке промене на телу

					карактеристикама ситуације; – изражава своје ставове и мишљења напозитиван, конструктиван и аргументован начин. **Одговорно учешће у демократском друштву:** – прихвата и поштује друге као аутономне и једнако вредне особе.	
6.	**Материјали и њихова својства**	**17**	– препозна смеше; – изведе једноставан оглед у којем ће показати шта се дешава с материјалима у смешама, до којих промена долази; – примени једноставно раздвајање смеша; – прави разлику између проводника и изолатора; – препозна материјале који имају електричну проводљивост и оне који немају; – направи једноставно струјно коло и да га употреби за оглед; – разуме и кроз оглед покаже улогу проводника у струјном колу;	стварање ситуација учења у којима ће доћи до изражаја различите активности ученика које омогућују различите начине учења; - решавање проблемских ситуација које развијају мисаоне способности ученика - заједничка реализација задатака на нивоу групе или радом у пару; - практиковати диференциране задатке у циљу поштовања на различитост, нивоа предзнања и динамике развоја; - мењати амбијент тако да ученици исте ствари сагледавају са различитих аспеката у различитим околностима; - организовање посета, излета, шетњи, наставе у природи; - активирати ученика у процесу стицања знања; - практиковати практичан рад, једноставне	**Компетенција за учење:** – уочава структуру градива и активно одваја битно од мање битног; – ефикасно користи различите методе учења; – уме да резимира и елаборира основне идеје; – уме да процени степен овладаности градивом, да идентификује тешкоће и зна како да их превазиђе. **Компетенција за**	Српски језик Књижевност: Информативни текстови Математика Јединице мере, разломци, децимални запис Ликовна култураМатеријали: Својства материјала. Својства материјала за ликовно обликовање – растворљивост или постојаност, материјали који могу да се користе као алатке

			– на безбедан начин користи електричну струју; – разуме и примени рационалну потрошњу електричне енергије; – разликује вештачке и природне магнете; – разуме примену електромагнета; – препозна и протумачи ознаке/етикете на материјалима; – повеже релевантне чиниоце са запаљивошћу; – примени заштиту од пожара и адекватно реагује у случају пожара; – сарађује у групним/заједничким активностима; – повеже резултате рада са уложеним трудом.	огледе, истраживачке задатке; - остваривање циљева и задатака вршећи се преко спиралних кругова тако да се избегава рутинско понављање, а усвајање наведених садржаја програма омогућује надограђивање знања, умења, вештина и ставова, изградње појмова из области природе и друштва. - оспособљавање ученика за коришћење различитих извора знања, графичких и електронских медија, с намером да се код ученика развије функционална писменост као подлога за даље учење и сначажење у свакодневном животу.	**сарадњу:** – конструктивно и аргументовано доприноси раду групе, усаглашавању и остварењу заједничких циљева;- – доприноси постизању договора о правилима заједничког рада и придржава их се током заједничког рада; – ангажује се у реализацији преузетих обавеза у оквиру групног рада на одговоран и истрајан начин. **Комуникација:** – уме јасно да искаже одређени садржај (усмено и писано) и да га прилагоди захтевима и карактеристикама ситуације; – изражава своје ставове и мишљења напозитиван, конструктиван и аргументован начин.	

					Решавање проблема: испитујући проблемску ситуацију ученик идентификује ограничења и релевантне карактеристике проблемске ситуације и разуме како су оне међусобно повезане	
7.	**Прошлост Србије**	**20**	– повеже долазак Словена на Балканско полуострво с веком; – повеже настанак прве српске државе са династијом Немањића; – повеже догађаје и личности којима је допринела династија Немањића; – повеже долазак Турака на Балканско полуострво и њихову владавину у Србији са адекватним временским периодима; – упореди начин живота у време владавине под Турцима и данас; – повеже начине борбе против Турака са ослобођењем од Турака; – повеже значајне личности с временом владавине под Турцима; – повеже узроке с почетком Првог и Другог светског рата, значајне датуме, борбе	стварање ситуација учења у којима ће доћи до изражаја различите активности ученика које омогућују различите начине учења; - решавање проблемских ситуација које развијају мисаоне способности ученика - заједничка реализација задатака на нивоу групе или радом у пару; - практиковати диференциране задатке у циљу поштовања на различитост, нивоа предзнања и динамике развоја; - мењати амбијент тако да ученици исте ствари сагледавају са различитих аспеката у различитим околностима; - организовање посета, излета, шетњи, наставе у природи; - активирати ученика у процесу стицања знања; - практиковати практичан рад, једноставне огледе, истраживачке задатке; - остваривање циљева и задатака вршећи се преко спиралних кругова тако да се избегава рутинско понављање, а усвајање наведених садржаја програма омогућује	**Компетенција за учење:** – уочава структуру градива и активно одваја битно од мање битног; – ефикасно користи различите методе учења; – уме да резимира и елаборира основне идеје; – уме да процени степен овладаности градивом, да идентификује тешкоће и зна како да их превазиђе. **Компетенција за сарадњу:** – конструктивно и аргументовано доприноси раду групе, усаглашавању и остварењу	Српски језикКњижевност – епска поезија; усмена књижевност Музичка култура Извођење музике: Певање и извођење музичких игара уз свирање на дечјим инструментима Ликовна култураКомпозиција: Орнамент. Традиционална и савремена употреба орнамената, симетрија

			и личности из тог времена; – разуме процес настанка Републике Србије; – препозна значајније личности из прошлости и њихова дела; користи временске одреднице (година, деценија, век) у свакодневним ситуацијама и приликом описивања догађаја из прошлости.	надограђивање знања, умења, вештина и ставова, изградње појмова из области природе и друштва. - оспособљавање ученика за коришћење различитих извора знања, графичких и електронских медија, с намером да се код ученика развије функционална писменост као подлога за даље учење и сналажење у свакодневном животу.	заједничких циљева;- – доприноси постизању договора о правилима заједничког рада и придржава их се током заједничког рада; – ангажује се у реализацији преузетих обавеза у оквиру групног рада на одговоран и истрајан начин. **Комуникација:** – уме јасно да искаже одређени садржај (усмено и писано) и да га прилагоди захтевима и карактеристикама ситуације; изражава своје ставове и мишљења напозитиван, конструктиван и аргументован	

Активности у наставном процесу	
Активности ученика	**Активности наставника**
планира, стварање ситуације учења, стварање проблем-ситуације, објашњава, организује (посете, шетње, излете, наставу у природи), осмишљава (ескурзије, зимовања, летовања), упућује на изворе знања, литературу, прати рад, вреднује, оцењује, мотивише, подстиче - демонстрира, сарађује, координира, води, игра се	посматрају, описују, процењују, групишу, прате, бележе, практикују, експериментишу- истражују, сакупљају, стварају, учествују у мини - пројектима, играју се...

ПРОГРАМ УЧЕЊА ЗА ПРЕДМЕТ: ЛИКОВНА КУЛТУРА
РАЗРЕД: IV
НЕДЕЉНИ ФОНД: 2
ГОДИШЊИ ФОНД: 72

Програм учења објављен је у *„Службеном гласнику Републике Србије – Просветном гласнику“,* број 11/2019 од 15.08. 2019.године. Примењује се од школске 2021/ 2022. године.

Уџбеници и друга литература за наставу(назив, аутор, издавач, година издања):Данка Деспотовић Андрић:,, Ликовна култура, уџбеник за 4.разред основне школе”,Вулкан знање ,Београд,2020.година,блок,темпере,бокице,колаж папир,разно,...

Циљ учења Ликовне културе је да се ученик, развијајући стваралачко мишљење и естетичке критеријуме кроз практични рад, оспособљава за комуникацију и да изграђује позитиван однос према култури и уметничком наслеђу свог и других народа.

Редни број теме	Наставна тема	Број часова по теми	Начини и поступци за остваривање програма (по областима/темама)	Начин провере остварености планираних исхода	Међупредметне компетенције које се могу развијати	Међупредметно повезивање (навести предмет и садржај корелације)
1.	Композиција	48	Испитивање својстава материјала у циљу одабира одговарајућег - Примена различитих облика и метода рада - користити уметничка дела као мотивација за стваралачки рад, -тумачење слика реализовати независно од додатних информација као што су звук, текст и др; -одабраним причама развијати креативне идеје -одабране садржаје је потребно повезати са причом о томе како се развијају креативне идеје - примењивати аналитичко посматрање кретања у простору - користити	-иницијална процена нивоа на коме се ученици налазе -вођење прописане педагошке документације у којима су видни елементи за процењивање и оцењивање: -однос према раду -однос према себи -однос према другима -разумевање -повезивање -оригиналност -вербално изражавање -примена техника -заједничко вредновање ученика и наставника - самопроцена оцене и ангажовања од стране ученика * групни рад (посматрање наставника, излагање група, процена осталих ученика)	1.Компетенција за учење 2.Комуникација 3.Рад с подацима и информацијама 4.Дигитална компетенција 5.Решавање проблема 6.Сарадња 8.Одговоран однос према здрављу 10.Естетичка компетенција 11.Предузимљивост и оријентација ка предузетништву	Музичка култура Музичко стваралаштво: Стварање звучне приче од познатих музичких садржаја, звучних ономатопеја и илустрација на краћи литерарни текст Српски језик Књижевност: Садржај прозних и поетских текстова Језичка култура: Причање о догађајима и доживљајима, стварним и измишљеним. Природа и друштвоМатеријали: Својства материјала. Својства материјала за ликовно обликовање – тврдоћа, еластичност, растворљивост или постојаност, материјали који могу да се користе као алатке) Промене материјала Природне и друштвене одлике Србије Друштвене

			мултимедијалне садржаје – играње – дидактичке, едукативне и спонтане игре	* рад у пару (посматрање наставника, излагање парова, процена осталих ученика) *вођење евиденције о учешћу ученика на такмичењима и конкурсима		карактеристике Србије, национални паркови
2.	Споразумевање	4	Испитивање својстава материјала у циљу одабира одговарајућег - Примена различитих облика и метода рада - користити уметничка дела као мотивација за стваралачки рад, -тумачење слика реализовати независно од додатних информација као што су звук, текст и др; -одабраним причама развијати креативне идеје -одабране садржаје је потребно повезати са причом о томе како се развијају креативне идеје - примењивати аналитичко посматрање кретања у простору - користити мултимедијалне садржаје – играње – дидактичке, едукативне и спонтане игре	-иницијална процена нивоа на коме се ученици налазе -вођење прописане педагошке документације у којима су видни елементи за процењивање и оцењивање: -однос према раду -однос према себи -однос према другима -разумевање -повезивање -оригиналност -вербално изражавање -примена техника -заједничко вредновање ученика и наставника - самопроцена оцене и ангажовања од стране ученика * групни рад (посматрање наставника, излагање група, процена осталих ученика) * рад у пару (посматрање наставника, излагање парова, процена осталих ученика) *вођење евиденције о учешћу ученика на такмичењима и конкурсима	1.Компетенција за учење 2.Комуникација 3.Рад с подацима и информацијама 4.Дигитална компетенција 5.Решавање проблема 6.Сарадња 8.Одговоран однос према здрављу 10.Естетичка компетенција 11.Предузимљивост и оријентација ка предузетништву	Музичка култура Музичко стваралаштво: Стварање звучне приче од познатих музичких садржаја, звучних ономатопеја и илустрација на краћи литерарни текст Српски језик Књижевност: Садржај прозних и поетских текстова Језичка култура: Причање о догађајима и доживљајима, стварним и измишљеним. Природа и друштво Материјали: Својства материјала. Својства материјала за ликовно обликовање – тврдоћа, еластичност, растворљивост или постојаност, материјали који могу да се користе као алатке) Промене материјала Природне и друштвене одлике Србије Друштвене карактеристике Србије, национални паркови
3.	Наслеђе	6	Испитивање својстава	-иницијална процена нивоа	1.Компетенција за	Музичка култура

			материјала у циљу одабира одговарајућег - Примена различитих облика и метода рада - користити уметничка дела као мотивација за стваралачки рад, -тумачење слика реализовати независно од додатних информација као што су звук, текст и др; -одабраним причама развијати креативне идеје -одабране садржаје је потребно повезати са причом о томе како се развијају креативне идеје - примењивати аналитичко посматрање кретања у простору - користити мултимедијалне садржаје – играње – дидактичке, едукативне и спонтане игре	на коме се ученици налазе -вођење прописане педагошке документације у којима су видни елементи за процењивање и оцењивање: -однос према раду -однос према себи -однос према другима -разумевање -повезивање -оригиналност -вербално изражавање -примена техника -заједничко вредновање ученика и наставника - самопроцена оцене и ангажовања од стране ученика * групни рад (посматрање наставника, излагање група, процена осталих ученика) * рад у пару (посматрање наставника, излагање парова, процена осталих ученика) *вођење евиденције о учешћу ученика на такмичењима и конкурсима	учење 2.Комуникација 3.Рад с подацима и информацијама 4.Дигитална компетенција 5.Решавање проблема 6.Сарадња 8.Одговоран однос према здрављу 10.Естетичка компетенција 11.Предузимљивост и оријентација ка предузетништву	Музичко стваралаштво: Стварање звучне приче од познатих музичких садржаја, звучних ономатопеја и илустрација на краћи литерарни текст Српски језик Књижевност: Садржај прозних и поетских текстова Језичка култура: Причање о догађајима и доживљајима, стварним и измишљеним. Природа и друштвоМатеријали: Својства материјала. Својства материјала за ликовно обликовање – тврдоћа, еластичност, растворљивост или постојаност, материјали који могу да се користе као алатке) Промене материјала Природне и друштвене одлике Србије Друштвене карактеристике Србије, национални паркови
4	Сцена	14	Испитивање својстава материјала у циљу одабира одговарајућег - Примена различитих облика и метода рада - користити уметничка дела као мотивација за стваралачки рад, -тумачење слика	-иницијална процена нивоа на коме се ученици налазе -вођење прописане педагошке документације у којима су видни елементи за процењивање и оцењивање: -однос према раду	1.Компетенција за учење 2.Комуникација 3.Рад с подацима и информацијама 4.Дигитална компетенција 5.Решавање проблема	Музичка култура Музичко стваралаштво: Стварање звучне приче од познатих музичких садржаја, звучних ономатопеја и илустрација на краћи литерарни текст Српски језик Књижевност: Садржај

			реализовати независно од додатних информација као што су звук, текст и др; -одабраним причама развијати креативне идеје -одабране садржаје је потребно повезати са причом о томе како се развијају креативне идеје - примењивати аналитичко посматрање кретања у простору - користити мултимедијалне садржаје – играње – дидактичке, едукативне и спонтане игре	-однос према себи -однос према другима -разумевање -повезивање -оригиналност -вербално изражавање -примена техника -заједничко вредновање ученика и наставника - самопроцена оцене и ангажовања од стране ученика * групни рад (посматрање наставника, излагање група, процена осталих ученика) * рад у пару (посматрање наставника, излагање парова, процена осталих ученика) *вођење евиденције о учешћу ученика на такмичењима и конкурсима	6.Сарадња 8.Одговоран однос према здрављу 10.Естетичка компетенција 11.Предузимљивост и оријентација ка предузетништву	прозних и поетских текстова Језичка култура: Причање о догађајима и доживљајима, стварним и измишљеним. Природа и друштвоМатеријали: Својства материјала. Својства материјала за ликовно обликовање – тврдоћа, еластичност, растворљивост или постојаност, материјали који могу да се користе као алатке) Промене материјала Природне и друштвене одлике Србије Друштвене карактеристике Србије, национални паркови
Активности у наставном процесу						
Активности ученика				**Активности наставника**		
посматра, слуша, истражује, описује, користи е-уџбеник, слаже и разлаже облике у простору, црта, слика, комбинује материјале, вреднује свој и рад других; обликује или конструише тродимензионалне и дводимензионалне радове прави белешке, презентује рад;				планира, припрема материјале, даје објашњења; прилагођава задатке и активности како би подстакао напредовање свих ученика, упућује ученике како да опишу својства; прати реализацију активности, интегрише садржаје, мотивише, вреднује заједно са ученицима		

ПРОГРАМ УЧЕЊА ЗА ПРЕДМЕТ: МУЗИЧКА КУЛТУРА
РАЗРЕД: IV
НЕДЕЉНИ ФОНД: 36
ГОДИШЊИ ФОНД: 1

Програм учења објављен је у *„Службеном гласнику Републике Србије – Просветном гласнику“,* број 11/2019 од 15.08. 2019.године. Примењује се од школске 2021/ 2022. године.

Уџбеници и друга литература за наставу(назив, аутор, издавач, година издања):МУЗИЧКА КУЛТУРА, Маја Обрадовићуџбеник за четврти разред,Вулкан знање,2021, ЦД, инструменти, свеске нотне.

Циљ учења Музичке културе је да код ученика развије интересовање и љубав према музици кроз индивидуално и колективно музичко искуство којим се подстиче развијање креативности, естетског сензибилитета и духа заједништва, као и одговорног односа према очувању музичког наслеђа и културе свога и других народа.

Редни број теме	Наставна тема	Број часова по теми	Начини и поступци за остваривање програма (по областима/темама)	Начин провере остварености планираних исхода	Међупредметне компетенције које се могу развијати	Међупредметно повезивање (навести предмет и садржај корелације)
1.	СЛУШАЊЕ МУЗИКЕ	10	Једноставна ритмичка и мелодијска пратња. Музичка питања иодговори и музичка допуњалка. Звучна прича на основу познатих музичких садржаја, звучне ономатопеје и илустрације на краћи литерарни текст (учење у контексту)	- ученичка знања из различитих области треба повезати и ставити у функцију разумевања музике - повезивати покрет и певање извођењем различитих врста музичких игара - радити на остваривању квалитетне комуникације у циљу развоја музичког укуса и интересовања ученика одговори и музичка допуњалка. Звучна прича на основу познатих музичких садржаја, звучне ономатопеје и илустрације на краћи литерарни текст (учење у контексту). Креирање покрета уз музику коју ученици изводе. Креирање мелодије на одабрани текст.	1.Компетенција за учење 2.Комуникација 3.Рад с подацима и информацијама 4.Дигитална компетенција 5.Решавање проблема 6.Сарадња 8.Одговоран однос према здрављу 11. Предузимљивост и оријентација ка предузетништву	Музичка култура Извођење музике: Дечји и алтернативни инструменти и начини свирања на њима. Српски језик Језичка култура: Причање о догађајима и доживљајима, стварним и измишљеним. Препричавање по плану.
2.	ИЗВОЂЕЊЕ МУЗИКЕ	22	Једноставна ритмичка и мелодијска пратња. Музичка питања иодговори и музичка	- ученичка знања из различитих области треба повезати и ставити у функцију разумевања музике	1.Компетенција за учење 2.Комуникација 3.Рад с подацима и	Музичка култура Извођење музике: Дечји и алтернативни инструменти и начини

			допуњалка. Звучна прича на основу познатих музичких садржаја, звучне ономатопеје и илустрације на краћи литерарни текст (учење у контексту)	- повезивати покрет и певање извођењем различитих врста музичких игара - радити на остваривању квалитетне комуникације у циљу развоја музичког укуса и интересовања ученика одговори и музичка допуњалка. Звучна прича на основу познатих музичких садржаја, звучне ономатопеје и илустрације на краћи литерарни текст (учење у контексту). Креирање покрета уз музику коју ученици изводе. Креирање мелодије на одабрани текст.	информацијама 4.Дигитална компетенција 5.Решавање проблема 6.Сарадња 8.Одговоран однос према здрављу 11. Предузимљивост и оријентација ка предузетништву	свирања на њима. Српски језик Језичка култура: Причање о догађајима и доживљајима, стварним и измишљеним. Препричавање по плану. Ликовна култура
3.	МУЗИЧКО СТВАРАЛАШТВО	4	Једноставна ритмичка и мелодијска пратња. Музичка питања иодговори и музичка допуњалка. Звучна прича на основу познатих музичких садржаја, звучне ономатопеје и илустрације на краћи литерарни текст (учење у контексту) Креирање покрета уз музику коју ученици изводе. Креирање мелодије на одабрани текст.	- ученичка знања из различитих области треба повезати и ставити у функцију разумевања музике - повезивати покрет и певање извођењем различитих врста музичких игара - радити на остваривању квалитетне комуникације у циљу развоја музичког укуса и интересовања ученика одговори и музичка допуњалка. Звучна прича на основу познатих музичких садржаја, звучне ономатопеје и илустрације на краћи литерарни текст (учење у контексту). Креирање покрета уз музику коју ученици изводе. Креирање мелодије на одабрани текст.	1.Компетенција за учење 2.Комуникација 3.Рад с подацима и информацијама 4.Дигитална компетенција 5.Решавање проблема 6.Сарадња 8.Одговоран однос према здрављу 11. Предузимљивост и оријентација ка предузетништву	Музичка култура Извођење музике: Дечји и алтернативни инструменти и начини свирања на њима. Српски језик Језичка култура: Причање о догађајима и доживљајима, стварним и измишљеним. Препричавање по плану.

Активности у наставном процесу	
Активности ученика	**Активности наставника**
слушају, износе мишљење, учествују у разговору, постављају и одговарају на питања, вреднују заједно са наставником	планира, припрема материјале, бира и презентује; мотивише; прати реализацију активности, вреднује заједно са ученицима

ПРОГРАМ УЧЕЊА ЗА ПРЕДМЕТ: Физичко и здравствено васпитање
РАЗРЕД: 4.
НЕДЕЉНИ ФОНД: 3
ГОДИШЊИ ФОНД: 108

Програм учења објављен је у *„Службеном гласнику Републике Србије – Просветном гласнику“,* број 11/2019 од 15.08. 2019.године. Примењује се од школске 2021/ 2022. године.

Уџбеници и друга литература за наставу(назив, аутор, издавач, година издања):-

Циљ учења Физичког и здравственог васпитања је да ученик унапређује физичке способности, моторичке вештине и знања из области физичке и здравствене културе, ради очувања здравља и примене правилног и редовног физичког вежбања у савременим условима живота и рада.

Редни број теме	Наставна тема	Број часова по теми	Начини и поступци за остваривање програма (по областима/темама)	Начин провере остварености планираних исхода	Међупредметне компетенције које се могу развијати	Међупредметно повезивање (навести предмет и садржај корелације)
1.	Атлетика	3	- фронтални - индивидуални - групни - рад у пару - практично вежбање	- посматрање и бележење активности ученика у педагошку свеску - бележење редовног доношења опреме за час - такмичење - антропометријско мерење - ангажовање и квалитет индивидуалног залагања и вођење евиденције о истом - процена рада (пано,табела...) -формативно и сумативно оцењивање	- компетенција за учење -комуникација -естетичка компетенција - решавање проблема - сарадња	Математика(мерење и мере) Српски језик (језичка култура)
2.	Вежбе на справама и тлу	15	- фронтални - индивидуални - групни - рад у пару - практично вежбање	- посматрање и бележење активности ученика у педагошку свеску - бележење редовног доношења опреме за час - такмичење - антропометријско мерење - ангажовање и квалитет индивидуалног залагања и вођење евиденције о истом - процена рада (пано,табела...) - формативно и сумативно	- компетенција за учење -комуникација -естетичка компетенција - решавање проблема - сарадња	Математика(мерење и мере) Српски језик (језичка култура)

				оцењивање		
3.	Ритмичка гимнастика и плес	6	- фронтални - индивидуални - групни - рад у пару - практично вежбање	- посматрање и бележење активности ученика у педагошку свеску - бележење редовног доношења опреме за час - такмичење - антропометријско мерење - ангажовање и квалитет индивидуалног залагања и вођење евиденције о истом - процена рада (пано,табела...) - формативно и сумативно оцењивање	- компетенција за учење -комуникација -естетичка компетенција - решавање проблема - сарадња	Математика(мерење и мере) Српски језик (језичка култура) Природа и друштво (моја домовина) Музичка култура (извођење музике)
4.	Основи спортских игара	9	- фронтални - индивидуални - групни - рад у пару - практично вежбање	- посматрање и бележење активности ученика у педагошку свеску - бележење редовног доношења опреме за час - такмичење - антропометријско мерење - ангажовање и квалитет индивидуалног залагања и вођење евиденције о истом - процена рада (пано,табела...) - формативно и сумативно оцењивање		Математика(мерење и мере) Српски језик (језичка култура
5.	Здравствено васпитање	3	- фронтални - индивидуални - групни - рад у пару - практично вежбање	- посматрање и бележење активности ученика у педагошку свеску - такмичење - ангажовање и квалитет индивидуалног залагања и вођење евиденције о истом - процена рада (пано,табела...) - формативно и сумативно оцењивање	- компетенција за учење -комуникација -естетичка компетенција - решавање проблема - сарадња - одговорно понашање - дигитална компетенција	Природа и друштво (човек као природно и друштвено биће; биљни и животињски свет) Математика(мерење и мере) Српски језик (језичка култура
Активности у наставном процесу						

Активности ученика	Активности наставника
Одговоран однос према постављеним задацима и исказано интересовање и мотивација за учење и напредовање,активно учествовање у настави сарадња са другима. - примењује и изводи једноставне вежбе обликовања -комбинује и користи моторичке вештинеу игри -примењује правилну технику дисања - игра дечји народни плес - поштује правила игара -примењује основне хигијенске мере - пажљиво слуша излагање учитеља - поштује другове и уважава разлике међу њима	- вођење евиденције о одговорном и правилном односу ученика - вођење евиденције о броју јављања за учешће у активностима - вођење евиденције о доношењу опреме за час - посматрање - праћење -пружање подршке - давање инструкција

ИЗБОРНИ ПРОГРАМ

ПРОГРАМ УЧЕЊА ЗА ПРЕДМЕТ: ГРАЂАНСКО ВАСПИТАЊЕ
РАЗРЕД: IV
НЕДЕЉНИ ФОНД: 1
ГОДИШЊИ ФОНД: 36

Програм учења објављен је у *„Службеном гласнику Републике Србије – Просветном гласнику“,* број 11/2019 од 15.08. 2019.године. Примењује се од школске 2021/ 2022. године.

Уџбеници и друга литература за наставу(назив, аутор, издавач, година издања): Сазнање о себи и другима 4,радна свеска за четврти разред, Змај, 2019,Марија Антић

Циљ учења Грађанског васпитања је подстицање развоја личности која је одговорна према својим правима и правима других, отворена за договор и сарадњу и спремна да активно учествује у животу школске и локалне заједнице, уважавајући принципе, процедуре и вредности демократског друштва.

Редни број теме	Наставна тема	Број часова по теми	Начини и поступци за остваривање програма (по областима/темама)	Начин провере остварености планираних исхода	Међупредметне компетенције које се могу развијати	Међупредметно повезивање (навести предмет и садржај корелације)
1.	Људска права	12	-примену различитих интерактивних облика рада као и одабир и коришћење одговарајућих метода и техника: радионице, симулације, играње улога, студије	-иницијална процена нивоа на коме се ученици налазе -вођење прописане педагошке документације у којима су видне	1.Компетенција за учење 2.Комуникација 3.Рад с подацима и информацијама 4.Дигитална компетенција 5.Решавање проблема 6.Сарадња	Природа и друштво – Природа, човек, друштво: Групе људи: становници и народи краја (права и обавезе; обичаји; суживот). Српски језик – Језичка култура: Различите

			случаја, дискусије, мини истраживања, једноставне акције -примена искуственог учење, тј. уобличавање и поимање личних, аутентичних доживљаја и ставова ученика кроз размену у групи -постављање ученика у различите ситуације евалуације и самоевалуације;	белешке о редовност у похађању наставе, заинтересованост и активно укључивање у процес рада групе, напредовање и развој, као и самосталности у раду ученика -заједничко вредновање ученика и наставника - самопроцена оцене од стране ученика * тимски рад (посматрање наставника, излагање група, процена осталих ученика) * рад у пару (посматрање наставника, излагање парова, процена осталих ученика) *вођење евиденције о учешћу ученика на такмичењима	7.Одговорно учешће у демократском друштву 8.Одговоран однос према здрављу 9.Одговоран однос према околини 10.Естетичка компетенција 11. Предузимљивост и оријентација ка предузетништву	комуникативне ситуације (комуникација са одраслима и са вршњацима; у школи, у продавници, телефонски разговор, поздрављања, честитања и сл.) Ликовна култура – Споразумевање: Говор тела. Поглед, израз лица, држање тела, гест и кретање, однос вербалне и невербалне комуникације.
2	Демократско друштво	10	-примену различитих интерактивних облика рада као и одабир и коришћење одговарајућих метода и техника: радионице, симулације, играње улога, студије случаја, дискусије, мини истраживања, једноставне акције -примена искуственог учење, тј. уобличавање и поимање личних, аутентичних доживљаја и ставова ученика кроз размену у групи -постављање ученика у различите ситуације евалуације и самоевалуације;		1.Компетенција за учење 2.Комуникација 3.Рад с подацима и информацијама 4.Дигитална компетенција 5.Решавање проблема 6.Сарадња 7.Одговорно учешће у демократском друштву 8.Одговоран однос према здрављу 9.Одговоран однос према околини 10.Естетичка компетенција 11. Предузимљивост и оријентација ка предузетништву	Природа и друштво – Природа, човек, друштво: Групе људи: становници и народи краја (права и обавезе; обичаји; суживот). Српски језик – Језичка култура: Различите комуникативне ситуације (комуникација са одраслима и са вршњацима; у школи, у продавници, телефонски разговор, поздрављања, честитања и сл.) Ликовна култура – Споразумевање: Говор тела. Поглед, израз лица, држање тела, гест и кретање, однос вербалне и невербалне комуникације.
3.	Процеси у савременом свету	8	-примену различитих интерактивних облика рада као и одабир и коришћење одговарајућих метода и техника: радионице, симулације, играње улога, студије		1.Компетенција за учење 2.Комуникација 3.Рад с подацима и информацијама 4.Дигитална компетенција 5.Решавање проблема 6.Сарадња	Природа и друштво – Природа, човек, друштво: Групе људи: становници и народи краја (права и обавезе; обичаји; суживот). Српски језик – Језичка култура: Различите

			случаја, дискусије, мини истраживања, једноставне акције -примена искуственог учење, тј. уобличавање и поимање личних, аутентичних доживљаја и ставова ученика кроз размену у групи -постављање ученика у различите ситуације евалуације и самоевалуације;		7.Одговорно учешће у демократском друштву 8.Одговоран однос према здрављу 9.Одговоран однос према околини 10.Естетичка компетенција 11. Предузимљивост и оријентација ка предузетништву	комуникативне ситуације (комуникација са одраслима и са вршњацима; у школи, у продавници, телефонски разговор, поздрављања, честитања и сл.) Ликовна култура – Споразумевање: Говор тела. Поглед, израз лица, држање тела, гест и кретање, однос вербалне и невербалне комуникације.
4.	Грађански активизам	6	-примену различитих интерактивних облика рада као и одабир и коришћење одговарајућих метода и техника: радионице, симулације, играње улога, студије случаја, дискусије, мини истраживања, једноставне акције -примена искуственог учење, тј. уобличавање и поимање личних, аутентичних доживљаја и ставова ученика кроз размену у групи -постављање ученика у различите ситуације евалуације и самоевалуације;		1.Компетенција за учење 2.Комуникација 3.Рад с подацима и информацијама 4.Дигитална компетенција 5.Решавање проблема 6.Сарадња 7.Одговорно учешће у демократском друштву 8.Одговоран однос према здрављу 9.Одговоран однос према околини 10.Естетичка компетенција 11. Предузимљивост и оријентација ка предузетништву	Природа и друштво – Природа, човек, друштво: Групе људи: становници и народи краја (права и обавезе; обичаји; суживот). Српски језик – Језичка култура: Различите комуникативне ситуације (комуникација са одраслима и са вршњацима; у школи, у продавници, телефонски разговор, поздрављања, честитања и сл.) Ликовна култура – Споразумевање: Говор тела. Поглед, израз лица, држање тела, гест и кретање, однос вербалне и невербалне комуникације.

Активности у наставном процесу	
Активности ученика	**Активности наставника**
слушају, износе своје мишљење, заједнички формулишу закључке дискутују, глуме, истражују примењују научено у новим ситуацијама учествују у самооцењивању и вредновању резултата рада	планира, истиче циљ теме и часова прати, пружа подршку и усмерава подстиче ученике на стваралачко истраживање подстиче сарадњу и тимски рад ученика заједно са ученицима вреднује резултате процеса рада у току часова

НАЧИН ПРИЛАГОЂАВАЊА ОБРАЗОВАЊА И ВАСПИТАЊА УЧЕНИЦИМА КОЈИМА ЈЕ ПОТРЕБНА ДОДАТНА ПОДРШКА У ОБРАЗОВАЊУ

За ученике којима је потребна додатна подршка због тешкоћа у приступању, укључивању и учествовању у образовању и васпитању, планирају се и спроводе мере за отклањање физичких, комуникацијских и социјалних препрека (мере индивидуализације), односно доноси индивидуални образовни план.

Препоручени начини прилагођавања програма учења ученицима којима је потребна додатна образовна подршка:

- просторно, садржајно и методичко прилагођавање наставног програма (нпр. размештај седења, избор градива за учење и вежбање, прилагођавање задатака, начина и врста оцењивања, домаћих...)
- што већа индивидуализација наставе, а посебно са ученицима којима је потребна додатна образовна подршка и надареним ученицима
- размена искустава и сарадња са члановима Већа и стручним сарадницима у школи...
- и све друго што ће се применити у складу са конкретним случајем

ПРОГРАМ УЧЕЊА ЗА ПРЕДМЕТ: ВЕРСКА НАСТАВА (Православни катихизис)
РАЗРЕД: 4.
НЕДЕЉНИ ФОНД: 1
ГОДИШЊИ ФОНД: 36

Програм учења објављен је у *„Службеном гласнику Републике Србије – Просветном гласнику“,* број 11 од 26.8.2016. године. Примењује се од 1.9. 2016. године.

Уџбеници и друга литература за наставу(назив, аутор, издавач, година издања): „Радна свеска за верску наставу за 4.разред“, Ваљевска Епархија, Принтекс, Ваљево 2016.

Циљ верске наставе јесте да се њоме посведоче садржај вере и духовно искуство традиционалних цркава и религијских заједница које живе и делују на нашем животном простору, да се ученицима пружи целовит религијски поглед на свет и живот и да им се омогући слободно усвајање духовних и животних вредности цркве или заједнице којој историјски припадају, односно чување и неговање сопственог верског и културног идентитета. Ученици треба да упознају веру и духовне вредности сопствене, историјски дате цркве или верске заједнице у отвореном и толерантном дијалогу, уз уважавање других религијских искустава и филозофских погледа, као и научних сазнања и свих позитивних искустава и достигнућа човечанства.

Редни број теме	Наставна тема	Број часова по теми	Начини и поступци за остваривање програма (по областима/темама)	Начин провере остварености планираних исхода	Међупредметне компетенције које се могу развијати	Међупредметно повезивање (навести предмет и садржај корелације)
1.	**Увод**	**1**	Катихизација као литургијска делатност- заједничко је дело катихете (вероучитеља) и његових ученика. Катихета (вероучитељ) би требало	Евалуацију наставе (процењивање успешности реализације наставе и остварености задатака и исхода наставе) наставник ће остварити на два начина: -процењивањем реакције ученика или прикупљањем коментара ученика путем анкетних	Комуникација, сарадња, компетенција за учење, одговорно учешће у друштву,верским слободама, естетичка компетенција,	Српски језик и књижевност - област Језичка култура Свет око нас - област Разноврсност природе Ликовна култура - област Ликовна култура и

			стално да има науму да катихеза не постоји ради гомилања информација („знања о вери“), већ као настојање да се учење и искуство Цркве лично усвоје и спроведу у живот кроз слободно учешће у богослужбеном животу Цркве. На почетку сваке наставне теме ученике би требало упознати са циљевима и исходима наставе, садржајима по темама, начином остваривања програма рада, као и са начином вредновања њиховог рада. Уводне часове требало би осмислити тако да допринесу међусобном упознавању ученика, упознавању ученика с циљевима, исходима, наставним садржајима, али и тако да наставник стекне почетни увид у то каквим предзнањима и ставовима из подручја Православног катихизиса, група располаже. Реализација програма требало би	евалуационих листића; -провером знања које ученици усвајају на часу и испитаивањем ставова; А и непосредним описним оцењивањем ученика кроз: -усмено испитивање; -писмено испитивање; -посматрање понашања ученика;	одговоран однос према околини, одговоран однос према здрављу.	окружење Музичка култура - област Слушање музике Грађ. васпитање - област Процеси у савременом свету
2.	**Црква је наш избор**	**7**		Евалуацију наставе (процењивање успешности реализације наставе и остварености задатака и исхода наставе) наставник ће остварити на два начина: -процењивањем реакције ученика или прикупљањем коментара ученика путем анкетних евалуационих листића; -провером знања које ученици усвајају на часу и испитаивањем ставова; А и непосредним описним оцењивањем ученика кроз: -усмено испитивање; -писмено испитивање; -посматрање понашања ученика;	Комуникација, сарадња, компетенција за учење, одговорно учешће у друштву,верским слободама, естетичка компетенција, одговоран однос према околини, одговоран однос према здрављу.	Српски језик и књижевност - област Језичка култура Свет око нас - област Разноврсност природе Ликовна култура - област Ликовна култура и окружење Музичка култура - област Слушање музике Грађ. васпитање - област Процеси у савременом свету
3.	**Христос нас све зове**	**7**		Евалуацију наставе (процењивање успешности реализације наставе и остварености задатака и исхода наставе) наставник ће остварити на два начина: -процењивањем реакције ученика или прикупљањем коментара ученика путем анкетних евалуационих листића; -провером знања које ученици усвајају на часу и испитаивањем ставова;	Комуникација, сарадња, компетенција за учење, одговорно учешће у друштву,верским слободама, естетичка компетенција, одговоран однос према околини, одговоран однос према здрављу.	Српски језик и књижевност - област Језичка култура Свет око нас - област Разноврсност природе Ликовна култура - област Ликовна култура и окружење Музичка култура - област Слушање музике

			да се одвија у складу с принципима савремене активне наставе, која својом динамиком	А и непосредним описним оцењивањем ученика кроз: -усмено испитивање; -писмено испитивање; -посматрање понашања ученика;		Грађ. васпитање - област Процеси у савременом свету
4.	**Диван је Бог у светима својима**	**7**	подстиче ученике на истраживачки и проблемски приступ садржајима тема. У току реализације стављати нагласак више на доживљајно и формативно, а мање на сазнајно и информативно. Квалитет наставе се постиже када се наставни садржаји реализују у складу са савременим педагошким захтевима у погледу употребе разноврсних метода, облика рада и наставних средстава. Имаући у виду захтеве наставног програма и могућности транспоновања наставног садржаја у педагошко дидактичка решења, наставник би требало да води рачуна и о психолошким чиниоцима извођења наставе – узрасту ученика, нивоу	Евалуацију наставе (процењивање успешности реализације наставе и остварености задатака и исхода наставе) наставник ће остварити на два начина: -процењивањем реакције ученика или прикупљањем коментара ученика путем анкетних евалуационих листића; -провером знања које ученици усвајају на часу и испитаивањем ставова; А и непосредним описним оцењивањем ученика кроз: -усмено испитивање; -писмено испитивање; -посматрање понашања ученика;	Комуникација, сарадња, компетенција за учење, одговорно учешће у друштву,верским слободама, естетичка компетенција, одговоран однос према околини, одговоран однос према здрављу.	Српски језик и књижевност - област Језичка култура Свет око нас - област Разноврсност природе Ликовна култура - област Ликовна култура и окружење Музичка култура - област Слушање музике Грађ. васпитање - област Процеси у савременом свету
5.	**Значај врлинског живота**	**7**		Евалуацију наставе (процењивање успешности реализације наставе и остварености задатака и исхода наставе) наставник ће остварити на два начина: -процењивањем реакције ученика или прикупљањем коментара ученика путем анкетних евалуационих листића; -провером знања које ученици усвајају на часу и испитаивањем ставова; А и непосредним описним оцењивањем ученика кроз: -усмено испитивање; -писмено испитивање;	Комуникација, сарадња, компетенција за учење, одговорно учешће у друштву,верским слободама, естетичка компетенција, одговоран однос према околини, одговоран однос према здрављу.	Српски језик и књижевност - област Језичка култура Свет око нас - област Разноврсност природе Ликовна култура - област Ликовна култура и окружење Музичка култура - област Слушање музике Грађ. васпитање - област Процеси у савременом свету

			психофизичког развоја, интересовањима, склоностима, способностима и мотивацији ученика. У остваривању савремене наставе наставе наставник је извор знања, креатор, организатор и координатор ученичких активности у наставном процесу. Настава је успешно реализована ако је ученик спреман да Цркву схвати као простор за остваривање своје личности кроз заједничарење са ближњима и Тројичним Богом који постаје извор и пуноћа његовог живота.	-посматрање понашања ученика;		
6.	**Са нама је Бог**	**4**		Евалуацију наставе (процењивање успешности реализације наставе и остварености задатака и исхода наставе) наставник ће остварити на два начина: -процењивањем реакције ученика или прикупљањем коментара ученика путем анкетних евалуационих листића; -провером знања које ученици усвајају на часу и испитаивањем ставова; А и непосредним описним оцењивањем ученика кроз: -усмено испитивање; -писмено испитивање; -посматрање понашања ученика;	Комуникација, сарадња, компетенција за учење, одговорно учешће у друштву,верским слободама, естетичка компетенција, одговоран однос према околини, одговоран однос према здрављу.	Српски језик и књижевност - област Језичка култура Свет око нас - област Разноврсност природе Ликовна култура - област Ликовна култура и окружење Музичка култура - област Слушање музике Грађ. васпитање - област Процеси у савременом свету
7.	**Евалуација**	**3**		Евалуацију наставе (процењивање успешности реализације наставе и остварености задатака и исхода наставе) наставник ће остварити на два начина: -процењивањем реакције ученика или прикупљањем коментара ученика путем анкетних евалуационих листића; -провером знања које ученици усвајају на часу и испитаивањем ставова; А и непосредним описним оцењивањем ученика кроз: -усмено испитивање; -писмено испитивање; -посматрање понашања ученика;	Комуникација, сарадња, компетенција за учење, одговорно учешће у друштву,верским слободама, естетичка компетенција, одговоран однос према околини, одговоран однос према здрављу.	Српски језик и књижевност - област Језичка култура Свет око нас - област Разноврсност природе Ликовна култура - област Ликовна култура и окружење Музичка култура - област Слушање музике Грађ. васпитање - област Процеси у савременом свету
Активности у наставном процесу						
Активности ученика				**Активности наставника**		

Ученици: - читају задате текстове -осликавају задате садржаје -усвајају мелодије и изводе исте -активно учествују у раду -савладавају исходе наставних јединица и наставних тема и у стању су да их повезују -постављају питања -исказују своје ставове и показују адекватно понашање -врше корелацију са осталим предметима кроз усмени, писани и уметнички рад	Наставник: -осмишљава и методички представља материјал за учење -подстиче ученике на активности -одговара на питања -истиче исходе наставне јединице и повезује их -врши корелацију са одговарајућим предметима - даје упутства, смернице и препоруке за савладавање наставних јединица - по потреби даје додатна упутства за учење и рад -непосредно описно оцењивањује ученике кроз усмено испитивање и посматрање понашања ученика -процењује реакције ученика или прикупља и записује коментаре -провера знања које ученици усвајају на часу и испитује ставове -анализира показано знање, ставове и понашање

ПРОГРАМ УЧЕЊА: ПРОЈЕКТНА НАСТАВА
РАЗРЕД: IV
НЕДЕЉНИ ФОНД: 1
ГОДИШЊИ ФОНД: 36

Програм учења објављен је у *„Службеном гласнику Републике Србије – Просветном гласнику“,* број 11/2019 од 15.08. 2019.године. Примењује се од школске 2021/ 2022. године.

Уџбеници и друга литература за наставу(назив, аутор, издавач, година издања): Приручник учитеље, потребан материјал за пројекат.

Циљ учења Пројектне наставе је стицање знања и оспособљавање ученика да знања примене у животу, решавање актуелних проблема из животног окружења, самостално коришћење различитих извора ради стицања нових знања, подстицање за истраживањем, истраживачко учење, развој интересовања за уметност, културу и демократију, развој комуникационих вештина.

Редни број теме	Наставна тема	Број часова по теми	Начини и поступци за остваривање програма (по областима/темама)	Начин провере остварености планираних исхода	Међупредметне компетенције које се могу развијати	Међупредметно повезивање (навести предмет и садржај корелације)
1.	**КОЛИКО ПОЗНАЈЕМ СРБИЈУ**	18	-ПРИРОДА И ДРУШТВО - Природне и друштвене одлике Србије (положај, територија, граница, симболи, природне карактеристике, типичне, ретке и угрожене врсте биљака и животиња, национални паркови, друштвене карактеристике природни ресурси и делатности	-систематско посматрање -вођење прописане педагошке документације у којима су видне белешке о редовност у похађању наставе,	1.Компетенција за учење 2.Комуникација 3.Рад с подацима и информацијама 4.Дигитална компетенција 5.Решавање проблема 6.Сарадња	Српски језик: Књижевност Природа и друштво:Природне и друштвене одлике Србије Прошлост Ликовна култура:Простор, Композиција у простору Споразумевање Наслеђе Српски језик:Књижевност,

			у различитим крајевима) Прошлост Србије (историјски извори,живот у далекој прошлости – занимања, одевање, исхрана, дечије игре. СРПСКИ ЈЕЗИК –опис, приповедање, драмска радња ЛИКОВНА КУЛТУРА –Непокретни објекти у отвореном и затвореном простору (споменици, уметничка дела, експонати...). Поставка изложбе, уређење просторије, уређење школе, уређење околине у локалној заједници.	заинтересованост и активно укључивање у процес рада групе, напредовање и развој, као и самосталности у раду ученика -заједничко вредновање ученика и наставника - самопроцена оцене од стране ученика	7.Одговорно учешће у демократском друштву 8.Одговоран однос према здрављу 9.Одговоран однос према околини 10.Естетичка компетенција 11.Предузимљивост и оријентација ка предузетништву.	Језичка култура Природа и друштво: Природа, човек, друштво Ликовна култура: Материјали Музичка култура: Извођење музике Природа и друштво: Човек – природно, друштвено и свесно биће Српски језик: Књижевност, Језичка култура Ликовна култура: Спрозумевање, Композиција
2.	**ИГРА ЈЕ НАЈВАЖНИЈИ ДЕЧЈИ ПОСАО**	8	Физичко васпитање-Полазна основа за оцену је ученикова способност, степен спретности и умешности. Узима се у обзир и индивидуално напредовање у односу на сопствена претходна постигнућа и могућности, а нарочито се узима у обзир ангажовање ученика у наставном процесу. СРПСКИ ЈЕЗИК –опис, приповедање, драмска радња ЛИКОВНА КУЛТУРА – Непокретни објекти у отвореном и затвореном простору (споменици, уметничка дела, експонати...). Поставка изложбе, уређење просторије, уређење школе, уређење околине у локалној заједници.	-системтско посматрање -вођење прописане педагошке документације у којима су видне белешке о редовност у похађању наставе, заинтересованост и активно укључивање у процес рада групе, напредовање и развој, као и самосталности у раду ученика -заједничко вредновање ученика и наставника - самопроцена оцене од стране ученика	1.Компетенција за учење 2.Комуникација 3.Рад с подацима и информацијама 4.Дигитална компетенција 5.Решавање проблема 6.Сарадња 7.Одговорно учешће у демократском друштву 8.Одговоран однос према здрављу 9.Одговоран однос према околини 10.Естетичка компетенција 11.Предузимљивост и оријентација ка предузетништву.	Српски језик: Књижевност Природа и друштво:Природне и друштвене одлике Србије Прошлост Ликовна култура:Простор, Композиција у простору Споразумевање Наслеђе Српски језик:Књижевност, Језичка култура Природа и друштво: Природа, човек, друштво Ликовна култура: Материјали Музичка култура: Извођење музике Природа и друштво: Човек – природно, друштвено и свесно биће Српски језик: Књижевност, Језичка култура Ликовна култура: Спрозумевање, Композиција
3.	**НАКОН**	10	-ПРИРОДА И ДРУШТВО -	-системтско	1.Компетенција за	Српски језик: Књижевност

	ЧЕТИРИ ГОДИНЕ		Природне и друштвене одлике Србије (положај, територија, граница, симболи, природне карактеристике, типичне, ретке и угрожене врсте биљака и животиња, национални паркови, друштвене карактеристике природни ресурси и делатности у различитим крајевима) Прошлост Србије (историјски извори,живот у далекој прошлости – занимања, одевање, исхрана, дечије игре. СРПСКИ ЈЕЗИК –опис, приповедање, драмска радња ЛИКОВНА КУЛТУРА – Непокретни објекти у отвореном и затвореном простору (споменици, уметничка дела, експонати...). Поставка изложбе, уређење просторије, уређење школе, уређење околине у локалној заједници. Физичко васпитање Полазна основа за оцену је ученикова способност, степен спретности и умешности. Узима се у обзир и индивидуално напредовање у односу на сопствена претходна постигнућа и могућности, а нарочито се узима у обзир ангажовање ученика у наставном процесу.	посматрање -вођење прописане педагошке документације у којима су видне белешке о редовност у похађању наставе, заинтересованост и активно укључивање у процес рада групе, напредовање и развој, као и самосталности у раду ученика -заједничко вредновање ученика и наставника - самопроцена оцене од стране ученика	учење 2.Комуникација 3.Рад с подацима и информацијама 4.Дигитална компетенција 5.Решавање проблема 6.Сарадња 7.Одговорно учешће у демократском друштву 8.Одговоран однос према здрављу 9.Одговоран однос према околини 10.Естетичка компетенција 11.Предузимљивост и оријентација ка предузетништву.	Природа и друштво:Природне и друштвене одлике Србије Прошлост Ликовна култура:Простор, Композиција у простору Споразумевање Наслеђе Српски језик:Књижевност, Језичка култура Природа и друштво: Природа, човек, друштво Ликовна култура: Материјали Музичка култура: Извођење музике Природа и друштво: Човек – природно, друштвено и свесно биће Српски језик: Књижевност, Језичка култура Ликовна култура: Спрозумевање, Композиција

Активности у наставном процесу	
Активности ученика	**Активности наставника**
самостално прикупљају релевантне информације, организују материјал, анализирају податке, користе ИКТ уређаје, креирају крајњи резултат – продукт, презентују резултате рада , учествују у самооцењивању и вредновању резултата рада	предлаже тему, помаже ученицима да поставе циљеве и задатке одабране теме , прати, пружа подршку и усмерава , подстиче ученике на стваралачко истраживање,подстиче сарадњу и тимски рад ученика,заједно са ученицима вреднује резултате процеса и пројекта

ПРОГРАМ УЧЕЊА ЗА ПРЕДМЕТ: ХОР
РАЗРЕД: ЧЕТВРТИ
НЕДЕЉНИ ФОНД: 1
ГОДИШЊИ ФОНД: 36

Програм учења објављен је у *„Службеном гласнику Републике Србије – Просветном гласнику“,* број 11/2019 од 15.08. 2019.године. Примењује се од школске 2021/ 2022. године.

Уџбеници и друга литература за наставу(назив, аутор, издавач, година издања): Музичка култура за четврти разред основне школе

Образовни циљ учења предмета Хор обухвата развијање музичког укуса, стваралачких способности, спонтаног изражавања, музичког слуха и ритма, развијање гласовних могућности и учвршћивање интонације, способност за фино нијансирање и изражајно певање применом елемената музичке изражајности (темпо, динамика...). Учешће у хору развија дечји глас, правилно држање, дисање, интонацију, изговор и артикулацију, развијање осећања припадности колективу - тимски рад, развијање толеранције, дисциплине, поштовања различитости и правила понашања, развијање одговорности појединца за успех целе групе, стицање самопоуздања, савладавање треме и пружање помоћи у смислу вршњачког учења и сарадње. Упознавање разноврсних дела домаћих и страних аутора доприноси развоју опште културе, међусобном разумевању, уважавању и поштовању.

Редни број теме	Наставна тема	Број часова по теми	Начини и поступци за остваривање програма (по областима/темама)	Начин провере остварености планираних исхода	Међупредметне компетенције које се могу развијати	Међупредметно повезивање (навести предмет и садржај корелације)
1.	Химне	**6**	Комбиновање различитих врста дидактичког материјала: илустрација, шема, графикона Користити методе/технике и облике рада, које активирају ученике и у којима су самосталнији у раду Обезбеђивање корелације са сродним предметима Припремање наставника за часове, водећи рачуна о особеностима одељења	- дефинише шта је музика; - препозна и разликује дела која припадају музичкој уметности одмузике којасе користи као средство комуникације; - уочава у којим је све приликама музика уобичајени део живота сваког човека.	Естетичка компетенција; Дигитална компетенција; Сарадња; Комуникација; Компетенције за учење; Рад са подацима и информацијама; Решавање проблема; Одговорно учешће у демократском друштву; Одговоран однос прма здрављу; Одговоран однос према околини.	Природа и друштво (елементи музичке изражајности; мелодија, ритам,темпо,динамика и утицај на ученика; упознавање светске музике и традиције других народа, искаже своје мишљење о значају и улози музике у животу човека праисторије; искаже своје мишљење о значају и улози музике у животу човека антике;) Књижевност (дела српске књижевности која се користе у музици) Енглески језик (знање страног језика кроз певање

2.	Дечје песме	**15**	Комбиновање различитих врста дидактичког материјала: илустрација, шема, графикона Користити методе/технике и облике рада, које активирају ученике и у којима су самосталнији у раду Обезбеђивање корелације са сродним предметима Припремање наставника за часове, водећи рачуна о особеностима одељења	- дефинише шта је музика; - препозна и разликује дела која припадају музичкој уметности одмузике којасе користи као средство комуникације; - уочава у којим је све приликама музика уобичајени део живота сваког човека.	Естетичка компетенција; Дигитална компетенција; Сарадња; Комуникација; Компетенције за учење; Рад са подацима и информацијама; Решавање проблема; Одговорно учешће у демократском друштву; Одговоран однос прма здрављу; Одговоран однос према околини.	песама) Ликовна култура (ликовна уметност и значај у развоју музике;) Народна традиција (утицај и значај музике за очување српске музичке традиције) Светска уметничка музика Српски језик (матерњи језик као средство изражавања у музици) Верска настава (настанак, појам и значај српске духовне музике) Унутар предметна (савремена дечја песма) Унутар предметна (српска уметничка музика) Филмска уметност (улога и значај музике у настанку филма;)
3.	Народне песме	**15**	Комбиновање различитих врста дидактичког материјала: илустрација, шема, графикона Користити методе/технике и облике рада, које активирају ученике и у којима су самосталнији у раду Обезбеђивање корелације са сродним предметима Припремање наставника за часове, водећи рачуна о особеностима одељења	- дефинише шта је музика; - препозна и разликује дела која припадају музичкој уметности одмузике којасе користи као средство комуникације; - уочава у којим је све приликама музика уобичајени део живота сваког човека.	Естетичка компетенција; Дигитална компетенција; Сарадња; Комуникација; Компетенције за учење; Рад са подацима и информацијама; Решавање проблема; Одговорно учешће у демократском друштву; Одговоран однос прма здрављу; Одговоран однос према околини.	
Активности у наставном процесу						
Активности ученика				**Активности наставника**		

На самом почетку треба бирати лакше песме које имају једноставне речи и мелодију. Код обраде нове песме најпре се приступа анализи текста. Певач на слушаоца делује и тоном и речју. У том смислу наставник треба да инсистира на доброј дикцији која подразумева јасан и разговетан изговор текста, односно самогласника и сугласника, али и на правилном акцентовању речи. За вежбање дикције препоручује се и певање слогова или одговарајућег текста на истој тонској висини.

Следи усвајање мелодије у фрагментима. Уколико је композиција двогласна, ова фаза припреме захтева одвојене пробе по гласовима, све док свака група не буде интонативно сигурна. На заједничкој проби хора, након усвајања песме/композиције у целини треба обратити пажњу на динамику и агогику.

Важно је да се у хору постигне једнака интонација, почев од првог тона песме. Наставник изведе тон који деца треба да понављају док не отпевају тачно. Наставља са различитим тоновима у тоналитету песме. Оваква врста имитације помаже деци да науче како да 'чују' тон и ускладе своје гласове да би га тачно интерпретирала.

Ученицима треба јасно ставити до знања да је важно да слушају једно друго, нарочито код унисоног певања. Уколико не чују ученика поред себе, значи да певају прегласно.

Уколико се уз певање изводи и кореографија, добро је покрете увежбати пре текста.

Већ од прве пробе хора треба упутити ученике на правила понашања: нема причања у току извођења, жвакања жвака, треба да стоје право (мада их не можемо спречити да се врпоље). Ако ученици правила усвоје на пробама, лакше ће их поштовати на концертима. Незаобилазни су и детаљи везани за избор одеће за наступе, уласка на сцену, распореда стајања, поклањања, изласка на и са сцене...

Наставник формира хор на основу провере слуха и гласовних могућности ученика, дикције и осећаја за ритам. Код сваког ученика наставник треба да пронађе његов природни певачки регистар и опсег на основу чега врши поделу на певачке гласове (први и други, односно горњи и доњи) за извођење двогласних композиција.

На часовима хора, наставник треба да укаже на важност држања тела, дисања и правилног изговора гласова. Услов правилног дисања је правилно држање тела. Крајњи циљ је природно и синхронизовано певање и уједначен звук хора.

Вежбе дисања су важне за загревање гласница, отварање дисајних путева и опуштање грла. Практикују се пре вежби певања и значајне су за регулисање даха у току певања. На пример:

13.Опуштање грла - ученици треба дубоко да удахну и симулирају зевање.

14.Код следеће вежбе треба да удахну кроз нос, а потом и издахну на уста бројећи до четири, као да желе да угасе свећу. Важно је да „дишу стомаком" уместо грудима (могу да положе руке на стомак и да удишу тако да им стомаци „расту").

15.Затим удахну кроз нос, изброје до четири и издишу кроз уста, тј. зубе, изговарајући 'сссссс', први пут тихо, а затим гласно.

16.Поновити вежбу тако што глас V изговарају испрекидано. Варијанта ове вежбе за активирање дијафрагме је опонашање смеха Деда Мраза ('Хо, хо, хо...') или испрекидано дување у замишљену свећу.

Вежбе распевавања доприносе квалитету певања и прецизном интонирању, чак и у почетним фазама. Како је певање и техничка вештина, распевавање може помоћи развоју дечијих гласова. Наставник треба да буде креативан и користити вокализе које ће бити забавне деци, јер основни циљ јесте да заволе певање.

Назив:ЧОС
Број часова:36

Циљ наставе је развијање моралних особина, ставова и уверења ученика, упознавање ученике са школским животом и односима којима уважавају друге. Упућује на естетска осећања, формирање културно-хигијенских и здравствених навика и формирање става о заштити животне средине.

Наставна тема	Број часова по теми	Активности ученика	Активности наставника	Циљеви и задаци садржаја програма
БЕЗБЕДНОСТ ЗАШТИТА ЗДРАВЉА КАКО ДО ДОБРОГ УСПЕХА И ПРИМЕРНОГ ВЛАДАЊА ЖИВОТ У ШКОЛИ КУЛТУРА ПОНАШАЊА ЗАШТИТА ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ ЗАШТИТА ОД НАСИЉА, ДИСКРИМИНАЦИЈЕ ФИЛАНТРОПИЈА	3 4 4 7 5 5 5 3	слушају, износе своје мишљење, заједнички формулишу закључке анализирају свој и рад других дискутују, глуме, истражују планирају акције учествују у самооцењивању и вредновању резултата рада	- започиње и усмерава разговор и дискусију, подстиче сарадњу и тимски рад ученика, заједно са ученицима вреднује резултате наставног процеса и учешћа у различитим ваннаставним активностима	Циљ наставе је развијање моралних особина, ставова и уверења ученика, упознавање ученике са школским животом и односима којима уважавају друге. Упућује на естетска осећања, формирање културно-хигијенских и здравствених навика и формирање става о заштити животне средине.
НАЧИНИ И ПОСТУПЦИ ОСТВАРИВАЊА ПРОГРАМА				
-повезивање садржај рада са ситуацијама из свакодневног живота у школи и ван ње -одабир и коришћење одговарајућих метода и техника рада - организовање истраживачких активности -оцењивање позитивних страна понашања и рада и како се могу још побољшати -израда паноа - организовање радионица -постављање ученика у различите ситуације евалуације и самоевалуације;				

4.5. Пети разред

ПРОГРАМ НАСТАВЕ И УЧЕЊА ЗА ПРЕДМЕТ: СРПСКИ ЈЕЗИК И КЊИЖЕВНОСТ
РАЗРЕД: пети
НЕДЕЉНИ ФОНД: 5
ГОДИШЊИ ФОНД: 180

Програм наставе и учења објављен је у *„Службеном гласнику Републике Србије – Просветном гласнику“,* број : 15 од 30.8.2018. године. Примењује се од школске 2018/2019. године.
Уџбеници и друга литература за наставу(назив, аутор, издавач, година издања): **ЧИТАНКА 5: Александар Јерков, Анђелка Петровић, Катарина Колаковић; ГРАМАТИКА 5: Данијела Милићевић, Сунчица Ракоњац Николов, Катарина Колаковић, Анђелка Петровић**
Циљ учења Српског језика и књижевности је да се ученик оспособи да правилно користи српски језик у различитим комуникативним ситуацијама, у говору и писању, тако што ће овладати основним законитостима српског књижевног језика, да стиче основна знања о улози и значају језика у националној култури и изградњи националног идентитета; да кроз читање и тумачење књижевних дела из српске и светске баштине развија читалачке компетенције које, уз књижевно знање, обухватају емоционално и фантазијско уживљавање, живо памћење, истраживачко посматрање, подстичу имагинацију и уметнички сензибилитет, естетско доживљавање и критичко мишљење, морално просуђивање и асоцијативно повезивање; да се одговарајућим врстама читања оспособљава да усмерено приступа делу и приликом тумачења открива различите слојеве и значења; да стиче основна знања о месту, улози и значају језика и књижевности у српској и светској култури, негује љубав према српском језику и књижевности; да стиче и развија најшира хуманистичка знања и да научи како функционално да повезује садржаје предметних области.

Редни број теме	Наставна тема	Број часова по теми	Начини и поступци за остваривање програма (по областима/темама)	Начин провере остварености планираних исхода	Међупредметне компетенције које се могу развијати	Међупредметно повезивање (навести предмет и садржај корелације)
1.	**КЊИЖЕВНОСТ**	**70**	Комбиновање различитих врста дидактичког материјала: Изражајним читањем ученици утичу на говорну културу -Читањем самостално доносе закључке о стваралаштву појединих писаца -Уочавањем стилских средстава ученици вреднују литерарни поступак -На примеру песме стичу и примењују знања о строфи, стиху и рими. -Читањем различитих приповедних врста ученици	Процес праћења и вредновања ученика се започиње иницијалном проценом нивоа постигнућа ученика. Инструменти за проверавање остварености прописаних исхода (разговор, посматрање, 15 мин. провера знања, тематске провере знања, тест – годишња провера знања). Ученике треба оспособљавати и охрабривати да	Компетенција за учење; Рад са подацима и информацијама; Комуникациаја; Одговорно учешће у демократском друштву; Естетичка компетенција; Решавање проблема; Сарадња; Дигитална компетенција; Одговоран однос према околини; Одговоран однос	Историја; веронаука; Ликовна и музичка култура, народна традиција, информатика, страни језици Историја-друштвено-историјска локализација књижевних текстова и ликова који се у њима појављују, историјски оквири језичког развоја. Географија-географско-демографске одлике средине за које се везују радње књижевних текстова, легенде. Ликовна култура илустрације књижевних текстова. Музичка култура- мотивски. Страни

			развијају позитиван став о прозном стваралаштву -Познавањем стваралачког опуса неког писца ученици самостално закључују о вредностима тих дела -Читајући уче да препознају оно што ће их лично највише заинтересовати и подстаћи да се тиме додатно баве -На основу анализе дела стичу знања о приповедним поступцима, перспективи приповедача -Упоређују народно и уметничко прозно стваралаштво и уочавају сличности и разлике	процењују сопствени напредак у остваривању исхода предмета, као и напредак и других ученика (различите анкете, скале процене, табеле и сл.) Примена инструмената прикупљања података и њихово поређење са прописаним исходима.	према здрављу	језици- тумачење непознатих речи, порекло речи у нашем језику, поређење граматичких особина. Математика-математички модели у служби сликовитости, рад са табелама. Посете Градској галерији, Народном музеју, Сајму књига, праћење позоришних представа, биоскопских пројекција, књижевних вечери и свих других културних дешавања у локалној средини
2.	**ЈЕЗИК**	**70**	Програм граматике се реализује поступно, где се језик ученицима представи и тумачи као систем. Ниједна језичка појава се не изучава изоловано, већ се повезује са обрађеним текстовима из књижевности, али и са непосредном говорном праксом. На тај начин се настава граматике приближава животним потребама у којима се примењени језик појављује као свестрано мотивисана људска активност. Садржај вежбања граматике се одређује на основу континуираног праћења језичког испољавања ученика. Тако ће настава граматике бити у функцији		Компетенција за учење; Рад са подацима и информацијама; Комуникациаја; Одговорно учешће у демократском друштву; Естетичка компетенција; Решавање проблема; Сарадња; Дигитална компетенција; Одговоран однос према околини; Одговоран однос према здрављу	

			оспособљавања ученика за правилно комуницирање савременим српским језиком. Правописна правила се усвајају путем систематских вежбања. У оквиру правописних вежби повремено ће се проверавати графија. Ученици ће се подстицати да уочавају и исправљају правописне грешке у СМС комуникацији, као и у различитим типовима комуникације путем интернета. На овим часовима ће се користити штампано издање Правописа, а ученици ће се упућивати на служење и електронским издањем. Ортоепске вежбе су изузетно битне за правилан изговор, али се оне неће реализовати као посебне наставне јединице, већ уз одговарајуће теме из граматике и књижевности. Уз коришћење аудио снимака, ученике треба навикавати да препознају, репродукују и усвоје правилно акцентован говор. Као ортоепска вежба спроводиће се и говорење напамет научених одломака у стиху и прози уз помоћ аудитивних наставних средстава.			
3.	**ЈЕЗИЧКА КУЛТУРА**	**10**	Ова наставна област реализује се кроз повезивање с обрадом књижевних текстова као репрезентативних образаца		Компетенција за учење, Решавање проблема рад са подацима и	

			изражавања, а такође и са наставом граматике и правописа. Језичка култура се негује спровођењем лексичко -семантичких и стилских вежби које ће богатити и развијати способност и вештину изражавања. Сва вежбања изводе се на тексту или у току говорних вежби.		информацијама комуникација одговорно учешће у демократском друштву, естетичка компетенција	

Активности у наставном процесу	
Активности ученика	**Активности наставника**
Размишљају, решавају проблеме, активно посматрају, истражују, учествују у разговору, учествују у групном раду и раду у пару, планирају, организују, самопроцењују свој рад	Организују наставу, усклађују циљеве, исходе, планирају садржаје, наставна средства, методе; реализују наставу, омогућују примену стечених знања, одговарају на ученичка питања, усмеравају разговор, мотивишу ученике, прате напредовања ученика, оцењују.

ПРОГРАМ НАСТАВЕ И УЧЕЊА ЗА ПРЕДМЕТ: Енглески језик
РАЗРЕД: 5.
НЕДЕЉНИ ФОНД: 2
ГОДИШЊИ ФОНД: 72

Програм наставе и учења објављен је у „Службеном гласнику Републике Србије – Просветном гласнику“, број 15 од 30.8.2018. године. Примењује се од школске 2018/2019. године.

Уџбеници и друга литература за наставу(назив, аутор, издавач, година издања): *To the Top Plus 1уџбеник и радна свеска, ,H.Q.Mitchell, Marileni Malkogianni*, Дата Статус, MM Publications 2019.

Циљ наставе и учења страног језика је да се ученик усвајањем функционалних знања о језичком систему и култури и развијањем стратегија учења страног језика оспособи за основну писмену и усмену комуникацију и стекне позитиван однос према другим језицима и културама, као и према сопственом језику и културном наслеђу.

Редни број теме	**Наставна тема**	**Број часова по теми**	**Начини и поступци за остваривање програма (по областима/темама)**	**Начин провере остварености планираних исхода**	**Међупредметне компетенције које се могу развијати**	**Међупредметно повезивање (навести предмет и садржај корелације)**
1.	**1. Hello** Поздрављање; Представљање себе и других и тражење/ давање информација о себи и	**3**	Посматрање и праћење, усмена провера кроз играње улога у паровима, симулације у паровима, тестови	усмено одговарање -излагање на дату тему -самоевалуација, -формирање језичког	1) компетенција за учење; 2) одговорно учешће у демократском друштву; 3) естетичка	српски језики књижевност(објашњења за непознате речи, поређење граматичких и језичких особина) ,

	другима; разумевање и коришћење молби и захтева;		вештина и различите технике формативног оцењивања, динамично смењивање техника/активности које не би требало да трају дуже од 15 минута. -употреба разног дидактичког материјала (картице, сличице, предмети из учионице, коцкице,ју тјуба, и разни сајтови: agendaweb, perfect english grammar...) Игре примерене узрасту.	портфолиа, Наставник ће континуирано вредновати и евидентирати различите елементе као што су језичке вештине (читање, слушање, говор и писање), усвојеност лексичких садржаја и језичких структура, примена правописа, али и ангажованост и залагање у раду на часу и ван њега, примена социолингвистичких норми	компетенција; 4) комуникација; 5) одговоран однос према околини; 6) одговоран однос према здрављу; 7) предузимљивост и оријентација ка предузетништву; 8) рад са подацима и информацијама; 9) решавање проблема; 10) сарадња; 11) дигитална компетенција.	географија (локализација текстова и ликова који се у њима појављују, оквири културног развоја земаља у којима се говори енглеским језиком), грађанско васпитање(усвајање и поштовање правила учтиве комуникације, социјална интелигенција и понашање у демократском друштву).,
2.	**2. School days** Представљање себе и других и тражење/ давање информација о себи и другима; давање информа-ција о себи и другима; изражавање интересовања, допадања/недопа-дања; изражавање хронолошког времена;	**8**	Посматрање и праћење, усмена провера кроз играње улога у паровима, симулације у паровима, тестови вештина и различите технике формативног оцењивања. динамично смењивање техника/активности које не би требало да трају дуже од 15 минута. -употреба разног дидактичког материјала (картице, сличице, предмети из учионице, коцкице,ју тјуба, и разни сајтови: agendaweb, perfect english grammar...) Игре примерене	усмено одговарање -излагање на дату тему -самоевалуација, -формирање језичког портфолиа, Наставник ће континуирано вредновати и евидентирати различите елементе као што су језичке вештине (читање, слушање, говор и писање), усвојеност лексичких садржаја и језичких структура, примена правописа, али и ангажованост и залагање у раду на часу и ван њега,	1) компетенција за учење; 2) одговорно учешће у демократском друштву; 3) естетичка компетенција; 4) комуникација; 5) одговоран однос према околини; 6) одговоран однос према здрављу; 7) предузимљивост и оријентација ка предузетништву; 8) рад са подацима и информацијама; 9) решавање проблема; 10) сарадња; 11) дигитална компетенција.	српски језик и књижевност(објашњења за непознате речи, поређење граматичких и језичких особина) , ликовна култура(илустрације текстова и језичких садржаја), техника и технологија, грађанско васпитање(усвајање и поштовање правила учтиве комуникације, социјална интелигенција и понашање у демократском друштву).,

			узрасту.	примена социолингвистичких норми		
3.	**3. People** Описивање живих бића, предмета и места и положаја у простору; изражавање припадања и поседовања; давање информација о себи и тражење/давање основних информација о себи и другима у ширем друштвеном контексту;	**9**	Посматрање и праћење, усмена провера кроз играње улога у паровима, симулације у паровима, тестови вештина и различите технике формативног оцењивања. динамично смењивање техника/активности које не би требало да трају дуже од 15 минута. -употреба разног дидактичког материјала (картице, сличице, предмети из учионице, коцкице,ју тјуба, и разни сајтови: agendaweb, perfect english grammar...) Игре примерене узрасту.	усмено одговарање -излагање на дату тему -самоевалуација, -формирање језичког портфолиа, Наставник ће континуирано вредновати и евидентирати различите елементе као што су језичке вештине (читање, слушање, говор и писање), усвојеност лексичких садржаја и језичких структура, примена правописа, али и ангажованост и залагање у раду на часу и ван њега, примена социолингвистичких норми	1) компетенција за учење; 2) одговорно учешће у демократском друштву; 3) естетичка компетенција; 4) комуникација; 5) одговоран однос према околини; 6) одговоран однос према здрављу; 7) предузимљивост и оријентација ка предузетништву; 8) рад са подацима и информацијама; 9) решавање проблема; 10) сарадња; 11) дигитална компетенција.	српски језик и књижевност(објашњења за непознате речи, поређење граматичких и језичких особина) , музичка култура(усвајање језика кроз слушање песама и бројалица и репродуковање музичких садржаја), географија (локализација текстова и ликова који се у њима појављују, оквири културног развоја земаља у којима се говори енглеским језиком, физичко и здравствено васпитање(учење кроз покрет и игру –TPR), ликовна култура(илустрације текстова и језичких садржаја)
4.	**4. Time out** Описивање догађаја у садашњости; изражавање допадања/недопадања; тражење/давање основних информација о себи и другима;	**5**	Посматрање и праћење, усмена провера кроз играње улога у паровима, симулације у паровима, тестови вештина и различите технике формативног оцењивања. динамично смењивање техника/активности које не би требало да трају	усмено одговарање -излагање на дату тему -самоевалуација, -формирање језичког портфолиаНаставник ће континуирано вредновати и евидентирати различите елементе као што су језичке	1) компетенција за учење; 2) одговорно учешће у демократском друштву; 3) естетичка компетенција; 4) комуникација; 5) одговоран однос према околини; 6) одговоран однос према здрављу;	српски језик и књижевност(објашњења за непознате речи, поређење граматичких и језичких особина) , музичка култура(усвајање језика кроз слушање песама и бројалица и репродуковање музичких садржаја)

			дуже од 15 минута. -употреба разног дидактичког материјала (картице, сличице, предмети из учионице, коцкице,ју тјуба, и разни сајтови: agendaweb, perfect english grammar...) Игре примерене узрасту.	вештине (читање, слушање, говор и писање), усвојеност лексичких садржаја и језичких структура, примена правописа, али и ангажованост и залагање у раду на часу и ван њега, примена социолингвистичких норми	7) предузимљивост и оријентација ка предузетништву; 8) рад са подацима и информацијама; 9) решавање проблема; 10) сарадња; 11) дигитална компетенција.	
5.	**5. Places** Описивање карактеристика места; описивање способности у садашњости; описивање живих бића, предмета и места и положаја у простору; изражавање молби, захтева; исказивање предлога;	**9**	Посматрање и праћење, усмена провера кроз играње улога у паровима, симулације у паровима, тестови вештина и различите технике формативног оцењивања. динамично смењивање техника/активности које не би требало да трају дуже од 15 минута. -употреба разног дидактичког материјала (картице, сличице, предмети из учионице, коцкице,ју тјуба, и разни сајтови: agendaweb, perfect english grammar...) Игре примерене узрасту.	усмено одговарање -излагање на дату тему -самоевалуација, -формирање језичког портфолиа, Наставник ће континуирано вредновати и евидентирати различите елементе као што су језичке вештине (читање, слушање, говор и писање), усвојеност лексичких садржаја и језичких структура, примена правописа, али и ангажованост и залагање у раду на часу и ван њега, примена социолингвистичких норми	1) компетенција за учење; 2) одговорно учешће у демократском друштву; 3) естетичка компетенција; 4) комуникација; 5) одговоран однос према околини; 6) одговоран однос према здрављу; 7) предузимљивост и оријентација ка предузетништву; 8) рад са подацима и информацијама; 9) решавање проблема; 10) сарадња; 11) дигитална компетенција.	српски језик и књижевност(објашњења за непознате речи, поређење граматичких и језичких особина) , музичка култура(усвајање језика кроз слушање песама и бројалица и репродуковање музичких садржаја), географија (локализација текстова и ликова који се у њима појављују, оквири културног развоја земаља у којима се говори енглеским језиком, физичко и здравствено васпитање(учење кроз покрет и игру –TPR), ликовна култура(илустрације текстова и језичких садржаја)
6.	**6. Food**	**8**	Посматрање и праћење, усмена провера кроз	усмено одговарање -излагање на дату	1) компетенција за учење;	српски језик и књижевност(објашњења

	Исказивање потреба, осета и осећања; изражавање присуства/одсуства нечега; изражавање допадања/ недопадања; изражавање молби, захтева, захвалности; исказивање количина;		играње улога у паровима, симулације у паровима, тестови вештина и различите технике формативног оцењивања. динамично смењивање техника/активности које не би требало да трају дуже од 15 минута. -употреба разног дидактичког материјала (картице, сличице, предмети из учионице, коцкице,ју тјуба, и разни сајтови: agendaweb, perfect english grammar...) Игре примерене узрасту.	тему -самоевалуација, -формирање језичког портфолиаНаставник ће континуирано вредновати и евидентирати различите елементе као што су језичке вештине (читање, слушање, говор и писање), усвојеност лексичких садржаја и језичких структура, примена правописа, али и ангажованост и залагање у раду на часу и ван њега, примена социолингвистичких норми	2) одговорно учешће у демократском друштву; 3) естетичка компетенција; 4) комуникација; 5) одговоран однос према околини; 6) одговоран однос према здрављу; 7) предузимљивост и оријентација ка предузетништву; 8) рад са подацима и информацијама; 9) решавање проблема; 10) сарадња; 11) дигитална компетенција.	за непознате речи, поређење граматичких и језичких особина) , музичка култура(усвајање језика кроз слушање песама и бројалица и репродуковање музичких садржаја), географија (локализација текстова и ликова који се у њима појављују, оквири културног развоја земаља у којима се говори енглеским језиком, физичко и здравствено васпитање(учење кроз покрет и игру –TPR), ликовна култура(илустрације текстова и језичких садржаја)
7.	**7. Celebrations** Описивање догађаја у садашњости – тренутних и сталних/ уобичајених догађаја/ активности; изрицање обавеза; исказивање метеоролошког времена; описивање и честитање празника и рођендана.	**7**	Посматрање и праћење, усмена провера кроз играње улога у паровима, симулације у паровима, тестови вештина и различите технике формативног оцењивања. динамично смењивање техника/активности које не би требало да трају дуже од 15 минута. -употреба разног дидактичког материјала (картице, сличице, предмети из учионице,	усмено одговарање -излагање на дату тему -самоевалуација, -формирање језичког портфолиаНаставник ће континуирано вредновати и евидентирати различите елементе као што су језичке вештине (читање, слушање, говор и писање), усвојеност лексичких садржаја и језичких структура,	1) компетенција за учење; 2) одговорно учешће у демократском друштву; 3) естетичка компетенција; 4) комуникација; 5) одговоран однос према околини; 6) одговоран однос према здрављу; 7) предузимљивост и оријентација ка предузетништву; 8) рад са подацима и информацијама;	српски језик и књижевност(објашњења за непознате речи, поређење граматичких и језичких особина) , музичка култура(усвајање језика кроз слушање песама и бројалица и репродуковање музичких садржаја), географија (локализација текстова и ликова који се у њима појављују, оквири културног развоја

			коцкице,ју тјуба, и разни сајтови: agendaweb, perfect english grammar...) Игре примерене узрасту.	примена правописа, али и ангажованост и залагање у раду на часу и ван њега, примена социолингвистичких норми	9) решавање проблема; 10) сарадња; 11) дигитална компетенција.	земаља у којима се говори енглеским језиком, физичко и здравствено васпитање(учење кроз покрет и игру –TPR), ликовна култура(илустрације текстова и језичких садржаја)
8.	**8. Holiday** Описивање догађаја способности у прошлости.	**8**	Посматрање и праћење, усмена провера кроз играње улога у паровима, симулације у паровима, тестови вештина и различите технике формативног оцењивања. -динамично смењивање техника/активности које не би требало да трају дуже од 15 минута. -употреба разног дидактичког материјала (картице, сличице, предмети из учионице, коцкице,ју тјуба, и разни сајтови: agendaweb, perfect english grammar...) Игре примерене узрасту.	усмено одговарање -излагање на дату тему -самоевалуација, -формирање језичког портфолиаНаставник ће континуирано вредновати и евидентирати различите елементе као што су језичке вештине (читање, слушање, говор и писање), усвојеност лексичких садржаја и језичких структура, примена правописа, али и ангажованост и залагање у раду на часу и ван њега, примена социолингвистичких норми	1) компетенција за учење; 2) одговорно учешће у демократском друштву; 3) естетичка компетенција; 4) комуникација; 5) одговоран однос према околини; 6) одговоран однос према здрављу; 7) предузимљивост и оријентација ка предузетништву; 8) рад са подацима и информацијама; 9) решавање проблема; 10) сарадња; 11) дигитална компетенција.	српски језик и књижевност(објашњења за непознате речи, поређење граматичких и језичких особина) , музичка култура(усвајање језика кроз слушање песама и бројалица и репродуковање музичких садржаја), географија (локализација текстова и ликова који се у њима појављују, оквири културног развоја земаља у којима се говори енглеским језиком, физичко и здравствено васпитање(учење кроз покрет и игру –TPR), ликовна култура(илустрације текстова и језичких садржаја)
9.	**9.Written papers**	**6.**	Писмена провера граматике и садржаја урађених у датом периоду	Писмена и усмена	1) компетенција за учење; 2) одговорно учешће у демократском друштву; 3) естетичка	српски језик и књижевност(објашњења за непознате речи, поређење граматичких и

					компетенција; 4) комуникација; 5) одговоран однос према околини; 6) одговоран однос према здрављу; 7) предузимљивост и оријентација ка предузетништву; 8) рад са подацима и информацијама; 9) решавање проблема; 10) сарадња; 11) дигитална компетенција.	језичких особина)
Активности у наставном процесу						
Активности ученика				**Активности наставника**		
-Слуша и реагује на команде наставника на страном језику или са аудио записа (слушај, пиши, повежи, одреди али и активности у вези са радом у учионици: цртај, сеци, боји, отвори/затвори свеску, итд.). -Ради у паровима, малим и великим групама (мини-дијалози, игра по улогама, симулације итд.). -Учествује у мануелним активностима (израда паноа, презентација, зидних новина, постера и сл.). -Повезује појмове, додаје делове слике, допуњава информације, селектује тачне и нетачне исказе, утврђује хронологију и сл.). -Игра друштвене игре примерене узрасту. -Класира и упоређује (по количини, облику, боји, годишњим добима, волим/не волим, компарације...). -Решава „проблем-ситуације" у разреду, тј. договори и мини-пројекти. -„Преводи" исказа у гест и гест у исказ. -Повезује звучни материјал са илустрацијом и текстом, повезује наслов са текстом или, пак, именује наслов. -У групи прави илустровани и писани материјал (планирање различитих активности, извештај/дневник са путовања, рекламни плакат, програм приредбе или неке друге манифестације). – уочава обележја која указују на граматичке специфичности (род, број, глаголско време, лице...); – препознаје везе између група слова и гласова; – одговара на једноставна питања у вези са текстом, тачно/нетачно, вишеструки				– упознаје ученике са циљевима и садржајима програма – упознаје их са правилима рада – упознаје их са критеријумима оцењивања по областима – упознаје ученике, одређује њихово претходно искуство – редовно прати рад и залагање ученика на часу – води рачуна о индивидуализованом приступу ученику – подстиче код ученика развој мишљења и разумевања – наставник упућује ученике у законитости усменог и писаног кода и њиховог међусобног односа; –има менторску улогу – негује позитивну климу у одељењу и подстицајну средину за рад и учење – охрабрује, помаже и подстиче ученике – омогућава ученицима да сами изводе закључке – подстичеи ученике на учење – Инсистира на систематичности у раду и поштовању принципа и правила рада – ученике посматра као одговорне, креативне, активне учеснике у друштвеном чину; – користи уџбеник, али употребљава додатни аутентични материјал; – учионица је простор који је могуће прилагођавати потребама наставе из дана у дан; -Користи и друге медије: игру, песму, драмски израз, ликовни израз. – усвајање језичког садржаја кроз циљано и осмишљено учествовање у	

избор; – извршава прочитана упутстава и наредбе – повезује гласове и групе слова; – проналази недостајуће речи (употпуњавање низа, проналажење „уљеза”, осмосмерке, укрштене речи, и слично); – повезује краћи текст и реченице са сликама/илустрацијама; – попуњава формуларе (пријава за курс, налепнице нпр. за пртљаг); – пише краће текстове. – самопроцењује напредак – запажа, упоређује, примењује, повезује, решава проблем, организује, повезује знања са другим областима, ослања се на претходно искуство….	друштвеном чину; – наставник треба да омогући приступ и прихватање нових идеја; - Подстиче ученике да опажају, примењују, препознају, упоређују, изводе закључке, повезују знања са другим областима и другим предметима, решавају проблеме, практично примењују Планира израду **два** писмена задатка у току школске године

ПРОГРАМ НАСТАВЕ И УЧЕЊА ЗА ПРЕДМЕТ: Ликовна култура
РАЗРЕД: 5
НЕДЕЉНИ ФОНД: 2
ГОДИШЊИ ФОНД: 72

Програм наставе и учења објављен је у *„Службеном гласнику Републике Србије – Просветном гласнику“,* број 15 од 30.8.2018. године. Примењује се од школске 2018/2019. године.

Уџбеници и друга литература за наставу(назив, аутор, издавач, година издања): Ликовна култура за пети разред основне школе, Сања Филиповић , издавачка кућа „КЛЕЕТ“ д.о.о., 2021.

Циљ наставе и учења ликовне културе је да се ученик развијајући стваралачко и креативно мишљење и естетичке критеријуме кроз практични рад, оспособљава за комуникацију и решавање проблема и да изграђује позитиван однос према уметничком наслеђу и културној баштини свог и других народа.

Редни број теме	Наставна тема	Број часова по теми	Начини и поступци за остваривање програма (по областима/темама)	Начин провере остварености планираних исхода	Међупредметне компетенције које се могу развијати	Међупредметно повезивање (навести предмет и садржај корелације)
1.	Ритам	**10**	Наставник ученике анимира различитим врстама презентација, штампаним фотографијама и репродукцијама уметничких дела како би им приближио основне појмове простора, ликовних елемената, принципа компоновања и различитих врста композиција. Радом на тексту и путем визуелних примера из уџбеника ученици самостално, или у пару истражују	Ученик це на крају разреда знати да: опише ритам који уочава у природи, окружењу и уметничким делима; пореди утисак који на њега/њу остављају различите врсте ритма; разматра, у групи, како је учио/ла о визуелном ритму и где та знања	Рад са подацима и информацијама - Решавање проблема -Сарадња - Компетенција за учење - Естетичка компетенција - Комуникација - Одговоран однос према околини	музичка култура (ритам, илустровање звукова, хармонија), српски језик(калиграфија, украсно писање), историја(праисторијске пећине), математика(орнамент, цртање геометријских облика, стилизација

			одређену тему, а затим путем дискусије изводе закључке и разматрају могуће идеје за реализацију ликовних задатака. Наставник још путем туторијала на YouTube-у ученике упознаје са различитим ликовним техникама. Подстиче ученике да самостално и слободно исказују своја мишљења о уметничким делима. Покреће дискусије естетске анализе на крају наставне целинеразвијајући код ученика естетски начин размишљања уз уважавање туђих мерила вредности и ставова. У зависности од ликовног задатка, у току часа организује се индивидуални практични рад, рад у пару, или по групама. Наставник активно учествује у процесу рада ученика својим саветима и коректурама. Поред ових најчешће примењиваних метода рада, наставник ученике упућује на одговоран однос према средини у којој живе и раде, па у складу са тим подстиче их да дају свој допринос активним планирањем пројектне наставе усмерене ка естетском уређењу просторија школе и школског дворишта. Ученицима ће бити омогућен и додатни рад код куће, а материјале за домаће ликовне задатке имаће прилику да виде на Google classroom	може применити; гради правилан, неправилан и слободан визуелни ритам, спонтано или с одређеном намером; користи, у сарадњи са другима, одабране садржаје као подстицај за стварање оригиналног визуелног ритма; направи, самостално, импровизовани прибор од одабраног материјала; искаже своје мишљење о томе зашто људи стварају уметност;		облика)
2.	Линија	**20**	Наставник ученике анимира различитим врстама презентација, штампаним фотографијама и репродукцијама уметничких дела	опише линије које уочава у природи, окружењу и уметничким делима; пореди утисак који на	Рад са подацима и информацијама - Решавање проблема -Сарадња -	музичка култура(цртање линијског система,утицај музике

			како би им приближио основне појмове простора, ликовних елемената, принципа компоновања и различитих врста композиција. Радом на тексту и путем визуелних примера из уџбеника ученици самостално, или у пару истражују одређену тему, а затим путем дискусије изводе закључке и разматрају могуће идеје за реализацију ликовних задатака. Наставник још путем туторијала на YouTube-у ученике упознаје са различитим ликовним техникама. Подстиче ученике да самостално и слободно исказују своја мишљења о уметничким делима. Покреће дискусије естетске анализе на крају наставне целинеразвијајући код ученика естетски начин размишљања уз уважавање туђих мерила вредности и ставова. У зависности од ликовног задатка, у току часа организује се индивидуални практични рад, рад у пару, или по групама. Наставник активно учествује у процесу рада ученика својим саветима и коректурама. Поред ових најчешће примењиваних метода рада, наставник ученике упућује на одговоран однос према средини у којој живе и раде, па у складу са тим подстиче их да дају свој допринос активним планирањем пројектне наставе усмерене ка естетском уређењу просторија школе и школског дворишта. Ученицима ће бити омогућен и додатни рад код куће, а материјале	њега/њу остављају различите врсте линија; гради линије различитих вредности комбинујући материјал, угао и притисак прибора/материјала; користи одабране садржаје као подстицај за стварање оригиналних цртежа; разматра, у групи, како је учио/ла о изражајним својствима линија и где се та знања примењују; црта разноврсним прибором и материјалом изражавајући замисли, машту, утиске и памћење опаженог; искаже своје мишљење о томе какоје развој цивилизације утицао на развој уметности;	Компетенција за учење - Естетичка компетенција - Комуникација - Одговоран однос према околини	на модерну уметност), српски језик(писмо и калиграфско писање) , историја(линијски цртежи у пећинама Алтамира и Ласко, информатика и рачунарство(повлачење линија на табли уз помоћ једноставног апликативног материјала, математика(цртање фрактала)

			за домаће ликовне задатке имаће прилику да виде на Google classroom.			
3.	Облик	**34**	Наставник ученике анимира различитим врстама презентација, штампаним фотографијама и репродукцијама уметничких дела како би им приближио основне појмове простора, ликовних елемената, принципа компоновања и различитих врста композиција. Радом на тексту и путем визуелних примера из уџбеника ученици самостално, или у пару истражују одређену тему, а затим путем дискусије изводе закључке и разматрају могуће идеје за реализацију ликовних задатака. Наставник још путем туторијала на YouTube-у ученике упознаје са различитим ликовним техникама. Подстиче ученике да самостално и слободно исказују своја мишљења о уметничким делима. Покреће дискусије естетске анализе на крају наставне целинеразвијајући код ученика естетски начин размишљања уз уважавање туђих мерила вредности и ставова. У зависности од ликовног задатка, у току часа организује се индивидуални практични рад, рад у пару, или по групама. Наставник активно учествује у процесу рада ученика својим саветима и коректурама. Поред ових најчешће примењиваних метода рада, наставник ученике упућује на одговоран однос према средини у којој живе и раде, па у складу са	пореди облике из природе, окружења и уметничких дела према задатим условима; гради апстрактне и/или фантастичне облике користећи одабране садржаје као подстицај за стваралачки рад; наслика реалне облике у простору самостално мешајући боје да би добио/ла жељени тон; обликује препознатљиве тродимензионал не облике одабраним материјалом и поступком; преобликује предмет за рециклажу дајући му нову употребну вредност; комбинује ритам, линије и облике стварајући оригиналан орнамент за одређену намену; објасни зашто је дизајнважан и ко дизајнира одређене производе; разматра, у групи, како је учио/ла о облицима и где та знања примењује; искаже своје мишљење о томе зашто је уметничко наслеђе важно;	Рад са подацима и информацијама - Решавање проблема -Сарадња - Компетенција за учење - Естетичка компетенција - Комуникација - Одговоран однос према околини	музичка култура(веза музике и апстрактног сликарства Василија Кандинског), српски језик, историја, географија(израда макета вулкана), информатика и рачунарство(анимација и креирање облика за видео игрице), техника и технологија(скулптуре и уметничке инсталације), математика(апстрактно сликарство , геометрија)

			тим подстиче их да дају свој допринос активним планирањем пројектне наставе усмерене ка естетском уређењу просторија школе и школског дворишта. Ученицима ће бити омогућен и додатни рад код куће, а материјале за домаће ликовне задатке имаће прилику да виде на Google classroom			
4.	Визуелно споразумевање	**8**	Наставник ученике анимира различитим врстама презентација, штампаним фотографијама и репродукцијама уметничких дела како би им приближио основне појмове простора, ликовних елемената, принципа компоновања и различитих врста композиција. Радом на тексту и путем визуелних примера из уџбеника ученици самостално, или у пару истражују одређену тему, а затим путем дискусије изводе закључке и разматрају могуће идеје за реализацију ликовних задатака. Наставник још путем туторијала на YouTube-у ученике упознаје са различитим ликовним техникама. Подстиче ученике да самостално и слободно исказују своја мишљења о уметничким делима. Покреће дискусије естетске анализе на крају наставне целинеразвијајући код ученика естетски начин размишљања уз уважавање туђих мерила вредности и ставова. У зависности од ликовног задатка, у току часа организује се индивидуални практични рад, рад у пару, или по групама. Наставник	опише ритам који уочава у природи, окружењу и уметничким делима; пореди утисак који на њега/њу остављају различите врсте ритма; разматра, у групи, како је учио/ла о визуелном ритму и где та знања може применити; гради правилан, неправилан и слободан визуелни ритам, спонтано или с одређеном намером; користи, у сарадњи са другима, одабране садржаје као подстицај за стварање оригиналног визуелног ритма; направи, самостално, импровизовани прибор од одабраног материјала; искаже своје мишљење о томе зашто људи стварају уметност;	- Рад са подацима и информацијама - Решавање проблема -Сарадња - Компетенција за учење - Естетичка компетенција - Комуникација - Одговоран однос према околини	музичка култура(анимација са музичком подлогом,амблеми музичких група) , информатика и рачунарство(израда амблема,симбол и знак).

			активно учествује у процесу рада ученика својим саветима и коректурама. Поред ових најчешће примењиваних метода рада, наставник ученике упућује на одговоран однос према средини у којој живе и раде, па у складу са тим подстиче их да дају свој допринос активним планирањем пројектне наставе усмерене ка естетском уређењу просторија школе и школског дворишта. Ученицима ће бити омогућен и додатни рад код куће, а материјале за домаће ликовне задатке имаће прилику да виде на Google classroom			

Активности у наставном процесу	
Активности ученика	**Активности наставника**
Ученик је у стању да: дефинише, наброји, понови, именује, обележи, препозна, уочи и повеже главне идеје, препозна, преобликује, разликује, опише, дискутује, наведе пример, реши проблем у новој ситуацији, примени и изабере праву технику, прилагоди начин рада захтевима задатка, истаржује, анализира, упореди, процени, нађе најбоље решење, преуреди, комбинује, дизајнира, дубље развије идеју, доведе у везу, оцени, заступи мишљење, критикује, одбрани ставодучи, изведе, процени.	Наставник се припрема, организује наставу, објашњава, разговара, слуша,посматра, прати, помаже, показује, подстиче, проверава, анализира, закључује, вреднује, саопштава, детаљно води евиденцију

ПРОГРАМ НАСТАВЕ И УЧЕЊА ЗА ПРЕДМЕТ: МУЗИЧКА КУЛТУРА
РАЗРЕД: ПЕТИ
НЕДЕЉНИ ФОНД: 2
ГОДИШЊИ ФОНД: 72

Програм наставе и учења објављен је у *„Службеном гласнику Републике Србије – Просветном гласнику“,* број 15 од 30.8.2018. године. Примењује се од школске 2018/2019. године.

Уџбеници и друга литература за наставу(назив, аутор, издавач, година издања): Музичка култура за пети разред основне школе, Александра Паладин, Драгана Михајловић Бокан, Логос, 2021

Циљ *учења* Музичке културе је да код ученика, развијајући интересовања за музичку уметност, стваралачко и критичко мишљење, естетске критеријуме, формира естетску перцепцију и музички укус, као и одговоран однос према очувању музичког наслеђа и култури свога и других народа.

Редни број теме	Наставна тема	Број часова по теми	Начини и поступци за остваривање програма (по областима/темама)	Начин провере остварености планираних исхода	Међупредметне компетенције које се могу развијати	Међупредметно повезивање (навести предмет и садржај корелације)
1.	Човек и музика	**4**	Комбиновање различитих врста дидактичког материјала: илустрација, шема, графикона Користити методе/технике и облике рада, које активирају ученике и у којима су самосталнији у раду Обезбеђивање корелације са сродним предметима Припремање наставника за часове, водећи рачуна о особеностима одељења	- дефинише шта је музика; - препозна и разликује дела која припадају музичкој уметности одмузике којасе користи као средство комуникације; - уочава у којим је све приликама музика уобичајени део живота сваког човека.	Естетичка компетенција; Дигитална компетенција; Сарадња; Комуникација; Компетенције за учење; Рад са подацима и информацијама; Решавање проблема; Одговорно учешће у демократском друштву; Одговоран однос прма здрављу; Одговоран однос према околини.	Биологија (елементи музичке изражајности; мелодија, ритам,темпо,динамика и утицај на ученика;) Верска настава (настанак, појам и значај српске духовне музике) Географија (упознавање светске музике и трдиције других народа) Енглески језик (знање страног језика кроз певање песама) Историја (искаже своје мишљење о значају и улози музике у животу човека праисторије; искаже своје мишљење о значају и улози музике у животу човека антике;) Књижевност (дела српске књижевности која се користе у музици) Ликовна култура (ликовна уметност и значај у развоју музике;) Народна традиција (утицај и значај музике за очување српске музичке традиције) Светска уметничка музика Српски језик (матерњи језик као средство изражавања у музици) Унутар предметна (савремена дечја песма) Унутар предметна (српска уметничка музика) Филмска уметност (улога и значај музике у настанку филма;)
2.	Певањем и свирањем	**40**	Комбиновање различитих врста дидактичког	- препозна и	Компетенције за учење;	Биологија (елементи музичке изражајности; мелодија,

	упознајемо музику		материјала: илустрација, шема, графикона Користити методе/технике и облике рада, које активирају ученике и у којима су самосталнији у раду Обезбеђивање корелације са сродним предметима Припремање наставника за часове, водећи рачуна о особеностима одељења	отпева државну химну Србије и друге химне; - пева и свира самостално и у групи; - ритмички чита и тактира нотни текст; - изговара бројалице према ритмичким захтевима,самостално и у групи; - примењује правилну технику певања; - кроз свирање и покрет развија координацију и моторику; - примењује принцип сарадње и међусобног подстицања у заједничком музицирању; - вербализује свој доживљај музике; - користи могућности ИКТ-а у извођењу и слушању музике.	Естетичка компетенција; Дигитална компетенција; Сарадња; Комуникација; редуимљивост и орјентација ка предузетништву; Рад са подацима и информацијама; Решавање проблема; Одговорно учешће у демократском друштву;	ритам,темпо,динамика и утицај на ученика;) Верска настава (настанак, појам и значај српске духовне музике) Географија (упознавање светске музике и трдиције других народа) Енглески језик (знање страног језика кроз певање песама) Историја (искаже своје мишљење о значају и улози музике у животу човека праисторије; искаже своје мишљење о значају и улози музике у животу човека антике;) Књижевност (дела српске књижевности која се користе у музици) Ликовна култура (ликовна уметност и значај у развоју музике;) Народна традиција (утицај и значај музике за очување српске музичке традиције) Светска уметничка музика Српски језик (матерњи језик као средство изражавања у музици) Унутар предметна (савремена дечја песма) Унутар предметна (српска уметничка музика) Филмска уметност (улога и значај музике у настанку филма;)
3.	Човек преисторије и антике	**6**	Комбиновање различитих врста дидактичког материјала: илустрација, шема, графикона Користити методе/технике и облике рада, које активирају ученике и у	- наведе начине и средства музичког изражавања у преисторији; - објасни како друштвени развој	Компетенције за учење; Естетичка компетенција; Дигитална компетенција; Сарадња;	Биологија (елементи музичке изражајности; мелодија, ритам,темпо,динамика и утицај на ученика;) Верска настава (настанак, појам и значај српске духовне музике) Географија (упознавање светске

			којима су самосталнији у раду Обезбеђивање корелације са сродним предметима Припремање наставника за часове, водећи рачуна о особеностима одељења	утиче на начине и облике музичког изражавања; - искаже своје мишљење о значају и улози музике у животу човека преисторије.	Комуникација; Предуимљивост и орјентација ка предузетништву; Рад са подацима и информацијама; Решавање проблема;	музике и трдиције других народа) Енглески језик (знање страног језика кроз певање песама) Историја (искаже своје мишљење о значају и улози музике у животу човека праисторије; искаже своје мишљење о значају и улози музике у животу човека антике;) Књижевност (дела српске књижевности која се користе у музици) Ликовна култура (ликовна уметност и значај у развоју музике;) Народна традиција (утицај и значај музике за очување српске музичке традиције) Светска уметничка музика Српски језик (матерњи језик као средство изражавања у музици) Унутар предметна (савремена дечја песма) Унутар предметна (српска уметничка музика) Филмска уметност (улога и значај музике у настанку филма;)
4.	Музички инструменти	**1**	Комбиновање различитих врста дидактичког материјала: илустрација, шема, графикона Користити методе/технике и облике рада, које активирају ученике и у којима су самосталнији у раду Обезбеђивање корелације са сродним предметима Припремање наставника за часове, водећи рачуна о особеностима одељења	- класификује инструменте по начину настанка звука; - опише основне карактеристике Орфовог инструментаријума; - опише основне карактеристике удараљки са одређеном и удараљки са	Компетенције за учење; Естетичка компетенција; Дигитална компетенција; Сарадња; Комуникација; Предуимљивост и орјентација ка предузетништву; Рад са подацима и информацијама; Решавање	Биологија (елементи музичке изражајности; мелодија, ритам,темпо,динамика и утицај на ученика;) Верска настава (настанак, појам и значај српске духовне музике) Географија (упознавање светске музике и трдиције других народа) Енглески језик (знање страног језика кроз певање песама) Историја (искаже своје мишљење о значају и улози музике у животу човека праисторије; искаже своје мишљење о значају и улози музике

				неодређеном висином тона; - користи могућности ИКТ-ау примени знања о музичким инструментима.	проблема;	у животу човека антике;) Књижевност (дела српске књижевности која се користе у музици) Ликовна култура (ликовна уметност и значај у развоју музике;) Народна традиција (утицај и значај музике за очување српске музичке традиције) Светска уметничка музика Српски језик (матерњи језик као средство изражавања у музици) Унутар предметна (савремена дечја песма) Унутар предметна (српска уметничка музика) Филмска уметност (улога и значај музике у настанку филма;)
5.	Слушањем упознајемо нова дела и композиторе	**21**	Комбиновање различитих врста дидактичког материјала: илустрација, шема, графикона Користити методе/технике и облике рада, које активирају ученике и у којима су самосталнији у раду Обезбеђивање корелације са сродним предметима Припремање наставника за часове, водећи рачуна о особеностима одељења	- се изражава покретима за време слушања музике; - вербализује свој доживљај музике; - идентификује ефекте којима различити елементи музичке изражајности утичу на тело и осећања; - уочава домсћу фолклорну традицију и њену стилизацију; - анализира слушано дело у односу на извођачки сасатав и инструменте; - користи могућности ИКТ-а за слушање музике.		

Активности у наставном процесу

Активности ученика	Активности наставника
препозна основне елементе музичке писмености; опише основне карактеристике музичких састава. критички и аргументовано образлаже свој суд; уме креативно да комбинује изражајне музичке елементе у естетичком контексту (одређени музички поступак доводи у везу са жељеним ефектом). да именује: музичке изражајне елементе; извођачки састав. опише и анализира карактеристике звучног примера кроз садејство	Објасни шта је музика Изводи музичке примере користећи глас, покрет и инструменте примењује принцип сарадње у заједничком музицирању; Објасни утицај музике на здравље; Користи могућности ИКТ-а за самостално истраживање, извођење и стваралаштво; Користи музичке обрасце у осмишљавању музичких целина кроз певање,

опажених музичких елемената (на пример, узбуркана мелодија као резултат специфичног ритма, темпа, агогике, динамике, интервалске структуре). структуралном и драматуршком димензијом звучног примера.	свирање и покрет; Учествује у креирању школских приредби, догађаја и пројеката; Наведе изражајна средстава музичке уметности карактеристична за период барока и класицизма; Уочи основне карактеристике музичког стваралаштва у бароку и класицизму; Препозна врсте музичких инструмента по изгледу и звуку и опише начин добијања тона код музичких инструмената; Препозна инструмент или групу према врсти композиције у оквиру датог музичког стила; Објасни како је музика повезана са другим уметностима и областима ван уметности (музика и религија; технологија записивања, штампања нота; извођачке и техничке могућности инструмената;

ПРОГРАМ НАСТАВЕ И УЧЕЊА ЗА ПРЕДМЕТ: Историја
РАЗРЕД: 5
НЕДЕЉНИ ФОНД: 1
ГОДИШЊИ ФОНД: 36

Програм наставе и учења објављен је у *„Службеном гласнику Републике Србије – Просветном гласнику“, број 15/2018 од 30.8.2018. године. Примењује се од 2018/2019. школске године.*

Уџбеници и друга литература за наставу(назив, аутор, издавач, година издања): Историја 5 – уџбеник за пети разред са одабраним историјским изворима; Никола Бацетић, Немања Цвитковац, Data Status, 2018.

Циљ учења *Историје* је да ученик, изучавајући историјске догађаје, појаве, процесе и личности, стекне основна историјска знања и компетенције неопходне за разумевање савременог света, развије вештине критичког мишљења и одговоран однос према себи, сопственом и националном идентитету, културно-историјском наслеђу, друштву и држави у којој живи.

Редни број теме	Наставна тема	Број часова по теми	Начини и поступци за остваривање програма (по областима/темама)	Начин провере остварености планираних исхода	Међупредметне компетенције које се могу развијати	Међупредметно повезивање (навести предмет и садржај корелације)
1.	**ОСНОВИ ПРОУЧАВАЊА ПРОШЛОСТИ**	**4**	Диференцијација задатака,идивидуални рад,рад у пару ,групи	Вођење педагошке документације, усмена провера ,тестов и знања	компетенција за учење одговорно учешће у демократском друштву естетичка компетенција комуникација сарадња дигитална компетенција.	Географија: Праисторијска насеља. Централни Балкан у праисторији; Математика: Графичко представљање линије времена; десетице, јединице; рачунање времена;

2.	**ПРАИСТОРИЈА**	**3**	Диференцијација задатака,идивидуални рад,рад у пару ,групи	Вођење педагошке документације, усмена провера, тестови знања	компетенција за учење одговорно учешће у демократском друштву естетичка компетенција комуникација сарадња дигитална компетенција.	Географија: Праисторијска насеља, Централни Балкан у праисторији; Ликовна култура: Праисторија – цртање по пећинама, први трагови уметности;скулптуре из неолита и металног доба (Лепенски Вир, Винча, Старчево); Биологија: Настанак човека; Биљке и животиње у праисторији;
3.	**СТАРИ ИСТОК**	***5***	Диференцијација задатака,идивидуални рад,рад у пару ,групи	Вођење педагошке документације, усмена провера ,тестов и знања	компетенција за учење одговорно учешће у демократском друштву естетичка компетенција комуникација сарадња дигитална компетенција.	Географија: Географске одреднице држава старог века и Старог истока; Биологија: Биљни и животињски свет старог века и Старог истока; Ликовна култура: Сликарство и вајарство старог века и Старог истока; Архитектура Старог истока; Верска настава: Појава хришћанства, Исус Христ;
4.	**АНТИЧКА ГРЧКА**	**12**	Диференцијација задатака,идивидуални рад,рад у пару ,групи	Вођење педагошке документације, усмена провера ,тестов и знања	компетенција за учење одговорно учешће у демократском друштву естетичка компетенција комуникација сарадња дигитална компетенција.	Географија: Географске одреднице држава старог века и Старог истока; Биологија: Биљни и животињски свет старог века и Старог истока; Српски језик: Грчки митови;Најлепше приче класичне старине; Грчке драме, трагедије и комедије; Физичко васпитање: Олимпијске игре, најстарије спортске дисциплине; Ликовна култура: Уметност Старе Грчке(сликарство,

						вајарство,архитектура);Географија: Картографија, цртање и скицирање историјских карти;
5	**АНТИЧКИ РИМ**	**12**	Диференцијација задатака,идивидуални рад,рад у пару ,групи	Вођење педагошке документације, усмена провера ,тестов и знања	компетенција за учење одговорно учешће у демократском друштву естетичка компетенција комуникација сарадња дигитална компетенција.	Српски језик: Римска митологија, Најлепше приче класичне старине;Римска лирика; Ликовна култура: Римска уметност(сликарство,вајарство, архитектура); Географија: Картографија-географски оквири Римског царства,Гамзиград,Виминациум, Медиана;

Активности у наставном процесу	
Активности ученика	**Активности наставника**
Ученици активно прате наставу,преписују са табле прате и читају историјске изворе,уџбеник,прате слике историјску ленту,учествују у разговору,постављају питања,коментаруишу,дају свој став.раде домаће задатке	Наставник активно сарађује са ученицима,предаје,пропитује,објашњава,поставља питања,даје одговоре.

ПРОГРАМ НАСТАВЕ И УЧЕЊА ЗА ПРЕДМЕТ: Географија
РАЗРЕД: пети
НЕДЕЉНИ ФОНД: 1
ГОДИШЊИ ФОНД: 36

Програм наставе и учења објављен је у *„Службеном гласнику Републике Србије – Просветном гласнику“,* број 15 од 30.8. 2018.године. Примењује се од 2018/2019 године.

Уџбеници и друга литература за наставу(назив, аутор, издавач, година издања):

Географија 5 уџбеник,Марко Јоксимовић,Нови Логос, 2020.
Географски атлас Интерсистем Д.О.О,Београд 2020.
Нема карта Свет ,Магик Мап Д.О.О,2017. година.

Циљ **учења** Географије је да ученик појмовно и структурно овлада природно-географским, демографским, насеобинским, политичко-географским, економско-географским, интеграционим и глобалним појавама и процесима у Србији и свету уз неговање вредности мултикултуралности и патриотизма

Редни број теме	Наставна тема	Број часова по теми	Начини и поступци за остваривање програма (по областима/темама)	Начин провере остварености планираних исхода	Међупредметне компетенције које се могу развијати	Међупредметно повезивање (навести предмет и садржај корелације)
1.	Човек и географија	**2**	Информисање ученика о географији као науци и повезаности човека са географијом	посматрање праћење ангажовања ученика белешке задовољство ученика на часу домаћи задаци	- одговорност према здрављу, - дигитална компетенција, - предузимљивост и оријентација ка предузетништву, - компетенција за учење, - естетичка компетенција, - одговорно учешће у демократском друштву, - дигитална компетенција - решавање проблема, - рад с подацима и информацијама, - сарадња, - комуникација. - одговоран према околини.	
2.	Васиона	**6**	Информисање ученика о основним особинама васионе и васионских тела кроз демонстративно илустративне методе и методе експеримента уз	Усмено и писано испитивање познавања градива, израда и излагање самосталних радова ученика. Посматрање праћење ангажовања ученика белешке	- одговорност према здрављу, - дигитална компетенција, - предузимљивост и оријентација ка предузетништву, - компетенција за учење, - естетичка компетенција, - одговорно учешће у	**Математика-** Површина **Информатика** - Израда презентација **Физика-** астрономија

			употребу глобуса;	задовољство ученика на часу домаћи задаци	демократском друштву, - дигитална компетенција - решавање проблема, - рад с подацима и информацијама, - сарадња, - комуникација. - одговоран према околини.	
3.	Планета Земља	**28**	Примена очигледних наставних средстава и методе експеримента у циљу постизања високог степена разумевања и прихватања садржаја о земљиној ротацији ревочуцији и њиховим последицама; Указати на ток географских процеса и веза на основу појединих примера ради упознавања објеката појава и процеса у литосфери и атмосфери,хидросфери и биосфери	Посматрање праћење ангажовања ученика белешке задовољство ученика на часу домаћи задаци Усмено и писано испитивање познавања градива, израда и излагање самосталних радова ученика и активност на часу	- одговорност према здрављу, - дигитална компетенција, - предузимљивост и оријентација ка предузетништву, - компетенција за учење, - естетичка компетенција, - одговорно учешће у демократском друштву, - дигитална компетенција - решавање проблема, - рад с подацима и информацијама, - сарадња, - комуникација. - одговоран према околини.	**Историја** -Велика гео. открића **Математика-** Површина **Информатика** - Израда презентација **Биологија-** Основни биомина Земљи

Активности у наставном процесу	
Активности ученика	**Активности наставника**
– прикупља податке из различитих извора – обрађује податке, приказује их текстуално, табеларно и графички и доноси закључке;	-Упознаје ученике са предметом и задацима проучавања географије -Упућује ученике на самостални рад тако што ће ученици

– представља резултате истраживачког рада; – препознаје, наводи и именује облике рељефа и хидрографске објекте на простору, објашњава међузависност климе, земљишта и живог света; – истражује и утврђује специфичности природно-географских и друштвено-географских одлика и доводи их у корелацију; – образлаже потребе заштите природне средине; – прате и слушају – активно учествују у разговору, -дискутују; – коментаришу наведене примере - излажу своје мишљење; – решавају добијене задатке; – постављају питања; – записују у свескама,	приликом обраде нове тематске целине добити задатке -Наставник је организатор и реализатор наставе; презентује, усмерава ученика; -подстиче на размишљање и наводи ученике на одговарајуће закључке; -развија код ученика аналитичко, синтетичко, индуктивно, дедуктивно мишљење; -прати напредовање и постигнућа ученика; -упућује ученике на самостални рад, тако што ће сваки ученик обрадити по једну презентацију -упознаје ученике са правилима рада у групи, поделом посла и одговорностима, са динамиком и роковима за реализацију пројектних активности; -саветује и одговара на питања ученика -даје инструкције за рад – подстиче дискусију и ствара подстицајну атмосферу – усмерава ученике да сами долазе до закључака; -коригује одговоре ученика, – пише на табли

ПРОГРАМ НАСТАВЕ И УЧЕЊА ЗА ПРЕДМЕТ: МАТЕМАТИКА
РАЗРЕД: V
НЕДЕЉНИ ФОНД: 4
ГОДИШЊИ ФОНД: 144

Програм наставе и учења објављен је у *„Службеном гласнику Републике Србије – Просветном гласнику“,* број 15 od 30.8.2018. године. Примењује се од школске 2018/2019. године.

Уџбеници и друга литература за наставу(назив, аутор, издавач, година издања):

Математика, Владимир Стојановић, Уџбеник за пети разред основне школе, Математископ, 2021.

Математика, Владимир Стојановић, Гордана Поповић, Никола Вигњевић, Збирка задатака за пети разред основне школе, Математископ, 2021.

Циљ учења математике је да ученик, овладавајући математичким концептима, знањима и вештинама, развије основе апстрактног и критичког мишљења, позитивне ставове према математици, способност комуникације математичким језиком и писмом и примени стечена знања и вештине у даљем школовању и решавању проблема из свакодневног живота, као и да формира основ за даљи развој математичких појмова.

Редни број теме	Наставна тема	Број часова по теми	Начини и поступци за остваривање програма (по областима/темама)	Начин провере остварености планираних исхода	Међупредметне компетенције које се могу развијати	Међупредметно повезивање (навести предмет и садржај корелације)
1.	ПРИРОДНИ БРОЈЕВИ И ДЕЉИВОСТ	34	**Природни бројеви и дељивост** - Ова тема представља природну везу са градивом првог циклуса и у оквиру ње треба проширити и продубити знања која су ученици раније стекли. Први део Својства операцијасабирања, множења, одузимања и дељења у скупу N0 и N, Дељење са остатком у скупу N0 (једнакоста=bq+r, $0 \leq r<b$). Својства дељивости; чиниоци и садржаоци природног броја. Дељивост са 2, 5 и декадним јединицама. Дељивост са 4 и 25. Дељивост са 3 и 9. Скупови и скуповне операције: унија, пресек и разлика Обновити	Саставни део процеса развоја математичких знања у свим фазама наставе треба да буде и праћење и процењивање степена остварености исхода, које треба да обезбеди што поузданије сагледавање развоја и напредовања ученика. Тај процес треба започети иницијалном проценом нивоа на коме се ученик налази. Прикупљање информација из различитих извора (свакодневна посматрања, активност на часу, учествовање у разговору и дискусији, самосталан рад, рад у групи, тестови) помаже наставнику да сагледа постигнућа (развој и напредовање) ученика и степен остварености исхода. Свака активност је добра прилика за процену напредовања и давање повратне информације, а ученике треба оспособљавати и охрабривати да процењују сопствени напредак у остваривању исхода предмета, као и напредак и других ученика (различите анкете, скале процене,табеле и сл.) Процењују се: ▪ вештине израчунавања разумевање, примена и вредновање научених поступака и процедура; рад са подацима вештине, руковање	Компетенција за учење; комуникација; рад с подацима и информацијама дигитална компетенција; решавање проблема; сарадња.	Географија: Израчунавање најкраћег пута на карти између два места, размера, удаљеност градова од Гринича и од екватора Ликовна култура: Коришћење геометријских фигура у сликарству

			својства скупова N и N0 (претходник или следбеник) и подсетити се придруживања бројева тачкама бројевне праве. Кроз разноврсне задатке са изразима, једначинама и неједначинама из свакодневног живота, наставити саизграђивањем појмова бројевни израз, променљива, израз с променљивом и придруживање, користећи при томе и термине израз, формула, исказ. Код једначина и неједначина задржати се на једноставнијим облицима, у циљу усвајања концепта решавања датог проблема Уочавати примере једноставнијих (функцијских) зависности у разним областима (придруживање по датом правилу бројева - бројевима, бројева - дужима, бројева - површинама и др.). При томе је важно коришћење дијаграма и табела (дијаграм тока алгоритма, табела резултата неког пребројавања или мерења и др). У овом делу треба користити и примере са геометријским облицима, у којима се појављује зависност међу величинама У делу који се односи на дељивост, подсетити ученике да	прибором и технологијама и извођење радних задатака. Критеријуми оцењивања - ученик који остварује веома значајан напредак у савладавању програма предмета и у потпуности самостално испуњавања захтеве који су утврђени на основном и средњем нивоу, као и већину захтева са напредног нивоа посебних стандарда постигнућа, односно захтева који су одређени индивидуалним образовним планом и прилагођеним стандардима постигнућа, добија оцену одличан (5); - ученик који остварује значајан напредак у савладавању програма предмета и у потпуности, самостално, испуњавања захтеве који су утврђени на основном и средњем нивоу, као и део захтева са напредног нивоа посебних стандарда постигнућа уз мању помоћ наставника, односно захтева који су одређени индивидуалним образовним планом и прилагођенимстандардима постигнућа, добија оцену врло добар (4); - ученик који остварује напредак у савладавању програма предмета и у потпуности, самостално испуњавања захтеве који су утврђени на основном и већи део на средњем нивоу посебних стандарда постигнућа, односно захтева који су одређени индивидуалним образовним планом и прилагођеним		

			дељење у скупу природних бројева без остатка није увек могуће. Увести дељење са остатком, једнакост $a=bq+p$, $0\leq p<b$ и скуп могућих остатака. Истаћи својства дељивости и анализирати дељивост збира, разлике и производа. Правила дељивости декадним јединицама и бројевима 2, 5, 4 и 25 увести тако да ученици сами откривају законитости и активно се укључују у процес истраживања и учења, док заправила дељивости са 3 и 9 треба ученике добро изабраним примерима водити до правила. Такође, ученици треба да уоче и везе између ових правила (нпр. ако је број дељив са 10, дељив је и са 2 и са 5). На овом узрасту, нагласак треба да буде на примени, а не на формалном начину излагања **Скупови:** На конкретним примерима подскупова **N** и **N0**, увести различите начине записивања скупова уз увођење појма празног скупа и бесконачног скупа. Увести основне појмове о скуповима и математичком изражавању: скуп, елементи, подскуп, једнакост скупова, празан скуп, са одговарајућим знацима; скуповне операције: унија,	стандардима постигнућа, добија оцену добар (3); - ученик који остварује минималан напредак у савладавању програма предмета и испуњавања уз помоћ наставника захтеве који су утврђени у већем делу основног нивоа постигнућа, односно захтеве који су одређени индивидуалним образовним планом и прилагођеним стандардима постигнућа и, добија оцену довољан (2); - Формативно оцењивање: Свакодневно бележење активности ученика на часу у свеску евиденције наставника (за јављање +, за јављање више пута ++, за давање комплетног, потпуног одговора на тежа питања + или 5, ко не зна одговор –, учесталост јављања и распоред јављања по месецима). Свакодневно бележење током године Пресек стања по тромесечју - Усмено одговарање (сумативна оцена): свеска евиденције наставника/дневник Свеобухватност одговора Хоризонтално и вертикално повезивање градива (По потреби, бар једном у полугодишту) -Редовност доношења домаћег задатка За три недоношења домаћег 1 у свеску, а након опомене и у дневник (Свакодневно праћење током године) - Писане провере (сумативна оцена)		

			пресек, разлика и одговарајуће ознаке. Коришћењем примера из текућих садржаја, посебно аритметичких и касније геометријских, даље осмишљавати појам скупа, изграђивати математички језик и уносити прецизност у изражавању. На подесним примерима илустровати математичко-логичку употребу речи: сваки, неки, или, и, не, следи (ако...онда). Скуповне операције над два скупа треба илустровати разноврсним примерима са природним бројевима, уз коришћење Венових дијаграма и без њих. Поред тога, ученици треба да решавају задатке у којима се скуповне операције примењују на скупове делилаца, односно садржалаца бројева, што представља добар увод за увођење појмова највећи заједнички делилац и најмањи заједнички садржалац. <u>Други део</u> Прости и сложени бројеви. Ератостеновосито. Растављање природних бројева на просте чиниоце. -Заједнички делилац и највећи заједнички делилац. Еуклидов алгоритам за налажење НЗД. -Заједнички садржалац и	Бодовање: 30 - 49% 2 50 - 69% 3 70 - 89% 4 90 - 100% 5 (Након сваке теме) - Групни рад (посматрање наставника, излагање група, процена осталих ученика) Сарадња у групи (сви чланови су укључени, сви имају задато забележено у свескама...) Степен знања свих чланова групе квалитативно и квантитативно процењивање резултата рада група (пано, табела...) - Рад у пару (посматрање наставника, излагање парова, процена осталих ученика) Прва три пара којаураде добијају + Одговоран однос према раду, постављеним задацима, и исказано интересовање и мотивацију за учење и напредовање. Активно учествовање у настави, сарадња са другима Критеријуми оцењивања: - веома висок степен ангажовања ученика (5) - висок степен ангажовања ученика (4) - уз ангажовање ученика (3) - ангажовање ученика (2) Вођење евиденције од стране наставника о: -Јављању на часовима (учесталост и активност по месецима) -Успешности у групном раду, раду у пару		

			најмањи заједнички садржалац. Веза између НЗД и НЗС -Увести појмове простог и сложеног броја, објаснити поступак Ератостеновог сита и поступак растављања природних бројева на просте чиниоце и одређивања највећег заједничког делиоца и најмањег заједничког садржаоца, Еуклидов алгоритам (на конкретним примерима) и везу између НЗД и НЗС, и оспособити ученике за њихови примену у проблемским задацима	(ангажовање, продукти) -Учешћу на такмичењима - Несебичном пружању помоћи другим ученицима -Израда паноа, различитих врста излагања (Све што је рађено на часу налази се у свескама и уредно је написано, учествује, помаже другима, израђује самостално или у сарадњи са другима продукте рада, број и квалитет добровољног учешћа у разним наставним и ваннаставним активностима (такмичења, израда паноа, кратко предавање, вођење квиза, израда асоцијација...), спреман је да помогне другима, иницијатива и квалитет продукта) Пресек стања по тромесечјима.		
2.	ОСНОВНИ ПОЈМОВИ ГЕОМЕТРИЈЕ	17	очигледну истину да за сваку праву и тачку ван ње постоји јединствена права која пролази кроз дату тачку и паралелна је датој правој; заједно са овом чињеницом показати цртање (обичним и троугаоним лењиром) праве паралелне датој правој кроз тачку која јој не припада. Кроз задатке истаћи симетричност и транзитивност паралелности (без увођења тих појмова), као и области на које је подељена раван задатим правама. Као посебно важне области (заједно са границом) истаћи троуглове и паралелограме и начине њиховог означавања.		Компетенција за учење; комуникација; рад с подацима и информацијама; дигитална компетенција; решавање проблема; сарадња.	

			Објаснити практичан значај стандарних јединица мере и потребу за деловима јединице мере. Изражавати дужине вишеименованим бројевима и истаћи претварање у једноименена најнижих јединица. Једнакост дужи увести као једнакост њихових дужина (уз истицање да се једнакост не односи на једнакост дужи као скупова тачака). Увести појмове: кружница, круг, центар, полупречник, пречник, лук, тетива и тангента. Однос две кружнице, односно два круга разматрати на конкретним примерима и задацима. Користити шестар као геометријски инструмент за цртање кружница, упоређивање дужи и операције над њима. Конструктивно упоређивање, сабирање и одузимање дужи повезати са мерењем. У задацима користити изломљене линије (отворене и затворене) без експлицитне дефиниције и увести појам обима затворене изломљене линије. Централном симетријом пресликавати тачке, дужи, кружнице, троуглове, квадрате и правоугаонике. Истаћи основне особине централне симетрије и повезати их са			

			особинама паралелограма. Увести појмове усмерених дужи и вектора (интензитет, правац, смер). Транслацијом ("паралелним преношењем") пресликавати тачке, дужи, кружнице, троуглове, квадрате и правоугаонике и остале једноставне фигуре, користећи при томе геометријски прибор. Истаћи основне особине транслације и повезати их са особинама паралелограма.			
3.	УГАО	18	Угао, централни угао; једнакост углова. Надовезивање углова(суседни углови, конструктивноупоређивање, сабирање и одузимање углова). Упоредни углови;врсте углова. Мерење углова, сабирање и одузимање мереуглова. Угао између две праве; нормалне праве; унакрсни углови. Углови на трансверзали. Транслација и углови **Угао** - Угаону линију увести као унију две полуправе са заједничким почетком. Ако угаона линија није опружена, истаћи разлику између конвексне и неконвексне области у зависности од тога да ли та област садржи или не		Компетенција за учење; комуникација; рад с подацима и информацијама; дигитална компетенција; решавање проблема; сарадња.	

			садржи дуж чији су крајеви на крацима. Угао увести каоунију угаоне линије и једне од поменутих области, али даља разматрања ограничити само на конвексне углове. Увести и означавање углова малим словима грчког алфабета. Користећи се механичким моделима (кретање клатна, лепеза и сл.) мотивисати придруживање кружних лукова (и одговарајућих тетива) угловима. Једнаке углове увести као углове чије су одговарајуће тетиве у круговима једнаких полупречника једнаке. На ово објашњење надовезати конструктивно преношење углова помоћу шестара и лењира, а затим и конструктивно упоређивање, сабирање и одузимањеуглова. Развити код ученика вештину мерења и цртања угла помоћу угломера. Повезати једнакост углова са једнакошћу њихових мера. Увести делове степена (минуте и секунде) и поступке сабирања и одузимања мера углова Објаснити једнакост унакрсних углова и увести нормалност правих. Ученике треба оспособити да цртају нормалу на праву из дате тачке употребом троугаоног лењира, а након истицања нормалности тангенте и			

			одговарајућег полупречника, и за цртање тангенте на кружницу у задатој тачки кружнице. Објаснити шта се подразумева под растојањем тачке од праве. Под углом између правих које нису међусобно нормалне подразумевати одговарајући оштар угао. Истаћи углове које образује трансверзала две паралелне праве. Када трансверзала није нормална на паралелним правама, добијене углове поделити на оштре и тупе и истаћи да су сви углови исте врсте међусобно једнаки. Обновити једнакост наспрамних страница паралелограма, и извести једнакост наспрамних углова паралелограма. Објаснити шта се подразумева под растојањем између две паралелне праве. Истаћи односе углова са паралелним крацима			
4.	РАЗЛОМЦИ	56	<u>Први део</u> Појам разломка облика a/b (a, b ∈N). Придруживање тачака бројевне полуправе разломцима. Проширивање, скраћивање и упоређивање разломака. Децимални запис броја и превођење у запис облика a/b (b≠0).		Компетенција за учење; комуникација; рад с подацима и информацијама; дигитална компетенција; решавање проблема; сарадња.	

			Упоређивање бројева у децималном запису. Заокругљивањебројева. <u>Други део</u> Основне рачунске операције с разломцима (у оба записа) и њихова својства. Изрази. Једначине и неједначине у скупуразломака. <u>Трећи део</u> Примене разломака(проценти, аритметичка средина, размера). Основна неједнакостр< (p+q)/2 <q. Разломци - Појам разломка, као дела целине, ученици су упознали у првом циклусу. На почетку увести појмове правог односно неправог разломка, као и мешовитог броја. Претварање мешовитог броја у неправи разломак и обрнуто, повезати са поступком дељења са остатком Геометријску интерпретацију ненегативних рационалних бројева уводимо помоћу бројевне полуправе. Примери за тотреба да буду разноврсни, имениоци разломака не треба да буду већи од 10, а ученици треба да схвате важност избора јединичне дужи за прецизноприказивање датих разломака. Бројевна полуправа се може користити и за упоређивање разломака Проширивање и скраћивање разломака уводити на основу			

			особине количника да се он не мења када се и дељеник и делилац помноже, односно поделе истим бројем различитим од нуле. Скраћивање разломка до несводљивог повезати са познатим поступком налажења највећег заједничког делиоца бројиоца и имениоца. На примерима показати да се скраћивање може извести и поступно, али да је претходни поступак ефикаснији Упознати ученике са различитим начинима упоређивања разломака. Примере који се користе треба илустровати помоћу кружних исечака или фигура у квадратној мрежи и на тај начин повезати овај део теме са темама из геометрије (нпр. угао и мерење угла). Увођење децималног записа разломка и њихово приказивање на бројевној полуправој повезати са мерењем дужине, масе и запремине течности, коришћењем примера из свакодневног живота. Превођење разломака у децимални запис започети са разломцима који се могу свести на децималне разломке, а након тога увести и појам периодичног децималног записа.			

			Сабирање и одузимање разломака увести свођењем на заједнички именилац, с тим што на почетку не треба инсистирати на најмањем заједничком садржаоцу. Множење разломака најлакше је илустровати у квадратној мрежи нпр. преко површине правоугаоника. Пре дељења разломака упознати ученике са појмом реципрочне вредности разломка и природног броја. Само дељење увести помоћу једноставних примера дељења разломка природним бројем и на крају уопштити да је дељење разломком исто што и множење његовом реципрочном вредношћу. Код сабирања, одузимања и множења децималних бројева користити аналогију са извођењем истих операција са природним бројевима. Код дељења увести прво дељење децималног броја природним, а након тога, кроз добро одабране примере, показати како се дељење децималних бројева своди на претходни случај. Упознати ученике са чињеницом да особине рачунских операција које су важиле у скупу природних бројева, важе и у скупу разломака. Код израза се треба задржати на примерима који			

			нису сувише сложени, јер је циљ увежбавање извођења рачунских операција и примена њихових особина. Приликом обраде једначина и неједначина треба се задржати на једноставнијим примерима и користити аналогију са решавањем једначина и неједначина у скупу природних бројева. Треба имати у виду да су исходи који се односе на изразе, једначине и неједначине развојног типа, односно исходи који се развијају и током наредних разреда Веома важан део ове теме су проблемски - текстуални задаци у којима се користе разломци и децимални запис разломака, помоћу којих се подстиче развој логичког начина мишљења. Могу се обрадити и разни проблеми из свакодневног живота, нпр. планирање кућног буџета којим се, поред увежбавања операција са децималним записом бројева, ствара и основа за развој финансијске писмености, а има и своју васпитну улогу У делу који се односи на примену, потребно је ученике оспособити да процентни запис разломка, аритметичку средину и размеру повежу са		

			проблемима из свакодневног живота (попусти, поскупљења, подела новца у одређеној размери, израчунавање просечне оцене, висине или примена аритметичке средине у спорту). Увођење процентног записа разломка пожељно је обрадити кроз визуелне представе на дијаграмима (најпре квадрата подељеног на стотине, а затим произвољног правоугаоника, правилног многоугла или круга) и кроз ситуације у којима се проценат појављује, као што су израчунавања снижења или поскупљења неког производа, најпре за 25%, 50% и 75%, а након разумевања појма и концепта, и за било коју другу вредност. Кроз ове примере уједно се може увежбавати и превођење разломка у децимални и процентни запис, кроз примере који изискују овакву врсту записа броја. Аритметичку средину је пожељно обрадити и вежбати на конкретним примерима (оцене у дневнику, спорт, кроз истраживачке задатке и сл.). Важно је правилно формирање и разумевање појма размере. Оспособити ученике за њено коришћење у			

			пракси: при цртању и читању разних планова и графикона; при одређивању растојања; при решавању проблема поделе у датој размери и при повећавању и смањивању слика. Обраду овог градива подредити практичном циљу, уз повезивање с већ упознатим садржајима математике и других предмета Ова област је погодна за развијање разних других компетенција, кроз задатке који би од ученика изискивали различите врсте истраживања. Резултате истраживања ученици треба да представљају графички и на тај начин стекну осећај за упоређивање разломака у различитим записима. За исход који се односи на прикупљање података и приказивање података у табели и кружном дијаграму не постоји одговарајући садржај, јер је предвиђено да се на остваривању овог исхода ради током реализације целе теме			
5.	ОСНА СИМЕТРИЈА	11	Осна симетрија у равни и њене особине. Оса симетрије фигуре. Симетрала дужи и конструкција нормале. Симетрала угла **Осна симетрија** - Код увођења појма осне симетрије		Компетенција за учење; комуникација; рад с подацима и информацијама; дигитална компетенција; решавање	

			од велике важности су: примери који се ученицима дају на непосредно посматрање и експериментисање и питања која ученицима постављамо како би дошли до њихових основних представа о најважнијим карактеристикама осне симетрије. Примере са осном симетријом започети на квадратној мрежи са осама симетрије које су идентичне са линијама мреже, са циљем да ученици самостално дођу до основних особина осне симетрије, а затим прећи на примере без квадратне мреже. Осном симетријом пресликавати тачку, дуж, круг, троугао, квадрат и правоугаоник, а приликом цртања користити геометријски прибор. Појам односиметричне фигуре се такође усваја интуитивно, што значи да се низом примера указује да постоје фигуре које имају једну или више оса симетрија и фигуре које немају ту особину. Ученике научити да користећи геометријски прибор, конструишу симетралу дужи, симетралу угла, нормалу из		проблема; сарадња.	

			тачке на праву и примене њихове особине у проблемским задацима			

Активности у наставном процесу	
Активности ученика	**Активности наставника**
Решава проблеме и задатке, примењује знање на текстуалним задацима, посматра, уочава везу са претходно усвојеним градивом, анализира, комбинује, упоређује, процењује. Ученик се припрема за час и учи пређено градиво. Повезује градиво и уочава сличности и разлике. Усмено одговара и ради задатке уз консултацију са наставником о свим потешкоћама.	Наставник се припрема за час, организује и реализује наставни процес. Мотивише, подржава и развија интересовања ученика тако што даје препоруке шта да се чита, охрабрује ученике који желе да се баве истраживачким радом. Разговара са ученицима, упућује их, усмерава и објашњава. Извештава их о раду и постигнућима. Прати напредак ученика.

ПРОГРАМ НАСТАВЕ И УЧЕЊА ЗА ПРЕДМЕТ: БИОЛОГИЈА
РАЗРЕД: ПЕТИ
НЕДЕЉНИ ФОНД: 2
ГОДИШЊИ ФОНД: 72

Програм наставе и учења објављен је у *„Службеном гласнику Републике Србије – Просветном гласнику“,* бр. 15 од 2018. године. Примењује се од 2018/2019. године.

Уџбеници и друга литература за наставу(назив, аутор, издавач, година издања): Биологија за пети разред основне школе, Горан Милићев,Ена Хорват-Клет 2022 год.

Циљ учења *Биологије* је да ученик изучавањем живих бића у интеракцији са животном средином развије одговоран однос према себи и природи и разумевање значаја биолошке разноврсности и потребе за одрживим развојем.

Редни број теме	**Наставна тема**	**Број часова по теми**	**Начини и поступци за остваривање програма (по областима/темама)**	**Начин провере остварености планираних исхода**	**Међупредметне компетенције које се могу развијати**	**Међупредметно повезивање (навести предмет и садржај корелације)**
I	**ПОРЕКЛО И РАЗНОВРСНОСТ ЖИВОТА**	**38**	- упоређивањем грађе биљака, животиња, бактерија - повезивањем животних процеса на нивоу ћелија - одређивањем положаја органа човека - коришћењем лабораторијског прибора	- петнаестоминутни тестови, усмена излагања, практичне вежбе, презентације	- компетенција за учење - дигитална компетенција - одговоран однос према околини - одговоран однос према здрављу - одговорно учешће у	-ликовна култура(линија, облик,ритам) - информатика(ИКТ) - Хемија (лабораторијски прибор), - физичко и здравствено васпитање (мерење моторичких способности)

			- табеларним приказивањем биолошких објеката који се посматрају и истражују, - означавањем-кључних појмова		демократском друштву - предузимљивост и оријентација ка предузетништву - комуникација - рад са подацима и информацијама - решавање проблема и сарадња - естетичка компетенција	
II	**ЈЕДИНСТВО ГРАЂЕ И ФУНКЦИЈЕ КАО ОСНОВ ЖИВОТА**	**8**	-идентификовањем основне прилагођености спољашње грађе живих бића на услове животнесредине, укључујући и основне животне факторе - приказавањем биолошких објеката који се посматрају и истражују и означавају кључне детаље -означавањем кључних појмова -коришћењем лабораторијског прибора за истраживање	- петнаестоминутни тестови, усмена излагања, практичне вежбе, презентације		-ликовна култура(линија, облик,ритам) -информатика(ИКТ) хемија(лабораторијски, прибор), -физичко и здравствено васпитање(мерење моторичких способности)
III	**НАСЛЕЂИВАЊЕ И ЕВОЛУЦИЈА**	**6**	- прикупљањем података о варијабилности организама унутар једне врсте, табеларно приказивање - разликовањем наследних особина и особина које су резултат деловања средине, (примери) - постављањем једноставне претпоставке, применом огледа испитује се утицај срединских фактора на ненаследне особине. - коришћењем доступне ИКТ и друге опреме у истраживању, обради података и приказу резултата	- петнаестоминутни тестови, усмена излагања, практичне вежбе, презентације		-ликовна култура(облик, линија,ритам) - информатика(ИКТ) - математика(природни бројеви) - физичко и здравствено васпитање (моторичке способности)

IV	**ЖИВОТ У ЕКОСИСТЕМУ**	**12**	- објашњавањем промена у спољашњој средини (укључујући утицај човека) са губитком разноврсности живих бића на Земљи; - уочавањем разлике између одговорног и неодговорног односа према живим бићима у непосредном окружењу; - извођењем акције- бриге о биљкама и животињама у непосредном окружењу, учествовањем у њима - илустровањем примера деловања људи на животну средину	- истраживање, коришћење интернета, презентације - петнаестоминутни тестови		- ликовна култура (линија, облик,ритам) - информатика (ИКТ) - - Хемија (лабораторијски, прибор) - физичко и здравствено васпитање (мерење моторичких способности)
V	**ЧОВЕК И ЗДРАВЉЕ**	**8**	- идентификовањем елемената здравог начина живота, процена сопствених животних навика и избегавање ризичног понашања. - табеларно представљање података и извођење закључака	- презентације, - усмено излагање, дискусије,		- ликовна култура (линија, облик, ритам) - Информатика (ИКТ) - хемија (лабораторијски, прибор) физичко и здравствено васпитање (мерење моторичких способности)

Активности у наставном процесу	
Активности ученика	**Активности наставника**
- прате и слушају наставникова упутства - активно учествују у раду - слушају - постављају питања - бележе појмове - записују, цртају у свескама - повезују појмове са природом, окружењем - активно учествују у анализи и дискусији - изводе закључке	- образлаже наставне јединице - истиче циљ часа - објашњава кључне појмове - даје инструкције за рад - координира - постављања занимљива питања - сугерише - мотивише - подстиче дискусију - усмерава ученике да самостално долазе до закључака - одговара на питања ученика

	- организује и усмерава извођење огледа - демонстрира и показује моделе

ПРОГРАМ НАСТАВЕ И УЧЕЊА ЗА ПРЕДМЕТ: ТЕХНИКА И ТЕХНОЛОГИЈА
РАЗРЕД: ПЕТИ
НЕДЕЉНИ ФОНД: 2
ГОДИШЊИ ФОНД: 72

Програм наставе и учења објављен је у *„Службеном гласнику Републике Србије – Просветном гласнику“,* број 15 од 30.8. 2018.године. Примењује се од шк 2018/2019. године.
Правилник о изменама Правилника о плану наставе и учења за пети и шести разред основног образовања и васпитања (Службени гласник РС-Просветни гласник број 3 од 22.5.2020. године), а примењује се од школске 2020/2021. године.
Уџбеници и друга литература за наставу(назив, аутор, издавач, година издања): Техника и технологија, уџбеник за 5. разред основне школе, аутори: Алекса Вучићевић, Ненад Стаменовић, Издавач Klett, 2021. година.
Циљ учења Технике и технологије је да ученик развије техничко-технолошку писменост, да изгради одговоран однос према раду и производњи, животном и радном окружењу, коришћењу техничких и технолошких ресурса, стекне бољи увид у сопствена професионална интересовања и поступа предузимљиво и иницијативно.

Редни број теме	**Наставна тема**	**Број часова по теми**	**Начини и поступци за остваривање програма (по областима/темама)**	**Начин провере остварености планираних исхода**	**Међупредметне компетенције које се могу развијати**	**Међупредметно повезивање (навести предмет и садржај корелације)**
1.	**Животно и радно окружење**	6	-Упознавање подручја човековог рада и производње, занимања и послова у области технике и технологије треба реализовати уз активну улогу ученика и примену одговарајућих медија. Омогућити ученицима да идентификују одређена занимања којима се људи баве и послове који се обављају у оквиру тих занимања као и техничка средства која се при томе користе. - Уз активну улогу ученика и примену мултимедија указивати на правилну употребу и евентуалне последице у случају непридржавања упутстава за коришћење и неисправности техничких апарата у домаћинству.	Праћењем ангажованости и заинтересованости за предмет, усменим одговорима, успешност у решавању тестова. Различитим методама, подстичући истраживачки начин рада. Преглед уредности и педантности свеске.	– Одговоран однос према околини – Компетенција за учење – Одговоран однос према здрављу – сарадња – Дигитална	Историја (хронологија) Природа и друштво (привреда) Географија (одговоран однос човека према планети)

2.	**Саобраћај**	14	-Фронтални, индивидуални и групни -Ученици треба да се на интересантан и очигледан начин упознају са правилима и прописима кретања пешака и бицикла у јавном саобраћају, начине рагулисања саобраћаја и безбедна кретање од школе до куће. Тежиште ове теме је на: безбедном понашању и преузимању• личне одговорности ученика за понашање у саобраћају и употреба заштитне опреме при вожњи• бицикла и других дечијих возила, као и коришћење сигурносних појасева у возилу је најважнији исход који треба постићи. - За реализацију ових наставних садржаја, а за практично увежбавање могу се користити полигони у оквиру школе или саобраћајне макете које могу урадити ученици на редовним часовима или у раду слободних активности као и коришћењем рачунарске симулације.	Праћењем ангажованости и заинтересованости за предмет, успешност у решавању електронских тестова и вежби, примена правила и прописа из области саобраћаја. - Одговарањем на различите теме ученици негују врлине и позитивне вредносне системе -Многобројним примерима ученици евалуирају своје знање	– Компентенција за учење – Комуникација – Рад с подацима и информацијама – Сарадња – Решавање проблема – Дигитална компетенција – Одговорно учење у демократском друштву	Информатика и рачунарство (дигитална писменост – употреба ИКТ уређаја) Биологија (човек и здравље) Грађанско васпитање (односи у демократском друштву) Биологија (човек и здравље)
3.	**Техничка и дигитална писменост**	16	- Фронтални, индивидуални, групни (у пару) - Увежбати изражавање идеје скицом и техничким цртежом . Објаснити како се променом правила (стандарда) израђује технички цртеж. Упознати ученике, кроз практичну примену, са: врстама линија, форматима папира, размером, правилима котирања... - Оспособити ученике и инсиситирати на правилном коришћењу прибора за техничко цртање и развоју вештине њиховог коришћња. Потребно је да сваки ученик самостално нацрта једноставан технички цртеж у одређеној размери користећи одговарајуће врсте линија као и елементе котирања. - Примена информационо-комуникационих технологија у техници првенствено се односе на правилно и безбедно коришћење дигиталних уређаја (рачунар, лаптоп, таблет, мобилни телефон, тв, дигитални фотоапарат, веб камера) а потом и	Праћењем ангажованости и заинтересованости за предмет, успешност у изради техничких цртежа, правилно коришћење прибора за цртање, правилно котирање, цртање са потребном врстом линија, примена правила котирања, размере, ... Праћењем ангажованости и заинтересованости за предмет, успешност у креирању докумената у ворду, уметања слике и пренос	– Компентенција з аучење – Комуникација – Рад с подацима и информацијама – Решавањепроблема – Естетичкакомпетенција – Сарадња – Дигитална компетенција	Биологија (човек и здравље) Информатика (рад са текстом) Српски језик („Зимско јутро“ и „Дечак и пас“) ИР (претрага интернета, одабир резултата и преузимање садржаја), Српски (правопис), Ликовно (ритам)

			на овладавање вештинама обраде дигиталне слике на рачунару у циљу стицања одговарајућих компетенција које се односе на документовање и дизајн. - Вежбати у пару пренос података између рачунара и екстерних уређаја (мобилни телефон, фотоапарат) а да сваки ученик самостално реализује процедуре током рада на рачунару. Реализовати једноставну вежбу уметања фотографије у одговарајући програм за обраду текста и уређивање документа. Где год је то могуће, треба користити ИКТ	података између дигиталних уређаја.		Математика (основни појмови геометрије)
4.	**Ресурси и производња**	20	- Фронтални, индивидуални, групни - Надограђујући се на ранија знања ученика, упознати их са појмом природних ресурса на Земљи и са значајем њиховог очувања. Тежиште ове теме је на енергији и материјалима. - Назначити основне изворе енергије као важан ресурс за живот људи, технолошке процесе и производњу без улажења у детаље. Упознати ученике са начином коришћења и претварања у неке корисне облике њима већ познатих извора енергије воде, ветра и Сунца. - Други важан ресурс су материјали. Упознати ученике са појмом и поделом материјала (природни, вештачки). Врсте и својства материјала (физичка, хемијска и механичка): дрво, папир, текстил, кожа објаснити на елементарном нивоу. Начин обраде материјала (принципи деловања алата за механичку обраду материјала, испитивање материјала). Припрема за обраду. Приказати правилно коришћење алата за ручну обраду материјала, извођење операција и заштита на раду: обележавање, сечење, завршна обрада (бушење, равнање, брушење). Избор материјала, операција и алата и редоследа њихове примене. Рециклажа материјала и заштита животне средине. Поступно увођење ученика у рад са алатом	Комбиновање различитих врста дидактичког материјала: илустрација, паноа, презентација, увођење ученика у главне појмове ресура (извора енергије). Комбиновање различитих врста дидактичког материјала: -Ученици подстичу своју стваралачку моћ и развијају кретивност -Одговарањем на различите теме ученици негују врлине и позитивне вредносне системе -Многобројним примерима ученици евалуирају своје знање	– Компентенција з учење – Комуникација – Рад с подацима и информацијама – Сарадња – Решавање проблема	Природа и друштво (Материјали и њихова употреба) Ликовна култура (облик)

			обезбеђује да обрада материјала постаје средство креативног изражавања, а не циљ у настави технике и технологије. -Упознавати ученике са професијама из овеобласти. - На крају ове области, ученици треба да направе план израде и самостално израде најмање три једноставна модела. Програм се реализује у форми предавања (теоретска настава) и вежби.	-Ученици практично примењују усвојена теоријска знања о материјалима, начинима обраде и редоследу операција. -Самостално примењују правила и процедуре у складу са принципима безбедности на раду Преглед свеске. Самоевалуација и евалуација.		
5.	**Конструкторско моделовање**	16	- Пројекте реализовати у паровима или малим групама. - У овом делу програма ученици реализују заједничке пројекте примењујући претходно стечена знања и вештине. Ученици се сами опредељују за одређену активност у оквиру групе. Пружа им се могућност да реализују своју идеју. Ученици самостално истражују информације за пројектни задатак користећи информационокомуникационе технологије, налазе решење, формирају идеју, израђују техничку документацију, планирају и реализују сопствени производ. Користити материјале и технологије које су ученици упознали у претходној области. Ученици самостално врше мерење и обележавање. Ученици раде у пару, чиме развијају способност сарадње и социјалних вештина. По завршетку, ученици самостално представљају производ/модел, усмено образлажући ток реализације, процењујући оствареност резултата и предлог унапређења. Тежиште оваквог рада није на квалитету коначног продукта већ на процесу који има своје кораке и на сарадничким односима у раду у групи. Ученицима јасно треба указати да се и на неуспелим продуктима може много научити	Комбиновање различитих врста дидактичког материјала: -Ученици подстичу своју стваралачку моћ и развијају кретивност -Одговарањем на различите теме ученици негују врлине и позитивне вредносне системе -Многобројним примерима ученици евалуирају своје знање -Ученици практично примењују усвојена теоријска знања о материјалима, израђују техничку документацију, планирају и реализују сопствени производ -Самостално	– Компентенција за учење – Комуникација – Рад с подацима и информацијама – Сарадња – Решавање проблема	Природа и друштво (Материјали и њихова употреба) Ликовна култура (облик) Информатика и рачунарство (Рад са текстом) Српски језик и књижевност (Препричавање, причање, описивање)

			ако се схвати где су грешке направљене. Дискутовати са ученицима и о цени понуђених решења. Нагласити важност доброг планирања буџета потребног за његову реализацију као и негативних последица лоших прорачуна. На тај начин ученике полако оспособљавати да размишљају предузетнички и развијати им основне компетенције везане за финансијску писменост.	примењују правила и процедуре у складу са принципима безбедности на –примењују прецизност у изради модела од папира/картона и других лакообрадивих материјала. Преглед уредности и педантности свеске. Самоевалуација и евалуација.		
Активности у наставном процесу						
Активности ученика			**Активности наставника**			
Пажљиво прате излагање анставника и својих другова, аргументовано и са уважавањем се укључује у дискусије и износи своја мишљења, планира своје учење и напредак, процењује свој и рад својих другова, проналази начине за решавање проблема, истражује различите изворе знања, повезује нова са ранијим знањима и искуством, учествује у различитим наставним и ваннаставним активностима и пројектима, цртају, израђују моделе...			Пажљиво планира и припрема наставу, проверава претходна знања и искуства ученика, реализује и води настани процес, помаже ученицима да поставе циљеве и задатке, помаже ученицима у процесу учења и решавања задатака, прати и пружа подршку, подстиче ученике на стваралачко истраживање, подстиче сарадњу и тимски рад, помаже ученицима да превазиђу неочекиване проблеме и ситуације током учења, самостално и заједно са ученицима вреднује процес и резултате наставе, вреднује резултате сопственог рада (рефлективни практичар)...			

ПРОГРАМ НАСТАВЕ И УЧЕЊА ЗА ПРЕДМЕТ: ИНФОРМАТИКА И РАЧУНАРСТВО
РАЗРЕД: ПЕТИ
НЕДЕЉНИ ФОНД: 1
ГОДИШЊИ ФОНД: 36

Програм наставе и учења објављен је у *„Службеном гласнику Републике Србије – Просветном гласнику“,* број 15 од 30.8. 2018.године Примењује се од шк 2018/2019 године.
Правилник о изменама Правилника о плану наставе и учења за пети и шести разред основног образовања и васпитања (Службени гласник РС-Просветни гласник број 3 од 22.5.2020. године), а примењује се од школске 2020/2021. године.
Уџбеници и друга литература за наставу(назив, аутор, издавач, година издања): Информатика и рачунарство за 5. разред, Џон Ендру Биос, Дата Статус, 2018

Циљ учења Информатике и рачунарства је оспособљавање ученика за управљање информацијама, безбедну комуникацију у дигиталном окружењу, производњу дигиталних садржаја и креирање рачунарских програма за решавање различитих проблема у друштву које се развојем дигиталних технологија брзо мења.

Редни број теме	Наставна тема	Број часова по теми	Начини и поступци за остваривање програма (по областима/темама)	Начин провере остварености планираних исхода	Међупредметне компетенције које се могу развијати	Међупредметно повезивање (навести предмет и садржај корелације)
1.	ИКТ	14	- Фронтални, индивидуални, групни (у пару) - Различитим методама, подстичући истраживачки начин рада, постојеће знање ученика о ИКТ проширити користећи различите изворе знања навођењем примера примене ИКТ-а. - Ученике информативно упознати са предметом изучавања информатике и рачунарства познатим примерима. - Увести појмове хардвер и софтвер. Скренути пажњу на правилно руковање ИКТ уређајима. - Појам оперативни систем увести кроз повезивање претходног искуства. Нагласити који оперативни систем користе рачунари на којима ће радити у школи. - Кроз демонстрацију и личну активност ученика, скренути пажњу на правила која важе у кабинету и у раду са рачунарима и опремом. - Кроз конкретне примере објаснити појам датотеке и неопходност организације датотека у рачунару: чување и проналажење, премештање или брисање (поменути "Корпу за отпатке"). - Креирање и уређивање дигиталне слике / цртеже коришћењем расположивих алата изабраног програма. - При раду са текстом применити основне алатке за уређивање и обликовање текста. Наглашавати потребу одабира одговарајућег писма и инсистирати на примени правописа. - Снимање звука и видео-записа, сходно могућностима, (камера, микрофон, звучници,	• Практичне вежбе на рачунару • Усмени одговори • Активности на часу • Евалуације • Домаћи задатак • Квиз	1) компетенција за учење; 2) одговорно учешће у демократском друштву; 3) естетичка компетенција; 4) комуникација; 5) одговоран однос према околини; 6) одговоран однос према здрављу; 7) предузимљивост и оријентација ка предузетништву; 8) рад са подацима и информацијама; 9) решавање проблема; 10) сарадња; 11) дигитална компетенција.	Енглески језик (Вокабулар) Техника и технологија (коришћење техничких апарата и ИКТ уређаја у животном и радном окружењу, употреба информационих технологија у савременом саобраћају, формати цртежа (А3, А4), размера, геометријско цртање, пренос података између ИКТ уређаја (рачунар, таблет, смартфон, дигитални фотоапарат), апликација за дигиталну обраду слике. Операција подешавања осветљености и контраста слике, издвајање дела слике Ликовна култура (Пејзаж, облици у природи и око нас, поза, покрет, кретање, смер, планови и врсте композиција према распореду елемената) Музичка култура

			мобилни телефони, итд). -При изради мултимедијалних презентација применити основне алатке за уређивање и обликовање садржаја. У програму за израду мултимедијалних презентација користити раније креиране звучне и видео записе.			(елементи музичког тока: покрет, ритам (ритам као основа ритуала);
2.	Дигитална писменост	5	- Фронтални, индивидуални и групни (у пару) - При реализацији тематске целине Дигитална писменост појаснити ученицима шта значи коришћење ИКТ уређаја на одговоран и сигуран начин, и нагласити да то није обавеза само ИТ стручњака већ свих корисника. Демонстрирати функције антивирусног програма и заштитног зида. - Анализирати са ученицима од каквог су материјала направљени ИКТ уређаји, да ли се такви материјали могу рециклирати и на које све начине се могу одлагати дигитални уређаји који нису у употреби, у циљу заштите животне средине. - Проверити са ученицима њихова досадашња искуства у коришћењу веб-прегледача (читача, браузера). Разговарати о сајтовима претраживачима и начинима претраге, увести појмове аутор и ауторска права и навести основне лиценце. - Претрагу интернета и одабир релевантних страница из приказаних резултата претраге. (Како проналазимо, бирамо и преузимамо информације? Како стварамо (онлајн апликације)? Како размењујемо информације и сарађујемо на интернету?) - На унапред припремљеном скупу веб-страна кроз дискусију о процени информација пронађених на интернету (публика којој је сајт намењен, аутор, тачност / прецизност, објективност, актуелност и интернет адреса) подстицати развој критичког мишљења студената. - Упознати ученике са правилима понашања на интернету (енг. Нетикуетте). За утврђивање и појашњавање ове теме,	• Практичне вежбе на рачунару • Усмени одговори • Активности на часу • Евалуације • Домаћи задатак • Квиз	1) компетенција за учење; 2) одговорно учешће у демократском друштву; 3) естетичка компетенција; 4) комуникација; 5) одговоран однос према околини; 6) одговоран однос према здрављу; 7) предузимљивост и оријентација ка предузетништву; 8) рад са подацима и информацијама; 9) решавање проблема; 10) сарадња; 11) дигитална компетенција.	Енглески језик (Вокабулар) Српски језик (правопис) Техника и технологија (материјали) Биологија (екологија, здравље)

			организовати квизове и радионице (на теме безбедно - небезбедно, пожељно - непожељно понашање на интернету) као и симулације небезбедних ситуација са акцентом на то како је пожељно реаговати у датим ситуацијама (кроз играње улога и сл.). - У корелацији са другим предметима (физичко и здравствено васпитање) велику пажњу посветити томе како уређаји које свакодневно користе (рачунар, телефон, таблет ...) могу лоше да утичу на њихово здравље при чему их треба водити ка ситуацијама на које их родитељи свакодневно подсећају (лоше држање, дуго гледање у екран, ...). Посебну пажњу посветити развоју свести код студената о времену у току дана, утрошеном на рад са технологијом и могућим развојем зависности од технологије.			
3.	Рачунарство	15	- Фронтални, индивидуални, групни (у пару) - Реализација теме може се започети приказивањем мотивационих филмова о програмирању. Увести појмове: програм и програмирање. Демонстрирати готове анимације и рачунарске игре ради развијања свести и побуђивања мотивације да ученици сами могу да креирају своје игрице. Одабрати пример игрице за анализу (на пример са портала www.code.org), као и друге мотивационе материјале из сличних образовних извора) са циљем упознавања студената са корацима у решавању једноставних проблемских задатака. Увести појам алгоритма при решавању најједноставнијег проблема. -У међупредметној координацији са предметом математика, увести математичко-логичке појмове које леже у основи информатике и рачунарства: скуп, елементи, подскуп, једнакост скупова, празан скуп (са одговарајућим знацима); - На подесним	• Практичне вежбе на рачунару • Усмени одговори • Активности на часу • Евалуације • Домаћи задатак • Квиз	1) компетенција за учење; 2) одговорно учешће у демократском друштву; 3) естетичка компетенција; 4) комуникација; 5) одговоран однос према околини; 6) одговоран однос према здрављу; 7) предузимљивост и оријентација ка предузетништву; 8) рад са подацима и информацијама; 9) решавање проблема; 10) сарадња; 11) дигитална	Математика (Скуп природних бројева N и скуп N 0 основна својства операција у скупу N 0, површина фигура, својства дељивости, Једнакост дужи. Мерење дужи

			примерима илустровати математичко-логичку употребу речи: сваки, неки, или, и, не, следи (ако ... онда). Ученици усвајају елементе дедуктивног закључивања (правилно формулисање тврђења; правилно закључивање, правилно коришћење везника "и", "или", а нарочито "ако ... о - Визуелно програмирање (Scrtach, Stencil, AppInventor, Alice, ...) које треба да омогући алгоритамско решавање проблема и основе програмирања. У зависности од изабраног програмског окружења прилагодити сва следећа објашњења специфичностима тог алата. - Демонстрирати поступке: избор објеката (нагласак на библиотеке), слагање блокова по принципу "превуци-и-пусти" и покретање програма. - Демонстрирати на сваком примеру следеће технике: креирање пројекта. - Демонстрирати и указивати на разноврсне функционалности доступне у палетама блокова. - Кроз активну наставу и укљученост у процес креирања програма од првих часова, ученици ће постепено усвојити потребне појмове, знања и вештине. Анализирати са ученицима карактеристике појединих структура и оправданост примене у појединим ситуацијама. Поступак корак по корак до решења проблема, треба да послужи за систематизацију поступка израде пројекта.		компетенција.	
4.	Пројектна настава	2	- Фронтални, индивидуални, групни - Ради развијања међупредметних компетенција и остваривања корелације са другим предметима, реализовати са ученицима најмање два пројектна задатка, један из области ИКТ и Дигитална писменост и други из области Рачунарство (договорити се са ученицима и наставницима других предмета, који покривају област изабране теме). - При реализацији првог пројектног задатка ставити нагласак на разради пројектног задатка - од	Практична провера резултата пројекта у односу на циљ пројекта.	1) компетенција за учење; 2) одговорно учешће у демократском друштву; 3) естетичка компетенција; 4) комуникација; 5) одговоран однос према околини;	Енглески језик (Вокабулар) Техника и технологија (коришћење техничких апарата и ИКТ уређаја у животном и радном окружењу, употреба информационих технологија у савременом саобраћају,

			израде плана до представљања решења. - Наставник планира фазе пројектног задатка у складу са временом, сложеношћу теме, расположивим ресурсима - Пројектни задаци се баве реалним темама из школског или свакодневног живота. - Циљ је развијање и неговање: поступности, повезивања и изградње сопствених стратегија учења, вршњачког учења, вредновања и самовредновања достигнућа. - Пројектни задаци подразумевају корелацију и сарадњу са наставницима осталих предмета - Добар пример сумирања научених поступака је израда пратеће документације у виду фајлова различитог типа, као што су: текстуални фајлови, слике, видео материјали и сл. Идеја за пројектни задатак може бити и израда квиза и теста за проверу знања, понављање, утврђивање, систематизацију градива из целог предмета. - Ученици пре прикупљања материјала израђују сценарио (причу или алгоритам за конкретан задатак), разрађују кораке и описују поступак решавања пројектног задатка. - Део задатка је и чување материјала употребљеног за решавање пројектног задатка. Очекивани продукт пројектног задатка је мултимедијални садржај у форми: стрипа, анимације, игрице и сл. - Напреднији ученици могу израдити алгоритам и програм за решавање конкретног проблемског задатка		6) одговоран однос према здрављу; 7) предузимљивост и оријентација ка предузетништву; 8) рад са подацима и информацијама; 9) решавање проблема; 10) сарадња; 11) дигитална компетенција.	формати цртежа (А3, А4), размера, геометријско цртање, пренос података између ИКТ уређаја (рачунар, таблет, смартфон, дигитални фотоапарат), апликација за дигиталну обраду слике. Операција подешавања осветљености и контраста слике, издвајање дела слике Ликовна култура (Пејзаж, облици у природи и око нас, поза, покрет, кретање, смер, планови и врсте композиција према распореду елемената) Музичка култура (елементи музичког тока: покрет, ритам (ритам као основа ритуала); Биологија (екологија, здравље)

Активности у наставном процесу	
Активности ученика	**Активности наставника**
Пажљиво прате излагање анставника и својих другова, аргументовано и са уважавањем се укључује у дискусије и износи своја мишљења, планира своје учење и напредак, процењује свој и рад својих другова, проналази начине за решавање проблема, истражује различите изворе знања, повезује нова са ранијим знањима и искуством, учествује у различитим наставним и ваннаставним активностима и пројектима.	Пажљиво планира и припрема наставу, проверава претходна знања и искуства ученика, реализује и води настани процес, помаже ученицима да поставе циљеве и задатке, помаже ученицима у процесу учења и решавања задатака, прати и пружа подршку, подстиче ученике на стваралачко истраживање, подстиче сарадњу и тимски рад, помаже ученицима да превазиђу неочекиване проблеме и ситуације током учења, самостално и заједно са ученицима вреднује процес и резултате наставе, вреднује резултате сопственог рада (рефлективни практичар)...

ПРОГРАМ НАСТАВЕ И УЧЕЊА ЗА ПРЕДМЕТ: ФИЗИЧКО И ЗДРАВСТВЕНО ВАСПИТАЊЕ
РАЗРЕД: Пети
НЕДЕЉНИ ФОНД: 3
ГОДИШЊИ ФОНД: 72 часа + 54 часа (обавезне физичке активности ученика)

Програм наставе и учења објављен је у *„Службеном гласнику Републике Србије – Просветном гласнику“,* број 15 од 30.8.2018. године. Примењује се од школске 2018/19. године.

Уџбеници и друга литература за наставу(назив, аутор, издавач, година издања):-

Циљ учења предмета *Физичко и здравствено васпитања* је да ученик унапређује физичке способности, моторичке вештине и знања из области физичке и здравствене културе, ради очувања здравља и примене правилног и редовног физичког вежбања у савременим условима живота и рада.

Редни број теме	Наставна тема	Број часова по теми	Начини и поступци за остваривање програма (по областима/темама)	Начин провере остварености планираних исхода	Међупредметне компетенције које се могу развијати	Међупредметно повезивање (навести предмет и садржај корелације)
1	Атлетика	**16**	Метод живе речи,метод демонстације и метод практичног рада	Редовна настава, обавезне физичке активности Кроз активности у Дечијој и Спортској недељи Кросевима (јесењи и пролећни) Такмичењем (унутар одељења и међуодељењским)	Компетенциија за учење, естетичка компетенција, комуникација, одговоран однос према здрављу решавање проблема, сарадња, рад са подацима и информацијама, дигиталне компетенције, одговоран однос према околини, естетичка компетенција.	ФИЗИКА: -кретање(врсте кретања,брзина,убрзање,гравитација) -сила и убрзање (убрзање, отпор средине
2	Гимнастика	**16**	Метод живе речи, метод демонстације и метод практичног рада	Поделом ученика према полу , према нивоу усвојености вежби из претходног разред и њиховим способностима.	Компетенциија за учење, естетичка компетенција, комуникација, одговоран однос према здрављу решавање проблема, сарадња, рад са подацима и информацијама, дигиталне компетенције,	ФИЗИКА: -кретање(врсте кретања,брзина,убрзање,гравитација) -сила и убрзање (убрзање, отпор средине

						одговоран однос према околини, естетичка компетенција.	
3.	Основе тимских и спортских игара	Рукомет – мини рукомет	**16**	Метод живе речи,метод демонстације и метод практичног рада -метод игре	Применом одговарајућих метода, облика и форми рада Вежбањем у сали, школском дворишту и на отвореном игралишту за мали фудбал и рукомет, одбојку, вежбање у сали уз музичку пратњу. Коришћењем станица, чувањем, помагањем.	Компетенциија за учење, естетичка компетенција, комуникација, одговоран однос према здрављу решавање проблема, сарадња.	МАТЕМАТИКА: - бројање - збрајање - мерење - евидентирање резултата
		Фудбал, Одбојка (ОФА)	**54**				
4	Ритмика и плес		**4**	Метод живе речи,метод демонстације и метод практичног рада	Применом одговарајућих метода, облика и форми рада Вежбањем у сали, учионици, школском дворишту;	Компетенција за учење, естетичка компетенција, комуникација, одговоран однос према здрављу решавање проблема, сарадња, рад са подацима и информацијама, дигитална компетенција	ЛИКОВНА КУЛТУРА: -просторно обликовање -правилан и неправилан ритам МУЗИЧКА КУЛТУРА - Темпо кретања, - Изражајност, складност кординација покрета, кретања
5	Полигони Тестирање и мерење		**20**	Метод живе речи,метод демонстације и метод практичног рада	Применом одговарајућих метода, облика и форми рада	Компетенциија за учење, естетичка компетенција, комуникација, одговоран однос према здрављу решавање проблема, сарадња.	МАТЕМАТИКА: - бројање - збрајање - мерење - евидентирање резултата

Активности у наставном процесу	
Активности ученика	**Активности наставника**
Упоређивање сопствених резултата тестирања са вредностима за свој узраст -развијање моторичких способности применом вежбања из Атлетике -да схвате вредност спортске гимнастике за сопствени развој -одржавају равнотежу у	Примена Националне батерије тестова за праћење физичког развоја -демонстрација свих атлетских дисциплина -организација рада -

различитим кретањима,изводе ротације тела -вежбање на различитим справама и реквизитима -изводе елементе кошаркашке,рукометне,одбојкашке и технике футсала -примењује основна правила спортских игара -примењује основне елементе тактике у нападу и одбрани -учествује на унутар одељенским такмичењима	обезбеђење вежбалишта и реквизита -демонстрација свих вежби на справама и тлу -обезбеђење справа -помоћ и асистенција приликом извођења вежби -демонстација елемената технике и тактике свих спортских игара -суђење -обезбеђење простора и реквизита за такмичење

ИЗБОРНИ ПРОГРАМ

ПРОГРАМ НАСТАВЕ И УЧЕЊА ЗА ПРЕДМЕТ: Грађанско васпитање
РАЗРЕД: пети
НЕДЕЉНИ ФОНД: 1
ГОДИШЊИ ФОНД: 36

Програм наставе и учења објављен је у *„Службеном гласнику Републике Србије – Просветном гласнику“,* број 15 од 30.8.2018. године. Примењује се од шк. 2018/2019 године.

Уџбеници и друга литература за наставу(назив, аутор, издавач, година издања): Приручник за наставнике грађанског васпитања у другом циклусу основног образовања и васпитања мисија ОЕБС-а у Србији, мр Дејан Бошковић, Елеонора Влаховић, др Тања Игњатовић, Завод 2019.

Циљ учења грађанског васпитања је да ученик изучавањем и практиковањем основних принципа, вредности и процедура грађанског друштва постане свестан својих права и одговорности, осетљив за потребе појединаца и заједнице и спреман да активно делује у заједници уважавајући демократске вредности.

Редни број теме	Наставна тема	Број часова по теми	Начини и поступци за остваривање програма (по областима/темама)	Начин провере остварености планираних исхода	Међупредметне компетенције које се могу развијати	Међупредметно повезивање (навести предмет и садржај корелације)
1.	ЉУДСКА ПРАВА	8	-увођење ученика у наставни предмет и упознавање са значајем грађанског васпитања; упознавање ученика са садржајем наставног програма и давање јасних упутстава за рад; - повезивање постојећег знања са новим; - упознавање са Конвенцијом о правима детета у документима која сеодносе на школу; препознавање својих права и права	Праћењем ангажованости и заинтересованости за предмет, усменим одговорима, успешност у решавању тестова. Различитим методама, подстичући истраживачки начин рада.	- компетенција за учење - одговорно учешће у демократском друштву -рад са подацима и информацијама - комуникација -решавање проблема - сарадња	српски језик Прва бразда, Доживљај Тома Сојера, Десетица, географија, историја појам демократије, републике, информатика и рачунарство – дигитално и електронско насиље, израда презентација

			других, као и идентификација кршења истих;			
2.	ДЕМОКРАТСКО ДРУШТВО	9	- дефинисање правила одељењске заједнице и правила школе; - примена различитих интерактивних облика рада, као и одабир и коришћење одговарајућих метода и техника рада; разумевање значаја правила у функционисањузаједнице;	Праћењем ангажованости и заинтересованости за предмет. Одговарањем на различите теме ученици негују врлине и позитивне вредносне системе -Многобројним примерима ученици евалуирају своје знање	- компетенција за учење - одговоран однос према животној средини и према здрављу - комуникација -решавање проблема - сарадња	
3.	ПРОЦЕСИ У СВРЕМЕНОМ СВЕТУ	9	-осмишљавање и реализација различитих активности: радионица, симулација, играња улога, студија случаја, дебата, дискусија, пројеката, истраживања, промоција, ... - симулација примера из свакодневног живота: предрасуде, стереотипи, дискриминација и нетолеранција по различитим основама; - коришћење филмова, интернета, као и разговор о говору мржње, нетолеранцији и дигиталномнасиљу; развој конструктивног решавања сукоба;	Праћењем ангажованости и заинтересованости за предмет и заинтересованости за предмет, успешност у решавању сукоба.	- компетенција за учење - одговорно учешће у демократском друштву - комуникација -решавање проблема - сарадња	
4.	ГРАЂАНСКИ АКТИВИЗАМ	10	- идентификација примера грађанског активизма у школи и неговање позитивног става према томе; прикупљање података о проблему на основу различитих извора и техника;	Комбиновање различитих врста дидактичког материјала: илустрација, паноа, презентација.	- компетенција за учење - одговорно учешће у демократском друштву - комуникација - рад са подацима и информацијама	

			реализација одабраних акција, као и њихова анализа; неговање тимског рада; вредновање ефеката спроведених акција у школи.Сви часови се реализују у радионичарском раду, где сваки појединац учествује износећи своје ставове, мишљења, предлоге и идеје, дискутује, учествује у избору идеја за реализацију; ученици раде тимски, у групним активностима, учествују у дебатама, презентују рад		-решавање проблема - сарадња	

Активности у наставном процесу	
Активности ученика	**Активности наставника**
Пажљиво прате излагање анставника и својих другова, аргументовано и са уважавањем се укључује у дискусије и износи своја мишљења, планира своје учење и напредак, процењује свој и рад својих другова, проналази начине за решавање проблема, истражује различите изворе знања, повезује нова са ранијим знањима и искуством, учествује у различитим наставним и ваннаставним активностима и пројектима.	Пажљиво планира и припрема наставу, проверава претходна знања и искуства ученика, реализује и води настани процес, помаже ученицима да поставе циљеве и задатке, помаже ученицима у процесу учења и решавања задатака, прати и пружа подршку, подстиче ученике на стваралачко истраживање, подстиче сарадњу и тимски рад, помаже ученицима да превазиђу неочекиване проблеме и ситуације током учења, самостално и заједно са ученицима вреднује процес и резултате наставе, вреднује резултате сопственог рада (рефлективни практичар)...

ПРОГРАМ НАСТАВЕ И УЧЕЊА ЗА ПРЕДМЕТ: ВЕРСКА НАСТАВА (Православни катихизис)

РАЗРЕД: 5.

НЕДЕЉНИ ФОНД: 1

ГОДИШЊИ ФОНД: 36

Програм наставе и учења објављен је у *„Службеном гласнику Републике Србије – Просветном гласнику“,* број 11 од 19.8.2016. године. Примењује се од 1.9.2016.године.

Уџбеници и друга литература за наставу(назив, аутор, издавач, година издања): „Радна свеска за верску наставу за 5.разред“, Ваљевска Епархија, Принтекс, Ваљево 2016.

Циљ учења верске наставе јесте да се њоме посведоче садржај вере и духовно искуство традиционалних цркава и религијских заједница које живе и делују на нашем животном простору, да се ученицима пружи целовит религијски поглед на свет и живот и да им се омогући слободно усвајање духовних и животних вредности цркве или заједнице којој историјски припадају, односно чување и неговање сопственог верског и културног идентитета. Ученици треба да упознају веру и духовне вредности сопствене, историјски дате цркве или верске заједнице у отвореном и толерантном дијалогу, уз уважавање других религијских искустава и филозофских погледа, као и научних сазнања и свих позитивних искустава и достигнућа човечанства.

Редни број теме	Наставна тема	Број часова по теми	Начини и поступци за остваривање програма (по областима/темама)	Начин провере остварености планираних исхода	Међупредметне компетенције које се могу развијати	Међупредметно повезивање (навести предмет и садржај корелације)
1.	**Увод**	**1**	Катихизација као литургијска делатност- заједничко је дело катихете (вероучитеља) и његових ученика. Катихета (вероучитељ) би требало стално да има науму да катихеза не постоји ради гомилања информација („знања о вери“), већ као настојање да се учење и искуство Цркве лично усвоје и спроведу у живот кроз слободно учешће у богослужбеном животу Цркве. На почетку сваке наставне теме ученике би требало упознати са циљевима и исходима наставе, садржајима по темама, начином остваривања програма рада, као и са начином вредновања њиховог рада. Уводне часове требало би осмислити тако да допринесу међусобном упознавању ученика, упознавању ученика с циљевима, исходима, наставним садржајима, али и тако да наставник стекне почетни увид у то каквим предзнањима и ставовима из подручја Православног катихизиса, група располаже. Реализација програма требало би да се одвија у складу с	Евалуацију наставе (процењивање успешности реализације наставе и остварености задатака и исхода наставе) наставник ће остварити на два начина: -процењивањем реакције ученика или прикупљањем коментара ученика путем анкетних евалуационих листића; -провером знања које ученици усвајају на часу и испитаивањем ставова; А и непосредним описним оцењивањем ученика кроз: -усмено испитивање; -писмено испитивање; -посматрање понашања ученика;	Комуникација, сарадња, компетенција за учење, одговорно учешће у друштву,верским слободама, естетичка компетенција, одговоран однос према околини, одговоран однос према здрављу.	Српски језик и књижевност - област Језичка култура и књижевност Ликовна култура - област Ликовна култура и окружење Музичка култура - област Слушање музике Грађ. васпитање - област Процеси у савременом свету Историја – област Основи проучавања прошлости Географија – област Васиона и планета земља
2.	**Религија и култура старог света**	**3**		Евалуацију наставе (процењивање успешности реализације наставе и остварености задатака и исхода наставе) наставник ће остварити на два начина:	Комуникација, сарадња, компетенција за учење, одговорно учешће у друштву,верским слободама,	Српски језик и књижевност - област Језичка култура и књижевност Ликовна култура - област Ликовна култура и окружење

			принципима савремене активне наставе, која својом динамиком подстиче ученике на истраживачки и проблемски приступ садржајима тема. У току реализације стављати нагласак више на доживљајно и формативно, а мање на сазнајно и информативно. Квалитет наставе се постиже када се наставни садржаји реализују у складу са савременим педагошким захтевима у погледу употребе разноврсних метода, облика рада и наставних средстава.	-процењивањем реакције ученика или прикупљањем коментара ученика путем анкетних евалуационих листића; -провером знања које ученици усвајају на часу и испитаивањем ставова; А и непосредним описним оцењивањем ученика кроз: -усмено испитивање; -писмено испитивање; -посматрање понашања ученика;	естетичка компетенција, одговоран однос према околини, одговоран однос према здрављу.	Музичка култура - област Слушање музике Грађ. васпитање - област Процеси у савременом свету Историја – област Основи проучавања прошлости Географија – област Васиона и планета земља
3.	**Откривење – свет Библије**	**4**	Имаући у виду захтеве наставног програма и могућности транспоновања наставног садржаја у педагошко дидактичка решења, наставник би требало да води рачуна и о психолошким чиниоцима извођења наставе – узрасту ученика, нивоу психофизичког развоја, интересовањима, склоностима, способностима и мотивацији ученика. У остваривању савремене наставе наставе наставник је извор знања, креатор, организатор и координатор ученичких активности у наставном процесу.	Евалуацију наставе (процењивање успешности реализације наставе и остварености задатака и исхода наставе) наставник ће остварити на два начина: -процењивањем реакције ученика или прикупљањем коментара ученика путем анкетних евалуационих листића; -провером знања које ученици усвајају на часу и испитивањем ставова; А и непосредним описним оцењивањем ученика кроз: -усмено испитивање; -писмено испитивање; -посматрање понашања ученика;	Комуникација, сарадња, компетенција за учење, одговорно учешће у друштву,верским слободама, естетичка компетенција, одговоран однос према околини, одговоран однос према здрављу.	Српски језик и књижевност - област Језичка култура и књижевност Ликовна култура - област Ликовна култура и окружење Музичка култура - област Слушање музике Грађ. васпитање - област Процеси у савременом свету Историја – област Основи проучавања прошлости Географија – област Васиона и планета земља
			Настава је успешно реализована	Евалуацију наставе	Комуникација,	Српски језик и

4.	**Стварање света и човека**	**7**	ако је ученик спреман да Цркву схвати као простор за остваривање своје личности кроз заједничарење са ближњима и Тројичним Богом који постаје извор и пуноћа његовог живота.	(процењивање успешности реализације наставе и остварености задатака и исхода наставе) наставник ће остварити на два начина: -процењивањем реакције ученика или прикупљањем коментара ученика путем анкетних евалуационих листића; -провером знања које ученици усвајају на часу и испитивањем ставова; А и непосредним описним оцењивањем ученика кроз: -усмено испитивање; -писмено испитивање; -посматрање понашања ученика;	сарадња, компетенција за учење, одговорно учешће у друштву,верским слободама, естетичка компетенција, одговоран однос према околини, одговоран однос према здрављу.	књижевност - област Језичка култура и књижевност Ликовна култура - област Ликовна култура и окружење Музичка култура - област Слушање музике Грађ. васпитање - област Процеси у савременом свету Историја – област Основи проучавања прошлости Географија – област Васиона и планета земља
5.	**Старозаветна историја спасења**	**7**		Евалуацију наставе (процењивање успешности реализације наставе и остварености задатака и исхода наставе) наставник ће остварити на два начина: -процењивањем реакције ученика или прикупљањем коментара ученика путем анкетних евалуационих листића; -провером знања које ученици усвајају на часу и испитивањем ставова; А и непосредним описним оцењивањем ученика кроз: -усмено испитивање; -писмено испитивање; -посматрање понашања	Комуникација, сарадња, компетенција за учење, одговорно учешће у друштву,верским слободама, естетичка компетенција, одговоран однос према околини, одговоран однос према здрављу.	Српски језик и књижевност - област Језичка култура и књижевност Ликовна култура - област Ликовна култура и окружење Музичка култура - област Слушање музике Грађ. васпитање - област Процеси у савременом свету Историја – област Основи проучавања прошлости Географија – област Васиона и планета

				ученика;		земља
6.	**Закон Божији**	**4**		Евалуацију наставе (процењивање успешности реализације наставе и остварености задатака и исхода наставе) наставник ће остварити на два начина: -процењивањем реакције ученика или прикупљањем коментара ученика путем анкетних евалуационих листића; -провером знања које ученици усвајају на часу и испитивањем ставова; А и непосредним описним оцењивањем ученика кроз: -усмено испитивање; -писмено испитивање; -посматрање понашања ученика;	Комуникација, сарадња, компетенција за учење, одговорно учешће у друштву,верским слободама, естетичка компетенција, одговоран однос према околини, одговоран однос према здрављу.	Српски језик и књижевност - област Језичка култура и књижевност Ликовна култура - област Ликовна култура и окружење Музичка култура - област Слушање музике Грађ. васпитање - област Процеси у савременом свету Историја – област Основи проучавања прошлости Географија – област Васиона и планета земља
7.	**Месијанска нада**	**8**		Евалуацију наставе (процењивање успешности реализације наставе и остварености задатака и исхода наставе) наставник ће остварити на два начина: -процењивањем реакције ученика или прикупљањем коментара ученика путем анкетних евалуационих листића; -провером знања које ученици усвајају на часу и испитивањем ставова; А и непосредним описним оцењивањем ученика кроз: -усмено испитивање;	Комуникација, сарадња, компетенција за учење, одговорно учешће у друштву,верским слободама, естетичка компетенција, одговоран однос према околини, одговоран однос према здрављу.	Српски језик и књижевност - област Језичка култура и књижевност Ликовна култура - област Ликовна култура и окружење Музичка култура - област Слушање музике Грађ. васпитање - област Процеси у савременом свету Историја – област Основи проучавања прошлости

				-писмено испитивање; -посматрање понашања ученика;		Географија – област Васиона и планета земља
8.	**Евалуација**	**2**		Евалуацију наставе (процењивање успешности реализације наставе и остварености задатака и исхода наставе) наставник ће остварити на два начина: -процењивањем реакције ученика или прикупљањем коментара ученика путем анкетних евалуационих листића; -провером знања које ученици усвајају на часу и испитивањем ставова; А и непосредним описним оцењивањем ученика кроз: -усмено испитивање; -писмено испитивање; -посматрање понашања ученика;	Комуникација, сарадња, компетенција за учење, одговорно учешће у друштву,верским слободама, естетичка компетенција, одговоран однос према околини, одговоран однос према здрављу.	Српски језик и књижевност - област Језичка култура и књижевност Ликовна култура - област Ликовна култура и окружење Музичка култура - област Слушање музике Грађ. васпитање - област Процеси у савременом свету Историја – област Основи проучавања прошлости Географија – област Васиона и планета земља

Активности у наставном процесу

Активности ученика	**Активности наставника**
Ученици: - читају задате текстове -осликавају задате садржаје -усвајају мелодије и изводе исте -активно учествују у раду -савладавају исходе наставних јединица и наставних тема и у стању су да их повезују -постављају питања -исказују своје ставове и показују адекватно понашање -врше корелацију са осталим предметима кроз усмени, писани и уметнички рад	Наставник: -осмишљава и методички представља материјал за учење -подстиче ученике на активности -одговара на питања -истиче исходе наставне јединице и повезује их -врши корелацију са одговарајућим предметима - даје упутства, смернице и препоруке за савладавање наставних јединица - по потреби даје додатна упутства за учење и рад -непосредно описно оцењивањује ученике кроз усмено испитивање и посматрање понашања ученика -процењује реакције ученика или прикупља и записује коментаре -провера знања које ученици усвајају на часу и испитује ставове -анализира показано знање, ставове и понашање

ПРОГРАМ НАСТАВЕ И УЧЕЊА ЗА ПРЕДМЕТ: ФРАНЦУСКИ ЈЕЗИК
РАЗРЕД: 5.
НЕДЕЉНИ ФОНД: 2
ГОДИШЊИ ФОНД: 72

Програм наставе и учења објављен је у *„Службеном гласнику Републике Србије – Просветном гласнику“,* број 15 од 2018. године. Примењује се од 2018/2019. године.

Уџбеници и друга литература за наставу (назив, аутор, издавач, година издања): Nouveau Pixel 1, француски језик за 5.разред основне школе, прва година учења, Катрин Фавре, Data Status, 2018 , радна свеска, Катрин Фавре и Силви Шмит, Дата Статус, 2018.

Циљ учења страног језика је да се ученик усвајањем функционалних знања о језичком систему и култури и развијањем стратегија учења страног језика оспособи за основну писмену и усмену комуникацију и стекне позитиван однос према другим језицима и културама, као и према сопственом језику и културном наслеђу.

Редни број теме	Наставна тема	Број часова по теми	Начини и поступци за остваривање програма (по областима/темама)	Начин провере остварености планираних исхода	Међупредметне компетенције које се могу развијати	Међупредметно повезивање (навести предмет и садржај корелације)
Unité 0	**DESTINATION FRANÇAIS**	**3**	-Слушање и читање краћих, једноставнијих текстова који се односе на дате комуникативне ситуације - употреба разног дидактичког материјала (картице, сличице, предмети из учионице, коцкице, садржај са сајта TV 5 monde, Francais facile...)	-усмена и писмена провера кроз задатке. -усмено одговарање -краће излагање на дату тему -самоевалуација, -формирање језичког портфолиа	Одговорно учешће у демократском друштву Комуникација Одговоран однос према здрављу Решавање проблема	енглески језик (алфабет, лексика која ја слична енглеском језику), грађанско васпитање (сарадња са вршњацима)
Unité 1	**AU COLLÈGE**	**9**	-Слушање и читање једноставнијих описа живих бића, предмета, појава и места и њиховог поређења; усмено и писано описивање / поређење живих бића, предмета, појава и места; израда и презентација пројеката (постера, стрипова, ППТ-а, кратких аудио / видео записа, радио емисија и слично).	-усмена и писмена провера кроз задатке. -краће писане провере -усмено одговарање -читање -игра улога -мини пројекти -излагање на дату тему - пројектни задаци	Естетичка компетенција Одговоран однос према околини Компетенција за учење,	Математика,(геометријски појмови, бројеви), српски језик (комуникацијске вежбе, превођење) грађанско васпитање (начин функционисања школског система у Француској, Организација наставе, школски премети)

Unité 2	**JOYEUX ANNIVERSAIRE**	**11**	-Усмено и писано преговарање и договарање око предлога и учешћа у заједничкој активности; писање позивнице за прославу / журку или имејла / СМС-а којим се уговара заједничка активност; прихватање /одбијање предлога, усмено или писано, уз поштовање основних норми учтивости и давање одговарајућег оправдања / изговора. -употреба разног дидактичког материјала (картице, сличице, предмети из учионице, коцкице, садржај са сајта TV 5 monde, Francais facil...)	Посматрање и праћење, евиденција активности (педагошка свеска) -усмена и писмена провера кроз задатке. -краће писане провере -усмено одговарање -читање -игра улога -мини пројекти -рецитовање -излагање на дату тему	Сарадња Дигитална компетенција Естетичка компетенција Одговоран однос према околини Рад са подацима и информацијама	Српски језик (писање честитки, писама, позивница, смс-ова) , грађанско васпитање (међуљудски односи у групи, породица, ангажовање појединца) историја(празници и обичаји)
Unité 3	**FÊTES DE FAMILLE**	**11**	-Слушање и читање једноставнијих исказа којима се тражи /нуди помоћ, услуга, обавештње или се изражава жеља, извињење, захвалност; усмено и писано тражење и давање обавештења, упућивање молбе за помоћ / услугу и реаговање на њу, изражавање жеља, извињења и захвалности.	Посматрање и праћење, евиденција активности (педагошка свеска) -усмена и писмена провера кроз задатке. -краће писане провере -усмено одговарање -читање -игра улога -мини пројекти -излагање на дату тему	Естетичка компетенција Одговоран однос према околини Компетенција за учење, Предузимљивост и оријентација ка предузетништву	Српски језик (писање честитки, писама, позивница, смс-ова) , грађанско васпитање (међуљудски односи у групи, породица, правила понашања), ликовна култура (боје, стил и начин одевања), историја (празници и обичаји)
Unité 4	**LOISIRS JEUNES**	**12**	Посматрање и праћење, усмена провера кроз играње улога у паровима, симулације у паровима, тестови вештина и различите технике формативног оцењивања. Слушање и читање текстова који садрже једноставнија упутства (нпр. за компјутерску или обичну игру, употребу апарата, рецепт за прављење	Посматрање и праћење, евиденција активности (педагошка свеска) -усмена и писмена провера кроз задатке. -краће писане провере -усмено одговарање -читање -игра улога -мини пројекти -рецитовање	Сарадња Дигитална компетенција Одговоран однос према околини Компетенција за учење,	Српски језик (упоређивање са навикама у Србији), грађанско васпитање (игра, правила игре, конструктивни разговор) (физичко васпитање (лексика из области спорта, називи спортова, делова тела, вежбе облковања)

			јела и сл.) са визуелном подршком и без ње; усмено и писано давање упутстава. -употреба разног дидактичког материјала (картице, сличице, предмети из учионице, коцкице, садржај са сајта TV 5 monde, Francais facil...)	-излагање на дату тему		
Unité 5	**LA VILLE**	**10**	Играње улога у паровима, симулације у паровима, тестови вештина и различите технике формативног оцењивања. Слушање и читање једноставнијих текстова у којима се описују и честитају празници, рођендани и значајни догађаји; описивање празника, рођендана и значајних догађаја; реаговање на упућену честитку у усменом и писаном облику; упућивање пригодних честитки у усменом и писаном облику; израда и презентација пројеката у вези са прославом празника, рођендана и значајних догађаја.	-Посматрање и праћење, -усмена и писмена провера кроз задатке. -самоевалуација, -језички портфолио,	Одговоран однос према околини Компетенција за учење, Предузимљивост и оријентација ка предузетништву Рад са подацима и информацијама	енглески језик (место прилога у реченици, члан), географија (град, сналажење у простору, Француски главни град и његове одлике)
Unité 6	**UNE HEURE DANS LE MONDE**	**16**	Посматрање и праћење, усмена провера кроз играње улога у паровима, симулације у паровима, тестови вештина и различите технике формативног оцењивања. Слушање и читање исказа у вези са потребама, осетима и осећањима; усмено и писано договарање у вези са задовољавањем потреба;	-усмена и писмена провера кроз задатке. -краће писане провере -усмено одговарање -читање -игра улога -мини пројекти -рецитовање -излагање на дату тему завршни тестови	Компетенција за учење, Одговоран однос према околини Рад са подацима и информацијама	енглески језик (место прилога у реченици, члан), математика (изражавање времена), географија (метеорологија, временске прилике) српски језик (глумац, глума)

			-усмено и писано исказивање, -употреба разног дидактичког материјала (картице, сличице, предмети из учионице, коцкице, садржај са сајта TV 5 monde, Francais facil...)			

Активности у наставном процесу	
Активности ученика	**Активности наставника**
– уочава дистинктивна обележја која указују на граматичке специфичности (род, број, глаголско време, лице...); – препознаје везе између група слова и гласова; – одговара на једноставна питања у вези са текстом, тачно/нетачно, вишеструки избор; – извршава прочитана упутстава и наредбе. – повезује гласове и групе слова; – замењује речи цртежом или сликом; – проналази недостајуће речи (употпуњавање низа, проналажење „уљеза”, осмосмерке, укрштене речи, и слично); – повезује краћи текст и реченице са сликама/илустрацијама; – попуњава формуларе (пријава за курс, налепнице нпр. за пртљаг); – пише честитке и разгледнице; – пише краће текстове. –има активан приступ при излагању новог градива и изради задатака на часу – практично примењује стечена знања – активно учествује у раду – самопроцењује напредак – запажа, упоређује, примењује, повезује, решава проблем, организује, повезује знања са другим областима, ослања се на претходно искуство….	– упознаје ученике са циљевима и садржајима програма – упознаје их са правилима рада – упознаје их са критеријумима оцењивања по областима – упознаје ученике, одређује њихово претходно искуство – редовно прати рад и залагање ученика на часу – води рачуна о индивидуализованом приступу ученику – подстиче код ученика развој мишљења и разумевања – наставник упућује ученике у законитости усменог и писаног кода и њиховог међусобног односа; –има менторску улогу – негује позитивну климу у одељењу и подстицајну средину за рад и учење – охрабрује, помаже и подстиче ученике – омогућава ученицима да сами изводе закључке – подстичеи ученике на учење – Инсистирати на систематичности у раду и поштовању принципа и правила рада – Инсистирати на практичној примени стечених знања – ученици се посматрају као одговорни, креативни, активни учесници у друштвеном чину; – користи уџбеник, али употребљава додатни аутентични материјал; – учионица је простор који је могуће прилагођавати потребама наставе из дана у дан; Користи и друге медије: игру, песму, драмски израз, ликовни израз. – Оцењивањем мотивише ученике за учење – Идентификује напредак у учењу и постигнућима ученика - Подстиче ученике да опажају, примењују, препознају, упоређују, изводе закључке, повезују знања са другим областима и другим предметима, решавају проблеме, практично примењују

ПРОГРАМ НАСТАВЕ И УЧЕЊА ЗА СЛОБОДНУ НАСТАВНУ АКТИВНОСТ: Чувари природе
РАЗРЕД: 5
НЕДЕЉНИ ФОНД: 1
ГОДИШЊИ ФОНД: 36

Програм наставе и учења објављен је у *„Службеном гласнику Републике Србије – Просветном гласнику“,* број 17/2021. Примењује се од 2022/2023 године.
Уџбеници и друга литература за наставу(назив, аутор, издавач, година издања): Уџбеници и друга литература за наставу(назив, аутор, издавач, година издања):Чувари природе за пети разред основне школе,Вера Ђорђевић,Вера Матановић,Слободан Јовановић,Завод за уџбенике,Београд-2021г.
Циљ *учења слободне наставне активности је да ученици стекну знања, понашање, ставове и вредности који су потребни за очување и унапређење животне средине, биодиверзитета, природе и одрживог развоја.*

Редни број теме	Наставна тема	Број часова по теми	Начини и поступци за остваривање програма (по областима/темама)	Начин провере остварености планираних исхода	Међупредметне компетенције које се могу развијати	Међупредметно повезивање (навести предмет и садржај корелације)
1.	**УПОЗНАЈ ЖИВИ СВЕТ СВОЈЕ ОКОЛИНЕ**	**15**	-употребом једноставних кључева за одређивање групе организама -истраживањем биодиверзитета своје околине -самосталним истраживачким радовима -израдом дигиталних хербаријума, инсектаријума	-дискусија на часу -цедуљице са кључним појмовима, -мапирање врста животиња и биљака, -фотографисање	-компетенција за целоживотно учење -комуникација -рад са подацима и информацијама -дигитална компетенција -решавање проблема -сарадња -одговорно учешће у демократском друштву -одговоран однос према здрављу -одговоран однос према околини предузимљивост и оријентација ка предузетништву -естетичка компетенција	- биологија, утицај човека на природу,здраве навике, жива бића у свом окружењу
2.	**ЗНАЧАЈ ЖИВОГ СВЕТА ЗА ЧОВЕКА**	**8**	-гајењем лековитог и зачинског биља -индивидуалним и тимским прикупљањем података о биљним и животињским врстама -прикупљањем података о атмосферским појавама које највише утичу на живи свет	-дискусија на часу, -цедуљице са кључним појмовима, -приказивање урађених презентација -приказивање природног материјала		биологија, утицај човека на природу
3.	**ПОМОЗИМО ДА ПРЕЖИВЕ**	**8**	-утврђивањем степена угрожености на основу научне литературе -истраживањем утицаја инсектицида на биљке и здравље човека -одабиром материјала ,употербом већ коришћених предмета	-дискусија на часу -цедуљице са кључним појмовима -приказивање презентација		биологија, утицај човека на природу
4.	**ЈА ЧУВАМ ПРИРОДУ**	**5**	-израдом графикона и сликовних паноа и презентација о рационалној употреби воде и енергије у свом домаћинству и школи	-дискусија на часу -цедуљице са кључним појмовима -дебате		биологија, утицај човека на природу

			-формирањем еко -патроле -издвајањем примера позитивног и негативног утицаја човека на животну средину -истраживањем заштићених природних вредности моје околине			

Активности у наставном процесу	
Активности ученика	**Активности наставника**
-прате и слушају наставниково излагање -активно учествују у разговору -коментаришу примере и излажу своје мишљење -решавају добијене задатке -постављају питања -наводе примере -истражују -користе интернет за истраживања	-наставник континуирано прати напредак ученика, како ученици прикупљају податке,како бране своје ставове, како аргументују, евалуирају, документују -помаже им у истраживању -поставља питања -коригује одговоре -наводи ученике да повезују појмове са примерима из природе -усмерава ученике да сами долазе до закључка -задаје им практичне радове

ПРОГРАМ НАСТАВЕ И УЧЕЊА ЗА СЛОБОДНУ НАСТАВНУ АКТИВНОСТ: САЧУВАЈМО НАШУ ПЛАНЕТУ
РАЗРЕД: 5
НЕДЕЉНИ ФОНД: 1
ГОДИШЊИ ФОНД: 36

Програм наставе и учења објављен је у *„Службеном гласнику Републике Србије – Просветном гласнику“,* број 17/2021. Примењује се од школске 2022/2023 године.

Уџбеници и друга литература за наставу(назив, аутор, издавач, година издања):

Циљеви учења слободне наставне активности Сачувајмо нашу планету јесте развијање функционалне писмености из области заштите животне средине,разумевање односа човек-природа са циљем бољег схватања света који га окружује, лакше сналажење у природном и социјалном окружењу и формирање одговорног и активног појединца у циљу разумевања и примене концепта одрживог развоја активности.

Редни број теме	**Наставна тема**	**Број часова по теми**	**Начини и поступци за остваривање програма (по областима/темама)**	**Начин провере остварености планираних исхода**	**Међупредметне компетенције које се могу развијати**	**Међупредметно повезивање (навести предмет и садржај корелације)**
1	**ПОЛОЖАЈ И УЛОГА ЧОВЕКА У ПРИРОДИ**	**10**	-навођењем појмова о животној средини -уочавањем узрочно-последичне везе и односа на	-дискусија на часу -цедуљице са кључним појмовима,	-компетенције за учење -естетичка компетенција -решавање проблема -комуникација	биологија-утицај човека на природу,концепт одрживог развоја,заштита

			релацији човек и животна средина -препознавањем проблема у локалној заједници -повезивањем знања о одрживом коришћењу ресурса -развијањем ставова о вредности и очувању животне средине кроз решавањем проблема на локалитету	-мапирање врста животиња и биљака, -фотографисање	-сарадња рад са подацима и информацијама -дигитална компетенција -одговорно учешће у демократском друштву предузимљивост и оријентација ка предузетништву -одговоран однос према здрављу	врста,информатика (ИКТ)
2	**ПРИРОДНА БОГАТСТВА (РЕСУРСИ) И ОДРЖИВО КОРИШЋЕЊЕ РЕСУРСА**	**10**	-разликовањем обновљивих и необновљивих природних ресурса -анализирањем односа према нерационалном коришћењу необновљивих природних ресурса	-дискусија на часу, -цедуљице са кључним појмовима, -приказивање урађених презентација -приказивање природног материјала	-одговоран однос према околини	биологија(природна богатства,обновљиви и необновљиви ресурси,жива бића као природни ресурси), информатика (ИКТ)
3	**ИЗВОРИ И ПОСЛЕДИЦЕ ЗАГАЂИВАЊА ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ**	**8**	-анализирањем утицаја загађења на живи свет -истраживањем извора загађења -креирањем решења за смањење загађења од отпада -прикупљањем из различитих извора	-дискусија на часу, -цедуљице са кључним појмовима, -приказивање урађених презентација -приказивање природног материјала		биологија(глобалне промене и последице), информатика (ИКТ)
4	**БИОДИВЕРЗИТЕ И ГЕОДИВЕРЗИТЕТ**	**8**	-навођењем примера заштите биодиверзитета -креирањем истраживачких задатака	-дискусија на часу -цедуљице са кључним појмовима -дебате		биологија(биодиверзитет, угрожавање и заштита). информатика(ИКТ)
Активности у наставном процесу						
Активности ученика				**Активности наставника**		
-прате и слушају наставниково излагање -активно учествују у разговору				-наставник континуирано прати напредак ученика, како ученици прикупљају податке,како бране своје ставове,како		

-коментаришу примере и излажу своје мишљење -решавају добијене задатке -постављају питања -наводе примере -истражују -користе интернет за истраживања	аргументују, евалуирају, документују -задаје им практичне радове -помаже им у истраживању -поставља питања -коригује одговоре -наводи ученике да повезују појмове са примерима из природе -усмерава ученике да сами долазе до закључка

ПРОГРАМ НАСТАВЕ И УЧЕЊА ЗА СЛОБОДНУ НАСТАВНУ АКТИВНОСТ: Свакодневни живот у прошлости
РАЗРЕД: 5.
НЕДЕЉНИ ФОНД: 1.
ГОДИШЊИ ФОНД: 36

Уџбеници и друга литература за наставу(назив, аутор, издавач, година издања):разна литература, историјски извори прилагођени темама за 5.разред

Циљ учења слободне наставне активности је проширивање знања из области опште културе и оспособљавања ученика да кроз упознавање начина живота у прошлости боље разумеју свет и време у коме живе и развију свест о континуитету и укорењености.

Редни број теме	Наставна тема	Број часова по теми	Начини и поступци за остваривање програма	Начин провере остварености планираних исхода	Међупредметне компетенције које се могу развијати	Међупредметно повезивање
1.	***Увод***	**2**	Рад на текстовима,историјским изворима, У реализацији планираних садржаја полази се од развоја међупредметних компетенција кроз активне позиције ученика и њихово активно учешће. Користе се задаци који од ученика захтевају примену наученог, а концепсија програма заснована је на	Усмене провере, ученички радови, процене од стране наставника и ученика о ангажовању, учешћу, познавању садржаја, презентовању идеја и њихове реализације, мотивисаност за тимски рад и квалитет комуникације са свим актерима у настави	Сарадња, комуникација, дигитална компетенција, компетенција за учење	Физичко васпитање-игре Географија-упознавање са картом, Грађанско васпитање Српски језик и књижевност, Информатика и рачунарство
2.	***Игре у прошлости***	**8**			Сарадња, комуникација, дигитална компетенција, естетичка компетенција, компетенција за учење	
3.	***Свакодневни живот у праисторији и старом веку***	**26**			Сарадња, -одговорно учешће у демократском друштву, компетенција за учење	

			интересовањима ученика. Акценат је и поређење са савременим добом .			

Активности у наставном процесу	
Активности ученика	**Активности наставника**
-прате и слушају наставниково излагање, активно учествују у разговору, коментаришу примере и излажу своје мишљење, решавају добијене задатке, постављају питања, наводе примере, истражују, користе интернет за истраживања, развијају истраживачки дух и креативност, гледају илустрације, играју игре	-наставник континуирано прати и процењује напредак ученика, како ученици прикупљају податке, како бране своје ставове,како аргументују, евалуирају, документују, задаје им практичне радове, помаже им у истраживању, објашњава непознате појмове и ситуације, поставља питања, коригује одговоре, усмерава ученике да сами долазе до закључка

ПРОГРАМ НАСТАВЕ И УЧЕЊА ЗА СЛОБОДНУ НАСТАВНУ АКТИВНОСТ: ВЕЖБАЊЕМ ДО ЗДРАВЉА
РАЗРЕД: Пети
НЕДЕЉНИ ФОНД: 1
ГОДИШЊИ ФОНД: 36

Програм наставе и учења објављен је („Службени гласник РС – Просветни гласник”, бр. 17/21 од 05.11.2022,а примењује се почев од школске 2022/2023. године
Уџбеници и друга литература за наставу(назив, аутор, издавач, година издања):
Циљ учења слободне наставне активности Вежбањем до здравља је да ученик овлада знањима, развије вештине и формира ставове и вредности од значаја за одговоран однос према сопственом здрављу, физичком вежбању и здравим животним навикама.

Редни број теме	Наставна тема	Број часова по теми	Начини и поступци за остваривање програма (по областима/темама)	Начин провере остварености планираних исхода	Међупредметне компетенције које се могу развијати	Међупредметно повезивање (навести предмет и садржај корелације)
1	Вежбање,здравље и животна средина	9	Метод живе речи,метод демонстације и метод практичног рада	Разговор, дискусија,изношење сопственог мишљења о правилном и неправилном вежбању.Рад у групама (на интернету),давање примера и активности на којима се ученици упознају са могућностима вежбања и	– Компетенција за учење – Комуникација – Рад са подацима и информацијама – Дигитална компетенција – Решавање проблема – Сарадња	Биологија-животна средина, правила чувања природе, праћење загађености ваздуха. Физичко васпитање (вежбе за јачање мишића ногу, вежбе за правилно

				правилима очувања природе.Упознавање са правилима пружања прве помоћи.	– Одговоран однос према здрављу – Одговоран однос према околини – Одговорно учешће у демократском друштву	држање)
2	Исхрана и вежбање	9	Метод живе речи,метод демонстације и метод практичног рада	Разговор о правилној и неправилној исхрани (мини упитник о правилима исхране:какаве су им навике у исхрани, исхрана пре и после вежбања итд).Спровођење мини истраживања о нездравим производима у исхрани.	– Компетенција за учење – Комуникација – Рад са подацима и информацијама – Дигитална компетенција – Решавање проблема – Сарадња – Одговоран однос према здрављу – Одговоран однос према околини – Одговорно учешће у демократском друштву	Биологија-животна средина, правила чувања природе, праћење загађености ваздуха,правилна и неправилна исхрана,еколошка правила. Физичко васпитање (вежбе за јачање мишића ногу, вежбе за правилно држање
3	Вежбање и физички изглед	9	Метод живе речи,метод демонстације и метод практичног рада -метод игре	Указивање на значај утицаја вежбања на физички изглед,правилно држање тела.	– Компетенција за учење – Комуникација – Рад са подацима и информацијама – Дигитална компетенција – Решавање проблема – Сарадња – Одговоран однос према здрављу – Одговоран однос према околини – Одговорно учешће у демократском друштву	Биологија-животна средина, правила чувања природе, праћење загађености ваздуха. Физичко васпитање (вежбе за јачање мишића ногу, вежбе за правилно држање
4	У вежбању једнаки	9	Метод живе речи,метод демонстације и метод практичног рада	Упознавање са Конвенцијом о правима детета (колики значај има физичко вежбање у остваривању права детета на раст,развој,здравље игру и др.)Практичан рад (нпр.да се у	– Компетенција за учење – Комуникација – Рад са подацима и информацијама – Дигитална компетенција	Физичко васпитање (вежбе за јачање мишића ногу, вежбе за правилно држање

				школи постави справа за вежбање).Упознавање са значајем вежбања код особа које су болесне или повређене (саобраћајна незгода, спортске повреде). Радионица-где размењују искуства о вежбању,исхрани, своје дилеме, ставове и страхове)	– Решавање проблема – Сарадња – Одговоран однос према здрављу – Одговоран однос према околини – Одговорно учешће у демократском друштву	Грађанско васпитање (права детета,развој компетенција за одговорно учешће у демократском друштву,право развој,игру и дружење)

Активности у наставном процесу	
Активности ученика	**Активности наставника**
Пажљиво прате излагање наставника и својих другова, аргументовано и са уважавањем се укључује у дискусије и износи своја мишљења, планира своје учење и напредак, процењује свој и рад својих другова, проналази начине за решавање проблема, истражује различите изворе знања, повезује нова са ранијим знањима и искуством, учествује у различитим наставним и ваннаставним активностима и пројектима.	Наставник се припрема, организује наставу, објашњава, разговара, слуша,посматра, прати, помаже, показује, подстиче, проверава, анализира, закључује, вреднује, саопштава, детаљно води евиденцију

Назив:час одељењског старешине-Одељенска заједница 5. разреда

Наставна тема	**Број часова по теми**	**Активности ученика**	**Активности наставника**	**Циљеви и задаци садржаја програма**
-ФОРМИРАЊЕ ОДЕЉЕНСКЕ ЗАЈЕДНИЦЕ, ПРАВИЛА ПОНАШАЊА У ШКОЛИ **- ПРЕЛАЗАК НА ПРЕДМЕТНУ НАСТАВУ** **-ОБЕЛЕЖАВАЊЕ ВАЖНИХ ДАТУМА** **-ПОМОЋ УЧЕНИЦИМА У УЧЕЊУ** **-АНАЛИЗА УСПЕХА И ВЛАДАЊА** **-СРЕЂИВАЊЕ ПЕДАГОШКЕ**	**2** **2** **4** **3** **3** **5**	-учествују у формирању одељенске заједнице -поштују правила понашања у школи -раде радионице у оквиру професионалне оријентације -сарађују са педагогом и психологом школе -учествују у обележавању важних датума који су предвиђени планом одељенске заједнице	-упознаје ученике са правилима понашања ученика у школи -сарађује са педагогом и психологом -анализира успех и дисциплину ученика -обавља индивидуалне разговоре са ученицима -пружа подршку ученицима у учењу -обавештава родитеље у	-развијање сарадње и тимског рада у оквиру одељенске заједнице -помоћ вршњака у учењу -укључивање у акцијама које организује школа -обележавање важних датума - решавање проблеме и доношење закључака у

ДОКУМЕНТАЦИЈЕ **-САРАДНИЧКИ ОДНОСИ У ОДЕЉЕЊУ** **-ЗАШТИТА УЧЕНИКА ОД НАСИЉА, ДИСКРИМИНАЦИЈЕ И ДРУГИХ ОБЛИКА РИЗИЧНОГ ПОНАШАЊА** **-ОДНОС ПРЕМА ЗДРАВЉУ** **-ОДГОВОРАН ОДНОС ПРЕМА ЖИВОТНОЈ СРЕДИНИ** **-РОДНА РАВНОПРАВНОСТ** **- ХОБИ**	**3** **5** **3** **2** **2** **2**	-анализирају успех и дисциплину са одељенским старешином -решавају проблеме које имају у одељењу -учествују у хуманитарним акцијама	случају да ученици имају неки проблем -редовно сређује педагошку документацију	одређеним ситуацијама -предлагање одређених мера за побољшање успеха

4.6. Шести разред

ПРОГРАМ НАСТАВЕ И УЧЕЊА ЗА ПРЕДМЕТ: Српски језик и књижевност
РАЗРЕД: шести
НЕДЕЉНИ ФОНД: 4
ГОДИШЊИ ФОНД: 144

Програм наставе и учења објављен је у *„Службеном гласнику Републике Србије – Просветном гласнику“,* број 15 од 2018. Примењује се од 2019/2020.
Уџбеници и друга литература за наставу(назив, аутор, издавач, година издања):ЧИТАНКА 6: Александар Јерков, Катарина Колаковић, Анђелка Петровић (Вулкан знање, 2019); ГРАМАТИКА 6: Сунчица Ракоњац Николов, Данијела Милићевић (Вулкан знање 2019)
Циљеви *учења Српског језика и књижевности јесу да се ученик оспособи да правилно користи српски језик у различитим комуникативним ситуацијама, у говору и писању; да кроз читање и тумачење књижевних дела развија читалачке компетенције које, уз књижевно знање, обухватају емоционално и фантазијско уживљавање, живо памћење, истраживачко посматрање; подстичу имагинацију и уметнички сензибилитет, естетско доживљавање и критичко мишљење, морално просуђивање и асоцијативно повезивање; да се одговарајућим врстама читања оспособљава да усмерено приступа делу и приликом тумачења открива различите слојеве и значења; да стиче основна знања о месту, улози и значају језика и књижевности у култури, као и о медијској писмености; да стиче и развија најшира хуманистичка знања и да научи како функционално да повезује садржаје предметних области.*

Редни број теме	Наставна тема	Број часова по теми	Начини и поступци за остваривање програма (по областима/темама)	Начин провере остварености планираних исхода	Међупредметне компетенције које се могу развијати	Међупредметно повезивање (навести предмет и садржај корелације)
1.	**КЊИЖЕВНОСТ**	**56**	-читање, анализа, интерпретација књижевних текстова; -организовање садржаја у тематско-мотивск целине; -међупредметно тематско увезивање садржаја; -функционално повезивање градива из језика и књижевности; - компаративни приступ проучавању књижевности: интерпретација,приказ, осврт; -вертикална корелација унутар предмета (обнављање градива из претходних разреда); -решавање проблемских питања подстакнутих тексктом и уметничким доживљајем; -локализација одломака и књижевних дела у друштвено-историјски контекст; -аргументовано изношење утисака, ставова и судова о књижевном делу; - доживљајно и истраживачко читање; -богаћење речника; -поступност и систематичност у повезивању новог градиваса претходним знањима;	-писмене провере (контролни задаци, правописне вежбе, петнаестоминутне вежбе, домаћи задаци, иницијани и годишњи тестови); -писмене провере (писмени задаци) -усмене провере -праћење активности,постигнућа, ангажовања на редовном часу и ангажовања у ваннаставним активностима, додатној и допунској настави	-рад са подацима и информацијама - сарадња -решавање проблема Компетенција за учење; Рад са подацима и информацијама; Комуникација; Одговорно учешће у демократском друштву; Естетичка компетенција; Дигитална компетенција Одговоран однос према околини; Одговоран однос према здрављу	Историја: - косовски циклус народних епских песама и циклус о Краљевићу Марку (уметничко, легендарно и историјско у епским песмама); - Улица Филипа Вишњића , Светлана Велмар-Јанковић (подсећање на основне ист. чињенице о Првом српском устанку, осврт на значај одбране Лознице); - Орлови рано лете , Бранко Ћопић (основне историјске чињенице о почетку Другог светског рата у Краљевини Југославији); - Јаблан и Јазавац пред судом Петар Кочић (осврт на живот Срба у Босни под аустроугарском окупацијом); Историја и веронаука: Свети Сава, Војислав Илић О пореклу, Десанка Максимовић Ликовна и музичка култура: - визуелне слике у дескриптивним песмама Стевана Раичковића, Милована Данојлића, Сергеја Јесењина; - музичке мелодије у породичним и сватовским песмама .
2.	**ГРАМАТИКА**	**53**	-вертикална корелација унутар предмета (обнављање градива	-писмене провере (контролни задаци,	-рад са подацима и информацијама	

			из претходних разреда); -поступност и систематичност у повезивању новог градива са претходним знањима; -међупредметно тематско увезивање садржаја; -хоризонтално повезивање унутар различитих области предмета – повезивање језичких садржаја са примерима из књижевноуметничких и научнопопуларних текстова; -језичка грађа увежбавана на примерима из непосредне говорне праксе;	Правописне вежбе, петнаестоми нутне вежбе, домаћи задаци, иницијани и годишњи тестови); -писмене провере (писмени задаци) -усмене провере -праћење активности,постигнућа, ангажовања на редовном часу и ангажовања у ваннаставним активностима, додатној и допунској настави	- сарадња -решавање проблема Компетенција за учење; Рад са подацима и информацијама; Комуникација; Одговорно учешће у демократском друштву; Естетичка компетенција; Дигитална компетенција Одговоран однос према околини; Одговоран однос према здрављу	
3.	**ЈЕЗИЧКА КУЛТУРА**	**41**	-правописни диктати; -исправка грешака у датом тексту/примеру; -допуњавање реченица правилним облицима речи у складу са правописном нормом; -самостало уочавање грешака у свакодневној комуникацији (СМС,интернет); -коришћење аудио и видео-снимака, презентација; -увежбавање правилног изговора у складу са акценатском нормом; -говорне, стилске, правописне и лексичко-семантичке вежбе; -дебатни разговор.	-писмене провере (контролни задаци, Правописне вежбе, петнаестоми нутне вежбе, домаћи задаци, иницијани и годишњи тестови); -писмене провере (писмени задаци) -усмене провере -праћење активности,постигнућа, ангажовања на редовном часу и ангажовања у ваннаставним активностима, додатној и допунској настави	-рад са подацима и информацијама - сарадња -решавање проблема Компетенција за учење; Рад са подацима и информацијама; Комуникација; Одговорно учешће у демократском друштву; Естетичка компетенција; Дигитална компетенција Одговоран однос према околини; Одговоран однос према здрављу	
Активности у наставном процесу						
Активности ученика				**Активности наставника**		

Решавају проблеме - активни посматрачи - истраживачи - активни слушаоци у комуникацији - организатори - планери - самопроцењивачи	организатор наставе (усклађује циљеве, исходе, планира садржаје, средства, методе) - реализатор наставе (ствара прилике за учење, презентира садржаје, води циљани разговор, омогућује примену стечених вештина, даје повратне информације) - партнер у нед. комуникацији (одговара на ученичка питања, поставља питања...) - партнер у афективној комуникацији са децом (помаже им да упознају и прихвате своје и емоције других, разговара са децом када им је потребна помоћ, сарађује са родитељима, психологом, педагогом) - мотивише ученике и развија њихова интересовања - прети напредовање ученика - оцењивач - утиче на социјалне односе у одељењу - самоевалуација (прати ефекте сопственог рада)

ПРОГРАМ НАСТАВЕ И УЧЕЊА ЗА ПРЕДМЕТ: Енглески језик
РАЗРЕД: 6.
НЕДЕЉНИ ФОНД: 2
ГОДИШЊИ ФОНД: 72

Програм наставе и учења објављен је у „Службеном гласнику Републике Србије – Просветном гласнику“, број 15/2018. године. Примењује се од 2018/2019. године.

Уџбеници и друга литература за наставу(назив, аутор, издавач, година издања): *To the Top Plus 1уџбеник и радна свеска, ,H.Q.Mitchell, Marileni Malkogianni*, Дата Статус, MM Publications 2019.

Циљ наставе и учења страног језика је да се ученик усвајањем функционалних знања о језичком систему и култури и развијањем стратегија учења страног језика оспособи за основну писмену и усмену комуникацију и стекне позитиван однос према другим језицима и културама, као и према сопственом језику и културном наслеђу.

Редни број теме	Наставна тема	Број часова по теми	Начини и поступци за остваривање програма (по областима/темама)	Начин провере остварености планираних исхода	Међупредметне компетенције које се могу развијати	Међупредметно повезивање (навести предмет и садржај корелације)
1.	**1. Hello** Поздрављање; Представљање себе и других и тражење/ давање информација о себи и другима;; тражење/давање основних информација о себи и другима; изражавање припадања и поседовања;	**3**	Посматрање и праћење, усмена провера кроз играње улога у паровима, симулације у паровима, тестови вештина и различите технике формативног оцењивања,	усмено одговарање -излагање на дату тему -самоевалуација, -формирање језичког портфолиа, Наставник ће континуирано вредновати и евидентирати	1) компетенција за учење; 2) одговорно учешће у демократском друштву; 3) естетичка компетенција; 4) комуникација; 5) одговоран однос	српски језики књижевност(објашњења за непознате речи, поређење граматичких и језичких особина) , географија (локализација текстова и ликова који се у њима појављују, оквири културног развоја земаља у којима

	изражавање хронолошког времена.		динамично смењивање техника/активности које не би требало да трају дуже од 15 минута. ' -употреба разног дидактичког материјала (картице, сличице, предмети из учионице, коцкице,јy тјуба, и разни сајтови: agendaweb, perfect english grammar...) Игре примерене узрасту.	различите елементе као што су језичке вештине (читање, слушање, говор и писање), усвојеност лексичких садржаја и језичких структура, примена правописа, али и ангажованост и залагање у раду на часу и ван њега, примена социолингвистичких норми	према околини; 6) одговоран однос према здрављу; 7) предузимљивост и оријентација ка предузетништву; 8) рад са подацима и информацијама; 9) решавање проблема; 10) сарадња; 11) дигитална компетенција.	се говори енглеским језиком), грађанско васпитање(усвајање и поштовање правила учтиве комуникације, социјална интелигенција и понашање у демократском друштву)., биологија(екологија – загађење воде, очување вода, заштита биљног и животињског света**),**
2.	**2. My life** Описивање сталних, уобичајених и тренутних догађаја/активности и способности; тражење мишљења и изражавање слагања и неслагања; постављање питања у вези са припадањем и одговарање на њих.	**8**	Посматрање и праћење, усмена провера кроз играње улога у паровима, симулације у паровима, тестови вештина и различите технике формативног оцењивања. динамично смењивање техника/активности које не би требало да трају дуже од 15 минута. -употреба разног дидактичког материјала (картице, сличице, предмети из учионице, коцкице,јy тјуба, и разни сајтови: agendaweb, perfect english grammar...) Игре примерене узрасту.	усмено одговарање -излагање на дату тему -самоевалуација, -формирање језичког портфолиа, Наставник ће континуирано вредновати и евидентирати различите елементе као што су језичке вештине (читање, слушање, говор и писање), усвојеност лексичких садржаја и језичких структура, примена правописа, али и ангажованост и залагање у раду на часу и ван њега, примена социолингвистичких норми	1) компетенција за учење; 2) одговорно учешће у демократском друштву; 3) естетичка компетенција; 4) комуникација; 5) одговоран однос према околини; 6) одговоран однос према здрављу; 7) предузимљивост и оријентација ка предузетништву; 8) рад са подацима и информацијама; 9) решавање проблема; 10) сарадња; 11) дигитална компетенција.	српски језик и књижевност(објашњења за непознате речи, поређење граматичких и језичких особина) , ликовна култура(илустрације текстова и језичких садржаја), техника и технологија, грађанско васпитање(усвајање и поштовање правила учтиве комуникације, социјална интелигенција и понашање у демократском друштву).,
3.	**3. Believe it or not**	**10**	Посматрање и праћење,	усмено одговарање -излагање на дату	1) компетенција за учење;	српски језик и књижевност(објашњења

	Описивање радњи у прошлости.		усмена провера кроз играње улога у паровима, симулације у паровима, тестови вештина и различите технике формативног оцењивања. динамично смењивање техника/активности које не би требало да трају дуже од 15 минута. -употреба разног дидактичког материјала (картице, сличице, предмети из учионице, коцкице,ју тјуба, и разни сајтови: agendaweb, perfect english grammar...) Игре примерене узрасту.	тему -самоевалуација, -формирање језичког портфолиа, Наставник ће континуирано вредновати и евидентирати различите елементе као што су језичке вештине (читање, слушање, говор и писање), усвојеност лексичких садржаја и језичких структура, примена правописа, али и ангажованост и залагање у раду на часу и ван њега, примена социолингвистичких норми	2) одговорно учешће у демократском друштву; 3) естетичка компетенција; 4) комуникација; 5) одговоран однос према околини; 6) одговоран однос према здрављу; 7) предузимљивост и оријентација ка предузетништву; 8) рад са подацима и информацијама; 9) решавање проблема; 10) сарадња; 11) дигитална компетенција.	за непознате речи, поређење граматичких и језичких особина) , музичка култура(усвајање језика кроз слушање песама и бројалица и репродуковање музичких садржаја), географија (локализација текстова и ликова који се у њима појављују, оквири културног развоја земаља у којима се говори енглеским језиком, физичко и здравствено васпитање(учење кроз покрет и игру –TPR), ликовна култура(илустрације текстова и језичких садржаја)
4.	**4. A visit to a city** Описивање бића, предмета, места, појава; разумевање и давање упутстава: исказивање просторних односа и упустава за оријентацију у простору; изношење предлога и савета, упућивање позива за учешће у заједничкој активности и реаговање на њих.	**7**	Посматрање и праћење, усмена провера кроз играње улога у паровима, симулације у паровима, тестови вештина и различите технике формативног оцењивања. динамично смењивање техника/активности које не би требало да трају дуже од 15 минута. -употреба разног дидактичког материјала (картице, сличице, предмети	усмено одговарање -излагање на дату тему -самоевалуација, -формирање језичког портфолиаНаставник ће континуирано вредновати и евидентирати различите елементе као што су језичке вештине (читање, слушање, говор и писање), усвојеност лексичких садржаја и језичких структура, примена правописа,	1) компетенција за учење; 2) одговорно учешће у демократском друштву; 3) естетичка компетенција; 4) комуникација; 5) одговоран однос према околини; 6) одговоран однос према здрављу; 7) предузимљивост и оријентација ка предузетништву; 8) рад са подацима	српски језик и књижевност(објашњења за непознате речи, поређење граматичких и језичких особина) , географија (локализација текстова и ликова који се у њима појављују, оквири културног развоја земаља у којима се говори енглеским језиком), биологија(екологија – загађење воде, очување вода, заштита биљног и животињског света**)**, ликовна

			из учионице, коцкице,ју тјуба, и разни сајтови: agendaweb, perfect english grammar...) Игре примерене узрасту.	али и ангажованост и залагање у раду на часу и ван њега, примена социолингвистичких норми	и информацијама; 9) решавање проблема; 10) сарадња; 11) дигитална компетенција.	култура(илустрације текстова и језичких садржаја)
5.	**5. Science matters** Описивање будућих радњи (планова, намера, предвиђања); изражавање молби, захтева, обавештења, извињења, честитања и захвалности.	**9**	Посматрање и праћење, усмена провера кроз играње улога у паровима, симулације у паровима, тестови вештина и различите технике формативног оцењивања. динамично смењивање техника/активности које не би требало да трају дуже од 15 минута. -употреба разног дидактичког материјала (картице, сличице, предмети из учионице, коцкице,ју тјуба, и разни сајтови: agendaweb, perfect english grammar...) Игре примерене узрасту.	усмено одговарање -излагање на дату тему -самоевалуација, -формирање језичког портфолиа, Наставник ће континуирано вредновати и евидентирати различите елементе као што су језичке вештине (читање, слушање, говор и писање), усвојеност лексичких садржаја и језичких структура, примена правописа, али и ангажованост и залагање у раду на часу и ван њега, примена социолингвистичких норми	1) компетенција за учење; 2) одговорно учешће у демократском друштву; 3) естетичка компетенција; 4) комуникација; 5) одговоран однос према околини; 6) одговоран однос према здрављу; 7) предузимљивост и оријентација ка предузетништву; 8) рад са подацима и информацијама; 9) решавање проблема; 10) сарадња; 11) дигитална компетенција.	физика(физички модели у служби веће сликовитости градива - дијаграми, графикони, табеле), биологија(екологија – загађење воде, очување вода, заштита биљног и животињског света), српски језик и књижевност(објашњења за непознате речи, поређење граматичких и језичких особина) , географија (локализација текстова и ликова који се у њима појављују, оквири културног развоја земаља у којима се говори енглеским језиком), информатика и рачунарство(употреба информатичких средстава у настави, пројекти у пауер поинту, интернет, информатичка писменост), музичка култура(усвајање језика кроз слушање песама и бројалица и репродуковање музичких садржаја), ликовна култура(илустрације

						текстова и језичких садржаја), математика(математички модели у служби веће сликовитости градива - дијаграми, графикони, табеле), историја
6.	**6. Danger** Описивање бића, предмета, места, појава: описивање радњи у прошлости.	**11.**	Посматрање и праћење, усмена провера кроз играње улога у паровима, симулације у паровима, тестови вештина и различите технике формативног оцењивања. динамично смењивање техника/активности које не би требало да трају дуже од 15 минута. -употреба разног дидактичког материјала (картице, сличице, предмети из учионице, коцкице,јутјуба, и разни сајтови: agendaweb, perfect english grammar...) Игре примерене узрасту.	усмено одговарање -излагање на дату тему -самоевалуација, -формирање језичког портфолиаНаставник ће континуирано вредновати и евидентирати различите елементе као што су језичке вештине (читање, слушање, говор и писање), усвојеност лексичких садржаја и језичких структура, примена правописа, али и ангажованост и залагање у раду на часу и ван њега, примена социолингвистичких норми	1) компетенција за учење; 2) одговорно учешће у демократском друштву; 3) естетичка компетенција; 4) комуникација; 5) одговоран однос према околини; 6) одговоран однос према здрављу; 7) предузимљивост и оријентација ка предузетништву; 8) рад са подацима и информацијама; 9) решавање проблема; 10) сарадња; 11) дигитална компетенција.	српски језик и књижевност(објашњења за непознате речи, поређење граматичких и језичких особина), музичка култура, биологија(екологија – загађење воде, очување вода, заштита биљног и животињског света**),,** физичко и здравствено васпитање(учење кроз покрет и игру –TPR), географија (локализација текстова и ликова који се у њима појављују, оквири културног развоја земаља у којима се говори енглеским језиком), ликовна култура(илустрације текстова и језичких садржаја), физика(физички модели у служби веће сликовитости градива - дијаграми, графикони, табеле)
7.	**7. Nowadays** Изрицање дозвола, забрана, правила понашања и обавеза;	**9.**	Посматрање и праћење, усмена провера кроз играње улога у паровима, симулације у паровима,	усмено одговарање -излагање на дату тему -самоевалуација,	1) компетенција за учење; 2) одговорно учешће у	српски језик и књижевност(објашњења за непознате речи, поређење граматичких и

	изражавање количине, бројева и цена; Описивање бића, предмета, места, појава;.		тестови вештина и различите технике формативног оцењивања. динамично смењивање техника/активности које не би требало да трају дуже од 15 минута. -употреба разног дидактичког материјала (картице, сличице, предмети из учионице, коцкице,ју тјуба, и разни сајтови: agendaweb, perfect english grammar...) Игре примерене узрасту.	-формирање језичког портфолиаНаставник ће континуирано вредновати и евидентирати различите елементе као што су језичке вештине (читање, слушање, говор и писање), усвојеност лексичких садржаја и језичких структура, примена правописа, али и ангажованост и залагање у раду на часу и ван њега, примена социолингвистичких норми	демократском друштву; 3) естетичка компетенција; 4) комуникација; 5) одговоран однос према околини; 6) одговоран однос према здрављу; 7) предузимљивост и оријентација ка предузетништву; 8) рад са подацима и информацијама; 9) решавање проблема; 10) сарадња; 11) дигитална компетенција.	језичких особина), информатика и рачунарство(употреба информатичких средстава у настави, пројекти у пауер поинту, интернет, информатичка писменост), ликовна култура(илустрације текстова и језичких садржаја), музичка култура(усвајање језика кроз слушање песама и бројалица и репродуковање музичких садржаја),
8.	**8.Written papers**	**6.**	Писмена провера граматике и садржаја урађених у датом периоду	Писмена и усмена	-Компетенција за учење - Комуникација - Одговорно учешће у демократском друштву	Српски језик и књижевност(објашњења за непознате речи, поређење граматичких и језичких особина)

Активности у наставном процесу

Активности ученика	Активности наставника
-Слуша и реагује на команде наставника на страном језику или са аудио записа (слушај, пиши, повежи, одреди али и активности у вези са радом у учионици: цртај, сеци, бој, отвори/затвори свеску, итд.). -Ради у паровима, малим и великим групама (мини-дијалози, игра по улогама, симулације итд.). -Учествује у мануелним активностима (израда паноа, презентација, зидних новина, постера и сл.). -Повезује појмове, додаје делове слике, допуњава информације, селектује тачне и нетачне исказе, утврђује хронологију и сл.). -Игра друштвене игре примерене узрасту. -Класира и упоређује (по количини, облику, боји, годишњим добима, волим/не волим,	– упознаје ученике са циљевима и садржајима програма – упознаје их са правилима рада – упознаје их са критеријумима оцењивања по областима – упознаје ученике, одређује њихово претходно искуство – редовно прати рад и залагање ученика на часу – води рачуна о индивидуализованом приступу ученику – подстиче код ученика развој мишљења и разумевања – наставник упућује ученике у законитости усменог и писаног кода и њиховог међусобног односа; –има менторску улогу – негује позитивну климу у одељењу и подстицајну средину за рад

компарације...). -Решава „проблем-ситуације" у разреду, тј. договори и мини-пројекти. -„Преводи" исказа у гест и гест у исказ. -Повезује звучни материјал са илустрацијом и текстом, повезује наслов са текстом или, пак, именује наслов. -У групи прави илустровани и писани материјал (планирање различитих активности, извештај/дневник са путовања, рекламни плакат, програм приредбе или неке друге манифестације). – уочава обележја која указују на граматичке специфичности (род, број, глаголско време, лице...); – препознаје везе између група слова и гласова; – одговара на једноставна питања у вези са текстом, тачно/нетачно, вишеструки избор; – извршава прочитана упутстава и наредбе – повезује гласове и групе слова; – проналази недостајуће речи (употпуњавање низа, проналажење „уљеза", осмосмерке, укрштене речи, и слично); – повезује краћи текст и реченице са сликама/илустрацијама; – попуњава формуларе (пријава за курс, налепнице нпр. за пртљаг); – пише краће текстове. – самопроцењује напредак – запажа, упоређује, примењује, повезује, решава проблем, организује, повезује знања са другим областима, ослања се на претходно искуство….	и учење – охрабрује, помаже и подстиче ученике – омогућава ученицима да сами изводе закључке – подстиче ученике на учење – Инсистира на систематичности у раду и поштовању принципа и правила рада – ученике посматра као одговорне, креативне, активне учеснике у друштвеном чину; – користи уџбеник, али употребљава додатни аутентични материјал; – учионица је простор који је могуће прилагођавати потребама наставе из дана у дан; -Користи и друге медије: игру, песму, драмски израз, ликовни израз. – усвајање језичког садржаја кроз циљано и осмишљено учествовање у друштвеном чину; – наставник треба да омогући приступ и прихватање нових идеја; -Подстиче ученике да опажају, примењују, препознају, упоређују, изводезакључке, повезују знања са другим областима и другим предметима, решавају проблеме, практично примењују Планира израду **два** писмена задатка у току школске године

ПРОГРАМ НАСТАВЕ И УЧЕЊА ЗА ПРЕДМЕТ: Ликовна култура
РАЗРЕД: 6
НЕДЕЉНИ ФОНД: 1
ГОДИШЊИ ФОНД: 36

Програм наставе и учења објављен је у *„Службеном гласнику Републике Србије – Просветном гласнику",* број 15/2018. године. Примењује се од школске 2019/20. године.

Уџбеници и друга литература за наставу(назив, аутор, издавач, година издања): Ликовна култура за шести разред основне школе, Сања Филиповић, издавачка кућа „КЛЕЕТ"д.о.о, 2021.

Циљ *учења Ликовне културе је да се ученик, развијајући стваралачко мишљење и естетичке критеријуме, кроз практични рад оспособљава за комуникацију и да изграђује позитиван однос према култури и уметничком наслеђу свог и других народа.*

Редни број теме	Наставна тема	Број часова по теми	Начини и поступци за остваривање програма (по областима/темама)	Начин провере остварености планираних исхода	Међупредметне компетенције које се могу развијати	Међупредметно повезивање (навести предмет и садржај корелације)
1.	Боја	16	У овој целини предложени су појмови, подпојмови и теме за разговор, а које су везане за изражајне могућности материјала и техника које ученик користи. Наставник нуди само основне информације икорисне савете. Ученици треба да знају да понекад не могу да добију жељени тон зато што сликарске боје које се производе као школски прибор садрже мање пигмента. Ако ученици не могу да набаве квалитетан школски прибор, решење може да буде додавање течних тонера за фасадне боје, који се набављају у фарбари. Тонери и паковање беле еколошке боје за зидове довољни су за одељење. Цртеже и слике које сматрају неуспелим могу да искористе за колаж. У шестом разреду раде и једноставне пројекте. Наставник може да понуди две или више техника, а да ученици гласају коју ће учити или да се поделе на групепрема одабраној техници. Скице се раде и бирају у школи, а пројекти могу да се доврше код куће. Уколико ученици желе да раде чворовану таписерију не морају да користе вуну, могу да исеку траке од пластичних кеса. Витраж могу да праве од папира и фолија у боји, а могу и да сликају на пластичним флашама. Најједноставније је да код куће, уз помоћ одраслих, одесеку дно и део флаше тако да добију посуду за оловке. Пластика се лако осликава акварел бојама. Ако желе да имитирају витраж могу да користе и црни перманентни маркер. За мозаик могу да користе пластичне чепове... Наставник може да подстакне ученике на размишљање и истраживање питањима и одабраним информацијама. На пример, причом о томе шта значе боје у неким културама, да ли животиње умеју да сликају, да ли постоји веза између тонова у музици и тонова у визуелној	опише боје које уочава у природи, окружењу и уметничким делима − пореди утисак који на њега/њу остављају различите врсте боја − користи изражајна својства боја у ликовном раду и свакодневном животу − користи одабране информације као подстицај за стваралачки рад − изрази своје замисли и позитивне поруке одабраном ликовном техником − прави разноврсне текстуре на подлогама, облицима или у апликативном програму − обликује, самостално, или у сарадњи са другима, употребне предмете од материјала зарециклажу − повезује	- Рад са подацима и информацијама - Решавање проблема - Сарадња - Компетенција за учење - Естетичка компетенција - Комуникација - Одговоран однос према околини	музичка култура(скала тонова,хладне и топле боје), хемија(хемијски састав боје, природни пигменти, везивна средства) , информатика и рачунарство(стил,фонт,боја)

			уметности, које две боје би употребили да изразе одређену емоцију, како су боје добиле своје називе... Није пожељно оптерећивати ученике проширеним информацијама (овалерским кључевима, адитивном мешању боја...); боље је да се о томе разговара у следећим разредима, када буду имали више предзнања и када буду више користили савремену технологију. Ученици треба да добију само елементарне информације о утицају светлости на опажање боја. Важније је да знају да је нормално да постоје разлике у опажању тонова – постоје незнатне разлике у грађи ока, на опажање утичу и околне боје, на различитим мониторима иста слика има другачије тонове (остало ће учити касније). Ако желе да одштампају на мајици слику коју су урадили у апликативном програму потребно је да слику из RGB система (црвена, зелена, плава) пребаце у CMYK систем (цијан, магента, жута и кључ, односно катран/црна), који се користи у штампи (остале информације могу да добију од наставника Информатике). У оквиру целине, предложена је и додатна тема за разговор, „Музеји и експонати", везана за музеје и карактеристичнеекспонате који се у њима чувају. Пожељно је да се ученици прво упознају са музејима у Србији, а ученици који наставу слушају на матерњем језику треба да добију основне информације о најзначајнијим музејима у матичној држави. Разговор прате одговарајући визуелни садржаји, а заинтересовани ученици могу да раде и истраживачке задатке	карактеристичан експонат и одговарајући музеј − разматра, у групи, како је учио/ла о изражајним својствима боја и где се та знања примењују искаже своје мишљење о томе како је развој цивилизације утицао на развој уметности		
2.	Комуникација	5	У овој целини су предложене теме за разговор о садржају уметничких дела и рекламних (визуелних и аудиовизуелних) порука. Наставник не нуди анализу дела коју ученици записују и меморишу без разумевања. Смисао учења је да ученици доживе уметничко дело, да размишљају о њему и слободно изражавају своје мишљење. Наставник их само подстиче питањима. Ученици треба да разговарају и о томе колико су рекламе на	идентификује теме у одабраним уметничким делима и циљеве једноставних визуелних порука изрази своје замисли и позитивне поруке	- Рад са подацима и информацијама - Решавање проблема - Сарадња - Компетенција за учење - Естетичка	српски језик(стрип), географија(израда графичких плаката), информатика и рачунарство(израда анимираног филма), техника и технологија(илустрација саобраћајних

			телевизији и интернету ефикасне, колико могу да их заинтересују, а на који начин их одбијају... Наставник може да подстакне ученике да самостално истражују тако што ће поставити одговарајуће питање. На пример: да ли има скривених порука у уметничким делима? Уликовном раду ученици бирају материјал и технику којом ће најефикасније изразити неки садржај (идеју, поруку, став...). У оквиру целине, предложена је и додатна тема за разговор, „Уметност некад и сад", односно поређење неке теме (садржаја ликовног дела) кроз епохе.	одабраном ликовном техником	компетенција - Комуникација - Одговоран однос према околини	симбола и знакова)
3.	Текстура	6	У овој целини су груписани предлози везани за истраживање изражајних могућности традиционалних цртачких, вајарских и сликарских техника. Уколико ученици желе да цртају или сликају текстуру у апликативном програму, то могу да раде као пројекат. У додатној теми за разговор, „Грађевине, скулптуре и паркови", фокус није на текстури, већ на значајним грађевинама, скулптурама у пленеру и парковима у нашој земљи. Наставник може да прикаже презентацију и да упореди наше наслеђе са светским, нарочито значај за културни туризам и идентитет краја или земље.	опише текстуре које уочава у природи, окружењу и уметничким делима пореди утисак који на њега/њу остављају различите врсте текстура користи одабране информације као подстицај за стваралачки рад прави разноврсне текстуре на подлогама, облицима или у апликативном програму изрази своје замисли и позитивне поруке одабраном ликовном техником – разматра, у групи, како је учио/ла о изражајним својствима текстура и где се та знања примењују искаже	- Рад са подацима и информацијама - Решавање проблема - Сарадња - Компетенција за учење - Естетичка компетенција - Комуникација - Одговоран однос према околини	српски језик(опис дела и његовог уметничког састава), географија(опис текстуре земљишта), информатика и рачунарство(рачунарска графика,обрада и моделовање слике)

				своје мишљење о томе зашто је уметничко наслеђе важно		
4.	Уобразиља	4	У овој целини су груписани предлози везани за разговор о значају маште (уобразиље, имагинације) у уметности, науци и свакодневним ситуацијама када је потребно пронаћи решење за неки проблем. И у шестом разреду ученици уче о томе како да пронађу подстицај за развијање креативних идеја. Наставник прво показује репрезентативна остварења светских и домаћих уметника заснована на сновима, бајкама, митовима и легендама. Ученици треба самостално да одаберу податке (снове, бајке, митове или легенде) који их подстичу на рад. Додатну тему, „Необична уметничка остварења", потребно је везати засамостално истраживање и формирање дигиталне збирке „необичних" савремених остварења. Збирка може да буде индивидуална или одељенска. Наставник може да подстакне ученике приказивањем неколико визуелних примера (хидропонична лампа дизајнера Марка Вучковића, радови Сесилије Вебер из серије Natural Humans, уличне слике Џулијана Бивера, подводни музеј у Канкуну, хотел од леда у Шведској...). Ученици бирају врсту уметничких радова које ће истраживати (куће за становање, ципеле, одећа, накит, скулптуре,	Разуме појам уобразиље и препознаје је у различитим видовима уметничког изражавања користи одабране информације као подстицај за стваралачки рад − разматра, у групи, како је учио/ла о изражајним својствима уобразиље и где се та знања примењују искаже своје мишљење о томе зашто је уметничко наслеђе важно	Рад са подацима и информацијама - Решавање проблема - Сарадња - Компетенција за учење - Естетичка компетенција - Комуникација - Одговоран однос према околини	српски језик(надреализам у књижевности и уметности), информатика и рачунарство(филм)
5.	Простор	5	У овој целини су груписани предлози везани за пројектну наставу и обликовање простора у школи. Уколико школа има могућности, ученици могу да обликују башту у школском дворишту. Идеје се могу пронаћи на интернету ако се у претраживач унесе: „bottle tower gardening", „plastic bottles art", „school garden projects", „recycled garden ornaments" или „garden ornaments for schoolyard". Уколико школа нема таквих могућности, могу да обликују део учионице или хола. Сврха ових активности је да ученици науче како да од доступних материјала направе нешто што ће им користити у	Разуме појам простора и препознаје га у свакодневном животу, као и у различитим видовима уметничког изражавања користи одабране информације као подстицај за	Рад са подацима и информацијама - Решавање проблема - Сарадња - Компетенција за учење - Естетичка компетенција - Комуникација - Одговоран	музичка култура(компоновање), српски језик(композиција), рачунарство(3д ентеријер,екстеријер) физичко васпитање(кретање,упознавање простора).

			свакодневном животу. На пример, од пластичних флаша се могу направити фотеље, клупе, сточићи, полице, жардињере, вазе, лампе, лустери... Употребни предмети које ученици праве самостално или у заједничком радуне треба да имају само употребну, већ и естетичку вредност. Други предлог је симулација музејске поставке или изложбе. Ученици треба да осмисле поставку, да сами распоређују експонате, дизајнирају позивнице за родитеље... Сврха ових активности је да се оспособљавају за презентовање радова.	стваралачки рад опише свој рад, естетски доживљај − простора, дизајна иуметничких дела	однос према околини	

Активности у наставном процесу	
Активности ученика	**Активности наставника**
Ученик је у стању да: дефинише, наброји, понови, именује, обележи, препозна, уочи и повеже главне идеје, препозна, преобликује, разликује, опише, дискутује, наведе пример, реши проблем у новој ситуацији, примени и изабере праву технику, прилагоди начин рада захтевима задатка, истаржује, анализира, упореди, процени, нађе најбоље решење, преуреди, комбинује, дизајнира, дубље развије идеју, доведе у везу, оцени, заступи мишљење, критикује, одбрани ставодучи, изведе, процени.	Наставник се припрема, организује наставу, објашњава, разговара, слуша,посматра, прати, помаже, показује, подстиче, проверава, анализира, закључује, вреднује, саопштава, детаљно води евиденцију.

ПРОГРАМ НАСТАВЕ И УЧЕЊА ЗА ПРЕДМЕТ: Музичка култура
РАЗРЕД: 6
НЕДЕЉНИ ФОНД: 1
ГОДИШЊИ ФОНД:36

Програм наставе и учења објављен је у *„Службеном гласнику Републике Србије – Просветном гласнику“,* број 15 од 2018 године. Примењује се од 2019/2921 године.

Уџбеници и друга литература за наставу(назив, аутор, издавач, година издања): Музичка култура за 6 разред, Др.Александра Паладин и Мр.Драгана Михајловић Бокан, ЛОГОС, 2021.

Циљ учења предмета је да код ученика развијајући интересовања за музичку уметност, стваралачко и критичко мишљење, формира естетску перцепцију и музички укус, као и одговоран однос према очувању музичког наслеђа и култури свог и других народа.

Редни број теме	Наставна тема	Број часова по теми	Начини и поступци за остваривање програма (по областима/темама)	Начин провере остварености планираних исхода	Међупредметне компетенције које се могу развијати	Међупредметно повезивање (навести предмет и садржај корелације)
1	ЧОВЕК И МУЗИКА	4	Средњи век: Ранохришћанска музика. Византијско певање. Грегоријански корал. Рани облици вишегласја-мотет. Световна музика средњег века. Духовна и световна музика у средњевековној Европи и Србији. Музика средњег века као инспирација за уметничку и популарну музику. Ренесанса. Развој духовног и световног вишегласја. Мотет, миса и мадригал. Представници ренесансне викалне музике: Ђ.П.да Палестрина и О.да Ласо. Инструментална музика ренесансе.	-Ученик ће бити у стању да повеже различите видове музичког изражавања са друштвено историјским амбијентому коме су настали. -наведе изражајна средства музичке уметности карактеристична за период средњег века и ренесансе, -уочи основне карактеристике музичког стваралаштва средњег века и ренесансе, -опише улогу музике у средњевековној Србији, -уочи разлике између духовних и световних композиција средњег века и ренесансе,	-Компетенције за учење -одговоран однос према околини	-Српски језик Упознавање нових текстуалних садржаја и појмова, анализа текста, подела на слогове, непознате речи). Историја (временски периоди кроз историју, државе и музичке престонице у свету и код нас).
2	МУЗИЧКИ ИНСТРУМЕНТИ	7	Инструменти са диркама: оргуље, чембало, челеста, клавир и хармоника. Народни инструменти.	-одреди врсту музичког инструмента са диркама по изгледу и звуку, -опише разлику у начину добијања звука код инструмената са диркама, -препозна инструмент у оквиру музичког стила,	-рад са подацима и информацијама -сарадња	-Географија (географки положај раних држава и музичких центара у свети и нашој земљи).
3	СЛУШАЊЕ МУЗИКЕ	10	Елементи музичке изражајности: темпо, динамика, тонске бије	-коментарише слушано дело, -идентификује	-етичка компетенција	-лиоковна култура (доживљај слушаног дела кроз ликовни рад-

			различитих гласова и инструменатаа. Слушање световне и духовне средњевековне и ренесансне музике. Слушање вокалних, вокално-инструменталних и инструменталних композиција домаћих и страних композитора. слушање дела традиционалне народне музике и дела инспирисана фолклором. Илустрација доживљене музике.	репрезентативне музичке примере, -уочи сличности и разлике,		цртеж).
4	ИЗВОЂЕЊЕ МУЗИКЕ	10	Певање песама по слуху самостално и у групи. Певање песама из нотног текста солмизацијом. Извођење једноставних ритмичких и мелодијских мотива у стилу музике средњег века и ренесансе. Певање песама у комбинацији са покретом. Свирање по слуху и по нотном тексту на Орфовом инструментаријуму или другим инструментима, дечијих, народних и уметничких композиција.	-изводи музичке примере користећи галс, покрет и инструменте, -примењујњ правилну технику певања, -развија коодинацију и моторику кроз покрет, певање и свирање,	-комуникација предузимљивост	-физичко (развој моторике кроз покрет уз ритмичке, мелодијске мотиве и музику за игру).
5	МУЗИЧКО СТВАРАЛАШТВО	5	Креирање пратње за песме ритмички и звучним ефектима. Креирање покрета уз музику. Стварање мелодије на задати текст. Имровизација дијалога на разним инструментима. Музички квиз.	-користи музичке обрасце у осмишљавању музичких целина, -комуницира у групи гласом, инструментом и покретом.	-рад са подацима и информацијама -решавање проблема -дигитална компетенција	Математика (подела нотних вредности, бројање нотних јединица у оквиру таката).

Активности у наставном процесу	
Активности ученика	**Активности наставника**
-приступ интернету -сараднички рад у групама -сарадња и размена искуства и знања	-коришћење гласа, покрета, музичких инструмената, елемената информационих технологија и мулти медијалне технологије

ПРОГРАМ НАСТАВЕ И УЧЕЊА ЗА ПРЕДМЕТ: Историја
РАЗРЕД: 6
НЕДЕЉНИ ФОНД: 2
ГОДИШЊИ ФОНД: 72

Програм наставе и учења објављен је у *„Службеном гласнику Републике Србије – Просветном гласнику“, број 15/2018 од 30.8.2018. године. Примењује се од школске 2019/2020. године.*

Уџбеници и друга литература за наставу(назив, аутор, издавач, година издања): Историја 6– уџбеник за шести разред основне школе, Александар Узелац, Миломир Максимовић, Data Status, 2018.

Циљ учења Историје је да ученик, изучавајући историјске догађаје, појаве, процесе и личности, стекне знања и компетенције неопходне за разумевање савременог света, развије вештине критичког мишљења и одговоран однос према себи, сопственом и националном идентитету, културно-историјском наслеђу, друштву и држави у којој живи.

Редни број теме	Наставна тема	Број часова по теми	Начини и поступци за остваривање програма (по областима/темама)	Начин провере остварености планираних исхода	Међупредметне компетенције које се могу развијати	Међупредметно повезивање (навести предмет и садржај корелације)
1.	**ОСНОВИ ПРОУЧАВАЊА ПРОШЛОСТИ**	**3**	Диференцијација задатака,индивидуални рад, рад у пару, групи Активна настава,Метода читања Метода писања,Разговор Монолошка,Дијалошка Истраживање, Фронтални рад Индивидуални рад, Кооперативни рад	Вођење педагошке документације,усмена провера ,тестови знања	компетенција за учење одговорно учешће у демократском друштву естетичка компетенција комуникација сарадња дигитална компетенција.	Математика: Графичко представљање линије времена; десетице, јединице; рачунање времена;
2.	**ЕВРОПА,**	**18**		Вођење педагошке	компетенција за	Српски језик:Еп о Роланду;

	СРЕДОЗЕМЉЕ И СРПСКЕ ЗЕМЉЕ У РАНОМ СРЕДЊЕМ ВЕКУ		Диференцијација задатака,идивидуални рад,рад у пару ,групи Активна настава,Метода читања Метода писања,Разговор Монолошка,Дијалошка Истраживање, Фронтални рад Индивидуални рад, Кооперативни рад	документације,усмена провера ,тестови знања	учење одговорно учешће у демократском друштву естетичка компетенција комуникација сарадња дигитална компетенција.	Верска настава:Црквена организација; Географија : карта, границе држава средњег века у Европи; Ликовна култура:цркве и манастири у Византији,архитектура,арапска уметност-арабеска; Српски језик: Ћирило и Методије, Климент и Наум;Прва словенска писма: глагољица и ћирилица, настанак старословенског језика; Географија:Прапостојбина Словена;Карпати-географске одлике тог простора; Ликовна култура: Уметност раног средњег века; Верска настава: Христијанизација;
3.	**ЕВРОПА, СРЕДОЗЕМЉЕ И СРПСКЕ ЗЕМЉЕ У ПОЗНОМ СРЕДЊЕМ ВЕКУ**	**36**	Диференцијација задатака,идивидуални рад,рад у пару ,групи Активна настава,Метода читања Метода писања,Разговор Монолошка,Дијалошка Истраживање, Фронтални рад Индивидуални рад, Кооперативни рад	Вођење педагошке документације,усмена провера ,тестови знања	компетенција за учење одговорно учешће у демократском друштву естетичка компетенција комуникација сарадња дигитална компетенција.	Српски језик: Житија, биографије; Робин Худ и Виљем Тел; Географија:Државе Средње и Западне Европе; Ликовна култура: Историја средњовековне уметности, романика и готика; Енглески језик: Џон Без Земље и Ричард Лавље Срце; Робин Худ; Велика повеља слобода; Ликовна култура:Архитектура, Средњовековне цркве и манастири,фрескосликарство; Српски језик: Свети Сава; Преткосовски циклус епских песама; Српскословенски језик;Житија; Музичка култура: Химна

						Светом Сави; Грађанско васпитање:Законодавство; Верска настава: Аутокефалност српске цркве; Географија: Развој рударске производње;
4.	**ЕВРОПА, СВЕТ И СРПСКЕ ЗЕМЉЕ У РАНОМ НОВОМ ВЕКУ**	**15**	Диференцијација задатака,идивидуални рад, рад у пару, групи Активна настава,Метода читања Метода писања,Разговор Монолошка, Дијалошка Истраживање, Фронтални рад Индивидуални рад, Кооперативни рад	Вођење педагошке документације,усмена провера ,тестови знања	компетенција за учење одговорно учешће у демократском друштву естетичка компетенција комуникација сарадња дигитална компетенција.	Српски језик:Књижевност хуманизма и ренесансе. Енглески језик: Виљем Шекспир; Географија: Капитализам, Регионална и политичка подела континената; Ликовна култура:Уметност хуманизма и ренесансе;Музичка култура-музика 15. и 16. века; Српски језик:Хајдучки и ускочки циклус епских песама; Ликовна култура: Уметност 16. и 17. века; Верска настава: Значај Пећке патријаршије;Географија: Појам миграција становништва;

Активности у наставном процесу	
Активности ученика	**Активности наставника**
Ученици активно прате наставу, преписују са табле прате и читају историјске изворе, уџбеник, прате слике историјску ленту, учествују у разговору, постављају питања, коментаруишу, дају свој став.раде домаће задатке	Наставник активно сарађује са ученицима, предаје, пропитује, објашњава, поставља питања, даје одговоре.

ПРОГРАМ НАСТАВЕ И УЧЕЊА ЗА ПРЕДМЕТ: ГЕОГРАФИЈА
РАЗРЕД: 6
НЕДЕЉНИ ФОНД: 2
ГОДИШЊИ ФОНД:72

Програм наставе и учења објављен је у *„Службеном гласнику Републике Србије – Просветном гласнику“,* број 15 од 2018 године. Примењује се од школске 2019/2020 године.

Уџбеници и друга литература за наставу(назив, аутор, издавач, година издања):

Географија6,уџбеник за шести разред;аутори : Јелена Поповић, ВУЛКАН ЗНАЊЕ, 2020.

Географски атлас за пети,шести седми и осми разред основне школе, ЗУНС,Геокарта, Београд 2000.

Нема карта ванепропски континенти,Магик Мап Д.О.О,2017година.
Нема карта Европе,Магик Мап Д.О.О,2017година.
Географска читанка за 6.разред,Рада Ситарица,Милутин Тадић, Завод за уџбенике,Београд,2003.
Географска читанка за 6.разред,Наташа Поповић, Едука,Београд,2013.

Циљ учења Географије је да ученик појмовно и структурно овлада природно-географским, демограф- ским, насеобинским, политичко-географским, економско-географским, интеграционим и глобалним појавама и процесима у Србији и свету уз неговање вредности мултикултуралности и патриотизма.

Редни број теме	**Наставна тема**	**Број часова по теми**	**Начини и поступци за остваривање програма (по областима/темама)**	**Начин провере остварености планираних исхода**	**Међупредметне компетенције које се могу развијати**	**Међупредметно повезивање (навести предмет и садржај корелације)**
1.	Друштво и географија	3	На првом наставном часу наставник упознаје ученике са циљевима, задацима и програмским садржајима географије за шести разред и даје им јасна упутства за рад. Посебно наглашава зашто и како се обрађују садржаји опште физичке и друштвене географије и истиче њихов значај за успешну обраду регионалне географије европског континената и његових држава и света у целини.	Обавезно иницијално тестирање са почетком школске године као основа за даље планирање; Усмено испитивање(разговор;усме но излагање ученика на	Компетенција за учење Естетичка компетенција Одговорно учешће у демократском друштву	Географија5 -предмет проучавања, -подела према области проучавања
2.	Географска карта	10	Програмом је предвиђена обрада географских карата. Кроз ову тематску целину треба итаћи појам карте и њен развој кроз историју, који су елементи карте и зашто су они важни приликом пројекције карата, читања и тумачења истих. Приликом обраде овог садржаја треба објаснити методе за престављање рељефа на карти и надовезати се на градиво из петог разреда када смо учили облике рељефа на Земљи. И на крају ове теме упознати ученике са	задате теме;ученичко објашњавање појава, процеса,појмова; Ситуациони тестови(испитивање и оцењивање вештина,извођење одређених активности,практичних радњи)неме карте.	Дигитална компетенција Решавање проблема Рад с подацима и информацијама	Математика -израчунати ГШ и ГД -размер карте Историја -развој карте кроз историју -технике израда карата за време географских открића

			начинима како се орјентисати у простору.			
3.	Становништво	10	Наставна тема Становништво на Земљи има за циљ да се њеном обрадом укаже на најважније демографске и демогеографске проблеме човечанства. Тежиште треба да буде на основним одликама становништва. Да се анализирају компоненте популационе динамике и њихов утицај на формирање укупних демографских потенцијала на примерима Србије и света. Да ученици развију свест о солидарности између припадника различитих социјалних, етничких и културних група. Препорука је да се статистички подаци приказују само илустративно (табеле, дијаграми, старосна пирамида) или компаративно, а да се не инсистира на њиховом запамћивању	Усмено испитивање(разговор;усмено излагање ученика на задате теме;ученичко објашњавање појава, процеса,појмова;	Комуникације О дговоран однос према здрављу Естетичка компетенција	Историја -велике сеобе народа, Информатика -дигитална писменост
4.	Насеља	10	На почетку наставне теме о Насељима обрађују се развој насеља кроз историју и дају примери у Србији и свету. Како становништво својим активностима утиче на развој насеља и развој њихових функција. Ученици треба да повежу типове насеља и урбане и руралне процесе са структурама становништва, миграцијама, економским и глобалним појавама и процесима.	Ситуациони тестови(испитивање и оцењивање вештина,извођење одређених активности,практичних радњи)неме карте	Одговоран однос према околини Предузимљивост и орјентација ка предузетништву	Историја -настанак првих насеља
5.	Привреда	12	Кроз обраду садржаја наставне теме Привреда ученицима је потребно указати на различитост природне и географске средине на основу које	Усмено испитивање (разговор;усмено излагање ученика на задате теме;ученико објашњавање појава,	Компетенција за учење Сарадња Решавање проблема Дигитална	Историја -разбој привреде у праисторији Информатика

			се издвајају географске регије, као и на сложеност и поделу људских делатности, при чему треба нагласити утицај природних и друштвених фактора на развој привреде. Објаснити како развој утиче на квалитет животне средине и шта је одрживи развој и због чега је значајан.	процеса,појмова; јавно презентовање самосталног или групног рада; дискусија; расправа; летеће усмено испитивање целе групе или одељења; Ситуациони тестови (испитивање и оцењивање вештина,извођење одређених активности,практичних радњи на карти) писмено испитивање (краће писмено одговарање;петнестоминутни контролни задаци	компетенција Рад са подацимаи информацијама	-технологија и дигитална писменост
6.	Држава и интеграциони процеси	12	Тема Држава и интеграциони процеси има за циљ да ученици савладају основне елементе државе и улогу државних граница. Објаснити како су се границе мењале кроз историју и који су то процеси довели до формирања савремене политичко-географске карте света.	Усмено испитивање (разговор;усмено излагање ученика на задате теме;ученико објашњавање појава, процеса,појмова; јавно презентовање самосталног или групног рада; дискусија; расправа; летеће усмено испитивање целе групе или одељења; Ситуациони тестови (испитивање и оцењивање вештина,извођење одређених активности,практичних радњи на карти) писмено испитивање (краће писмено одговарање;петнестоминутни контролни задаци	Вештина комуникација Одговорно учешће у демократском друштву Естетичка компетенција	Историја -државно уређење -типови монархија и држава
7.	Географија Европе	15	У шестом разреду је наставним програмом, са највећим бројем часова, планирана обрада теме	Усмено испитивање (разговор;усмено излагање ученика на	Компетенција за учење Решавање проблема	Информатика -дигитална писменост Биологија

			Географија Европе. У оквиру регионалне географије предвиђена је обрада Европе у целини, која треба да пружи могућност сагледавања општих одлика континента да би се на основу тога,јасније могла, уочити особености појединих регионалних целина и појединих држава Европе.	задате теме;ученико објашњавање појава, процеса,појмова; јавно презентовање самосталног или групног рада; дискусија; расправа; летеће усмено испитивање целе групе или одељења;	Дигитална компетенција Вештина сарадње	-живот у екосистему Математика -израчунати ГШ и ГД Европе

Активности у наставном процесу

Активности ученика	Активности наставника
Ученик треба да учи: - смислено: повезивањем оног што учи са оним што зна и са ситуацијама из живота -проблемски: самосталним прикупљањем и а нализирањем података и информација; постављањем релевантних питања себи и другима; развијањем плана решавања задатог проблема; -дивергентно: предлагањем нових решења; смишљањем нових примера; повезивањем садржаја у нове целине; -критички: поређењем важности појединих чињеница и података; смишљањем аргумената; -кооперативно: кроз сарадњу са наставником и другим ученицима; кроз дискусију и размену мишљења; уважавајући аргументе саговорника -процењује сопствени рад и напредак; -дискутују и износе сопствено мишљење и став; -повезују ранија знања са новим сазнањима; -примењују научено; -пажљиво и одговорно претражују и користе интернет; -развијају осећај прецизности и уредности; оцењују квалитет часа.	Упознаје ученике са предметом и задацима проучавања географије, ослањајући се на њихова већ стечена географска знања из 5. разреда -Упућује ученике на самостални рад тако што ће ученици приликом обраде нове тематске целине добити задатке да обраде по једну или више тема везаних за становништво, насеља, привреде и Европе. -упућује ученике на разумевање просторне дистрибуције становништва, поларизованог демографског развоја, савремених миграција (нарочито из ратовима угрожених држава према Европи) и структуре становништва (групе народа, најмногољуднији народи). -Насатвник је организатор и реализатор наставе; презентује, усмерава ученика; -подстиче на размишљање и наводи ученике на одговарајуће закључке; -развија код ученика аналитичко, синтетичко, индуктивно, дедуктивно мишљење; -прати напредовање и постигнућа ученика; -упућује ученике на самостални рад, тако што ће сваки ученик обрадити поједну европску државу; указује на основне популационе динамике у прошлости и данас; -упознаје ученике са поделом становништва према одређеним карактеристикама, односно основним структрним обележјима; упознаје ученике са еконсмском структуром, образовном структуром , етничком структуром, верском структуром, језичком структуром; објашњава основне демографске процесе; -упознаје ученике са правилима рада у групи, поделом посла и

	одговорностима, са динамиком и роковима за реализацију пројектних активности; -саветује и одговара на питања ученика.

ПРОГРАМ НАСТАВЕ И УЧЕЊА ЗА ПРЕДМЕТ: физика
РАЗРЕД: шести
НЕДЕЉНИ ФОНД: 2
ГОДИШЊИ ФОНД: 72

Програм наставе и учења објављен је у *„Службеном гласнику Републике Србије – Просветном гласнику“,* број 15 од 30.8.2018 године. Примењује се од 2018/19. године.

Уџбеници и друга литература за наставу(назив, аутор, издавач, година издања): Физика-уџбеник за шести разред основне школе (Катарина Стевановић, Марија Крнета) и Збирка задатака са лабораторијским вежбама за шести разред основне школе(Катарина Стевановић, Марија Крнета, Радмила Тошовић) Издавач: Бигз 2019.године

Циљ учења физике јесте упознавање ученика са природним појавама и основним законима природе, стицање основне научне писмености, оспособљавање за уочавање и распознавање физичких појава и активно стицање знања о физичким феноменима кроз истраживање, усвајање основа научног метода и усмеравање према примени физичких закона у свакодневном животу и раду.

Редни број теме	Наставна тема	Број часова по теми	Начини и поступци за остваривање програма (по областима/темама)	Начин провере остварености планираних исхода	Међупредметне компетенције које се могу развијати	Међупредметно повезивање (навести предмет и садржај корелације)
1.	Увод у кретање	4	-Поступност(од једноставног ка сложеном) при упознавању нових појмова. -Очигледност при излагању наставних садржаја - Повезаност наставних садржаја са појавама у свакодневном животу	- Активност на часу - Усмено испитивање - Домаћи задаци	- Компетенција за учење -Дигиталне компетенције - Комуникација	Српски језик и књижевност(разумевање текста „физика као природна наука“)
2.	Кретање	14	-Поступност -Очигледност -Повезаност наставних садржаја - Извођење демонстрационих огледа -Решавање квалитативних и	-Активност на часу - Усмено испитивање -Тестирање -Домаћи задаци -Рад квантитативним, квалитативним и графичким задацима.	-Компетенција за учење -Комуникација -Рад са подацима и информацијама -Решавање проблема	Математика - Брзина кретања тела, графичко представљање зависности брзине од времена,средња брзина

			квантитативних проблема као и проблем- ситуација	-Практичне активности ученика	-Сарадња	
3.	Сила	14	-Поступност -Очигледност -Повезаност наставних садржаја - Извођење демонстрационих огледа -Решавање квалитативних и квантитативних проблема као и проблем- ситуација - Извођење лабораторијских вежби	-Активност -Усмено испитивање -Тестирање -Домаћи задаци -Практичне активности ученика -Рад на решавању задатака -Презентовање и процењивање рада на пројектима	-Компетенција за учење -Рад са подацима и информацијама -Решавање проблема -Комуникација	-Математика (Сила и мерење силе) -Српски језик и књижевност-тумачење текстова
4.	Мерење	13	-Поступност -Очигледност -Повезаност наставних садржаја -Извођење демонстрационих огледа -Рад на решавању задатака -Практичне активности ученика -Процена и анализа постигнућа -Рад на квантитативним и квалитативним задацима -Презентовање и процењивање рада на пројектима - Извођење лабораторијских вежби	- Активност на часу - Усмено испитивање - Домаћи задаци -Писмена провера -Рад на решавању задатака - Учешће у изради пројеката - Практичне активности ученика	-Компетенција за учење -Рад са подацима и информацијама -Решавање проблема -Комуникација -Сарадња -Одговорно учешће у демократском друштву -Естетска компетенција	-Математика-мерење дужине,мерење површине,мерење запремине,мерење времена, грешке мерења. - Српски језик и књижевност- тумачење текстова
5.	Маса и густина	15	-Поступност -Очигледност -Повезаност наставних садржаја -Извођење демонстрационих огледа -Рад на решавању задатака -Рад на тексту -Практичан рад -Процена и анализа постигнућа	-Активност на часу -Усмено испитивање - Израда домаћих задатака -Писмена ровера -Рад на решавању задатака - Учешће у изради пројеката	-Компетенција за учење -Рад са подацима и информацијама -Решавање проблема -Комуникација -Сарадња -Одговорно учешће у демократском	-Математика- мерење масе тела вагом,густина тела(примена обрасца),тежина тела(примена обрасца) - Српски језик и књижевност-тумачење текстова

			-Презентовање и процењивање рада на пројектима		друштву -Естетска компетенција	
6.	Притисак	12	-Поступност -Очигледност -Повезаност наставних садржаја -Рад на тексту -Рад на решавању задатака -Разговор о недоумицама -Презентовање и процењивање рада на пројектима	-Активност -Усмено испитивање -Домаћи задаци -Писмена провера -Рад на решавању задатака -Учешће у изради пројекта	-Компетенција за учење - Рад са подацима и информацијама -Решавање проблема -Комуникација -Сарадња	-Математика-притисак код чврстих тела,хидростатички притисак,атмосферски притисак(примена обрасца) -Географија-атмосфески притисак - Српски језик и књижевност-тумачење текстова.

Активности у наставном процесу	
Активности ученика	**Активности наставника**
Одговарају на питања,постављају питања, анализирају,самостално закључују и наводе примере,дискутују,учествују у реализацији демонстрационог огледа,изводе огледе,анализирају уочене појаве,решавају задатке(уочавају,дефинишу и прецизирају проблем;откривају технике и методе решавања проблема и проверавају решења),износе недоумице, представљају графичке зависности физичких величина,процењују сопствени напредак у учењу.	Наводи примере,подстиче ученике да самостално изводе закључке,поставља питања и задатке,сугерише,подстиче и усмерава дискусију,даје повратну информацију, даје упутства и објашњења,подстиче ученике да анализирају, изводи демонстрационе огледе,прати рад ученика, подстиче код ученика развој мишљења и разумевања, ствара позитивну климу у одељењу за рад и учење, охрабрује, инсистира на систематичности у раду и поштовању принципа и правила рада, инсистира на практичној примени стечених знања.

ПРОГРАМ НАСТАВЕ И УЧЕЊА ЗА ПРЕДМЕТ: Математика
РАЗРЕД: 6
НЕДЕЉНИ ФОНД: /4
ГОДИШЊИ ФОНД: 144

Програм наставе и учења објављен је у *„Службеном гласнику Републике Србије – Просветном гласнику“,* број 15 од 30.8. 2018. године. Примењује се од 2019/2020. године.

Уџбеници и друга литература за наставу(назив, аутор, издавач, година издања): Математика уџбеник, В.Стојановић, Математископ 2021 Математика збирка задатака, В.Стојановић, Математископ 2021

Циљ учења математике је да ученик овладавајући математичким концептима, знањима и вештинама, развије основне апстактног мишљења , позитивне ставове према математици, способност комуникације математичким језиком и писмом и примени стечена знања и вештине у даљем школовању и решавању проблема из свакодневног живота.

Редни број теме	Наставна тема	Број часова по теми	Начини и поступци за остваривање програма (по областима/темама)	Начин провере остварености планираних исхода	Међупредметне компетенције које се могу развијати	Међупредметно повезивање (навести предмет и садржај корелације)
1.	***Цели бројеви***	**20**	Подсетити ученике о томе да су природни бројеви настали из човекове потребе за пребројавањем разних објеката из окружења, разломци услед потребе да се запишу делови целог, а бројеви мањи од нуле из потребе да се искаже недостатак нечега (дуг) и тако им приближити скуп целих бројева. Увежбавање целих бројева и њихово представљање на бројевној правиврши се избором задатака са циљем да ученици схвате значење јединичне дужи и да је непоистовећују с мером од једногцентиметра. Увести појам апсолутне вредности и појам супротног броја. Посебну пажњу посветити садржајима који се тичу својста сабирања у скупу целих бројева постављајући адекватна питања уз коришћење одговарајућих примера.На сличан начин објаснити и својства осталих рачунских операција.	ученик треба да уме да -прочита, запише, упореди и представи на бројевној правој целе бројеве; – одреди супротан број и апсолутну вредност целог броја; – израчуна вредност једноставнијег бројевног израза скупу целих бројева; – реши једноставан проблем из свакодневног живота користећи бро-јевни израз у скупу целих бројева;	Компетенција за целоживотно учење; комуникација; рад с подацима и информацијама дигитална компетенција; решавањ проблема; сарадња.	Географија: Повезати појам целог броја са временском прогнозом, надморском висином (изнад и испод нивоа мора), израчунавање водостаја реке након обилних киша или након суше, израчунавање колико којих површина има у процентима
2.	***Рационални бројеви***	**51**	Увести појам рационалног броја при чему се треба позивати на одговарајуће поступке примењене у случају	Ученик ће бити у стању да: –прочита, запише,	Компетенција за целоживотно учење; комуникација;	

			конструкције система целих бројева и тиме скраћивати излагање. Користећи претходно усвојена знања која ученици имају из садржаја сабирања, одузимања , множења и дељења најпре природних а затим целих бројева, долази се до усвајања садржаја рачунских операција у скупу рационалних бројева. Објаснити везу множења и дељења која је веома битна јер аналогно важи и за скуп рационалних бројева. Упознавање ученика са појмом бројевног израза , уз израчунавање вредности једноставнијих израза у скупу рационалних бројева.	упореди и представи на бројевној правој рационалне бројеве у облику разломка и у децималном запису; –одреди супротан број и апсолутну вредност рационалног броја; –израчуна вредност једноставнијег бројевног израза и реши једноставну линеарну једначину и неједначину у скупу рационалних бројева; –реши једноставан проблем из свакодневног живота користећи бројевни израз, линеарну једначину или неједначину у скупу рационалних бројева; – примени пропорцију и проценат у реалним ситуацијама; – прикаже податке и зависност између две величине у координатном систему (стубичасти, тачкасти и линијски дијаграм); – тумачи податке приказане табелом и графички;	рад с подацима и информацијама дигитална компетенција; решавање проблема; сарадња.	
3.	***Троугао***	**29**	Уз кратко подсећање на геометријске објекте који су уведени у претходним разредима: тачка, дуж, полуправа, права, угао, затворена изломљена линија,	– класификује троуглове на основу њихових својстава; – конструише углове од 90° и 60° и	Компетенције за учење учење; комуникација; рад с подацима и информацијама	Физика: Приликом учења подударних троуглова, повезати са појмом светлости и сенке Ликовна

			многоугаона линија, многоугао, кружница и круг , ученике полако увести у дефинисање појмова троугаоне линије и троугла, као и њихово правилно обележавање. Елементаран корак - обележавање темена,страница и углова, треба доследно инсистирати на томе да је неопходан јер је често због погрешног обележавања немогуће урадити задатак. Веома је важно да се научи подела троуглова према дужинама његових страница уз обавезно цртање троугла и обележавање темена и страница, тако да се поново истакне да се свако теме и њему припадајући угао троугла налазе наспрам одговарајуће странице. Кроз разноврсне примере и задатке објаснити појмове: тежишна дуж ,симетрала угла и висина троугла. Објаснити конструкцију углова (60°, 120°, 30°, 90°, 45°) као основу за конструкцију троугла. Увести појмове описане и уписане кружнице троугла као и њихово конструисање. Кроз разноврсне примере и задатке истицати примену ставова подударности троуглова и поступно развијати код ученика вештину доказивања.	користи њихове делове за конструкције других углова; – примени својства троуглова у једноставнијим проблемским задацима; – примењује особине централне и осне симетрије и транслације у једноставнијим задацима; – уочи одговарајуће елементе подударних троуглова; – утврди да ли су два троугла подударна на основу ставова подударности; – конструише троугао на основу задатих елемената (странице и углови троуглова); – примени својства троуглова у једноставнијим проблемским задацима; – одреди центар описане и уписане кружнице троугла; – примењује особине централне и осне симетрије и транслације.	дигитална компетенција; решавање проблема; сарадња.	култура: Коришћење геометријских фигура у сликарству... Техничко и информатичко образовање: Навести примере саобраћајних знакова , трокута, прављење троугла од дашчица одговарајућих дужина Историја: Археолошко налазиште Лепенски Вир у Србији, садржи остатке грађевина које су у основи имале једнакостранични троугао, Давидова звезда...
4.	***Четвороугао***	**20**	Позивајући се на раније стечена знања о појединим геометријским фигурама, дефинисати четвороугао као део	Ученик ће бити у стању да:	Компетенција за целоживотно учење; комуникација;	

			равни ограничен затвореном многоугаоном линијом од четири дужи.Усвојити основне елементе четвороугла(суседне и наспрамне странице, дијагонале, суседни и наспрамни углови). Увести појам конвексан и неконвексан четвороугао,где ученици закључују да је четвороугао конвексан (испупчен) ако за било које две његове тачке дуж коју оне одређују припадају четвороуглу.У супротном, четвороугао је неконвексан (удубљен). Посебно је важно да се одреди врста четвороугла, груписање сродних четвороуглова уз инсистирање да ученици докажу одређена тврђења. Кроз одговарајуће примере објаснити конструкцију четвороугла уз претходно подсећање на странице,висине, дијагонале,конструкције основних углова и симетрале углова. Кроз предавање доћи до релације које важе међу страницама и угловима различитих врста четвороуглова.	– класификује четвороуглове на основу њихових својстава; – уочи одговарајуће елементе подударних троуглова; – примени својства четвороуглова у једноставнијим проблемским задацима; – конструише паралелограм и трапез на основу задатих елемената (странице и углови четвороуглова и дијагонала четвороугла); – сабира и одузима векторе и користи их у реалним ситуацијама; – примењује особине централне и осне симетрије и транслације у једноставнијим задацима;	рад с подацима и информацијама дигитална компетенција; решавање проблема; сарадња.	
5.	***Површина троугла и четвороугла***	**16**	На адекватан начин објаснити површину троугла и четвороугла и извести обрасце. Израчунавање површине троугла и четвороугла најбоље се уочава на картонским моделима (разрезивање квадрата и правоугаоника на дијагонале) где ученици примећују да су добијени троуглови подударни и једнаких површина. Израчунавање површине трапеза,ромба и паралелограма ради	Примени својства троуглова и четвороуглова у једноставнијим проблемским задацима; – израчуна површину троугла и четвороугла користећи обрасце или разложиву једнакост.	Компетенција за учење; комуникација; рад с подацима и информацијама дигитална компетенција; решавање проблема; сарадња	

			се на сличан начин као и код површине троугла,квадрата и правоугаоника ,само што код ових четвороуглова има знатно већи број могућих разрезивања .			

Активности у наставном процесу	
Активности ученика	**Активности наставника**
Решава проблеме и задатке, примењује знање на текстуалним задацима, посматра, уочава везу са претходно усвојеним градивом, анализира, комбинује, упоређује, процењује. Ученик се припрема за час и учи пређено градиво. Повезује градиво и уочава сличности и разлике. Усмено одговара и ради задатке уз консултацију са наставником о свим потешкоћама.	Наставник се припрема за час, организује и реализује наставни процес. Мотивише, подржава и развија интересовања ученика тако што даје препоруке шта да се чита, охрабрује ученике који желе да се баве истраживачким радом. Разговара са ученицима, упућује их, усмерава и објашњава. Извештава их о раду и постигнућима. Прати напредак ученика

ПРОГРАМ НАСТАВЕ И УЧЕЊА ЗА ПРЕДМЕТ: Биологија
РАЗРЕД: ШЕСТИ
НЕДЕЉНИ ФОНД: 2
ГОДИШЊИ ФОНД: 72

Програм наставе и учења објављен је у *„Службеном гласнику Републике Србије – Просветном гласнику“,* број 15 од 2018. Примењује се од 2019/2020. године.
Уџбеници и друга литература за наставу(назив, аутор, издавач, година издања): Биологија за шести разред основне школе, Горан Кораћанац, Марина Ђуришић,Данијела Радивојевић, Драгана Јешић,Клетт,2021. год.
Циљ *учења Биологије је да ученик, изучавањем биолошких процеса и живих бића у интеракцији са животном средином, развије одговоран однос према себи и природи и разумевање значаја биолошке разноврсности и потребе за одрживим развојем.*

Редни број теме	**Наставна тема**	**Број часова по теми**	**Начини и поступци за остваривање програма (по областима/темама)**	**Начин провере остварености планираних исхода**	**Међупредметне компетенције које се могу развијати**	**Међупредметно повезивање (навести предмет и садржај корелације)**
1.	**ЈЕДИНСТВО ГРАЂЕ И ФУНКЦИЈЕ КАО ОСНОВА ЖИВОТА**	**36**	- идентификовањем основне прилагођености спољашње грађе живих бића на услове животне средине, укључујући и основне животне фактора - приказивањем биолошких објеката који се посматрају	- петнаестоминутни тестови, усмена излагања, практичне вежбе, презентације	- компетенција за учење - дигитална компетенција - одговоран однос према околини - одговоран однос према здрављу	- ликовна култура (линија, ритам, облик) - информатика(ИКТ)) - математика (природни бројеви), - физичко и здравствено васпитање (моторичке способности)

			и истражују и означавају кључне детаље -упоређивањем грађе биљака, животиња и бактерија на нивоу организама -табеларним, графичким представљањем података		- одговорно учешће у демократском друштву - предузимљивост и оријентација ка предузетништву - комуникација - рад са подацима и информацијама - решавање проблема сарадња - естетичка компетенција	
2.	**ЖИВОТ У ЕКОСИСТЕМУ**	**16**	- разматрањем односа међу члановима популације - илустровањем примера међусобних утицаја живих бића и узајамног односа са животном средином	петнаестоминутни тестови, усмена излагања, практичне вежбе, презентације		-ликовна култура(ликовни елементи,ритам линија у природи) - информатика (ИКТ) - математика (природни бројеви и дељивост) - физичко и здравствено васпитање (моторичке способности)
8	**НАСЛЕЂИВАЊЕ И ЕВОЛУЦИЈА**	**6**	- повезивањем еволутивне промене са наследном варијабилношћу и природном селекцијом - идентификовањем примера природне и вештачке селекције	- петнаестоминутни тестови, усмена излагања, практичне вежбе, презентације		- ликовна култура (ритам линија, ликовни елементи) - информатика (ИКТ) - математика (природни бројеви), - физичко и здравствено васпитање (моторичке способности)
4.	**ПОРЕКЛО И РАЗНОВРСНОСТ ЖИВОТА**	**6**	- одређивањем положаја непознате врсте на ,,дрвету живота“ на основу познавања општих карактеристика једноћелијских и вишећелијских организама	- петнаестоминутни тестови, усмена излагања, практичне вежбе, презентације		- ликовна култура (линија, ритам, облик) - информатика (ИКТ) физичко и здравствено васпитање (моторичке способности)
5.	**ЧОВЕК И ЗДРАВЉЕ**	**8**	- прикупљањем података о радовима научника који су допринели изучавању људског здравља - повезивањем узрока нарушавања животне средине са последицама по	- петнаестоминутни тестови, усмена излагања, практичне вежбе, презентације		- ликовна култура (линија, ритам, облик) - информатика (ИКТ)) - математика (природни бројеви), физичко и здравствено васпитање (моторичке способности)

			животну средину и људско здравље			

Активности у наставном процесу	
Активности ученика	**Активности наставника**
- прате и слушају наставникова упуства - активно учествују у раду - слушају - постављају питања - бележе појмове - записују,цртају у свескама - повезују појмове са природом,окружењем - активно учествују у анализи и дискусији - изводе закључке	- образлаже наставне јединице - истиче циљ часа - објашњава кључне појмове - даје инструкције за рад - координира - постављања занимљива питања - сугерише - мотивише - подстиче дискусију - усмерава ученике да самостално долазе до закључака - одговара на питања ученика - организује и усмерава извођење огледа - демонстрира и показује моделе

ПРОГРАМ НАСТАВЕ И УЧЕЊА ЗА ПРЕДМЕТ: ТЕХНИКА И ТЕХНОЛОГИЈА
РАЗРЕД: ШЕСТИ
НЕДЕЉНИ ФОНД: 2
ГОДИШЊИ ФОНД: 72

Програм наставе и учења објављен је у *„Службеном гласнику Републике Србије – Просветном гласнику“,* број 3 од 30.3. 2018.године. Примењује се од шк 2018/2019 године.
Правилник о изменама Правилника о плану наставе и учења за пети и шести разред основног образовања и васпитања (Службени гласник РС-Просветни гласник број 3 од 22.5.2020. године), а примењује се од школске 2020/2021. године.
Уџбеници и друга литература за наставу(назив, аутор, издавач, година издања): Техника и технологија, уџбеник за 6. разред основне школе, аутори: Алекса Вучићевић, Ненад Стаменовић, Издавач Klett, 2021. година.
Циљ учења технике и технологије је да ученик развије техничко-технолошку писменост, да изгради одговоран однос према раду и производњи, животном и радном окружењу, коришћењу техничких и технолошких ресурса, стекне бољи увид у сопствена професионална интересовања и поступа предузимљиво и иницијативно.

Редни број теме	Наставна тема	Број часова по теми	Начини и поступци за остваривање програма (по областима/темама)	Начин провере остварености планираних исхода	Међупредметне компетенције које се могу развијати	Међупредметно повезивање (навести предмет и садржај корелације)
1.	**ЖИВОТНО И РАДНО ОКРУЖЕЊЕ**	6	Уводити ученике у свет технике и савремене технологије на занимљив и атрактиван начин, чиме се подстиче њихово интересовање за техничко стваралаштво; омогућити ученицима да исказују властите креативне способности, да траже и налазе сопствена техничка решења и да се доказују у раду; систематизовано излагати ученике проблемским ситуацијама - расподела комплексних задатака на низ једноставнијих захтева, идентификовање елемента који ученик мора узети у разматрање приликом решавања проблемских ситуација, као и подстицање ученика на коришћење различитих когнитивних процеса као што су индуктивно и дедуктивно закључивање, поређење, класификација, предвиђање резултата, трансфер знања од познатог на непознато; обезбедити услове да ученици на најефикаснији начин стичу трајна и применљива научно-технолошка знања и да се навикавају на правилну примену техничких средстава и технолошких поступака; не инсистирати на запамћивању података, поготову мање значајних планирања (на основу посматрања планова, макета, слика насеља, треба објаснити значај околине стана са хигијенског и естетског становишта). Препорука је да се користите рачунарске мапе за одређивање положаја грађевинских објеката у односу на околину. Путем	Праћењем ангажованости и заинтересованости за предмет, усменим одговорима, успешност у решавању проблемских ситуација, класификација, поређења.	- компетенција за учење - Одговорно учешће у демократском друштву - Естетичка компетанција -Комуникација -Одговоран однос према околини -Одговоран однос према здрављу -предузимљивост и оријентација ка предузетништву -рад са подацима и информацијама -решавање проблема - сарадња -Дигитална компетенција	Историја (хронологија) Географија (насеља, урбанизација) Техника и технологија за 5. Разред (Животно и радно окружење) Ликовна култура (уређење ентеријера и екстеријера)

			посматрања и анализе примера, навести ученике да анализирају и закључују како се култура становања разликује у зависности од врста насеља (рурално и урбано насеље) и стамбених објеката, које су карактеристике и посебности, као и како се одређује распоред просторија у стану са аспекта функционалности, удобности и економичности. Потребно је упознати ученике са врстама и наменом кућних инсталација и правилном употребом. Препорука је да се обезбеде услови за ситуационо учење нпр. кроз компјутерску симулацију.			
2.	**САОБРАЋАЈ**	8	Посебно обратити пажњу да безбедност учесника у саобраћају зависи и од прописне инфраструктуре (опреме пута, обележавање и сигнализација, квалитет израде саобраћајних објеката) као и прилагођавања постојећим условима (брзина). Препорука је да се кроз примере симулације, а који су доступни на Интернету, ученици уведу у ситуацију да препознају сигурносне ризике и предвиде опасне ситуације у саобраћају. Са аспекта безбедности учесника у саобраћају обратити пажњу на учешће пешака и возача бицикла у јавном саобраћају. За реализацију ових садржаја користити мултимедије као и саобраћајне полигоне практичног понашања у саобраћају у оквиру школе. Препоручује се да се, уколико школа нема просторне могућности за израду саобраћајног полигона, користе дворишта, шири ходници или фискултурне сале ради остваривања овог исхода.	Праћењем ангажованости и заинтересованост и за предмет, успешност у решавању електронских тестова и вежби, примена правила и прописа из области саобраћаја на полигону, израда паноа, презентација. -Одговарањем на различите теме ученици негују врлине и позитивне вредносне системе -Многобројним примерима ученици евалуирају своје знање	-компетенција за учење -Одговорно учешће у демократском друштву - Одговоран однос према околини -Одговоран однос према здрављу -рад са подацима и информацијама -решавање проблема -сарадња	Природа и друштво за 3. разред, Техника и технологија за 5. разред (наставна тема: *Саобраћај)* Информатика и рачунарство (Интернет)

3.	**ТЕХНИЧКА И ДИГИТАЛНА ПИСМЕНОСТ**	18	У овом делу програма ученици развијају нове интегрисане модалитете техничке и дигиталне писмености. На почетку реализације области укратко поновити која су знања и вештине из техничког цртања ученици усвојили у претходном разреду. Ученике треба оспособити за рад у рачунарској апликацији за техничко цртање примереној њиховом узрасту и потребама. Објаснити правила и симболе који се користе у техничком цртању у области грађевинарства. Приликом израде техничких цртежа на папиру и помоћу рачунара препоручује се индивидуални облик рада. Ученици треба да развијају вештине визуелног опажања и разумевања релацијских односа између објеката и предмета, стога је примерено задати им да скицирају просторни изглед одређеног грађевинског објекта који им је познат. Представити могућности и рад са једноставним рачунарским апликацијама за 3Д приказ грађевинских објеката. Ученицима објаснити појам пресека коришћењем наставних помагала и рачунарске симулације. Упознати ученике са радом у рачунарској апликацији за унутрашње уређење стана наглашавајући функционалност и естетску вредност решења. Како би ученици функционализовали стечена знања предвидите мини-пројекат на тему израде скице хоризонталног и вертикалног пресека стана у коме ученици живе и уређење стана према истим. Скица може бити израђена на папиру или помоћу рачунара. Ученици своја решења скице грађевинског објекта и унутрашњег уређења стана самостално представљају током редовне наставе. У оквиру ових активности предвидети	Праћењем ангажованости и заинтересованости за предмет, успешност у изради техничких цртежа, правилно коришћење прибора за цртање, правилно котирање, цртање са потребном врстом линија, примена правила котирања, размере, ... Праћењем ангажованости и заинтересованости за предмет, успешност у креирању докумената у ворду, преузимању података са интернета (поштовање ауторских права, безбедност на интернету).	-компетенција за учење -Одговорно учешће у демократском друштву -Естетичка компетанција -Комуникација -Одговоран однос према околини -Одговоран однос према здрављу -предузимљивост и оријентација ка предузетништву -рад са подацима и информацијама -решавање проблема -сарадња -Дигитална компетенција	Математика, Техника и технолоија 5.разред (наставна тема: *Техничка и дигитална писменост*) Информатика и рачунарство (Претрага интернета, одабир резултата и преузимање садржаја) Српски језик и књижевност (Језичка култура)

			коришћење дигиталних презентација које су ученици израдили. Акценат треба да буде на дизајну мултимедијалних елемената презентације, начину представљања решења (ток презентације) и развоју вештине комуникације (контакт са публиком), а не на техници израда презентације. У оквиру ове активности потребно је обезбедити простор за дискусију и давање вршњачке повратне информације на основу успостављених критеријума.			
4.	**РЕСУРСИ И ПРОИЗВОДЊА**	20	На почетку рада на овој области упознати ученике, на нивоу обавештености, са основном поделом грађевинских материјала (према пореклу и намени). Упознати ученике са конструктивним елементима грађевинског објекта (темељ, зидови, међуспратна конструкција, степенице и кров) уз међусобно функционално повезивање и начине изградње. Направити везуизмеђу конструктивних делова грађевинског објекта и материјала за њихову изградњу. Уз помоћ мултимедије или слика упознати ученике са врстама грађевинских објеката у оквиру нискоградње, високоградње и хидроградње. У том смислу оспособити ученике да препознају и повезују алате и машине са врстама грађевинских радова (основна подела грађевинских машина и алата и њихове најважније карактеристике). Тежиште дела теме, у вези енергетике, је на рационалној потрошњи енергије за загревање стана/куће. Указати на значај планирања избора материјала за изградњу грађевинског објекта и његове изолације још током пројектовања, са аспекта	Комбиновање различитих врста дидактичког материјала: илустрација, паноа, презентација, увођење ученика у главне појмове о грађевинарству и пољопривреди(материјали, конструктивни елементи, алати и машине у грађевинарству и пољопривреди). Комбиновање различитих врста дидактичког материјала: -Ученици подстичу своју стваралачку моћ и развијају кретивност -Одговарањем на различите теме	-компетенција за учење -Одговорно учешће у демократском друштву -Естетичка компетанција -Комуникација -Одговоран однос према околини -Одговоран однос према здрављу -предузимљивост и оријентација ка предузетништву -рад са подацима и информацијама -решавање проблема -сарадња -Дигитална компетенција	Техника и технологија за 5. разред (наставна тема: Ресурси и производња) Природа и друштво за 4. Разред (наставна тема: Рад, енергија производња и потрошња), Техника и технологија за 5. разред (наставна тема: Конструкторско моделовање) Математика (пресек) Физика (енергија) Географија (пољопривреда)

			рационалне потрошње енергије и уштеде топлотне енергије. Повезати значај извођења топлотне изолације са уштедом енергије. Упознати ученике са врстама грејања у кући/стану. Кроз разговор са ученицима и уз изношење различитих примера из живота, ученике упутити на правилно и безбедно коришћење уређаја за загревање и климатизацију простора у кући/стану, а све са циљем рационалне потрошње енергије. Посебно нагласити значај великих могућности коришћења обновљивих и алтернативних извора енергије за загревање стана/куће. За реализацију овог дела наставне теме користити мултимедију и разне узорке изолационих материјала. У другом делу ове области, ученике упознати са организацијом рада у пољопривредној производњи и најважнијим машинама и уређајима које су неопходне за нормално одвијање производње. Кроз разне илустрације модела или мултимедију, оспособити ученике да препознају основне процесе пољопривредне производње са посебним освртом на производњу хране. Уз помоћ слика, мултимедије или макета ученицима треба представити најважније машине у пољопривреди са њиховим најбитнијим карактеристикама. Истакнути значај рециклаже материјала и заштите животне средине у грађевинарству и пољопривреди. Кроз практичан рад ученици стечена теоријска знања претварају у функционална, развијајући алгоритамски начин размишљања од идеје до реализације. Њихов стваралачки рад треба	ученици негују врлине и позитивне вредносне системе -Многобројним примерима ученици евалуирају своје знање -Ученици практично примењују усвојена теоријска знања о материјалима, начинима и системима градње, изолацији објеката и потрошњи енергије, израдом паноа и презентација. -Самостално примењују правила и процедуре у складу са рационалним коришћењем енергије и најважнијим начинима организације рада у пољопривреди и грађевинарству. Преглед свеске. Самоевалуација и евалуација		

			да се заснива на изради модела грађевинске или пољопривредне машине, уређаја или модела који користи обновљиве изворе енергије, уз обавезну примену мера заштите на раду.			
5.	**КОНСТРУКТОРСКО МОДЕЛОВАЊЕ**	20	У овом делу програма ученици реализују заједничке пројекте примењујући претходно стечена знања и вештине што даје простора за креативну слободу, индивидуализацију наставе и диференцијацију према способностима, полу и интересовањима ученика, могућностима школе и потребама животне средине. За остваривање исхода у овој области потребно је поступно уводити ученике у алгоритме конструкторског моделовања при изради сопственог пројекта, креирању планске документације (листа материјала, неопходан прибор и алат, редослед операција, процена трошкова) до извршавања радних операција, графичког представљања замисли и процене и вредновања. Ученике треба упознати са могућношћу да се сами опредељују за одређену активност у оквиру дате теме која се односи на израду модела разних машина и уређаја у грађевинарству, израду макете грађевинског објекта или стана на основу плана и предлог за његово уређење као и моделовање машина и уређаја у пољопривредној производњи. Потребно је да ученици користе податке из различитих извора, самостално проналазе информације о условима, потребама и начину реализације макете/моделакористећи ИКТ, израђују макету/модел, поштујући принципе економичног искоришћења материјала и рационалног одабира алата и машина	Комбиновање различитих врста дидактичког материјала: -Ученици подстичу своју стваралачку моћ и развијају кретивност. -Одговарањем на различите теме ученици негују врлине и позитивне вредносне системе. -Многобројним примерима ученици евалуирају своје знање. -Ученици практично примењују усвојена теоријска знања о грађевинарству, начинима и системима градње, пољопривреним машинама. -Самостално примењују правила и процедуре у	-компетенција за учење -Одговорно учешће у демократском друштву -Естетичка компетанција -Комуникација -Одговоран однос према околини -Одговоран однос према здрављу -предузимљивост и оријентација ка предузетништву -рад са подацима и информацијама -решавање проблема -сарадња -Дигитална компетенција	Техника и технологија за 5. разред (наставна тема: *Конструктор-ско моделовање*

			примењујући процедуре у складу са принципима безбедности на раду. Реализацијом својих пројеката откривају и решавају једноставне техничке и технолошке проблеме, сазнавајући примену природних законитости у пракси. На тај начин ученици формирају свест о томе како се применом технике и технологије мења свет у коме живе. Уочавају како техника утиче позитивно на околину, а како се, понекад нарушава природни склад и како се могу смањити штетни утицаји на природно окружење и развијање еколошке свести. У пројекат се може укључити и више ученика уколико је рад сложенији, односно ако се ученици за такав вид сарадње одлуче. Ученици учествују у успостављању критеријума за вредновање, процењују свој рад и рад других и предлажу унапређење постојеће макете/модела. На избор активности, може утицати и опремљеност кабинета алатом и материјалом. У свим сегментима наставе у овој области, код ученика треба развијати предузетнички дух.	складу са принципима безбедности на. –примењују прецизност у изради модела од папира/картона и других лакообрадивих материјала. Преглед уредности и педантности свеске. Самоевалуација и евалуација.		
Активности у наставном процесу						
Активности ученика			**Активности наставника**			
Пажљиво прате излагање анставника и својих другова, аргументовано и са уважавањем се укључује у дискусије и износи своја мишљења, планира своје учење и напредак, процењује свој и рад својих другова, проналази начине за решавање проблема, истражује различите изворе знања, повезује нова са ранијим знањима и искуством, учествује у различитим наставним и ваннаставним активностима и пројектима...			Пажљиво планира и припрема наставу, проверава претходна знања и искуства ученика, реализује и води настани процес, помаже ученицима да поставе циљеве и задатке, помаже ученицима у процесу учења и решавања задатака, прати и пружа подршку, подстиче ученике на стваралачко истраживање, подстиче сарадњу и тимски рад, помаже ученицима да превазиђу неочекиване проблеме и ситуације током учења, самостално и заједно са ученицима вреднује процес и резултате наставе, вреднује резултате сопственог рада (рефлективни практичар)...			

ПРОГРАМ НАСТАВЕ И УЧЕЊА ЗА ПРЕДМЕТ: ИНФОРМАТИКА И РАЧУНАРСТВО
РАЗРЕД: ШЕСТИ
НЕДЕЉНИ ФОНД: 1
ГОДИШЊИ ФОНД: 36

Програм наставе и учења објављен је у *„Службеном гласнику Републике Србије – Просветном гласнику“,* број 3/2018 од 30.3.2018.г одине. Примењује се од шк 2018/2019 године.
Правилник о изменама Правилника о плану наставе и учења за пети и шести разред основног образовања и васпитања (Службени гласник РС-Просветни гласник број 3 од 22.5.2020. године), а примењује се од школске 2020/2021. године.
Уџбеници и друга литература за наставу(назив, аутор, издавач, година издања): Информатика и рачунарство за 6. разред, Светлана Мандић, Клет, 2019
Циљ учења информатике и рачунарства је оспособљавање ученика за управљање информацијама, безбедну комуникацију у дигиталном окружењу, производњу дигиталних садржаја и креирање рачунарских програма за решавање различитих проблема у друштву које се развојем дигиталних технологија брзо мења

Редни број теме	**Наставна тема**	**Број часова по теми**	**Начини и поступци за остваривање програма (по областима/темама)**	**Начин провере остварености планираних исхода**	**Међупредметне компетенције које се могу развијати**	**Међупредметно повезивање (навести предмет и садржај корелације)**
1.	ИКТ	11	- Поновити и дискутовати са ученицима врсте дигиталних уређаја. - Ученици би требало да знају да наведу и препознају из којих се компоненти састоји стони и/или преносни рачунар и укратко опишу основну улогу сваке од њих. - Оспособити ученике за рад у програму за управљање документима на рачунару. - Представити функције стандардних дијалога за учитавање, снимање и проналажење датотека. - При раду са текстом фокусирати се на креирање и форматирање докумената из стварног живота који могу бити блиски ученицима овог узраста. - При раду са текстом фокусирати се на креирање и форматирање докумената из стварног живота који могу бити блиски ученицима овог узраста - Најпре обновити рад са основним алатима за уређивање и обликовање текста (унос текста, додавање, брисање, копирање, селектовање, поравнање, промена фонта, боје, величине слова, уметање слика, ...). Наглашавати потребу одабира одговарајућег писма одабиром тастатурног распореда за наше говорно подручје (ћирилица, латиница...) и	• Практичне вежбе на рачунару • Усмени одговори • Активности на часу • Евалуације • Домаћи задатак • Квиз	1) компетенција за учење; 2) одговорно учешће у демократском друштву; 3) естетичка компетенција; 4) комуникација; 5) одговоран однос према околини; 6) одговоран однос према здрављу; 7) предузимљивост и оријентација ка	Техника и технологија (Коришћење информационих технологија у саобраћајним објектима, Техничко цртање помоћу рачунара) Ликовна култура (Светлост и опажање боја, Контраст хладних и топлих боја, Комплементарни парови, Дејство боја на посматрача)

			инсистирати на примени језичког и дигиталног правописа. - Усвојене вештине је неопходно увежбавати са ученицима, да би што ефикасније вршили основне операције са текстом коришћењем само тастатуре - Активности ученика усмерити на могућности одабраног текст-процесора, подешавање радног окружења, врсте приказа које су погодније у зависности од тога да ли се уноси текст, исправљају грешке у тексту или врши преглед документа пре штампања и сл. Оспособити ученике да подешавају радно окружење изабраног текстпроцесора, подешавају димензије и маргине странице, уносе текст ћириличким и латиничким писмом, сачувају унети текст, отварају постојећи текстуални документ, затварају активни документ, врше основно форматирање текста (својства пасуса, карактера итд.). - Навести елементе који се могу уметнути у текстуални документ (слике, графички облици, табеле, симболи...). Указати на сврху уметања таквих елемената наводећи једноставне примере и повезати технику уметања ових елемената са уметањем слика које су вршили у петом разреду. - Посебну пажњу посветити табелама. Изабрати једноставне примере (распоред часова, календар и сл.) помоћу којих се уводе елементи табеле: ћелија, ред и колона. Представити алате за рад са табелама који су доступни у програму за обраду текста. Вежбати њихово додавање, брисање, селекцију, применити шаблоне за дизајн и сл. Оспособити ученике да уметну табелу у текстуални документ, уносе и уређују садржаје табела, форматирају табелу. - Објаснити појам логичке структуре документа и приказати како се у документу могу експлицитно означити наслови, поднаслови и пасуси коришћењем уграђених стилова Наслов 1, Наслов 2 и Текст - Особити ученике да прегледају текстуални документ пре штампања, подесе параметре за штампу и, ако постоје услови, одштампају документ. - У оквиру уређивања дигиталне слике/цртежа оспособити ученике да поред основних алата изабраног програма (селектовање, копирање,		предузетништву; 8) рад са подацима и информацијама; 9) решавање проблема; 10) сарадња; 11) дигитална компетенција.	

			лепљење, промену величине слике, додавање и брисање облика, одсецање дела слике, чување у жељеној величини и квалитету слике, затварање, проналажење и сл.) користе и напредне алате за припрему слике за уметање у текстуални документ и мултимедијалну презентацију (нпр. алати за зумирање, унос текста, употребу четкице, гумице, додавање сенке, додавање тродимензионалних ефеката). - Снимање звука и видео-записа сходно могућностима започети демонстрацијом употребе уређаја: камера, микрофон, звучници, мобилни телефони, односно других расположивих уређаја који обављају предвиђене функције. Поред основних техника у процесу снимања (покрени, заустави, сачувај, обриши) и репродукције (покрени, паузирај, заустави, пусти од почетка, подеси јачину звука) обучити ученике да одговарајућим алатом модификују видео запис (скраћивање). У вежби чувања аудио/видео записа, скренути пажњу на различите типове датотека у конкретном програму (нпр. mp3, mp4,avi …). - Пре обраде теме израде слајд-презентација подсетити ученике на основна правила визуелизације и презентовања, а при реализацији наставе стално указивати на најчешће грешке (сувише текста, велики број слајдова, различити фонтови и сл.). - При изради мултимедијалних презентација демонстрирати примену основних алата за уређивање и обликовање садржаја у изабраном програму. Поред алата за уређивање и обликовање текста и слика, представити алате за рад са уметнутим елементима проширујући примену на рад са табелама, графичким објектима, видео и аудио записима (користити претходно креиране звучне и видео записе, прилагодити тип датотеке изабраном програму – представити ученицима неки од расположивих програма за конверзију формата датотека). - Оспособити ученике да подесе радно окружење, бирају одговарајући поглед на презентацију, креирају слајдове, уносе текст и друге објекте (слике, табеле, графиконе) и доследно их форматирају (користећи мастер слајд). Теме треба			

			да буду смислене и релевантне за ученике, најбоље је да се користе презентације у којима се обрађују теме из наставе, како информатике и рачунарства, тако и других предмета. - Ученици неке презентације могу да креирају и у склопу домаћих задатака, а на часу је могуће анализирати презентације направљене код куће. Кроз разговор са ученицима дефинисати појам добре презентације и демонстрирати начине представљања. Нагласити да презентације треба да буду једино у функцији садржаја, избегавати анимације „по сваку цену" које оптерећују презентацију.			
2.	Дигитална писменост	5	- Представити појам и врсте рачунарских мрежа и увести основне појмове и терминологију из ове области (сервер, клијент, локалне мреже, мреже широког распона, глобална мрежа – Интернет). Подсетити ученике на правила коришћења ИКТ уређаја на одговоран и сигуран начин, сада у мрежном окружењу. - Представити ученицима основне интернет сервисе: сервис електронске поште, www као јавни информациони сервис, дискусионе групе и сервисе за претраживање интернета. Објаснити чему ти сервиси служе, упознати их са планом коришћења ових сервиса. - Представити веб као најпознатији интернет сервис. Објаснити да веб функционише тако што су корисницима потребне услуге и њима их пружају уређаји специјализовани за то (сервери). У свакој комуникацији морају да постоје правила, односно протоколи (HTTP и HTTPS) као и правилно навођење и коришћење адреса (домена и УРЛ са једне и IP и MAC адреса са друге стране). - Објаснити структуру УРЛ адресе и значење појединих домена .edu, .pc, .gov, .rs, .com… Упутити ученике на веб сајт (нпр. www.moja.ipadresa.info/) путем кога могу да пронађу информације о ip-адреси сајта, као и уређаја који је употребљен за претрагу. - Нагласити значај дигиталног трага који посетилац оставља приликом посете неком сајту. Напредне технике претраге у изабраном претраживачу представити на унапред припремљеном скупу веб-страна (претрага према веб	• Практичне вежбе на рачунару • Усмени одговори • Активности на часу • Евалуације • Домаћи задатак • Квиз	1) компетенција за учење; 2) одговорно учешће у демократском друштву; 3) естетичка компетенција; 4) комуникација; 5) одговоран однос према околини; 6) одговоран однос према здрављу; 7) предузимљивост и оријентација ка предузетништву; 8) рад са подацима и информацијама; 9) решавање проблема;	Техника и технологија (техн. и дигит. писменост) Биологија (Човек и здравље)

			адреси сајта), кроз дискусију и практичан рад на вредновању интернет извора (публика којој је сајт намењен, аутор, тачност/прецизност, објективност, актуелност и интернет адреса) подстицати развој критичког мишљења ученика. - Код преузимања било ког садржаја са интернета важно је подсетити ученике на поступке преузимања и чувања на жељеној локацији, као и на етичка и правна питања приступа садржајима (лиценце), заштите од нежељених програма, као и на правила понашања на интернету (енг. netiquette). - Подсетити ученике на значај поштовања ауторских права и сврху CC (Цреативе Цоммонс) лиценци. Представити начин лиценцирања сопственог ауторског дела комбинацијом расположивих симбола, на адреси хттпс://цреативецоммонс.орг/схаре-your-work/ . - Нагласити да се приликом посете сајтовима, као и приликом преузимања садржаја, дигитални уређај који користимо је изложен процедурама којима се прикупљају подаци за које корисник не зна у коју ће сврху бити употребљени (ИП адреса, локација), а уређај може бити изложен дејству нежељених програма (вируси, шпијунски програми). У ту сврху је потребно применити расположиве мере заштите. - Посебну пажњу посветити питањима дигиталног насиља (приликом обраде или кроз пројектни задатак пожељно је спровести са ученицима истраживање на тему дигиталног насиља, применом онлајн упитника, радионица или квиза, какви се могу наћи, на пример, на адреси http://www.mpn.gov.rs/група-за-превенцијунасиља/, у приручнику Дигитално насиље – превенција и реаговање). Набројати и описати најчешће видове дигиталног насиља (како се дигитални уређаји и сервиси користе као оруђа дигиталног насиља: социјалне мреже, СМС и телефонски позиви, сликовне поруке и видео материјали и др.), како препознати облике дигиталног насиља, посебно вршњачког насиља. Дискутовати ситуације када се неко насиље врши у стварном свету и преноси у дигитални свет, који су најчешћи		10) сарадња; 11) дигитална компетенција.	

			примери, како исправно реаговати у конкретним ситуацијама, коме се обратити, које поступке је могуће примењивати и која правила понашања установити за безбедно представљање на мрежи. Упознати ученике са неким од начина за препознавање и пријаву дигиталног насиља: СОС телефон и онлајн форма за пријаву насиља, као и сајтови који су посвећени пројектима владе у борби против дигиталног насиља. - Представити предности употребе веб сервиса на примеру алата за креирање онлајн упитника, који не би садржао више од три питања различитог типа. Нагласити значај онлајн упитника као корисног алата за прикупљање података у истраживањима, анкетама, квизовима или тестовима. Наставник креира онлајн упитник на свом налогу на диску, објављује га на школском сајту и ученицима поставља као задатак да на својим радним јединицама попуне упитник. Показати ученицима како изгледа табела са свим њиховим одговорима. Преузети табелу и без удубљивања у њену структуру показати како за свако питање изгледа колона са њиховим одговорима. Урадити попуну упитника два пута, први пут допустити ученицима да се представе са својим измишљеним именима и други пут, нагласити ученицима да попуне своја права имена. Упоредити, заједно са ученицима, одговоре за иста питања у једном и другом случају. - За утврђивање и појашњавање ове теме организовати квизове или радионице (на теме безбеднонебезбедно, пожељно-непожељно понашање на интернету) као и симулације небезбедних ситуација са акцентом на то како је пожељно реаговати у датим ситуацијама (кроз играње улога и сл.). Једна од активности за ученике, ради повезивања знања, може бити израда текстуалних докумената или мултимедијалних презентација на тему: Моја правила понашања на интернету, Пет најважнијих правила за безбедан интернет, Како да интернет постане сигурнији за децу, и сл. Кроз креирање ових докумената увежбавати сарадднички рад и коришћење бесплатних онлајн платформи.			

3.	Рачунарство	18	- Представити концепт текстуалних програмских језика, укратко, потом изабраног програмског језика, као и неке основне сличности и разлике у односу на визуелни програмски језик који су ученици користили у петом разреду. Укратко представити едитор изабраног текстуалног програмског језика и значај поштовања основних правила приликом писања наредби. Направити везу између наредби које записујемо текстом и очекиваног дејства те наредбе, на једноставном примеру, као и везу између корака алгоритма и одговарајуће наредбе. - Реализацију теме започети приказом израде задатака израчунавањем, применом операција: сабирања, одузимања, множења и (реалног) дељења. Пожељно је бирати задатке који имају реалну примену у стварном животу из области блиских ученицима (спорт, мода), било у другим наставним предметима (математика, физика, биологија, историја, географија и слично). Увести појам израза у програмском језику и његових саставних елемената (бројевних константи, променљивих и аритметичких оператора, уз пратећи појам типа). - Увести променљиве као појам за именовање улазних података и међурезултата израчунавања као и механизам за учитавање вредности улазних података и испис резултата. Променљиве у почетку третирати на исти начин као у математици и не мењати вредности једном додељеним променљивима (императивна додела, попут и=и+1, је нов концепт на који је потребно поново се вратити током обраде итеративних поступака). Ако је приликом уноса података неопходна конверзија учитаног текста у број укратко је описати, а детаљно појашњење дати када се буде обрађивала тема рада са текстом. - Обратити пажњу на то да се задаци који су у математици обично рађени над конкретним вредностима улазних података сада решавају над симболичким вредностима (у општим бројевима) и дати довољно времена ученицима да савладају ту промену. - Увести посебно операције одређивања целобројног количника и остатка и показати могуће	• Практичне вежбе на рачунару • Усмени одговори • Активности на часу • Евалуације • Домаћи задатак • Квиз	1) компетенција за учење; 2) одговорно учешће у демократском друштву; 3) естетичка компетенција; 4) комуникација; 5) одговоран однос према околини; 6) одговоран однос према здрављу; 7) предузимљивост и оријентација ка предузетништву; 8) рад са подацима и информацијама; 9) решавање проблема; 10) сарадња; 11) дигитална компетенција.	Математика (цели бројеви, површина геометријских облика)

			примене: конверзије метричких јединица (нпр. конверзија центиметара у метре и центиметре, конверзија времена из минута у сате и минуте, конверзија углова из секунди у степене, минуте и секунде, одређивање цифара двоцифреног броја и слично). Обратити пажњу на то да се на часовима математике не уводе функције за одређивање количника и остатка тако да од ученика не треба очекивати предзнање у овом домену. - Поред израчунавања, још један незаобилазан елемент програмирања чине наредбе и контрола тока програма. Осим секвенцијалног ређања наредби једне иза друге, основу контроле тока чине гранање и понављање. - Вежбање контроле тока програма може се веома лепо постићи цртањем уз помоћ покретања објекта који током кретања оставља траг на екрану и робота који у лавиринту има задатак да дође на одређено место, заобилазећи при том препреке и премештајући предмете. Ова два приступа су често део уводних курсева програмирања заснованих на блоковском програмирању (нпр. на цоде.орг), а за њих постоји и директна подршка у неким програмским језицима и окружењима. Ученицима искорак у рачунарску графику обично бива занимљивији од писања програма који раде у чистом текстуалном режиму и стога има смисла током обраде теме контроле тока програма користити овакве библиотеке. - У склопу обраде гранања потребно је приказати релацијске операторе (једнако, различито, мање, веће, мање-једнако, веће-једнако) и писање релацијских израза који се јављају као услови у наредби гранања. Показати непотпуни (тзв. иф-тхен) и потпуни (тзв. иф-тхен-елсе) облик наредбе гранања. Приказати и логичке операторе (и, или, не) који се користе за изражавање сложенијих услова. На основном нивоу сасвим је довољно да ученици савладају гранање на основу елементарног услова (нпр. да у зависности од унете спољне температуре одреде да ли је довољно топло за купање) и евентуално да повежу два услова на одговарајући начин (нпр. да одреде да ли број		

			припада неком интервалу поређењем са доњом и горњом границом интервала). - Понављање започети најједноставнијим обликом у којем се тражи да се неки блок наредби понови одређени број пута (нпр. помери робота десет корака напред, десет пута испиши неки текст, четири пута помери корњачу напред и окрени је за 90 степени). Иако визуелни програмски језици често имају посебну наредбу за ово, у текстуалним програмским језицима се она обично реализује општијим наредбама (класичном петљом фор). Кроз низ задатака ученицима скренути пажњу на измену вредности бројачке променљиве током трајања петље. Претходно, веома пажљиво, скренути пажњу ученицима на то да се вредности променљивих током трајања програма могу мењати (нпр. цена пре и после поскупљења се може чувати у једној променљивој), за разлику од математичког контекста на који су ученици навикли у којем су променљиве само имена вредности и не постоји могућност измене вредности једном уведене променљиве. Описати намену и начин употребе коментара као поруке приликом задавања улазних и излазних вредности за променљиве. - Поред рада са бројевима у реалним програмима најчешћи је рад са текстуалним подацима. У већини савремених језика постоји посебан тип података за то (ниске тј. стрингови), опремљен великим бројем корисних библиотечких функција. Ученицима приказати како се формирају променљиве текстуалног типа, како се одређује дужина текста, како се врши конверзија између текста (који садржи низ цифара) и бројева, како се врши провера да ли текст садржи карактер, како се издваја део текста на датим позицијама и слично. Ако је директно подржан програмским језиком, илустровати и поредак између ниски (лексикографски, као у речнику). - Представити концепт декомпоновања сложенијих проблема на једноставније потпроблеме у домену израчунавања кроз дефинисање и употребу помоћних функција. Одабрати пригодне, једноставне задатке, којима се			

			илуструје употреба неких елементарних библиотечких функција (нпр. растојање између два броја се може увести као апсолутна вредност њихове разлике, минимум и максимум више задатих вредности или других пригодних које се могу проналазити у библиотечким функцијама). Ученицима приказати и могућност дефинисања помоћних функција, али инсистирати само на изразито једноставним примерима (нпр. функција која израчунава обим правоугаоника). - Од ученика, на овом нивоу, није могуће очекивати креирање сложенијих програма, па сходно томе, задатке прилагодити тако да горња граница дужине текста програма буде десетак линија. У првој фази ученици треба да разумеју како раде готови програми које наставник пише (да могу да предвиде резултат њиховог рада без извршавања програма), затим у наредној фази могу да допуњавају програме чији је основни костур дат и тек онда да самостално пишу програме од почетка до краја. Метода откривања и отклањања грешака у готовим програмима може се користити у свим поменутим фазама (на основном нивоу, то су једноставне синтаксичке грешке, а на напредном су озбиљнији семантички пропусти). - У склопу додатне наставе и рада са заинтересованим ученицима препоручује се израда задатака донекле комплексније алгоритамске структуре и упознавање ученика са мало ширим фрагментом библиотеке одабраног програмског језика. Кроз задатке могуће је упознати ученике са сложенијим и угњежденим гранањем (на пример, одређивање агрегатног стања воде на основу температуре или оцене ученика на основу броја поена, упоређивање два датума на основу поређења година, затим месеца и на крају дана и слично). У склопу обраде петљи могуће је обрадити имплементације неколико основних алгоритама: одређивање збира, производа, броја елемената, минимума и максимума серије елемената, пресликавање и филтрирање серије (на пример, штампање таблице квадрата и корена, издвајање свих дана у којима је дневна температура		

			била испод нуле), линеарна претрага серије елемената (провера да ли серија садржи елемент који задовољава одређено својство) и њихове комбинације. Да би ученици боље разумели ове алгоритме, могуће их је прво имплементирати на кратким серијама, без коришћења петље (на пример, имплементирати прво одређивање максимума пет бројева, па тек онда прећи на максимум н бројева). Ученицима је могуће приказати и алгоритме одређивања цифара у позиционом запису броја и формирања броја на основу датих цифара. У циљу једноставнијег решавања задатака, ученицима је могуће приказати напредније структуре података које савремени програмски језици подржавају: уређене парови и н-торке (на пример, пар географских координата), мапе тј. речнике (на пример, пресликавање имена ученика у број освојених поена, пресликавање имена града у пар његових географских координата) и слично. Такође, могуће је проширити скуп библиотечких функција које ученици могу да користе. Све појмове увести искључиво кроз примере употребе у смисленим задацима и избегавати приступ у коме се нови појмови уводе без јасне мотивације.			
4.	Пројектна настава	2	Пројектни задатак ИКТ И ДИГИТАЛНА ПИСМЕНОСТ (4) - При реализацији тематске целине нагласак је на разради пројектног задатка – од израде плана до представљања решења. Наставник планира фазе пројектног задатка у складу са временом, сложеношћу теме, расположивим ресурсима (знања, вештине и ставови које су ученици усвојили након тематских целина ИКТ и Дигитална писменост, техничке опремљености школе и других релевантних фактора). Ученици заједно са наставником пролазе кроз све фазе рада на пројектном задатку, при чему наставник наглашава сваки корак, објашњава, иницира дискусију и предлаже решења. - При представљању фаза пројекта може послужити следећи пример: Фаза 1: представљање тема, формирање група и одабир теме; Фаза 2: Одабир материјала и средстава, разматрање додатне подршке предметног наставника у	Практична провера резултата пројекта у односу на циљ пројекта.	1) компетенција за учење; 2) одговорно учешће у демократском друштву; 3) естетичка компетенција; 4) комуникација; 5) одговоран однос према околини; 6) одговоран однос	

			зависности од теме; Фаза 3: Планирање времена и избор стратегије за решавање задатка у складу са роком за предају рада; Фаза 4: - Прикупљање и проучавање материјала, израда задатка и припрема за излагање; Фаза 5: Представљање резултата пројектног задатка, дискусија и процена/самопроцена урађеног (наставник модерира, обезбеђује услове за што успешније излагање, усмерава дискусију и врши евалуацију урађеног са јасном повратном информацијом). - Пројектни задаци се баве реалним темама из школског или свакодневног живота. За предвиђени број часова ове тематске целине и са добро испланираним активностима може се очекивати да ученици успешно израде и представе решење пројектног задатка. Акценат је на подстицању иницијативе и креативности, успостављању сарадничких и вредносних ставова код ученика. Циљ је развијање и неговање: поступности, повезивања и изградње сопствених стратегија учења, вршњачког учења, вредновања и самовредновања постигнућа. - Пројектни задаци подразумевају корелацију и сарадњу са наставницима осталих предмета, која се може остварити на оваквим и сличним примерима: – израда упутства или туторијала са табеларним представљањем података – израда упитника на тему дигиталног насиља - Спровести са ученицима истраживање на тему дигиталног насиља, а резултате спроведеног истраживања користити приликом представљања пројектног задатка (пожељно је да наставник користи онлајн упитник приликом прикупљања података, за које би ученици приредили питања). Ученици се могу поделити у групе сходно фази истраживања: група која осмишљава питања, група која анализира прикупљене податке, представља резултате истраживања и група која израђује упутства заштите од дигиталног насиља. - Додатна мотивација за ученике може бити избор најбољих радова за: школски часопис, сајт школе, огласну таблу (одељење гласа – вредновање, самовредновање) а да остале радове постављају на пано у кабинету информатике и		према здрављу; 7) предузимљивост и оријентација ка предузетништву; 8) рад са подацима и информацијама; 9) решавање проблема; 10) сарадња; 11) дигитална компетенција.	

			рачунарства… - Добар пример сумирања научених поступака је израда пратеће документације у виду фајлова различитог типа, као што су текстуални фајлови, слике, видео материјали и сл. Пројектни задатак из области РАЧУНАРСТВО (3) - Пројектна настава је комплексан приступ настави и учењу који најчешће користи методе као што су проблемска настава и учење засновано на истрази (питањима). - Проблемска настава поставља пред ученике стварни проблем из живота који треба истражити и за који треба предложити могућа решења. Све врсте реалних животних проблема могу бити повод за проблемску наставу. Пронађена решења се могу тестирати и о њима се може расправљати. - Истраживање можемо да дефинишемо као „потрагу за истином, информацијама или знањем”. Учење засновано на истраживању почиње постављањем питања, наставља са истраживањем и завршава се проналажењем решења, доношењем разумних закључака, одговарајућих одлука, или применом нових знања или вештина. - Обе наставне методе се фокусирају на развијање вештина за решавања проблема, критичко мишљење и обраду информација. Оне дају најбоље резултате када су почетна питања/проблеми довољно отворени (одговор није могуће наћи једноставним укуцавањем у претраживач) и када ученици раде у малим тимовима или групама. Ове две методе су уско повезане и често се преклапају. Изузетно је важно имати на уму да у оба приступа нема нужно тачних и нетачних одговора. Свако решење може имати мане и врлине, а ученици морају да их анализирају и процењују. - Наставни пројекат подразумева програмирање у текстуалном програмском језику или адаптацију унапред датог програма у циљу решавања пројектног задатка. - Могуће теме наставног пројекта: – како да убедимо тинејџере да се здраво хране? (израда програма који нпр. нуди намирнице различитих група и, на основу одабраних, рачуна калоријску вредност...); – како би могао да изгледа најефикаснији бицикл на свету? (израда програма који прорачунава перформансе			

			бицикла на основу нпр. различите величине точкова...); – шта можемо да учинимо са школским отпадом? (израда програма који прорачунава нпр. зараду од продаје секундарних сировина...) – како би могли да редизајнирамо учионицу па да услови за учење буду бољи? (израда програма који прорачунава нпр. цене кречења различитим врстама материјала или цене различитог школског мобилијара...); – како да производимо здраву ужину за дефинисани буџет? (израда програма који прорачунава нпр. укупну цену успостављања пластеника са различитим биљним културама). - Сви елементи пројектног задатка морају бити реални. Ученици треба да потраже цене одређених производа и/или услуга, дизајнирају једно или више решења и предвиде трошкове за свако од њих. - Напомена: На првом часу, заједно са ученицима, формирати листу критеријума на основу којих ће се процењивати квалитет решења проблемских задатака. На овај начин, ученицима ће бити потпуно јасно шта квалитетно решење подразумева. Листа мора бити свеобухватна – не сме да се односи само на квалитет креираних програма, већ и на квалитет представљања и образлагања предложених решења (коришћењем научених техника рада у програмима за обраду текста, звучних и видео записа, програмима за израду презентација).			

Активности у наставном процесу	
Активности ученика	**Активности наставника**
Пажљиво прате излагање анставника и својих другова, аргументовано и са уважавањем се укључује у дискусије и износи своја мишљења, планира своје учење и напредак, процењује свој и рад својих другова, проналази начине за решавање проблема, истражује различите изворе знања, повезује нова са ранијим знањима и искуством, учествује у различитим наставним и ваннаставним активностима и пројектима, цртају, израђују моделе...	Пажљиво планира и припрема наставу, проверава претходна знања и искуства ученика, реализује и води настани процес, помаже ученицима да поставе циљеве и задатке, помаже ученицима у процесу учења и решавања задатака, прати и пружа подршку, подстиче ученике на стваралачко истраживање, подстиче сарадњу и тимски рад, помаже ученицима да превазиђу неочекиване проблеме и ситуације током учења, самостално и заједно са ученицима вреднује процес и резултате наставе, вреднује резултате сопственог рада (рефлективни практичар)...

ПРОГРАМ НАСТАВЕ И УЧЕЊА ЗА ПРЕДМЕТ: ФИЗИЧКО И ЗДРАВСТВЕНО ВАСПИТАЊЕ
РАЗРЕД: Шести
НЕДЕЉНИ ФОНД: 3
ГОДИШЊИ ФОНД: 72 часа + 54 часа (обавезне физичке активности ученика)

Програм наставе и учења објављен је у *„Службеном гласнику Републике Србије – Просветном гласнику“,* број 3/2018. године. Примењује се од 2018/19. године.

Уџбеници и друга литература за наставу(назив, аутор, издавач, година издања):

Циљ учења предмета *Физичко и здравствено васпитања* је да ученик унапређује физичке способности, моторичке вештине и знања из области физичке и здравствене културе, ради очувања здравља и примене правилног и редовног физичког вежбања у савременим условима живота и рада.

Редни број теме	**Наставна тема**	**Број часова по теми**	**Начини и поступци за остваривање програма (по областима/темама)**	**Начин провере остварености планираних исхода**	**Међупредметне компетенције које се могу развијати**	**Међупредметно повезивање (навести предмет и садржај корелације)**
1	Атлетика	**16**	Метод живе речи,метод демонстације и метод практичног рада	Редовна настава, обавезне физичке активности Кроз активности у Дечијој и Спортској недељи Кросевима (јесењи и пролећни) Такмичењем (унутар одељења и међуодељењским)	Компетенциија за учење, естетичка компетенција, комуникација, одговоран однос према здрављу решавање проблема, сарадња, рад са подацима и информацијама, дигиталне компетенције, одговоран однос према околини, естетичка компетенција.	ФИЗИКА: -кретање(врсте кретања,брзина, убрзање,гравитација) -сила и убрзање (убрзање, отпор средине
2	Гимнастика	**16**	Метод живе речи,метод демонстације и метод практичног рада	Поделом ученика према полу ,према нивоу усвојености вежби из претходног разред и њиховим способностима.	Компетенциија за учење, естетичка компетенција, комуникација, одговоран однос према здрављу решавње проблема, сарадња, рад са подацима и информацијама, дигиталне компетенције, одговоран однос према околини,	ФИЗИКА: – кретање(врсте кретања, брзина, убрзање,гравитација) – сила и убрзање (убрзање, отпор средине)

						естетичка компетенција.	
3	Основе тимских спортских игара	Кошарка	**16**	Метод живе речи,метод демонстације и метод практичног рада -метод игре	Применом одговарајућих метода, облика и форми рада Вежбањем у сали, школском дворишту и на отвореном игралишту за мали фудбал и рукомет, одбојку, кошарку, вежбање у сали уз музичку пратњу. Коришћењем станица, чувањем, помагањем	Компетенциија за учење, естетичка компетенција, комуникација, одговоран однос према здрављу решавање проблема, сарадња.	МАТЕМАТИКА: - бројање - збрајање - мерење - евидентирање резултата
		Фудбал, Кошарка (ОФА)	**54**				
4	Ритмика и плес		**4**	Метод живе речи,метод демонстације и метод практичног рада	Применом одговарајућих метода, облика и форми рада Вежбањем у сали, учионици, школском дворишту	Компетенциија за учење, естетичка компетенција, комуникација, одговоран однос према здрављу решавање проблема, сарадња, рад са подацима и информацијама, дигитална компетенција	ЛИКОВНА КУЛТУРА: -просторно обликовање -правилан и неправилан ритам МУЗИЧКА КУЛТУРА - Темпо кретања, - Изражајност, складност кординација покрета, кретања
5	Полигони Тестирање и мерење		**20**	Метод живе речи,метод демонстације и метод практичног рада	Применом одговарајућих метода, облика и форми рада	Компетенциија за учење, естетичка компетенција, комуникација, одговоран однос према здрављу решавање проблема, сарадња.	МАТЕМАТИКА: - бројање - збрајање - мерење - евидентирање резултата

Активности у наставном процесу	
Активности ученика	**Активности наставника**
Упоређивање сопствених резултата тестирања са вредностима за свој узраст -развијање моторичких способности применом вежбања из Атлетике -да схвате вредност спортске гимнастике за сопствени развој -одржавају равнотежу у различитим кретањима,изводе ротације тела -вежбање на различитим справама и реквизитима	Примена Националне батерије тестова за праћење физичког развоја -демонстрација свих атлетских дисциплина -организација рада

-изводе елементе кошаркашке,рукометне,одбојкашке и технике футсала -примењује основна правила спортских игара -примењује основне елементе тактике у нападу и одбрани -учествује на унутар одељенским такмичењима	-обезбеђење вежбалишта и реквизита -демонстрација свих вежби на справама и тлу -обезбеђење справа -помоћ и асистенција приликом извођења вежби -демонстација елемената технике и тактике свих спортских игара -суђење -обезбеђење простора и реквизита за такмичење

ИЗБОРНИ ПРОГРАМ

ПРОГРАМ НАСТАВЕ И УЧЕЊА ЗА ПРЕДМЕТ: Грађанско васпитање
РАЗРЕД: шести
НЕДЕЉНИ ФОНД: 1
ГОДИШЊИ ФОНД: 36

Програм наставе и учења објављен је у *„Службеном гласнику Републике Србије – Просветном гласнику“,* број 15 од 30.8.2018. године. Примењује се од шк 2019/2020. године.

Уџбеници и друга литература за наставу(назив, аутор, издавач, година издања): Приручник за наставнике грађанског васпитања у другом циклусу основног образовања и васпитања мисија ОЕБС-а у Србији, мр Дејан Бошковић, Елеонора Влаховић, др Тања Игњатовић, Завод 2019.

Циљ учења грађанског васпитања је да ученик изучавањем и практиковањем основних принципа, вредности и процедура грађанског друштва постане свестан својих права и одговорности, осетљив за потребе појединаца и заједнице и спреман да активно делује у заједници уважавајући демократске вредности.

Редни број теме	Наставна тема	Број часова по теми	Начини и поступци за остваривање програма (по областима/темама)	Начин провере остварености планираних исхода	Међупредметне компетенције које се могу развијати	Међупредметно повезивање (навести предмет и садржај корелације)
1.	ЉУДСКА ПРАВА	8	-увођење ученика у наставни предмет и упознавање са значајем грађанског васпитања; упознавање ученика са садржајем наставног програма и давање јасних упутстава за рад; - повезивање постојећег знања са	Праћењем ангажованости и заинтересованости за предмет, усменим одговорима, успешност у решавању тестова. Различитим методама, подстичући истраживачки начин рада.	- компетенција за учење - одговорно учешће у демократском друштву - комуникација - рад са подацима и информацијама -решавање проблема - сарадња	српски језик Ф. Молнар Дечаци Павлове улице, Б Ћопић Орлови рано лете , историја –друштвени односи, власт, грађанин, демократско друштво, информатика и рачунарство-употреба и и злоупотреба интернета и мобилних

			новим; - упознавање са Конвенцијом о правима детета у документима која сеодносе на школу; препознавање својих права и права других, као и идентификација кршења истих;			телефона, утицај друштвених мрежа на мишљење и деловање појединаца, дигитално насиље
2.	ДЕМОКРАТСКО ДРУШТВО	9	- дефинисање правила одељењске заједнице и правила школе; - примена различитих интерактивних облика рада, као и одабир и коришћење одговарајућих метода и техника рада; разумевање значаја правила у функционисањузаједнице;	Праћењем ангажованости и заинтересованости за предмет. Одговарањем на различите теме ученици негују врлине и позитивне вредносне системе -Многобројним примерима ученици евалуирају своје знање	- компетенција за учење - одговорно учешће у демократском друштву - комуникација - рад са подацима и информацијама -решавање проблема - сарадња	
3.	ПРОЦЕСИ У СВРЕМЕНОМ СВЕТУ	9	-осмишљавање и реализација различитих активности: радионица, симулација, играња улога, студија случаја, дебата, дискусија, пројеката, истраживања, промоција, - симулација примера из свакодневног живота: предрасуде, стереотипи, дискриминација и нетолеранција по различитим основама; - коришћење филмова, интернета, као и разговор о говору мржње,	Праћењем ангажованости и заинтересованости за предмет и заинтересованости за предмет, успешност у решавању сукоба.	- компетенција за учење - одговорно учешће у демократском друштву - комуникација - рад са подацима и информацијама -решавање проблема - сарадња	

			нетолеранцији и дигиталномнасиљу; развој конструктивног решавања сукоба;			
4.	ГРАЂАНСКИ АКТИВИЗАМ	10	- идентификација примера грађанског активизма у школи и неговање позитивног става према томе; прикупљање података о проблему на основу различитих извора и техника; реализација одабраних акција, као и њихова анализа; неговање тимског рада; вредновање ефеката спроведених акција у школи.Сви часови се реализују у радионичарском раду, где сваки појединац учествује износећи своје ставове, мишљења, предлоге и идеје, дискутује, учествује у избору идеја за реализацију; ученици раде тимски, у групним активностима, учествују у дебатама, презентују рад	Комбиновање различитих врста дидактичког материјала: илустрација, паноа, презентација.	У реализацији наставе развијају се међупредметне компетенције, а посебно општа компетенција предмета - активан однос у заједници уз уважавање и поштовање права сваког појединца	

Активности у наставном процесу	
Активности ученика	**Активности наставника**
Пажљиво прате излагање анставника и својих другова, аргументовано и са уважавањем се укључује у дискусије и износи своја мишљења, планира своје учење и напредак, процењује свој и рад својих другова, проналази начине за решавање проблема, истражује различите изворе знања, повезује нова са ранијим знањима и искуством, учествује у различитим наставним и ваннаставним активностима и пројектима.	Пажљиво планира и припрема наставу, проверава претходна знања и искуства ученика, реализује и води настани процес, помаже ученицима да поставе циљеве и задатке, помаже ученицима у процесу учења и решавања задатака, прати и пружа подршку, подстиче ученике на стваралачко истраживање, подстиче сарадњу и тимски рад, помаже ученицима да превазиђу неочекиване проблеме

	и ситуације током учења, самостално и заједно са ученицима вреднује процес и резултате наставе, вреднује резултате сопственог рада (рефлективни практичар)...

ПРОГРАМ НАСТАВЕ И УЧЕЊА ЗА ПРЕДМЕТ: ВЕРСКА НАСТАВА (Православни катихизис)
РАЗРЕД: 6.
НЕДЕЉНИ ФОНД: 1
ГОДИШЊИ ФОНД: 36

Програм наставе и учења објављен је у *„Службеном гласнику Републике Србије – Просветном гласнику“,* број 11 од 19.8.2016. године. Примењује се од 1.9.2016.године.

Уџбеници и друга литература за наставу(назив, аутор, издавач, година издања): „Радна свеска за верску наставу за 6.разред“, Ваљевска Епархија, Принтекс, Ваљево 2016.

Циљ учења верске наставе јесте да се њоме посведоче садржај вере и духовно искуство традиционалних цркава и религијских заједница које живе и делују на нашем животном простору, да се ученицима пружи целовит религијски поглед на свет и живот и да им се омогући слободно усвајање духовних и животних вредности цркве или заједнице којој историјски припадају, односно чување и неговање сопственог верског и културног идентитета. Ученици треба да упознају веру и духовне вредности сопствене, историјски дате цркве или верске заједнице у отвореном и толерантном дијалогу, уз уважавање других религијских искустава и филозофских погледа, као и научних сазнања и свих позитивних искустава и достигнућа човечанства.

Редни број теме	Наставна тема	Број часова по теми	Начини и поступци за остваривање програма (по областима/темама)	Начин провере остварености планираних исхода	Међупредметне компетенције које се могу развијати	Међупредметно повезивање (навести предмет и садржај корелације)
1.	**Увод**	**1**	Катихизација као литургијска делатност- заједничко је дело катихете (вероучитеља) и његових ученика. Катихета (вероучитељ) би требало стално да има науму да катихеза не постоји ради гомилања информација („знања о вери“), већ као настојање да се учење и искуство Цркве лично усвоје и спроведу у живот кроз слободно учешће у богослужбеном животу Цркве. На почетку сваке наставне теме ученике би требало упознати са циљевима и исходима наставе,	Евалуацију наставе (процењивање успешности реализације наставе и остварености задатака и исхода наставе) наставник ће остварити на два начина: -процењивањем реакције ученика или прикупљањем коментара ученика путем анкетних евалуационих листића; -провером знања које ученици усвајају на часу и испитаивањем ставова;	Комуникација, сарадња, компетенција за учење, одговорно учешће у друштву,верским слободама, естетичка компетенција, одговоран однос према околини, одговоран однос према здрављу.	Српски језик и књижевност - област Језичка култура и књижевност Ликовна култура – област Ликовна култура и окружење Музичка култура – област Слушање музике Грађ. васпитање - област Процеси у савременом свету Географија – област

			садржајима по темама, начином остваривања програма рада, као и са начином вредновања њиховог рада. Уводне часове требало би осмислити тако да допринесу међусобном упознавању ученика, упознавању ученика с циљевима, исходима, наставним садржајима, али и тако да наставник стекне почетни увид у то каквим предзнањима и ставовима из подручја Православног катихизиса, група располаже. Реализација програма требало би да се одвија у складу с принципима савремене активне наставе, која својом динамиком подстиче ученике на истраживачки и проблемски приступ садржајима тема. У току реализације стављати нагласак више на доживљајно и формативно, а мање на сазнајно и информативно. Квалитет наставе се постиже када се наставни садржаји реализују у складу са савременим педагошким захтевима у погледу употребе разноврсних метода, облика рада и наставних средстава. Имаући у виду захтеве наставног програма и могућности транспоновања наставног садржаја у педагошко дидактичка решења, наставник би требало да води рачуна и о психолошким чиниоцима извођења наставе – узрасту ученика, нивоу	А и непосредним описним оцењивањем ученика кроз: -усмено испитивање; -писмено испитивање; -посматрање понашања ученика;		Планета земља
2.	**Припрема света за долазак Сина Божијег**	**5**		Евалуацију наставе (процењивање успешности реализације наставе и остварености задатака и исхода наставе) наставник ће остварити на два начина: -процењивањем реакције ученика или прикупљањем коментара ученика путем анкетних евалуационих листића; -провером знања које ученици усвајају на часу и испитаивањем ставова; А и непосредним описним оцењивањем ученика кроз: -усмено испитивање; -писмено испитивање; -посматрање понашања ученика;	Комуникација, сарадња, компетенција за учење, одговорно учешће у друштву,верским слободама, естетичка компетенција, одговоран однос према околини, одговоран однос према здрављу.	Српски језик и књижевност - област Језичка култура и књижевност Ликовна култура – област Ликовна култура и окружење Музичка култура – област Слушање музике Грађ. васпитање - област Процеси у савременом свету Географија – област Планета земља
3.	**Увод у Нови Завет**	**5**		Евалуацију наставе (процењивање успешности реализације наставе и остварености задатака и исхода наставе) наставник ће остварити на два начина: -процењивањем реакције ученика или прикупљањем коментара ученика путем анкетних	Комуникација, сарадња, компетенција за учење, одговорно учешће у друштву,верским слободама, естетичка компетенција, одговоран однос према околини,	Српски језик и књижевност - област Језичка култура и књижевност Ликовна култура – област Ликовна култура и окружење Музичка култура – област Слушање музике Грађ. васпитање -

			психофизичког развоја, интересовањима, склоностима, способностима и мотивацији ученика. У остваривању савремене наставе наставник је извор знања, креатор, организатор и координатор ученичких активности у наставном процесу.	евалуационих листића; -провером знања које ученици усвајају на часу и испитаивањем ставова; А и непосредним описним оцењивањем ученика кроз: -усмено испитивање; -писмено испитивање; -посматрање понашања ученика;	одговоран однос према здрављу.	област Процеси у савременом свету Географија – област Планета земља
4.	**Богочовек Исус Христос**	**16**	Настава је успешно реализована ако је ученик спреман да Цркву схвати као простор за остваривање своје личности кроз заједничарење са ближњима и Тројичним Богом који постаје извор и пуноћа његовог живота.	Евалуацију наставе (процењивање успешности реализације наставе и остварености задатака и исхода наставе) наставник ће остварити на два начина: -процењивањем реакције ученика или прикупљањем коментара ученика путем анкетних евалуационих листића; -провером знања које ученици усвајају на часу и испитаивањем ставова; А и непосредним описним оцењивањем ученика кроз: -усмено испитивање; -писмено испитивање; -посматрање понашања ученика;	Комуникација, сарадња, компетенција за учење, одговорно учешће у друштву,верским слободама, естетичка компетенција, одговоран однос према околини, одговоран однос према здрављу.	Српски језик и књижевност - област Језичка култура и књижевност Ликовна култура – област Ликовна култура и окружење Музичка култура – област Слушање музике Грађ. васпитање - област Процеси у савременом свету Географија – област Планета земља
5.	**Црква Духа Светога**	**7**		Евалуацију наставе (процењивање успешности реализације наставе и остварености задатака и исхода наставе) наставник ће остварити на два начина:	Комуникација, сарадња, компетенција за учење, одговорно учешће у друштву,верским слободама,	Српски језик и књижевност - област Језичка култура и књижевност Ликовна култура – област Ликовна култура и окружење

				-процењивањем реакције ученика или прикупљањем коментара ученика путем анкетних евалуационих листића; -провером знања које ученици усвајају на часу и испитаивањем ставова; А и непосредним описним оцењивањем ученика кроз: -усмено испитивање; -писмено испитивање; -посматрање понашања ученика;	естетичка компетенција, одговоран однос према околини, одговоран однос према здрављу.	Музичка култура – област Слушање музике Грађ. васпитање - област Процеси у савременом свету Географија – област Планета земља
6.	**Евалуација**	**2**		Евалуацију наставе (процењивање успешности реализације наставе и остварености задатака и исхода наставе) наставник ће остварити на два начина: -процењивањем реакције ученика или прикупљањем коментара ученика путем анкетних евалуационих листића; -провером знања које ученици усвајају на часу и испитаивањем ставова; А и непосредним описним оцењивањем ученика кроз: -усмено испитивање; -писмено испитивање; -посматрање понашања ученика;	Комуникација, сарадња, компетенција за учење, одговорно учешће у друштву,верским слободама, естетичка компетенција, одговоран однос према околини, одговоран однос према здрављу.	Српски језик и књижевност - област Језичка култура и књижевност Ликовна култура – област Ликовна култура и окружење Музичка култура – област Слушање музике Грађ. васпитање - област Процеси у савременом свету Географија – област Планета земља
Активности у наставном процесу						
Активности ученика			**Активности наставника**			
Ученици:			Наставник:			

- читају задате текстове -осликавају задате садржаје -усвајају мелодије и изводе исте -активно учествују у раду -савладавају исходе наставних јединица и наставних тема и у стању су да их повезују -постављају питања -исказују своје ставове и показују адекватно понашање -врше корелацију са осталим предметима кроз усмени, писани и уметнички рад	-осмишљава и методички представља материјал за учење -подстиче ученике на активности -одговара на питања -истиче исходе наставне јединице и повезује их -врши корелацију са одговарајућим предметима - даје упутства, смернице и препоруке за савладавање наставних јединица - по потреби даје додатна упутства за учење и рад -непосредно описно оцењивањује ученике кроз усмено испитивање и посматрање понашања ученика -процењује реакције ученика или прикупља и записује коментаре -провера знања које ученици усвајају на часу и испитује ставове -анализира показано знање, ставове и понашање

ПРОГРАМ НАСТАВЕ И УЧЕЊА ЗА ПРЕДМЕТ: ФРАНЦУСКИ ЈЕЗИК
РАЗРЕД: 6.
НЕДЕЉНИ ФОНД: 2
ГОДИШЊИ ФОНД: 72

Програм наставе и учења објављен је у *„Службеном гласнику Републике Србије – Просветном гласнику“,* број 15 од 2018. године. Примењује се од 2019/2020. године.

Уџбеници и друга литература за наставу(назив, аутор, издавач, година издања): Nouveau Pixel 2 , француски језик за 6.разред основне школе, друга година учења, Силви Шмит, Дата Статус, 2019, радна свеска, Nouveau Pixel 2 , француски језик за 6.разред основне школе, друга година учења, Стефани Кале, Дата Статус, 2019.

Циљ учења страног језика је да се ученик усвајањем функционалних знања о језичком систему и култури и развијањем стратегија учења страног језика оспособи за основну писмену и усмену комуникацију и стекне позитиван однос према другим језицима и културама, као и према сопственом језику и културном наслеђу.

Редни број теме	Наставна тема	Број часова по теми	Начини и поступци за остваривање програма (по областима/темама)	Начин провере остварености планираних исхода	Међупредметне компетенције које се могу развијати	Међупредметно повезивање (навести предмет и садржај корелације)
Unité 0	**COMMUNIQUONS EN FRANÇAIS**	**3**	-Комуникативно-интерактивни приступ -употреба разног дидактичког материјала (картице, сличице, предмети из учионице, коцкице, садржај са сајта TV 5 monde, Francais facile...)	-усмено одговарање -излагање на дату тему -самоевалуација, -формирање језичког портфолиа, Наставник ће континуирано вредновати	Одговорно учешће у демократском друштву Комуникација Одговоран однос према здрављу Решавање проблема	енглески језик (лексика која ја слична енглеском језику), грађанско васпитање (сарадња са вршњацима)

			-динамично смењивање техника/активности које не би требало да трају дуже од 15 минута. -Слушање и реаговање на команде наставника на страном језику или са аудио записа (слушај, пиши, повежи..) – замењивање речи цртежом или сликом;	и евидентирати различите елементе као што су језичке вештине (читање, слушање, говор и писање), усвојеност лексичких садржаја и језичких структура, примена правописа, али и ангажованост и залагање у раду на часу и ван њега, примена социолингвистичких норми.		
Unité 1	**PASSE-TEMPS**	**11**	– наставник треба да буде сигуран да је схваћено значење поруке укључујући њене културолошке, васпитне и социјализирајуће елементе; -Коришћење информација из различитих извора (интернет, дечији часописи, проспекти и аудио материјал) – наставник упућује ученике у законитости усменог и писаног кода и њиховог међусобног односа; -употреба разног дидактичког материјала (картице, сличице, предмети из учионице, коцкице, садржај са сајта TV 5 monde, Francais facile...) – сви граматички садржаји уводе се индуктивном методом кроз разноврсне контекстуализоване примере у складу са нивоом, а без детаљних граматичких објашњења, осим, уколико ученици на њима не инсистирају	Посматрање и праћење, евиденција активности (педагошка свеска) -усмена и писмена провера кроз задатке. -краће писане провере -усмено одговарање -читање -игра улога -мини пројекти -рецитовање -излагање на дату тему -самоевалуација, -језички портфолио	Естетичка компетенција Одговоран однос према околини Компетенција за учење, Сарадња Дигитална компетенција	Српски језик (технике лепог превођења), грађанско васпитање (коришћење слободног времена), енглески језик (коришћење познатих граматичких структура)

			– рад на пројекту као задатку који остварује корелацију са другим предметима –Коришћење познатих граматичких структура. -Мануелне активности (израда паноа, презентација, зидних новина, постера и сл.). -Коришћење игре, песме, драмског израза, ликовног израза.			
Unité 2	**L'HABIT NE FAIT PAS LE MOINE**	**14**	-Заједничко прављење илустрованих и писаних материјала (планирање различитих активности, извештај/дневник са путовања, рекламни плакат, програм приредбе или неке друге манифестације). -употреба разног дидактичког материјала (картице, сличице, предмети из учионице, коцкице, садржај са сајта TV 5 monde, Francais facil...) – одговарање на једноставна питања у вези са текстом, тачно/нетачно, вишеструки избор; – извршавање прочитаних упутстава и наредби. -Рад у паровима, малим и великим групама (мини-дијалози, игра по улогама, симулације итд.).	-усмено одговарање -читање -игра улога -мини пројекти -излагање на дату тему -самоевалуација, -језички портфолио - Наставник ће континуирано вредновати и евидентирати различите елементе као што су језичке вештине (читање, слушање, говор и писање), усвојеност лексичких садржаја и језичких структура, примена правописа, али и ангажованост и залагање у раду на часу и ван њега, примена социолингвистичких норми.	Сарадња Дигитална компетенција Естетичка компетенција Одговоран однос према околини Рад са подацима и информацијама	Српски језик (комуникација приликом куповине) , математика (изражавање цене, бројеви до 1000, новац, сабирање) физичко васпитање (важност физичке активности)
Unité 3	**INTERDIT AUX PARENTS**	**10**	-Вежбе слушања (повезати појмове, додати делове слике, допунити информације, селектовати тачне и нетачне исказе, утврдити хронологију и сл.).	Посматрање и праћење, евиденција активности (педагошка свеска) -усмена и писмена провера кроз задатке. -краће писане провере	Естетичка компетенција Одговоран однос према околини Компетенција за учење,	грађанско васпитање (породица, једночлана, вишечлана, послови у кући, права и обавезе)

			-Коришћење игре примерене узрасту. -Класирање и упоређивање (по количини, облику, боји, годишњим добима, волим/не волим, компарације...). -Повезивање звучног материјала са илустрацијом и текстом, повезивање наслова са текстом или, пак, именовање наслова. -Рад у паровима, малим и великим групама (мини-дијалози, игра по улогама, симулације итд.). – размена информација,	-усмено одговарање -читање -игра улога -мини пројекти -рецитовање -излагање на дату тему -самоевалуација, -језички портфолио	Предузимљивост и оријентација ка предузетништву	
Unité 4	**LES GOURMETS**	**10**	-Вежбе слушања (повезати појмове, додати делове слике, допунити информације, селектовати тачне и нетачне исказе, утврдити хронологију и сл.). -Решавање „проблем-ситуација" у разреду, тј. договори и мини-пројекти. -„Превођење" исказа у гест и геста у исказ. Игре примерене узрасту. -Повезивање звучног материјала са илустрацијом и текстом, повезивање наслова са текстом или, пак, именовање наслова. -Класирање и упоређивање (по количини, облику, боји, годишњим добима, волим/не волим, компарације...)	Посматрање и праћење, евиденција активности (педагошка свеска) -усмена и писмена провера кроз задатке. -краће писане провере -усмено одговарање -читање -игра улога	Сарадња Дигитална компетенција Одговоран однос према околини Компетенција за учење,	Српски језик (именице, множина именица) енглески језик (Канада, лексика слична са француским језиком), Биологија (здрава и нездрава исхрана) Географија (Канада и Француска)
Unité 5	**QUAND ON AIME, ON NE COMPTE PAS**	**14**	-Циклично понављање претходно усвојених елемената, уз надоградњу која	-Посматрање и праћење, усмена и писмена провера кроз задатке.	Одговоран однос према околини	Српски језик (комуникација приликом куповине) ,

			садржи сложеније језичке структуре, лексику и комуникативне способности. -Прилагођавање теме, текстуалне врсте и дужине текста, лексике и комуникативне функције – јавно обраћање (саопштења, давање упутстава и информација); – излагање пред публиком (предавања, презентације, репортаже, извештавање и коментари о неким догађајима и сл.)	-Читање -самоевалуација, -језички портфолио -мини пројекти	Компетенција за учење, Предузимљивост и оријентација ка предузетништву Рад са подацима и информацијама	математика (изражавање цене, бројеви до 1000, новац, сабирање)
Unité 6	**ENQUÊTE SUR LA POLICE SCIENTIFIQUE**	**10**	– спонтано излагање или излагање уз помоћ визуелне подршке у виду табела, дијаграма, цртежа и др.; – реализација увежбане улоге или певање. Прилагођавање читања нивоу степена разумевања (Тражење глобалне информације, посебне информације, потпуне информације, скривено значење одређене поруке... – спонтана конверзација, дискусија, дебата -употреба разног дидактичког материјала (картице, сличице, предмети из учионице, коцкице, садржај са сајта TV 5 monde, Francais facil...)	Посматрање и праћење, евиденција активности (педагошка свеска) -усмена и писмена провера кроз задатке. -краће писане провере -усмено одговарање -мини пројекти -излагање на дату тему -континуирано вредновати и евидентирати различите елементе као што су језичке вештине, усвојеност лексичких садржаја и језичких структура, примена правописа, али и ангажованост и залагање у раду на часу и ван њега, примена социолингвистичких норми.	Компетенција за учење, Одговоран однос према околини Рад са подацима и информацијама	Биологија (ДНК), Грађанско васпитање (Улога и задатак полиције)

Активности у наставном процесу	
Активности ученика	**Активности наставника**
-Слуша и реагује на команде наставника на страном језику или са аудио записа	– упознаје ученике са циљевима и садржајима програма

(слушај, пиши, повежи, одреди али и активности у вези са радом у учионици: цртај, сеци, боји, отвори/затвори свеску, итд.). -Ради у паровима, малим и великим групама (мини-дијалози, игра по улогама, симулације итд.). -Учествује у мануелним активностима (израда паноа, презентација, зидних новина, постера и сл.). -Повезује појмове, додаје делове слике, допуњава информације, селектује тачне и нетачне исказе, утврђује хронологију и сл.). -Игра друштвене игре примерене узрасту. -Класира и упоређује (по количини, облику, боји, годишњим добима, волим/не волим, компарације...). -Решава „проблем-ситуације" у разреду, тј. договори и мини-пројекти. -„Преводи" исказа у гест и гест у исказ. -Повезује звучни материјал са илустрацијом и текстом, повезује наслов са текстом или, пак, именује наслов. -У групи прави илустровани и писани материјал (планирање различитих активности, извештај/дневник са путовања, рекламни плакат, програм приредбе или неке друге манифестације). – уочава обележја која указују на граматичке специфичности (род, број, глаголско време, лице...); – препознаје везе између група слова и гласова; – одговара на једноставна питања у вези са текстом, тачно/нетачно, вишеструки избор; – извршава прочитана упутстава и наредбе – повезује гласове и групе слова; – проналази недостајуће речи (употпуњавање низа, проналажење „уљеза", осмосмерке, укрштене речи, и слично); – повезује краћи текст и реченице са сликама/илустрацијама; – попуњава формуларе (пријава за курс, налепнице нпр. за пртљаг); – пише краће текстове. – самопроцењује напредак – запажа, упоређује, примењује, повезује, решава проблем, организује, повезује знања са другим областима, ослања се на претходно искуство….	– упознаје их са правилима рада – упознаје их са критеријумима оцењивања по областима – упознаје ученике, одређује њихово претходно искуство – редовно прати рад и залагање ученика на часу – води рачуна о индивидуализованом приступу ученику – подстиче код ученика развој мишљења и разумевања – наставник упућује ученике у законитости усменог и писаног кода и њиховог међусобног односа; –има менторску улогу – негује позитивну климу у одељењу и подстицајну средину за рад и учење – охрабрује, помаже и подстиче ученике – омогућава ученицима да сами изводе закључке – подстичеи ученике на учење – Инсистира на систематичности у раду и поштовању принципа и правила рада – ученике посматра као одговорне, креативне, активне учеснике у друштвеном чину; – користи уџбеник, али употребљава додатни аутентични материјал; – учионица је простор који је могуће прилагођавати потребама наставе из дана у дан; -Користи и друге медије: игру, песму, драмски израз, ликовни израз. – усвајање језичког садржаја кроз циљано и осмишљено учествовање у друштвеном чину; – наставник треба да омогући приступ и прихватање нових идеја; - Подстиче ученике да опажају, примењују, препознају, упоређују, изводезакључке, повезују знања са другим областима и другим предметима, решавају проблеме, практично примењују Планира израду **два** писмена задатка у току школске године

ПРОГРАМ НАСТАВЕ И УЧЕЊА ЗА СЛОБОДНУ НАСТАВНУ АКТИВНОСТ: Чувари природе
РАЗРЕД: 6
НЕДЕЉНИ ФОНД: 1
ГОДИШЊИ ФОНД: 36

Програм наставе и учења објављен је у *„Службеном гласнику Републике Србије – Просветном гласнику“,* број 17/2021. Примењује се од 2022/2023 године.
Уџбеници и друга литература за наставу(назив, аутор, издавач, година издања): Уџбеници и друга литература за наставу(назив, аутор, издавач, година издања): Чувари природе за шести разред основне школе,Вера Ђорђевић,Вера Матановић,Слободан Јовановић,Завод за уџбенике, Београд , 2021год.
Циљ *учења слободне наставне активности је да ученици стекну знања, понашање, ставове и вредности који су потребни за очување и унапређење животне средине, биодиверзитета, природе и одрживог развоја.*

Редни број теме	Наставна тема	Број часова по теми	Начини и поступци за остваривање програма (по областима/темама)	Начин провере остварености планираних исхода	Међупредметне компетенције које се могу развијати	Међупредметно повезивање (навести предмет и садржај корелације)
1.	**УПОЗНАЈ ЖИВИ СВЕТ СВОЈЕ ОКОЛИНЕ**	**13**	-употребом једноставних кључева за одређивање групе организама -истраживањем биодиверзитета своје околине -самосталним истраживачким радовима -израдом дигиталних хербаријума,инсектаријума	-дискусија на часу -цедуљице са кључним појмовима, -мапирање врста животиња и биљака, -фотографисање	-компетенција за целоживотно учење -комуникација -рад са подацима и информацијама -дигитална компетенција -решавање проблема -сарадња -одговорно учешће у демократском друштву -одговоран однос према здрављу -одговоран однос према околини предузимљивост и оријентација ка предузетништву -естетичка компетенција	- биологија, утицај човека на природу, здраве навике,жива бића у свом окружењу
2.	**ЗНАЧАЈ ЖИВОГ СВЕТА ЗА ЧОВЕКА**	**10**	-гајењем лековитог и зачинског биља -индивидуалним и тимским прикупљањем података о биљним и животињским врстама -прикупљањем података о атмосферским појавама које највише утичу на живи свет	-дискусија на часу, -цедуљице са кључним појмовима, -приказивање урађених презентација -приказивање природног материјала		биологија, утицај човека на природу
3.	**ПОМОЗИМО ДА ПРЕЖИВЕ**	**8**	-утврђивањем степена угрожености на основу научне литературе -истраживањем утицаја инсектицида на биљке и здравље човека	дискусија на часу, -цедуљице са кључним појмовима, -приказивање урађених презентација -приказивање природног		биологија, утицај човека на природу

			-одабиром материјала ,употребом већ коришћених предмета -израдом склоништа за животиње	материјала		
4.	**ЈА ЧУВАМ ПРИРОДУ**	**5**	-израдом графикона и сликовних паноа и презентација о рационалној употреби воде и енергије у свом домаћинству и школи -формирањем еко -патроле -издвајањем примера позитивног и негативног утицаја човека на животну средину -истраживањем заштићених природних вредности моје околине	дискусија на часу -цедуљице са кључним појмовима -дебате		биологија, утицај човека на природу, биодиверзитет

Активности у наставном процесу	
Активности ученика	**Активности наставника**
-прате и слушају наставниково излагање -активно учествују у разговору -коментаришу примере и излажу своје мишљење -решавају добијене задатке -постављају питања -наводе примере -истражују -користе интернет за истраживања	-наставник континуирано прати напредак ученика, како ученици прикупљају податке,како бране своје ставове,како аргументују,евалуирају,документују -задаје им практичне радове -помаже им у истраживању -поставља питања -коригује одговоре -наводи ученике да повезују појмове са примерима из природе -усмерава ученике да сами долазе до закључка

ПРОГРАМ НАСТАВЕ И УЧЕЊА ЗА СЛОБОДНУ НАСТАВНУ АКТИВНОСТ: САЧУВАЈМО НАШУ ПЛАНЕТУ
РАЗРЕД: 6
НЕДЕЉНИ ФОНД: 1
ГОДИШЊИ ФОНД: 36

Програм наставе и учења објављен је у *„Службеном гласнику Републике Србије – Просветном гласнику“,* број 17/2021. Примењује се од школске 2022/2023. године.

Циљеви учења слободне наставне Сачувајмо нашу планету јесте развијање функционалне писмености из области заштите животне средине, разумевање односа човек-природа са циљем бољег схватања света који га окружује, лакше сналажење у природном и социјалном окружењу и формирање одговорног и активног појединца у циљу разумевања и примене концепта одрживог развоја активности.

Редни број теме	Наставна тема	Број часова по теми	Начини и поступци за остваривање програма (по областима/темама)	Начин провере остварености планираних исхода	Међупредметне компетенције које се могу развијати	Међупредметно повезивање (навести предмет и садржај корелације)
1	**ОДРЖИВОСТ ,ЖИВОТНА СРЕДИНА И УТИЦАЈ ЧОВЕКА**	**11**	-навођењем појмова о животној средини -истраживањем извора загађења у локалној средини -уочавањем узрочно-последичне везе и односа на релацији човек и животна средина -навођењем принципа одрживог развоја -препознавањем проблема у локалној заједници	-дискусија на часу -цедуљице са кључним појмовима, -мапирање врста животиња и биљака, -фотографисање	-компетенције за учење -естетичка компетенција -решавање проблема -комуникација сарадња -рад са подацима и информацијама -дигитална компетенција -одговорно учешће у демократском друштву предузимљивост и оријентација ка предузетништву -одговоран однос према здрављу -одговоран однос према околини	биологија-утицај човека на природу,концепт одрживог развоја,заштита врста,информатика (икт)
2	**ОДГОВОРАН ОДНОС ПРЕМА ОДРЖИВОСТИ ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ**	**9**	-анализирањем извора и последица загађења -навођењем извора буке у окружењу -изношењем предлога о смањењу буке у окружењу	-дискусија на часу, -цедуљице са кључним појмовима, -приказивање урађених презентација -приказивање природног материјала		биологија(природна богатства,обновљиви и необновљиви ресурси,жива бића као природни ресурси), информатика (икт)
3	**ОДГОВОРАН ОДНОС ПРЕМА РАЗНОВРСНОСТИ НЕЖИВЕ ПРИРОДЕ**	**8**	-анализирањем утицаја загађења на свет -истраживањем извора загађења -креирањем решења за смањење загађења од отпада -прикупљањем из различитих извора -препознавањем на карти заштићених подручја	-дискусија на часу, -цедуљице са кључним појмовима, -приказивање урађених презентација -приказивање природног материјала		биологија(глобалне промене и последице), информатика (икт)

4	**ОДГОВОРАН ОДНОС ПРЕМА РАЗНОВРСНОСТИ ЖИВОГ СВЕТА**	**8**	-прикупљањем информација о биодиверзитету -навођењем примера заштите биодиверзитета -креирањем истраживачких задатака -учествовањем у акцијама које доприносе очувању животне средине	-дискусија на часу -цедуљице са кључним појмовима -дебате -акције на терену		биологија(биодиверзитет, угрожавање и заштита, информатика(икт)

Активности у наставном процесу	
Активности ученика	**Активности наставника**
-прате и слушају наставниково излагање -активно учествују у разговору -коментаришу примере и излажу своје мишљење -решавају добијене задатке -постављају питања -наводе примере -истражују -користе интернет за истраживања	-наставник континуирано прати напредак ученика, како ученици прикупљају податке,како бране своје ставове,како аргументују,евалуирају,документују -задаје им практичне радове -помаже им у истраживању -поставља питања -коригује одговоре -наводи ученике да повезују појмове са примерима из природе -усмерава ученике да сами долазе до закључка

ПРОГРАМ НАСТАВЕ И УЧЕЊА ЗА СЛОБОДНУ НАСТАВНУ АКТИВНОСТ: Свакодневни живот у прошлости
РАЗРЕД: 6.
НЕДЕЉНИ ФОНД: 1.
ГОДИШЊИ ФОНД: 36

Уџбеници и друга литература за наставу(назив, аутор, издавач, година издања):разна литература, историјски извори прилагођени темама за 6.разред
Циљ учења слободне наставне активности је проширивање знања из области опште културе и оспособљавања ученика да кроз упознавање начина живота у прошлости боље разумеју свет и време у коме живе и развију свест о континуитету и укорењености.

Редни број теме	**Наставна тема**	**Број часова по теми**	**Начини и поступци за остваривање програма (по областима/темама)**	**Начин провере остварености планираних исхода**	**Међупредметне компетенције које се могу развијати**	**Међупредметно повезивање (навести предмет и садржај корелације)**
1.	***Увод***	**3**	Рад на текстовима, историјским изворима. У	Усмене провере,ученички	Сарадња, комуникација, дигитална	Ликовна култура-израда грбова

			настави користити задатке који захтевају примену наученог. Неопходно је вршити стално поређење са савременим добу. Наставник има слободу да креира коначну верзију програма уважавајући интересовање ученика. Не дозволити претерану фактографију.	радови, процене од стране наставника и ученика о ангажовању, учешћу, познавању садржаја, презентовању идеја и њихове реализације, мотивисаност за тимски рад и квалитет комуникације са свим актерима у настави	компетенција, компетенција за учење	Географија-упознавање са картом средњевековне Европе, Грађанско васпитање, Српски језик и књижевност, Информатика и рачунарство
2.	***Грбови и заставе некад и сад***	**6**			Сарадња, комуникација, дигитална компетенција, естетичка компетенција, компетенција за учење	
3.	***Свакодневни живот у средњем веку***	**27**			Сарадња, -одговорно учешће у демократском друштву, компетенција за учење	

Активности у наставном процесу	
Активности ученика	**Активности наставника**
-прате и слушају наставниково излагање, активно учествују у разговору, коментаришу примере и излажу своје мишљење, решавају добијене задатке, постављају питања, наводе примере, истражују, користе интернет за истраживања, развијају истраживачки дух и креативност, гледају илустрације	-наставник континуирано прати и процењује напредак ученика, како ученици прикупљају податке, како бране своје ставове,како аргументују, евалуирају, документују, задаје им практичне радове, помаже им у истраживању, објашњава непознате појмове и ситуације, поставља питања, коригује одговоре, усмерава ученике да сами долазе до закључка

ПРОГРАМ НАСТАВЕ И УЧЕЊА ЗА СЛОБОДНУ НАСТАВНУ АКТИВНОСТ: ВЕЖБАЊЕМ ДО ЗДРАВЉА
РАЗРЕД: 6.
НЕДЕЉНИ ФОНД: 1
ГОДИШЊИ ФОНД: 36

Програм наставе и учења објављен је („Службени гласник РС – Просветни гласник”, бр. 17/21 од 05.11.2022,а примењује се почев од школске 2022/2023. године

Уџбеници и друга литература за наставу(назив, аутор, издавач, година издања):

Циљ учења слободне наставне активности Вежбањем до здравља је да ученик овлада знањима, развије вештине и формира ставове и вредности од значаја за одговоран однос према сопственом здрављу, физичком вежбању и здравим животним навикама.

Редни број теме	Наставна тема	Број часова по теми	Начини и поступци за остваривање програма (по областима/темама)	Начин провере остварености планираних исхода	Међупредметне компетенције које се могу развијати	Међупредметно повезивање (навести предмет и садржај корелације)
1	Вежбање,здравље и животна	9	Метод живе	Разговор, дискусија,изношење сопственог мишљења о	– Компетенција за учење	Биологија-животна средина, правила чувања

	средина		речи,метод демонстације и метод практичног рада	правилном и неправилном вежбању.Рад у групама (на интернету),давање примера и активности на којима се ученици упознају са могућностима вежбања и правилима очувања природе.Упознавање са правилима пружања прве помоћи.	– Комуникација – Рад са подацима и информацијама – Дигитална компетенција – Решавање проблема – Сарадња – Одговоран однос према здрављу – Одговоран однос према околини – Одговорно учешће у демократском друштву	природе, праћење загађености ваздуха. Физичко васпитање (вежбе за јачање мишића ногу, вежбе за правилно држање)
2	Исхрана и вежбање	9	Метод живе речи,метод демонстације и метод практичног рада	Разговор о правилној и неправилној исхрани (мини упитник о правилима исхране:какаве су им навике у исхрани, исхрана пре и после вежбања итд).Спровођење мини истраживања о нездравим производима у исхрани.	– Компетенција за учење – Комуникација – Рад са подацима и информацијама – Дигитална компетенција – Решавање проблема – Сарадња – Одговоран однос према здрављу – Одговоран однос према околини – Одговорно учешће у демократском друштву	Биологија-животна средина, правила чувања природе, праћење загађености ваздуха,правилна и неправилна исхрана,еколошка правила. Физичко васпитање (вежбе за јачање мишића ногу, вежбе за правилно држање
3	Вежбање и физички изглед	9	Метод живе речи,метод демонстације и метод практичног рада -метод игре	Указивање на значај утицаја вежбања на физички изглед,правилно држање тела.	– Компетенција за учење – Комуникација – Рад са подацима и информацијама – Дигитална компетенција – Решавање проблема – Сарадња – Одговоран однос према здрављу – Одговоран однос према околини – Одговорно учешће у демократском друштву	Биологија-животна средина, правила чувања природе, праћење загађености ваздуха. Физичко васпитање (вежбе за јачање мишића ногу, вежбе за правилно држање

4	У вежбању једнаки	9	Метод живе речи,метод демонстације и метод практичног рада	Упознавање са Конвенцијом о правима детета (колики значај има физичко вежбање у остваривању права детета на раст,развој,здравље игру и др.)Практичан рад (нпр.да се у школи постави справа за вежбање).Упознавање са значајем вежбања код особа које су болесне или повређене (саобраћајна незгода,спотрске повреде). Радионица-где размењују искуства о вежбању,исхрани, своје дилеме, ставове и страхове)	– Компетенција за учење – Комуникација – Рад са подацима и информацијама – Дигитална компетенција – Решавање проблема – Сарадња – Одговоран однос према здрављу – Одговоран однос према околини – Одговорно учешће у демократском друштву	Физичко васпитање (вежбе за јачање мишића ногу, вежбе за правилно држање Грађанско васпитање (права детета,развој компетенција за одговорно учешће у демократском друштву,право развој,игру и дружење)

Активности у наставном процесу	
Активности ученика	**Активности наставника**
Пажљиво прате излагање наставника и својих другова, аргументовано и са уважавањем се укључује у дискусије и износи своја мишљења, планира своје учење и напредак, процењује свој и рад својих другова, проналази начине за решавање проблема, истражује различите изворе знања, повезује нова са ранијим знањима и искуством, учествује у различитим наставним и ваннаставним активностима и пројектима.	Наставник се припрема, организује наставу, објашњава, разговара, слуша,посматра, прати, помаже, показује, подстиче, проверава, анализира, закључује, вреднује, саопштава, детаљно води евиденцију

Назив:Час одељењског старешине-Одељењска заједница 6. разреда

Наставна тема	**Број часова по теми**	**Активности ученика**	**Активности наставника**	**Циљеви и задаци садржаја програма**
-Формирање одељењске заједнице **-Анализа успеха и владања** **-Сређивање педагошке документације**	**2** **4** **4**	-учествују у формирању одељенске заједнице -поштују правила понашања у школи -раде радионице у оквиру професионалне оријентације -сарађују са педагогом и психологом школе	-упознаје ученике са правилима понашања ученика у школи -редовно обавештава ученике о активностима које треба да се реализују -сарађује са педагогом и психологом	-развијање сарадње и тимског рада у оквиру одељенске заједнице -помоћ вршњака у учењу -укључивање у акцијама које организује школа -обележавање важних датума - решавање проблеме и

-Превенција насиља и дискриминације **-Родна равноправност** **-Професионална орјентација** **-Заштита здравља-болести зависности** **Заштита животне средине** **-Обележавање важних датума** **-Помоћ ученицима у учењу** **-Завршни испит**	**6** **2** **2** **4** **2** **4** **2** **2**	-учествују у обележавању важних датума који су предвиђени планом одељенске заједнице -анализирају успех и дисциплину са одељенским старешином -решавају проблеме које имају у одељењу -учествују у хуманитарним акцијама -учествују у решавању конфликтивних ситуација и раде на превенцији насиља -укључују се у радионицама	-анализира успех и дисциплину ученика -обавља индивидуалне разговоре са ученицима -пружа подршку ученицима у учењу -обавештава родитеље у случају да ученици имају неки проблем -редовно сређује педагошку документацију -припрема радинице	доношење закључака у одређеним ситуацијама -предлагање одређених мера за побољшање успеха

4.7. Седми разред

ПРОГРАМ НАСТАВЕ И УЧЕЊА ЗА ПРЕДМЕТ: СРПСКИ ЈЕЗИК И КЊИЖЕВНОСТ
РАЗРЕД: СЕДМИ
НЕДЕЉНИ ФОНД: 4
ГОДИШЊИ ФОНД: 144

Програм наставе и учења објављен је у *„Службеном гласнику Републике Србије – Просветном гласнику“,* број број 5 од 2019. године. Примењује се од 2020/2021 године

Уџбеници и друга литература за наставу(назив, аутор, издавач, година издања): ЧИТАНКА 7: Александар Јерков, Анђелка Петровић, Катарина Колаковић; ГРАМАТИКА 7: Данијела Милићевић, Сунчица Ракоњац Николов (Вулкан знање, 2019)

Циљеви учења Српског језика и књижевности јесу да се ученик оспособи да правилно користи српски језик у различитим комуникативним ситуацијама, у говору и писању; да кроз читање и тумачење књижевних дела развија читалачке компетенције које, уз књижевно знање, обухватају емоционално и фантазијско уживљавање, живо памћење, истраживачко посматрање; подстичу имагинацију и уметнички сензибилитет, естетско доживљавање и критичко мишљење, морално просуђивање и асоцијативно повезивање; да се одговарајућим врстама читања оспособљава да усмерено приступа делу и приликом тумачења открива различите слојеве и значења; да стиче основна знања о месту, улози и значају језика и књижевности у култури, као и о медијској писмености; да стиче и развија најшира хуманистичка знања и да научи како функционално да повезује садржаје предметних области.

Редни број теме	Наставна тема	Број часова по теми	Начини и поступци за остваривање програма областима/темама)	Начин провере остварености планираних исхода	Међупредметне компетенције које се могу развијати	Међупредметно повезивање (навести предмет и садржај корелације)
1.	**КЊИЖЕВНОСТ**	**54**	-читање, анализа, интерпретација књижевних текстова; -организовање садржаја у тематско-мотивске целине; -међупредметно тематско увезивање садржаја; -функционално повезивање градива из језика и књижевности; - компаративни приступ проучавању књижевности: интерпретација, приказ, осврт; -вертикална корелација унутар предмета (обнављање градива из претходних разреда) -решавање проблемских питања подстакнутих тексктом и уметничким	писмене провере (контролни задаци, правописне вежбе, петнаестоминутне вежбе, домаћи задаци, иницијални и годишњи тестови); -писмене провере (писмени задаци) -усмене провере	Компетенција за учење; Рад са подацима и информацијама; Комуникациаја; Одговорно учешће у демократском друштву; Естетичка компетенција; Решавање проблема; Сарадња; Дигитална компетенција Одговоран односпрема околини;	Историја - друштвено-историјска локализација књижевних текстова и ликова који се у њима појављују, историјски оквири језичког развоја. Географија-географско-демографске одлике средине за које се везују радње књижевних текстова, легенде. Ликовна култура илустрације књижевних текстова.

			доживљајем; -локализација одломака и књижевних дела у Друштвено-историјски контекст; -аргументовано изношење утисака, ставова и судова о књижевном делу; -развијање критичког мишљења и моралног просуђивња кроз изражавање ставова о поступцима ликова у књижевноуметничком делу; -упоређивање филма и књиге као литерарног предлошка за филм; -актуелизација књижевног текста и довођење у везу са сопственим искуством и светом у коме живе; -доживљајно и истраживачко читање; -богаћење речника;		Одговоран односпрема здрављу -рад са подацима и информацијама - сарадња -естетичка -одговорно учешће у демократском друштву -решавање проблема -дигитална компетенција	Музичка култура-мотивски. Страни језици- тумачење непознатих речи, порекло речи у нашем језику, поређење граматичких особина. Математика-математички модели у служби сликовитости, рад са табелама. Посете Градској галерији, Народном музеју, Сајму књига, праћење позоришних представа, биоскопских пројекција, књижевних вечери и свих других културних дешавања у локалној средини
2.	**ЈЕЗИК**	**52**	-вертикална корелација унутар предмета (обнављање градива из претходних разреда); -поступност и систематичност у повезивању новог градива са претходним знањима; -међупредметно тематско увезивање садржаја; -хоризонтално повезивање унутар различитих области предмета – повезивање језичких садржаја са примерима из књижевноуметничких и научнопопуларних текстова; -језичка грађа увежбавана на примерима из непосредне говорне праксе;	писмене провере (контролни задаци, правописне вежбе, петнаестоминутне вежбе, домаћи задаци, иницијални и годишњи тестови); -писмене провере (писмени задаци) -усмене провере	Комуникација -рад са подацима и информацијама -сарадња -решавање проблема -дигитална компетенција	

3.	**ЈЕЗИЧКА КУЛТУРА**	**38**	-правописни диктати; -исправка грешака у датом тексту/примеру; -допуњавање реченица правилним облицима речи у складу са правописном нормом; -самостало уочавање грешака у свакодневној комуникацији (СМС, интернет); -коришћење аудио и видео-снимака, презентација; -анализа аудио и видео-снимака, презентација; -увежбавање правилног изговора у складу са акценатском нормом; -говорне, стилске, правописне и лексичко-семантичке вежбе; -дебатни разговор.	писмене провере (контролни задаци, правописне вежбе, петнаестоминутне вежбе, домаћи задаци, иницијални и годишњи тестови); -писмене провере (писмени задаци) -усмене провере	комуникација -сарадња -естетичка компетенција	

Активности у наставном процесу	
Активности ученика	**Активности наставника**
Дефинише, индетификује именује, репродукује, бира, утврђује, представља, издваја, организује, пише, понавља, прилагођава, тумачи, илуструје, демонстрира, показује, објашњава, препознаје, анализира, формулише, планира, повезује, класификује, процењује, описује, вреднује, бира, поставља питања, игра се...	Припремање, организовање, читање, објашњавање, разговор, слушање, посматрање, праћење, показивање, подстицање, предвиђање, проверавање, анализирање, закључивање, вредновање, саопштавање, иницирање, вођење, процењивање, одлучивање.

ПРОГРАМ НАСТАВЕ И УЧЕЊА ЗА ПРЕДМЕТ: Енглески језик
РАЗРЕД: седми
НЕДЕЉНИ ФОНД: 2
ГОДИШЊИ ФОНД: 72

Програм наставе и учења објављен је у *„Службеном гласнику Републике Србије – Просветном гласнику“,* број 5 од 27.5. 2019. године. Примењује се од школске 2020/2021. године.

Уџбеници и друга литература за наставу (назив, аутор, издавач, година издања): To the Top plus 3, H.Q. Mitchell, Marileni Malkogianni, Data Status, 2020.

Циљ учења страног језика је да се ученик усвајањем функциналних знања о језичком систему и култури и развијањем стратегија учења страног језика оспособи за основну писану и усмену комуникацију и стекне позитиван однос према другим језицима и културама, као и према сопственом језику и културном наслеђу.

Редни број теме	Наставна тема	Број часова по теми	Начини и поступци за остваривање програма (по областима/темама)	Начин провере остварености планираних исхода	Међупредметне компетенције које се могу развијати	Међупредметно повезивање (навести предмет и садржај корелације)
1.	**Battle of teens**	**11**	Слушање, разговор, граматичка вежбања, писање кратких састава, размена информација међу паровима и групама	Посматрање, праћење,усмена провера	Компетенција за учење Комуникација Сарадња Решавање проблема Одговорно учешће у демократском друштву Предузимљивост и оријентација ка предузетништву	Српски језик (објашњења за непознате речи и изразе, именице, компарација придева, садашње време глагола), ГВ (правила учтиве комуникације, толеранција, разлике у мишљењу)
2.	**Travelling around**	**10**	Слушање, разговор, граматичка вежбања, писање кратких састава, размена информација међу паровима и групама	Посматрање, праћење, усмена провера, тест-писмена провера	Компетенција за учење Комуникација Сарадња Решавање проблема Одговорно учешће у демократском друштву Предузимљивост и оријентација ка предузетништву	Српски језик (објашњења за непознате речи и изразе, заменице, условне реченице), биологија (прилагођеност животиња средини), географија (време), ГВ (правила учтиве комуникације, разлике у мишљењу)
3.	**Get active**	**10**	Слушање, разговор, граматичка вежбања, писање кратких састава, размена информација међу паровима и групама, израда пројекта	Посматрање, праћење, усмена провера, писмена провера – писмени задатак	Компетенција за учење Комуникација Сарадња Одговоран однос према здрављу Решавање проблема Одговорно учешће у демократском друштву	Српски језик (објашњења за непознате речи и изразе, глаголи, садашње време), биологија (здрав живот, физичке активности), физичко васпитање (спортови и спортска опрема), ГВ (правила учтиве комуникације, толеранција)
4.	**The unxplained**	**11**	Слушање, разговор, граматичка вежбања, размена информација међу паровима и групама, језичке игре	Посматрање, праћење, усмена провера, тест – писмена провера	Компетенција за учење Комуникација Сарадња Решавање проблема Одговорно учешће у демократском друштву Предузимљивост оријентација ка предузетништву	Српски језик (објашњења за непознате речи и изразе, прошло време, предлози), физичко васпитање (футбал), ГВ (правила учтиве комуникације, поштовање разлика у мишљењу)

5.	**Let's communicate**	**10**	Слушање, разговор, граматичка вежбања, размена информација међу паровима и групама, писање састава	Посматрање, праћење, усмена провера	Компетенција за учење Комуникација Сарадња Решавање проблема Одговорно учешће у демократском друштву Предузимљивост и оријентација ка предузетништву	Српски језик (објашњења за непознате речи и изразе, инфинитив, непотпуни глаголи), информатика (писање мејлова, предности и недостаци коришћења компјутера), ГВ (правила учтиве комуникације, поштовање разлика, толеранција)
6.	**H2O**	**12**	Слушање, разговор, граматичка вежбања, размена информација међу паровима и групама, израда пројекта	Посматрање, праћење, усмена провера, писмена провера – писмени задатак	Компетенција за учење Комуникација Сарадња Решавање проблема Одговоран однос према околини Одговорно учешће у демократском друштву Предузимљивост и оријентација ка предузетништву	Српски језик (објашњења за непознате речи и изразе, трпни глаголски придев), биологија (екологија – загађење воде, очување вода, заштита биљног и животињског света), географија (морски гребени, корали, природне непогоде – земљотреси, вулкани, урагани...), ГВ (правила учтиве комуникације, толеранција)
7.	**Stand by me**	**8**	Слушање, разговор, граматичка вежбања, размена информација међу паровима и групама, језичке игре	Посматрање, праћење, усмена провера	Компетенција за учење Комуникација Сарадња Решавање проблема Одговорно учешће у демократском друштву Предузимљивост и оријентација ка предузетништву	Српски језик (објашњења за непознате речи и изразе, субјекат, предикат, управни / неуправни говор), ГВ (правила учтиве комуникације, толеранција)

Активности у наставном процесу	
Активности ученика	**Активности наставника**
-усвајају знања -раде вежбе слушања, читања, говора и писања -изражавају своје мисли, осећања и размишљања у вези са одређеним темама -глуме, симулирају -учествује у комуникацији -раде пројекте	-саопштава наставне садржаје -усмерава процес учења -пружа подршку ученицима -мотивише ученике за рад -преноси културне вредности -формира код ученика правилан поглед на свет -оцењује квалитет и ниво усвојених знања

ПРОГРАМ НАСТАВЕ И УЧЕЊА ЗА ПРЕДМЕТ: Ликовна култура
РАЗРЕД: 7
НЕДЕЉНИ ФОНД: 1
ГОДИШЊИ ФОНД: 36

Програм наставе и учења објављен је у *„Службеном гласнику Републике Србије – Просветном гласнику“,* број 5 од 2019. године. Примењује се од 2020/21. године.

Уџбеници и друга литература за наставу(назив, аутор, издавач, година издања): Ликовна култура за седми разред основне школе, Сања Филиповић, издавачка кућа „КЛЕЕТ“д.о.о, 2021.

Циљ учења Ликовне културе је да се ученик, развијајући стваралачко мишљење и естетичке критеријуме кроз практични рад, оспособљава за комуникацију и да изграђује позитиван однос према култури и уметничком наслеђу свог и других народа.

Редни број теме	Наставна тема	Број часова по теми	Начини и поступци за остваривање програма (по областима/темама)	Начин провере остварености планираних исхода	Међупредметне компетенције које се могу развијати	Међупредметно повезивање (навести предмет и садржај корелације)
1.	Простор и композиција	19	Наставник ученике анимира различитим врстама презентација, штампаним фотографијама и репродукцијама уметничких дела како би им приближио основне појмове простора, ликовних елемената, принципа компоновања и различитих врста композиција. Радом на тексту и путем визуелних примера из уџбеника ученици самостално, или у пару истражују одређену тему, а затим путем дискусије изводе закључке и разматрају могуће идеје за реализацију ликовних задатака. Наставник још путем туторијала на YouTube-у ученике упознаје са различитим ликовним техникама. Подстиче ученике да самостално и слободно исказују своја мишљења о уметничким делима. Покреће дискусије естетске анализе на крају наставне целинеразвијајући код	Разуме појам простора и препознаје га у свакодневном животу, као и у различитим видовима уметничког изражавања - користи традиционалн етехнике и одабрана савремена средства за ликовна истраживања; - изражава, одабраним ликовним елементима, емоције, стање или имагинацију; -обликује композиције примењујући основна знања о пропорцијама и перспективи; -користи, сам или у сарадњи са другима, одабране изворе, податке и информације као подстицај за стваралачки рад; – представи своје и радове	- Рад са подацима и информацијама - Решавање проблема - Сарадња - Компетенција за учење - Естетичка компетенција - Комуникација - Одговоран однос према околини	музичка култура(смисао за композицију,распоред елемената,тонска скала) , информатика и рачунарство(дигитални цртеж)

			ученика естетски начин размишљања уз уважавање туђих мерила вредности и ставова. У зависности од ликовног задатка, у току часа организује се индивидуални практични рад, рад у пару, или по групама. Наставник активно учествује у процесу рада ученика својим саветима и коректурама. Поред ових најчешће примењиваних метода рада, наставник ученике упућује на одговоран однос према средини у којој живе и раде, па у складу са тим подстиче их да дају свој допринос активним планирањем пројектне наставе усмерене ка естетском уређењу просторија школе и школског дворишта. Ученицима ће бити омогућен и додатни рад код куће, а материјале за домаће ликовне задатке имаће прилику да виде на Google classroom	других, кратко, аргументовано и афирмативно; -користи одабране информације као подстицај за стваралачки рад -опише свој рад, естетски доживљај простора, дизајна и уметничких дела и класицизма;		
2.	Комуникација	11	Наставник ученике анимира различитим врстама презентација, штампаним фотографијама и репродукцијама уметничких дела како би им приближио основне појмове простора, ликовних елемената, принципа компоновања и различитих врста композиција. Радом на тексту и путем визуелних примера из уџбеника ученици самостално, или у пару истражују одређену тему, а затим путем дискусије изводе закључке и разматрају могуће идеје за реализацију ликовних задатака. Наставник још путем туторијала на	-идентификује теме у одабраним уметничким делима и циљеве једноставних визуелних порука -изрази своје замисли и позитивне поруке одабраном ликовном техником - разговара о одабраним идејама, темама или мотивима у уметничким остварењима различитих култура и епоха; - препозна различите врсте фотографија; -самостално кр фотографије успешно	- Рад са подацима и информацијама - Решавање проблема - Сарадња - Компетенција за учење - Естетичка компетенција - Комуникација - Одговоран однос према околини	музичка култура(перформанс,прављење звучних инсталација), историја(праисторијски човек и комуникација помоћу цртежа), информатика и рачунарство(анимација, презентација, стори борд)

			YouTube-у ученике упознаје са различитим ликовним техникама. Подстиче ученике да самостално и слободно исказују своја мишљења о уметничким делима. Покреће дискусије естетске анализе на крају наставне целинеразвијајући код ученика естетски начин размишљања уз уважавање туђих мерила вредности и ставова. У зависности од ликовног задатка, у току часа организује се индивидуални практични рад, рад у пару, или по групама. Наставник активно учествује у процесу рада ученика својим саветима и коректурама. Поред ових најчешће примењиваних метода рада, наставник ученике упућује на одговоран однос према средини у којој живе и раде, па у складу са тим подстиче их да дају свој допринос активним планирањем пројектне наставе усмерене ка естетском уређењу просторија школе и школског дворишта. Ученицима ће бити омогућен и додатни рад код куће, а материјале за домаће ликовне задатке имаће прилику да виде на Google classroom.	користећи начине кадрирања и технику фотографисања; -уважава себе и друге када снима, обрађује и дели дигиталне фотографије; -прави, самостално или у тиму, презентације о одабраним темама повезујући кључне текстуалне податке и визуелне информације; -разматра своја интересовања имогућности у односу на занимања у визуелним уметностима.		
3.	Уметност око нас	6	Наставник ученике анимира различитим врстама презентација, штампаним фотографијама и репродукцијама уметничких дела како би им приближио основне појмове простора, ликовних елемената, принципа компоновања и различитих врста композиција. Радом на тексту и путем визуелних	Наставник ученике анимира различитим врстама презентација, штампаним фотографијама и репродукцијама уметничких дела како би им приближио основне појмове простора,	- Рад са подацима и информацијама - Решавање проблема - Сарадња - Компетенција за учење - Естетичка компетенција - Комуникација -	музичка култура(уметничко наслеђе), српски језик(средњовековна уметност,фреске), историја(културни смоменици и грађевине,музеји, информатика и

			примера из уџбеника ученици самостално, или у пару истражују одређену тему, а затим путем дискусије изводе закључке и разматрају могуће идеје за реализацију ликовних задатака. Наставник још путем туторијала на YouTube-у ученике упознаје са различитим ликовним техникама. Подстиче ученике да самостално и слободно исказују своја мишљења о уметничким делима. Покреће дискусије естетске анализе на крају наставне целинеразвијајући код ученика естетски начин размишљања уз уважавање туђих мерила вредности и ставова. У зависности од ликовног задатка, у току часа организује се индивидуални практични рад, рад у пару, или по групама. Наставник активно учествује у процесу рада ученика својим саветима и коректурама. Поред ових најчешће примењиваних метода рада, наставник ученике упућује на одговоран однос према средини у којој живе и раде, па у складу са тим подстиче их да дају свој допринос активним планирањем пројектне наставе усмерене ка естетском уређењу просторија школе и школског дворишта. Ученицима ће бити омогућен и додатни рад код куће, а материјале за домаће ликовне задатке имаће прилику да виде на Google classroom.	ликовних елемената, принципа компоновања и различитих врста композиција. Радом на тексту и путем визуелних примера из уџбеника ученици самостално, или у пару истражују одређену тему, а затим путем дискусије изводе закључке и разматрају могуће идеје за реализацију ликовних задатака. Наставник још путем туторијала на YouTube-у ученике упознаје са различитим ликовним техникама. Подстиче ученике да самостално и слободно исказују своја мишљења о уметничким делима. Покреће дискусије естетске анализе на крају наставне целинеразвијајући код ученика естетски начин размишљања уз уважавање туђих мерила вредности и ставова. У зависности од ликовног задатка, у току часа организује се индивидуални практични рад, рад у пару, или по групама. Наставник активно учествује у процесу рада ученика својим саветима и коректурама. Поред ових	Одговоран однос према околини	рачунарство(презентација)

				најчешће примењиваних метода рада, наставник ученике упућује на одговоран однос према средини у којој живе и раде, па у складу са тим подстиче их да дају свој допринос активним планирањем пројектне наставе усмерене ка естетском уређењу просторија школе и школског дворишта. Ученицима ће бити омогућен и додатни рад код куће, а материјале за домаће ликовне задатке		

Активности у наставном процесу	
Активности ученика	**Активности наставника**
Ученик је у стању да: дефинише, наброј, понови, именује, обележи, препозна, уочи и повеже главне идеје, препозна, преобликује, разликује, опише, дискутује, наведе пример, реши проблем у новој ситуацији, примени и изабере праву технику, прилагоди начин рада захтевима задатка, истаржује, анализира, упореди, процени, нађе најбоље решење	Наставник се припрема, организује наставу, објашњава, разговара, слуша,посматра, прати, помаже, показује, подстиче, проверава, анализира, закључује, вреднује, саопштава, детаљно води евиденцију.

ПРОГРАМ НАСТАВЕ И УЧЕЊА ЗА ПРЕДМЕТ: МУЗИЧКА КУЛТУРА
РАЗРЕД: СЕДМИ
НЕДЕЉНИ ФОНД: 1
ГОДИШЊИ ФОНД: 36

Програм наставе и учења објављен је у *„Службеном гласнику Републике Србије – Просветном гласнику“,* број 5/2019. Примењује се од школске 2020/21. године.

Уџбеници и друга литература за наставу(назив, аутор, издавач, година издања): Музичка култура за седми разред основне школе, Александра Паладин, Драгана Михајловић Бокан, Логос, 2021

Циљ учења предмета Музичка култура је да код ученика, развијајући интересовања за музичку уметност, стваралачко и критичко мишљење, формира естетску перцепцију и музички укус, као и одговоран однос према очувању музичког наслеђа и култури свога и других народа.

Редни број теме	Наставна тема	Број часова по теми	Начини и поступци за остваривање програма (по областима/темама)	Начин провере остварености планираних исхода	Међупредметне компетенције које се могу развијати	Међупредметно повезивање (навести предмет и садржај корелације)
1.	Човек и музика	**2**	Комбиновање различитих врста дидактичког материјала: илустрација, шема, графикона Користити методе/технике и облике рада, које активирају ученике и у којима су самосталнији у раду Обезбеђивање корелације са сродним предметима Припремање наставника за часове, водећи рачуна о особеностима одељења	објасни како је музика повезана са другим уметностима и областима ван уметности (музика и религија; технологија записивања, штампања нота; извођачке и техничке могућности инструмената; изводи музичке примере користећи глас, покрет и инструменте, самостално и у групи; примењује принцип сарадње и међусобног подстицања у заједничком музицирању; критички просуђује утицај музике на здравље; користи могућности ИКТ-а за самостално истраживање, извођење и стваралаштво.	Естетичка компетенција; Дигитална компетенција; Сарадња; Комуникација; Компетенције за учење; Рад са подацима и информацијама; Решавање проблема; Одговорно учешће у демократском друштву; Одговоран однос прма здрављу; Одговоран однос према околини.	Биологија (елементи музичке изражајности; мелодија, ритам,темпо,динамика и утицај на ученика;) Верска настава (настанак, појам и значај српске духовне музике) Географија (упознавање светске музике и трдиције других народа) Енглески језик (знање страног језика кроз певање песама) Историја (искаже своје мишљење о значају и улози музике у животу човека праисторије; искаже своје мишљење о значају и улози музике у животу човека антике;) Књижевност (дела српске књижевности која се користе у музици) Ликовна култура (ликовна уметност и значај у развоју музике;) Народна традиција (утицај и значај музике за очување српске музичке традиције) Светска уметничка музика Српски језик (матерњи језик као средство изражавања у музици) Унутар предметна (савремена дечја песма) Унутар предметна (српска уметничка музика) Филмска уметност (улога и значај музике у настанку филма;)
2.	Певањем и свирањем упознајемо музику	**17**	Комбиновање различитих врста дидактичког материјала: илустрација, шема,	изводи музичке примере користећи глас, покрет и инструменте, самостално и у групи;	Компетенције за учење; Естетичка компетенција; Дигитална	Биологија (елементи музичке изражајности; мелодија, ритам,темпо,динамика и утицај на ученика;) Верска настава (настанак, појам и

			графикона Користити методе/технике и облике рада, које активирају ученике и у којима су самосталнији у раду Обезбеђивање корелације са сродним предметима Припремање наставника за часове, водећи рачуна о особеностима одељења	примењује принцип сарадње и међусобног подстицања у заједничком музицирању; критички просуђује утицај музике на здравље; користи музичке обрасце у осмишљавању музичких целина кроз певање, свирање и покрет; комуницира у групи импровизујући мање музичке целине гласом, инструментом или покретом; учествује у креирању школских приредби, догађаја и пројеката; изрази доживљај музике језиком других уметности (плес, глума, писана или говорна реч, ликовна уметност); учествује у школским приредбама и манифестацијама; понаша се у складу са правилима музичког бонтона у различитим музичким приликама; користи могућности ИКТ-а за самостално истраживање, извођење и стваралаштво.	компетенција; Сарадња; Комуникација; редуимљивост и орјентација ка предузетништву; Рад са подацима и информацијама; Решавање проблема; Одговорно учешће у демократском друштву;	значај српске духовне музике) Географија (упознавање светске музике и трдиције других народа) Енглески језик (знање страног језика кроз певање песама) Историја (искаже своје мишљење о значају и улози музике у животу човека праисторије; искаже своје мишљење о значају и улози музике у животу човека антике;) Књижевност (дела српске књижевности која се користе у музици) Ликовна култура (ликовна уметност и значај у развоју музике;) Народна традиција (утицај и значај музике за очување српске музичке традиције) Светска уметничка музика Српски језик (матерњи језик као средство изражавања у музици) Унутар предметна (савремена дечја песма) Унутар предметна (српска уметничка музика) Филмска уметност (улога и значај музике у настанку филма;)

3.	Барок, класицизам, развој српске црквене музике	**10**	Комбиновање различитих врста дидактичког материјала: илустрација, шема, графикона Користити методе/технике и облике рада, које активирају ученике и у којима су самосталнији у раду Обезбеђивање корелације са сродним предметима Припремање наставника за часове, водећи рачуна о особеностима одељења	-повеже различите видове музичког изражавања са друштвено-историјским амбијентом у коме су настали; -наведе изражајна средстава музичке уметности карактеристична за период барока и класицизма; -уочи основне карактеристике музичког стваралаштва у бароку и класицизму; -препозна инструмент или групу према врсти композиције у оквиру датог музичког стила; -разликује музичке форме барока и класицизма; -идентификује репрезентативне музичке примере најзначајнијих представника барока и класицизма; -идентификује елементе музике барока и класицизма као инспирацију у музици савременог доба; -изводи музичке примере користећи глас, покрет и	Компетенције за учење; Естетичка компетенција; Дигитална компетенција; Сарадња; Комуникација; Предуимљивост и орјентација ка предузетништву; Рад са подацима и информацијама; Решавање проблема;	Биологија (елементи музичке изражајности; мелодија, ритам,темпо,динамика и утицај на ученика;) Верска настава (настанак, појам и значај српске духовне музике) Географија (упознавање светске музике и трдиције других народа) Енглески језик (знање страног језика кроз певање песама) Историја (искаже своје мишљење о значају и улози музике у животу човека праисторије; искаже своје мишљење о значају и улози музике у животу човека антике;) Књижевност (дела српске књижевности која се користе у музици) Ликовна култура (ликовна уметност и значај у развоју музике;) Народна традиција (утицај и значај музике за очување српске музичке традиције) Светска уметничка музика Српски језик (матерњи језик као средство изражавања у музици) Унутар предметна (савремена дечја песма) Унутар предметна (српска уметничка музика) Филмска уметност (улога и значај музике у настанку филма;)

				инструменте, самостално и у групи; -примењује принцип сарадње и међусобног подстицања у заједничком музицирању;		
4.	Музички инструменти	**7**	Комбиновање различитих врста дидактичког материјала: илустрација, шема, графикона Користити методе/технике и облике рада, које активирају ученике и у којима су самосталнији у раду Обезбеђивање корелације са сродним предметима Припремање наставника за часове, водећи рачуна о особеностима одељења	препозна врсту жичаних инструмента по изгледу и звуку; опише начин добијања тона код жичаних инструмената; препозна инструмент или групу према врсти композиције у оквиру датог музичког стила; објасни како је музика повезана са другим уметностима и областима ван уметности (музика и религија; технологија записивања, штампања нота; извођачке и техничке могућности инструмената; користи могућности ИКТ-а за самостално истраживање, извођење и стваралаштво.	Компетенције за учење; Естетичка компетенција; Дигитална компетенција; Сарадња; Комуникација; Предуимљивост и орјентација ка предузетништву; Рад са подацима и информацијама; Решавање проблема;	Биологија (елементи музичке изражајности; мелодија, ритам,темпо,динамика и утицај на ученика;) Верска настава (настанак, појам и значај српске духовне музике) Географија (упознавање светске музике и традиције других народа) Енглески језик (знање страног језика кроз певање песама) Историја (искаже своје мишљење о значају и улози музике у животу човека праисторије; искаже своје мишљење о значају и улози музике у животу човека антике;) Књижевност (дела српске књижевности која се користе у музици) Ликовна култура (ликовна уметност и значај у развоју музике;) Народна традиција (утицај и значај музике за очување српске музичке традиције) Светска уметничка музика Српски језик (матерњи језик као средство изражавања у музици) Унутар предметна (савремена дечја песма) Унутар предметна (српска уметничка музика) Филмска уметност (улога и значај музике у настанку филма;)
Активности у наставном процесу						
Активности ученика				**Активности наставника**		

препозна основне елементе музичке писмености; опише основне карактеристике музичких састава. критички и аргументовано образлаже свој суд; уме креативно да комбинује изражајне музичке елементе у естетичком контексту (одређени музички поступак доводи у везу са жељеним ефектом). да именује: музичке изражајне елементе; извођачки састав. опише и анализира карактеристике звучног примера кроз садејство опажених музичких елемената (на пример, узбуркана мелодија као резултат специфичног ритма, темпа, агогике, динамике, интервалске структуре). структуралном и драматуршком димензијом звучног примера.	Објасни шта је музика Изводи музичке примере користећи глас, покрет и инструменте примењује принцип сарадње у заједничком музицирању; Објасни утицај музике на здравље; Користи могућности ИКТ-а за самостално истраживање, извођење и стваралаштво; Користи музичке обрасце у осмишљавању музичких целина кроз певање, свирање и покрет; Учествује у креирању школских приредби, догађаја и пројеката; Наведе изражајна средстава музичке уметности карактеристична за период барока и класицизма; Уочи основне карактеристике музичког стваралаштва у бароку и класицизму; Препозна врсте музичких инструмента по изгледу и звуку и опише начин добијања тона код музичких инструмената; Препозна инструмент или групу према врсти композиције у оквиру датог музичког стила; Објасни како је музика повезана са другим уметностима и областима ван уметности (музика и религија; технологија записивања, штампања нота; извођачке и техничке могућности инструмената;

ПРОГРАМ НАСТАВЕ И УЧЕЊА ЗА ПРЕДМЕТ: Историја
РАЗРЕД: 7.
НЕДЕЉНИ ФОНД: 2.
ГОДИШЊИ ФОНД: 72.

Програм наставе и учења објављен је у *„Службеном гласнику Републике Србије – Просветном гласнику“,* број 5 од 27.5.2019. године. Примењује се од школске 2020/2021. године.

Уџбеници и друга литература за наставу(назив, аутор, издавач, година издања): Историја за 7.разред основне школе, Мирослав Филиповић,Дата Статус 2020.год.

Циљ учења Историје је да ученик, изучавајући историјске догађаје, појаве, процесе и личности, стекне знања и компетенције неопходне за разумевање савременог света, развије вештине критичког мишљења и одговоран однос према себи, сопственом и националном идентитету, културно-историјском наслеђу, друштву и држави у којој живи.

Редни број теме	Наставна тема	Број часова по теми	Начини и поступци за остваривање програма (по областима/темама)	Начин провере остварености планираних исхода	Међупредметне компетенције које се могу развијати	Међупредметно повезивање (навести предмет и садржај корелације)
1.	***Основи проучавања прошлости***	**3**	Диференција задатака,,према индивидуалним способностима и интересовањима ученика	Усмено,вођење педагошке документације	Компетенције за учењ,одговорно учешће у демократском друштву,естетичка компетенција	Математика: Графичко представљање линије времена; десетице, јединице; рачунање времена;
2.	***Европа и Свет од индустријске револуције до средине,19.века***	**27**	Индивидуални рад,рад у пару	Усмено, тестови знања	Компетенција за учење,Комуникација,Решавање проблема,сарадња	Географија: Политичка карта Европе;Државе Западне и Средње Европе; Грађанско васпитање: Појам револуција, национално опредељење, облици власти и државног уређења;
3.	***Европа свет и српске земље у др.пол.19.века***	**23**	Индивидуални рад,рад у групи рад у пару	Усмено,тестови знања	Компетенција за учење,Одговорно учешће у демократском друштву,Решавање проблема,Дигитална компетеција	Српски језик: Циклус песама за ослобођење Србије; Горски вијенац; Географија: Територија Србије, Црне Горе и Босне и Херцеговине; Грађанско васпитање:Устав;
4.	***Европа цвет и српске земље на почетку 20.века***	**19**	Индивидуални рад,рад у пару	Усмено,тестови знања	Компетеција за учење,КОмуникација,Решавање проблема	Српски језик, ликовна култура, музичка култура: Књижевност и уметност почетком 20. века, Правци у сликарству, Филм; Грађанско васпитање: Облици државног уређења; Географија: Политичка карта Европе, Балкана, Србије и Црне Горе;Географија: Последице Првог светског рата, Престанак постојања неких држава и формирање нови Политичка карта Европе данас; Грађанско васпитање: појам

						револуција;

Активности у наставном процесу	
Активности ученика	**Активности наставника**
Ученик активно прати наставу,преписује са табле,користи касрте,илустрације из уџбеника,пита учествује у обради,утврђивању.	Наставник активно учествује у обради новог градива,објашњава,пита,записује на табли ,упућује на књигу,историјску карту.

ПРОГРАМ НАСТАВЕ И УЧЕЊА ЗА ПРЕДМЕТ: ГЕОГРАФИЈА
РАЗРЕД: 7
НЕДЕЉНИ ФОНД: 2
ГОДИШЊИ ФОНД: 72

Програм наставе и учења објављен је у *„Службеном гласнику Републике Србије – Просветном гласнику“,* број 5 од 27.5.2019. Примењује се од 2020/21 године.

Уџбеници и друга литература за наставу(назив, аутор, издавач, година издања):
Географија7,уџбеник за седми разред;аутори :Дејан Шабић,Снежана Вујадиновић, Нови Логос,2020.
Географски атла за пети,шести седми и осми разред основне школе, ЗУНС,Геокарта, Београд 2000.
Нема карта ванепропски континенти,Магик Мап Д.О.О,2017година.
Нема карта Европе,Магик Мап Д.О.О,2017година.
Географска читанка за 7.разред,Рада Ситарица,Милутин Тадић, Завод за уџбенике, Београд,2003.
Географска читанка за 7.разред,Наташа Поповић, Едука,Београд,2013.

Циљ учења Географије је да ученик појмовно и структурно овлада природно-географским, демографским, насеобинским, политичко-географским, економско-географским, интеграционим и глобалним појавама и процесима у Србији и свету уз неговање вредности мултикултуралности и патриотизма.

Редни број теме	**Наставна тема**	**Број часова по теми**	**Начини и поступци за остваривање програма (по областима/темама)**	**Начин провере остварености планираних исхода**	**Међупредметне компетенције које се могу развијати**	**Међупредметно повезивање (навести предмет и садржај корелације)**
1.	Регионална географија	**2**	На првим часовима наставник ће упознати ученике са предметом и задацима проучавања, као и поделом регионалне географије, ослањајући се на њихова већ стечена географска знања из 6. разреда о појму географске регије, а са циљем разумевања комплексних односа и веза између географских објеката, појава и процеса у географској средини. У обради садржаја о регионалној географији, требало би указати на то да светско копно није једноличан или хомоген географски простор, већ да га	Обавезно иницијално тестирање са почетком школске године као основа за даље планирање; Усмено испитивање(разговор;усмено излагање	Одговорност према здрављу. Дигитална компетенција. Предузимљивост и оријентација ка предузетништву. Компетенција за учење	**Географија 6-** Регије

			одликује заступљеност различитих физичко-географских и друштвено-географских елемената, које га чине хетерогеним. Објаснити да се регионална географија изучава са циљем да би ученици сазнали какви су односи и везе између природе и људи, као и да би постали свесни да опстанак живота на Земљи зависи од њиховог међусобног односа. Објаснити ученицима да су принципи регионализације (физичко-географски и друштвено-географски) правила на основу којих се врши подела хетерогене Земљине површине на хомогене географске регије, као нпр. геоморфолошке, климатске, хидрографске, педолошке, биогеографске, економске (рударске, аграрне, индустријске, туристичке), урбане, културне, историјске, политичке и друге регије. На крају обраде наставне теме Регионална географија, указати на то да одређене регије карактерише сличан географски изглед (физиономске регије), а да друге поседују једну или неколико функција (фунционалне регије). Обраду наставних јединица о континентима вршити по Керовом систему, који подразумева следећи редослед излагања: географски положај, границе и величина, рељеф, клима, воде, живи свет, становништво, насеља, привреда, политичка и регионална подела континента. Истим редоследом анализирати и одабране државе.	ученика на задате теме;ученичко објашњавање појава, процеса,појмова; Ситуациони тестови(испитивање и оцењивање вештина,извођење одређених активности,практичних радњи)немекарте.	Естетичка компетенција. Одговорно учешће у демократском друштву, Дигитална компетенција Решавање проблема, Рад с подацима и информацијама, Сарадња, Комуникација. Одговоран према околини.	
2.	*Географске регије Европе*	**23**	Реализацијом исхода друге теме *Географске регије Европе* ученици ће стећи знања о географским целинама Европе – Јужна, Средња, Западна, Северна и Источна Европа, као и њиховим географским специфичностима и развојним карактеристикама које их издвајају у односу на суседне географске регије, политичком поделом и одабраним државама. Избегавати понављање географских садржаја из теме *Географија Европе*, који су анализирани у шестом разреду. У оквиру Јужне Европе препоручује се обрада држава бивше СФР Југославије, Италија, Шпанија и Грчка Препоручује се обрада Савезне Републике Немачке у оквиру регије. Западну Европу обрадити кроз културно-цивилизацијске тековине регије (велика колонијална царства, индустријске револуције...), демографске процесе,	Усмено испитивање(разговор;усмено излагање ученика на задате теме;ученичко објашњавање појава, процеса,појмова; Ситуациони тестови(испитивање и оцењивање вештина,извођење одређених активности,практичних радњи)немекарте.	Одговорност према здрављу. Дигитална компетенција. Предузимљивост и оријентација ка предузетништву. Компетенција за учење Естетичка компетенција. Одговорно учешће у демократском друштву. Дигитална компетенција	**Српски језик** - „Плава гробница“, -Историја језика **Историја** - Француска револуција

			природне ресурсе и привредни развој (најразвијенија европска регија), урбанизацију (индустријски градови, конурбације нпр. Ранштад, Велики Лондон, Париз, Фламански дијамант...), политичку поделу, као и географска обележја Републике Француске и Уједињеног Краљевства Велике Британије и Северне Ирске. Обрадити Руску Федерацију, трансконтиненталну државу, која чини највећи део Источне Европе и Северне Азије. На крају наставне теме *Географске регије Европе* објаснити значај Европске уније у свету, као пример интеграционих процеса. У оквиру Северне Европе посебно анализирати везу природних ресурса (енергенти, руде, минералне сировине) са привредним развојем (специјализована индустрија, висок животни стандард становништва) и анализирати етничка обележја, политичку поделу и основне географске карактеристике Норвешке. При обради Источне Европе истаћи културно-цивилизацијске тековине, етничку хетерогеност (Руси, Татари, Украјинци, Белоруси, Казаси, Јермени,..), природне услове и ресурсе, привредне карактеристике и политичку поделу.		Решавање проблема, Рад с подацима и информацијама, Сарадња, Комуникација. Одговоран према околини.	
3.	Азија	**15**	На почетку наставне теме Азија обрађују општегеографске одлике овог континента, и то: географски положај, границе и величина, природне одлике, становништво, насеља, привреда и политичка и регионална подела, након чега се прелази на регионалне целине: југозападну, јужну, југоисточну, источну и централну Азију. Приликом обраде положаја, границе и величине Азије, кључно је да се истакне да је Азија саставни део јединствене копнене целине Евроазија, да се овај континент разграничи од Европе и од Африке, да ученици увиде да се Азија простире и на северној и на јужној, као и на источној и западној Земљиној полулопти. Даље, важно је да се ученицима објасни шта значи да је Азија део Старог света .Код приказивања величине Азије важно је да ученици стекну представу о односима површине и броја становника у поређењу са осталим континентима, а посебно са Европом. Разумевање природних одлика Азије кључно је за	УСМЕНО ИСПИТИВАЊЕ(разговор;усмено излагање ученика на задате теме;ученико објашњавање појава, процеса,појмова; јавно презентовање самосталног или групног рада; дискусија; расправа; летеће усмено испитивање целе групе или одељења; СИТУАЦИОНИ ТЕСТОВИ(испитивање и оцењивање вештина,извођење одређених	Одговорност према здрављу. Дигитална компетенција. Предузимљивост и оријентација ка предузетништву. Компетенција за учење Естетичка компетенција. Одговорно учешће у демократском друштву. Дигитална компетенција Решавање проблема, Рад с подацима и	**Историја** -Велика гео. открића **Математика-** Површина **Информатика** - Израда презентација **Биологија-** Основни биоми на Земљи

			касније схватање просторне дистрибуције становништва, размештаја природних ресурса, развоја и размештаја појединих привредних грана (пољопривреде, индустрије, саобраћаја и туризма) на континенту. Као посебно значајне садржаје у овој области истичемо: настанак набраних планина и острвских архипелага, тумачење појава вулканизма и трусова у светлу теорија литосферних плоча, различите узроке постанка пустиња у југозападној, јужној и централној Азији, климатску и мозаичност живог света Азије, и др. Приликом обраде становништва Азије пажњу би требало усмерити на разумевање просторне дистрибуције становништва, поларизованог демографског развоја, савремених миграција (нарочито из ратовима угрожених држава према Европи) и структуре становништва (групе народа, најмногољуднији народи). Насеља Азије представљају прави мозаик људских насеобина што је условљено факторима природне средине, специфичностима привреде и културно-цивилизацијског развоја. Привредне одлике Азије могу се обрадити на различите начине: кроз приказ територијалног размештаја привредних грана, сагледавање утицаја природних и друштвених фактора на развој привреде или кроз истицање регионалних специфичности развоја и размештаја привреде. Како би се остварио принцип очигледности и знања која се стичу на часовима географије учинила трајним, наставници у обради опште- и регионалногеографских садржаја треба да користе зидне географске карте, а ученици атласе и неме карте. Употреба средстава информационо-комуникационих технологија у настави (нпр. организација виртуелне шетње Забрањеним градом помоћу апликације Google Maps, коришћење програма за израду квизова за утврђивање градива, итд.) додатно ће допринети реализацији принципа очигледности и учвршћивању трајности ученичких знања.	активности,практичних радњи на карти) ПИСМЕНО ИСПИТИВАЊЕ (краће писмено одговарање;петнест оминутни контролни задаци)	информацијама, Сарадња, Комуникација. Одговоран према околини.	
4.	***Африка***	**9**	Приликом обраде положаја, границе и величине	УСМЕНО ИСПИТИВАЊЕ(раз	Одговорност према здрављу.	**Српски језик-** Мали Принц,

			Африке важно је истаћи да се она пружа меридијански што за последицу има јасну диференцираност континента на природне зоне од екватора према југу и северу. Указати на границу Африке према Азији као и на припадајућа острва овом континенту. Знања која ученици стичу изучавањем климе, хидрографије и рељефа Африке важна су за разумевање просторне дистрибуције становништва, положаја насеља, размештаја природних ресурса, развоја и размештаја пољопривреде, рударства и туризма на континенту. Значајно је истаћи хидрографске карактеристике Нила, Нигера и реке Конго и језера Викторија, Њаса и Тангањика, као места значајне концентрације становништва, насеља и пољопривреде. Приликом обраде флористичких и зоогеографских карактеристика континента указати и на географске факторе ендемизма фауне Мадагаскара. Приликом обраде наставних садржаја о становништву Африке битно је разумевање просторне дистрибуције становништва (пренасељени, густо, ретко и ненасељени простори), природног прираштаја, савремених миграција (нарочито из ратовима угрожених држава према Европи) и структуре становништва. У оквиру политичко-географских одлика Африке посебно се треба осврнути на процесе колонизације и деколонизације као и на ефекте ових процеса у савременим економско-политичким односима афричких држава (неоколонијализам). Регионалну поделу Африке иницијално би требало посматрати кроз физичко-географску и културно-цивилизацијску поларизацију континента на Афрички Медитеран и Сахарску Африку на северу и Подсахарску Африку на југу. Поред климе као главног физичко-географског фактора други значајан фактор поларизације је Арапско-исламска цивилизација на северу и Негро-афричка цивилизација на југу. Као последица етничке и демографске хетерогености Подсахарске Африке, треба указати на одређене друштвено-политичке разлике унутар ње. Приликом обраде ове теме треба се осврнути на савремене географске проблеме Африке као што су дезертификација, екстремно високи природни прираштај, несташица хране, интензивне	говор;усмено излагање ученика на задате теме;ученико објашњавање појава, процеса,појмова; јавно презентовање самосталног или групног рада; дискусија; расправа; летеће усмено испитивање целе групе или одељења; СИТУАЦИОНИ ТЕСТОВИ(испитивање и оцењивање вештина,извођење одређених активности,практичних радњи на карти) ПИСМЕНО ИСПИТИВАЊЕ (краће писмено одговарање;петнест оминутни контролни задаци)	Дигитална компетенција. Предузимљивост и оријентација ка предузетништву. Компетенција за учење Естетичка компетенција. Одговорно учешће у демократском друштву. Дигитална компетенција Решавање проблема, Рад с подацима и информацијама, Сарадња, Комуникација. Одговоран према околини.	**Историја** -Велика гео. открића **Математика**- Површина **Информатика** - Израда презентација **Биологија**- Основни биоми на Земљи

			миграције ка Европи, прекомерну експлоатацију природних ресурса, итд. Обрада ових садржаја би требало да допринесе формирању ставова код ученика, према овим актуелним географским темама.			
5.	***Северна Америка***	**9**	За достизање исхода у оквиру ове теме важно је указати на положај овог континента између Атлантског и Тихог океана као и на повезаност/раздвојеност са суседним континентима. Ово је посебно значајно у контексту саобраћајно-географског положаја, економске повезаности са обалама других континената. У реализацији исхода који се односе на издвајање регија, потребно је нагласити постојање две културне целине на територији Северне Америке: Англоамерике (САД и Канада) и Латинске Америке (Средња Америка) и кроз корелацију са садржајима историје објаснити значај насељавања Америка. При обради природних одлика Северне Америке битно је указати на генезу рељефа континента и издвојити карактеристичне рељефне целине. Овде треба објаснити настанак Канадског штита, Кордиљера, Апалача, Средишњих низија и других особених целина. Познавање рељефа овог континента веома је значајно и за разумевање његове климе и распореда природних зона. У том смислу потребно је нагласити меридијанску циркулацију ваздуха и морске струје. У регионализацији простора овог континента важно је применити и физичко-географски принцип регионализације. При обради наставне јединице становништва Северне Америке потребно је указати на етапе насељавања континента (присуство староседелаца, утицај европских досељеника, тзв. претапање у једну нацију и сл.). У реализацији исхода који се односе на објашњења демографских процеса значајно је сагледати разлике у популационом развоју средњеамеричких и англоамеричких народа, последичне миграције према САД и Канади, разлике у структурама становништва и слично. За достизање исхода који се односи на разумевање процеса урбанизације препоручује се указивање на разлике у друштвено-економском развоју и културном наслеђу Англоамерике и Латинске Америке, степену урбанизације,	Усмено испитивање(разговор;усмено излагање ученика на задате теме;ученичко објашњавање појава, процеса,појмова; Ситуациони тестови(испитивање и оцењивање вештина,извођење одређених активности,практичних радњи)неме карте.	Одговорност према здрављу. Дигитална компетенција. Предузимљивост и оријентација ка предузетништву. Компетенција за учење Естетичка компетенција. Одговорно учешће у демократском друштву. Дигитална компетенција Решавање проблема, Рад с подацима и информацијама, Сарадња, Комуникација. Одговоран према околини.	**Историја** -Велика гео. открића **Математика**- Површина **Информатика** - Израда презентација **Биологија**- Основни биоми на Земљи

			физиономији села и градова, разликама између планског и стихијског развоја, миграцијама из села у градове, начину живота и слично. Исходи који се односе на разумевања и објашњења економских процеса такође могу да се реализују кроз анализу диспаритета развоја између Англо и Латинске Америке. Они се могу обрадити анализом природних и друштвених фактора привредног развоја, анализом привредних сектора, посматрањем просторног размештаја делатности и сл. У остваривању исхода који се односе на утицаје човека на животну средину сврсисходно је указати на везу између експлоатације природних ресурса, квалитета живота, потрошње и утицаја на животну средину. Исходи који се односе на регионалну поделу овог простора могу да се реализују применом различитих начина издвајања карактеристичних регија (физичко-географске или друштвено-економске регије). У погледу политичке поделе, такође је могуће препознати разлике између политичко-географске уситњености средњеамеричког простора с једне стране и постојање две популационо и територијално велике, а истовремено високоразвијене државе Англоамерике.			
6.	Јужна Америка	**7**	За достизање исхода који се односе на дефинисање географског положаја потребно је нагласити у којим топлотним појасевима се простире Јужна Америка, затим повољност положаја између Тихог и Атлантског океана, као и велику удаљеност од осталих континената. У погледу друштвено-географске компоненте положаја важно је истаћи колонизацију, латиноамеричко наслеђе, поделу на интересне сфере између Шпаније и Португалије и сл. Природне одлике Јужне Америке могу се систематично обрадити почев од генетских типова рељефа и редоследа постанка појединих целина. Препоручује се да се климатске одлике континента анализирају кроз утицај климатских фактора, чиме се уједно објашњавају и типови климе. На тај начин се реализују исходи о утицају климатских фактора на климу и распоред природних зона. Исход који се односи на препознавање негативних утицаја човека на животну средину може да се реализује анализом значаја и неконтролисане сече амазонских селваса.	Усмено испитивање(разговор;усмено излагање ученика на задате теме;ученичко објашњавање појава, процеса,појмова; Ситуациони тестови(испитивање и оцењивање вештина,извођење одређених активности,практичних радњи)неме карте.	Одговорност према здрављу. Дигитална компетенција. Предузимљивост и оријентација ка предузетништву. Компетенција за учење Естетичка компетенција. Одговорно учешће у демократском друштву. Дигитална компетенција Решавање проблема,	**Историја** -Велика гео. открића **Математика**- Површина **Информатика** - Израда презентација **Биологија**- Основни биоми на Земљи

			При обради садржаја Становништво Јужне Америке потребно је истаћи културно-цивилизацијске узроке велике етничке и расне разноликости. У остваривању исхода који се односе на развој насеља Јужне Америке препорука је да се акценат стави на узроке стихијских процеса урбанизације и на последично велики јаз који постоји између развоја милионских градова с једне стране и бројних сеоских насеља у Андима, Амазонији и слично. Важно је нагласити везу између рурално-урбаних миграција и великих контраста који постоје у простору јужноамеричких градова. Препоручује се да се привреда Јужне Америке сагледа кроз анализу утицаја природних и друшвених фактора привредног развоја. У привредној структури потребно је указати на значај делатности примарног и секундарног сектора. У објашњењу политичке поделе простора Јужне Америке битно је указати на културно-цивилизацијске узроке поделе. Достизање исхода је могуће кроз практичне активности у оквиру самосталних или групних задатака, тако да ученици сами проуче и представе одлике одабраних регионалних целина или држава.		Рад с подацима и информацијама, Сарадња, Комуникација. Одговоран према околини.	
7.	**Аустралија и Океанија**	**4**	За достизање исхода, наставник у оквиру географског положаја ученицима треба да укаже на димензије континента као и на просторни обухват Океаније (припадајућа острва Меланезији, Микронезији и Полинезији). Важно је указати на факторе географске изолованости Аустралијског континента у односу на остале континенте као и последице које се огледају у специфичним биогеографским и антропогеографским одликама. Физичко-географски садржаји треба да укажу на геотектонску еволуцију Аустралије (Пангеа, Гондвана), постанак планина као и на постанак острва Океаније (вулканска острва, атоли). Истаћи факторе који су довели до формирања пустиња, великог коралног гребена као и аутентичне аустралијске флористичке и зоогеографске области. Приликом обраде становништва Аустралије и Океаније указати на домицилно становништво (Аборицини, Маори) и придошло европско и азијско становништво. Извршити периодизацију етно-демографског развоја Аустралије и Океаније на	Усмено испитивање(разговор;усмено излагање ученика на задате теме;ученичко објашњавање појава, процеса,појмова; Ситуациони тестови(испитивање и оцењивање вештина,извођење одређених активности,практичних радњи)неме карте.	Одговорност према здрављу. Дигитална компетенција. Предузимљивост и оријентација ка предузетништву. Компетенција за учење Естетичка компетенција. Одговорно учешће у демократском друштву. Дигитална компетенција Решавање проблема, Рад с подацима и	**Историја** -Велика гео. открића **Математика**-Површина **Информатика** - Израда презентација **Биологија**-Основни биоми на Земљи

			предколонијални и колонијални период. Указати на савремене демографске процесе (природни прираштај, миграције) и насељеност континента (насељени и ненасељени простори). У политичко-географској анализи указати на процесе колонизације, деколонизације и формирања независних држава. Истаћи значај саобраћајно-географског и политичко-географског положаја острва Океаније у контексту савремених економских, политичких и војних процеса. Приликом обраде насеља Аустралије указати на природне факторе формирања савремене мреже насеља.		информацијама, Сарадња, Комуникација. Одговоран према околини.	
8.	**Поларне области**	**3**	За достизање исхода у оквиру наставне теме *Поларне области* препоручени садржај чине карактеристичне одлике ових простора. У том смислу, пажњу треба посветити специфичностима оријентације на половима (нпр. помоћу звезда, компаса, Сунца), дужини обданице и ноћи, висини Сунца над хоризонтом, односима копна и мора, историјату истраживања, садашњим истраживањима, као и међународној подели ових простора.	Усмено испитивање(разговор;усмено излагање ученика на задате теме;ученичко објашњавање појава, процеса,појмова;	Одговорност према здрављу. Дигитална компетенција. Предузимљивост и оријентација ка предузетништву. Компетенција за учење Естетичка компетенција. Одговорно учешће у демократском друштву. Дигитална компетенција Решавање проблема, Рад с подацима и информацијама, Сарадња, Комуникација. Одговоран према околини. компетенција	**Физика-** Магнетно поље Земље **Биологија-** Основни биоми на Земљи **Географија 5 –** Сналажење у простору
Активности у наставном процесу						
Активности ученика			**Активности наставника**			
Ученик треба да учи: *смислено*: повезивањем оног што учи са оним што зна и са ситуацијама из живота;			-Упознаје ученике са предметом и задацима проучавања, као и поделом регионалне географије, ослањајући се на њихова већ стечена географска			

- *проблемски*: самосталним прикупљањем и анализирањем података и информација; постављањем релевантних питања себи и другима; развијањем плана решавања задатог проблема; - *дивергентно*: предлагањем нових решења; смишљањем нових примера; повезивањем садржаја у нове целине; - *критички*: поређењем важности појединих чињеница и података; смишљањем аргумената; - *кооперативно*: кроз сарадњу са наставником и другим ученицима; кроз дискусију и размену мишљења; уважавајући аргументе саговорника. - процењује сопствени рад и напредак; - дискутују и износе сопствено мишљење и став; - повезују раније знања са новим сазнањима; - примењују научено; - пажљиво и одговорно претражују и користе интернет; - развијају осећај прецизности и уредности; оцењују квалитет часа.	знања из 6. разреда о појму географске регије, -Упућује ученике на самостални рад тако што ће ученици приликом обраде нове тематске целине добити задатке да обраде по једну или више репрезентативних држава -уупућује ученике на разумевање просторне дистрибуције становништва, поларизованог демографског развоја, савремених миграција (нарочито из ратовима угрожених држава према Европи) и структуре становништва (групе народа, најмногољуднији народи). -Насатвник је организатор и реализатор наставе; презентује, усмерава ученика; -подстиче на размишљање и наводи ученике на одговарајуће закључке; -развија код ученика аналитичко, синтетичко, индуктивно, дедуктивно мишљење; -прати напредовање и постигнућа ученика; -упућује ученике на самостални рад, тако што ће сваки ученик обрадити по једну европску државу; указује на основне популационе динамике у прошлости и данас; -упознаје ученике са поделом становништва према одређеним карактеристикама, односно основним структрним обележјима; упознаје ученике са еконсмском структуром, образовном структуром , етничком структуром, верском структуром, језичком структуром; објашњава основне демографске процесе; -упознаје ученике са правилима рада у групи, поделом посла и одговорностима, са динамиком и роковима за реализацију пројектних активности; -саветује и одговара на питања ученика.

ПРОГРАМ НАСТАВЕ И УЧЕЊА ЗА ПРЕДМЕТ: физика
РАЗРЕД: седми
НЕДЕЉНИ ФОНД: 2
ГОДИШЊИ ФОНД: 72

Програм наставе и учења објављен је у *„Службеном гласнику Републике Србије – Просветном гласнику“,* број 5 од 27.маја 2019 године. Примењује се од 2020/21. године.

Уџбеници и друга литература за наставу:

Физика-уџбеник за седми разред основне школе (Марија Крнета,Катарина Стевановић, Јелена Радовановић) и Збирка задатака са лабораторијским вежбама за седми разред основне школе (Марија Крнета, Катарина Стевановић, Радмила Тошовић).
Бигз-2020.године

Циљеви наставе и учења предмета физике јесу да сви ученици**:**
- стекну базичну језичку и научу писменост;
- оспособе се да решавају проблеме и задатке у новим и непознатим ситуацијама;
- образложе своје мишљење у оквиру дискусије;
- упознају природне појаве и основне природне законе и њихову примену у свакодневном животу;
- развију мотивисаност за учење и напредују ка достизању одговарајућих стандарда.

Редни број теме	**Наставна тема**	**Број часова по теми**	**Начини и поступци за остваривање програма (по областима/темама)**	**Начин провере остварености планираних исхода**	**Међупредметне компетенције које се могу развијати**	**Међупредметно повезивање (навести предмет и садржај корелације)**
1.	Сила и кретање	25	-Поступност(од једноставног ка сложеном) при упознавању нових појмова. -Очигледност при излагању наставних садржаја - Повезаност наставних садржаја са појавама у свакодневном животу -Извођење демонстрационих огледа - Решавање квалитативних и квантитативних задатака - Извођење лабораторијских вежби	- Активност на часу - Усмено испитивање - Домаћи задаци - Писмене провере - Рад на квалитативним, квантитативним и графичким задацима - Практичне активности ученика - Рад на пројектима	-Компетенција за учење -Дигиталне компетенције - Комуникација - Сарадња - Рад са подацима и информацијама - Решавање проблема	-Српски језик и књижевност(разумевање текстова) Математика - убрзање тела, Други Њутнов закон, зависност брзине од времена код рппк, зависност пређеног пута од времена код рппк, графичка зависност брзине и пређеног пута код рппк.
2.	Кретање тела под дејством силе теже. Силе трења	12	-Поступност -Очигледност -Повезаност наставних садржаја - Извођење демонстрационих огледа -Решавање квалитативних и квантитативних проблема као и проблем- ситуација - Извођење демонстрационих огледа - Извођење лабораторијских вежби	-Активност на часу - Усмено испитивање -Тестирање -Домаћи задаци -Рад на квантитативним, квалитативним и графичким задацима. -Практичне активности ученика	- Компетенција за учење -Дигитална компетенција - Сарадња - Рад са подацима и информацијама - Решавање проблема	-Математика – Кретање тела у гравитационом пољу, слободан пад, хитац навише, хитац наниже, силе које се супростављају кретању тела. - Српски језик и књижевност-разумевање текстова.
3.	Равнотежа тела	11	-Поступност	-Активност	-Компетенција за	-Математика – слагање

			-Очигледност -Повезаност наставних садржаја - Извођење демонстрационих огледа -Решавање квалитативних и квантитативних проблема као и проблем- ситуација - Извођење демонстрационих огледа - Извођење лабораторијских вежби	-Усмено испитивање -Тестирање -Домаћи задаци -Практичне активности ученика -Рад на решавању задатака -Презентовање и процењивање рада на пројектима	учење -Рад са подацима и информацијама -Решавање проблема -Комуникација -Сарадња -Дигитална компетенција	сила, момент силе, полуга у равнотежи, сила потиска. Српски језик и књижевност- разумевање текстова.
4.	Механички рад и енергија. Снага.	15	-Поступност -Очигледност -Повезаност наставних садржаја -Извођење демонстрационих огледа -Рад на решавању задатака -Практичне активности ученика -Процена и анализа постигнућа -Рад на квантитативним и квалитативним задацима -Презентовање и процењивање рада на пројектима - Извођење лабораторијских вежби	- Активност на часу - Усмено испитивање - Домаћи задаци -Писмена провера -Рад на решавању задатака - Учешће у изради пројеката - Практичне активности ученика	-Компетенција за учење -Рад са подацима и информацијама -Решавање проблема -Комуникација -Сарадња -Одговорно учешће у демократском друштву -Естетска компетенција	-Математика-механички рад, механичка енергија, снага, коефицијент корисног дејства. - Српски језик и књижевност- тумачење текстова.
5.	Топлотне појаве	9	-Поступност -Очигледност -Повезаност наставних садржаја -Извођење демонстрационих огледа -Рад на решавању задатака -Рад на тексту -Практичан рад -Процена и анализа	-Активност на часу -Усмено испитивање - Израда домаћих задатака -Писмена ровера -Рад на решавању задатака - Учешће у изради пројеката	-Компетенција за учење -Рад са подацима и информацијама -Решавање проблема -Комуникација -Сарадња -Одговорно учешће у демократском	-Математика-температура и количина топлоте. Српски језик и књижевност- тумачење текстова.

			постигнућа -Презентовање и процењивање рада на пројектима		друштву -Естетска компетенција	
Активности у наставном процесу						
Активности ученика				**Активности наставника**		
Одговарају на питања,постављају питања, анализирају,самостално закључују и наводе примере,дискутују,учествују у реализацији демонстрационог огледа,изводе огледе,анализирају уочене појаве,решавају задатке(уочавају,дефинишу и прецизирају проблем;откривају технике и методе решавања проблема и проверавају решења),износе недоумице, представљају графичке зависности физичких величина,процењују сопствени напредак у учењу.				Наводи примере,подстиче ученике да самостално изводе закључке,поставља питања и задатке,сугерише,подстиче и усмерава дискусију,даје повратну информацију, даје упутства и објашњења,подстиче ученике да анализирају, изводи демонстрационе огледе,прати рад ученика, подстиче код ученика развој мишљења и разумевања, ствара позитивну климу у одељењу за рад и учење, охрабрује, инсистира на систематичности у раду и поштовању принципа и правил рада, инсистира на практичној примени стечених знања.		

ПРОГРАМ НАСТАВЕ И УЧЕЊА ЗА ПРЕДМЕТ: математика
РАЗРЕД: 7
НЕДЕЉНИ ФОНД:4
ГОДИШЊИ ФОНД:144

Програм наставе и учења објављен је у *„Службеном гласнику Републике Србије – Просветном гласнику“,* број 5 од 27.05.2019. године. Примењује се од школске 2020/2021. године.

Уџбеници и друга литература за наставу(назив, аутор, издавач, година издања): Математика уџбеник, В.Стојановић, Математископ 2021 Математика збирка задатака, В.Стојановић, Математископ 2021

Циљ *учења Математике је да ученик, овладавајући математичким концептима, знањима и вештинама, развије основе апстрактног и критичког мишљења, позитивне ставове према математици, способност комуникације математичким језиком и писмом и примени стечена знања и вештине у даљем школовању и решавању проблема из свакодневног живота, као и да формира основ за даљи развој математичких појмова.*

Редни број теме	**Наставна тема**	**Број часова по теми**	**Начини и поступци за остваривање програма (по областима/темама)**	**Начин провере остварености планираних исхода**	**Међупредметне компетенције које се могу развијати**	**Међупредметно повезивање (навести предмет и садржај корелације)**
1.	*РЕАЛНИ БРОЈЕВИ*	20	Увести појам квадрата рационалног броја p и илустровати га површином	Ученик ће бити у стању да: израчуна степен реалног броја и квадратни корен	Компетенција за учење; комуникација; рад с подацима и информацијама	Географија: Израчунавање најкраћег пута на карти између два места, размера,

			квадрата q p чија је страница , на основу чега ученици q треба да закључе да је квадрат произвољног рационалног броја ненегативан број. Решавати једначине $x2 = a$. Дата једначина може имати једно ($a = 0$) или два решења ($a > 0$), али може бити и без решења ($a < 0$). Показати да неке једначине облика $x2 = a$ (на пример $x2 = 2$) немају решења у скупу рационалних бројева. На конкретним примерима показати да сваки рационалан број има коначну или бесконачну периодичну децималну репрезентацију, а ирационални бројеви бесконачну непериодичну репрезентацију и обратно. Увести појам приближне вредности и појам апсолутне грешке. Основна својства операције кореновања у R+ Посебну пажњу обратити на једнакост $\sqrt{a2} = \|a\|$ и њено тумачење. У оквиру ове теме се	потпуног квадрата и примени одговарајућа својства операција; одреди бројевну вредност једноставнијег израза са реалним бројевима; на основу реалног проблема састави и израчуна вредност једноставнијег бројевног израза са реалним бројевима; одреди приближну вредност реалног броја и процени апсолутну грешку; нацрта график функције $y = kx, k \neq R\{0\}$; – примени продужену пропорцију у реалним ситуацијама	дигитална компетенција; решавање проблема; сарадња.	удаљеност градова од Гринича и од екватора Физика: Утицај израза са променљивим тзв. „словним изразима“, са изразима којим се изражавају општи закони физике, примена степена, гравитација... Ликовна култура: Коришћење геометријских фигура у сликарству, прављење мозаика од правилних полигона Хемија: Примена степена Техника и технологија: Прављење троугла од дашчица одговарајућих дужина, прављење макета

			обрађује и функција директне пропорционалности $y = kx$ и продужене пропорције које треба увести на конкретним примерима блиским искуству ученика.			
2.	*ПИТАГОРИНА ТЕОРЕМА*	18	- Упознати ученике кроз предавање са појмом Питагорине теореме. - Користити одговарајуће доказе за упознавање ученика са формулацијом и суштином ове теореме. - Увежбавати примену теореме код разних фигура у којима се појављује правоугли троугао. - Увежбавати препознавање правоуглих троуглова. - Наводити примере практичне примене. - Објаснити кроз одговарајуће примере конструкцију тачака на бројевној правој које одговарају бројевима √2, √3, √5 …	Ученик ће бити у стању да: – примени Питагорину теорему у рачунским и конструктивним задацима; – правилно користи геометријс ки прибор.	Компетенција за учење; комуникација; рад с подацима и информацијама дигитална компетенција; решавање проблема; сарадња.	
3.	*ЦЕЛИ АЛГЕБАРСКИ ИЗРАЗИ*	45	- Упознавање ученика са степенима чији је изложилац конкретан природан број и операцијама са таквим степенима. - Решавање одговарајућих задатака са степенима. - Објаснити практичност примене ових	производ полинома; – примени формуле за разлику квадрата и квадрат бинома; – растави полином на чиниоце (користећи	Компетенција за учење; комуникација; рад с подацима и информацијама дигитална компетенција; решавање проблема; сарадња.	

			знања у физици и другим наукама. - Упознати ученике са појмом алгебарског израза, уз израчунавање вредности једноставнијих израза. - Објаснити појам полинома (моном као специјалан случај полинома). - Решавати полиноме на основу познатих закона рачунских операција с бројевима. - Објаснити растављање полинома на чиниоце типа: ax + bx, $a2 - b2$, $a2 + 2ab + b2$ уз наглашавање сврхе тих трансформација. - Кроз примену растављања на чиниоце објаснити решавање једначина облика: $ax2 + bx = 0$ и $x2 - c2 = 0$	дистрибутивни закон и формуле за квадрат бинома и разлику квадрата); – примени трансформације полинома на решавање једначина.		
4	*МНОГОУГАО*	22	- Позивајући се на раније стечена знања о појединим геометријским фигурама, дефинисати многоугао као део равни ограничен многоугаоном линијом. - Објаснити зависност збира углова и броја дијагонала ма ког угла од броја његових страница. - Кроз одговарајуће примере објаснити конструкцију неких правилних многоуглова (са 3,	– конструише ортоцентар и тежиште троугла; – примени ставове подударности при доказивању једноставнијих тврђења и у конструктивним задацима.	Компетенција за учење; комуникација; рад с подацима и информацијама дигитална компетенција; решавање проблема; сарадња.	

			4, 6, 8... страница) - Кроз разноврсне примере и задатке (који се односе на троуглове, четвороуглове и правилне многоуглове) истицати примену ставова подударности троуглова и поступно развијати код уче ника вештину доказивања. - Увести појмове ортоцентар, тежишна дуж и тежиште троугла, и навести њихове особине. - Израчунавање обима и површине многоугла илустровати разноврсним примерима и задацима. - Посебну пажњу посветити израчунавању површине правилног шестоугла.			
5.	*КРУГ*	18	- Кроз предавање увести појам централног и периферијског угла круга и кроз доказ објаснити њихов однос. - На адекватан начин објаснити обим и површину круга. - Кроз одговарајуће примере на неким моделима експерименталним путем објаснити сталност односа обима и пречника круга, уз увођење броја π. - Извести обрасце за дужину кружног лука, површину кружног исечка и површину кружног прстена.	Ученик ће бити у стању да: – примени својства централног и периферијског угла у кругу; – израчуна обим и површину круга и његових делова; – преслика дати геометријски објекат ротацијом.	Компетенција за учење; комуникација; рад с подацима и информацијама дигитална компетенција; решавање проблема; сарадња.	

			- У оквиру дела теме који се односи на ротацију, треба се ограничити на ротације једноставнијих фигура око задате тачке и за задати угао.			
6.	*ОБРАДА ПОДАТАКА*	5	Ову тему реализовати као пројектни задатак. Циљ пројектног задатка је да ученици овладају појмовима средња вредност, медијана и мод и истовремено се увере у применљивост обраде података у свакодневној пракси. Препорука је да се пројектни задатак реализује на конкретним примерима и предлог је да у седмом разреду то буде прикупљање, обрада и анализа података добијених анкетом. Теме се могу одабрати из животног окружења и њихов садржај би требало да буде близак узрасту ученика	Ученик ће бити у стању да: одређује средњу вредност, медијану и мод	Компетенција за учење; комуникација; рад с подацима и информацијама дигитална компетенција; решавање проблема; сарадња.	

Активности у наставном процесу	
Активности ученика	**Активности наставника**
Решава проблеме и задатке, примењује знање на текстуалним задацима, посматра, уочава везу са претходно усвојеним градивом, анализира, комбинује, упоређује, процењује. Ученик се припрема за час и учи пређено градиво. Повезује градиво и уочава сличности и разлике. Усмено одговара и ради задатке уз консултацију са наставником о свим потешкоћама.	Наставник се припрема за час, организује и реализује наставни процес. Мотивише, подржава и развија интересовања ученика тако што даје препоруке шта да се чита, охрабрује ученике који желе да се баве истраживачким радом. Разговара са ученицима, упућује их, усмерава и објашњава. Извештава их о раду и постигнућима. Прати напредак ученика

ПРОГРАМ НАСТАВЕ И УЧЕЊА ЗА ПРЕДМЕТ: БИОЛОГИЈА
РАЗРЕД: СЕДМИ
НЕДЕЉНИ ФОНД: 2
ГОДИШЊИ ФОНД: 72

Програм наставе и учења објављен је у *„Службеном гласнику Републике Србије – Просветном гласнику“,* број 5 од 2019. године. Примењује се од 2020/2021 године

Уџбеници и друга литература за наставу(назив, аутор, издавач, година издања): Биологија за седми разред основне школе, Горан Корићанац, Ана Ђорђевић, Драгана Јешић, Клет, 2022 год.

Циљ учења Биологије је да ученик, изучавањем биолошких процеса и живих бића у интеракцији са животном средином, разуме значај биолошке разноврсности и потребу за одрживим развојем и развије одговоран однос према себи и природи.

Редни број теме	Наставна тема	Број часова по теми	Начини и поступци за остваривање програма (по областима/темама)	Начин провере остварености планираних исхода	Међупредметне компетенције које се могу развијати	Међупредметно повезивање (навести предмет и садржај корелације)
I	**НАСЛЕЂИВАЊЕ И ЕВОЛУЦИЈА**	**9**	- прикупљањем података о варијабилности организама унутар једне врсте, приказивање - разликовањем наследних особина и особина које су резултат деловања средине, на примерима из свакодневног живота - постављањем једноставне претпоставке, применом огледа испитује се утицај срединских фактора на ненаследних особина - коришћењем доступне ИКТ и друге опреме у истраживању, обради података и приказу резултата	- усмена излагања, петнаестоминутни тест, практичне вежбе, - презентације	- компетенција за учење; - дигитална компетенција - одговоран однос према околини - одговоран однос према здрављу - одговорно учешће у демократском друштву - предузимљивост и орјентација ка предузетништву - комуникација - рад са подацима и информацијама - решавање проблема, сарадња - естетичка компетенција	- ликовна култура (линија, облик, ритам) - информатика (ИКТ) - хемија (лабораторијски, прибор), - математика (природни бројеви) - физичко и здравствено васпитање (мерење моторичких способности)
II	**ЈЕДИНСТВО ГРАЂЕ И ФУНКЦИЈЕ КАО ОСНОВА ЖИВОТА**	**29**	- упоређивањем грађе биљака,животиња и бактерија - повезивањем грађе и животних процеса - одређивањем положаја органа - приказивањем елемената грађе ћелија, једноћелијских и вишећелијских организама	- петнаестоминутни тестови, усмена излагања, практичне вежбе, презентације		- ликовна култура (линија, облик, ритам) информатика (ИКТ) - хемија (лабораторијски, прибор), - физичко и здравствено васпитање (мерење моторичких способности)

			- табеларним и графичким приказивањем података.			
III	**ПОРЕКЛО И РАЗНОВРСНОСТ ЖИВОТА**	**7**	- груписањем организама према особинама које указују на заједничко порекло живота на Земљи - одређивањем положаја врсте на ,,дрвету живота“, на основу познавања општих карактеристика једноћелијских и вишећелијских организама - одређивањем положаја органа човека - коришћењем лабораторијског прибора - табеларним приказивањем биолошких објеката који се посматрају и истражују, - означавањем кључних појмова	- петнаестоминутни тестови, усмена излагања, практичне вежбе, презентације		- ликовна култура (линија, облик, ритам) - информатика (ИКТ) - хемија (лабораторијски, прибор), - физичко и здравствено васпитање (мерење моторичких способности)
IV	**ЖИВОТ У ЕКОСИСТЕМУ**	**17**	- објашњавањем промене у спољашњој средини (укључујући утицај човека) са губитком разноврсности живих бића на Земљи; - уочавањем разлике између одговорног и неодговорног односа према живим бићима у непосредном окружењу; - извођењем акције бриге о биљкама и животињама у непосредном окружењу, учествовањем у њима - илустровањем примера деловање људи на животну средину	- петнаестоминутни тестови, усмена излагања, - практичне вежбе, - презентације		- ликовна култура (линија, облик, ритам) - информатика (ИКТ) - хемија (лабораторијски, прибор), - математика (природни бројеви) - физичко и здравствено васпитање (мерење моторичких способности)
V	**ЧОВЕК И ЗДРАВЉЕ**	**10**	- идентификовањем елемената здравог начина живота, процена сопствених животних навика и избегавање ризичног понашања. - табеларним представљањем	- петнаестоминутни тестови, усмена излагања, - практичне вежбе,		- ликовна култура (линија, облик, ритам) - информатика (ИКТ) - хемија (лабораторијски, прибор),

			података и извођењем закључака	- презентације		- математика (природни бројеви) -физичко и здравствено васпитање (мерење моторичких способности)

Активности у наставном процесу	
Активности ученика	**Активности наставника**
- прате и слушају наставникова упуства - активно учествују у раду - постављају питања - наводе примере - бележе појмове - записују,цртају у свескама - повезују појмове са природом,окружењем - активно учествују у анализи и дискусији - изводе закључке	- образлаже наставне јединице - истиче циљ часа - објашњава кључне појмове - даје инструкције за рад - координира - поставља занимљива питања - сугерише - мотивише - подстиче дискусију - усмерава ученике да самостално долазе до закључака - одговара на питања ученика - организује и усмерава извођење огледа - демонстрира и показује моделе

ПРОГРАМ НАСТАВЕ И УЧЕЊА ЗА ПРЕДМЕТ: ХЕМИЈА
РАЗРЕД:СЕДМИ
НЕДЕЉНИ ФОНД:2
ГОДИШЊИ ФОНД:72

Програм наставе и учења објављен је у *„Службеном гласнику Републике Србије – Просветном гласнику“,* број 5/2019 од 27.05.2019. године. Примењује се од школске 2020/2021. године.

Уџбеници и друга литература за наставу(назив, аутор, издавач, година издања): Хемија 7 и Збирка задатака са лабораторијским вежбама,Маја Шумар Ристовић,Вулкан знање,Београд 2020.

Циљеви наставе и учења предмета јесу да ученик развије систем основних хемијских појмова и вештине за правилно руковање лабораторијским посуђем, прибором и супстанцама, да се оспособи за примену стеченог знања и вештина за решавање проблема у свакодневном животу и наставку образовања, да развије способности апстрактног и критичког мишљења, способности за сарадњу и тимски рад, и одговоран однос према себи, другима и животној средини.

Редни број теме	Наставна тема	Број часова по теми	Начини и поступци за остваривање програма (по областима/темама)	Начин провере остварености планираних исхода	Међупредметне компетенције које се могу развијати	Међупредметно повезивање (навести предмет и садржај корелације)
1.	Хемија као експериментална наука и хемија у свету око нас	**3**	Хемија као експериментална наука и хемија у свету око нас је тема у којој ученици идентификују појмове који повезују хемију са другим наукама и различитим професијама, кроз различите примере из савременог живота (на пример, производња и прерада хране, производња лекова, нових врста грађевинских и изолационих материјала, козметичких производа, средстава за хигијену, конзерванаса, боја, лакова). Ученици би требало да уоче да је развијеност хемијске производње значајан показатељ нивоа развијености друштва, да хемијски производи представљају стално окружење савременог човека, са свим добитима и ризицима. Хемија као природна наука, заједно са физиком и биологијом, пружа могућност комплексног сагледавања природе и доприноси да ученици формирају позитиван став према њеном очувању. У оквиру теме ученици идентификују да је предмет изучавања хемије супстанца. На основу претходног знања разликују супстанцу и физичко тело, класификују супстанце према сложености састава на хемијске елементе и хемијска једињења, и сазнају да се елементи и једињења у природи могу наћи као чисте супстанце и као састојци смеша. Зато је важно да у оквиру демонстрације ученици	Прати се: У настави оријентисаној на достизање исхода вреднује се процес и продукти учења. Приликом сваког вредновања постигнућа потребно је ученику дати повратну информацију која помаже да разуме грешке и побољша учење и резултат. Формативно и сумативно оцењивање. 1.**Формативно оцењивање:** Свака активност је прилика за процену напредовања и давања повратне информације ,а ученике треба оспособљавати да процењују сопствени напредак у остваривању исхода предмета. Тако, на пример, питања у вези с демонстрацијом огледа, ученичка запажања, објашњења и закључци, могу бити један од начина формативног проверавања. Анализа ученичких одговора пружа увид у то како они примају информације из огледа и издвајају битне, анализирају ситуације, повезују хемијске појмове и појмове формиране у настави других предмета у формулисању објашњења и извођењу закључака о својствима и променама супстанци. Таква пракса праћења напредовања ученика поставља их у позицију да повезују и примењују научне појмове у контекстима обухваћеним демонстрираним огледима, доприноси развоју концептуалног	Компетенција за учење, комуникација, сарадња Одговоран однос према околини	Биологија(процес варења хране) Географија(свемир,ваздух,заштита животне средине,кружење воде у природи) Физика(материја, мерење, агрегатна стања материје,

			посматрају узорке хемијских елемената, једињења и смеша, познатих из свакодневног живота. У овом периоду од њих се не може очекивати да прецизирају разлику у саставу различитих једињења.	разумевања и критичког мишљења, и припрема ученике да на тај начин разматрају својства и промене супстанци с којима су у контакту у свакодневном животу. Праћење напредовања ученика требало би да обухвати све нивое презентовања хемијских садржаја: макроскопски, честични и симболички ниво. Питањима би требало подстицати ученике да предвиде шта ће се десити, да оправдају избор, објасне зашто се нешто десило и како се десило, повежу различите области садржаја, препознају питања постављена на нови начин, извуку корисне податке, али и да процењују шта нису разумели. Ученике би требало охрабривати да презентују, објашњавају и бране стратегије које користе у решавању проблема. Тиме се они подстичу да реструктуирају и организују садржај на нов начин, издвајају релевантан део садржаја за решавање проблема, цртају дијаграме, анализирају везе између компоненти, објашњавају како су решили проблем или трагају за различитим начинима решавања проблема. Улога наставника је да води питањима или сугестијама резоновање ученика, као и да пружа повратне информације. На основу резултата праћења и вредновања, заједно са ученицима треба планирати процес учења. **2. Оцењивање (сумативно проверавање**) је саставни део процеса наставе и учења којим се обезбеђује стално праћење		
2.	Хемија као експериментална наука и хемијска лабораторија	**10**	У оквиру ове теме ученици уочавају улогу експеримента у хемији, усвајају основна правила понашања у хемијској лабораторији, мере опреза при руковању супстанцама, лабораторијским посуђем и прибором, мере заштите себе и других, заштите животне и радне средине, и мере прве помоћи у случају повреде при раду. Ученици започињу учење о правилима понашања и мерама опреза у раду, а она се даље разрађују на садржајима наредних тема. Знања и вештине које ученици стичу на овим часовима неопходна су и за задовољавање свакодневних животних потреба. Почев од ове теме, ученици се упознају са основним техникама рада у лабораторији (мешање, уситњавање и загревање супстанци), као и техникама: посматрања, мерења, бележења и уочавања правилности међу прикупљеним подацима, формулисања објашњења, извођења закључака. Ученици експериментално испитују и описују физичка и нека хемијска својства супстанци, на пример, запаљивост, као и физичке и хемијске промене супстанци и повезују их са применом у свакодневном животу и различитим професијама. У демонстрационим огледима ученици уочавају које се лабораторијско посуђе и прибор користи у експерименталном		Компетенција за учење, комуникација, сарадња, одговоран однос према околини	Биологија(екологија,варење хране) Географија(ваздух,заштита животне средине,кружење воде у природи) Физика(мерење ,агрегатна стања материје,

			раду, како се правилно њиме рукује, уочавају и разликују физичка и хемијска својства супстанци, и физичке и хемијске промене супстанци. Да би ученици препознали када је дошло до хемијске реакције, могу се демонстрирати огледи: издвајање гаса (реакција између цинка и хлороводоничне киселине, реакција између натријум-хидрогенкарбоната и етанске киселине), издвајање талога (реакција између раствора олово(II)-нитрата и калијум-јодида, бакар(II)-сулфата и натријум-хидроксида), промена боје реактаната (сагоревање хартије и сахарозе, разлагање амонијум-дихромата), појава светлости (сагоревање траке магнезијума). У овом периоду учења хемије важно је да ученици само уоче шта указује на хемијску промену (хемијску реакцију). У оквиру ове теме ученици први пут изводе лабораторијске вежбе. Потребно је да они претходно виде како се правилно рукује лабораторијским посуђем, прибором и супстанцама и зато је важно да посматрају демонстрације огледа пре сваке вежбе. То важи и за све остале теме.	остваривања циља, исхода и стандарда постигнућа. Ученик се оцењује на основу усмене провере постигнућа, писмене провере и практичног рада. Важно је да активности ученика у процесу наставе и учења буду усаглашени са очекиваним исходима, и да се од ученика не очекују знања и вештине које у настави нису имали прилике да развију. Наставник континуирано прати и вреднује, осим постигнућа ученика, и процес наставе и учења, као и себе и сопствени рад. Преиспитивање наставе према резултатима које постижу ученици је важна активност наставника и подразумева промену у методама наставе и учења, активностима и задацима ученика, изворима за учење, наставним средствима, тако да се ученицима обезбеди напредовање ка бољим постигнућима.		
3.	Атоми и хемијски елементи	**11**	Учење шта је атом, о структури атома и субатомским честицама (протони, електрони, неутрони), ученици би требало да започну на примеру атома хелијума (с обзиром на то да атом најзаступљенијег изотопа водоника нема неутроне). Потребно је да ученици упореде наелектрисање и масу протона, неутрона и електрона, а потом наелектрисање, масу и величину атомског језгра и електронског		Компетенција за учење, комуникација, сарадња, одговоран однос према околини, рад са подацима и информацијама	Физика(радиоактивност,агрегатна стања материје) Ликовна култура Биологија

			омотача. Ученици би требало да примењују појмове атомски и масени број у описивању структуре атома. У овом периоду учења хемије ученици би требало да прошире дифиницију хемијског елемента тиме да хемијски елемент изграђује једна врста атома, тј. да сви атоми хемијског елемента имају исти број протона, односно атомски број. Учећи о структури атома ученици би требало да користе различите моделе атома (слике, тродимензионалне и анимиране моделе атома доступне преко савремених информационо комуникационих технологија, ИКТ). При томе је важно да ученици критички посматрају моделе, уочавају информације о структури атома које модели пружају, као и њихова ограничења. Учећи о изотопима важно је да ученици уоче да атоми једне врсте, тј. једног хемијског елемента, могу да се разликују према броју неутрона. Уз то, потребно је да уоче различиту заступљеност изотопа у природи и да познају каква је њихова практична примена.У оквиру ове теме ученици први пут разликују врсте хемијских елемената: метале, неметале, металоиде и племените гасове. Они би требало да уоче: када је максимално попуњен валентни ниво, распоред електрона у атомима племенитих гасова, да шематски представљају распоред електрона по енергетским нивоима, и да повезују распоред електрона у атому елемената са положајем елемента у Периодном систему елемената. Учећи о племенитим гасовима ученици би требало да повезују структуру атома са			

			својствима елемената, применом, као и са заступљеншћу њихових слободних атома у природи. Демонстрациони огледи: демонстрирање огледа за постављање претпоставке о честичној структури супстанце: растварање калијум - перманганата у води и разблаживање раствора калијум - перманганата.			
4.	Молекули елемената и једињења, јони и јонска једињења	**10**	Током учења садржаја ове теме, ученици би требало да наставе повезивање својстава и структуре супстанци. При томе, важно је да уоче веома малу заступљеност слободних атома у природи, тј. да су само атоми племенитих гасова слободни. Удруживање атома у стабилне молекуле, односно грађење ковалентне везе, ученици би требало да уче на примерима: водоника, хлора, кисеоника, азота, хлороводоника, воде и амонијака, а о јонској хемијској вези на примерима: натријум - хлорида, натријум -оксида и магнезијум - хлорида. Ученици би требало да пишу формуле и називе супстанци користећи појам валенце. Учећи о хемијској вези могу користити моделе атома, молекула, јона, кристалних решетки доступних преко савремених ИКТ. Посматрањем демонстрационих огледа ученици би требало да уоче разлике својстава супстанци са поларном и неполарном ковалентном везом – скретање млаза поларне супстанце у електричном пољу; поларност воде и етанола. Такође, као и да уоче разлике својстава супстанци са јонском и ковалентном везом: растворљивост, температура топљења, и агрегатно		Компетенција за учење, комуникација, сарадња, дигитална компетенција, одговоран однос према околини, Естетичка компетенција	Биологија Физика(агрегатна стања материје) Математика(најмањи заједнички садржалац)

			стање при стандардним условима.			
5.	Хомогене и хетерогене смеше	**13**	Током учења садржаја теме ученици формирају појмове: хетерогена и хомогена смеша, раствори и растворљивост, разликују квалитативни и кванитативни састав смеша и представљају квантитативни састав смеша преко масеног процентног састава. Ученици треба да овладају основним техникама раздвајања састојака смеша и да их самостално изводе: декантовање, цеђење и одвајање помоћу магнета. (Могу се информисати и о осталим техникама раздвајања састојака смеша). Требало би да препознају воду за пиће, ваздух, али и речну воду или морску воду, као примере хомогених смеша. Упоређујући различите узорке вода у природи и разматрајући различите природне или деловањем човека изазване промене у њиховом саставу, треба да уоче када вода и ваздух представљају хомогене, а када хетерогене смеше. При томе, важно је да разликују воду као једињење (чиста супстанца), од примера вода у природи које су смеше (изворска, морска, речна, језерска, подземна, минерална вода, атмосферска и отпадна вода). Ученици би требало да објасне шта се раствара у води, да схвате значај воде за живот, и да је чувају од загађења. Важно је да знају су неке супстанце загађујуће за ваздух, али и да се могу предузети мере у циљу спречавања загађивања ваздуха. Израчунавања у вези са масеним процентним саставом смеша ученици би требало да у највећој мери повезују са саставом комерцијалних производа	Формативно и сумативно оцењивање.	Компетенција за учење, сарадња, комуникација, решавање проблема, дигитална компетенција, одговоран однос према околини, Одговоран однос према здрављу	Биологија(Заштита животне средине) Географија(Извори загађења ваздуха) Техника и технологија(легуре) Физика(материја и супстанца) Математика(рачунски задаци) Хемија(хемијске везе)

			(на пример, медицинска средства, прехрамбени производи, средства за одржавање хигијене). У демонстрационим огледима ученици би требало да уоче да је састав смеша произвољан, да састојци смеша не мењају својства у смешама и да својства смеша зависе од заступљености састојака у смешама. Они би требало да виде како се припремају раствори, на пример припремање презасићеног раствора натријум-ацетата и кристализацију растворене супстанце. Препоручује се и демонстрирање огледа којим се показује да у води има раствореног кисеоника, растварање калијум-перманганата и јода у води и неполарним растварачима („хемијски коктел”). Поред наведеног, пре лабораторијске вежбе намењене раздвајању састојака смеша, потребно је да наставник демонстрационим огледима покаже како се изводе поједини поступци.			
6.	Хемијске реакције и хемијске једначине	**5**	Ученици уче квалитативно и квантитативно значење хемијске једначине којом се представља одређена хемијска промена, примењују значење коефицијента и разликују коефицијент од индекса. -Закон о одржању масе ученици треба да разумеју са становишта честичне структуре супстанце, тј. да је маса супстанце пре и после хемијске реакције иста, јер је број атома пре и после хемијске реакције исти. Најбоље је учити кроз демонстрационе огледе: сагоревање свеће, реакције између	Формативно и сумативно оцењивање.	Компетенција за учење, комуникација, решавање проблема, Естетичка компетенција	Биологија(фото синтеза) Математика(рачунски задаци)

			натријум-хидрогенкарбоната и сирћетне киселине, реакције између натријум-хлорида и сребро-нитрата, и баријум-хлорида и натријумсулфата ученици -Ученици треба да усмене и текстуалне описе хемијских реакција преводе у симболички запис, тј. да записују једначине хемијских реакција, разликују реактанте од производа хемијске реакције и одређују коефицијенте у хемијској једначини. -Ученици би требало да уоче топлотне ефекте при физичким и хемијским променама супстанци, тј. да се током промена ослобађа или троши топлота на пример, при растварању натријум-хидроксида и растварању амонијум-хлорида у води. -При писању хемијских формула супстанци и записивању једначина хемијских реакција ученици уче и како се пишу хемијске формуле у програмима за обраду текста и посебним програмима креираним за ту сврху.			
7.	Израчунавања у хемији	**8**	У оквиру ове теме ученици формирају појмове: релативна атомска маса, релативна молекулска маса, количина супстанце, мол, моларна маса. Ученици на основу назива или хемијске формуле супстанце израчунавају релативне молекулске масе задатих супстанци користећи таблицу ПСЕ. Лабораторијска вежба предвиђа да ученици на техничкој ваги измере масу одређене супстанце, а затим да израчунају количину супстанце, и обрнуто, да за задату количину супстанце израчунају масу те супстанце, а онда и да је измере помоћу	Формативно и сумативно оцењивање.	Компетенција за учење, комуникација, сарадња, одговоран однос према здрављу, Решавање проблема	Математика(рачунски задаци)

			ваге. Важно је да током израчунавања ученици успостављају везе између масе супстанце, количине супстанце и броја честица, да изводе израчунавања на основу хемијских формула – израчунавање масеног елементарног процентног састава једињења, израчунавања на основу хемијских једначина, на основу односа количине, масе и броја честица учесника у хемијској реакцији. Ученици уче квалитативно и квантитативно значење хемијске једначине којом се представља одређена хемијска промена, примењују значење коефицијента и разликују коефицијент од индекса. -Закон о одржању масе ученици треба да разумеју са становишта честичне структуре супстанце, тј. да је маса супстанце пре и после хемијске реакције иста, јер је број атома пре и после хемијске реакције исти. Најбоље је учити кроз демонстрационе огледе: сагоревање свеће, реакције између натријум-хидрогенкарбоната и сирћетне киселине, реакције између натријум-хлорида и сребро-нитрата, и баријум-хлорида и натријумсулфата ученици -Ученици треба да усмене и текстуалне описе хемијских реакција преводе у симболички запис, тј. да записују једначине хемијских реакција, разликују реактанте од производа хемијске реакције и одређују коефицијенте у хемијској једначини. -Ученици би требало да уоче топлотне ефекте при физичким и хемијским променама супстанци, тј. да се током промена ослобађа или троши топлота на пример, при растварању натријум-			

			хидроксида и растварању амонијум-хлорида у води. -При писању хемијских формула супстанци и записивању једначина хемијских реакција ученици уче и како се пишу хемијске формуле у програмима за обраду текста и посебним програмима креираним за ту сврху.			
8.	Водоник и кисеоник и њихова једињења. Соли	**12**	У последњој теми у 7. разреду ученици уче о водонику и кисеонику, и класама неорганских једињења (оксиди, киселине, хидроксиди/базе и соли). У оквиру теме ученици детаљније сазнају о својствима и практичној примени ова два елемента, као и о њиховим једињењима учећи у наставку о класама неорганских једињења. Тако ученици сазнају о заступљености водоника у природи, својствима водоника и повезују својства и примену водоника. Примењују Закон о одржању масе приликом писања хемијских једначина добијања водоника електролизом воде и сагоревања водоника. На тим примерима, ученици могу уочити разлику између хемијске реакције анализе и синтезе. Заступљеност кисеоника у природи ученици повезују са значајем кисеоника за живи свет – дисање. Они би требало да знају да су својства O2 и O3 различита, и значај озона за заштиту живог света од зрачења из космоса. Ученици треба да формирају појмове оксидација, сагоревање и корозија, и да уоче улогу кисеоника у овим процесима. Ученици треба да уоче да оксидација може бити бурна или тиха, и да се производи оксидације разликују по својим	Формативно и сумативно оцењивање.	Компетенција за учење, комуникација, решавање проблема, дигитална компетенција, рад с подацима и информацијама	Географија(руде и минерали) Математика(цели и рационални алгебарски изрази) Биологија(варење хране) Информатика

			својствима. При томе могу се користити примери хемијских једначина реакције оксидације из теме ХЕМИЈСКЕ РЕАКЦИЈЕ И ХЕМИЈСКЕ ЈЕДНАЧИНЕ, и формуле оксида (писање на основу валенце кисеоника), из теме МОЛЕКУЛИ, ЈОНИ И ХЕМИЈСКА ЈЕДИЊЕЊА. Потребно је да ученици кроз демонстрационе огледе и лабораторијску вежбу повежу састав и својства киселина, база и соли, да уоче шта је заједничко у саставу киселина (на пример, HCl, H2SO4, CH3COOH), и у саставу хидроксида/база (NaOH, Ca(OH) 2). Промену боје индикатора у растворима различитих киселина и база требало би да повежу с постојањем H+, односно OH - јона у воденим растворима, што одређује и остала хемијска својства ових једињења. Важно је да то знање повежу са примерима из свакодневног живота. Важно је да ученици испитују кисело -базна својстава комерцијалних производа (за уклањање каменца, одмашћивање рерни, чишћење сливника) и тако уоче везу између својстава и примене киселина и хидроксида. Ученици уче о киселости раствора и pH -скали на примерима из свакодневног живота (на пример, средства за одржавање хигијене, козметички препарати, прехрамбени производи, телесне течности), што им помаже у разумевању информација о pH вредности на етикетама тих производа. Ученици на крају теме систематизују знање о киселинама, хидроксидима/базама и солима кроз демонстрациони оглед, испитивање		

			електропроводљивости дестиловане воде, хлороводоничне киселине, раствора натријум - хидроксида и раствора натријум -хлорида, и разматрање зашто неке течности проводе електричну струју, а неке не проводе.			

Активности у наставном процесу	
Активности ученика	**Активности наставника**
Дефинише, идентификује, именује, репродукује, бира, утврђује, представља, издваја, организује, пише, понавља, тумачи, илуструје, демонстрира, показује, објашњава, препознаје, анализира, формулише, планира, повезује, класификује, процењује, вреднује, поставља питања	Припремање, организовање, објашњавање, разговор, слушање, посматрање, праћење, помагање, показивање, подстицање, проверавање, анализирање, закључивање, вредновање, сапоштавње, иницирање, вођење, процењивање и одлучивање

ПРОГРАМ НАСТАВЕ И УЧЕЊА ЗА ПРЕДМЕТ: Техника и технологија
РАЗРЕД: 7 (седми)
НЕДЕЉНИ ФОНД: 2 часа
ГОДИШЊИ ФОНД: 72 часова

Програм наставе и учења објављен је у *„Службеном гласнику Републике Србије – Просветном гласнику“,* број 5/2021 од 29.06.2021. године. Примењује се од 2021/2022 године.

Уџбеници и друга литература за наставу(назив, аутор, издавач, година издања): Техника и технологија, уџбеник за 7. разред основне школе, аутори: Алекса Вучићевић, Ненад Стаменовић, Издавач Klett, 2021. година.

Циљ учења *Технике и технологије* је да ученик развије техничко-технолошку писменост, да изгради одговоран однос према раду и производњи, животном и радном окружењу, коришћењу техничких и технолошких ресурса, стекне бољи увид у сопствена професионална интересовања и поступа предузимљиво и иницијативно.

Редни број теме	**Наставна тема**	**Број часова по теми**	**Начини и поступци за остваривање програма (по областима/темама)**	**Начин провере остварености планираних исхода**	**Међупредметне компетенције које се могу развијати**	**Међупредметно повезивање (навести предмет и садржај корелације)**
1.	**ЖИВОТНО И РАДНО ОКРУЖЕЊЕ**	8	- Фронтални, индивидуални ,групни (упару) - Различитим методама,подстичући истраживачки начин рада, постојеће знање ученика о техици и технологији проширити користећи различите извор	Наставник води свакодневно евиденцију о раду учееника, њиховом учешћу и ангажовања, остривању наставних садржаја,	компентенција за учење комуникација одговоран однос према околини одговоран однос	Биологија (човек и здравље) заштита животне средине

			езнања.Развој технике повезивати с аисторијским епохама и догађајима. - Упознавање подручја човековог рада и производње, занимања и послова у области технике и технологије треба реализовати уз активну улогу ученика и примену одговарајућих медија. Омогућити ученицима да идентификују одређена занимања којима се људибаве и послове који се обављају у оквиру тих занимања као итехничка средствакоја се при томе користе. - Уз активну улогу ученика и примену Мултимедија указивати на правилну употребу и евентуалне последице у случају непридржавања упутстава за коришћење и неисправности техничких апарата у домаћинству.	односу према обавезама, другим ученицима, простору у ком се настава одвија. Праћењем ангажованости и заинтересованости за предмет, усменим одговорима, успешност у решавању тестова. Различитим методама, подстичући истраживачки начин рада. Преглед уредности и педантности свеске.	према здрављу рад са подацима и информацијама сарадња - дигитална компетенција	Грађанско васпитање (односи у демократском друштву) Физика: енергија , уштеда енергије
2.	**САОБРАЋАЈ**	8	- Фронтални, индивидуални ,групни (упару) - Различитим методама, подстичући истраживачки начин рад На почетку реализације ове области подсетити ученике да су у претходним разредима учили о саобраћајним системима, намени, функционисању и организацији саобраћаја у оквиру саобраћајних објеката, као и о правилима и прописима за регулисање друмског саобраћаја која се, пре свега, односе на пешаке и бициклисте као учеснике у саобраћају. Посебно нагласити да је тежиште исхода у претходна два разреда било на безбедном понашању и преузимању личне одговорности ученика за понашање у саобраћају. У седмом разреду тежиште је на саобраћајним средствима која се користе и њиховим најважнијим подсистемима (погонски, преносни, управљачки и кочиони). У	Праћењем ангажованости и заинтересованости за предмет, успешност у решавању електронских тестова и вежби, примена правила и прописа из области саобраћаја. - Одговарањем на различите теме ученици негују врлине и позитивне вредносне системе -Многобројним примерима ученици евалуирају своје знање	компентенција за учење комуникација одговоран однос према околини одговоран однос према здрављу рад са подацима и информацијама решавање проблема сарадња дигитална компетенција	Географија: Саобраћај: друмски, железнички, Водени, Ваздушни

			складу са исходима ову област треба реализовати у два корака. У првом кораку фокус је на основним деловима саобраћајних средстава и њиховим најважнијим подсистемима друмског саобраћаја са безбедносног аспекта. Уз помоћ мултимедије упознати ученике са машинама и њиховим главним карактеристикама спољашњег (бицикли, мопеди/мотоцикли, аутомобили, камиони, аутобуси, возови, бродови, авиони) и унутрашњег транспорта (дизалице, виљушкари, транспортери, лифтови). При реализацији ових садржаја посебно назначити наведене подсистеме код бицикла, мопеда и аутомобила. Оспособити ученике да самостално провере и подесе техничку исправност бицикла (управљачки, преносни и кочиони систем, пнеуматике, висину седишта, осветљење и др.) и демонстрирају поступке одржавања бицикла			
3.	**ТЕХНИЧКА И ДИГИТАЛНА ПИСМЕНОСТ**	12	- Фронтални, индивидуални ,групни (упару) - Различитим методама,подстичући истраживачки начин рад Потребно је упознати и оспособити ученике за ортогонално и просторно представљање предмета и коришћење рачунарских апликација за CAD. У оквиру апликације ученици најпре креирају модел користећи 2D приказ на основу података које читају са техничког цртежа. Коришћењем 3D модела ученици активирају основне технике дизајна са циљем самосталног креирања техничког цртежа у складу са	Праћењем ангажованости и заинтересованости за предмет, успешност у изради техничких цртежа, правилно коришћење прибора за цртање, правилно котирање, цртање са потребном врстом линија, примена правила котирања, размере, ...	компентенција за учење комуникација одговоран однос према околини одговоран однос према здрављу рад са подацима и информацијама решавање проблема сарадња дигитална компетенција	Математика: Геометрија . Тачка, права. раван. Размера Информатика : компјутерска графика, програми за цртање: Пеинт Рачунарске компоненте.

			стандардима. Креирати вежбу у оквиру које ученици анализирају елемент сложеније геометрије, израђују модел користећи CAD и рендерују га. Ученике треба упознати са наменом основних електронских компоненти рачунара и осталих ИКТ уређаја. Уколико временски оквир дозвољава, ученике упознати и са начином функционисања појединих компоненти, али на елементарном нивоу препоручено коришћењем рачунарских симулација и анимација. Код ученика треба развити свест о значају коришћења рачунарске технике у апаратима, уређајима и производним процесима и објаснити појам и улогу интерфејса у управљању и контроли. Уколико школа поседује одговарајућу опрему, реализовати вежбе у којима ће ученици управљати моделом користећи рачунар и интерфејс или исту активност реализујте коришћењем рачунарских симулација Ученицима објаснити да се почетак развоја вештачке интелигенције везује за прве рачунаре и роботизоване машине. Каснијим усавршавањем ИКТ-а, роботике, мехатронике и других наука, све више се развијала и област вештачке интелигенције. Објаснити ученицима термин – „машинско учење” (machine learning) који се везује за вештачку интелигенцију. Машинско учење је подобласт вештачке интелигенције чији је циљ конструисање алгоритама и рачунарских система који су способни да се адаптирају на нове ситуације и уче на бази искуства.			Примена рачунара (области примене...)

4.	**РЕСУРСИ И ПРОИЗВОДЊА**	18	- Фронтални, индивидуални ,групни (упару) - Различитим методама,подстичући истраживачки начин рад Уз практичне примере и реалне моделе навести ученике да закључе који се материјали најчешће користе у машинству и због којих њихових својстава. Демонстрирати правилно коришћење прибора за мерење и контролу у машинству и реализовати практичне вежбе са истима. Објаснити улогу елемената машина и механизама и демонстрирати њихов рад на моделу или путем рачунарске симулације. Потребно је увести ученике у карактеристике обраде материјала који се користе у машинству, практично демонстрирати операције и реализовати једноставну вежбу водећи рачуна о безбедности ученика. Илустровати савремене технологије обраде материјала и по могућности организовати посету производном погону који их користи. Упознати ученике са савременим производним машинама у машинској индустрији и значајем њихове примене у појединачној и серијској производњи.	Комбиновање различитих врста дидактичког материјала: илустрација, паноа, презентација, увођење ученика у главне појмове ресура (извора енергије). Комбиновање различитих врста дидактичког материјала: -Ученици подстичу своју стваралачку моћ и развијају кретивност -Одговарањем на различите теме ученици негују врлине и позитивне вредносне системе -Многобројним примерима ученици евалуирају своје знање -Ученици практично примењују усвојена теоријска знања о материјалима, начинима обраде и редоследу операција. -Самостално примењују правила и процедуре у складу са принципима безбедности на раду Преглед свеске. Самоевалуација и евалуација	компентенција за учење комуникација одговоран однос према околини одговоран однос према здрављу рад са подацима и информацијама решавање проблема сарадња дигитална компетенција	Физика: Облици кретања, Пут, Брзина, Време. Математика: Мерење, Геометријско цртање Хемија: Састав материје Географија: рудна богатства
5.	**КОНСТРУКТОРСКО МОДЕЛОВАЊЕ**	26	- Фронтални, индивидуални ,групни (упару) - Различитим методама,подстичући истраживачки начин рад . Садржаје треба реализовати кроз	-Одговарањем на различите теме ученици негују врлине и позитивне вредносне системе	компентенција за учење комуникација одговоран однос према околини	

			ученичке пројекте, од графичког представљања замисли, преко планирања, извршавања радних операција, маркетинга до процене и вредновања. Наставити са алгоритамским приступом у конструкторском моделовању посебно у приступу развоја техничког стваралаштва Ова тема се односи на израду модела разних машина и уређаја који су засновани на основним елементима и принципима рада машина и механизама (елементима за везу, за пренос снаге и кретања, специјални елементи). То се односи на моделовање производних машина, саобраћајних средстава, транспортних машина и уређаја, претварача енергије и др.	-Многобројним примерима ученици евалуирају своје знање -Ученици практично примењују усвојена теоријска знања о материјалима, израђују техничку документацију, планирају и реализују сопствени производ -Самостално примењују правила и процедуре у складу са принципима безбедности –примењују прецизност у изради модела од папира/картона и других лако обрадивих материјала.	одговоран однос према здрављу рад са подацима и информацијама решавање проблема сарадња дигитална компетенција	Информатика : компјутерска графика, програми за цртање: Пеинт Рачунарске компоненте. Примена рачунара (области примене...)

Активности у наставном процесу	
Активности ученика	**Активности наставника**
Активностима као што су разговор, слушање, описивање, експериментисање, посматрање, уочавање, израда практичног рада, стварање стварање, истраживање, планирање, представљање, унапређивање, ученициПажљиво прате излагање анставника и својих другова, аргументовано и са уважавањем се укључује у дискусије и износи своја мишљења, планира своје учење и напредак, процењује свој и рад својих другова, проналази начине за решавање проблема, истражује различите изворе знања, повезује нова са ранијим знањима и искуством, учествује у различитим наставним и ваннаставним активностима и пројектима...	Наставник је организатор и реализатор наставе, партнер у комуникацији, мотивише ученика, праћење практичног рада, праћење постигнућа ученика.. Пажљиво планира и припрема наставу, проверава претходна знања и искуства ученика, реализује и води настани процес, помаже ученицима да поставе циљеве и задатке, помаже ученицима у процесу учења и решавања задатака, прати и пружа подршку, подстиче ученике на стваралачко истраживање, подстиче сарадњу и тимски рад, помаже ученицима да превазиђу неочекиване проблеме и ситуације током учења, самостално и заједно са ученицима вреднује процес и резултате наставе, вреднује резултате сопственог рада (рефлективни практичар)...

ПРОГРАМ НАСТАВЕ И УЧЕЊА ЗА ПРЕДМЕТ: ИНФОРМАТИКА И РАЧУНАРСТВО
РАЗРЕД: СЕДМИ
НЕДЕЉНИ ФОНД: 1
ГОДИШЊИ ФОНД: 36

Програм наставе и учења објављен је у *„Службеном гласнику Републике Србије – Просветном гласнику“,* број 5 од 27.5.2019. године. Примењује се од школске 2020/2021 године.

Уџбеници и друга литература за наставу(назив, аутор, издавач, година издања): Информатика и рачунарство за седми разред основне школе, Џон Ендру Биос, Дата Статус, 2020

Циљ учења Информатике и рачунарства је оспособљавање ученика за управљање информацијама, безбедну комуникацију у дигиталном окружењу, креирање дигиталних садржаја и рачунарских програма за решавање различитих проблема у друштву које се развојем дигиталних технологија брзо мења.

Редни број теме	**Наставна тема**	**Број часова по теми**	**Начини и поступци за остваривање програма (по областима/темама)**	**Начин провере остварености планираних исхода**	**Међупредметне компетенције које се могу развијати**	**Међупредметно повезивање (навести предмет и садржај корелације)**
1.	ИКТ	11	Ученици треба да пронађу и отворе документ у Ворду, да прочитају текст и логички га уреде, доделе му одговарајуће стилове, идеално до 3 нивоа дубине. Наставник треба да представи технику израде прегледа садржаја текстуалног документа, а ученици да је примене на документу који су логички структурирали. На овај начин, ученици се осврћу на раније научено смислено користећи нову технику израде прегледа садржаја текстуалног документа. У делу креирања и обраде дигиталне слике, ученицима треба објаснити карактеристике векторског и растерског представљања слике на рачунару. Представити RGB и CMYK палете боја, указати на везу избора палете у односу на намену: RGB – за приказивање на дигиталном уређају или на интернету, односно CMYK палете боја за припрему за штампање. још једном подсетити ученике на појам пиксел, те однос	• Практичне вежбе на рачунару • Усмени одговори • Активности на часу • Евалуације • Домаћи задатак • Квиз	1) компетенција за учење; 2) одговорно учешће у демократском друштву; 3) естетичка компетенција; 4) комуникација; 5) одговоран однос према околини; 6) одговоран однос према здрављу; 7) предузимљивост и оријентација ка предузетништву; 8) рад са подацима и информацијама; 9) решавање проблема; 10) сарадња; 11) дигитална компетенција.	Српски језик и књижевност (правопис, композиција) Ликовна култура (простор и композиција)

			квалитета слике и резолуције. Наставити рад на креирању растерске графике. Увести појам и сврху слојева. Представити алате за селекцију и основне корекције дигиталних слика Показати основне геометријске трансформације над сликом. Упознати ученике са карактеристикама радног окружења одабраног програма за креирање и обраду векторске графике. Представити карактеристике формата слике gif. Објаснити поступак чувања и приказа анимација.			
2.	Дигитална писменост	5	Укратко представити значење појмова: DNS, IP URL World Wide Web. Објаснити појам хипервезе (hyperlink) и хипертекста (hypertext). Представити интернет сервис електронска пошта (е-маил). Посебну пажњу посветити правилима која важе у писаној електронској комуникацији а која подстичу стицање добрих навика код ученика.	• Практичне вежбе на рачунару • Усмени одговори • Активности на часу • Евалуације • Домаћи задатак • Квиз	1) компетенција за учење; 2) одговорно учешће у демократском друштву; 3) естетичка компетенција; 4) комуникација; 5) одговоран однос према околини; 6) одговоран однос према здрављу; 7) предузимљивост и оријентација ка предузетништву; 8) рад са подацима и информацијама; 9) решавање проблема; 10) сарадња; 11) дигитална компетенција.	Техника и технологија (техничка и дигитална писменост)
3.	Рачунарство	18	Упознати ученике са библиотеком за 2Д графику и начином инсталације. Увести појам координатног система прозора, описати сличности и разлике у односу на	• Практичне вежбе на рачунару	1) компетенција за учење; 2) одговорно учешће у	Ликовна култура (простор и композиција)

			традиционални координатни систем који се користи у математици. Увести начине задавања боја (именоване боје, боје задате помоћу три броја у RGB систему). Објаснити и демонстрирати исцртавање следећих основних примитива: ─ дуж, ─ испуњен и уоквирен правоугаоник, ─ круг и кружница. Описати и демонстрирати поступак примене ових облика у цртању мало сложенијих цртежа, као и технику исписа текста на екрану, на датој позицији и са одабраним фонтом. Приказати генерисање насумичних бројева и употребу насумично генерисаних бројева на цртање насумично распоређених облика и насумични избор боја. Ако наставник процени могуће је урадити пројекте попут програмирања анимација и једноставних рачунарских игара.	• Усмени одговори • Активности на часу • Евалуације • Домаћи задатак • Квиз	демократском друштву; 3) естетичка компетенција; 4) комуникација; 5) одговоран однос према околини; 6) одговоран однос према здрављу; 7) предузимљивост и оријентација ка предузетништву; 8) рад са подацима и информацијама; 9) решавање проблема; 10) сарадња; 11) дигитална компетенција.	Математика (Питагорина теорема, многоугао, круг)
4.	Пројектна настава	2	Ученици заједно са наставником пролазе кроз све фазе рада на пројектном задатку, при чему наставник наглашава сваки корак, објашњава, иницира дискусију и предлаже решења. Посебну пажњу посветити развоју међупредметних компетенција, подстицању иницијативе и креативности, успостављању сарадничких и вредносних ставова код ученика. Пројектни задаци подразумевају корелацију и сарадњу са наставницима осталих предмета. Наставни пројекат подразумева програмирање у текстуалном програмском језику или адаптацију унапред датог програма у циљу решавања пројектног задатка. За реализацију наставног пројекта могуће је користити рачунар или други програмабилни физички уређај. Теме наставног пројекта треба осмислити тако	• Практичне вежбе на рачунару • Усмени одговори • Активности на часу • Евалуације • Домаћи задатак • Квиз	1) компетенција за учење; 2) одговорно учешће у демократском друштву; 3) естетичка компетенција; 4) комуникација; 5) одговоран однос према околини; 6) одговоран однос према здрављу; 7) предузимљивост и оријентација ка предузетништву; 8) рад са подацима и информацијама; 9) решавање проблема;	Српски језик и књижевност (правопис, композиција) Ликовна култура (простор и композиција) Техника и технологија (техничка и дигитална писменост) Математика (Питагорина теорема, многоугао, круг)

			да подржавају функционализацију знања ученика стечених учењем различитих предмета.		10) сарадња; 11) дигитална компетенција.	

Активности у наставном процесу	
Активности ученика	**Активности наставника**
Пажљиво прате излагање анставника и својих другова, аргументовано и са уважавањем се укључује у дискусије и износи своја мишљења, планира своје учење и напредак, процењује свој и рад својих другова, проналази начине за решавање проблема, истражује различите изворе знања, повезује нова са ранијим знањима и искуством, учествује у различитим наставним и ваннаставним активностима и пројектима, цртају, израђују моделе...	Пажљиво планира и припрема наставу, проверава претходна знања и искуства ученика, реализује и води настани процес, помаже ученицима да поставе циљеве и задатке, помаже ученицима у процесу учења и решавања задатака, прати и пружа подршку, подстиче ученике на стваралачко истраживање, подстиче сарадњу и тимски рад, помаже ученицима да превазиђу неочекиване проблеме и ситуације током учења, самостално и

ПРОГРАМ НАСТАВЕ И УЧЕЊА ЗА ПРЕДМЕТ: ФИЗИЧКО И ЗДРАВСТВЕНО ВАСПИТАЊЕ
РАЗРЕД: Седми
НЕДЕЉНИ ФОНД: 3
ГОДИШЊИ ФОНД: 108 часова

Програм наставе и учења објављен је у *„Службеном гласнику Републике Србије – Просветном гласнику“,* број 5 од 27.5.2019. године. Примењује се од школске 2020/2021 године.

Уџбеници и друга литература за наставу(назив, аутор, издавач, година издања):

Циљ учења предмета *Физичко и здравствено васпитања* је да ученик унапређује физичке способности, моторичке вештине и знања из области физичке и здравствене културе, ради очувања здравља и примене правилног и редовног физичког вежбања у савременим условима живота и рада.

Редни број теме	**Наставна тема**	**Број часова по теми**	**Начини и поступци за остваривање програма (по областима/темама)**	**Начин провере остварености планираних исхода**	**Међупредметне компетенције које се могу развијати**	**Међупредметно повезивање (навести предмет и садржај корелације)**
1	Атлетика	**14**	Метод живе речи,метод демонстације и метод практичног рада	Редовна настава, обавезне физичке активности Кроз активности у Дечијој и Спортској недељи Кросевима (јесењи и пролећни) Такмичењем (унутар одељења и међуодељењским)	Компетенциија за учење, естетичка компетенција, комуникација, одговоран однос према здрављу решавање проблема, сарадња, рад са подацима и информацијама, дигиталне компетенције, одговоран однос према околини, естетичка	ФИЗИКА: -кретање (врсте кретања,брзина, убрзање,гравитација) -сила и убрзање (убрзање, отпор средине)

					компетенција.	
2	Гимнастика	**14**	Метод живе речи,метод демонстације и метод практичног рада	Поделом ученика према полу , према нивоу усвојености вежби из претходног разред и њиховим способностима.	Компетенциија за учење, естетичка компетенција, комуникација, одговоран однос према здрављу решавање проблема, сарадња, рад са подацима и информацијама, дигиталне компетенције, одговоран однос према околини, естетичка компетенција.	ФИЗИКА: -кретање (врсте кретања,брзина, убрзање,гравитација) -сила и убрзање (убрзање, отпор средине)
3	Основе тимских и спортских игара	**56**	Метод живе речи,метод демонстације и метод практичног рада - метод игре	Применом одговарајућих метода, облика и форми рада Вежбањем у сали, школском дворишту и на отвореном игралишту за мали фудбал и рукомет, одбојку, вежбање у сали уз музичку пратњу. Коришћењем станица, чувањем , помагањем.	Компетенциија за учење, естетичка компетенција, комуникација, одговоран однос према здрављу решавање проблема, сарадња.	МАТЕМАТИКА: - бројање - збрајање - мерење - евидентирање резултата
4	Ритмика и плес	**4**	Метод живе речи,метод демонстације и метод практичног рада	Применом одговарајућих метода, облика и форми рада Вежбањем у сали, учионици, школском дворишту;	Компетенциија за учење, естетичка компетенција, комуникација, одговоран однос према здрављу решавање проблема, сарадња, рад са подацима и информацијама, дигиталне компетенциј	ЛИКОВНА КУЛТУРА: -просторно обликовање -правилан и неправилан ритам МУЗИЧКА КУЛТУРА - Темпо кретања, - Изражајност, складност кординација покрета, кретања
5	Полигони Тестирање и мерење	**20**	Метод живе речи,метод демонстације и метод практичног рада	Применом одговарајућих метода, облика и форми рада	Компетенција за учење, естетичка компетенција, комуникација, одговоран однос према здрављу решавање	МАТЕМАТИКА: - бројање - збрајање - мерење - евидентирање резултата

					проблема, сарадња.	

Активности у наставном процесу	
Активности ученика	**Активности наставника**
Упоређивање сопствених резултата тестирања са вредностима за свој узраст -развијање моторичких способности применом вежбања из Атлетике -да схвате вредност спортске гимнастике за сопствени развој -одржавају равнотежу у различитим кретањима,изводе ротације тела -вежбање на различитим справама и реквизитима -изводе елементе кошаркашке,рукометне,одбојкашке и технике футсала -примењује основна правила спортских игара -примењује основне елементе тактике у нападу и одбрани -учествује на унутар одељенским такмичењима	Примена Националне батерије тестова за праћење физичког развоја -демонстрација свих атлетских дисциплина -организација рада -обезбеђење вежбалишта и реквизита -демонстрација свих вежби на справама и тлу -обезбеђење справа -помоћ и асистенција приликом извођења вежби -демонстација елемената технике и тактике свих спортских игара -суђење -обезбеђење простора и реквизита за такмичење

ИЗБОРНИ ПРОГРАМИ

ПРОГРАМ НАСТАВЕ И УЧЕЊА ЗА ПРЕДМЕТ: Грађанско васпитање
РАЗРЕД: седми
НЕДЕЉНИ ФОНД: 1
ГОДИШЊИ ФОНД: 36

Програм наставе и учења објављен је у *„Службеном гласнику Републике Србије – Просветном гласнику“,* број 5 од _27.5.2019. године. Примењује се од школске 2020/2021 године.

Уџбеници и друга литература за наставу(назив, аутор, издавач, година издања): Приручник за наставнике грађанског васпитања у другом циклусу основног образовања и васпитања мисија ОЕБС-а у Србији, мр Дејан Бошковић, Елеонора Влаховић, др Тања Игњатовић, Завод 2019.

Циљ учења Грађанског васпитања је да ученик изучавањем и практиковањем основних принципа, вредности и процедура грађанског друштва постане свестан својих права и одговорности, осетљив за потребе других и спреман да активно делује у заједници.

Редни број теме	**Наставна тема**	**Број часова по теми**	**Начини и поступци за остваривање програма (по областима/темама)**	**Начин провере остварености планираних исхода**	**Међупредметне компетенције које се могу развијати**	**Међупредметно повезивање (навести предмет и садржај корелације)**
1.	ЉУДСКА ПРАВА	6	Развијање ставова и вредности код ученика, њихово оспособљавање за успешно задовољавање сопствених потреба и	-сви часови реализују се кроз радионице	- компетенција за учење - одговорно учешће у демократском друштву - комуникација	српски језик – Покондирена тиква, ј. Ј. Змај Јутутунска јухаха, Р. Домановић Вођа, Б . Нушић Власт, географија, историја –

			интереса, развијање потенцијала уз поштовање других особа, њиховог идентитета и уважавање њихових потреба и интереса.		- рад са подацима и информацијама -решавање проблема - сарадња	република, устав револуција, људска права, народна скупштина, информатика и рачунарство.
2.	ДЕМОКРАТСКО ДРУШТВО	7	Развијање ставова и вредности код ученика, њихово оспособљавање за успешно задовољавање сопствених потреба и интереса, развијање потенцијала уз поштовање других особа, њиховог идентитета и уважавање њихових потреба и интереса.	-сви часови реализују се кроз радионице -тимски рад -израда паноа -размена на нивоу велике групе -рад у малим групама	- компетенција за учење - одговорно учешће у демократском друштву - комуникација - рад са подацима и информацијама -решавање проблема - сарадња	
3.	ПРОЦЕСИ У СВРЕМЕНОМ СВЕТУ	9	Развијање ставова и вредности код ученика, њихово оспособљавање за успешно задовољавање сопствених потреба и интереса, развијање потенцијала уз поштовање других особа, њиховог идентитета и уважавање њихових потреба и интереса.	-сви часови реализују се кроз радионице -рад у малим	- компетенција за учење - одговорно учешће у демократском друштву - комуникација - рад са подацима и информацијама -решавање проблема - сарадња	
4.	ГРАЂАНСКИ АКТИВИЗАМ	14	Развијање ставова и вредности код ученика, њихово оспособљавање за успешно задовољавање сопствених потреба и интереса, развијање потенцијала уз поштовање других особа, њиховог идентитета и уважавање њиховихпотреба и интереса.	-информисање -рад на текстовима -прилози са интернета	- компетенција за учење - одговорно учешће у демократском друштву - комуникација - рад са подацима и информацијама -решавање проблема - сарадња	

Активности у наставном процесу	
Активности ученика	**Активности наставника**
Пажљиво прате излагање анставника и својих другова, аргументовано и са уважавањем	Пажљиво планира и припрема наставу, проверава претходна знања и

се укључује у дискусије и износи своја мишљења, планира своје учење и напредак, процењује свој и рад својих другова, проналази начине за решавање проблема, истражује различите изворе знања, повезује нова са ранијим знањима и искуством, учествује у различитим наставним и ваннаставним активностима и пројектима.	искуства ученика, реализује и води настани процес, помаже ученицима да поставе циљеве и задатке, помаже ученицима у процесу учења и решавања задатака, прати и пружа подршку, подстиче ученике на стваралачко истраживање, подстиче сарадњу и тимски рад, помаже ученицима да превазиђу неочекиване проблеме и ситуације током учења, самостално и заједно са ученицима вреднује процес и резултате наставе, вреднује резултате сопственог рада (рефлективни практичар)...

ПРОГРАМ НАСТАВЕ И УЧЕЊА ЗА ПРЕДМЕТ: ВЕРСКА НАСТАВА (Православни катихизис)
РАЗРЕД: 7.
НЕДЕЉНИ ФОНД: 1
ГОДИШЊИ ФОНД: 36

Програм наставе и учења објављен је у *„Службеном гласнику Републике Србије – Просветном гласнику“,* број 11 од 19.8.2016. године. Примењује се од 1.9.2016.године.

Уџбеници и друга литература за наставу(назив, аутор, издавач, година издања): „Радна свеска за верску наставу за 7.разред“, Ваљевска Епархија, Принтекс, Ваљево 2016.

Циљ учења верске наставе јесте да се њоме посведоче садржај вере и духовно искуство традиционалних цркава и религијских заједница које живе и делују на нашем животном простору, да се ученицима пружи целовит религијски поглед на свет и живот и да им се омогући слободно усвајање духовних и животних вредности цркве или заједнице којој историјски припадају, односно чување и неговање сопственог верског и културног идентитета. Ученици треба да упознају веру и духовне вредности сопствене, историјски дате цркве или верске заједнице у отвореном и толерантном дијалогу, уз уважавање других религијских искустава и филозофских погледа, као и научних сазнања и свих позитивних искустава и достигнућа човечанства.

Редни број теме	Наставна тема	Број часова по теми	Начини и поступци за остваривање програма (по областима/темама)	Начин провере остварености планираних исхода	Међупредметне компетенције које се могу развијати	Међупредметно повезивање (навести предмет и садржај корелације)
1.	**Увод**	**1**	Катихизација као литургијска делатност- заједничко је дело катихете (вероучитеља) и његових ученика. Катихета (вероучитељ) би требало стално да има науму да катихеза не постоји ради гомилања информација („знања о вери“), већ као настојање да се учење и искуство Цркве	Евалуацију наставе (процењивање успешности реализације наставе и остварености задатака и исхода наставе) наставник ће остварити на два начина: -процењивањем	Комуникација, сарадња, компетенција за учење, одговорно учешће у друштву,верским слободама, естетичка компетенција,	Српски језик и књижевност - област Језичка култура и књижевност Ликовна култура – област Ликовна култура и окружење Музичка култура – област Слушање музике Грађ. васпитање - област Процеси у савременом свету Географија – област

			лично усвоје и спроведу у живот кроз слободно учешће у богослужбеном животу Цркве. На почетку сваке наставне теме ученике би требало упознати са циљевима и исходима наставе, садржајима по темама, начином остваривања програма рада, као и са начином вредновања њиховог рада. Уводне часове требало би осмислити тако да допринесу међусобном упознавању ученика, упознавању ученика с циљевима, исходима, наставним садржајима, али и тако да наставник стекне почетни увид у то каквим предзнањима и ставовима из подручја Православног катихизиса, група располаже. Реализација програма требало би да се одвија у складу с принципима савремене активне наставе, која својом динамиком подстиче ученике на истраживачки и проблемски приступ садржајима тема. У току реализације стављати нагласак више на доживљајно и формативно, а мање на сазнајно и информативно. Квалитет наставе се постиже када се наставни садржаји реализују у складу са савременим педагошким захтевима у погледу употребе	реакције ученика или прикупљањем коментара ученика путем анкетних евалуационих листића; -провером знања које ученици усвајају на часу и испитаивањем ставова; А и непосредним описним оцењивањем ученика кроз: -усмено испитивање; -писмено испитивање; -посматрање понашања ученика;	одговоран однос према околини, одговоран однос према здрављу.	Азија и Европа Биологија – област Порекло и разноврсност живота Историја – област Основи проучавања прошлости Физика – област Сила и кретање и Механички рад и енергија, снага
2.	**Богопознање**	**5**		Евалуацију наставе (процењивање успешности реализације наставе и остварености задатака и исхода наставе) наставник ће остварити на два начина: -процењивањем реакције ученика или прикупљањем коментара ученика путем анкетних евалуационих листића; -провером знања које ученици усвајају на часу и испитаивањем ставова; А и непосредним описним оцењивањем ученика кроз: -усмено испитивање; -писмено испитивање;	Комуникација, сарадња, компетенција за учење, одговорно учешће у друштву,верским слободама, естетичка компетенција, одговоран однос према околини, одговоран однос према здрављу.	Српски језик и књижевност - област Језичка култура и књижевност Ликовна култура – област Ликовна култура и окружење Музичка култура – област Слушање музике Грађ. васпитање - област Процеси у савременом свету Географија – област Азија и Европа Биологија – област Порекло и разноврсност живота Историја – област Основи проучавања прошлости Физика – област Сила и кретање и Механички рад и енергија, снага

			разноврсних метода, облика рада и наставних средстава. Имаући у виду захтеве наставног програма и могућности транспоновања наставног садржаја у педагошко дидактичка решења, наставник би требало да води рачуна и о психолошким чиниоцима извођења наставе – узрасту ученика, нивоу психофизичког развоја, интересовањима, склоностима, способностима и мотивацији ученика. У остваривању савремене наставе наставе наставник је извор знања, креатор, организатор и координатор ученичких активности у наставном процесу. Настава је успешно реализована ако је ученик спреман да Цркву схвати као простор за остваривање своје личности кроз заједничарење са ближњима и Тројичним Богом који постаје извор и пуноћа његовог живота.	-посматрање понашања ученика;		
3.	**Символ вере**	**6**		Евалуацију наставе (процењивање успешности реализације наставе и остварености задатака и исхода наставе) наставник ће остварити на два начина: -процењивањем реакције ученика или прикупљањем коментара ученика путем анкетних евалуационих листића; -провером знања које ученици усвајају на часу и испитаивањем ставова; А и непосредним описним оцењивањем ученика кроз: -усмено испитивање; -писмено испитивање; -посматрање понашања ученика;	Комуникација, сарадња, компетенција за учење, одговорно учешће у друштву,верским слободама, естетичка компетенција, одговоран однос према околини, одговоран однос према здрављу.	Српски језик и књижевност - област Језичка култура и књижевност Ликовна култура – област Ликовна култура и окружење Музичка култура – област Слушање музике Грађ. васпитање - област Процеси у савременом свету Географија – област Азија и Европа Биологија – област Порекло и разноврсност живота Историја – област Основи проучавања прошлости Физика – област Сила и кретање и Механички рад и енергија, снага
4.	**Светотајински живот Цркве**	**11**		Евалуацију наставе (процењивање успешности реализације наставе и остварености задатака и исхода наставе) наставник ће остварити на два начина: -процењивањем реакције ученика или прикупљањем	Комуникација, сарадња, компетенција за учење, одговорно учешће у друштву,верским слободама, естетичка компетенција, одговоран однос према околини,	Српски језик и књижевност - област Језичка култура и књижевност Ликовна култура – област Ликовна култура и окружење Музичка култура – област Слушање музике Грађ. васпитање - област Процеси у савременом свету Географија – област Азија и Европа Биологија – област

				коментара ученика путем анкетних евалуационих листића; -провером знања које ученици усвајају на часу и испитаивањем ставова; А и непосредним описним оцењивањем ученика кроз: -усмено испитивање; -писмено испитивање; -посматрање понашања ученика;	одговоран однос према здрављу.	Порекло и разноврсност живота Историја – област Основи проучавања прошлости Физика – област Сила и кретање и Механички рад и енергија, снага
5.	**Српска Црква кроз векове**	**11**		Евалуацију наставе (процењивање успешности реализације наставе и остварености задатака и исхода наставе) наставник ће остварити на два начина: -процењивањем реакције ученика или прикупљањем коментара ученика путем анкетних евалуационих листића; -провером знања које ученици усвајају на часу и испитаивањем ставова; А и непосредним описним оцењивањем ученика кроз: -усмено испитивање; -писмено испитивање; -посматрање понашања ученика;	Комуникација, сарадња, компетенција за учење, одговорно учешће у друштву,верским слободама, естетичка компетенција, одговоран однос према околини, одговоран однос према здрављу.	Српски језик и књижевност - област Језичка култура и књижевност Ликовна култура – област Ликовна култура и окружење Музичка култура – област Слушање музике Грађ. васпитање - област Процеси у савременом свету Географија – област Азија и Европа Биологија – област Порекло и разноврсност живота Историја – област Основи проучавања прошлости Физика – област Сила и кретање и Механички рад и енергија, снага

6.	**Евалуација**	**2**		Евалуацију наставе (процењивање успешности реализације наставе и остварености задатака и исхода наставе) наставник ће остварити на два начина: -процењивањем реакције ученика или прикупљањем коментара ученика путем анкетних евалуационих листића; -провером знања које ученици усвајају на часу и испитаивањем ставова; А и непосредним описним оцењивањем ученика кроз: -усмено испитивање; -писмено испитивање; -посматрање понашања ученика;	Комуникација, сарадња, компетенција за учење, одговорно учешће у друштву,верским слободама, естетичка компетенција, одговоран однос према околини, одговоран однос према здрављу.	Српски језик и књижевност - област Језичка култура и књижевност Ликовна култура – област Ликовна култура и окружење Музичка култура – област Слушање музике Грађ. васпитање - област Процеси у савременом свету Географија – област Азија и Европа Биологија – област Порекло и разноврсност живота Историја – област Основи проучавања прошлости Физика – област Сила и кретање и Механички рад и енергија, снага

Активности у наставном процесу

Активности ученика	**Активности наставника**
Ученици: - читају задате текстове -осликавају задате садржаје -усвајају мелодије и изводе исте -активно учествују у раду -савладавају исходе наставних јединица и наставних тема и у стању су да их повезују -постављају питања -исказују своје ставове и показују адекватно понашање -врше корелацију са осталим предметима кроз усмени, писани и уметнички рад	Наставник: -осмишљава и методички представља материјал за учење -подстиче ученике на активности -одговара на питања -истиче исходе наставне јединице и повезује их -врши корелацију са одговарајућим предметима - даје упутства, смернице и препоруке за савладавање наставних јединица - по потреби даје додатна упутства за учење и рад -непосредно описно оцењивањује ученике кроз усмено испитивање и посматрање понашања ученика -процењује реакције ученика или прикупља и записује коментаре -провера знања које ученици усвајају на часу и испитује ставове

	-анализира показано знање, ставове и понашање

ПРОГРАМ НАСТАВЕ И УЧЕЊА ЗА ПРЕДМЕТ: ФРАНЦУСКИ ЈЕЗИК
РАЗРЕД: 7.
НЕДЕЉНИ ФОНД: 2
ГОДИШЊИ ФОНД: 72

Програм наставе и учења објављен је у *„Службеном гласнику Републике Србије – Просветном гласнику“,* број __5___од __2019.___ године. Примењује се од ___2020/2021. године.

Уџбеници и друга литература за наставу (назив, аутор, издавач, година издања): Nouveau Pixel 3, француски језик за 7.разред основне школе, трећа година учења, Колет Жиб, Дата Статус, 2020, радна свеска Nouveau Pixel 3, француски језик за 7.разред основне школе, трећа година учења,Патрисија Робер, Дата Статус, 2020.

Циљ учења Страног језика у основном образовању и васпитању јесте да се ученик усвајањем функционалних знања о језичком систему и култури и развијањем стратегија учења страног језика оспособи за основну усмену, а од трећег разреда и писану комуникацију, и да стекне позитиван однос према другим језицима и културама, као и према сопственом језику и културном наслеђу.

Редни број теме	Наставна тема	Број часова по теми	Начини и поступци за остваривање програма (по областима/темама)	Начин провере остварености планираних исхода	Међупредметне компетенције које се могу развијати	Међупредметно повезивање (навести предмет и садржај корелације)
Unité 0	**APPRENDS AVEC LES AUTRES**	**3**	– циљни језик употребљава се у учионици у добро осмишљеним контекстима – говор наставника прилагођен је узрасту и знањима ученика; –социјална интеракција -Групно или индивидуално решавање проблема, -употреба разног дидактичког материјала (картице, сличице, предмети из учионице, коцкице, садржај са сајта TV 5 monde, Francais facile...)	-ситуациони задаци -Посматрање и праћење, евиденција активности (педагошка свеска) -усмена и писмена провера кроз задатке. -краће писане провере -усмено одговарање -читање -игра улога -мини пројекти -рецитовање -излагање на дату тему -ученик у улози наставника-медијатора	Одговорно учешће у демократском друштву Комуникација Одговоран однос према здрављу Решавање проблема	Грађанско васпитање (учење са другима, коришћење слободног времена)
Unité 1	**RESTE EN FORME**	**9**	-Прилагођавање тежине задатака у вези са разумевањем говора	-ученик у улози наставника-медијатора -краће писане провере	Естетичка компетенција Одговоран однос	Физичко васпитање (спорт, гимнастика, такмичење, ферплеј),

			-Прављење презентација – читање писаног текста пред публиком; -употреба разног дидактичког материјала (картице, сличице, предмети из учионице, коцкице, садржај са сајта TV 5 monde, Francais facil...) -Циклично понављање – попуњавање формулара (пријава за курс,чланске карте за спортски клуб, налепнице нпр. за пртљаг); –Коришћење игре, драмског израза, ликовног израза.	-усмено одговарање -читање -игра улога -мини пројекти -рецитовање -излагање на дату тему	према околини Компетенција за учење,	грађанско васпитање (прихватање пораза, тимска игра, сарадња са вршњацима)
Unité 2	**PROFITE DE TES LOISIRS**	**10**	– Упућивање ученика у законитости усменог и писаног кода и њиховог међусобног односа; -Увошење граматичких садржаја кроз разноврсне контекстуализоване примере у складу са нивоом, а без детаљних граматичких објашњења, осим, уколико ученици на њима не инсистирају. – рад на пројекту као задатку који остварује корелацију са другим предметима –Коришћење познатих граматичких структура. -употреба разног дидактичког материјала (картице, сличице, предмети из учионице, коцкице, садржај са сајта TV 5 monde, Francais facil...) -Учествовање у мануелним активностима (израда паноа, презентација, зидних новина,	-ученик у улози наставника-медијатора -краће писане провере -усмено одговарање -читање -игра улога -мини пројекти -излагање на дату тему -ситуациони задаци	Сарадња Дигитална компетенција Естетичка компетенција Одговоран однос према околини Рад са подацима и информацијама	Српски језик (новинарство, правопис, дневне новине, недељници, интервју) Информатика (друштвене мреже, роботика, интернет у едукативој функцији)

			постера и сл.). –прилагођавање говора наставника узрасту и знањима ученика			
Unité 3	**PREPARE L'AVENIR**	**15**	-Заједничко прављење илустрованих и писаних материјала (планирање различитих активности, извештај/дневник са путовања, рекламни плакат, програм приредбе или неке друге манифестације). – одговарање на једноставна питања у вези са текстом, тачно/нетачно, вишеструки избор; – извршавање прочитаних упутстава и наредби. -Рад у паровима, малим и великим групама (мини-дијалози, игра по улогама, симулације итд.). -Вежбе слушања (повезати појмове, додати делове слике, допунити информације, селектовати тачне и нетачне исказе, утврдити хронологију и сл.). -употреба разног дидактичког материјала (картице, сличице, предмети из учионице, коцкице, садржај са сајта TV 5 monde, Francais facil...) -Повезивање звучног материјала са илустрацијом и текстом, повезивање наслова са текстом или, пак, именовање наслова.	Посматрање и праћење, евиденција активности (педагошка свеска) -краће писане провере -усмено одговарање -игра улога -мини пројекти -излагање на дату тему -ситуациони задаци	Естетичка компетенција Одговоран однос према околини Компетенција за учење, Предузимљивост и оријентација ка предузетништву	Информатика (роботика, презентација, интернет у едукативој функцији)
Unité 4	**PARTAGE DES INFORMATIONS**	**11**	-Вежбе слушања (повезати појмове, додати делове слике,	Посматрање и праћење, евиденција активности (	Сарадња Дигитална	Историја (начин становања и

			допунити информације, селектовати тачне и нетачне исказе, утврдити хронологију и сл.). -Коришћење игре примерене узрасту. -Класирање и упоређивање (по количини, облику, боји, годишњим добима, волим/не волим, компарације...). Повезивање звучног материјала са илустрацијом и текстом, повезивање наслова са текстом или, пак, именовање наслова. -употреба разног дидактичког материјала (картице, сличице, предмети из учионице, коцкице, садржај са сајта TV 5 monde, Francais facil...)	педагошка свеска) -краће писане провере -усмено одговарање -читање -игра улога -мини пројекти -излагање на дату тему -ситуациони задаци	компетенција Одговоран однос према околини Компетенција за учење,	живљења данас и некада) Српски језик (глаголски облици, новинарство, чланак,) Ликовна култура (графит, уметност или вандализам, филм, фотографија)
Unité 5	**AFFIRME-TOI**	**12**	– реализација увежбане улоге или певање. Прилагођавање читања ниву степена разумевања (Тражење глобалне информације, посебне информације, потпуне информације, скривено значење одређене поруке... – спонтана конверзација, дискусија, дебата -употреба разног дидактичког материјала (картице, сличице, предмети из учионице, коцкице, садржај са сајта TV 5 monde, Francais facil...)	-ситуациони задаци -Дебата -излагање на дату тему у одређеном лицу -употреба разног дидактичког материјала (картице, сличице) - повезати појмове, додати делове слике, допунити информације, селектовати тачне и нетачне исказе, утврдити хронологију	Одговоран однос према околини Компетенција за учење, Предузимљивост и оријентација ка предузетништву Рад са подацима и информацијама	Српски језик (глаголски облици,глаголски начин) Грађанско васпитање (квалитетно проведен распуст, пријатељство, сарадња)
Unité 6	**VOYAGE DANS UN PAYS FRANCOPHONE**	**12**	-Вежбе слушања (повезати појмове, додати делове слике, допунити информације,	Посматрање и праћење, евиденција активности (педагошка свеска)	Компетенција за учење,	Географија (егзотична острва, спорт и природа,

			селектовати тачне и нетачне исказе, утврдити хронологију и сл.). -Повезивање звучног материјала са илустрацијом и текстом, повезивање наслова са текстом или, пак, именовање наслова. -Решавање „проблем-ситуација" у разреду, тј. договори и мини-пројекти. -„Превођење" исказа у гест и геста у исказ. -употреба разног дидактичког материјала (картице, сличице, предмети из учионице, коцкице, садржај са сајта TV 5 monde, Francais facil...)	-усмена и писмена провера кроз задатке. -краће писане провере -усмено одговарање -читање -игра улога -мини пројекти -рецитовање -излагање на дату тему	Одговоран однос према околини Рад са подацима и информацијама	географски појмови, планина, котлина, река...метеорологија) Физичко васпитање (спорт и природа Биологија (Угрожене и ретке врсте биљака и животиња)

Активности у наставном процесу

Активности ученика	Активности наставника
-Слуша и реагује на команде наставника на страном језику или са аудио записа (слушај, пиши, повежи, одреди али и активности у вези са радом у учионици: цртај, сеци, боји, отвори/затвори свеску, итд.). -Ради у паровима, малим и великим групама (мини-дијалози, игра по улогама, симулације итд.). -Учествује у мануелним активностима (израда паноа, презентација, зидних новина, постера и сл.). -Повезује појмове, додаје делове слике, допуњава информације, селектује тачне и нетачне исказе, утврђује хронологију и сл.). -Игра друштвене игре примерене узрасту. -Класира и упоређује (по количини, облику, боји, годишњим добима, волим/не волим, компарације...). -Решава „проблем-ситуације" у разреду, тј. договори и мини-пројекти. -„Преводи" исказа у гест и гест у исказ. -Повезује звучни материјал са илустрацијом и текстом, повезује наслов са текстом или, пак, именује наслов. -У групи прави илустровани и писани материјал (планирање различитих активности, извештај/дневник са путовања, рекламни плакат, програм приредбе или неке друге манифестације). – уочава обележја која указују на граматичке специфичности (род, број, глаголско	– упознаје ученике са циљевима и садржајима програма, са правилима рада – упознаје их са критеријумима оцењивања по областима –одређује претходно искуство ученика, – упознаје ученике, одређује њихово претходно искуство – редовно прати рад и залагање ученика на часу – води рачуна о индивидуализованом приступу ученику – подстиче код ученика развој мишљења и разумевања – наставник упућује ученике у законитости усменог и писаног кода и њиховог међусобног односа; –има менторску улогу – негује позитивну климу у одељењу и подстицајну средину за рад и учење – охрабрује, помаже и подстиче ученике – омогућава ученицима да сами изводе закључке – подстиче ученике на учење – Инсистира на систематичности у раду и поштовању принципа и правила рада – ученике посматра као одговорне, креативне, активне учеснике у друштвеном чину;

време, лице...); – препознаје везе између група слова и гласова; – одговара на једноставна питања у вези са текстом, тачно/нетачно, вишеструки избор; – извршава прочитана упутстава и наредбе – повезује гласове и групе слова; – проналази недостајуће речи (употпуњавање низа, проналажење „уљеза", осмосмерке, укрштене речи, и слично); – повезује краћи текст и реченице са сликама/илустрацијама; – попуњава формуларе (пријава за курс, налепнице нпр. за пртљаг); – пише краће текстове. – самопроцењује напредак – запажа, упоређује, примењује, повезује, решава проблем, организује, повезује знања са другим областима, ослања се на претходно искуство…. – активно учествује у раду – самопроцењује напредак – запажа, упоређује,примењује, повезује, решава проблем, организује, -повезује знања са другим областима, -ослања се на претходно искуство….	– користи уџбеник, али употребљава додатни аутентични материјал; – учионица је простор који је могуће прилагођавати потребама наставе из дана у дан; -Користи и друге медије: игру, песму, драмски израз, ликовни израз. – усвајање језичког садржаја кроз циљано и осмишљено учествовање у друштвеном чину; – наставник треба да омогући приступ и прихватање нових идеја; - Подстиче ученике да опажају, примењују, препознају, упоређују, изводезакључке, повезују знања са другим областима и другим предметима, решавају проблеме, практично примењују Планира израду **два** писмена задатка у току школске године – редовно прати рад и залагање ученика на часу – подстиче код ученика развој мишљења и разумевања

ПРОГРАМ НАСТАВЕ И УЧЕЊА ЗА СЛОБОДНУ НАСТАВНУ АКТИВНОСТ: ДОМАЋИНСТВО
РАЗРЕД: 7.
НЕДЕЉНИ ФОНД: 1
ГОДИШЊИ ФОНД: 36

Програм наставе и учења објављен је у „Службеном гласнику Републике Србије – Просветном гласнику", број 17 од 2021 године. Примењује се од школске 2022/2023. године.

Уџбеници и друга литература за наставу(назив, аутор, издавач, година издања): Домаћиство за 7.разред основне школе, Бранка Трбовић и Светозар Вељковић, Завод за уџбенике, Београд.

Циљ учења слободне наставне активности *Домаћинство* је да ученици интегришу и функционализују знања стечена у оквиру различитих предмета у контексту свакодневног живота, да унапреде вештине и формирају навике у вези са важним активностима у свакодневном животу у области становања, одевања, исхране и употребе различитих материјала.

Редни број теме	Наставна тема	Број часова по теми	Начини и поступци за остваривање програма (по областима/темама)	Начин провере остварености планираних исхода	Међупредметне компетенције које се могу развијати	Међупредметно повезивање (навести предмет и садржај корелације)
			-Садржаји ће се реализовати	-формативно		Грађанско васпитање

1.	Савремено домаћинство и породица	**5**	селективно и поступно. Концепција програма пружа широке могућности за примену различитих наставних метода, као и употребу информационих технологија. Примењиваће се индивудуални, фронтали и групни облик рада са усмереношћу на мултидисциплинарни приступ темама са циљем да се ови садржаји представе и усвоје као систем, кроз: -хоризонталне и вертикалне повезаности у оквиру предмета и између различитих наставних предмета -уважавање искуства, учења и знања која ученици стичу ван школе и њихово повезивање са садржајима наставе - Учењем путем решавања проблема (посматрањем, закључивањем, проценивањем) - Концепција програма пружа широке могућности за примену различитих наставних метода (израда паноа, табеларни прикази, дијаграми, анкете...) као и употрба електронских наставних материјала (квизова, асоцијација, питалица) као подршка у учењу - прикупљање, критички преиспитивање и проверавање податке из више извора Учествује у промоцији и продаји производа -Информише се о сличним или	свакодневно оцењивање -активност на часу -вежбање -практични радови	1.Компетенција за учење 2. Комуникација 3. Рад с подацима и информацијама 4. Дигитална компетенција 5. Решавање проблема 6. Сарадња 7. Одговорно учешће у демократском друштву 8. Одговоран однос према здрављу 9. Одговоран однос према околини 10. Естетичка компетенција 11.Предузимљивост и оријентација ка предузетништву.	(-Карактеристике људских права – урођеност, универзалност, неотуђивост, недељивост. - Опште добро. -Припадност групи. -Групни идентитет као део идентитета младих. -Односи у вршњачкој групи и њен утицај на појединца.) Биологија (Порекло и разноврсност живота, - Човек и здравље)
2.	Култура становања	**6**		-формативно свакодневно оцењивање -активност на часу -вежбање -практични радови		
3.	Култура одевања	**6**		-формативно свакодневно оцењивање -активност на часу -вежбање -практични радови		
4.	Култура понашања	**7**				
5.	Средства за одржавање личне хигијене и хигијене домаћинства	**6**				
6.	Исхрана у домаћинству	**6**		-формативно свакодневно оцењивање -активност на часу -вежбање -практични радови		

			истим производима на тржишту			
Активности у наставном процесу						
Активности ученика				**Активности наставника**		
-уочава на примерима -именује -разликује -упоређује -примењује претходно стечена знања -упоређује -слушају, -разговарају, -прикупљају материјал за рад (исечци из штампе,са интернета), -праве паное, -уређују кабинет, -истражују -причају, -уочавају, -демонстрирају, -посматрају, -закључују, -имају развијену еколошку свест -формирају практична знања и вештине				-подстиче креативност - мотивише на стваралачки однос -усмерава ученика -подстиче на размишљање -развија код ученика аналитичко,синтетичко,индуктивно,дедуктивно мишљење -наводи на размишљање -прилагођава методе способностима ученика - прича - објашњава - демонстрира - наводи примере из свакодневног живота - указује на могуће закључк		

ПРОГРАМ НАСТАВЕ И УЧЕЊА ЗА СЛОБОДНУ НАСТАВНУ АКТИВНОСТ: Моја животна средина
РАЗРЕД: 7
НЕДЕЉНИ ФОНД: 1
ГОДИШЊИ ФОНД: 36

Програм наставе и учења објављен је у *„Службеном гласнику Републике Србије – Просветном гласнику“,* број 17/2021. Примењује се од 2022/2023 године.
Уџбеници и друга литература за наставу(назив, аутор, издавач, година издања): Уџбеници и друга литература за наставу(назив, аутор, издавач, година издања):
Циљеви учења слободне наставне активности је да допринесе развоју компетенција посебних за одговорну улогу у друштву у погледу очувања животне средине ,биодиверзитета и одрживог развоја

Редни број теме	**Наставна тема**	**Број часова по теми**	**Начини и поступци за остваривање програма (по областима/темама)**	**Начин провере остварености планираних исхода**	**Међупредметне компетенције које се могу развијати**	**Међупредметно повезивање (навести предмет и садржај корелације)**

1.	**ЕКОЛОШКИ ОТИСАК И ОПСТАНАК**	**10**	-образлагањем избора теме-јавни говор -прикупљањем информација релевантних за истраживање -приказивањем резултата,графички,усмено,писмено -учествовањем у акцијама које су усмерене ка заштити ,обнови и унапређењу животне средине -коришћењем линкова	-дискусија на часу -цедуљице са кључним појмовима, -мапирање врста животиња и биљака, -фотографисање	-компетенција за учење -комуникација -рад са подацима и информацијама -дигитална компетенција -решавање проблема -сарадња -одговорно учешће у демократском друштву -одговоран однос према здрављу -одговоран однос према околини предузимљивост и оријентација ка предузетништву -естетичка компетенција	- биологија, утицај човека на природу, здраве навике, жива бића у свом окружењу, информатика(ИКТ)
2.	**УПРАВЉАЊЕ ОТПАДОМ**	**8**	-коришћењем ИКТ за прикупљање и обраду података -сарадња у тиму,уважавањем туђег мишљења -учествовањем у акцијама које доприносе очувању животне средине -коришћењем линкова	-дискусија на часу, -цедуљице са кључним појмовима, -приказивање урађених презентација -приказивање природног материјала		биологија, утицај човека на природу, информатика(ИКТ)
3.	**РЕЦИКЛАЖА ,РЕМЕДИЈАЦИЈА И ПОНОВНА УПОТРЕБА ДОБАРА И СИРОВИНА**	**8**	-утврђивањем степена угрожености на основу научне литературе -прављењем предмета од рециклираног материјала -одабиром материјала ,употребом већ коришћених предмета -коришћењем линкова	-дискусија на часу -цедуљице са кључним појмовима -приказивање презентација -фотографије		биологија, утицај човека на природу, информатика(ИКТ)
4.	**ОБНОВЉИВИ ИЗВОРИ ЕНЕРГИЈЕ**	**10**	-израдом графикона и сликовних паноа и презентација о рационалној употреби воде и енергије у свом домаћинству и школи -формирањем еко -патроле -издвајањем примера позитивног и негативног утицаја човека на животну средину -истраживањем заштићених природних вредности моје околине -коришћењем линкова	-дискусија на часу -цедуљице са кључним појмовима -дебате -фотографије		биологија, утицај човека на природу,природни ресурси,информатика (ИКТ)
Активности у наставном процесу						
Активности ученика			**Активности наставника**			

-прате и слушају наставниково излагање -активно учествују у разговору -коментаришу примере и излажу своје мишљење -решавају добијене задатке -постављају питања -наводе примере -истражују -користе интернет за истраживања	-наставник континуирано прати напредак ученика, како ученици прикупљају податке, како бране своје ставове,како аргументују, евалуирају, документују -помаже им у истраживању -поставља питања -коригује одговоре -наводи ученике да повезују појмове са примерима из природе -усмерава ученике да сами долазе до закључка -задаје им практичне радове

ПРОГРАМ НАСТАВЕ И УЧЕЊА ЗА СЛОБОДНУ НАСТАВНУ АКТИВНОСТ: Свакодневни живот у прошлости
РАЗРЕД: 7.
НЕДЕЉНИ ФОНД: 1.
ГОДИШЊИ ФОНД: 36

Уџбеници и друга литература за наставу(назив, аутор, издавач, година издања):разна литература, историјски извори прилагођени темама за 7.разред.

Циљ учења слободне наставне активности је проширивање знања из области опште културе и оспособљавања ученика да кроз упознавање начина живота у прошлости боље разумеју свет и време у коме живе и развију свест о континуитету и укорењености.

Редни број теме	Наставна тема	Број часова по теми	Начини и поступци за остваривање програма (по областима/темама)	Начин провере остварености планираних исхода	Међупредметне компетенције које се могу развијати	Међупредметно повезивање (навести предмет и садржај корелације)
1.	***Увод***	**2**	Рад на текстовима,историјским изворима У настави користити задатке који захтевају примену наученог. Неопходно је вршити стално поређење са савременим добу. Наставник има слободу да креира коначну верзију програма уважавајући интересовање ученика. Не дозволити претерану	Усмене провере,ученички радови, процене од стране наставника и ученика о ангажовању, учешћу, познавањау садржаја, презентовању идеја и њихове реализације, мотивисаност за тимски рад и квалитет комуникације са свим актерима у настави	Сарадња, комуникација, дигитална компетенција, компетенција за учење	Грађанско васпитање Географија-упознавање са картом, Српски језик и књижевност, Техника и технологија, Информатика и рачунарство
2.	***Новац и банке, некад и сад***	**4**			Сарадња, комуникација, дигитална компетенција, одговорно учешће у демократском друштву, естетичка компетенција, компетенција за учење	
3.	***Свакодневни живот у Новом веку***	**30**			Сарадња, одговорно учешће у демократском друштву, компетенција за учење	

			фактографију.			
Активности у наставном процесу						
Активности ученика				**Активности наставника**		
-прате и слушају наставниково излагање, активно учествују у разговору, коментаришу примере и излажу своје мишљење, решавају добијене задатке, постављају питања, наводе примере, истражују, користе интернет за истраживања, развијају истраживачки дух и креативност, гледају илустрације				-наставник континуирано прати и процењује напредак ученика, како ученици прикупљају податке, како бране своје ставове,како аргументују, евалуирају, документују, задаје им практичне радове, помаже им у истраживању, објашњава непознате појмове и ситуације, поставља питања, коригује одговоре, усмерава ученике да сами долазе до закључка		

ПРОГРАМ НАСТАВЕ И УЧЕЊА ЗА СЛОБОДНУ НАСТАВНУ АКТИВНОСТ: ХОР И ОРКЕСТАР
РАЗРЕД: СЕДМИ
НЕДЕЉНИ ФОНД: 1
ГОДИШЊИ ФОНД: 36

Уџбеници и друга литература за наставу(назив, аутор, издавач, година издања): Музичка култура за седми разред основне школе

Образовни циљ наставе и учења слободне наставне активности Хор и оркестар обухвата развијање музичког укуса, стваралачких способности, спонтаног изражавања, музичког слуха и ритма, развијање гласовних могућности и учвршћивање интонације, способност за фино нијансирање и изражајно певање применом елемената музичке изражајности (темпо, динамика...). Учешће у хору развија дечји глас, правилно држање, дисање, интонацију, изговор и артикулацију, развијање осећања припадности колективу - тимски рад, развијање толеранције, дисциплине, поштовања различитости и правила понашања, развијање одговорности појединца за успех целе групе, стицање самопоуздања, савладавање треме и пружање помоћи у смислу вршњачког учења и сарадње. Упознавање разноврсних дела домаћих и страних аутора доприноси развоју опште културе, међусобном разумевању, уважавању и поштовању.

Редни број теме	**Наставна тема**	**Број часова по теми**	**Начини и поступци за остваривање програма (по областима/темама)**	**Начин провере остварености планираних исхода**	**Међупредметне компетенције које се могу развијати**	**Међупредметно повезивање (навести предмет и садржај корелације)**
1.	Химне	**3**	Комбиновање различитих врста дидактичког материјала: илустрација, шема, графикона Користити методе/технике и облике рада, које активирају ученике и у којима су самосталнији у раду Обезбеђивање корелације са сродним предметима	- дефинише шта је музика; - препозна и разликује дела која припадају музичкој уметности одмузике којасе користи као средство комуникације; - уочава у којим је све	Естетичка компетенција; Дигитална компетенција; Сарадња; Комуникација; Компетенције за учење; Рад са подацима и информацијама;	Биологија (елементи музичке изражајности; мелодија, ритам,темпо,динамика и утицај на ученика;) Верска настава (настанак, појам и значај српске духовне музике) Географија (упознавање светске музике и трдиције

			Припремање наставника за часове, водећи рачуна о особеностима одељења	приликама музика уобичајени део живота сваког човека.	Решавање проблема; Одговорно учешће у демократском друштву; Одговоран однос прма здрављу; Одговоран однос према околини.	других народа) Енглески језик (знање страног језика кроз певање песама) Историја (искаже своје мишљење о значају и улози музике у животу човека праисторије; искаже своје мишљење о значају и улози музике у животу човека антике;) Књижевност (дела српске књижевности која се користе у музици) Ликовна култура (ликовна уметност и значај у развоју музике;) Народна традиција (утицај и значај музике за очување српске музичке традиције) Светска уметничка музика Српски језик (матерњи језик као средство изражавања у музици) Унутар предметна (савремена дечја песма) Унутар предметна (српска уметничка музика) Филмска уметност (улога и значај музике у настанку филма;)
2.	Народне и песме домаћих аутора	**12**	Комбиновање различитих врста дидактичког материјала: илустрација, шема, графикона Користити методе/технике и облике рада, које активирају ученике и у којима су самосталнији у раду Обезбеђивање корелације са сродним предметима Припремање наставника за часове, водећи рачуна о особеностима одељења	- дефинише шта је музика; - препозна и разликује дела која припадају музичкој уметности одмузике којасе користи као средство комуникације; - уочава у којим је све приликама музика уобичајени део живота сваког човека.	Естетичка компетенција; Дигитална компетенција; Сарадња; Комуникација; Компетенције за учење; Рад са подацима и информацијама; Решавање проблема; Одговорно учешће у демократском друштву; Одговоран однос прма здрављу; Одговоран однос према околини.	
3.	Духовне песме	**12**	Комбиновање различитих врста дидактичког материјала: илустрација, шема, графикона Користити методе/технике и облике рада, које активирају ученике и у којима су самосталнији у раду Обезбеђивање корелације са сродним предметима Припремање наставника за часове, водећи рачуна о	- дефинише шта је музика; - препозна и разликује дела која припадају музичкој уметности одмузике којасе користи као средство комуникације; - уочава у којим је све приликама музика	Естетичка компетенција; Дигитална компетенција; Сарадња; Комуникација; Компетенције за учење; Рад са подацима и информацијама; Решавање проблема;	

			особеностима одељења	уобичајени део живота сваког човека.	Одговорно учешће у демократском друштву; Одговоран однос прма здрављу; Одговоран однос према околини.	
4.	Песме страних композитора	**9**	Комбиновање различитих врста дидактичког материјала: илустрација, шема, графикона Користити методе/технике и облике рада, које активирају ученике и у којима су самосталнији у раду Обезбеђивање корелације са сродним предметима Припремање наставника за часове, водећи рачуна о особеностима одељења	- дефинише шта је музика; - препозна и разликује дела која припадају музичкој уметности одмузике којасе користи као средство комуникације; - уочава у којим је све приликама музика уобичајени део живота сваког човека.	Естетичка компетенција; Дигитална компетенција; Сарадња; Комуникација; Компетенције за учење; Рад са подацима и информацијама; Решавање проблема; Одговорно учешће у демократском друштву; Одговоран однос прма здрављу; Одговоран однос према околини.	

Активности у наставном процесу

Активности ученика	**Активности наставника**
На самом почетку треба бирати лакше песме које имају једноставне речи и мелодију. Код обраде нове песме најпре се приступа анализи текста. Певач на слушаоца делује и тоном и речју. У том смислу наставник треба да инсистира на доброј дикцији која подразумева јасан и разговетан изговор текста, односно самогласника и сугласника, али и на правилном акцентовању речи. За вежбање дикције препоручује се и певање слогова или одговарајућег текста на истој тонској висини. Следи усвајање мелодије у фрагментима. Уколико је композиција двогласна, ова фаза припреме захтева одвојене пробе по гласовима, све док свака група не буде интонативно сигурна. На заједничкој проби хора, након усвајања песме/композиције у целини треба обратити пажњу на динамику и агогику.	Наставник формира хор на основу провере слуха и гласовних могућности ученика, дикције и осећаја за ритам. Код сваког ученика наставник треба да пронађе његов природни певачки регистар и опсег на основу чега врши поделу на певачке гласове (први и други, односно горњи и доњи) за извођење двогласних композиција. На часовима хора, наставник треба да укаже на важност држања тела, дисања и правилног изговора гласова. Услов правилног дисања је правилно држање тела. Крајњи циљ је природно и синхронизовано певање и уједначен звук хора. Вежбе дисања су важне за загревање гласница, отварање дисајних путева и опуштање грла. Практикују се пре вежби певања и значајне су за регулисање даха у току певања. На пример:

Важно је да се у хору постигне једнака интонација, почев од првог тона песме. Наставник изведе тон који деца треба да понављају док не отпевају тачно. Наставља са различитим тоновима у тоналитету песме. Оваква врста имитације помаже деци да науче како да 'чују' тон и ускладе своје гласове да би га тачно интерпретирала. Ученицима треба јасно ставити до знања да је важно да слушају једно друго, нарочито код унисоног певања. Уколико не чују ученика поред себе, значи да певају прегласно. Уколико се уз певање изводи и кореографија, добро је покрете увежбати пре текста. Већ од прве пробе хора треба упутити ученике на правила понашања: нема причања у току извођења, жвакања жвака, треба да стоје право (мада их не можемо спречити да се врпоље). Ако ученици правила усвоје на пробама, лакше ће их поштовати на концертима. Незаобилазни су и детаљи везани за избор одеће за наступе, уласка на сцену, распореда стајања, поклањања, изласка на и са сцене...	Опуштање грла - ученици треба дубоко да удахну и симулирају зевање. Код следеће вежбе треба да удахну кроз нос, а потом и издахну на уста бројећи до четири, као да желе да угасе свећу. Важно је да „дишу стомаком" уместо грудима (могу да положе руке на стомак и да удишу тако да им стомаци „расту"). Затим удахну кроз нос, изброје до четири и издишу кроз уста, тј. зубе, изговарајући 'сссссс', први пут тихо, а затим гласно. Поновити вежбу тако што глас V изговарају испрекидано. Варијанта ове вежбе за активирање дијафрагме је опонашање смеха Деда Мраза ('Хо, хо, хо...') или испрекидано дување у замишљену свећу. Вежбе распевавања доприносе квалитету певања и прецизном интонирању, чак и у почетним фазама. Како је певање и техничка вештина, распевавање може помоћи развоју дечијих гласова. Наставник треба да буде креативан и користити вокализе које ће бити забавне деци, јер основни циљ јесте да заволе певање.

Назив:Час одељењског старешине-Одељенска заједница 7. разреда

Наставна тема	**Број часова по теми**	**Активности ученика**	**Активности наставника**	**Циљеви и задаци садржаја програма**
-ФОРМИРАЊЕ ОДЕЉЕНСКЕ ЗАЈЕДНИЦЕ, ПРАВИЛА ПОНАШАЊА У ШКОЛИ **-ПРОФЕСИОНАЛНА ОРИЈЕНТАЦИЈА** **-ПРЕВЕНЦИЈА НАСИЉА, ДИСКРИМИНАЦИЈЕ** **-ОБЕЛЕЖАВАЊЕ ВАЖНИХ ДАТУМА** **-РОДНА РАВНОПРАВНОСТ**	**2** **7** **5** **5** **2**	-учествују у формирању одељенске заједнице -поштују правила понашања у школи -раде радионице у оквиру професионалне оријентације -сарађују са педагогом и психологом школе -учествују у обележавању важних датума који су предвиђени планом одељенске заједнице -анализирају успех и дисциплину са одељенским старешином -решавају проблеме које имају у одељењу -учествују у хуманитарним	-упознаје ученике са правилима понашања ученика у школи -редовно обавештава ученике о активностима које треба да се реализују -учествује у радионицама у оквиру професионалне оријентације -сарађује са педагогом и психологом -води ученике у посету,упознавање са занимањима -учествује у организацији сајма запошљавања	-развијање сарадње и тимског рада у оквиру одељенске заједнице -помоћ вршњака у учењу -укључивање у акцијама које организује школа -обележавање важних датума - решавање проблеме и доношење закључака у одређеним ситуацијама -предлагање одређених мера за побољшање успеха -помоћ при одабиру будућих занимања -препознавање интересовања и могућности ради правилног

-ЗАШТИТА ЗДРАВЉА **-ПОМОЋ УЧЕНИЦИМА У УЧЕЊУ** **-АНАЛИЗА УСПЕХА И ВЛАДАЊА** **-СРЕЂИВАЊЕ ПЕДАГОШКЕ ДОКУМЕНТАЦИЈЕ**	**3** **4** **4** **4**	акцијама	-анализира успех и дисциплину ученика -обавља индивидуалне разговоре са ученицима -пружа подршку ученицима у учењу -обавештава родитеље у случају да ученици имају неки проблем -редовно сређује педагошку документацију	избора будућег занимања

4.8. Осми разред

ПРОГРАМ НАСТАВЕ И УЧЕЊА ЗА ПРЕДМЕТ: Српски језик и књижевност
РАЗРЕД: осми
НЕДЕЉНИ ФОНД: 4
ГОДИШЊИ ФОНД: 136

Програм наставе и учења објављен је у *„Службеном гласнику Републике Србије – Просветном гласнику“,* број 11 од 2019. године. Примењује се од 2021/2022 године.

Уџбеници и друга литература за наставу(назив, аутор, издавач, година издања): Читанка за 8.разред, **аутори:** Александра Јерков, Катарина Колаковић, Анђелка Петровић, **Издавач** Вулкан знање, 2021.г.

Граматика за 8.разред, аутори Данијела Милићевић, Сунчица Ракоњац Николов, Издавач Вулкан знање, 2021. Правопис српског језика, МС

Циљеви *учења предмета Српски језик и књижевност јесу да се ученик оспособи да правилно користи српски језик у различитим комуникативним ситуацијама, у говору и писању; да кроз читање и тумачење књижевних дела развија читалачке компетенције које, уз књижевно знање, обухватају емоционално и фантазијско уживљавање, живо памћење, истраживачко посматрање; подстичу имагинацију и уметнички сензибилитет, естетско доживљавање и критичко мишљење, морално просуђивање и асоцијативно повезивање; да се одговарајућим врстама читања оспособљава да усмерено приступа делу и приликом тумачења открива различите слојеве и значења; да стиче основна знања о месту, улози и значају језика и књижевности у култури, као и о медијској писмености; да стиче и развија најшира хуманистичка знања и да научи како функционално да повезује садржаје предметних области*

Редни број теме	Наставна тема	Број часова по теми	Начини и поступци за остваривање програма (по областима/темама)	Начин провере остварености планираних исхода	Међупредметне компетенције које се могу развијати	Међупредметно повезивање (навести предмет и садржај корелације)
1.	**КЊИЖЕВНОСТ**	**52**	Комбиновање различитих врста дидактичког материјала: Изражајним читањем ученици утичу на говорну културу -Читањем самостално доносе закључке о стваралаштву појединих писаца -Уочавањем стилских средстава ученици вреднују	Процес праћења и вредновања ученика треба започети иницијалном проценом нивоа постигнућа ученика. Инструменти за проверавање остварености прописаних исхода	Компетенција за учење; Рад са подацима и информацијама; Комуникациаја; Одговорно учешће у демократском друштву; Естетичка компетенција;	Историја - друштвено-историјска локализација књижевних текстова и ликова који се у њима појављују, историјски оквири језичког развоја. Географија-географско-

			литерарни поступак -На примеру песме стичу и примењују знања о строфи, стиху и рими. -Читањем различитих приповедних врста ученици развијају позитиван став о прозном стваралаштву -Познавањем стваралачког опуса неког писца ученици самостално закључују о вредностима тих дела -Читајући уче да препознају оно што ће их лично највише заинтересовати и подстаћи да се тиме додатно баве -На основу анализе дела стичу знања о приповедним поступцима, перспективи приповедача -Упоређују народно и уметничко прозно стваралаштво и уочавају сличности и разлике	(разговор, посматрање, 15 мин. провера знања, тематске провере знања, тест – годишња провера знања). Ученике треба оспособљавати и охрабривати да процењују сопствени напредак у остваривању исхода предмета, као и напредак и других ученика (различите анкете, скале процене, табеле и сл.) Примена инструмената прикупљања података и њихово поређење са прописаним исходима;	Решавање проблема; Сарадња; Дигитална компетенција; Одговоран однос према околини; Одговоран однос према здрављу	демографске одлике средине за које се везују радње књижевних текстова, легенде. Ликовна култура илустрације књижевних текстова. Музичка култура-мотивски. Страни језици- тумачење непознатих речи, порекло речи у нашем језику, поређење граматичких особина. Математика-математички модели у служби сликовитости, рад са табелама. Посете Градској галерији, Народном музеју, Сајму књига, праћење позоришних представа, биоскопских пројекција, књижевних вечери и свих других културних дешавања у локалној средини
2.	**ЈЕЗИК** ***Граматика*** ***Правопис*** ***Ортоепија***	**50**	-вертикална корелација унутар предмета (обнављање градива из претходних разреда); -поступност и систематичност у повезивању новог градива са претходним знањима; -међупредметно тематско увезивање садржаја; -хоризонтално повезивање унутар различитих области предмета – повезивање језичких садржаја са примерима из књижевноуметничких и научнопопуларних текстова; -језичка грађа увежбавана на	Комбиновање различитих врста дидактичког материјала: илустрација, табела, паноа, увођење ученика у главне појмове граматике, српског језика прво теоријски, а потом и практично, применом на примерима. Самоевалуација и евалуација . Кроз практичне примере ученици	Компетенција за учење; Рад са подацима и информацијама; Комуникациаја; Одговорно учешће у демократском друштву; Естетичка компетенција; Решавање проблема; Сарадња; Дигитална компетенција; Одговоран однос према околини; Одговоран однос	

			примерима из непосредне говорне праксе;	показују могућност да самостално користе правописне знаке Дата правописна правила ученици примењују у говорној култури Комбиновање различитих врста дидактичког материјала: Јавним излагањем ученици развијају реторичке способности -Изражајним казивањем стихова потврђују лепоту народног стваралаштва -Самосталним изражавањем ученици богате речник и побољшавају свакодневну комуникацију	према здрављу	
3.	**ЈЕЗИЧКА КУЛТУРА**	**34**	-правописни диктати; -исправка грешака у датом тексту/примеру; -допуњавање реченица правилним облицима речи у складу са правописном нормом; -самостало уочавање грешака у свакодневној комуникацији (СМС, интернет); -коришћење аудио и видео-снимака, презентација; -анализа аудио и видео-снимака, презентација; -увежбавање правилног изговора у складу са	Комбиновање различитих врста дидактичког материјала: Ученици развијају своју писменост -Ученици подстичу своју стваралачку моћ и развијају кретивност --Одговарањем на различите теме ученици негују врлине и позитивне вредносне системе -Многобројним примерима ученици	Компетенција за учење Решавање проблема рад са подацима и информацијама комуникација одговорно учешће у демократском друштву естетичка компетенција	

			акценатском нормом; -говорне, стилске, правописне и лексичко-семантичке вежбе; -дебатни разговор.	евалуирају своје знање -Ученици практично примењују усвојена теоријска знања о речима, реченици и падежима -Самостално примењују правописна правила Самоевалуација и евалуација		
Активности у наставном процесу						
Активности ученика				**Активности наставника**		
Дефинише, индетификује именује, репродукује, бира, утврђује, представља, издваја, организује, пише, понавља, прилагођава, тумачи, илуструје, демонстрира, показује, објашњава, препознаје, анализира, формулише, планира, повезује, класификује, процењује, описује, вреднује, бира, поставља питања, игра се...				Припремање, организовање, читање, објашњавање, разговор, слушање, посматрање, праћење, показивање, подстицање, предвиђање, проверавање, анализирање, закључивање, вредновање, саопштавање, иницирање, вођење, процењивање, одлучивање.		

ПРОГРАМ НАСТАВЕ И УЧЕЊА ЗА ПРЕДМЕТ: ЕНГЛЕСКИ ЈЕЗИК
РАЗРЕД: ОСМИ
НЕДЕЉНИ ФОНД: 2
ГОДИШЊИ ФОНД: 68

Програм наставе и учења објављен је у *„Службеном гласнику Републике Србије – Просветном гласнику“,* број 11 од 2019. године. Примењује се од 2021/2022 године.

Уџбеници и друга литература за наставу(назив, аутор, издавач, година издања): To The top plus 4, уџбеник и р.свеска,H . Q Mitchell, Marileni Malkogianni, Data Status,2021

Циљ: :Циљ учења страног језика јесте да се ученик усвајањем функционалних знања о језичком систему и култури и развијањем стратегија учења страног језика оспособи за основну писану и усмену комуникацију и стекне позитиван однос према другим језицима и културама, као и према сопственом језику и културном наслеђу.

Редни број теме	**Наставна тема**	**Број часова по теми**	**Начини и поступци за остваривање програма (по областима/темама)**	**Начин провере остварености планираних исхода**	**Међупредметне компетенције које се могу развијати**	**Међупредметно повезивање (навести предмет и садржај корелације)**
1.	**TEEN AGE**	**10**	Настава се заснива и на социјалној интеракцији;	Процес праћења остварености исхода почиње проценом нивоа	• Компетенција за учење	Српски језик (објашњења за

			рад у учионици спроводи се путем групног или индивидуалног решавања проблема, потрагом за информацијама из различитих извора (интернет, дечији часописи, проспекти и аудио материјал) као и решавањем мање или више сложених задатака у реалним и виртуелним условима са јасно одређеним контекстом, поступком и циљем; Граматички садржаји се уводе индуктивном методом кроз примере у складу са нивоом, а без детаљних граматичких објашњења, осим, уколико ученици не инсистирају на томе. Слушање и читање једноставнијих текстова , који се такође користе као основа за конверзацију.	знања ученика на почетку школске године како би наставници могли да планирају наставни процес и процес праћења и вредновања ученичких постигнућа и напредовања. Тај процес се реализује формативним и сумативним вредновањем. Док се код формативног оцењивања током године прате постигнућа ученика различитим инструментима (тестови, самоевалуација, ,пројектни задаци и др.), сумативним оцењивањем (писмени задаци,) прецизније се процењује оствареност исхода или стандарда на крају одређеног временског периода (крај полугодишта, године, циклуса образовања). Оцењивањем и вредновањем треба да се обезбеди напредовање ученика у остваривању исхода, као и квалитет и ефикасност наставе. Сврха оцењивања треба да буде и јачање мотивације за напредовањем код ученика, а не истицање њихових грешака. Елементи који се вреднују су разноврсни .Оцењују се језичке вештине (читање, слушање, говор и писање), усвојеност лексичких садржаја и језичких структура, примена правописа, ангажованост и залагање у раду на часу. Приликом оцењивања и вредновања неопходно је да начини провере и оцењивања буду познати ученицима .	• Комуникација • Сарадња • Решавање проблема • Предузимљивост и оријентација ка предузеништву • Одговорно учешће у демократском друштву	непознате речи, порекло речи у нашем језику, поређење граматичких особина);други страни језик - француски језик (поређење граматичких и лексичких особина); Историја, (друштвено-историјска локализација текстова и ликова који се у њима појављују, историјски оквири културног развоја земаља у којима се говори енглеским језиком и других земаља), Географија (географске и демографске одлике земаља у којима се говори енглеским језиком). Ликовна култура (илустрације текстова), Музичка култура (усвајање језика кроз слушање музике различитих жанрова). Математика (математички модели у служби веће сликовитости градива из граматике и језика, дијаграми, графикони); Грађанско васпитаље (правила учтиве комуникације).

2.	**TRAVEL**	**9**	Настава се заснива и на социјалној интеракцији; рад у учионици спроводи се путем групног или индивидуалног решавања проблема, потрагом за информацијама из различитих извора (интернет, дечији часописи, проспекти и аудио материјал) као и решавањем мање или више сложених задатака у реалним и виртуелним условима са јасно одређеним контекстом, поступком и циљем; Граматички садржаји се уводе индуктивном методом кроз примере у складу са нивоом, а без детаљних граматичких објашњења, осим, уколико ученици не инсистирају на томе. Слушање и читање једноставнијих текстова , који се такође користе као основа за конверзацију.	Процес праћења остварености исхода почиње проценом нивоа знања ученика на почетку школске године како би наставници могли да планирају наставни процес и процес праћења и вредновања ученичких постигнућа и напредовања. Тај процес се реализује формативним и сумативним вредновањем. Док се код формативног оцењивања током године прате постигнућа ученика различитим инструментима (тестови, самоевалуација, ,пројектни задаци и др.), сумативним оцењивањем (писмени задаци,) прецизније се процењује остварености исхода или стандарда на крају одређеног временског периода (крај полугодишта, године, циклуса образовања). Оцењивањем и вредновањем треба да се обезбеди напредовање ученика у остваривању исхода, као и квалитет и ефикасност наставе. Сврха оцењивања треба да буде и јачање мотивације за напредовањем код ученика, а не истицање њихових грешака. Елементи који се вреднују су разноврсни .Оцењују се језичке вештине (читање, слушање, говор и писање), усвојеност лексичких садржаја и језичких структура, примена правописа, ангажованост и залагање у раду на часу. Приликом оцењивања и вредновања неопходно је да	• Комуникација • Сарадња • Решавање проблема • Предузимљивост и оријентација ка предузеништву • Одговорно учешће у демократском друштву • Естетичка компетенција • Одговоран однос према здрављу	Српски језик (објашњења за непознате речи, порекло речи у нашем језику, поређење граматичких особина);други страни језик - француски језик (поређење граматичких и лексичких особина); Историја, (друштвено-историјска локализација текстова и ликова који се у њима појављују, историјски оквири културног развоја земаља у којима се говори енглеским језиком и других земаља), Географија (географске и демографске одлике земаља у којима се говори енглеским језиком). Ликовна култура (илустрације текстова), Музичка култура (усвајање језика кроз слушање музике различитих жанрова). Математика (математички модели у служби веће сликовитости градива из граматике и језика, дијаграми, графикони); Грађанско васпитаље (правила

				начини провере и оцењивања буду познати ученицима		учтиве комуникације
3.	**TEAM SPIRIT**	**10**	Настава се заснива и на социјалној интеракцији; рад у учионици спроводи се путем групног или индивидуалног решавања проблема, потрагом за информацијама из различитих извора (интернет, дечији часописи, проспекти и аудио материјал) као и решавањем мање или више сложених задатака у реалним и виртуелним условима са јасно одређеним контекстом, поступком и циљем; Граматички садржаји се уводе индуктивном методом кроз примере у складу са нивоом, а без детаљних граматичких објашњења, осим, уколико ученици не инсистирају на томе. Слушање и читање једноставнијих текстова , који се такође користе као основа за конверзацију.	Процес праћења остварености исхода почиње проценом нивоа знања ученика на почетку школске године како би наставници могли да планирају наставни процес и процес праћења и вредновања ученичких постигнућа и напредовања. Тај процес се реализује формативним и сумативним вредновањем. Док се код формативног оцењивања током године прате постигнућа ученика различитим инструментима (тестови, самоевалуација, ,пројектни задаци и др.), сумативним оцењивањем (писмени задаци,) прецизније се процењује оствареност исхода или стандарда на крају одређеног временског периода (крај полугодишта, године, циклуса образовања). Оцењивањем и вредновањем треба да се обезбеди напредовање ученика у остваривању исхода, као и квалитет и ефикасност наставе. Сврха оцењивања треба да буде и јачање мотивације за напредовањем код ученика, а не истицање њихових грешака. Елементи који се вреднују су разноврсни .Оцењују се језичке вештине (читање, слушање, говор и писање), усвојеност лексичких садржаја и језичких структура, примена правописа, ангажованост и залагање у раду	• Компетенција за учење • Комуникација • Сарадња • Решавање проблема • Предузимљивост и оријентација ка предузеништву • Одговорно учешће у демократском друштву	Српски језик (објашњења за непознате речи, порекло речи у нашем језику, поређење граматичких особина);други страни језик - француски језик (поређење граматичких и лексичких особина); Историја, (друштвено-историјска локализација текстова и ликова који се у њима појављују, историјски оквири културног развоја земаља у којима се говори енглеским језиком и других земаља), Географија (географске и демографске одлике земаља у којима се говори енглеским језиком). Ликовна култура (илустрације текстова), Музичка култура (усвајање језика кроз слушање музике различитих жанрова). Математика (математички модели у служби веће сликовитости градива из граматике и језика, дијаграми,

				на часу. Приликом оцењивања и вредновања неопходно је да начини провере и оцењивања буду познати ученицима		графикони); Грађанско васпитаље (правила учтиве комуникације
4.	**THE FIRST WRITTEN PAPER**	**3**	Настава се заснива и на социјалној интеракцији; рад у учионици спроводи се путем групног или индивидуалног решавања проблема, потрагом за информацијама из различитих извора (интернет, дечији часописи, проспекти и аудио материјал) као и решавањем мање или више сложених задатака у реалним и виртуелним условима са јасно одређеним контекстом, поступком и циљем; Граматички садржаји се уводе индуктивном методом кроз примере у складу са нивоом, а без детаљних граматичких објашњења, осим, уколико ученици не инсистирају на томе. Слушање и читање једноставнијих текстова , који се такође користе као основа за конверзацију.	Процес праћења остварености исхода почиње проценом нивоа знања ученика на почетку школске године како би наставници могли да планирају наставни процес и процес праћења и вредновања ученичких постигнућа и напредовања. Тај процес се реализује формативним и сумативним вредновањем. Док се код формативног оцењивања током године прате постигнућа ученика различитим инструментима (тестови, самоевалуација, ,пројектни задаци и др.), сумативним оцењивањем (писмени задаци,) прецизније се процењује оствареност исхода или стандарда на крају одређеног временског периода (крај полугодишта, године, циклуса образовања). Оцењивањем и вредновањем треба да се обезбеди напредовање ученика у остваривању исхода, као и квалитет и ефикасност наставе. Сврха оцењивања треба да буде и јачање мотивације за напредовањем код ученика, а не истицање њихових грешака. Елементи који се вреднују су разноврсни .Оцењују се језичке вештине (читање, слушање, говор и писање), усвојеност лексичких садржаја и језичких структура,	• Компетенција за учење • Комуникација • Решавање проблема • Предузимљивост и оријентација ка предузеништву	Српски језик (објашњења за непознате речи, порекло речи у нашем језику, поређење граматичких особина);други страни језик - француски језик (поређење граматичких и лексичких особина); Историја, (друштвено-историјска локализација текстова и ликова који се у њима појављују, историјски оквири к земаља у којима се говори енглеским језиком и других земаља), Географија (географске и демографске одлике земаља у којима се говори енглеским језиком). Ликовна култура (илустрације текстова), Музичка култура (усвајање језика кроз слушање музике различитих жанрова). Математика (математички модели у служби веће сликовитости градива из граматике и језика,

				примена правописа, ангажованост и залагање у раду на часу. Приликом оцењивања и вредновања неопходно је да начини провере и оцењивања буду познати ученицима		дијаграми, графикони); Грађанско васпитаље (правила учтиве комуникације
5.	**ACTION**	**9**	Настава се заснива и на социјалној интеракцији; рад у учионици спроводи се путем групног или индивидуалног решавања проблема, потрагом за информацијама из различитих извора (интернет, дечији часописи, проспекти и аудио материјал) као и решавањем мање или више сложених задатака у реалним и виртуелним условима са јасно одређеним контекстом, поступком и циљем; Граматички садржаји се уводе индуктивном методом кроз примере у складу са нивоом, а без детаљних граматичких објашњења, осим, уколико ученици не инсистирају на томе. Слушање и читање једноставнијих текстова , који се такође користе као основа за конверзацију.	Процес праћења остварености исхода почиње проценом нивоа знања ученика на почетку школске године како би наставници могли да планирају наставни процес и процес праћења и вредновања ученичких постигнућа и напредовања. Тај процес се реализује формативним и сумативним вредновањем. Док се код формативног оцењивања током године прате постигнућа ученика различитим инструментима (тестови, самоевалуација, ,пројектни задаци и др.), сумативним оцењивањем (писмени задаци,) прецизније се процењује оствареност исхода или стандарда на крају одређеног временског периода (крај полугодишта, године, циклуса образовања). Оцењивањем и вредновањем треба да се обезбеди напредовање ученика у остваривању исхода, као и квалитет и ефикасност наставе. Сврха оцењивања треба да буде и јачање мотивације за напредовањем код ученика, а не истицање њихових грешака. Елементи који се вреднују су разноврсни .Оцењују се језичке вештине (читање, слушање, говор	• Компетенција за учење • Комуникација • Сарадња • Решавање проблема • Предузимљивост и оријентација ка предузеништву • Одговорно учешће у демократском друштву	Српски језик (објашњења за непознате речи, порекло речи у нашем језику, поређење граматичких особина);други страни језик - француски језик (поређење граматичких и лексичких особина); Историја, (друштвено-историјска локализација текстова и ликова који се у њима појављују, историјски оквири културног развоја земаља у којима се говори енглеским језиком и других земаља), Географија (географске и демографске одлике земаља у којима се говори енглеским језиком). Ликовна култура (илустрације текстова), Музичка култура (усвајање језика кроз слушање музике различитих жанрова). Математика (математички модели

				и писање), усвојеност лексичких садржаја и језичких структура, примена правописа, ангажованост и залагање у раду на часу. Приликом оцењивања и вредновања неопходно је да начини провере и оцењивања буду познати ученицима		у служби веће сликовитости градива из граматике и језика, дијаграми, графикони); Грађанско васпитаље (правила учтиве комуникације
6.	**BEING HUMAN**	**9**	Настава се заснива и на социјалној интеракцији; рад у учионици спроводи се путем групног или индивидуалног решавања проблема, потрагом за информацијама из различитих извора (интернет, дечији часописи, проспекти и аудио материјал) као и решавањем мање или више сложених задатака у реалним и виртуелним условима са јасно одређеним контекстом, поступком и циљем; Граматички садржаји се уводе индуктивном методом кроз примере у складу са нивоом, а без детаљних граматичких објашњења, осим, уколико ученици не инсистирају на томе. Слушање и читање једноставнијих текстова , који се такође користе као основа за конверзацију.	Процес праћења остварености исхода почиње проценом нивоа знања ученика на почетку школске године како би наставници могли да планирају наставни процес и процес праћења и вредновања ученичких постигнућа и напредовања. Тај процес се реализује формативним и сумативним вредновањем. Док се код формативног оцењивања током године прате постигнућа ученика различитим инструментима (тестови, самоевалуација, ,пројектни задаци и др.), сумативним оцењивањем (писмени задаци,) прецизније се процењује оствареност исхода или стандарда на крају одређеног временског периода (крај полугодишта, године, циклуса образовања). Оцењивањем и вредновањем треба да се обезбеди напредовање ученика у остваривању исхода, као и квалитет и ефикасност наставе. Сврха оцењивања треба да буде и јачање мотивације за напредовањем код ученика, а не истицање њихових грешака. Елементи који се вреднују су	• Компетенција за учење • Комуникација • Сарадња • Решавање проблема • Предузимљивост и оријентација ка предузеништву • Одговорно учешће у демократском друштву	Српски језик (објашњења за непознате речи, порекло речи у нашем језику, поређење граматичких особина);други страни језик - француски језик (поређење граматичких и лексичких особина); Историја, (друштвено-историјска локализација текстова и ликова који се у њима појављују, историјски оквири културног развоја земаља у којима се говори енглеским језиком и других земаља), Географија (географске и демографске одлике земаља у којима се говори енглеским језиком). Ликовна култура (илустрације текстова), Музичка култура (усвајање језика кроз слушање музике различитих

				разноврсни .Оцењују се језичке вештине (читање, слушање, говор и писање), усвојеност лексичких садржаја и језичких структура, примена правописа, ангажованост и залагање у раду на часу. Приликом оцењивања и вредновања неопходно је да начини провере и оцењивања буду познати ученицима		жанрова). Математика (математички модели у служби веће сликовитости градива из граматике и језика, дијаграми, графикони); Грађанско васпитаље (правила учтиве комуникације
7.	**COLOUR**	**9**	Настава се заснива и на социјалној интеракцији; рад у учионици спроводи се путем групног или индивидуалног решавања проблема, потрагом за информацијама из различитих извора (интернет, дечији часописи, проспекти и аудио материјал) као и решавањем мање или више сложених задатака у реалним и виртуелним условима са јасно одређеним контекстом, поступком и циљем; Граматички садржаји се уводе индуктивном методом кроз примере у складу са нивоом, а без детаљних граматичких објашњења, осим, уколико ученици не инсистирају на томе. Слушање и читање једноставнијих текстова , који се такође користе као основа за конверзацију.	Процес праћења остварености исхода почиње проценом нивоа знања ученика на почетку школске године како би наставници могли да планирају наставни процес и процес праћења и вредновања ученичких постигнућа и напредовања. Тај процес се реализује формативним и сумативним вредновањем. Док се код формативног оцењивања током године прате постигнућа ученика различитим инструментима (тестови, самоевалуација, ,пројектни задаци и др.), сумативним оцењивањем (писмени задаци,) прецизније се процењује оствареност исхода или стандарда на крају одређеног временског периода (крај полугодишта, године, циклуса образовања). Оцењивањем и вредновањем треба да се обезбеди напредовање ученика у остваривању исхода, као и квалитет и ефикасност наставе. Сврха оцењивања треба да буде и јачање мотивације за напредовањем код ученика, а не	• Естетичка компетенција • Компетенција за учење • Комуникација • Сарадња • Решавање проблема • Предузимљивост и оријентација ка предузеништву • Одговорно учешће у демократском друштву	Српски језик (објашњења за непознате речи, порекло речи у нашем језику, поређење граматичких особина);други страни језик - француски језик (поређење граматичких и лексичких особина); Историја, (друштвено-историјска локализација текстова и ликова који се у њима појављују, историјски оквири културног развоја земаља у којима се говори енглеским језиком и других земаља), Географија (географске и демографске одлике земаља у којима се говори енглеским језиком). Ликовна култура (илустрације текстова), Музичка култура (усвајање

				истицање њихових грешака. Елементи који се вреднују су разноврсни .Оцењују се језичке вештине (читање, слушање, говор и писање), усвојеност лексичких садржаја и језичких структура, примена правописа, ангажованост и залагање у раду на часу. Приликом оцењивања и вредновања неопходно је да начини провере и оцењивања буду познати ученицима		језика кроз слушање музике различитих жанрова). Математика (математички модели у служби веће сликовитости градива из граматике и језика, дијаграми, графикони); Грађанско васпитаље (правила учтиве комуникације
8.	**THE SECOND WRITTEN PAPER**	**3**	Настава се заснива и на социјалној интеракцији; рад у учионици спроводи се путем групног или индивидуалног решавања проблема, потрагом за информацијама из различитих извора (интернет, дечији часописи, проспекти и аудио материјал) као и решавањем мање или више сложених задатака у реалним и виртуелним условима са јасно одређеним контекстом, поступком и циљем; Граматички садржаји се уводе индуктивном методом кроз примере у складу са нивоом, а без детаљних граматичких објашњења, осим, уколико ученици не инсистирају на томе. Слушање и читање једноставнијих текстова , који се такође користе као	Процес праћења остварености исхода почиње проценом нивоа знања ученика на почетку школске године како би наставници могли да планирају наставни процес и процес праћења и вредновања ученичких постигнућа и напредовања. Тај процес се реализује формативним и сумативним вредновањем. Док се код формативног оцењивања током године прате постигнућа ученика различитим инструментима (тестови, самоевалуација, ,пројектни задаци и др.), сумативним оцењивањем (писмени задаци,) прецизније се процењује остварености исхода или стандарда на крају одређеног временског периода (крај полугодишта, године, циклуса образовања). Оцењивањем и вредновањем треба да се обезбеди напредовање ученика у остваривању исхода, као и квалитет и ефикасност наставе. Сврха оцењивања треба да буде и	• Компетенција за учење • Комуникација • Решавање проблема • Предузимљивост и оријентација ка предузеништву	Српски језик (објашњења за непознате речи, порекло речи у нашем језику, поређење граматичких особина);други страни језик - француски језик (поређење граматичких и лексичких особина); Историја, (друштвено-историјска локализација текстова и ликова који се у њима појављују, историјски оквири културног развоја земаља у којима се говори енглеским језиком и других земаља), Географија (географске и демографске одлике земаља у којима се говори енглеским језиком). Ликовна култура (илустрације

			основа за конверзацију.	јачање мотивације за напредовањем код ученика, а не истицање њихових грешака. Елементи који се вреднују су разноврсни .Оцењују се језичке вештине (читање, слушање, говор и писање), усвојеност лексичких садржаја и језичких структура, примена правописа, ангажованост и залагање у раду на часу. Приликом оцењивања и вредновања неопходно је да начини провере и оцењивања буду познати ученицима		текстова), Музичка култура (усвајање језика кроз слушање музике различитих жанрова). Математика (математички модели у служби веће сликовитости градива из граматике и језика, дијаграми, графикони); Грађанско васпитање (правила учтиве комуникације
9.	**CONSUMER SOCIETY**	**6**	Настава се заснива и на социјалној интеракцији; рад у учионици спроводи се путем групног или индивидуалног решавања проблема, потрагом за информацијама из различитих извора (интернет, дечији часописи, проспекти и аудио материјал) као и решавањем мање или више сложених задатака у реалним и виртуелним условима са јасно одређеним контекстом, поступком и циљем; Граматички садржаји се уводе индуктивном методом кроз примере у складу са нивоом, а без детаљних граматичких објашњења, осим, уколико ученици не инсистирају на томе. Слушање и читање	Процес праћења остварености исхода почиње проценом нивоа знања ученика на почетку школске године како би наставници могли да планирају наставни процес и процес праћења и вредновања ученичких постигнућа и напредовања. Тај процес се реализује формативним и сумативним вредновањем. Док се код формативног оцењивања током године прате постигнућа ученика различитим инструментима (тестови, самоевалуација, ,пројектни задаци и др.), сумативним оцењивањем (писмени задаци,) прецизније се процењује остварености исхода или стандарда на крају одређеног временског периода (крај полугодишта, године, циклуса образовања). Оцењивањем и вредновањем треба да се обезбеди напредовање ученика у остваривању исхода, као и	• Компетенција за учење • Комуникација • Сарадња • Решавање проблема • Предузимљивост и оријентација ка предузеништву • Одговорно учешће у демократском друштву • Одговоран однос према здрављу	Српски језик (објашњења за непознате речи, порекло речи у нашем језику, поређење граматичких особина);други страни језик - француски језик (поређење граматичких и лексичких особина); Историја, (друштвено-историјска локализација текстова и ликова који се у њима појављују, историјски оквири културног развоја земаља у којима се говори енглеским језиком и других земаља), Географија (географске и демографске одлике земаља у којима се говори енглеским

			једноставнијих текстова , који се такође користе као основа за конверзацију.	квалитет и ефикасност наставе. Сврха оцењивања треба да буде и јачање мотивације за напредовањем код ученика, а не истицање њихових грешака. Елементи који се вреднују су разноврсни .Оцењују се језичке вештине (читање, слушање, говор и писање), усвојеност лексичких садржаја и језичких структура, примена правописа, ангажованост и залагање у раду на часу. Приликом оцењивања и вредновања неопходно је да начини провере и оцењивања буду познати ученицима		језиком). Ликовна култура (илустрације текстова), Музичка култура (усвајање језика кроз слушање музике различитих жанрова). Математика (математички модели у служби веће сликовитости градива из граматике и језика, дијаграми, графикони); Грађанско васпитање (правила учтиве комуникације
Активности у наставном процесу						
Активности ученика				**Активности наставника**		
Ученици током часова: слушају, пишу, повезују, праве паное, презентације... На часовима ће се често реализовати вежбе слушања (према упутствима наставника или са аудио-записа повезати појмове, додати делове слике, допунити информације, селектовати тачне и нетачне исказе, утврдити хронологију и сл.), као и игре примерене узрасту. Посебно се реализују активности везане за писмено и усмено изражавање: Разумевање писаног језика: – уочавање дистинктивних обележја која указују на граматичке специфичности (род, број, глаголско време, лице...); одговарање на једноставна питања у вези са текстом, тачно/нетачно, вишеструки избор; – извршавање прочитаних упутстава и наредби. Писмено изражавање: – повезивање гласова и групе слова; – замењивање речи цртежом или сликом; – проналажење недостајуће речи (употпуњавање низа, проналажење „уљеза”, укрштене речи, и слично); – повезивање краћег текста и реченица са сликама/илустрацијама; – попуњавање формулара (пријава за курс, налепнице нпр. за пртљаг); – писање честитки и разгледница; – писање краћих текстова. Коришћење књижевности као основе за драмско , песничко и ликовно изражавање.				Наставник се припрема за час, организује и реализује наставни процес. Ствара пријатну и радну атмосферу на часу. Уважава узраст,способности,потребе и интересовања ученика. Мотивише, подржава и развија интересовања ученика тако што даје препоруке , охрабрује ученике који желе да се баве истраживачким радом. Подстиче ученике да користе друге изворе знања и информација. Подстиче самопоуздање и независност,кооперативност, културу дијалога, толеранцију, разумевање и уважавање различитости и припрема ученике за живот у мултикултурном и плурилингвилном друштву. Разговара са ученицима, упућује их, усмерава и објашњава. Извештава их о раду и постигнућима. Прати напредак ученика		

ПРОГРАМ НАСТАВЕ И УЧЕЊА ЗА ПРЕДМЕТ: Ликовна култура
РАЗРЕД: 8
НЕДЕЉНИ ФОНД: 1
ГОДИШЊИ ФОНД: 34

Програм наставе и учења објављен је у *„Службеном гласнику Републике Србије – Просветном гласнику“,* број 11 од 15.8. 2019. године. Примењује се од школске 2021/22. године.

Уџбеници и друга литература за наставу(назив, аутор, издавач, година издања): Ликовна култура за осми разред основне школе, Сања Филиповић, издавачка кућа „КЛЕЕТ“д.о.о, 2021.

Циљ учења Ликовне културе је да се ученик, развијајући стваралачко мишљење и естетичке критеријуме кроз практични рад, оспособљава за комуникацију и да изграђује позитиван однос према култури и уметничком наслеђу свог и других народа.

Редни број теме	Наставна тема	Број часова по теми	Начини и поступци за остваривање програма (по областима/темама)	Начин провере остварености планираних исхода	Међупредметне компетенције које се могу развијати	Међупредметно повезивање (навести предмет и садржај корелације)
1.	Композиција	25	Наставник ученике анимира различитим врстама презентација, штампаним фотографијама и репродукцијама уметничких дела како би им приближио основна знања о композицији. На очигледним примерима из свакодневног живота и уметно- сти потребно је објаснити принципе: ритам, контраст, доминанту,градацију,равнотежу, јединство и хармонију. Начин остваривања бира наставник. Могуће је кратко објаснити све принципе на једном часу (уз презентацију), па у току године постепено, кроз разговор и разноврсне проблемске задатке, омогућити услове да ученици развијају знања у складу са својим потребама, интересовањима и способностима Да би се обезбедила мотивација и развијала компетенција за учење, неопходно је објаснити зашто и како се уче одабрани садржаји. На пример, ако	По завршетку разреда ученик ће бити у стању да: – бира одговарајући прибор, материјал, технику, уређај и апликативни програм за изражавање идеја, имагинације, емоција, ставова и порука; – користи разноврсне податке и информације као подстицај за стваралачки рад; примењује знања о елементима и принципима компоновања у стваралачком раду и свакодневном животу;	- Рад са подацима и информацијама - Решавање проблема -Сарадња - Компетенција за учење - Естетичка компетенција - Комуникација - Одговоран однос према околини	музичка култура(импровизација, балет, сценографија) српски језик(писмо, калиграфија) , информатика(3Д мурали)

			наставник тражи од ученика да нацртају простор и објекте у перспективи, потребно је да укаже на то да ученици на тај начин развијају визуелно опажање и памћење, што им је неопходно у бројним животним ситуацијама (за процењивање ситуација, доношење одлука, решавање проблема...). Аналитичко посматрање природе, окружења и уметничких дела није довољно,визуелно опажање и памћење се неће довољно развијати без практичног рада (ликовни задаци су уједно и начин да ученик провери укојој мери је развио визуелно опажање и памћење). Може се разговарати и о томе како данас доживљавамо приказивање тродимензионалног простора на дводимензионалној подлози. Обрнута, вертикална и семантичка перспектива могу деловати незанимљиво или збунити савременог посматрача. С друге стране, полиперспектива може бити занимљива савременом посматрачу иако,такође, неприказује објекте онако како их видимо у стварности. Као пример приказивања простора наставник може да покаже и 3Д мурале (оптичке илузије), који могу у потпуности да промене амбијент мањихи слабо осветљених просторија.	– реализује једноставне ликовне пројекте, самостално и у сарадњи са другима; – дискутује аргументовано о својим и радовима других уважавајући различита мишљења;		
2.	Наслеђе	4	Циљ учења ове теме је развијање позитивног става према светској и националној културној баштини. Као полазна основатреба да послужи неки феномен, актуелна тема или догађај. На пример, катедралу Нотр Дам у Паризу је у великој мери оштетио пожар у априлу 2019. године. Тај догађај је повод ј заразматрање више важних тема. Једна од значајних тема је	По завршетку разреда ученик ће бити у стању да: – прави презентације усклађујући слику и текст и приказујући кључне податке и визуелне информације;	- Рад са подацима и информацијама - Решавање проблема -Сарадња - Компетенција за учење - Естетичка компетенција - Комуникација - Одговоран однос према околини	српски језик (Средњовековна уметност, илустрација епских песама), историја (средњи век, манастири, фреско сликарство), информатика и

			промоција наслеђа. Ученици могу да истраже који споменици културе у нашој земљи се налазе на листи светске културне баштине, а који не (иако су изузетно значајни), као и да заједно размотре шта за њих значе споменици културе у нашој земљи, како би као поје- динци и као заједница могли да допринесу промоцији наслеђа. Наставник треба да постави захтевда тај час буде занимљив, да „наставник“ заинтересује вршњакеза тему, да припреми кратку презентацију и питања која подстичу на размишљање и разговор, на даље истраживање... Налози за ученике не треба да буду презахтевни, али не треба ни да се све-ду на забаву. На пример, један тимски пројекат може да обухвати истраживање европске моде у периоду од почетка двадесетог века до Првог светског рата и нацрт свечане одеће (превођење неких карактеристичних елемената у савремену одећу). Истовремено, од ученика се може тражити да креирају кратку презентацију о духу тог времена (начину живота, архитектури, намештају, познатим уметницима и уметничким делима...).	– тумачи садржаје одабраних уметничких дела и одабрану визуелну метафорику; – разговара о значају културне баштине за лични развој, развој туризма и очување културног идентитета земље.		рачунарство (презентације о културној баштини), техника и технологија (израда макета средњовековних манастира)
3.	Комуникација	5	Наставник ученике анимира различитим врстама презентација, штампаним фотографијама и репродукцијама уметничких дела. Декодирање слике се односи на тумачење слике у најширем значењу (теме и мотиви у уметничким делима, пропагандне поруке, пиктограми, симболика боје...). Ови садржаји се повезују са одговарајућим	По завршетку разреда ученик ће бити у стању да: – бира одговарајући прибор, материјал, технику, уређај и апликативни програм за изражавање идеја, имагинације, емоција,	- Рад са подацима и информацијама - Решавање проблема -Сарадња - Компетенција за учење - Естетичка компетенција - Комуникација - Одговоран однос према околини	музичка култура(музика и сликарство,стилизација музичких тонова), српски језик(амблем и симбол), историја(калиграфија). Географија(дан планете земље, израда плаката), математика(орнамент,

			садржајима других тема. Према процени наставника, могуће планирати и тумачење сложенијих знака, истраживање порекла, значења и развоја познатих логотипа (Gamecube, Toblerone, Amazon, Pepsi...) или знака који су ученицима мање познати (амблеми војске РС, илирски грбовници, одликовања...). Наставник може да понуди ученицима да одаберу знаке о којима ће се разговарати на часу (и који ће послужити као подстицај за креирање оригиналног знака) или да сам направи избор, а у складу са знањима која су ученици стекли до осмог разреда. Остали предложени садржаји се односе на предлоге пројеката. Ученицима је потребно понудити мотивационе садржаје и могућност да одаберу пројекте који их занимају. Пројекти могу да се планирају и остварују на различите начине. Један од могућих начина је да ученици самостално, у паровима или тимовима одрже час својим вршњацима. Наставник треба да постави захтев да тај час буде занимљив, да „наставник“ заинтересује вршњаке за тему, да припреми кратку презентацију и питања која подсти-чу на размишљање и разговор, на даље истраживање... Налози за ученике не треба да буду презахтевни, али не треба ни да се сведу на забаву.	ставова и порука; – користи разноврсне податке и информације као подстицај за стваралачки рад; примењује знања о елементима и принципима компоновања у стваралачком раду и свакодневном животу; – реализује једноставне ликовне пројекте, самостално и у сарадњи са другима; – дискутује аргументовано о својим и радовима других уважавајући различита мишљења;		геометрија), техника и технологија (цртање амблема и саобраћајниих знакова)

Активности у наставном процесу	
Активности ученика	**Активности наставника**
Ученик је у стању да: дефинише, наброј, понови, именује, обележи, препозна, уочи и повеже главне идеје, препозна, преобликује, разликује, опише, дискутује, наведе пример, реши проблем у новој ситуацији, примени и изабере праву технику, прилагоди начин рада захтевима задатка, истражује, анализира, упореди, процени, нађе најбоље решење	Наставник се припрема, организује наставу, објашњава, разговара, слуша,посматра, прати, помаже, показује, подстиче, проверава, анализира, закључује, вреднује, саопштава, детаљно води евиденцију.

ПРОГРАМ НАСТАВЕ И УЧЕЊА ЗА ПРЕДМЕТ: Музичка култура
РАЗРЕД: 8
НЕДЕЉНИ ФОНД: 1
ГОДИШЊИ ФОНД: 34

Програм наставе и учења објављен је у *„Службеном гласнику Републике Србије – Просветном гласнику“,* број 11 од 15.8. 2019. године. Примењује се од школске 2021/22. године.

Уџбеници и друга литература за наставу(назив, аутор, издавач, година издања): МУЗИЧКА КУЛТУРА 8, Др. Александра Паладини Мр. Драгана Михајловић Бокан, ЛОГОС, 2021.

Циљ учења предмета Музичка култура је да код ученика, развијајући интересовања за музичку уметност, стваралачко и критичко мишљење, формира естетску перцепцију и музички укус, као и одговоран однос према очувању музичког наслеђа и културе свога и других народа.

Редни број теме	**Наставна тема**	**Број часова по теми**	**Начини и поступци за остваривање програма (по областима/темама)**	**Начин провере остварености планираних исхода**	**Међупредметне компетенције које се могу развијати**	**Међупредметно повезивање (навести предмет и садржај корелације)**
	СЛУШАЊЕ МУЗИКЕ	10	Елементи музичке изражајности: темпо, динамика, тонске боје различитих гласова и инструмената. Слушање музике романтизма, импресионизма и савременог доба. Слушање вокалних, вокално-инструменталних и инаструменталних композиција домаћих и страних аутора, слушање дела традиционалне народне музике и дела инспирисана фолклором. Илустрација доживљаја слушаног дела.	-коментарише слушано дело -идентификује репрезентативне музичке примере -уочи сличности и разлике -илуструје доживљену музику -препозна инструменте по звуку	естетичка компетенција	Српски језик (читањем упознајемо нове музичке појмове, анализирамо текст, подела речи на слогове, правилан изговор и дикција). Историја (упознавање са културно историјским догађајима свог и других народа у различитим временским периодима). Физичко и здравствено васпитање-(развој моторике кроз покрет уз песму и музику за игру).
2	ИЗВОЂЕЊЕ МУЗИКЕ	8	Певање песама солмизацијом из нотног текста. Певање песама по слуху самостално и у групи. Извођење једноставних ритмичких и мелодијских мотива у стилу романтизма,	-изводи музичке примере користечи глас покрет и инструменте -примењује правилну технику певања -развија координацију кроз покрет, певање и свирање	комуникација и предузимљивост	

			импресионизма и савременог доба. Певање песама у комбинацији са покретом. Свирање по слуху и нотном тексту на орфовом инструментаријуму и и другим инструментима, дечијих, народних и уметничких композиција.			Луковна култура-(доживљај слушаног дела кроз ликовни рад-цртеж). Географија (упознавање и препознавање разних држава и музичких престоница у свету и музичких центара код нас). Математика (подела нотих вредности, бројање нотних вредности).
3	МУЗИЧКО СТВАРАЛАШТВО	2	Креирање пратње за песме ритмичким и звучним ефектима. Креирање покрета уз музику. Стварање мелодије на задати текст. Импровизација дијалога на разним инструментима. Музички квиз.	-користи музичке обрасце у осмишљавњу музичких целина -комуницира у групи гласом, инструментом и покретом	рад са подацима и информацијама, решавање проблема, дигитална компетенција	
4	УПОЗНАВАЊЕ МУЗИЧКИХ ЕПОХА И ЖАНРОВА	10	Музичке епохе: -романтизам, најзначајнији представници, музика и Србији у 19 веку -импресионизам, најзначајнији представници -савремено доба, опште одлике музике прве половине 20. века и представници -џез музика и популарни жанрови -забавна музика -музика на филму,радију и телевизији -опера, оперета, мјузикл и балет.	-учени це бити у стању да повеже различите видове музичког изражавања са дриштвено историјским у коме су насталич -наведе изражајна средства музичке уметности карактеристична за период романтизма,импресионизма и савременог доба. -уочи основне карактеристике музичког стваралаштва романтизма, импресионизма и савременог доба, опише развој и улогу музике у Србији, -уочи разлике у музици романтизма, импресионизма и савременог доба	комуникација	
5	МУЗИЧКИ	4	-дувачки инструменти:	-одреди врсту музичког	сарадња	

	ИНСТРУМЕНТИ		-дрвени дувачки инструменти: флаута пиколо, кларинет, бас кларинет, фагот и контрафагот -лимени дувачки инструменти: труба, хорна, тромбон и туба -визуелно и тонско упознавање са инструментима	(дувачког) инструмента по изгледу и звуку -опише разлику у начину добијања звука код дувачких инструмената -препозна инструмент у оквиру музичког стила		
Активности у наставном процесу						
Активности ученика				**Активности наставника**		
-сарадnички рад у групама -размена искуства и знања -мулти-медијални приступ -приступ информационим технологијама				-коришћење гласа, покрета, музичких инструмената, елемената информационих технологија и мулти медијалне технологије		

ПРОГРАМ НАСТАВЕ И УЧЕЊА ЗА ПРЕДМЕТ: Историја
РАЗРЕД: 8.
НЕДЕЉНИ ФОНД: 2.
ГОДИШЊИ ФОНД: 68.

Програм наставе и учења објављен је у *„Службеном гласнику Републике Србије – Просветном гласнику“,* број 11 од 15.8. 2019. године. Примењује се од школске 2021/22. године.

Уџбеници и друга литература за наставу(назив, аутор, издавач, година издања): Историја за 8.разред основне школе, Драгана Хаџић, Марко Станојевић, Дата Статус, 2021.

Циљ учења Историје је да ученик, изучавајући историјске догађаје, појаве, процесе и личности, стекне знања и компетенције неопходне за разумевање савременог света, развије вештине критичког мишљења и одговоран однос према себи, сопственом и националном идентитету, културно-историјском наслеђу, друштву и држави у којој живи.

Редни број теме	**Наставна тема**	**Број часова по теми**	**Начини и поступци за остваривање програма (по областима/темама)**	**Начин провере остварености планираних исхода**	**Међупредметне компетенције које се могу развијати**	**Међупредметно повезивање (навести предмет и садржај корелације)**
1.	***Основи проучавања прошлости***	**2**	Диференцијација задатака,идивидуални рад,рад у пару , групи	Вођење педагошке документације,усмена провера ,тестови знања	Компетенција за учење Вештина комуникације Дигитална	Математика: Графичко представљање линије времена; десетице, јединице; рачунање времена;

					компетенција	
2.	***Европа свет,и српски народ у Југословенској држави у периоду између два светска рата***	**18**	Индивидуални рад рад у пару у групи	Вођење педагошке документације,усмена провера,тестови знања	Вештина комуникације Вештина сарадње Естетска компетенција	Музичка култура: Химна „Боже правде“ Географија: Политичка карта Балканског полуострва; Српски језик: развој књижевности у међуратном периоду; Ликовна култура:развој уметности у међуратном периоду; Грађанско васпитање: појмови- пуч, диктатура,устав, демонстрације
3.	***Други светски рат***	**18**	Индивидуални рад рад у пару у групи	Вођење педагошке документације,усмене провере и тестови знања	Компетенција за учење Вештина комуникације Еколошка компетенција Естетска компетеција	Географија: Политичка карта Европе и света; Грађанско васпитање: Угрожавање људских права, дискриманација, национална, верска, расна,холокауст и геноцид Српски језик: Дневник Ане ФранкГрађанско васпитање: расна, верска и национална дискриминација, холокауст и геноцид Географија: политичка карта Балкана;демографска кретања у време рата; Српски језик: Иван Горан Ковачић *Јаме*
4.	***Свет, Европа и српски народ у Југословенској држави у периоду Хладног рата***	**15**	Индивидуални рад рад у пару у групи	Вођење педагошке документације,усмене провере тестови знања	Компетеција за учење Рад са подацима и информацијама Вештине за живот у демократском друштву	Грађанско васпитање: Организација УН Географија: Политичка карта Европе и света,глобализација, карактеристике држава Трећег света,свемирска трка. Биологија: екологија и заштита животне средине.
5.	***Свет,Европа и српска држава у савременим процесима***	**15**	Индивидуални рад рад у пару у групи	Усмене провере	Вештина комуникације Вештина сарадње Решавање проблема Вештина живота у	Српски језик, ликовна култура, музичка култура: Савремена књижевност и уметност Географија: Политичка карта Балканског полуострва и Европе;

					демоктатском друштву.	Демографска кретања и промене у Србији у послератном периоду; Промене граница на Балкану у послератном периоду; Грађанско васпитање: изградња националне свести на темељима демократије, цивилизацијских тековина и поштовања основних људских права ;
Активности у наставном процесу						
Активности ученика				**Активности наставника**		
Ученици активно прате наставу,преписују са табле прате и читају историјске изворе,уџбеник,прате слике историјску ленту,учествују у разговору, постављају питања, коментаруишу, дају свој став. Раде домаће задатке				Наставник активно сарађује са ученицима, предаје, пропитује, објашњава, поставља питања, даје одговоре.		

ПРОГРАМ НАСТАВЕ И УЧЕЊА ЗА ПРЕДМЕТ: ГЕОГРАФИЈА
РАЗРЕД: 8
НЕДЕЉНИ ФОНД: 2
ГОДИШЊИ ФОНД: 68

Програм наставе и учења објављен је у *„Службеном гласнику Републике Србије – Просветном гласнику“,* број 11 од 15.8. 2019. године. Примењује се од школске 2021/22. године.

Уџбеници и друга литература за наставу(назив, аутор, издавач, година издања):

Географија 8 уџбеник,Драгана Милошевић, Мирослав Грујић,Вулкан знање,2020.
Физичко-географска карта Србије (цепно издање),Интерсистем Д.О.О,Београд 2020.
Нема карта Србије,Магик Мап Д.О.О,2017година.
Радна свеска из геогафије за осми разред,Слободан Зрнић,Иван Матејић,Н.Логос,2016

Циљ: Циљ учења Географије је да ученик појмовно и структурно овлада природно-географским, демографским, насеобинским, политичко-географским, економско-географским, интеграционим и глобалним појавама и процесима у Србији и свету уз неговање вредности мултикултуралности и патриотизма.

Редни број теме	**Наставна тема**	**Број часова по теми**	**Начини и поступци за остваривање програма (по областима/темама)**	**Начин провере остварености планираних исхода**	**Међупредметне компетенције које се могу развијати**	**Међупредметно повезивање (навести предмет и садржај корелације)**
1.	***ГЕОГРАФСКИ ПОЛОЖАЈ, ГРАНИЦЕ И ВЕЛИЧИНА***	**6**	За достизање исхода: ученик ће бити у стању да одреди географски положај Србије и доведе га у везу са историјско-географским развојем; анализира	Обавезно иницијално тестирање са почетком школске	Одговорност према здрављу. Дигитална компетенција.	**Историја**-Србија и Црна Гора 1878-1912. **Грађанско васпитање**-појмови демократија

	ТЕРИТОРИЈЕ СРБИЈЕ		карактеристике граница и пограничних крајева Србије, потребно је објаснити етимолошко значење термина Србија, симболе отаџбине, детерминанте и компоненте географског положаја, њене границе, облик и величину територије. На почетку наставне теме, указати на то да на географски положај Србије утиче поливалентност, контактност и транзитност њене територије у смислу спајања и прожимања различитих елемената географског простора, који су одговорни за развој, организацију, функционисање и трансформацију територије. Објаснити да су детерминанте и компоненте географског положаја, мењајући кроз историју неке од функција, утицале на промене значаја коју је Србија имала у историји и коју има данас. Објаснити ученицима да географски положај Србије може бити апсолутан и релативан. Истаћи да је апсолутан географски положај Србије егзактан јер су у питању географске координате (математичко-географске) и природни фактори. На основу тога издвојити две компоненте апсолутног географског положаја: математичко-географску и физичко-географску. Такође, издвојити и компоненте релативног географског положаја: културно-географску, политичко-географску, саобраћајно-географску и економско-географску. Објаснити ученицима да је територија Србије повезана и интегрисана, да њена тродимензионалност подразумева копно, ваздушни простор изнад копна и Земљину унутрашњост испод копна, као и да је њен квалитет дефинисан	године као основа за даље планирање; Усмено испитивање (разговор;усмено излагање ученика на задате теме; учениково објашњавање појава, процеса,појмова; Ситуациони тестови(испитивање и оцењивање вештина, извођење одређених активности,практичних радњи) неме карте.	Предузимљивост и оријентација ка предузетништву. Компетенција за учење Естетичка компетенција. Одговорно учешће у демократском друштву. Дигитална компетенција Решавање проблема, Рад с подацима и информацијама, Сарадња, Комуникација. Одговоран према околини.	аутократија,парламентаризам. **Музичко**-химна Боже правде **Географија 6**-Главни град и државне франице

			економским параметрима који зависе од квалитета и квантитета природних ресурса, као што су на пример, плодност земљишта, рудно богатство, однос обрадивих и необрадивих површина и биолошка разноврсност.			
2.	***ФИЗИЧКО-ГЕОГРАФСКЕ ОДЛИКЕ СРБИЈЕ***	**26.**	За достизање исхода: ученик ће бити у стању да опише узроке и последице геотектонских процеса на територији Србије, кључно је да у светлу теорије литосферних плоча ученик опише геотектонски положај и геотектонску рејонизацију Србије сагледавањем односа Евроазијске и Афричке литосферне плоче, објасни механизме настанка и обликовања рељефа на простору Србије и именује значајне морфоструктурне облике рељефа у Србији. Даљом операционализацијом исхода ученик ће бити у стању да препозна и наведе облике рељефа који настају тектонским покретима и вулканизмом, објасни процес настанка земљотреса и наведе најугроженије зоне и изведе закључке о појави савременог сеизмизма као и одсуство активног вулканизма на територији Србије. Наставници могу упознати ученике са мрежом сеизмолошких станица Србије и различитим начинима прикупљања података о трусној активности на подручју Србије у реалном времену, размени података са земљама у окружењу и компјутерским програмима за аутоматско лоцирање и извештавање.	Усмено испитивање(разговор ;усмено излагање ученика на задате теме;ученико објашњавање појава, процеса,појмова; Ситуациони тестови(испитивање и оцењивање вештина,извођење одређених активности,практичн их радњи)неме карте.	Одговорност према здрављу. Дигитална компетенција. Предузимљивост и оријентација ка предузетништву. Компетенција за учење Естетичка компетенција. Одговорно учешће у демократском друштву. Дигитална компетенција Решавање проблема, Рад с подацима и информацијама, Сарадња, Комуникација. Одговоран према околини.	**Српски језик**-Косовски циклус песама. **Верска настава**-Пећка Патријаршија **Биологија**-Основни биоми на Земљи **Географија 5**-Унутрашње Земњине силе,Земљотреси. **Хемија**-Вода
3.	***ДРУШТВЕНО-ГЕОГРАФСКЕ ОДЛИКЕ СРБИЈЕ***	**29**	У оквиру области/теме Друштвено-географске одлике Србије предвиђено је да се обрађују садржаји о становништву, насељима и привреди Србије. Њима се продубљују ученичка знања из области	Усмено испитивање(разговор ;усмено излагање ученика на задате теме;ученико	Одговорност према здрављу. Дигитална компетенција. Предузимљивост	**Историја**-Лепенски вир, Старчево, Винча; Сеобе Срба. Прва индустријска револуција

			друштвене географије која су стекли у шестом разреду основног образовања и васпитања и иста примењују у конкретном просторном контексту, Републици Србији и локалној средини. За достизање исхода: ученик ће бити у стању да објашњава популациону динамику становништва Србије, акценат треба ставити на објашњење кретања броја становништва по подацима пописа (предлог је да временски обухват буде након Другог светског рата), природног прираштаја и миграција. Достизање исхода: изводи закључке о утицају популационе динамике на структуре становништва у нашој земљи, непосредно се надовезује на реализацију претходног исхода. Овде је неопходно да ученик увиди како се (макро) регионалне тенденције у природном прираштају и миграцијама одражавају на биолошке, економске и социјалне структуре становништва Србије. Исход израђује и анализира графичке приказе структура становништва јако је важан у функционалном домену. Овде до изражаја долази захтев да ученик самостално пронађе податке о структурама становништва који су доступни у аналогном и дигиталном облику те да их на часовима и код куће за домаће задатке приказује у виду полно-старосних пирамида, графикона, дијаграма и тематских карата (картодијаграма). Исход ученик изводи закључке о важности предузимања мера популационе политике даље се надовезује на претходне. Ученици на овом узрасту већ	објашњавање појава, процеса,појмова; Ситуациони тестови(испитивање и оцењивање вештина,извођење одређених активности,практичних радњи)неме карте.	и оријентација ка предузетништву. Компетенција за учење Естетичка компетенција. Одговорно учешће у демократском друштву. Дигитална компетенција Решавање проблема, Рад с подацима и информацијама, Сарадња, Комуникација. Одговоран према околини.	**Биологија**-Киселе кише, Категорије заштићених природних добара **Српски језик**- Сеобе Словена и стварање словенског језика **Техничко**-Саобраћај,Енергетика, Обновљиви извори енергије. **Хемија** –Метали, Неметали,Нафта и земни гас,Заштита ваздуха воде и земљишта.

			имају и интуитивна и појмовна знања о броју, кретању (природном прираштају, миграцијама) и структурама становништва и способни су да увиђају последице смањења броја становника, исељавања људи из села и мањих градова, интензивног прилива становништва у Београд, исељавања у иностранство, итд. Исход: уз помоћ карте Србије и свих других извора информација анализира утицај природних и друштвених фактора на развој и размештај привредних делатности у нашој земљи, доводи ученике у ситуацију да сами проналазе изворе информација о привреди наше земље и локалне средине, да их критички преиспитују, упоређују, уочавају временску динамику и просторне диспаритете економско-географских појава и процеса. Исходи: доводи у везу размештај привредних делатности са квалитетом животне средине у нашој земљи и препознаје ефекте производње и коришћења различитих извора енергије на квалитет животне средине су најдиректније међусобно повезани			
4.	ПРИРОДНА И КУЛТУРНА БАШТИНА СРБИЈЕ	**3**	Уз помоћ карте и других расположивих извора информација ученици анализирају просторну заступљеност природних и културних објеката у Србији. Остваривање исхода подразумева уочавање разлика културно-историјских целина градског и сеоског типа. Исход је остварљив ако ученик на карти одреди и лоцира заштићена природна и културна добра и наведе примере. Ученици треба да формирају вредносне ставове и развију свест о неговању природних и културних добара.	Усмено испитивање(разговор ;усмено излагање ученика на задате теме;ученико објашњавање појава, процеса,појмова; Ситуациони тестови(испитивање и оцењивање вештина,извођење одређених активности,практичн	Одговорност према здрављу. Дигитална компетенција. Предузимљивост и оријентација ка предузетништву. Компетенција за учење Естетичка компетенција. Одговорно учешће у	**Географија за5,6 и7 разред,** **Математика,** **Ликовна култура-** Линија **Биологија**-Основни биоми на Земљи **Информатика-** израда презентација PowerPoint

			Организовањем посета манастирима, музејима, националним парковима изводе се закључци о важности националног и културног идентитета наше земље. Исход је остварљив ако ученик на немој карти различитим картографским методама представи степен заштите природних добара и истакне њихов значај.	их радњи)неме карте.	демократском друштву. Решавање проблема, Рад с подацима и информацијама, Сарадња, Комуникација. Одговоран према околини.	
5.	***Завичајна географија***	**2.**	За достизање овог исхода: ученик ће бити у стању да реализује истраживачки пројекат у локалној средини, препорука је да технике наставника буду усмерене на поучавање и учење путем открића које обухвата прикупљање података од локалног становништва и самостално посматрање објеката и процеса. Организација теренског рада подразумева истраживачки пројектни задатак где наставник у сарадњи са ученицима дефинише тему, циљ и задатак истраживања, објашњава наставне методе, дефинише хипотезе, израђује нацрт истраживања, описује фазе и ток реализације истраживања, одређује релевантне изворе информација, наводи начин обраде података и приказивање добијених резултата кроз вредновање и евалуацију пројекта. Применом пројектне наставе развијају се међупредметне компетенције. Наставник је у обавези да на почетку школске године ученицима да јасна и прецизна упутства о начину реализације пројектне наставе. Након припреме и реализације пројектне наставе ученици ће бити у стању да уоче значај сарадње у тиму за остваривање заједничких циљева, али и да процене	Продукти ученичких активности: цртежи,постери,пано и, ,презентације. Заједничко оцењивање ученика од стране наставника и ученика	Одговорност према здрављу. Дигитална компетенција. Предузимљивост и оријентација ка предузетништву. Компетенција за учење Естетичка компетенција. Одговорно учешће у демократском друштву. Решавање проблема, Рад с подацима и информацијама, Сарадња, Комуникација. Одговоран према околини.	**Информатика**- израда презентација PowerPoint **Историја-**Први Св.рат

			сопствена постигнућа. Ученици су оспособљени да прикупљају, обрађују и презентују резултате истраживачког рада током свих фаза реализације пројекта, као и да презентују и промовишу продукте пројекта. За достизање исхода: реализује истраживачки пројекат у локалној средини, неопходно је да ученик познаје методологију истраживачког рада: – дефинише пројектни задатак; – прикупља податке из различитих извора и на терену; – обрађује податке, приказује их текстуално, табеларно и графички и доноси закључке; – представља резултате истраживачког рада; – описује и вреднује географски положај завичаја; – препознаје, наводи и именује облике рељефа и хидрографске објекте на простору завичаја, објашњава међузависност климе, земљишта и живог света; – истражује и утврђује специфичности природно-географских и друштвено-географских одлика завичаја и доводи их у корелацију; – објашњава утицај одређене структуре становништва на друштвено-економски развој завичаја; – наводи и описује природна богатства и објашњава утицај њиховог искоришћавања; – описује структуру привреде и наводи показатеље развијености одређених привредних делатности; – образлаже потребе заштите природне средине;			

			– анализира и предлаже различите мере за унапређење завичаја;			
6.	***СРБИ У РЕГИОНУ И ДИЈАСПОРИ***	**2**	Исход: ученик ће бити у стању да објашњава утицај историјских и савремених миграција на размештај Срба у свету, операционализује се тако што ће ученик бити у стању да наведе државе и ентитете у којима живе припадници српског народа, наведе број припадника нашег народа у земљама бивше СФРЈ, региону и дијаспори, објасни узроке досељавања Срба у различитим историјским периодима, упореди економски, културни и политички положај Срба. Припадници нашег народа исељавали су се из Србије у прошлости у више таласа из различитих разлога (средњовековна исељавања и сеобе, миграције пре Другог светског рата, послератна политичка емиграција, економска емиграција од шездесетих до деведесетих година XX века, таласи избеглица и савремена економска емиграција од деведесетих година до данас). Потребно је да се ученици осмог разреда упознају са тиме колико припадника нашег народа живи на тлу бивше СФРЈ, у региону и дијаспори, када су се и зашто досељавали у те државе, какав им је економски, политички и културни статус, којим делатностима се баве, какав им је однос са већинским становништвом тих држава. Закон о дијаспори и Србима у региону дефинише појмове дијаспора и регион као и државе које ти појмови обухватају. Наведеним исходом и наставним садржајем којим се он достиже, достиже се васпитна димензија циља географије као наставног предмета што подразумева неговање	Усмено испитивање(разговор ;усмено излагање ученика на задате теме;ученико објашњавање појава, процеса,појмова;	Одговорност према здрављу. Предузимљивост и оријентација ка предузетништву. Компетенција за учење Естетичка компетенција. Одговорно учешће у демократском друштву. Дигитална компетенција Решавање проблема, Рад с подацима и информацијама, Сарадња, Комуникација. Одговоран према околини.	**Историја-** Словени-земље и народи **Географија 6-**Промене на карти Европе после другог.Св.рата **Грађанско васпитање-** појмови демократија, аутократија, парламентаризам.

			вредности мултикултуралности и патриотизма. Етничку хетерогеност становништва Србије, као и вишевековно присуство Срба у региону и дијаспори, треба сагледавати као богатство које најбоље може да се сагледа у склопу наставног предмета географија.			

Активности у наставном процесу

Активности ученика	Активности наставника
– дефинише пројектни задатак; – прикупља податке из различитих извора и на терену; – обрађује податке, приказује их текстуално, табеларно и графички и доноси закључке; – представља резултате истраживачког рада; – описује и вреднује географски положај завичаја; – препознаје, наводи и именује облике рељефа и хидрографске објекте на простору завичаја, објашњава међузависност климе, земљишта и живог света; – истражује и утврђује специфичности природно-географских и друштвено-географских одлика завичаја и доводи их у корелацију; – објашњава утицај одређене структуре становништва на друштвено-економски развој завичаја; – наводи и описује природна богатства и објашњава утицај њиховог искоришћавања; – описује структуру привреде и наводи показатеље развијености одређених привредних делатности; – образлаже потребе заштите природне средине; – анализира и предлаже различите мере за унапређење завичаја;.	- Улога наставника је да контекстуализује дати програм потребама конкретног одељења имајући у виду: састав одељења и карактеристике ученика, уџбенике и друге наставне материјале које ће користити, техничке услове, наставна средства и медије којима школа располаже, ресурсе, могућности, као и потребе локалне средине у којој се школа налази. Упознаје ученике са предметом и задацима проучавања, као и поделом регионалне географије, ослањајући се на њихова већ стечена географска знања из 6. разреда о појму географске регије, -упућује ученике на разумевање просторне дистрибуције становништва, поларизованог демографског развоја, савремених миграција (нарочито из ратовима угрожених држава према Европи) и структуре становништва (групе народа, најмногољуднији народи). -Насатвник је организатор и реализатор наставе; презентује, усмерава ученика; -подстиче на размишљање и наводи ученике на одговарајуће закључке; -развија код ученика аналитичко, синтетичко, индуктивно, дедуктивно мишљење; -прати напредовање и постигнућа ученика; -упућује ученике на самостални рад, тако што ће сваки ученик обрадити по једну европску државу; указује на основне популационе динамике у прошлости и данас; -упознаје ученике са поделом становништва према одређеним карактеристикама, односно основним структрним обележјима; упознаје ученике са еконсмском структуром, образовном структуром , етничком структуром, верском структуром, језичком структуром; објашњава основне демографске процесе; -упознаје ученике са правилима рада у групи, поделом посла и одговорностима, са динамиком и роковима за реализацију пројектних активности; -саветује и одговара на питања ученика. -Организује посета манастирима, музејима, националним парковима изводе се закључци о важности националног и културног идентитета наше земље

ПРОГРАМ НАСТАВЕ И УЧЕЊА ЗА ПРЕДМЕТ: физика
РАЗРЕД: осми
НЕДЕЉНИ ФОНД: 2
ГОДИШЊИ ФОНД: 72

Програм наставе и учења објављен је у *„Службеном гласнику Републике Србије – Просветном гласнику“*, број 11 од 15.8.2019 године. Примењује се од 2021/22 године.

Уџбеници и друга литература за наставу: Физика-уџбеник за осми разред основне школе (Јелена Радовановић, Владан Младеновић) и Збирка задтака са лабораторијским вежбама за осми разред основне школе (Владан Младеновић, Јелена Радовановић)**,** Бигз-2021.године

Циљ учења физике јесте упознавање ученика са природним појавама и основним законима природе, стицање основне научне писмености, оспособљавање за уочавање и распознавање физичкх појава и активностицање знања о физичким феноменима кроз истраживање, усвајање основе научног метода и усмеравање према примени физичких закона у свакодневном животу и раду.

Редни број теме	**Наставна тема**	**Број часова по теми**	**Начини и поступци за остваривање програма (по областима/темама)**	**Начин провере остварености планираних исхода**	**Међупредметне компетенције које се могу развијати**	**Међупредметно повезивање (навести предмет и садржај корелације)**
1.	Осцилаторно и таласно кретање	8	-Поступност(од једноставног ка сложеном) при упознавању нових појмова. -Очигледност при излагању наставних садржаја - Повезаност наставних садржаја са појавама у свакодневном животу -Извођење демонстрационих огледа - Решавање квалитативних и квантитативних задатака - Извођење лабораторијских вежби	- Активност на часу - Усмено испитивање - Домаћи задаци - Писмене провере - Рад на квалитативним, квантитативним и графичким задацима - Практичне активности ученика - Рад на пројектима	-Компетенција за учење -Дигиталне компетенције - Комуникација - Сарадња - Рад са подацима и информацијама - Решавање проблема	-Српски језик и књижевност(разумевање текстова) Математика – величине које карактеришу осцилаторно кретање,брзина таласа и таласна дужина.
2.	Светлосне појаве	15	-Поступност -Очигледност -Повезаност наставних садржаја - Извођење демонстрационих огледа -Решавање квалитативних и квантитативних проблема као и проблем- ситуација - Извођење демонстрационих огледа - Извођење лабораторијских вежби	-Активност на часу - Усмено испитивање -Тестирање -Домаћи задаци -Рад на квантитативним, квалитативним задацима. -Практичне активности ученика	- Компетенција за учење -Дигитална компетенција - Сарадња - Рад са подацима и информацијама - Решавање проблема -Комуникација	-Математика – сферна огледала, сочива. - Биологија-сочива, оптички инструменти. - Српски језик и књижевност-разумевање текстова.
3.	Електрично	10	-Поступност	-Активност	-Компетенција за	-Математика –

	поље		-Очигледност -Повезаност наставних садржаја - Извођење демонстрационих огледа -Решавање квалитативних и квантитативних проблема као и проблем- ситуација - Извођење демонстрационих огледа - Извођење лабораторијских вежби	-Усмено испитивање -Тестирање -Домаћи задаци -Практичне активности ученика -Рад на решавању задатака -Презентовање и процењивање рада на пројектима	учење -Рад са подацима и информацијама -Решавање проблема -Комуникација -Сарадња -Дигитална компетенција	Јачина електричног поља,електрични напон и потенцијал. Хемија-аелектрисавање тела. Српски језик и књижевност-разумевање текстова.
4.	Електрична струја	18	-Поступност -Очигледност -Повезаност наставних садржаја -Извођење демонстрационих огледа -Рад на решавању задатака -Практичне активности ученика -Процена и анализа постигнућа -Рад на квантитативним и квалитативним задацима -Презентовање и процењивање рада на пројектима - Извођење лабораторијских вежби	- Активност на часу - Усмено испитивање - Домаћи задаци -Писмена провера -Рад на решавању задатака - Учешће у изради пројеката - Практичне активности ученика	-Компетенција за учење -Рад са подацима и информацијама -Решавање проблема -Комуникација -Сарадња -Одговорно учешће у демократском друштву -Естетичка компетенција	-Математика-Јачина струје, електрична отпорност, Омов закон, веза отпорника, рад електричне струје,снага,Џул-Ленцов закон. Хемија-Проводници и изолатори. - Техника и технологија-електрични отпорници, проводници и изолатори. - Српски језик и књижевност-тумачење текстова.
5.	Магнетно поље	6	-Поступност -Очигледност -Повезаност наставних садржаја -Извођење демонстрационих огледа -Рад на решавању задатака -Рад на тексту -Практичан рад -Процена и анализа постигнућа	-Активност на часу -Усмено испитивање - Израда домаћих задатака -Писмена ровера -Рад на решавању задатака - Учешће у изради	-Компетенција за учење -Рад са подацима и информацијама -Решавање проблема -Комуникација -Сарадња	-Математика-Магнетно поље. Техника и технологија-Магнетно поље. Српски језик и књижевност-тумачење текстова.

			-Презентовање и процењивање рада на пројектима	пројеката	-Одговорно учешће у демократском друштву -Естетичка компетенција	
6.	Елементи атомске и нуклеарне физике	8	-Поступност -Очигледност -Повезаност наставних садржаја -Извођење демонстрационих огледа -Рад на решавању задатака -Рад на тексту -Практичан рад -Процена и анализа постигнућа -Презентовање и процењивање рада на пројектима	Активност на часу -Усмено испитивање - Израда домаћих задатака -Писмена ровера -Рад на решавању задатака - Учешће у изради пројеката	-Компетенција за учење -Рад са подацима и информацијама -Решавање проблема -Комуникација -Сарадња -Одговорно учешће у демократском друштву -Естетичка компетенција	Хемија- Структура атома, нуклеарне силе, природна радиоактивност, вештачка радиоактивност.
7.	Физика и савремени свет	3	-Поступност -Очигледност -Повезаност наставних садржаја -Извођење демонстрационих огледа -Рад на решавању задатака -Рад на тексту -Практичан рад -Процена и анализа постигнућа -Презентовање и процењивање рада на пројектима	Активност на часу -Усмено испитивање - Израда домаћих задатака -Писмена ровера -Рад на решавању задатака - Учешће у изради пројеката	-Компетенција за учење -Рад са подацима и информацијама -Решавање проблема -Комуникација -Сарадња -Одговорно учешће у демократском друштву -Естетичка ком.	-Техника и технологија-Физика и савремени свет. -Информатика-Физика и савремени свет.

Активности у наставном процесу

Активности ученика	**Активности наставника**
Одговарају на питања,постављају питања, анализирају,самостално закључују и наводе примере,дискутују,учествују у реализацији демонстрационог огледа,изводе огледе,анализирају уочене појаве,решавају задатке(уочавају,дефинишу и прецизирају проблем;откривају технике и методе решавања проблема и проверавају решења),износе недоумице, представљају графичке зависности физичких величина,процењују сопствени напредак у учењу.	Наводи примере,подстиче ученике да самостално изводе закључке,поставља питања и задатке,сугерише,подстиче и усмерава дискусију,даје повратну информацију, даје упутства и објашњења,подстиче ученике да анализирају, изводи демонстрационе огледе,прати рад ученика, подстиче код ученика развој мишљења и разумевања, ствара позитивну климу у одељењу за рад и учење, охрабрује, инсистира на систематичности у раду и поштовању принципа и правила рада, инсистира на практичној примени стечених знања.

ПРОГРАМ НАСТАВЕ И УЧЕЊА ЗА ПРЕДМЕТ: МАТЕМАТИКА
РАЗРЕД: VIII
НЕДЕЉНИ ФОНД: 4
ГОДИШЊИ ФОНД: 136

Програм наставе и учења објављен је у *„Службеном гласнику Републике Србије – Просветном гласнику“,* број 11/2019 од 15.8. 2019. године. Примењује се од школске 2021/2022. године.

Уџбеници и друга литература за наставу(назив, аутор, издавач, година издања):

Математика, Владимир Стојановић, Уџбеник за осми разред основне школе, Математископ, 2021.

Математика, Владимир Стојановић, Милијана Ковачевић, Никола Вигњевић, Збирка задатака за осми разред основне школе, Математископ, 2021.

Циљ учења математике је да ученик, овладавајући математичким концептима, знањима и вештинама, развије основе апстрактног и критичког мишљења, позитивне ставове према математици, способност комуникације математичким језиком и писмом и примени стечена знања и вештине у даљем школовању и решавању проблема из свакодневног живота, као и да формира основ за даљи развој математичких појмова.

Редни број теме	Наставна тема	Број часова по теми	Начини и поступци за остваривање програма (по областима/темама)	Начин провере остварености планираних исхода	Међупредметне компетенције које се могу развијати	Међупредметно повезивање (навести предмет и садржај корелације)
1.	СЛИЧНОСТ	17	Користећи географске карте разних размера (стоне, зидне ...) поновити размеру дужи и израчунавања растојања на основу дате размере и измереног растојања на карти. Извршити уопштавање појма размере и на конкретним примерима показати како се израчунава четврта пропорционала (ако су три дужи дате нумерички). Поставити питање како проблем решити конструктивно (ако нису дати нумерички подаци), тј. ако се знају три дужи, како одредити четврту геометријску пропорционалу. На примерима објаснити и појам самерљивих дужи (основица и средња линија троугла, растојање од	Саставни део процеса развоја математичких знања у свим фазама наставе треба да буде и праћење и процењивање степена остварености исхода, које треба да обезбеди што поузданије сагледавање развоја и напредовања ученика. Тај процес треба започети иницијалном проценом нивоа на коме се ученик налази. Прикупљање информација из различитих извора (свакодневна посматрања, активност на часу,	Компетенција за учење; комуникација; рад с подацима и информацијама дигитална компетенција; решавање проблема; сарадња.	Географија: Израчунавање најкраћег пута на карти између два места, размера, удаљеност градова од Гринича и од екватора Физика: Графичко представљање величина, запремина тела,

			тежишта до темена и тежишна дуж...) и несамерљивих дужи (страница и дијагонала квадрата). **Талесова теорема** се на овом нивоу не може коректно доказати, али се ученици могу избором погодног упрошћеног модела и поступним, правилним закључивањем навести да исправно формулишу исказ Талесове теореме. Обрат Талесове теореме се може (али и не мора) доказати. Увежбавања везана за примену Талесове (и обратне) теореме организовати поступно тако да се и нумерички и конструктивно размотре могући случајеви примене. Посебну пажњу посветити конструктивној подели дужи на једнаке делове. Сличност фигура показати на разним примерима из свакодневног живота. Дефиницију **сличности троуглова** и појам коефицијента сличности увести природно, разматрањем разних ситуација (када је реч о сличним троугловима и онима који то нису). За извођење тврђења о пропорционалности страница сличних троуглова (и обратне теореме), као и за формулацију ставова сличности искористити Талесову теорему. Увежбавања везана за сличност троуглова реализовати на примерима одређивања страница и углова сличних троуглова. **Примену сличности** троуглова реализовати на примерима из историје математике (легенда о томе како је Талес измерио висину Кеопсове пирамиде), практичним примерима примене (мерење широке реке без преласка на другу обалу, мерење висине брда ...) примени сличности на правоугли троугао	учествовање у разговору и дискусији, самосталан рад, рад у групи, тестови) помаже наставнику да сагледа постигнућа (развој и напредовање) ученика и степен остварености исхода. Свака активност је добра прилика за процену напредовања и давање повратне информације, а ученике треба оспособљавати и охрабривати да процењују сопствени напредак у остваривању исхода предмета, као и напредак и других ученика (различите анкете, скале процене,табеле и сл.) Процењују се: ▪ вештине израчунавања разумевање, примена и вредновање научених поступака и процедура; рад са подацима вештине, руковање прибором и технологијама и извођење радних задатака. Критеријуми оцењивања - ученик који остварује веома значајан напредак у савладавању програма предмета и у потпуности самостално испуњавања захтеве који су утврђени на основном и средњем нивоу, као и већину захтева са		средња вредност Ликовна култура: Коришћење геометријских фигура у сликарству Хемија: Примена функције и графова

			(доказ Питагорине теореме, релација између висине правоуглог троугла и одсечака на хипотенузи ...).	напредног нивоа посебних стандарда постигнућа, односно захтева који су одређени индивидуалним образовним планом и прилагођеним стандардима постигнућа, добија оцену одличан (5); - ученик који остварује значајан напредак у савладавању програма предмета и у потпуности, самостално, испуњавања захтеве који су утврђени на основном и средњем нивоу, као и део захтева са напредног нивоа посебних стандарда постигнућа уз мању помоћ наставника, односно захтева који су одређени индивидуалним образовним планом и прилагођенимстандардима постигнућа, добија оцену врло добар (4); - ученик који остварује напредак у савладавању програма предмета и у потпуности, самостално испуњавања захтеве који су утврђени на основном и већи део на средњем нивоу посебних стандарда постигнућа, односно захтева који су одређени индивидуалним образовним планом и прилагођеним стандардима постигнућа,		
2.	ТАЧКА, ПРАВА, РАВАН	12	Обраду међусобних односа тачака, правих и равни у простору засновати на посматрању и анализи објеката у окружењу, користећи математичку терминологију и одговарајуће ознаке. Посебну пажњу треба посветити односима паралелно и нормално (између две праве, између праве и равни, односно између две равни). **Однос између праве и равни** повезати са одговарајућим односом између праве и њене ортогоналне пројекције на раван. Угао између праве и равни (када оне нису нормалне или паралелне) увести као угао између праве и њене ортогоналне пројекције на ту раван. Обновити Питагорину теорему и илустровати њену примену примерима и задацима у вези са **ортогоналним пројектовањем** дужи на раван. **Полиедар** увести као део простора ограничен многоугловима. Користећи основне примере полиедара (посебно оне који одговарају познатим реалним објектима) анализирати облик и број страна полиедара. Обновити својства коцке и квадра и кроз разноврсне примере и задатке повезати их са осталим садржајима ове наставне теме. Предвиђене садржаје треба да прате задаци којима се подстиче оријентација у простору, просторна визуелизација, мисаоно сагледавање простора и сл. Будући да развоју ових способности значајно доприноси вештина представљања просторних односа		Компетенција за учење; комуникација; рад с подацима и информацијама; дигитална компетенција; решавање проблема; сарадња.	

			сликама у равни, неопходно је код ученика подстицати вештину цртања (слободном руком и геометријским прибором) просторних фигура. Веома је важно да ученици коректно употребљавају пуне испрекидане линије за приказивање видљивих и невидљивих ивица просторне фигуре у односу на изабрани правац посматрања, као и да уочавају елементе (пре свега праве углове) просторне фигуре који нису веродостојно приказани на равној слици.	добија оцену добар (3); - ученик који остварује минималан напредак у савладавању програма предмета и испуњавања уз помоћ наставника захтеве који су утврђени у већем делу основног нивоа постигнућа, односно захтеве који су одређени индивидуалним образовним планом и прилагођеним стандардима постигнућа и, добија оцену довољан (2); - Формативно оцењивање: Свакодневно бележење активности ученика на часу у свеску евиденције наставника (за јављање +, за јављање више пута ++, за давање комплетног, потпуног одговора на тежа питања + или 5, ко не зна одговор –, учесталост јављања и распоред јављања по месецима). Свакодневно бележење током године Пресек стања по тромесечју - Усмено одговарање (сумативна оцена): свеска евиденције наставника/дневник Свеобухватност одговора Хоризонтално и вертикално повезивање градива (По потреби, бар једном у полугодишту)		
3.	ЛИНЕАРНЕ ЈЕДНАЧИНЕ И НЕЈЕДНАЧИНЕ СА ЈЕДНОМ НЕПОЗНАТОМ	18	Ученици су се, у претходним разредима, упознали са решавањем једноставних линеарних једначина и неједначина. На самом по-четку, једначине и неједначине су решавали користећи везе међу операцијама (уочавањем непознатог сабирка, чиниоца, умањеника, умањиоца, дељеника или делиоца), а касније користећи методу теразија. Ова претходна знања представљају темељ за коришћење еквивалентних трансформација при решавању једначина и неједначина. На конкретним примерима показати да линеарна једначина $ax = b$: – у случају да је $a \neq 0$ и $b \in R$ има јединствено решење, – у случају да је $a = 0$ и $b \neq 0$ нема решења (скуп решења једначине је празан) и – у случају да је $a = 0, b = 0$ има бесконачно много решења (сваки реалан број је решење). У осмом разреду није предвиђено да се		Компетенција за учење; комуникација; рад с подацима и информацијама; дигитална компетенција; решавање проблема; сарадња.	

			решавају једначине са параметрима. Ученици треба да овладају техникама помоћу којих се неке једначине могу еквивалентним трансформацијама свести на једначину облика $ax = b$ Укључивати и примере једначина које се своде на линеарне, а помоћу којих се обнављају и користе стечена знања о: – апсолутној вредности – формулама за квадрат бинома и разлику квадрата (случајеви када се квадратни чланови анулирају), – условима под којима су производ, односно количник једнаки нули. На сличан начин приступати и решавању линеарне неједначине уз истицање разлика (у случају множења негативним бројем мења се смисао неједнакости). Решења неједначина приказивати на бројевној правој и у одговарајућем скуповном запису. Решавајући текстуалне проблеме, укључујући оне из сродних предмета, као и из реалног контекста, ученици увиђају потребу за састављањем одговарајућих једначина и неједначина, при чему утврђују научене формалне поступке, сагледавају потребу за њиховом применом и умеју да образложе добијено решење	-Редовност доношења домаћег задатка За три недоношења домаћег 1 у свеску, а након опомене и у дневник (Свакодневно праћење током године) - Писане провере (сумативна оцена) Бодовање: 30 - 49% 2 50 - 69% 3 70 - 89% 4 90 - 100% 5 (Након сваке теме) - Групни рад (посматрање наставника, излагање група, процена осталих ученика) Сарадња у групи (сви чланови су укључени, сви имају задато забележено у свескама...) Степен знања свих чланова групе квалитативно и квантитативно процењивање резултата рада група (пано, табела...) - Рад у пару (посматрање наставника, излагање парова, процена осталих ученика) Прва три пара која ураде добијају + ▪ Одговоран однос према раду,		
4.	ПРИЗМА	13	Да би ученици што лакше упознали геометријска тела – призму и пирамиду, њихове елементе, уочавали дијагоналне пресеке и научили да израчунавају површине и запремине ових тела, треба користити њихове моделе, мреже, скице, слике. Препоручљиво је да и сами	постављеним задацима, и	Компетенција за учење; комуникација; рад с подацима и информацијама; дигитална компетенција;	

			ученици цртају мреже и израђују моделе проучаваних тела. Предвиђено је израчунавање површине и запремине следећих тела: праве тростране и четворостране призме, правилне шестостране призме, четворостране пирамиде (основа правоугаоник), правилне тростране и шестостране пирамиде. Приликом решавања задатака инсистирати на што прецизнијем цртању скице геометријског тела, водећи рачуна о цртању видљивих ивица пуном линијом и невидљивих испрекиданом линијом. Извођење формуле за запремину призме везивати за прихваћену формулу за запремину квадра. Рачунати површине и запремине помоћу основних елемената и зависних елемената (бочне висине, полупречника описаног или уписаног круга, дијагонала...). Приликом израде задатака треба полазити од општих формула (за призму: P = 2B + M и V = BH, за пирамиду: P = B + M и V =BH) и анализирањем конкретног случаја решавати задатак. Посебно размотрити примере једнакоивичних тела. На часовима систематизације применити знања о површини запремини призме и пирамиде и у ситуацијама из свакодневног живота.	исказано интересовање и мотивацију за учење и напредовање. Активно учествовање у настави, сарадња са другима Критеријуми оцењивања: - веома висок степен ангажовања ученика (5) - висок степен ангажовања ученика (4) - уз ангажовање ученика (3) - ангажовање ученика (2) Вођење евиденције од стране наставника о: -Јављању на часовима (учесталост и активност по месецима) -Успешности у групном раду, раду у пару (ангажовање, продукти) -Учешћу на такмичењима - Несебичном пружању помоћи другим ученицима -Израда паноа, различитих врста излагања (Све што је рађено на часу налази се у свескама и уредно је написано, учествује, помаже другима, израђује самостално или у сарадњи са другима продукте рада, број и квалитет добровољног учешћа у разним наставним и ваннаставним активностима (такмичења, израда паноа, кратко предавање, вођење	решавање проблема; сарадња.	
5.	ПИРАМИДА	16			Компетенција за учење; комуникација; рад с подацима и информацијама; дигитална компетенција; решавање проблема; сарадња.	
6.	ЛИНЕАРНА ФУНКЦИЈА	17	Најпре поновити појам функције директне пропорционалности и њеног приказивања у координатном систему који је обрађиван у седмом разреду. Увести затим појам линеарне функције једне реалне променљиве (y = kx + n), не помињући општи појам функције. Показати да је		Компетенција за учење; комуникација; рад с подацима и информацијама; дигитална компетенција;	

			график те функције права, уз посебно разматрање случајева k = 0, k > 0, k < 0, као и n = 0, n > 0, n < 0. Увести појмове: нула функције, знак функције, растућа и опадајућа функција и објаснити како се они илуструју на графику и како зависе од вредности коефицијената k и n. Ученици треба у потпуности да овладају поступком цртања графика линеарне функције и његовог анализирања, тј. „читања“ својстава те функције када јој је график задат. Обрадити својства линеарне функције када је она задата имплицитном релацијом ax + by = c.	квиза, израда асоцијација...), спреман је да помогне другима, иницијатива и квалитет продукта) Пресек стања по тромесечјима.	решавање проблема; сарадња.	
7.	ПРОЈЕКТНИ ЗАДАТАК	4	Програмом је планиран и један пројектни задатак, по избору наставника и ученика. Пример могућег пројектног задатка: *Конструкција теста из математике за завршни испит* Ученици се поделе у групе нехомогених математичких знања, тако да свака група има најмање три ученика. Свака група има задатак да састави низ од 20 задатака, уз следеће услове: – да 9 задатака буду задаци основног нивоа, 7 средњег нивоа, 4 напредног нивоа; – да по 5 задатака буде из области Бројеви и операције са њима и Алгебра и функције, 6 из области Геометрија и по 2 задатка из области Мерење и Обрада података. Област и ниво за сваки од задатака у тесту одређује наставник у договору са ученицима. Улога наставника је да координира рад група, по потреби помаже ученицима, проверава да ли су		Компетенција за учење; комуникација; рад с подацима и информацијама; дигитална компетенција; решавање проблема; сарадња.	

			тестови конструисани по договореној методологији, организује израду теста тако да сваки ученик решава тест у чијој конструкцији није учествовао (ученици једне групе решавају појединачно тест друге групе), организује прегледање тестова и презентацију резултата. Ученици врше избор задатака, решавају задатке, израђују кључ теста и припремају тест и кључ у неком програму за обраду текста, решавају тест друге групе, прегледају урађене тестове које је њихова група конструисала, обрађују добијене резултате и презентују их. Овај задатак може бити веома користан за ученике који се припремају за завршни испит, а мотивација за реализацију ће бити на повишеном нивоу.			
8.	СИСТЕМИ ЛИНЕАРНИХ ЈЕДНАЧИНА СА ДВЕ НЕПОЗНАТЕ	11	Ученици треба да се упознају са линеарном једначином с две непознате облика ax + by = c, да разумеју да је график ове једначине (када је бар један од бројева a или b различит од нуле) права и да умеју да нацртају тај график. Уводи се и појам система две линеарне једначине с две непознате, као и појам решења система као уређеног пара бројева. Системе линеарних једначина решавати методама замене и супротних коефицијената. Пажњу треба посветити и графичкој интерпретацији система две линеарне једначине с две непознате. Решавајући разне проблеме из геометрије, физике, хемије и свакодневног живота, ученици увиђају потребу за састављањем одговарајућих		Компетенција за учење; комуникација; рад с подацима и информацијама; дигитална компетенција; решавање проблема; сарадња.	

			система линеарних једначина, при чему утврђују научене формалне поступке, сагледавају потребу за њиховом применом и умеју да образложе добијено решење.			
9.	ВАЉАК, КУПА, ЛОПТА	25	Важно је истаћи да су ваљак, купа и лопта ротациона тела. Као и код призме и пирамиде, ради бољег уочавања елемената и осних пресека ваљка и купе, као и пресека лопте (сфере) и равни, користити моделе тела. Оспособити ученике за цртање мреже ваљка и купе, израду њихових модела као и што прецизнијих скица приликом решавања задатака. При обради ове теме, ваљак и купу повезати са призмом и пирамидом и указивати на аналогије између призме и ваљка, односно пирамиде и купе. Ту аналогију користити за образложење формула за површину и запремину ваљка и купе. Приликом извођења формуле за површину купе, повезати површину омотача са површином кружног исечка, а обим базе са дужином кружног лука.Пре дефинисања сфере, односно лопте потребно је подсетити се дефиниција кружнице и круга. Формуле за површину и запремину лопте се наводе без доказивања.На часовима систематизације применити знања о површини и запремини ваљка, купе и лопте у ситуацијама из свакодневног живота.		Компетенција за учење; комуникација; рад с подацима и информацијама дигитална компетенција; решавање проблема; сарадња.	
Активности у наставном процесу						
Активности ученика				**Активности наставника**		

Решава проблеме и задатке, примењује знање на текстуалним задацима, посматра, уочава везу са претходно усвојеним градивом, анализира, комбинује, упоређује, процењује. Ученик се припрема за час и учи пређено градиво. Повезује градиво и уочава сличности и разлике. Усмено одговара и ради задатке уз консултацију са наставником о свим потешкоћама.	Наставник се припрема за час, организује и реализује наставни процес. Мотивише, подржава и развија интересовања ученика тако што даје препоруке шта да се чита, охрабрује ученике који желе да се баве истраживачким радом. Разговара са ученицима, упућује их, усмерава и објашњава. Извештава их о раду и постигнућима. Прати напредак ученика.

ПРОГРАМ НАСТАВЕ И УЧЕЊА ЗА ПРЕДМЕТ: Биологија
РАЗРЕД: Осми
НЕДЕЉНИ ФОНД: 2
ГОДИШЊИ ФОНД: 68

Програм наставе и учења објављен је у *„Службеном гласнику Републике Србије – Просветном гласнику“,* број 11/2019. године. Примењује се од 2021/2022 године.

Уџбеници и друга литература за наставу(назив, аутор, издавач, година издања): Биологија за осми разред основне школе, Горан Корићанац, Ана Ђорђевић, Весна Албијанић, Клет, 2021год..

Циљ учења Биологије је да ученик, изучавањем биолошких процеса и живих бића у интеракцији са животном средином, развије одговоран однос према себи и природи и разумевање значаја биолошке разноврсности и потребе за одрживим развојем.

Редни број теме	Наставна тема	Број часова по теми	Начини и поступци за остваривање програма (по областима/темама)	Начин провере остварености планираних исхода	Међупредметне компетенције које се могу развијати	Међупредметно повезивање (навести предмет и садржај корелације)
1.	**ЈЕДИНСТВО ГРАЂЕ И ФУНКЦИЈЕ**	**26**	- упоређивањем грађе биљака, животиња и бактерија - повезивањем грађе и животних процеса - одређивањем положаја органа - приказивањем елемената грађе ћелија, једноћелијских и вишећелијских организама - табеларним и графичком приказивањем података - коришћењем лабораторијсог прибора	- петнаестоминутни тестови, усмена излагања, практичне вежбе, презентације	- компетенција за учење - дигитална компетенција - одговоран однос према околини - одговоран однос према здрављу -одговорно учешће у демократском друштву - предузимљивост и оријентација ка предузетништву	- ликовна култура(линија, облик,ритам) - информатика (ИКТ) - хемија (лабораторијски, прибор), физичко и здравствено васпитање (мерење моторичких способности)

			приликом истраживања - прикупљањем података - означавањем кључних појмова - извођењем закључака		- комуникација - рад са подацима и информацијама - решавање проблема сарадња - естетичка компетенција	
2.	**ЧОВЕК И ЗДРАВЉЕ**	**9**	- идентификовањем елемената здравог начина живота, процена сопствених животних навика и избегавање ризичног понашања. - табеларним представљањем података и извођењем закључака	- петнаестоминутни тестови, усмена излагања, - практичне вежбе, - презентације		- ликовна култура (линија, облик, ритам) - информатика (ИКТ) - хемија (лабораторијски, прибор), - физичко и здравствено васпитање (мерење моторичких способности)
3.	**ПОРЕКЛО И РАЗНОВРСНОСТ ЖИВОТА**	**7**	- груписањем организама према особинама које указују на заједничко порекло живота на Земљи - одређивањем положаја врсте на „дрвету живота“, на основу познавања општих карактеристика једноћелијских и вишећелијских организама - одређивањем положаја органа човека -коришћењем лабораторијског прибора -табеларним приказивањем биолошких објеката који се посматрају и истражују, -означавањем кључних појмова	- петнаестоминутни тестови, усмена излагања, - практичне вежбе, - презентације		- ликовна култура (линија, облик, ритам) - информатика (ИКТ) - хемија (лабораторијски, прибор), - физичко и здравствено васпитање (мерење моторичких способности)
4.	**НАСЛЕЂИВАЊЕ И ЕВОЛУЦИЈА**	**7**	- прикупљањем података о варијабилности организама унутар једне врсте, приказивање - разликовањем наследних особина и особина које су резултат деловања средине,	- петнаестоминутни тестови, усмена излагања, практичне вежбе, презентације		- ликовна култура (линија, облик, ритам) - информатика (ИКТ) - хемија (лабораторијски, прибор), - физичко и здравствено васпитање (мерење

			на примерима из свакодневног живота - постављањем једноставне предпоставке, применом огледа испитује се утицај срединских фактора на ненаследних особина - коришћењем доступне ИКТ и друге опреме у истраживању, обради података и приказу резултата.			моторичких способности)
5.	**ЖИВОТ У ЕКОСИСТЕМУ**	**19**	- објашњавањем промене у спољашњој средини (укључујући утицај човека) са губитком разноврсности живих бића на Земљи; - уочавањем разлике између одговорног и неодговорног односа према живим бићима у непосредном окружењу; - извођењем акције бриге о биљкама и животињама у непосредном окружењу, учествовањем у њима - илустровањем примера деловање људи на животну средину	- петнаестоминутни тестови, усмена излагања, практичне вежбе, презентације		- ликовна култура (линија, облик, ритам) - информатика (ИКТ) - хемија (лабораторијски, прибор), - физичко и здравствено васпитање (мерење моторичких способности)

Активности у наставном процесу	
Активности ученика	**Активности наставника**
-прате и слушају наставникова упуства -активно учествују у раду -постављају питања -наводе примере -бележе појмове -записују,цртају у свескама -повезују појмове са природом,окружењем -активно учествују у анализи и дискусији -изводе закључке	образлаже наставне јединице -истиче циљ часа -објашњава кључне појмове -даје инструкције за рад -координира -поставља занимљива питања -сугерише -мотивише -подстиче дискусију -усмерава ученике да самостално долазе до закључака

	-одговара на питања ученика -организује и усмерава извођење огледа -демонстрира и показује моделе

ПРОГРАМ НАСТАВЕ И УЧЕЊА ЗА ПРЕДМЕТ: ХЕМИЈА
РАЗРЕД: ОСМИ
НЕДЕЉНИ ФОНД: 2
ГОДИШЊИ ФОНД: 68

Програм наставе и учења објављен је у *„Службеном гласнику Републике Србије – Просветном гласнику“,* број 11/2019. године. Примењује се од 2021/2022 године.

Уџбеници и друга литература за наставу(назив, аутор, издавач, година издања): Хемија 8 и Збирка задатака са лабораторијским вежбама, Маја Шумар Ристовић,Вулкан знање,Београд 2021.

Циљ учења хемије је да ученик развије систем основних хемијских појмова и вештине за правилно руковање лабораторијским посуђем,прибором и супстанцама,да се оспособи за примену стеченог знања и вештина за решавање проблема у свакодневном животу и наставку образовања,да развије способности апстрактног и критичког мишљења,способности за сарадњу,тимски рад и одговоран однос према себи, другима и животној средини.

Редни број теме	Наставна тема	Број часова по теми	Начини и поступци за остваривање програма (по областима/темама)	Начин провере остварености планираних исхода	Међупредметне компетенције које се могу развијати	Међупредметно повезивање (навести предмет и садржај корелације)
1.	Метали, оксиди и хидроксиди метала	**10**	На почетку теме ученици разматрају заступљеност метала у неживој и живој природи што доприноси њиховом сагледавању релевантности теме за разумевање природе и шта чини њен састав, зашто је добијање метала из руда значајно за друштво и даје при томе важно предузимање мера за заштиту животне средине. Потребно је подстицати ученике да повезују облике налажења метала у природи (у елементарном облику и у једињењима) са структуром атома, односно реактивношћу метала, као и с положајем метала у Периодном систему елемената. Ученици би требало да сазнају о важности катјона појединих метала за живе организме и повежу та знања са садржајем биологије. Физичка својства метала се уче у прегледу. Хемијска својства типичних метала уче се на примерима натријума и калијума (ученици би требало да то повежу с претходним разматрањима: од алкалних метала два	**1.Формативно оцењивање**: Свака активност је прилика за процену напредовања и давања повратне информације, а ученике треба оспособљавати да процењују сопствени напредак у остваривању исхода предмета. Тако, на пример, питања у вези с	Компетенција за учење, комуникација, сарадња, одговоран однос према здрављу, Одговоран однос према околини, Решавање проблема	Физика(структура атома),географија(руде и минерали,воде),градиво хемије из седмог разреда, хемијске везе,физичка и хемијска својства супстанци) ,математика(ра

			најзаступљенија метала у Земљиној кори, чији су јони Na+ и K+ најважнији за људски организам), и магнезијума и калцијума као представника земноалкалних метала (међу металима на петом, односно трећем месту по заступљености у Земљиној кори, при чему је Ca2+ јон најзаступљенији јон метала у људском организму). Ученици треба да уоче да је кисеоник неопходан реактант за реакције оксидације метала, као што су сагоревање и рђање, и да упоређују тежњу различитих метала да подлежу том типу реакције. Они могу посматрати демонстрацију сагоревања магнезијума као пример реакције у којој настаје оксид метала, а демонстрације реакција натријума, калијума, магнезијума и калцијума са водом као примере реакција у којима настају хидроксиди ових метала. Очекује се да на основу посматрања демонстрација упоређују реактивност алкалних и земноалкалних метала, и да је повезују са структуром атома и положајем метала у Периодном систему елемената. При разматрању хемијских својстава метала који имају велику практичну примену (гвожђе, бакар, алуминијум, олово и цинк), ученици би требало да уоче разлику у њиховој реактивности (грађење оксида и хидроксида) уодносу на реактивност алкалних и земноалкалних метала. Такође, учење садржаја ове теме би требало да буде ослоњено на знање стечено у претходном разреду о доказивању базне средине помоћу индикатора, о дисоцијацији хидроксида и OH - јону због којег је средина базна. У оквиру разматрања практичне примене метала, ученици би требало да сазнају о начинима заштите метала од корозије, о легирању метала у циљу добијања материјала са погоднијим својствима за одређену намену и о легурама које се најчешће користе (бронза, месинг, челик, дуралуминијум, силумини). У оквиру прве лабораторијске вежбе ученици испитују основна физичка својства метала (агрегатно стање, боју, проводљивост електричне струје и топлоте, магнетичност). Такође, испитују реакцију магнезијума и гвожђа са разблаженом хлороводоничном киселином, што би, уједно, требало да укаже ученицима да је једно од својстава киселина реакција са металима (не свим) и да представља везу како с градивом седмог разреда, тако и са следећом темом. На основу огледа ученици би требало да уоче да заједничка својства метала	демонстрацијом огледа, ученичка запажања, објашњења и закључци, могу бити један од начина формативног проверавања. Анализа ученичких одговора пружа увид у то како они примају информације из огледа и издвајају битне, анализирају ситуације, повезују хемијске појмове и појмове формиране у настави других предмета у формулисању објашњења и извођењу закључака о својствима и променама супстанци. Таква пракса праћења напредовања ученика поставља их у позицију да повезују и примењују научне појмове у контекстима обухваћеним демонстрираним огледима, доприноси развоју концептуалног		чунски задаци),техника и технологија(легуре,грађевински материјали) Биологија(крв, човек и здравље)

			нису подједнако изражена код свих метала. Лабораторијска вежба I: Испитивање физичких својстава метала, испитивање проводљивости топлоте и електричне струје, магнетичности, тврдоће и густине гвожђа, алуминијума и бакра. Реакција метала са киселинама: реакција разблажене хлороводоничне киселине са магнезијумом, гвожђем и цинком.	разумевања и критичког мишљења, и припрема ученике да на тај начин разматрају својства и промене супстанци с којима су у контакту у свакодневном животу. Праћење напредовања ученика требало би да обухвати све нивое презентовања хемијских садржаја: макроскопски, честични и симболички ниво. Питањима би требало подстицати ученике да предвиде шта ће се десити, да оправдају избор, објасне зашто се нешто десило и како се десило, повежу различите области садржаја, препознају питања постављена на нови начин, извуку корисне податке, али и да процењују шта нису разумели. Ученике би требало охрабривати да		
2.	Неметали, оксиди неметала и киселине	**10**	На почетку учења друге теме важно је да ученици, кроз разматрање заступљености неметала у неживој и живој природи, сагледају релевантност теме за разумевање природе и шта чини њен састав, али и као ресурса који користи друштво. Ученицима се може рећи да неметали улазе у састав биолошки важних једињења о којима ће учити у другом делу године. И у оквиру ове теме је важно да ученици повезују структуру атома неметала са реактивношћу елемената и облицима налажења у природи (у елементарном облику и у једињењима). Ученици могу да сазнају о различитим алотропским модификацијама сумпора, фосфора и угљеника, као и да се подсете градива седмог разреда о алотропским модификацијама кисеоника. Демонстрациони огледи и лабораторијске вежбе омогућавају ученицима да уоче физичка својства неметала: агрегатно стање, растворљивост у води и неполарним растварачима (лабораторијска вежба II). Приликом разматрања агрегатног стања неметала на собној температури, ученици се могу подсетити о заступљености азота и кисеоника у ваздуху. Очекује се да ученици разликују оксиде неметала који не реагују са водом (CO, N2O и NO) од оних који са водом граде киселине. Киселост неорганских киселина ученици доказују помоћу индикатора, то својство повезују са дисоцијацијом киселина и H+ јоном због којег средина има кисела својства. Ученици могу упоредо доказивати киселост њима познатих киселина из свакодневног живота (сирћетна киселина, лимунска киселина). Извођење лабораторијске вежбе III не мора да обухвати цео школски час. Ученике треба стално подстицати да пишу формуле оксида и киселина (кисеоничних: H2SO4, HNO3, H3PO4, H2CO3 и безкисеоничних: HCl и H2S). У оквиру ове теме важно је да ученици сазнају о практичној примени киселина. Посматрањем демонстрација огледа ученици могу сазнати о начину добијања и својствима сумпор(IV)-оксида, о његовом утицају на ниже организме и пигменте, о начину добијања и		Компетенција за учење, комуникација, сарадња, одговоран однос према околини, одговоран однос према здрављу Естетичка компетенција, Решавање проблема	Физика(структура атома),географија(руде и минерали,воде),градиво хемије из седмог разреда,неполарна ковалентна веза,распоред електрона по енергетским нивоима,основне лабораторијске технике рада,закон сталних односа маса,мера киселости раствора-ПХ раствора,математика(решавање проблема),биологија(човек и здравље)

			својствима угљеник(IV)-оксида, о његовој густини у односу на ваздух и својству да не подржава горење. Посматрањем демонстрације огледа важно је да сазнају како се правилно разблажује концентрована сумпорна киселина. Испитивање електропроводљивости раствора киселина и амонијака пружа прилику за утврђивање знања због којих јона раствори неких супстанци имају кисела, односно базна својства.	презентују, објашњавају и бране стратегије које користе у решавању проблема. Тиме се они подстичу да реструктуирају и организују садржај на нов начин, издвајају релевантан део садржаја за решавање проблема, цртају дијаграме, анализирају везе између компоненти, објашњавају како су решили проблем или трагају за различитим начинима решавања проблема. Улога наставника је да води питањима или сугестијама резоновање ученика, као и да пружа повратне информације. На основу резултата праћења и вредновања, заједно са ученицима треба планирати процес учења. **2. Оцењивање (сумативно проверавање**) је саставни део процеса наставе и		
3.	Соли	**8**	Учење о начинима добијања соли, физичким и хемијским својствима соли требало би да обухвати примену до тада стечених знања (о киселинама и базама, њиховим формулама и називима) приликом писања формула и назива неутралних соли, као и хемијских једначина реакција за добијање неутралних соли. Добијање киселих соли приказати на примеру добијањанатријум-хидрогенкарбоната. Ученици могу посматрати демонстрацију реакције неутрализације, написати формуле реактаната и једног производа (вода), а онда разматрати како се саставља формула другог производа, тј. формула соли. И у оквиру ове теме ученици би требало да пишу једначине дисоцијације у води растворних соли и да разликују катјоне од анјона. Ученици могу посматрати демонстрацију огледа у којем се добијају хидроксиди оних метала чији оксиди не реагују са водом (на пример Fe(OH)3), као и демонстрацију својства киселина да реагују са солима угљене киселине уз издвајање угљеник(IV)- оксида и воде. И у оквиру учења ове теме ученици би требало да сазнају о практичној примени различитих соли, о својствима, добијању и практичној примени кухињске соли (на пример, за припремање физиолошког раствора, као конзерванс). Корелација са наставом географије може се остварити кроз разматрање како својства калцијум-карбоната и калцијум-хидрогенкарбоната утичу на облик кречњачког рељефа. Важно је да ученици повезују стечено знање о солима са саставом воде за пиће и саставом минералних вода. На крају обраде теме, кроз различите примере (обухватајући и оне обрађене у првој и другој теми), важно је да ученици уоче међусобну повезаност класа неорганских једињења и тако систематизују знања о својствима оксида, киселина, хидроксида и соли. У лабораторијској вежби IV ученици могу да испитују растворљивост различитих соли у води и да добијају соли таложењем (двоструком изменом). При томе, за		Компетенција за учење, комуникација, сарадња, одговоран однос према околини, дигитална компетенција	Физика(структура атома),математика(рачунски задаци), Хемија(градиво из семог разреда,соли)

			огледе бирати супстанце којима се најмање утиче на животну средину.	учења којим се обезбеђује стално праћење остваривања циља, исхода и стандарда постигнућа. Ученик се оцењује на основу усмене провере постигнућа, писмене провере и практичног рада. Важно је да активности ученика у процесу наставе и учења буду усаглашени са очекиваним исходима, и да се од ученика не очекују знања и вештине које у настави нису имали прилике да развију. Наставник континуирано прати и вреднује, осим постигнућа ученика, и процес наставе и учења, као и себе и сопствени рад. Преиспитивање наставе према резултатима које постижу ученици је важна активност наставника и подразумева промену у методама наставе и учења, активностима и		
4.	Органска једињења и њихова општа својства	**3**	Ова тема уводи ученике у нову област хемије. Они сазнају о великом броју органских једињења и ту чињеницу повезују са својствима атома угљеника и начинима међусобног повезивања. Препознају потребу за класификацијом органских једињења и да се она може извести на основу функционалне групе у молекулима.		Компетенција за учење, комуникација, решавање проблема, одговоран однос према здрављу	Биологија(човек и здравље),градиво хемије из седмог разреда(неметали),историја
5.	Угљоводоници	**10**	На почетку теме ученици се могу информисати да су угљоводоници састојци нафте и земног гаса, и према томе, извори енергије, чиме се истиче практични значај ових једињења. Састављање и посматрање модела молекула угљоводоника може помоћи ученицима да пишу молекулске, структурне и рационалне структурне формуле угљоводоника, и то једноставних примера, укључујући и именовање изомера према IUPAC номенклатури. Појам изомера ученици би требало да повежу са садржајем претходне теме о могућим различитим начинима међусобног повезивања атома угљеника. Ученици уче о физичким својствима засићених и незасићених угљоводоника у прегледу. Разлике у реактивности алкана, алкена, алкина и ароматичних угљоводоника требало би да повежу са разликама у структури молекула ових једињења. Упоређивање хемијских реакција засићених и незасићених угљоводоника требало би даобухвати њихове сличности (сагоревање) и разлике (супституција, адиција). Ученици би требало да повежу хемијска својства угљоводоника са практичном применом ових једињења: – сагоревање – употреба угљоводоника као извора енергије (земни и рафинеријски гас, бензин, дизел гориво, мазут); – реакције супституције и адиције – од угљоводоника се могу добити једињења различите практичне намене која, поред атома угљеника и водоника, садрже и атоме других елемената (на пример, производња пластичних маса, тефлона, фреона, боја, инсектицида итд.). Ученици треба да познају широку примену угљоводоника, али и мере опреза у њиховом коришћењу, тј. Последице које имају на животну средину и здравље људи. Од ученика се очекује да пишу једноставније једначине хемијских реакција сагоревања угљоводоника, као и реакција адиције водоника, воде и брома		Компетенција за учење, сарадња, комуникација, решавање проблема, дигитална компетенција, одговоран однос према околини, естетичка компетанција, решавање проблема	Градиво хемије из седмог разреда(неметали, хемијске везе)

			на етен, пропен, етин и пропин, и супституције атома водоника у молекулу метана. Такође, могу да препознају и описују хемијске реакције адиције и супституције на основу написаних хемијских једначина ових реакција. Ученици могу учити да се у реакцији полимеризације од реактаната одређених својстава (на пример, гасовито агрегатно стање), добијају супстанце са новим својствима (чврсто агрегатно стање). И у овом случају је важно да сазнају о практичној примени различитих полимера. О ароматичним угљоводоницима, њиховој реактивности и токсичности, ученици уче на информативном нивоу. Учећи о дериватима нафте, важно је да они уоче да су производи фракционе дестилације (кондензације) и даље смеше угљоводоника. Кроз демонстрационе огледе ученици треба да уоче разлику између засићених и незасићених угљоводоника, њихову примену као горива, и да су нафта и земни гас главни извори угљоводоника у природи. Састављање модела молекула угљоводоника у оквиру вежбе V, ученицима може помоћи у савладавању писања формула и именовања угљоводоника. Препорука је да они састављају моделе молекула са највише шест атома угљеника.	задацима ученика, изворима за учење, наставним средствима, тако да се ученицима обезбеди напредовање ка бољим постигнућима.		
6.	Органска једињења са кисеоником	**10**	Ученици уочавају да су својства органских једињења са истим бројем атома угљеника у молекулу различита у зависностиод присутне функционалне групе. Они уче именовање органскихједињења према функционалној групи и повезују одређену функционалну групу у молекулу са својствима једињења. Уз називеједињења према IUPAC номенклатури, ученици уче и тривијалненазиве представника органских једињења са кисеоником.Демонстрација добијања етанола алкохолним врењем и његово одвајање дестилацијом, захтева време за извођење огледа, очему се мора водити рачуна приликом планирања часа. Ученициуче да су карбонилна једињења производи оксидације одговарајућих алкохола, и о практичном значају метанала (формалдехида) ипропанона (ацетона). Важно је да се ученици информишу о штетном физиолошком деловању алкохола и о проблему алкохолизма.У корелацији са наставом биологије, ученици могу самостално, изразличитих извора, да прикупљају информације о утицају алкохола на организам.Током обраде наставних садржаја о карбоксилним киселинама, ученици		Компетенција за учење, комуникација, решавање проблема, естетичка компетенција, одговоран однос према здрављу	Биологија(човек и здравље),градиво хемије из седмог разреда(кисеоник)

			уочавају сличности и разлике у својствима неорганских и органских киселина. Поред примене у свакодневномживоту, потребно је да сазнају о важности органских једињења сакисеоником као индустријских сировина.У оквиру лабораторијске вежбе VI ученици испитују својства органских једињења с кисеоником. Упоређују растворљивосталкохола и карбоксилних киселина са различитим бројем атомаугљеника у молекулу у води и неполарном растварачу. Упоређујусвојства њима познатих киселина (сирћетне и лимунске), са својствима, на пример, разблажене хлороводоничне киселине.			
7.	Биолошки важна органска једињења	**10**	У оквиру теме ученици сазнају о саставу, структури, својствима изначају масти и уља, угљених хидрата, протеина и витамина. Од ученика се не очекује да пишу структурне формуле триацилглицерола, већ да описују и објашњавају својства ових једињења, и њихових смеша, да наводе биолошки и технички значај масти и уља, и примену ових једињења као сировина или полупроизвода у даљој хемијској преради (на пример, добијање маргарина из уља и производња сапуна). Ученици могу да припреме есеј о енергетској улози масти и уља у живим бићима, значају правилне исхране, и значају незасићених масних киселина у исхрани. На основу хемијске једначине процеса фотосинтезе, ученици могу да уоче да од једноставних неорганских молекула, угљеник(IV)-оксида и воде, под одређеним условима, настају сложени молекули органског једињења (глукозе). Они би требало да грађење полисахарида сагледају као начин да се енергија складишти, да опишу скроб и целулозу као природне полимере, изграђене различитим повезивањем истих моносахаридних јединица и да познају градив-ну и заштитну улогу целулозе у биљкама. На примерима скроба и целулозе ученици могу да уоче како разлика у структури доводи до разлике у својствима. Важно је да они познају заступљеност угљених хидрата у природи и њихову примену у свакодневном животу: сахарозе у прехрамбеној индустрији, скроба у прехрамбеној и фармацеутској индустрији, памука и целулозе у текстилној индустрији. На примеру сахарозе и инвертног шећера ученици могу обновити разлику између једињења и смеша, а на примеру кристализације меда, кристализацију презасићеног раствора. Ученици уче о		Компетенција за учење, комуникација, одговоран однос према здрављу, Одговоран однос према околини, решавање проблема	Биологија(човек и здравље,фотосинтеза),математика(рачунски задаци)

			аминокиселинама као једињењима која у свом молекулу садрже две функционалне групе: карбоксилну и амино групу, и о настајању пептидне везе, као функционалне групе полипептида и протеина, у реакцији амино групе једне амино-киселине са карбоксилном групом друге амино-киселине. Важно је да познају значење појмова: амино-киселина, α-амино-киселина, протеинска аминокиселина и есенцијалне амино-киселине, као и да познају биолошки значај протеина, њихову градивну и каталитичку функцију у организму. На основу огледа ученици би требало да уоче да под дејством топлоте и киселина долази до денатурације протеина. У оквиру теме треба да науче да се исхраном уноси шест главних врста супстанци неопходних људском организму (протеини, угљени хидрати, масти и уља, витамини, минерали и вода), о важности правилне исхране, као и о поремећајима исхране. Лабораторијска вежба VII: ученици испитују растворљивост масти и уља у води и неполарном растварачу, на пример, хексану, растворљивост представника, моносахарида, дисахарида и полисахарида у води. Учећи о начину доказивања скроба, испитују у којим намирницама је скроб заступљен. За денатурацију протеина ученици примењују методе које се користе у кулинарству (кување, таложење протеина киселинама и сл.).			
8.	Заштита животне средине и зелена хемија	**7**	У оквиру теме ученици сазнају да развој производа и процеса хемијске индустрије, поред доприноса побољшању квалитета живота, може имати и штетно дејство на животну средину и здравље животиња и људи. Требало би да на основу својстава супстанци разматрају њихов утицај на околину и жива бића, идентификују главне неорганске и органске загађујуће супстанце ваздуха, воде и земљишта и начине како оне доспевају у животну средину. Важно је да ученици сагледају значај руковања супстанцама и комерцијалним производима у складу са ознакама на амбалажи, као и правила о начину чувања производа и одлагања отпада. Такође би требало да ученици сагледају проблем нагомилавања отпада и значај рециклаже. У оквиру ове теме ученици сазнају о принципима зелене хемије као одрживе хемије, чији је циљ прилагођавање хемијских производа и процеса очувању животне средине и здравља људи. Требало би да ученици дискутују начине за превенцију загађења животне средине, смањење количине		Компетенција за учење, комуникација, одговоран однос према околини, дигитална компетенција, Одговоран однос према здрављу, Естетичка компетенција	Биологија(живот у екосистему)

			отпада и коришћење обновљивих извора сировина и енергије. Ова тема се може реализовати кроз активности у оквиру различитих мини пројеката, које ће ученици радити у току школске године, и презентовати након реализације сваког пројекта.			

Активности у наставном процесу	
Активности ученика	**Активности наставника**
Дефинише, идентификује, именује, репродукује, бира, утврђује, представља, издваја, организује, пише, понавља, тумачи, илуструје, демонстрира, показује, објашњава, препознаје, анализира, формулише, планира, повезује, класификује, процењује, вреднује, поставља питања	Припремање, организовање, објашњавање, разговор, слушање, посматрање, праћење, помагање, показивање, подстицање, проверавање, анализирање, закључивање, вредновање, иницирање, вођење, процењивање и одлучивање

ПРОГРАМ НАСТАВЕ И УЧЕЊА ЗА ПРЕДМЕТ: Техника и технологија
РАЗРЕД: 8 (осми)
НЕДЕЉНИ ФОНД: 2 часа
ГОДИШЊИ ФОНД: 68 часова

Програм наставе и учења објављен је у *„Службеном гласнику Републике Србије – Просветном гласнику“,* број 5/2021 од 29.06. 2021. године. Примењује се од 2021/2022 године.

Уџбеници и друга литература за наставу(назив, аутор, издавач, година издања): „Техника и технологија“, уџбеник за 8. разред основне школе, аутори: Алекса Вучићевић, Ненад Стаменовић, Издавач Klett, 2021. година.

Циљ учења Технике и технологије је да ученик развије техничко-технолошку писменост, да изгради одговоран однос према раду и производњи, животном и радном окружењу, коришћењу техничких и технолошких ресурса, стекне бољи увид у сопствена професионална интересовања и поступа предузимљиво и иницијативно.

Редни број теме	**Наставна тема**	**Број часова по теми**	**Начини и поступци за остваривање програма (по областима/темама)**	**Начин провере остварености планираних исхода**	**Међупредметне компетенције које се могу развијати**	**Међупредметно повезивање (навести предмет и садржај корелације)**
1.	**ЖИВОТНО И РАДНО ОКРУЖЕЊЕ**	6	Уз помоћ различитих медија потребно је, у најкраћим цртама, приказати развој ових грана технике као и њихову међусобну повезаност. Путем примера навести ученике да анализирају утицај развоја наведених области на савремен начин живота. Указати на доприносе српских научника у развоју електротехнике и телекомуникација. Правилну употребу електричних апарата и	У реализацији програма наставник води свакодневно евиденцију о раду учееника, њиховом учешћу и ангажовања, остривању наставних садржаја, односу према обавезама, другим ученицима,	компетенција за учење комуникација одговоран однос према околини одговоран однос према здрављу	Историја (хронологија) Географија (одговоран однос човека према планети) Физика : Електричне величине (напон,

			уређаја у домаћинству треба представити ученицима што је могуће више на практичним примерима користећи доступна наставна средства и мултимедије, са посебним акцентом на уштеду енергије. Објаснити разреде енергетске ефикасности електричних уређаја на основу којих ученик може извршити поређење електричних уређаја према ефикасности. Навести значај примене енергетски ефикасних уређаја са аспекта екологије и економије. Посебно анализирати могуће опасности које се могу десити приликом коришћења електричних апарата и уређаја и евентуалне последице у случају непридржавања упутстава за њихово коришћење. Навести поступке деловања приликом струјног удара. За избор наставка школовања и будућег занимања потребно је навести ученик	простору у ком се настава одвија. Праћењем ангажованости и заинтересованости за предмет, усменим одговорима, успешност у решавању тестова. Различитим методама, подстичући истраживачки начин рада. Преглед уредности и педантности свеске.	рад са подацима и информацијама сарадња - дигитална компетенција	јачина струје. електрични отпор, Фрекфенца-учестаност
2.	**САОБРАЋАЈ**	6	У ову сврху могуће је користити различите наставне методе (методу пројектне наставе, проблемску, истраживачки рад). Путем мултимедија приказати електрични и електронски систем код саобраћајних средстава (путничка возила, мопеди). Елементе система (уређаје за производњу и акумулацију електричне енергије, електропокретач, уређај за паљење радне смеше, уређаје за сигнализацију) повезати са претходним знањем ученика о погонским машинама (моторима). Посебно обратити пажњу на намену електронских уређаја (електронско убризгавање, сензори за кретање) Осврнути се и на потребу исправности ових уређаја за безбедно учествовање у саобраћају. Преношење података на даљину чини посебан сегмент саобраћаја. Потребно је ученицима приближити телекомуникациону технологију и указати на убрзани развој		компентенција за учење комуникација одговоран однос према околини одговоран однос према здрављу рад са подацима и информацијама решавање проблема сарадња дигитална компетенција	Физика : Електричне величине (напон, јачина струје. електрични отпор, Фрекфенца-учестаност Информатика : Чување и пренос података

			телекомуникационих система и њихов утицај на живот. У овом сегменту обрадити пренос информација путем аудиовизуелних средстава (радио и телевизија), мобилне телефоније, GPS система, рачунарских и бежичних мрежа. Према могућностима и опреми, у овом делу искористити доступне уређаје (мобилне телефоне, таблете, рачунаре) и практично остварити међусобну комуникацију путем њих, користећи интернет сервисе (електронску пошту, видео конференције, кратке поруке) или мобилне апликације (Viber, WhatsApp).			
3.	**ТЕХНИЧКА И ДИГИТАЛНА ПИСМЕНОСТ**	18	Приликом реализације ове активности користити једноставне шеме. Демонстрирати рад са софтвером за симулацију рада електричних кола примереним узрасту и предзнањима ученика. Креирати вежбу у оквиру које ученици цртају електричну шему и користе рачунарску симулацију за приказ њеног функционисања. Уколико материјално-техничке могућности дозвољавају, ученици потом састављају електричну шему на радном столу и демонстрирају њен рад. Можете користити аналогне и дигиталне компоненте. Осмислити вежбе у којима ће ученици саставити и управљати електромеханичким моделима користећи ИКТ и интерфејс. Сложеност модела прилагодити условима и опреми са којом школа располаже. Комбиновати знања и вештине из програмирања која ученици поседују са појашњењем функција и начина рада појединих елемената модела. Уколико ученици раде са различитим моделима предвидети време за представљање појединачних решења у одељењу. У најкраћим цртама упознати ученике са могућностима управљања процесима и стварима на даљину помоћу ИКТ-а (Internet of	Правлино цртање електричних шема. правлилн коришћење и цртање електротехничких и електронских симбола Праћењем ангажованости и заинтересованости за предмет, успешност у изради техничких цртежа, правилно коришћење прибора за цртање, Праћењем ангажованости и заинтересованости за предмет, успешност у креирању докумената у ворду, уметања слике и пренос података између дигиталних уређаја.	компентенција за учење комуникација одговоран однос према околини одговоран однос према здрављу рад са подацима и информацијама решавање проблема сарадња дигитална компетенција	Информатика : Чување и пренос података Физика : Електричне величине (напон, јачина струје, електрични отпор, Фрекфенца-учестаност) Јединице за мерење електричних величина (V Волт, А Ампер , Ом , Hz Херц Информатика и рачунарство (дигитална писменост – употреба ИКТ уређаја)

			Things – интернет ствари). Оспособити ученике да правилно читају и тумаче карактеристике компоненти ИКТ уређаја. Демонстрирати њихов изглед и рад у складу са условима у школи. Осмислити активности у којима ученици самостално или групно учествују са циљем истраживања карактеристика нпр. рачунарских компоненти потребних за реализацију одређеног захтева/посла (играње одређене игре, рад са одређеним софтвером и сл.). У оквиру ове активности предвидети коришћење интернета и креирање/обликовање спецификације опреме од стране ученика поштујући основе пословне комуникације и е-кореспонденције.			Биологија (човек и здравље) Грађанско васпитање (односи у демократском друштву) Биологија (човек и здравље)
4.	**РЕСУРСИ И ПРОИЗВОДЊА**	20	Производњу, трансформацију и пренос електричне енергије објаснити уз помоћ мултимедије. У најкраћим цртама објаснити хидроелектране, термоелектране и нуклеарне електране, значај трансформисања електричне енергије у трансформаторским станицама, као и пренос електричне енергије далеководима и нисконапонском електричном мрежом, од произвођача до потрошача. Када је у питању производња електричне енергије, део садржаја посветити обновљивим изворима електричне енергије. Ту се пре свега мисли на: соларне електране, ветроелектране (аероелектране), геотермалне електране, електране на биомасу, мини хидроелектране и постројења за сагоревање комуналног отпада. Ове садржаје реализовати уз помоћ одговарајуће мултимедије. Са ученицима анализирати значај и предности производње и коришћења обновљивих извора електричне енергија са аспекта заштите животне средине. Уз помоћ одговарајућих шема и узорака склопљених струјних кола, објаснити ученицима, основна струјна кола кућне електричне инсталације (струјно коло	Комбиновање различитих врста дидактичког материјала: илустрација, паноа, презентација, увођење ученика у главне појмове ресура (извора енергије). Комбиновање различитих врста дидактичког материјала: Правлино цртање електричних шема. правлилн коришћење и цртање електротехничких и електронских симбола -Ученици подстичу своју стваралачку моћ и развијају кретивност -Одговарањем на различите теме ученици негују врлине и позитивне вредносне системе -Многобројним	компентенција за учење комуникација одговоран однос према околини одговоран однос према здрављу рад са подацима и информацијама решавање проблема сарадња дигитална компетенција	Физика : Електричне величине (напон, јачина струје, електрични отпор, Фрекфенца-учестаност) Јединице за мерење електричних величина (V Волт, А Ампер , Ом , Hz Херц Хемија: Електротехнички материјали (Метали, неметали,

			прикључнице са уземљењем, сијалице са једнополним, серијским и наизменичним прекидачем). Тражити од ученика да у свесци нацртају шеме поменутих струјних кола. Објаснити ученицима упрошћену шему и главне карактеристике трофазне електричне инсталације. При објашњавању користити електричну шему трофазне струје приказану на основи једног мањег стана. У најкраћим цртама упознати ученике са: - електричним машинама једносмерне и наизменичне струје, врстама и главним деловима. Излагање поткрепити моделима електромотора. - са електротехничким апаратима и уређајима у домаћинству урадити уз помоћ мултимедије, слика или модела (пресека појединих кућних апарата и уређаја). - објаснити главне делове, принцип рада и начин одржавања најкоришћенијих електротермичких (решо, штедњак, пегла, грејалице, бојлер ...), електромеханички (усисивач, миксер, соковник, фрижидер, замрзивач, клима уређај ...) и комбинованих апарата и уређаја (фен за косу, ТА пећ, машина за прање веша, машина за прање судова ...). - кроз примере практичне примене, упознати ученике са основама на којима се заснива рад дигиталне технологије. Уз практични приказ, упознати ученике са основним електронским елементима (отпорници, кондензатори, завојнице, диоде, транзистори, интегрисана кола ...). Најавити коришћење електронских елемената у оквиру практичног рада у следећој области Конструкторско моделовање	примерима ученици евалуирају своје знање -Ученици практично примењују усвојена теоријска знања о материјалима, начинима обраде и редоследу операција. -Самостално примењују правила и процедуре у складу са принципима безбедности на раду Преглед свеске. Самоевалуација и евалуација		проводници , изолатори, полупроводници
5.	**КОНСТРУКТОРСКО МОДЕЛОВАЊЕ**	18	У овом делу програма ученици кроз практичан рад примењују претходно стечена знања и вештине кроз моделовање електричних машина и уређаја. То је	Многобројним примерима ученици евалуирају своје знање -Ученици практично	компетенција за учење комуникација одговоран	Географија: -Климатске промене

			неопходно пошто се та знања и вештине појављују и у реализацији делова пројекта. У овом разреду треба заокружити целину о обновљивим изворима енергије. С обзиром да је у претходним разредима било речи о механичким и топлотним претварачима енергије у осмом разреду тежиште је на електричној енергији. Моделе који користе обновљиве изворе енергије ученици могу моделовати на различите начине. Један од начина је извођење огледа са електропанелима. У ту сврху довољно је радити на мањој плочи електропанела и помоћу мултиметара (унимера) мерити промене у зависности од количине светла. У оквиру пројекта могуће је израдити модел ветрогенератора. Реализацију ове целине започети дискусијом са ученицима о роботима које су видели на вестима, медијима или можда уживо. Навести карактеристичне способности ових робота: препознавање специфичних објеката или лица, самостална навигација око објеката, класификација и разликовање објеката, разумевање и репродукција људског говора, препознавање и приказ емоција и импровизација у неочекиваним ситуацијама. Упутити ученике да роботе управљане ВИ могу препознати на основу следећих критеријума: (1) могућност опажања света око себе, (2) анализа и организација података прикупљених опажањем, (3) разуме и доноси самосталне одлуке на основу података. Пошто роботи управљани ВИ за опажање света око себе користе сензоре, ученици се могу организовати у парове или групе како би самостално путем Интернета истражили сензоре који се уобичајено користе у роботици. Уколико постоје материјално-техничке могућности, организовати	примењују усвојена теоријска знања о материјалима, израђују техничку документацију, Правлино цртање електричних шема. правлилн коришћење и цртање електротехничких и електронских симбола планирају и реализују сопствени производ -Самостално примењују правила и процедуре у складу са принципима безбедности на –примењују прецизност у изради модела од папира/картона и других лакообрадивих материјала. Преглед уредности и педантности свеске. Самоевалуација и евалуација.	однос према околини одговоран однос према здрављу рад са подацима и информацијама решавање проблема сарадња дигитална компетенција	-Сунце ,ветар, вода Информатика и рачунарство (дигитална писменост – употреба ИКТ уређаја) Биологија (човек и здравље) Грађанско васпитање (односи у демократском друштву) Биологија (човек и здравље)

			демонстрацију рада робота управљаног ВИ или симулирати његов рада на рачунару путем одговарајућег софтвера. Садржаје треба реализовати кроз ученичке пројекте, од графичког представљања замисли, преко планирања, извршавања радних операција, маркетинга до процене и вредновања. Наставити са алгоритамским приступом у конструкторском моделовању посебно у приступу развоја техничког стваралаштва - од идеје до реализације. Потребно је да ученици користе податке из различитих извора, самостално проналазе информације о условима, потребама и начину реализације производа/модела користећи ИКТ, израђују производ /модел, поштујући принципе економичног искоришћења материјала и рационалног одабира алата и машина примењујући процедуре у складу са принципима безбедности на раду. У пројект се може укључити и више ученика (тимски рад) уколико је рад сложенији, односно ако се ученици за такав вид сарадње одлуче.			

Активности у наставном процесу	
Активности ученика	**Активности наставника**
Активностима као што су разговор, слушање, описивање, експериментисање, посматрање, уочавање, израда практичног рада, стварање стварање, истраживање, планирање, представљање, унапређивање, ућениципажљиво прате излагање анставника и својих другова, аргументовано и са уважавањем се укључује у дискусије и износи своја мишљења, планира своје учење и напредак, процењује свој и рад својих другова, проналази начине за решавање проблема, истражује различите изворе знања, повезује нова са ранијим знањима и искуством, учествује у различитим наставним и ваннаставним активностима и пројектима...	Наставник је организатор и реализатор наставе, партнер у комуникацији, мотивише ученика, праћење практичног рада, праћење постигнућа ученика.. Пажљиво планира и припрема наставу, проверава претходна знања и искуства ученика, реализује и води настани процес, помаже ученицима да поставе циљеве и задатке, помаже ученицима у процесу учења и решавања задатака, прати и пружа подршку, подстиче ученике на стваралачко истраживање, подстиче сарадњу и тимски рад, помаже ученицима да превазиђу неочекиване проблеме и ситуације током учења, самостално и заједно са ученицима вреднује процес и резултате наставе, вреднује резултате сопственог рада (рефлективни практичар)...

ПРОГРАМ НАСТАВЕ И УЧЕЊА ЗА ПРЕДМЕТ: ИНФОРМАТИКА И РАЧУНАРСТВО
РАЗРЕД: ОСМИ
НЕДЕЉНИ ФОНД: 1
ГОДИШЊИ ФОНД: 34

Програм наставе и учења објављен је у *„Службеном гласнику Републике Србије – Просветном гласнику“,* број 5/2021 од 29. јуна 2021. године. Примењује се од школске 2021/2022. године.

Уџбеници и друга литература за наставу(назив, аутор, издавач, година издања): Информатика и рачунарство за 8. разред основне школе, Џон Ендру Биос, Дата Статус, 2020.

Циљ учења Информатике и рачунарства је оспособљавање ученика за управљање информацијама, безбедну комуникацију у дигиталном окружењу, креирање дигиталних садржаја и рачунарских програма за решавање различитих проблема у друштву које се развојем дигиталних технологија брзо мења.

Редни број теме	Наставна тема	Број часова по теми	Начини и поступци за остваривање програма (по областима/темама)	Начин провере остварености планираних исхода	Међупредметне компетенције које се могу развијати	Међупредметно повезивање (навести предмет и садржај корелације)
1.	ИКТ	11	Подаци се обрађују и анализирају коришћењем програма за табеларне прорачуне Excel. Укратко описати улогу основних елемената радног окружења. Увести појмове: радна свеска, радни лист радна табела, ћелија (поље), ред (врста), колона и опсег (распон) ћелија. Описати поступак уноса података, водећи рачуна о типу података који се уноси. Демонстрирати све могућности форматирања табеле као и копирања и премештања садржаја ћелија, редова, колона или опсега,.У поступку планирања, извршити са ученицима анализу података, које је потребно да садржи радна табела. Описати укратко појмове ентитет и атрибути. Уобичајено је да се ентитет (ученик) представља у једном реду (за сваког ученика по један ред табеле), а да се атрибути (карактеристике) представљају по колонама. објаснити ученицима: сортирање података, обрада статистике	• Практичне вежбе на рачунару • Усмени одговори • Активности на часу • Евалуације • Домаћи задатак • Квиз	1) компетенција за учење; 2) одговорно учешће у демократском друштву; 3) естетичка компетенција; 4) комуникација; 5) одговоран однос према околини; 6) одговоран однос према здрављу; 7) предузимљивост и оријентација ка предузетништву; 8) рад са подацима и информацијама; 9) решавање проблема; 10) сарадња; 11) дигитална компетенција.	Математика (обрада података, табеле, медијана, максимална, минимална и апсолутна вредност)

			(број података у серији, збир, аритметичка средина, минимум и максимум..) формуле, функције и филтрирање података, као и графичког приказа података креирања различитих типова графикона. Објаснити припрему за штампу, чување и дељење документа (рачунарство у облаку).			
2.	Дигитална писменост	5	Наставник треба да упозна ученике и са правима детета прописаним Конвенцијом о правима детета и појасни да се она односе и на дигитално окружење. Осигурање безбедности ученика у дигиталном простору препознавањем узрасних ограничења за коришћење различитих сервиса на интернету. Увођење појма отворени подаци и појашњавање начине проналажења, приступања и преузимања са нагласком да треба навести извор са кога су преузети, приликом коришћења ових података. Сакупљање података, администрацију база података, анализу података дају могућност нових радних места. Упознавање са појмом и применом вештачке интелигенције Критичка размишљања о садашњост и будућности вештачке интелигенције и о етичкким питањима примене исте.	• Практичне вежбе на рачунару • Усмени одговори • Активности на часу • Евалуације • Домаћи задатак • Квиз	1) компетенција за учење; 2) одговорно учешће у демократском друштву; 3) естетичка компетенција; 4) комуникација; 5) одговоран однос према околини; 6) одговоран однос према здрављу; 7) предузимљивост и оријентација ка предузетништву; 8) рад са подацима и информацијама; 9) решавање проблема; 10) сарадња; 11) дигитална компетенција	Техника и технологија (техничка и дигитална писменост) Биологија (Човек и здравље)
3.	Рачунарство	14	Анализу података могуће је вршити и у специјализованим програмским језицима и окружењима, као што су Jupyther/Python... Обрада података из програмских језика доноси одређене предности: - сваки поступак обраде података експлицитно записан и лако га је поделити са другима у текстуалном	• Практичне вежбе на рачунару • Усмени одговори • Активности на часу	1) компетенција за учење; 2) одговорно учешће у демократском друштву; 3) естетичка компетенција;	Математика (линеарне једначине и неједначине са једном непознатом, линеарна фунлција)

			облику, - лако је пронаћи готова решења и прилагодити их нашим потребама - примена постојећих анализа на нове податке постаје веома једноставна - обрада више скупова података истовремено Приказати поступак анализе појединачних колона табеле или групе колона, као и сортирања табеле на основу неког кључа и и фреквенцијску анализу (одређивање броја појављивања разних вредности у некој колони).	• Евалуације • Домаћи задатак • Квиз	4) комуникација; 5) одговоран однос према околини; 6) одговоран однос према здрављу; 7) предузимљивост и оријентација ка предузетништву; 8) рад са подацима и информацијама; 9) решавање проблема; 10) сарадња; 11) дигитална компетенција	
4.	Пројектна настава	4	Наставник дефинише неколико тема пројектних задатака које погодују развијању међупредметних компетенција, подстичу иницијативу и креативност, функционализују раније стечена знања, као и формирање вредносних ставова ученика. Ученици бирају једну од понуђених тема, а затим, у оквиру својих тимова, самостално планирају фазе реализације, складу са расположивим временом, ресурсима и сложеношћу одабране теме. Наставник има улогу ментора. На крају пројеката, ученици треба да сумирају резултате и изведу закључке. Пожељно је да се главни закључци визуелно прикажу, у форми инфографика и презентују наставнику, осталим ученицима. 1.Пројектни задатак на тему прикупљања и анализе података овај пројекат би било пожељно урадити тако што би се прикупили подаци (на пример, помоћу онлајн упитника), једноставно обрадили у програмима за табеларна израчунавања 2. Пројектни задатак за тему Управљање	• Практичне вежбе на рачунару • Усмени одговори • Активности на часу • Евалуације • Домаћи задатак • Квиз	1) компетенција за учење; 2) одговорно учешће у демократском друштву; 3) естетичка компетенција; 4) комуникација; 5) одговоран однос према околини; 6) одговоран однос према здрављу; 7) предузимљивост и оријентација ка предузетништву; 8) рад са подацима и информацијама; 9) решавање проблема; 10) сарадња; 11) дигитална компетенција	Математика (обрада података, табеле, медијана, максимална, минимална и апсолутна вредност) Техника и технологија (техничка и дигитална писменост) Биологија (Човек и здравље) Математика (линеарне једначине и неједначине са једном непознатом, линеарна фунлција)

			дигиталним уређајима (програмирање уређаја) Захваљујући употреби паметних телефона у свакодневном животу, телефоне можемо користити за контролу различитих уређаја и робота. Ученици могу да направе апликације које контролишу светла, дугмад, зујалице, моторе, роботе, електричне уређаје и све већи спектар дигиталних уређаја.			

Активности у наставном процесу	
Активности ученика	**Активности наставника**
Пажљиво прате излагање анставника и својих другова, аргументовано и са уважавањем се укључује у дискусије и износи своја мишљења, планира своје учење и напредак, процењује свој и рад својих другова, проналази начине за решавање проблема, истражује различите изворе знања, повезује нова са ранијим знањима и искуством, учествује у различитим наставним и ваннаставним активностима и пројектима, цртају, израђују моделе...	Пажљиво планира и припрема наставу, проверава претходна знања и искуства ученика, реализује и води настани процес, помаже ученицима да поставе циљеве и задатке, помаже ученицима у процесу учења и решавања задатака, прати и пружа подршку, подстиче ученике на стваралачко истраживање, подстиче сарадњу и тимски рад, помаже ученицима да превазиђу неочекиване проблеме и ситуације током учења, самостално

ПРОГРАМ НАСТАВЕ И УЧЕЊА ЗА ПРЕДМЕТ: ФИЗИЧКО И ЗДРАВСТВЕНО ВАСПИТАЊЕ
РАЗРЕД: Осми
НЕДЕЉНИ ФОНД: 3
ГОДИШЊИ ФОНД: 102 часа

Програм наставе и учења објављен је у *„Службеном гласнику Републике Србије – Просветном гласнику“,* број 11 од 15. 8. 2019. године. Примењује се од 2021/22. године.

Уџбеници и друга литература за наставу(назив, аутор, издавач, година издања):

Циљ учења предмета *Физичко и здравствено васпитање* је да ученик унапређује физичке способности, моторичке вештине и знања из области физичке и здравствене културе, ради очувања здравља и примене правилног и редовног физичког вежбања у савременим условима живота и рада.

Редни број теме	**Наставна тема**	**Број часова по теми**	**Начини и поступци за остваривање програма (по областима/темама)**	**Начин провере остварености планираних исхода**	**Међупредметне компетенције које се могу развијати**	**Међупредметно повезивање (навести предмет и садржај корелације)**
1	Атлетика	**12**	Метод живе речи,метод демонстације и метод	Редовна настава, обавезне физичке активности Кроз активности у Дечијој и	Компетенциија за учење, естетичка компетенција, комуникација, одговоран	ФИЗИКА: -кретање (врсте кретања,брзина,

			практичног рада	Спортској недељи Кросевима (јесењи и пролећни) Такмичењем (унутар одељења и међуодељењским	однос према здрављу решавање проблема, сарадња, рад са подацима и информацијама, дигиталне компетенције, одговоран однос према околини, естетичка компетенција.	убрзање,гравитација) -сила и убрзање (убрзање, отпор средине)
2	Гимнастика	**12**	Метод живе речи,метод демонстације и метод практичног рада	Поделом ученика према полу , према нивоу усвојености вежби из претходног разред и њиховим способностима.	Компетенциија за учење, естетичка компетенција, комуникација, одговоран однос према здрављу решавање проблема, сарадња, рад са подацима и информацијама, дигиталне компетенције, одговоран однос према околини, естетичка компетенција.	ФИЗИКА: -кретање (врсте кретања,брзина, убрзање,гравитација) -сила и убрзање (убрзање, отпор средине)
3	Основе тимских и спортских игара	**52**	Метод живе речи,метод демонстације и метод практичног рада -метод игре	Применом одговарајућих метода, облика и форми рада Вежбањем у сали, школском дворишту и на отвореном игралишту за мали фудбал и рукомет, одбојку, вежбање у сали уз музичку пратњу. Коришћењем станица, чувањем , помагањем.	Компетенциија за учење, естетичка компетенција, комуникација, одговоран однос према здрављу решавање проблема, сарадња.	МАТЕМАТИКА: - бројање - збрајање - мерење - евидентирање резултата
4	Ритмика и плес	**6**	Метод живе речи,метод демонстације и метод практичног рада	Применом одговарајућих метода, облика и форми рада Вежбањем у сали, учионици, школском дворишту;	Компетенциија за учење, естетичка компетенција, комуникација, одговоран однос према здрављу решавање проблема, сарадња, рад са подацима и информацијама, дигитална компетенција	ЛИКОВНА КУЛТУРА: -просторно обликовање -правилан и неправилан ритам МУЗИЧКА КУЛТУРА - Темпо кретања, - Изражајност, складност кординација покрета, кретања
5	Полигони Тестирање и мерење	**5**	Метод живе речи,метод демонстације и метод практичног рада	Применом одговарајућих метода, облика и форми рада	Компетенциија за учење, естетичка компетенција, комуникација, одговоран однос према здрављу	МАТЕМАТИКА: - бројање - збрајање - мерење

					решавање проблема, сарадња.	- евидентирање резултата

Активности у наставном процесу	
Активности ученика	**Активности наставника**
Упоређивање сопствених резултата тестирања са вредностима за свој узраст -развијање моторичких способности применом вежбања из Атлетике -да схвате вредност спортске гимнастике за сопствени развој -одржавају равнотежу у различитим кретањима, изводе ротације тела -	Примена Националне батерије тестова за праћење физичког развоја -демонстрација свих атлетских дисциплина -организација рада -обезбеђење вежбалишта и реквизита -демонстрација свих вежби на справама и тлу -обезбеђење справа -помоћ и асистенција приликом извођења вежби -демонстација елемената технике и тактике свих спортских игара -суђење -обезбеђење простора и реквизита за такмичење

ИЗБОРНИ ПРОГРАМ

ПРОГРАМ НАСТАВЕ И УЧЕЊА ЗА ПРЕДМЕТ: Грађанско васпитање
РАЗРЕД: осми
НЕДЕЉНИ ФОНД: 1
ГОДИШЊИ ФОНД: 36

Програм наставе и учења објављен је у *„Службеном гласнику Републике Србије – Просветном гласнику“,* број 5/2021 од 29.06. 2021. године. Примењује се од 2021/2022 године.

Уџбеници и друга литература за наставу(назив, аутор, издавач, година издања): Приручник за наставнике грађанског васпитања у другом циклусу основног образовања и васпитања мисија ОЕБС-а у Србији, мр Дејан Бошковић, Елеонора Влаховић, др Тања Игњатовић, Завод 2019.

Циљ учења Грађанског васпитања је да ученик изучавањем и практиковањем основних принципа, вредности и процедура грађанског друштва постане свестан својих права и одговорности, осетљив за потребе других и спреман да активно делује у заједници.

Редни број теме	Наставна тема	Број часова по теми	Начини и поступци за остваривање програма (по областима/темама)	Начин провере остварености планираних исхода	Међупредметне компетенције које се могу развијати	Међупредметно повезивање (навести предмет и садржај корелације)
1.	ЉУДСКА ПРАВА	7	Наставник, као координатор, прати учешће и ангажовање ученика у свим активностима, води евиденцију, процењује реазултате; ученици активно учествују у процени реализације наставе, раду других	-разговор -дијалог -искуствено учење	- компетенција за учење - одговорно учешће у демократском друштву - комуникација - рад са подацима и информацијама -решавање проблема - сарадња	Биологија – Човек и здравље, пол и род, српски језик писање сценарија, медији, географија, историја устав и права жена,питање рада, радничке класе, социјализам, капитализам, савремена

			ученика и сопственом раду.			питања, информатика и рачунарство – презентације, снимање филма.
2.	ДЕМОКРАТСКО ДРУШТВО	12	Наставник, као координатор, прати учешће и ангажовање ученика у свим активностима, води евиденцију, процењује реазултате; ученици активно учествују у процени реализације наставе, раду других ученика и сопственом раду.	-разговор –дијалог -истраживачке методе -искуствено учење	- компетенција за учење - одговорно учешће у демократском друштву - комуникација - рад са подацима и информацијама -решавање проблема - сарадња	
3.	ПРОЦЕСИ У СВРЕМЕНОМ СВЕТУ	7	Наставник, као координатор, прати учешће и ангажовање ученика у свим активностима, води евиденцију, процењује реазултате; ученици активно учествују у	--разговор	- компетенција за учење - одговорно учешће у демократском друштву - комуникација - рад са подацима и информацијама -решавање проблема - сарадња	
4.	ГРАЂАНСКИ АКТИВИЗАМ	8	Наставник, као координатор, прати учешће и ангажовање ученика у свим активностима, води евиденцију, процењује реазултате; ученици активно учествују у процени реализације наставе, раду других ученика и сопственом раду.	тимски рад -симулација -дијалог	- компетенција за учење - одговорно учешће у демократском друштву - комуникација - рад са подацима и информацијама -решавање проблема - сарадња	

Активности у наставном процесу	
Активности ученика	**Активности наставника**
Пажљиво прате излагање анставника и својих другова, аргументовано и са уважавањем се укључује у дискусије и износи своја мишљења, планира своје учење и напредак, процењује свој и рад својих другова, проналази начине за решавање проблема,	Наставник, као координатор, прати учешће и ангажовање ученика у свим активностима, води евиденцију, процењује резултате; ученици активно учествују у процени реализације наставе, раду других

истражује различите изворе знања, повезује нова са ранијим знањима и искуством, учествује у различитим наставним и ваннаставним активностима и пројектима.	ученика и сопственом раду.

ПРОГРАМ НАСТАВЕ И УЧЕЊА ЗА ПРЕДМЕТ: ВЕРСКА НАСТАВА (Православни катихизис)
РАЗРЕД: 8.
НЕДЕЉНИ ФОНД: 1
ГОДИШЊИ ФОНД: 36

Програм наставе и учења објављен је у *„Службеном гласнику Републике Србије – Просветном гласнику“,* број 11 од 19.8.2016. године. Примењује се од 1.9.2016.године.

Уџбеници и друга литература за наставу(назив, аутор, издавач, година издања): „Радна свеска за верску наставу за 8.разред“, Ваљевска Епархија, Принтекс, Ваљево 2016.

Циљ учења верске наставе јесте да се њоме посведоче садржај вере и духовно искуство традиционалних цркава и религијских заједница које живе и делују на нашем животном простору, да се ученицима пружи целовит религијски поглед на свет и живот и да им се омогући слободно усвајање духовних и животних вредности цркве или заједнице којој историјски припадају, односно чување и неговање сопственог верског и културног идентитета. Ученици треба да упознају веру и духовне вредности сопствене, историјски дате цркве или верске заједнице у отвореном и толерантном дијалогу, уз уважавање других религијских искустава и филозофских погледа, као и научних сазнања и свих позитивних искустава и достигнућа човечанства.

Редни број теме	Наставна тема	Број часова по теми	Начини и поступци за остваривање програма (по областима/темама)	Начин провере остварености планираних исхода	Међупредметне компетенције које се могу развијати	Међупредметно повезивање (навести предмет и садржај корелације)
1.	**Увод**	**1**	Катихизација као литургијска делатност-заједничко је дело катихете (вероучитеља) и његових ученика. Катихета (вероучитељ) би требало стално да има науму да катихеза не постоји ради гомилања информација („знања о вери“), већ као настојање да се учење и искуство Цркве лично усвоје и спроведу у живот кроз слободно учешће у богослужбеном животу Цркве. На почетку сваке наставне теме ученике би требало упознати са циљевима и исходима наставе, садржајима по темама, начином остваривања програма рада, као и са начином вредновања њиховог рада.	Евалуацију наставе (процењивање успешности реализације наставе и остварености задатака и исхода наставе) наставник ће остварити на два начина: -процењивањем реакције ученика или прикупљањем коментара ученика путем анкетних евалуационих листића; -провером знања које	Комуникација, сарадња, компетенција за учење, одговорно учешће у друштву, верским слободама, естетичка компетенција, одговоран однос према околини, одговоран однос према здрављу.	Српски језик и књижевност - област Језичка култура и књижевност Ликовна култура – област Ликовна култура и окружење Музичка култура – област Слушање музике Грађ. васпитање - област Процеси у савременом свету Биологија – област

			Уводне часове требало би осмислити тако да допринесу међусобном упознавању ученика, познавању ученика с циљевима, исходима, наставним садржајима, али и тако да наставник стекне почетни увид у то каквим предзнањима и ставовима из подручја Православног катихизиса, група располаже. Реализација програма требало би да се одвија у складу с принципима савремене активне наставе, која својом динамиком подстиче ученике на истраживачки и проблемски приступ садржајима тема. У току реализације стављати нагласак више на доживљајно и формативно, а мање на сазнајно и информативно. Квалитет наставе се постиже када се наставни садржаји реализују у складу са савременим педагошким захтевима у погледу употребе разноврсних метода, облика рада и наставних средстава. Имајући у виду захтеве наставног програма и могућности транспоновања наставног садржаја у педагошко дидактичка решења, наставник би требало да води рачуна и о психолошким чиниоцима извођења наставе – узрасту ученика, нивоу психофизичког развоја, интересовањима, склоностима, способностима и мотивацији ученика. У остваривању савремене наставе наставе наставник је извор знања, креатор, организатор и координатор ученичких активности у наставном	ученици усвајају на часу и испитаивањем ставова; А и непосредним описним оцењивањем ученика кроз: -усмено испитивање; -писмено испитивање; -посматрање понашања ученика;		Порекло и разноврсност живота Историја – област Основи проучавања прошлости Физика – област Светлосне појаве Техника и технологија – област Животно и радно окружење
2.	**Човек је икона Божија**	**6**		Евалуацију наставе (процењивање успешности реализације наставе и остварености задатака и исхода наставе) наставник ће остварити на два начина: -процењивањем реакције ученика или прикупљањем коментара ученика путем анкетних евалуационих листића; -провером знања које ученици усвајају на часу и испитаивањем ставова; А и непосредним описним оцењивањем ученика кроз: -усмено испитивање; -писмено испитивање; -посматрање понашања ученика;	Комуникација, сарадња, компетенција за учење, одговорно учешће у друштву,верским слободама, естетичка компетенција, одговоран однос према околини, одговоран однос према здрављу.	Српски језик и књижевност - област Језичка култура и књижевност Ликовна култура – област Ликовна култура и окружење Музичка култура – област Слушање музике Грађ. васпитање - област Процеси у савременом свету Биологија – област Порекло и разноврсност живота Историја – област Основи проучавања прошлости Физика – област Светлосне појаве Техника и технологија – област Животно и радно окружење
3.	**Подвижни чко-**	**7**		Евалуацију наставе (процењивање успешности	Комуникација, сарадња, компетенција за	Српски језик и књижевност - област Језичка култура и

	евхаристијски етос		процесу. Настава је успешно реализована ако је ученик спреман да Цркву схвати као простор за остваривање своје личности кроз заједничарење са ближњима и Тројичним Богом који постаје извор и пуноћа његовог живота.	реализације наставе и остварености задатака и исхода наставе) наставник ће остварити на два начина: -процењивањем реакције ученика или прикупљањем коментара ученика путем анкетних евалуационих листића; -провером знања које ученици усвајају на часу и испитаивањем ставова; А и непосредним описним оцењивањем ученика кроз: -усмено испитивање; -писмено испитивање; -посматрање понашања ученика;	учење, одговорно учешће у друштву,верским слободама, естетичка компетенција, одговоран однос према околини, одговоран однос према здрављу.	књижевност Ликовна култура – област Ликовна култура и окружење Музичка култура – област Слушање музике Грађ. васпитање - област Процеси у савременом свету Биологија – област Порекло и разноврсност живота Историја – област Основи проучавања прошлости Физика – област Светлосне појаве Техника и технологија – област Животно и радно окружење
4.	**Литургија**	**9**		Евалуацију наставе (процењивање успешности реализације наставе и остварености задатака и исхода наставе) наставник ће остварити на два начина: -процењивањем реакције ученика или прикупљањем коментара ученика путем анкетних евалуационих листића; -провером знања које ученици усвајају на часу и испитаивањем	Комуникација, сарадња, компетенција за учење, одговорно учешће у друштву,верским слободама, естетичка компетенција, одговоран однос према околини, одговоран однос према здрављу.	Српски језик и књижевност - област Језичка култура и књижевност Ликовна култура – област Ликовна култура и окружење Музичка култура – област Слушање музике Грађ. васпитање - област Процеси у савременом свету Биологија – област Порекло и разноврсност живота

				ставова; А и непосредним описним оцењивањем ученика кроз: -усмено испитивање; -писмено испитивање; -посматрање понашања ученика;		Историја – област Основи проучавања прошлости Физика – област Светлосне појаве Техника и технологија – област Животно и радно окружење
5.	**Царство Божије**	**8**		Евалуацију наставе (процењивање успешности реализације наставе и остварености задатака и исхода наставе) наставник ће остварити на два начина: -процењивањем реакције ученика или прикупљањем коментара ученика путем анкетних евалуационих листића; -провером знања које ученици усвајају на часу и испитаивањем ставова; А и непосредним описним оцењивањем ученика кроз: -усмено испитивање; -писмено испитивање; -посматрање понашања ученика;	Комуникација, сарадња, компетенција за учење, одговорно учешће у друштву,верским слободама, естетичка компетенција, одговоран однос према околини, одговоран однос према здрављу.	Српски језик и књижевност - област Језичка култура и књижевност Ликовна култура – област Ликовна култура и окружење Музичка култура – област Слушање музике Грађ. васпитање - област Процеси у савременом свету Биологија – област Порекло и разноврсност живота Историја – област Основи проучавања прошлости Физика – област Светлосне појаве Техника и технологија – област Животно и радно окружење
6.	**Евалуација**	**3**		Евалуацију наставе (процењивање успешности реализације наставе и остварености задатака	Комуникација, сарадња, компетенција за учење, одговорно учешће у	Српски језик и књижевност - област Језичка култура и књижевност Ликовна култура –

				и исхода наставе) наставник ће остварити на два начина: -процењивањем реакције ученика или прикупљањем коментара ученика путем анкетних евалуационих листића; -провером знања које ученици усвајају на часу и испитаивањем ставова; А и непосредним описним оцењивањем ученика кроз: -усмено испитивање; -писмено испитивање; -посматрање понашања ученика;	друштву,верским слободама, естетичка компетенција, одговоран однос према околини, одговоран однос према здрављу.	област Ликовна култура и окружење Музичка култура – област Слушање музике Грађ. васпитање - област Процеси у савременом свету Биологија – област Порекло и разноврсност живота Историја – област Основи проучавања прошлости Физика – област Светлосне појаве Техника и технологија – област Животно и радно окружење

Активности у наставном процесу

Активности ученика	Активности наставника
Ученици: - читају задате текстове -осликавају задате садржаје -усвајају мелодије и изводе исте -активно учествују у раду -савладавају исходе наставних јединица и наставних тема и у стању су да их повезују -постављају питања -исказују своје ставове и показују адекватно понашање -врше корелацију са осталим предметима кроз усмени, писани и уметнички рад	Наставник: -осмишљава и методички представља материјал за учење -подстиче ученике на активности -одговара на питања -истиче исходе наставне јединице и повезује их -врши корелацију са одговарајућим предметима - даје упутства, смернице и препоруке за савладавање наставних јединица - по потреби даје додатна упутства за учење и рад -непосредно описно оцењивањује ученике кроз усмено испитивање и посматрање понашања ученика -процењује реакције ученика или прикупља и записује коментаре -провера знања које ученици усвајају на часу и испитује ставове -анализира показано знање, ставове и понашање

ПРОГРАМ НАСТАВЕ И УЧЕЊА ЗА ПРЕДМЕТ: ФРАНЦУСКИ ЈЕЗИК
РАЗРЕД: 8.
НЕДЕЉНИ ФОНД: 2
ГОДИШЊИ ФОНД: 68

Програм наставе и учења објављен је у *„Службеном гласнику Републике Србије – Просветном гласнику“,* број 11 од 15.08.2019. године. Примењује се од 2021/22. године.

Уџбеници и друга литература за наставу (назив, аутор, издавач, година издања): уџбеник Nouveau Pixel 4, француски језик за 8.разред основне школе, четврта година учења, Силви Шмит, Дата Статус, 2020, радна свеска Nouveau Pixel 4, француски језик за 8.разред основне школе, четврта година учења, Патрисија Робер, Дата Статус, 2020.

Циљ учења Страног језика јесте да се ученик усвајањем функционалних знања о језичком систему и култури и развијањем стратегија учења страног језика оспособи за основну писану и усмену комуникацију и стекне позитиван однос према другим језицима и културама, као и према сопственом језику и културном наслеђу.

Редни број теме	Наставна тема	Број часова по теми	Начини и поступци за остваривање програма (по областима/темама)	Начин провере остварености планираних исхода	Међупредметне компетенције које се могу развијати	Међупредметно повезивање (навести предмет и садржај корелације)
Unité 0	**VOYAGE DANS LES VILLES DE FRANCE**	**3**	– циљни језик употребљава се у учионици у добро осмишљеним контекстима – говор наставника прилагођен је узрасту и знањима ученика; –социјална интеракција -Групно или индивидуално решавање проблема, -употреба разног дидактичког материјала (картице, сличице, предмети из учионице, коцкице, садржај са сајта TV 5 monde, Francais facile...)	-ситуациони задаци -усмена и писмена провера кроз задатке. -читање -игра улога -мини пројекат -самоевалуација	Одговорно учешће у демократском друштву Комуникација Одговоран однос према здрављу Решавање проблема	Грађанско васпитање (учење са другима, коришћење слободног времена)
Unité 1	**LES COPAINS D'ABORD**	**11**	– Упућивање ученика у законитости усменог и писаног кода и њиховог међусобног односа; - Решавање „текућих проблема” у разреду, тј. договори и мини-пројекти -Цртање по диктату, израда сликовног речника -Увошење граматичких садржаја кроз разноврсне контекстуализоване примере	-ситуациони задаци -краће писане провере -усмено одговарање -читање -игра улога -мини пројекти	Естетичка компетенција Одговоран однос према околини Компетенција за учење,	Физичко васпитање (спорт, гимнастика, такмичење, ферплеј), грађанско васпитање (прихватање пораза, тимска игра, сарадња са вршњацима)

			у складу са нивоом, а без детаљних граматичких објашњења, осим, уколико ученици на њима не инсистирају. – рад на пројекту као задатку који остварује корелацију са другим предметима –Коришћење познатих граматичких структура. -употреба разног дидактичког материјала (картице, сличице, предмети из учионице, коцкице, садржај са сајта TV 5 monde, Francais facil...) -Учествовање у мануелним активностима (израда паноа, презентација, зидних новина, постера и сл.). –прилагођавање говора наставника узрасту и знањима ученика	-самоевалуација -излагање на дату тему -ученик у улози наставника-медијатора		
Unité 2	**UN ESPRIT SAIN DANS UN CORPS SAIN**	**11**	-Прилагођавање тежине задатака у вези са разумевањем говора -Прављење презентација – читање писаног текста пред публиком; -употреба разног дидактичког материјала (картице, сличице, предмети из учионице, коцкице, садржај са сајта TV 5 monde, Francais facil...) -Циклично понављање – попуњавање формулара (пријава за курс,чланске карте за спортски клуб, налепнице нпр. за пртљаг); –Коришћење игре, драмског израза, ликовног израза. -Решавање „текућих проблема” у разреду, тј. договори и мини-пројекти - Цртање по диктату, израда сликовног речника	-краће писане провере -усмено одговарање -читање -игра улога -мини пројекти -самоевалуација -излагање на дату тему -ученик у улози наставника-медијатора	Сарадња Дигитална компетенција Естетичка компетенција Одговоран однос према околини Рад са подацима и информацијама	Физичко васпитање (спорт, гимнастика, такмичење, ферплеј), грађанско васпитање (прихватање пораза, тимска игра, сарадња са вршњацима) Информатика (друштвене мреже, роботика, интернет у едукативој функцији)
Unité 3	**BIENVENUE DANS LE LYCEE NUMERIQUE**	**12**	– Упућивање ученика у законитости усменог и писаног кода и њиховог међусобног односа; -Увошење граматичких садржаја кроз разноврсне контекстуализоване примере	-ситуациони задаци -Посматрање и праћење, евиденција	Естетичка компетенција Одговоран однос према околини	Информатика (роботика, презентација, интернет у едукативој функцији)

			у складу са нивоом, а без детаљних граматичких објашњења, осим, уколико ученици на њима не инсистирају. – рад на пројекту као задатку који остварује корелацију са другим предметима –Коришћење познатих граматичких структура. -употреба разног дидактичког материјала (картице, сличице, предмети из учионице, коцкице, садржај са сајта TV 5 monde, Francais facil...) -Учествовање у мануелним активностима (израда паноа, презентација, зидних новина, постера и сл.). –прилагођавање говора наставника узрасту и знањима ученика	активности (педагошка свеска) -усмена и писмена провера кроз задатке. -краће писане провере -усмено одговарање -читање -игра улога -мини пројекти -самоевалуација -излагање на дату тему -ученик у улози наставника-медијатора	Компетенција за учење, Предузимљивост и оријентација ка предузетништву	
Unité 4	**LES PEOPLES**	**11**	-Заједничко прављење илустрованих и писаних материјала (планирање различитих активности, извештај/дневник са путовања, рекламни плакат, програм приредбе или неке друге манифестације). – одговарање на једноставна питања у вези са текстом, тачно/нетачно, вишеструки избор; – извршавање прочитаних упутстава и наредби. -Рад у паровима, малим и великим групама (мини-дијалози, игра по улогама, симулације итд.). -Вежбе слушања (повезати појмове, додати делове слике, допунити информације, селектовати тачне и нетачне исказе, утврдити хронологију и сл.). -употреба разног дидактичког материјала (картице, сличице, предмети из учионице, коцкице, садржај са сајта TV	-ситуациони задаци -усмена и писмена провера кроз задатке. -краће писане провере -усмено одговарање -читање -игра улога -мини пројекти -самоевалуација -излагање на дату тему -ученик у улози наставника-медијатора	Сарадња Дигитална компетенција Одговоран однос према околини Компетенција за учење,	Српски језик (новинарство, правопис, дневне новине, недељници, интервју)

			5 monde, Francais facil...)			
Unité 5	**TRANS-EUROPE EXPRESS**	**10**	-Вежбе слушања (повезати појмове, додати делове слике, допунити информације, селектовати тачне и нетачне исказе, утврдити хронологију и сл.). -Коришћење игре примерене узрасту. -Класирање и упоређивање (по количини, облику, боји, годишњим добима, волим/не волим, компарације...). -Повезивање звучног материјала са илустрацијом и текстом, повезивање наслова са текстом или, пак, именовање наслова. -употреба разног дидактичког материјала (картице, сличице, предмети из учионице, коцкице, садржај са сајта TV 5 monde, Francais facil...)	-ситуациони задаци -краће писане провере -усмено одговарање -читање -игра улога -мини пројекти -самоевалуација -излагање на дату тему -ученик у улози наставника-медијатора	Одговоран однос према околини Компетенција за учење, Предузимљивост и оријентација ка предузетништву Рад са подацима и информацијама	Географија (путовање, градови, сувенири, културно историјски споменици, Лондон, Барселона, Лисабон, Париз Ликовна култура (естетика, културно историјски споменици)
Unité 6	**PARLER JEUNE**	**10**	. -Вежбе слушања (повезати појмове, додати делове слике, допунити информације, селектовати тачне и нетачне исказе, утврдити хронологију и сл.). -Повезивање звучног материјала са илустрацијом и текстом, повезивање наслова са текстом или, пак, именовање наслова. -Решавање „проблем-ситуација” у разреду, тј. договори и мини-пројекти. -„Превођење” исказа у гест и геста у исказ. -употреба разног дидактичког материјала (картице, сличице, предмети из учионице, коцкице, садржај са сајта TV 5 monde, Francais facil...)	-усмена провера кроз задатке. -краће писане провере -усмено одговарање -читање -игра улога -мини пројекти -самоевалуација -излагање на дату тему -ученик у улози наставника-медијатора	Компетенција за учење, Одговоран однос према околини Рад са подацима и информацијама	Грађанско васпитање (упућеност и утицај младих једних на друге), Информатика (дописивање, друштвене мреже) Музичка култура (Француски слам и реп, актуелни музички жанрови)

Активности у наставном процесу	
Активности ученика	**Активности наставника**
-Ради у паровима, малим и великим групама (мини-дијалози, игра по улогама, симулације итд.).	– упознаје ученике са циљевима и садржајима програма, са правилима рада

-Учествује у мануелним активностима (израда паноа, презентација, зидних новина, постера и сл.). -Повезује појмове, додаје делове слике, допуњава информације, селектује тачне и нетачне исказе, утврђује хронологију и сл.). -Игра друштвене игре примерене узрасту. -Класира и упоређује (по количини, облику, боји, годишњим добима, волим/не волим, компарације...). -Решава „проблем-ситуације" у разреду, тј. договори и мини-пројекти. -„Преводи" исказа у гест и гест у исказ. -Повезује звучни материјал са илустрацијом и текстом, повезује наслов са текстом или, пак, именује наслов. -У групи прави илустровани и писани материјал (планирање различитих активности, извештај/дневник са путовања, рекламни плакат, програм приредбе или неке друге манифестације). – уочава обележја која указују на граматичке специфичности (род, број, глаголско време, лице...); – одговара на једноставна питања у вези са текстом, вишеструки избор; – извршава прочитана упутстава и наредбе – проналази недостајуће речи (употпуњавање низа, проналажење „уљеза", осмосмерке, укрштене речи, и слично); – повезује краћи текст и реченице са сликама/илустрацијама; – попуњава формуларе (пријава за курс, налепнице нпр. за пртљаг); – пише краће текстове. – самопроцењује напредак – запажа, упоређује, примењује, повезује, решава проблем, организује, повезује знања са другим областима, ослања се на претходно искуство…. – активно учествује у раду – самопроцењује напредак – запажа, упоређује,примењује, повезује, решава проблем, организује, -повезује знања са другим областима, -у примерима и вежбањима користи што је могуће више познату лексику;	– упознаје их са критеријумима оцењивања по областима –одређује претходно искуство ученика, – редовно прати рад и залагање ученика на часу – води рачуна о индивидуализованом приступу ученику – подстиче код ученика развој мишљења и разумевања – наставник упућује ученике у законитости усменог и писаног кода и њиховог међусобног односа; –има менторску улогу – негује позитивну климу у одељењу и подстицајну средину за рад и учење, охрабрује, помаже и подстиче ученике – омогућава ученицима да сами изводе закључке – подстиче ученике на учење – ученике посматра као одговорне, креативне, активне учеснике у друштвеном чину; – користи уџбеник, али употребљава додатни аутентични материјал; – учионица је простор који је могуће прилагођавати потребама наставе из дана у дан; -Користи и друге медије – усвајање језичког садржаја кроз циљано и осмишљено учествовање у друштвеном чину; – наставник треба да омогући приступ и прихватање нових идеја; -Подстиче ученике да опажају, примењују, препознају, упоређују, изводезакључке, повезују знања са другим областима и другим предметима, решавају проблеме, практично примењују -Планира израду **два** писмена задатка у току школске године -охрабрује ученике да посматрањем сами покушавају да открију граматичка правила и да откривена граматичка правила прикажу на схематизован начин; -даје додатна објашњења – само најнеопходнија - указује ученицима на неразумевање или неспоразум као могуће последице граматичке непрецизности / нетачности. -примере и вежбања контекстуализује;

ПРОГРАМ НАСТАВЕ И УЧЕЊА ЗА СЛОБОДНУ НАСТАВНУ АКТИВНОСТ: ДОМАЋИНСТВО
РАЗРЕД: 8.
НЕДЕЉНИ ФОНД: 1
ГОДИШЊИ ФОНД: 34

Програм наставе и учења објављен је у „Службеном гласнику Републике Србије – Просветном гласнику“, број 17 од 2021 године. Примењује се од школске 2022/2023. године.

Уџбеници и друга литература за наставу(назив, аутор, издавач, година издања): Домаћиство за 8.разред основне школе, група аутора,Завод за уџбенике, Београд.

Циљ учења слободне наставне активности *Домаћинство* је да ученици интегришу и функционализују знања стечена у оквиру различитих предмета у контексту свакодневног живота, да унапреде вештине и формирају навике у вези са важним активностима у свакодневном животу у области становања, одевања, исхране и употребе различитих материјала.

Редни број теме	Наставна тема	Број часова по теми	Начини и поступци за остваривање програма (по областима/темама)	Начин провере остварености планираних исхода	Међупредметне компетенције које се могу развијати	Међупредметно повезивање (навести предмет и садржај корелације)
1.	Савремено домаћинство и породица	**5**	-Садржаји ће се реализовати селективно и поступно. Концепција програма пружа широке могућности за примену различитих наставних метода, као и употребу информационих технологија. Примењиваће се индивудуални, фронтали и групни облик рада са усмереношћу на мултидисциплинарни приступ темама са циљем да се ови садржаји представе и усвоје као систем, кроз: -хоризонталне и вертикалне повезаности у оквиру предмета и између различитих наставних предмета -уважавање искуства, учења и знања која ученици стичу ван школе и њихово повезивање са садржајима наставе - Учењем путем решавања проблема (посматрањем,	-формативно свакодневно оцењивање -активност на часу -вежбање -практични радови	1.Компетенција за учење 2. Комуникација 3. Рад с подацима и информацијама 4. Дигитална компетенција 5. Решавање проблема 6. Сарадња 7. Одговорно учешће у демократском друштву 8. Одговоран однос према здрављу	Грађанско васпитање (-Карактеристике људских права – урођеност, универзалност, неотуђивост, недељивост. - Опште добро. -Припадност групи. -Групни идентитет као део идентитета младих. -Односи у вршњачкој групи и њен утицај на појединца.)
2.	Култура становања	**6**		-формативно свакодневно оцењивање -активност на часу -вежбање -практични радови		
3.	Култура одевања	**6**		-формативно свакодневно оцењивање -активност на часу -вежбање -практични радови		
4.	Култура понашања	**7**		-формативно		

5.	Средства за одржавање личне хигијене и хигијене домаћинства	**5**	закључивањем, проценивањем) - Концепција програма пружа широке могућности за примену различитих наставних метода (израда паноа, табеларни прикази, дијаграми, анкете...) као и употрба електронских наставних материјала (квизова, асоцијација, питалица) као подршка у учењу - прикупљање, критички преиспитивање и проверавање податке из више извора Учествује у промоцији и продаји производа -Информише се о сличним или истим производима на тржишту	свакодневно оцењивање -активност на часу -вежбање -практични радови	9. Одговоран однос према околини 10. Естетичка компетенција 11.Предузимљивост и оријентација ка предузетништву.	Биологија (Порекло и разноврсност живота, - Човек и здравље)
6.	Исхрана у домаћинству	**5**				

Активности у наставном процесу

Активности ученика	**Активности наставника**
-уочава на примерима -именује -разликује -упоређује -примењује претходно стечена знања -упоређује -слушају, -разговарају, -прикупљају материјал за рад (исечци из штампе,са интернета), -праве паное, -уређују кабинет, -истражују -причају, -уочавају, -демонстрирају, -посматрају, -закључују, -имају развијену еколошку свест -формирају практична знања и вештине	-подстиче креативност - мотивише на стваралачки однос -усмерава ученика -подстиче на размишљање -развија код ученика аналитичко,синтетичко,индуктивно,дедуктивно мишљење -наводи на размишљање -прилагођава методе способностима ученика - прича - објашњава - демонстрира - наводи примере из свакодневног живота - указује на могуће закључк

ПРОГРАМ НАСТАВЕ И УЧЕЊА ЗА СЛОБОДНУ НАСТАВНУ АКТИВНОСТ: Моја животна средина
РАЗРЕД: 8
НЕДЕЉНИ ФОНД: 1
ГОДИШЊИ ФОНД: 34

Програм наставе и учења објављен је у *„Службеном гласнику Републике Србије – Просветном гласнику“,* број 17/2021. Примењује се од 2022/2023 године.
Уџбеници и друга литература за наставу(назив, аутор, издавач, година издања): Уџбеници и друга литература за наставу(назив, аутор, издавач, година издања):
Циљ учења слободне наставне активности је да допринесе развоју компетенција посебних за одговорну улогу у друштву у погледу очувања животне средине, биодиверзитета и одрживог развоја.

Редни број теме	Наставна тема	Број часова по теми	Начини и поступци за остваривање програма (по областима/темама)	Начин провере остварености планираних исхода	Међупредметне компетенције које се могу развијати	Међупредметно повезивање (навести предмет и садржај корелације)
1.	**ЕКОЛОШКИ ОТИСАК И ОПСТАНАК**	**8**	-образлагањем избора теме-јавни говор -прикупљањем информација релевантних за истраживање -приказивањем резултата, графички,усмено,писмено -учествовањем у акцијама које су усмерене ка заштити ,обнови и унапређењу животне средине -коришћењем линкова	-дискусија на часу -цедуљице са кључним појмовима, -мапирање врста животиња и биљака, -фотографисање	-компетенција за учење -комуникација -рад са подацима и информацијама -дигитална компетенција -решавање проблема -сарадња -одговорно учешће у демократском друштву -одговоран однос према здрављу -одговоран однос према околини предузимљивост и оријентација ка предузетништву -естетичка компетенција	- биологија, утицај човека на природу,здраве навике,жива бића у свом окружењу, информатика(ИКТ)
2.	**УПРАВЉАЊЕ ОТПАДОМ**	**9**	-коришћењем ИКТ за прикупљање и обраду података -сарадња у тиму,уважавањем туђег мишљења -учествовањем у акцијама које доприносе очувању животне средине -коришћењем линкова	-дискусија на часу, -цедуљице са кључним појмовима, -приказивање урађених презентација -приказивање природног материјала		биологија, утицај човека на природу, информатика(ИКТ)
3.	**РЕЦИКЛАЖА**	**8**	-утврђивањем степена	-дискусија на часу		биологија,

	,РЕМЕДИЈАЦИЈА И ПОНОВНА УПОТРЕБА ДОБАРА И СИРОВИНА		угрожености на основу научне литературе -прављењем предмета од рециклираног материјала -одабиром материјала, употребом већ коришћених предмета -коришћењем линкова	-цедуљице са кључним појмовима -приказивање презентација -фотографије		утицај човека на природу, информатика(ИКТ)
4.	**ОБНОВЉИВИ ИЗВОРИ ЕНЕРГИЈЕ**	**9**	-израдом графикона и сликовних паноа и презентација о рационалној употреби воде и енергије у свом домаћинству и школи -формирањем еко -патроле -издвајањем примера позитивног и негативног утицаја човека на животну средину -истраживањем заштићених природних вредности моје околине -коришћењем линкова	-дискусија на часу -цедуљице са кључним појмовима -дебате -фотографије		биологија, утицај човека на природу,природни ресурси,информатика (ИКТ)

Активности у наставном процесу	
Активности ученика	**Активности наставника**
-прате и слушају наставниково излагање -активно учествују у разговору -коментаришу примере и излажу своје мишљење -решавају добијене задатке -постављају питања -наводе примере -истражују -користе интернет за истраживања	-наставник континуирано прати напредак ученика, како ученици прикупљају податке, како бране своје ставове, како аргументују, евалуирају, документују -помаже им у истраживању -поставља питања -коригује одговоре -наводи ученике да повезују појмове са примерима из природе -усмерава ученике да сами долазе до закључка -задаје им практичне радове

ПРОГРАМ НАСТАВЕ И УЧЕЊА ЗА СЛОБОДНУ НАСТАВНУ АКТИВНОСТ: Свакодневни живот у прошлости
РАЗРЕД: 8.
НЕДЕЉНИ ФОНД: 1.
ГОДИШЊИ ФОНД: 34

Уџбеници и друга литература за наставу(назив, аутор, издавач, година издања):разна литература, историјски извори прилагођени темама за 8.разред

Циљ учења слободне наставне активности је проширивање знања из области опште културе и оспособљавања ученика да кроз упознавање начина живота у прошлости боље разумеју свет и време у коме живе и развију свест о континуитету и укорењености.

Редни број теме	Наставна тема	Број часова по теми	Начини и поступци за остваривање програма (по областима/темама)	Начин провере остварености планираних исхода	Међупредметне компетенције које се могу развијати	Међупредметно повезивање (навести предмет и садржај корелације)
1.	***Увод***	**3**	Рад на текстовима,историјским изворима, У настави користити задатке који захтевају примену наученог. Неопходно је вршити стално поређење са савременим добу. Наставник има слободу да креира коначну верзију програма уважавајући интересовање ученика. Не дозволити претерану фактографију.	Усмене провере,ученички радови, процене од стране наставника и ученика о ангажовању, учешћу, познавањау садржаја, презентовању идеја и њихове реализације, мотивисаност за тимски рад и квалитет комуникације са свим актерима у настави	Сарадња, комуникација, дигитална компетенција, компетенција за учење	Грађанско васпитање Географија-упознавање са картом, Српски језик и књижевност, Техника и технологија, Информатика и рачунарство
2.	***Фотографија, филм, радио и телевизија, некад и сад***	**7**			Сарадња, комуникација, дигитална компетенција, одговорно учешће у демократском друштву, естетичка компетенција, компетенција за учење	
3.	***Свакодневни живот од краја 19. до краја 20. века***	**24**			Сарадња, одговорно учешће у демократском друштву, компетенција за учење	

Активности у наставном процесу	
Активности ученика	**Активности наставника**
-прате и слушају наставниково излагање, активно учествују у разговору, коментаришу примере и излажу своје мишљење, решавају добијене задатке, постављају питања, наводе примере, истражују, користе интернет за истраживања, развијају истраживачки дух и креативност, гледају илустрације и филмове	-наставник континуирано прати и процењује напредак ученика, како ученици прикупљају податке, како бране своје ставове,како аргументују, евалуирају, документују, задаје им практичне радове, помаже им у истраживању, објашњава непознате појмове и ситуације, поставља питања, коригује одговоре, усмерава ученике да сами долазе до закључка

ПРОГРАМ НАСТАВЕ И УЧЕЊА СЛОБОДНЕ НАСТАВНЕ АКТИВНОСТИ: ХОР И ОРКЕСТАР
РАЗРЕД: ОСМИ
НЕДЕЉНИ ФОНД: 1
ГОДИШЊИ ФОНД: 34

Уџбеници и друга литература за наставу(назив, аутор, издавач, година издања): Музичка култура за осми разред основне школе

Образовни циљ наставе и учења слободне наставне активности Хор и оркестар обухвата развијање музичког укуса, стваралачких способности, спонтаног изражавања, музичког слуха и ритма, развијање гласовних могућности и учвршћивање интонације, способност за фино нијансирање и изражајно певање применом елемената музичке изражајности (темпо, динамика...). Учешће у хору развија дечји глас, правилно држање, дисање, интонацију, изговор и артикулацију, развијање осећања припадности колективу - тимски рад, развијање толеранције, дисциплине, поштовања различитости и правила понашања, развијање одговорности појединца за успех целе групе, стицање самопоуздања, савладавање треме и пружање помоћи у смислу вршњачког учења и сарадње. Упознавање разноврсних дела домаћих и страних аутора доприноси развоју опште културе, међусобном разумевању, уважавању и поштовању.

Редни број теме	Наставна тема	Број часова по теми	Начини и поступци за остваривање програма (по областима/темама)	Начин провере остварености планираних исхода	Међупредметне компетенције које се могу развијати	Међупредметно повезивање (навести предмет и садржај корелације)
1.	Химне	**3**	Комбиновање различитих врста дидактичког материјала: илустрација, шема, графикона Користити методе/технике и облике рада, које активирају ученике и у којима су самосталнији у раду Обезбеђивање корелације са сродним предметима Припремање наставника за часове, водећи рачуна о особеностима одељења	- дефинише шта је музика; - препозна и разликује дела која припадају музичкој уметности одмузике којасе користи као средство комуникације; - уочава у којим је све приликама музика уобичајени део живота сваког човека.	Естетичка компетенција; Дигитална компетенција; Сарадња; Комуникација; Компетенције за учење; Рад са подацима и информацијама; Решавање проблема; Одговорно учешће у демократском друштву; Одговоран однос прма здрављу; Одговоран однос према околини.	Биологија (елементи музичке изражајности; мелодија, ритам,темпо,динамика и утицај на ученика;) Верска настава (настанак, појам и значај српске духовне музике) Географија (упознавање светске музике и трдиције других народа) Енглески језик (знање страног језика кроз певање песама) Историја (искаже своје мишљење о значају и улози музике у животу човека праисторије; искаже своје мишљење о значају и улози музике у животу човека антике;)
2.	Традиционалне и песме домаћих	**12**	Комбиновање различитих врста дидактичког материјала: илустрација,	- дефинише шта је музика;	Естетичка компетенција; Дигитална	

	аутора		шема, графикона Користити методе/технике и облике рада, које активирају ученике и у којима су самосталнији у раду Обезбеђивање корелације са сродним предметима Припремање наставника за часове, водећи рачуна о особеностима одељења	- препозна и разликује дела која припадају музичкој уметности одмузике којасе користи као средство комуникације; - уочава у којим је све приликама музика уобичајени део живота сваког човека.	компетенција; Сарадња; Комуникација; Компетенције за учење; Рад са подацима и информацијама; Решавање проблема; Одговорно учешће у демократском друштву; Одговоран однос прма здрављу; Одговоран однос према околини.	Књижевност (дела српске књижевности која се користе у музици) Ликовна култура (ликовна уметност и значај у развоју музике;) Народна традиција (утицај и значај музике за очување српске музичке традиције) Светска уметничка музика Српски језик (матерњи језик као средство изражавања у музици) Унутар предметна (савремена дечја песма) Унутар предметна (српска уметничка музика) Филмска уметност (улога и значај музике у настанку филма;)
3.	Духовне песме	**12**	Комбиновање различитих врста дидактичког материјала: илустрација, шема, графикона Користити методе/технике и облике рада, које активирају ученике и у којима су самосталнији у раду Обезбеђивање корелације са сродним предметима Припремање наставника за часове, водећи рачуна о особеностима одељења	- дефинише шта је музика; - препозна и разликује дела која припадају музичкој уметности одмузике којасе користи као средство комуникације; - уочава у којим је све приликама музика уобичајени део живота сваког човека.	Естетичка компетенција; Дигитална компетенција; Сарадња; Комуникација; Компетенције за учење; Рад са подацима и информацијама; Решавање проблема; Одговорно учешће у демократском друштву; Одговоран однос прма здрављу; Одговоран однос према околини.	
4.	Песме страних композитора	**7**	Комбиновање различитих врста дидактичког материјала: илустрација, шема, графикона Користити методе/технике и облике рада, које активирају ученике и у којима су самосталнији у	- дефинише шта је музика; - препозна и разликује дела која припадају музичкој уметности одмузике којасе	Естетичка компетенција; Дигитална компетенција; Сарадња; Комуникација; Компетенције за	

			раду Обезбеђивање корелације са сродним предметима Припремање наставника за часове, водећи рачуна о особеностима одељења	- користи као средство комуникације; - уочава у којим је све приликама музика уобичајени део живота сваког човека.	учење; Рад са подацима и информацијама; Решавање проблема; Одговорно учешће у демократском друштву; Одговоран однос прма здрављу; Одговоран однос према околини.	

Активности у наставном процесу

Активности ученика	Активности наставника
На самом почетку треба бирати лакше песме које имају једноставне речи и мелодију. Код обраде нове песме најпре се приступа анализи текста. Певач на слушаоца делује и тоном и речју. У том смислу наставник треба да инсистира на доброј дикцији која подразумева јасан и разговетан изговор текста, односно самогласника и сугласника, али и на правилном акцентовању речи. За вежбање дикције препоручује се и певање слогова или одговарајућег текста на истој тонској висини. Следи усвајање мелодије у фрагментима. Уколико је композиција двогласна, ова фаза припреме захтева одвојене пробе по гласовима, све док свака група не буде интонативно сигурна. На заједничкој проби хора, након усвајања песме/композиције у целини треба обратити пажњу на динамику и агогику. Важно је да се у хору постигне једнака интонација, почев од првог тона песме. Наставник изведе тон који деца треба да понављају док не отпевају тачно. Наставља са различитим тоновима у тоналитету песме. Оваква врста имитације помаже деци да науче како да 'чују' тон и ускладе своје гласове да би га тачно интерпретирала. Ученицима треба јасно ставити до знања да је важно да слушају једно друго, нарочито код унисоног певања. Уколико не чују ученика поред себе, значи да певају прегласно. Уколико се уз певање изводи и кореографија, добро је покрете увежбати пре текста. Већ од прве пробе хора треба упутити ученике на правила понашања: нема причања у току извођења, жвакања жвака, треба да стоје право (мада их не можемо спречити да се врпоље). Ако ученици правила усвоје на пробама, лакше ће их поштовати на концертима. Незаобилазни су и детаљи везани за избор одеће за наступе, уласка на сцену, распореда стајања, поклањања, изласка на и	Наставник формира хор на основу провере слуха и гласовних могућности ученика, дикције и осећаја за ритам. Код сваког ученика наставник треба да пронађе његов природни певачки регистар и опсег на основу чега врши поделу на певачке гласове (први и други, односно горњи и доњи) за извођење двогласних композиција. На часовима хора, наставник треба да укаже на важност држања тела, дисања и правилног изговора гласова. Услов правилног дисања је правилно држање тела. Крајњи циљ је природно и синхронизовано певање и уједначен звук хора. Вежбе дисања су важне за загревање гласница, отварање дисајних путева и опуштање грла. Практикују се пре вежби певања и значајне су за регулисање даха у току певања. На пример: 17.Опуштање грла - ученици треба дубоко да удахну и симулирају зевање. 18.Код следеће вежбе треба да удахну кроз нос, а потом и издахну на уста бројећи до четири, као да желе да угасе свећу. Важно је да „дишу стомаком" уместо грудима (могу да положе руке на стомак и да удишу тако да им стомаци „расту"). 19.Затим удахну кроз нос, изброје до четири и издишу кроз уста, тј. зубе, изговарајући 'сссссс', први пут тихо, а затим гласно. 20.Поновити вежбу тако што глас V изговарају испрекидано. Варијанта ове вежбе за активирање дијафрагме је опонашање смеха Деда Мраза ('Хо, хо, хо...') или испрекидано дување у замишљену свећу. Вежбе распевавања доприносе квалитету певања и прецизном интонирању, чак и у почетним фазама. Како је певање и техничка вештина, распевавање може помоћи развоју дечијих гласова. Наставник треба да буде креативан и користити вокализе које ће бити забавне деци, јер основни циљ јесте да заволе

са сцене...	певање.

Назив:Час одељењског старешине-Одељењска заједница 8. разреда

Наставна тема	Број часова по теми	Активности ученика	Активности наставника	Циљеви и задаци садржаја програма
-Формирање одељењске заједнице **-Анализа успеха и владања** **-Сређивање педагошке документације** **-Превенција насиља и дискриминације** **-Родна равноправност** **-Професионална орјентација** **-Заштита здравља-болести зависности** **-Обележавање важних датума** **-Помоћ ученицима у учењу** **-Завршни испит**	**2** **4** **4** **4** **2** **6** **4** **4** **2** **2**	-учествују у формирању одељенске заједнице -поштују правила понашања у школи -раде радионице у оквиру професионалне оријентације -сарађују са педагогом и психологом школе -учествују у обележавању важних датума који су предвиђени планом одељенске заједнице -анализирају успех и дисциплину са одељенским старешином -решавају проблеме које имају у одељењу -учествују у хуманитарним акцијама -учествују у решавању конфликтивних ситуација и раде на превенцији насиља -раде радионице -Болести зависности -усвајају информације потребне за Завршни испит	-упознаје ученике са правилима понашања ученика у школи -редовно обавештава ученике о активностима које треба да се реализују -учествује у радионицама у оквиру професионалне оријентације -сарађује са педагогом и психологом -води ученике у посету,упознавање са занимањима -учествује у организацији сајма запошљавања -анализира успех и дисциплину ученика -обавља индивидуалне разговоре са ученицима -пружа подршку ученицима у учењу -обавештава родитеље у случају да ученици имају неки проблем -редовно сређује педагошку документацију -припрема радинице о болестима зависности -даје информације о Завршном испиту	-развијање сарадње и тимског рада у оквиру одељенске заједнице -помоћ вршњака у учењу -укључивање у акцијама које организује школа -обележавање важних датума - решавање проблеме и доношење закључака у одређеним ситуацијама -предлагање одређених мера за побољшање успеха -помоћ при одабиру будућих занимања -препознавање интересовања и могућности ради правилног избора будућег занимања

4. Програми допунске и додатне наставе

ПРВИ РАЗРЕД

Допунска настава: Српски језик
Годишњи фонд часова: 36
Недељни фонд часова: 1

Наставна тема	**Број часова по теми**	**Активности ученика**	**Активности наставника**	**Циљеви и задаци садржаја програма**
ПОЧЕТНО ЧИТАЊЕ И ПИСАЊЕ	16	-уочава и издваја речи, -пише једночлане и вишечлане географске називе , -употребљава тачку, упитник и узвичник, -саставља и пише реченице	-прати напредак ученика и пружа подршку, -објашњава начин разликовања -објашњава поступак примене правила	- пружање додатне подршке ученицима који спорије усвајају знања или су били одсутни са часова и за оне који желе да утврде своје знање, са циљем правилног усменог и писаног изражавања, разумевања, тумачења одабраних књижевних и других уметничких дела из српске и светске баштине,препознавања, отклањања нејасноћа и бржег и квалитетнијег усвајања знања, умења и вештина из наставног предмета
ЈЕЗИК И ЈЕЗИЧКА КУЛТУРА	10	-слуша, посматра, прича, -чита, говори стихове, глуми, препричава -учествује у разговору, -користи дечју штампу и непознате текстове, -саставља причу	-припрема, мотивише, чита; усмено излаже; -приказује, показује, -демонстрира , -усмерава активности ученика, -подстиче ученике да богате речник	
КЊИЖЕВНОСТ	10	-чита текстове, -одговара на питања, -учествује у разговору, -поставља питања	-припрема материјал за анализу текста, -помаже у разумевању текста	

Допунска настава: Математика
Годишњи фонд часова: 36
Недељни фонд часова: 1

Наставна тема	**Број часова по теми**	**Активности ученика**	**Активности наставника**	**Циљеви и задаци садржаја програма**
БРОЈЕВИ	21	-слуша, -посматра,	-прати напредак ученика, -пружа подршку,	-пружање додатне подршке ученицима који спорије усвајају знања

		- усваја и увежбава поступак, - самостално реашава једноставне задатке, - проверава, - објашњава поступак и тражи потребна објашњења,	-подстиче и усмерава, -објашњава начин правилног израчунавања и примене олакшица, - примењује различите методе рада,	или су били одсутни са часова и за оне који желе да утврде своје знање, са циљем разумевања, препознавања, отклањања нејасноћа и бржег и квалитетнијег усвајања знања, умења и вештина из наставног предмета. Да ученици усвоје елементарна математичка знања која су потребна за схватање појава у животу и друштву; да оспособи ученике за примену усвојених математичких знања у решавању разноврсних задатака из животне праксе као и да допринесе развијању менталних способности ученика и формирању научног погледа на свет и свестраном развитку личности ученика.
ГЕОМЕТРИЈА	10	-посматра, -слуша, -памти, -правилно користи прибор за геометрију, - црта, -самостално решава, -проверава, - тражи објашњења	-планира, -прати напредак, - даје додатна објашњења, -демонстрира поступак правилне конструкције, - осмишљава одговарајуће задатке, - примењује различите методе рада,	
МЕРЕЊЕ И МЕРЕ	5	-посматра и слуша, -објашњава, - мери - упоређује и претвара, - проверава, тражи објашњења	-прати рад и залагање ученика на часу, -подстиче да самостално мере и изводе закључке, -усмерава ученике да практично примене стечена знања	

ДРУГИ РАЗРЕД

Назив: Допунска настава из Српског језика

Наставна тема	**Број часова по теми**	**Активности ученика**	**Активности наставника**	**Циљеви и задаци садржаја програма**
ЈЕЗИК	По потреби	-уочава и издваја врсте речи, -пише једночлане и вишечлане географске називе , -употребљава тачку, упитник и узвичник, -саставља и пише реченице,	-прати напредак ученика и пружа подршку, -објашњава начин разликовања врсте речи, -објашњава поступак примене прав.правила,	-поштује и примењује основна правописна правила, -разликује глас и слог и препознаје самогласнике и сугласнике, -разликује реченице по облику и значењу
ЈЕЗИЧКА КУЛТУРА	По потреби	-слуша, посматра, прича, -чита, говори стихове, глуми, -препричава -учествује у разговору, -користи дечју штампу и непознате текстове -саставља причу,	-припрема, мотивише, чита; усмено излаже; -приказује, показује, -демонстрира , -усмерава активности ученика, -подстиче ученике да богате	-чита текст поштујући интонацију реченице/стиха; -изражајно рецитује песму; -влада основном техником читања и писања латиничког текста; -правилно састави дужу и потпуну реченицу и споји више реченица у крађу целину

			речник,	
КЊИЖЕВНОСТ	По потреби	-чита текстове, -одговара на питања, -учествује у разговору, -поставља питања	-припрема материјал за анализу текста, -помаже у разумевању текста	-уочи главне и споредне ликове и разликује њихове позитивне и негативне особине; -одреди главни догађај, време и место дешавања у прочитаном тексту; -одреди редослед догађаја у тексту

НАПОМЕНА : Допунска настава организује се током целе наставне године, односно одмах чим се уоче тешкоће појединих ученика у усвајању програмских садржаја. Ученик престаје са допунским радом чим савлада одређену тешкоћу. Садржаји за реализовање допунске наставе ће зависити од напредовања ученика и проблема на које наилазе у овладавању предвиђеним програмским садржајима.

Назив: Допунска настава из Математике

Наставна тема	**Број часова по теми**	**Активности ученика**	**Активности наставника**	**Циљеви и задаци садржаја програма**
Бројеви до 100 - Сабирање и одузимање до 100 -Математички симболи - Таблица множења и дељења - Особине рачунских операција	**8**	- Ученик зна да сабира и одузима до 100 - Правилно користи математичке знаке и симболе - Уочава везе између сабирања и одузимања - Познаје таблице множења и дељења - Самостално решава задатке са једном и две операције - Уочава везе множења и дељења - Користи особине рачунских операција кроз примере - Решава логичкокомбинаторне проблеме прилагођене узрасту ученика - Унапређује прецизност и тачност у раду	планира, припрема, даје објашњења; демонстрира и илуструје; подстиче ученике на примену наученог у реалним животним сигуацијама; организује игров.активности, проверава оствареност исхода;	Ученик зна да сабира и одузима до 100 - Правилно користи математичке знаке и симболе - Уочава везе између сабирања и одузимања - Познаје таблице множења и дељења - Самостално решава задатке са једном и две операције - Уочава везе множења и дељења - Користи особине рачунских операција кроз примере - Решава логичкокомбинаторне проблеме прилагођене узрасту ученика - Унапређује прецизност и тачност у раду
- Геометријска тела – Дуж - Полуправа –Права	**4**	Разликује и именује једноставне геометријске фигуре и њихове елементе - Уме да се служи прибором за цртање - Препознаје осно симетричне фигуре и подударност у свакодневним ситуацијама - Решава једноставне проблем ситуације	планира, припрема, даје објашњења; демонстрира и илуструје; подстиче ученике на примену наученог у реалним животним сигуацијама; организује игров.активности, проверава	Разликује и именује једноставне геометријске фигуре и њихове елементе - Уме да се служи прибором за цртање - Препознаје осно симетричне фигуре и подударност у свакодневним ситуацијама - Решава једноставне проблем ситуације

			оствареност исхода;	
МЕРЕЊЕ И МЕРЕ - Јединице мере за дужину - Процењивање и мерење дужина - Седмица, дан, месец, час, минут - Час, минут - Однос између јединица упознатих мера - Мерење и мере	**4**	Ученик зна да пореди, процени и измери дужену - Зна да користи математичке термине и скраћенице - Схвата појам времена - Уочава односе између јединица упознатих мера	планира, припрема, даје објашњења; демонстрира и илуструје; подстиче ученике на примену наученог у реалним животним сигуацијама; организује игров.активности, проверава оствареност исхода;	Ученик зна да пореди, процени и измери дужену - Зна да користи математичке термине и скраћенице - Схвата појам времена - Уочава односе између јединица упознатих мера

НАПОМЕНА : Допунска настава организује се током целе наставне године, односно одмах чим се уоче тешкоће појединих ученика у усвајању програмских садржаја. Ученик престаје са допунским радом чим савлада одређену тешкоћу. Садржаји за реализовање допунске наставе ће зависити од напредовања ученика и проблема на које наилазе у овладавању предвиђеним програмским садржајима.

ТРЕЋИ РАЗРЕД

Допунска настава- српски језик
Годишњи фонд часова: 18
Недељни фонд часова: 0,5

Наставна тема	Број часова по теми	Активности ученика	Активности наставника	Циљеви и задаци садржаја програма
ЈЕЗИК ЈЕЗИЧКА КУЛТУРА	6 4	-уочава и издваја врсте речи -пише називе облик рељефа -употребљава тачку, упитник и узвичник -уочава и записује облике управног говора -слуша, посматра, прича -чита, говори стихове, глуми -препричава -учествује у разговору -користи дечју штампу и непознате текстове -саставља причу	-прати напредак ученика и пружа подршку -објашњава начин разликовања врсте речи -објашњава поступак примене правописних правила -припрема, мотивише, чита, усмено излаже -приказује, показује -демонстрира -усмерава активности ученика	Циљ допунске наставе је пружање додатне подршке ученицима који спорије усвајају знања или су били одсутни са часова и за оне који желе да утврде своје знање,са циљем разумевања, препознавања, отклањања нејасноћа и бржег и квалитетнијег

КЊИЖЕВНОСТ	8	-чита текстове -одговара на питања -учествује у разговору -поставља питања	-подстиче ученике да богате речник -припрема материјал за анализу текста -помаже у разумевању текста	усвајања знања, умења и вештина из наставног градива.

Допунска настава- математика
Годишњи фонд часова: 18
Недељни фонд часова: 0,5

Наставна тема	Број часова по теми	Активности ученика	Активности наставника	Циљеви и задаци садржаја програма
БРОЈЕВИ	13	-слуша, посматра -усваја и увежбава поступак -самостално решава једноставне задатке -проверава -објашњава поступак и тражи потребна објашњења	-прати напредак ученика пружа подршку, подстиче и усмерава -објашњава начин правилног израчунавања и примене олакшица -примењује различите методе рада	Циљ допунске наставе је пружање додатне подршке ученицима који спорије усвајају знања или су били одсутни са часова и за оне који желе да утврде своје знање,са циљем разумевања, препознавања, отклањања нејасноћа и бржег и квалитетнијег усвајања знања, умења и вештина из наставног градива.
ГЕОМЕТРИЈА	3	-посматра, слуша, памти -правилно користи прибор за геометрију -црта -самостално решава, проверава -тражи објашњења	-планира -прати напредак -даје додатна објашњења -демонстрира поступак правилне конструкције -осмишљава одговарајуће задатке -примењује различите методе рада	
МЕРЕЊЕ И МЕРЕ	1	-посматра и слуша -објашњава -мери -упоређује и претвара -проверава -тражи објашњења	-прати рад и залагање -подстиче ученике да самостално мере -усмерава на практичну примену -подстиче на опажање примену, закључке, препознавање закључака	

Додатна настава: Математика
Годишњи фонд часова: 36
Недељни фонд часова: 1

Наставна тема	**Број часова по теми**	**Активности ученика**	**Активности наставника**	**Циљеви и задаци садржаја програма**
1.Сабирање и одузимање- сложенији задаци	6	-уочавају, -рачунају -разликују, - посматрају, -откривају, -упоређују, -сарађују, -примењују, - истражују, -закључују,	-припрема, -планира, - осмишљава, - објашњава, -упућује, -подстиче, -демонстрира, -коригује, -сарађује, -координира, -води,	-да ученици усвоје елементарна математичка знања која су потребна за схватање појава и зависности у животу и друштву; -да оспособи ученике за примену усвојених математичких знања у решавању разноврсних задатака из животне праксе, -за успешно настављање математичког образовања и за самообразовање; као и да доприносе развијању менталних способности, формирању научног погледа на свет и свестраном развитку личности ученика.
2. Множење и дељење -сложенији задаци	8			
3. Изрази са више операција	4			
4. Текстуални задаци	4			
5. Површина	4			
6. Припрема за такмичење	10			

ЧЕТВРТИ РАЗРЕД

Назив:Допунска настава
Циљ допунске наставе је пружање додатне подршке ученицима који спорије усвајају знања или су били одсутни са часова и за оне који желе да утврде своје знање,са циљем разумевања, препознавања, отклањања нејасноћа и бржег и квалитетнијег усвајања знања, умења и вештина из наставног градива.
Српски језик -18 часова

Наставна тема	**Број часова по теми**	**Активности ученика**	**Активности наставника**	**Циљеви и задаци садржаја програма**
ЈЕЗИК	**6**	-уочава и издваја врсте речи -пише називе облик рељефа -употребљава тачку, упитник и узвичник	-прати напредак ученика и пружа подршку -објашњава начин разликовања	Циљ допунске наставе је пружање додатне подршке ученицима који спорије усвајају

ЈЕЗИЧКА КУЛТУРА **КЊИЖЕВНОСТ**	**4** **8**	-уочава и записује облике управног говора -слуша, посматра, прича -чита, говори стихове, глуми -препричава -учествује у разговору -користи дечју штампу и непознате текстове -саставља причу -чита текстове -одговара на питања -учествује у разговору -поставља питања	врсте речи -објашњава поступак примене правописних правила -припрема, мотивише, чита, усмено излаже -приказује, показује -демонстрира -усмерава активности ученика -подстиче ученике да богате речник -припрема материјал за анализу текста -помаже у разумевању текста	знања или су били одсутни са часова и за оне који желе да утврде своје знање,са циљем разумевања, препознавања, отклањања нејасноћа и бржег и квалитетнијег усвајања знања, умења и вештина из наставног градива.

Математика -18 часова

Наставна тема	Број часова по теми	Активности ученика	Активности наставника	Циљеви и задаци садржаја програма
БРОЈЕВИ **ГЕОМЕТРИЈА** **МЕРЕЊЕ И МЕРЕ**	**13** **3**	-слуша, посматра -усваја и увежбава поступак -самостално решава једноставне задатке -проверава -објашњава поступак и тражи потребна објашњења -посматра, слуша, памти -правилно користи прибор за геометрију -црта -самостално решава, проверава -тражи објашњења -посматра и слуша -објашњава -мери -упоређује и претвара	-прати напредак ученика пружа подршку, подстиче и усмерава -објашњава начин правилног израчунавања и примене олакшица -примењује различите методе рада -планира -прати напредак -даје додатна објашњења -демонстрира поступак правилне конструкције -осмишљава одговарајуће задатке -примењује различите методе рада -прати рад и залагање -подстиче ученике да самостално мере -усмерава на практичну примену	Циљ допунске наставе је пружање додатне подршке ученицима који спорије усвајају знања или су били одсутни са часова и за оне који желе да утврде своје знање,са циљем разумевања, препознавања, отклањања нејасноћа и бржег и квалитетнијег усвајања знања, умења и вештина из наставног градива.

	2	-проверава -тражи објашњења	-подстиче на опажање примену, закључке, препознавање закључака	

Назив:Допунска настава из енглеског језика

Наставна тема	**Број часова по теми**	**Активности ученика**	**Активности наставника**	**Циљеви и задаци садржаја програма**
About me	**5**	Ученици током часова: слушају, пишу, повезују, цртају, боје, праве паное,честитке.. На часовима ће се често реализовати вежбе слушања на којима ће ученици поново слушати текстове које су слушали на часовима редовне наставе и увежбавати читање и превођење истих.	Наставник, усмерава;прилагођава наставне садржаје индивидуалним потребама ученика и помаже им у савладавању потешкоћа које ученици имају при сваладавању градива на редовној настави.	Основни циљ допунске наставе је усвајање језичких структура које ученици нису усвојили редовном наставом. Задаци: 1.Слушање, читање и превођење једноставнијих текстова који се односе на поздрављање и представљање себе и других
People	**6**	Ученици током часова: слушају, пишу, повезују, цртају, боје, праве паное,честитке.. На часовима ће се често реализовати вежбе слушања на којима ће ученици поново слушати текстове које су слушали на часовима редовне наставе и увежбавати читање и превођење истих.	Наставник, усмерава;прилагођава наставне садржаје индивидуалним потребама ученика и помаже им у савладавању потешкоћа које ученици имају при сваладавању градива на редовној настави.	2.Слушање, читање и превођење једноставнијих текстова у којима се описују бића, изражавање допадања/недопадања; усмено и писано описивање/ поређење живих бића.
Environment	**7**	Ученици током часова: слушају, пишу, повезују, цртају, боје, праве паное,честитке.. На часовима ће се често реализовати вежбе слушања на којима ће ученици поново слушати текстове које су слушали на часовима редовне наставе и увежбавати читање и превођење истих.	Наставник, усмерава;прилагођава наставне садржаје индивидуалним потребама ученика и помаже им у савладавању потешкоћа које ученици имају при сваладавању градива на редовној настави.	Слушање ,читање једноставнијих текстова у којима се описује околина ; усмено и писано описивање/ поређење, местâ,
Shopping	**7**	Ученици током часова: слушају, пишу, повезују, цртају, боје, праве паное,честитке.. На часовима ће се често реализовати вежбе слушања на којима ће ученици поново слушати	Наставник, усмерава;прилагођава наставне садржаје индивидуалним потребама ученика и помаже им у савладавању потешкоћа које	Слушање, читање и превођење текстова везаних за куповину, прављење једноставнијих спискова за куповину

		текстове које су слушали на часовима редовне наставе и увежбавати читање и превођење истих.	ученици имају при сваладавању градива на редовној настави.	
Free time	**6**	Ученици током часова: слушају, пишу, повезују, цртају, боје, праве паное,честитке.. На часовима ће се често реализовати вежбе слушања на којима ће ученици поново слушати текстове које су слушали на часовима редовне наставе и увежбавати читање и превођење истих.	Наставник, усмерава;прилагођава наставне садржаје индивидуалним потребама ученика и помаже им у савладавању потешкоћа које ученици имају при сваладавању градива на редовној настави.	Слушање, читање и превођење текстова о слободном времену;усмено набрајање активности
Stories	**5**	Ученици током часова: слушају, пишу, повезују, цртају, боје, праве паное,честитке.. На часовима ће се често реализовати вежбе слушања на којима ће ученици поново слушати текстове које су слушали на часовима редовне наставе и увежбавати читање и превођење истих.	Наставник, усмерава;прилагођава наставне садржаје индивидуалним потребама ученика и помаже им у савладавању потешкоћа које ученици имају при сваладавању градива на редовној настави.	Слушање и читање прича и савладавање лакших улога.

Назив: Додатна настава (Математика)

Наставна тема	**Број часова по теми**	**Активности ученика**	**Активности наставника**	**Циљеви и задаци садржаја програма**
1. Бројеви **2. Геометрија** ***3.*** **Мерење и мере**	**17** **14** **5**	-слуша, посматра - усваја и увежбава поступак - самостално решава једноставне задатке - проверава - објашњава поступак и тражи потребна објашњења.црта,правилно користи прибор за цртање, користи јединице мере,слуша	Прати,пружа подршку и објашњење,подстиче,усмерава,објашњава, осмишљава различите задатке,примењује различите методе рада,	-увођење ученика у проблемску ситуацију и истицање важност поступка -давање смернице ка решењу - оспособљава за решавање сложених задатака - указивање на уочавање односа и законитости -подстцање наразмишљање јер оно види у одабир једног решења - обезбеђивање стицања знања на вишем нивоу - осмишљавање и уводи ученика у проблемску ситуацију -Прављење различитих модела - упућивање на примену стечених знања и коришћење у даљем раду

				- навикава на израду скице као првог корака ка решењу цртање квадра и коцке - уочавање елемената квадра и коцке на моделу - подстицање ученика на прављење модела - подстицање ученика да самостално примене формулу и израчунају потребно упознавање са стандардним мерним јединицама применом очигледних средстава - решавање једноставнијих задатака повезивањем са свакодневним ситуацијама - самостално мерење различите предмета из окружења

ПЕТИ РАЗРЕД

Допунска настава, Српски језик и књижевност

Наставна тема	**Број часова по теми**	**Активности ученика**	**Активности наставника**	**Циљеви и задаци садржаја програма**
Књижевност ***Граматика*** ***Језичка култура***	**5** **25** **6**	Прате наставне садржаје; Решавају задатке; Следе упутства наставника; Врше самопроцену свог рада и напредовања	Усмена и писмена провера постигнућа ученика, вођење педагошке документације. Идентификује ученике који спорије напредују, организација допунског рада, извођење допунске наставе, праћење ученика. Диференцијација задатака у складу са постигнућима ученика	Утврдити садржаје са оним ученицима који нису успели да их усвоје у редовној наставиприменом индивидуализациј е како би им се омогућило усвајање садржаја: Прост глаголски и именски предикат Апозиција Објекат - прави и неправи Падежи - употреба одговарајућег облика у реченици Разликовање падежа Служба падежа у реченици (субјекат, објекат) Компарација придева Промена личних заменица по падежима Разликовање енклитика од дужих облика личних заменица када се гласовно подударају Глаголски вид - разликовање Глаголски род – разликовање Презент помоћних глагола Промена глагола кроз презент, перфекат, футур 1 Предлози и прилози Придеви и прилози

				Изражајно читање уз поштовање правописних знакова Подвлачење најбитнијих података у тексту Писање присвојних придева Писање вишечланих назива установа и организација Писање суперлатива придева Писање заменица Писање одричне речце НЕ

Додатна настава, Српски језик и књижевност

Наставна тема	**Број часова по теми**	**Активности ученика**	**Активности наставника**	**Циљеви и задаци садржаја програма**
Књижевност ***Граматика*** ***Језичка култура***	**10** **20** **6**	Прате наставне садржаје; Решавају задатке; Следе упутства наставника; Врше самопроцену свог рада и напредовања Истражују, решавају задатке отвореног и затвореног типа, уочавају правила и изузетке од правила. Решавају понуђене задатке Постављају питања Самостално састављају резиме У писаној форми аргументује став на основу података из текста	Уочавање ученика који брже напредују, организација додатног рада (избор садржаја за одређени разред или за одређеног ученика), извођење додатне наставе, праћење ученика. Усмена и писмена провера постигнућа ученика, вођење педагошке документације, учешће даровитих ученика на свим нивоима такмичења (школско, општинско, окружно републичко) - појашњава и додатно Објашњава граматичку грађу; - проналази адекватне текстуалне примере за анализу; - осмишљава и креира задатке за самостално вежбање – подстиче ученике на самостално креирање примера - проналази примере у текст за језичку анализу; - саставља и осмишљава примере за вежбање; - даје појашњења и образлаже	Проширивање и продубљивање садржаја редовне наставе ради брже и темељнијег увођења даровитих ученика у свет науке. - Одлике књижевних родова - Мотивска структура лирске песме - уочавање на одабраном примеру - Појам лирског субјекта и приповедача; уочавање у различитим примерима - Одлике лирике на конкретном тексту - Одлике епике на конкретном тексту - Допунски избор текстова из читанке -Специфичне врсте именица (збирне именице у служби множине; бројне именице) - Падежи месних односа (датив - акузатив -локатив) -Падежни облици у служби прилошких одредби - Прави и неправи објекат исказан акузативом и генитивом -Сложен глаголски предикат -Именски предикат -Описни придеви који немају компарацију -Службе придева у реченици -Личне заменице - Глаголски вид -двовидски глаголи - Глаголски род – разликовање повратних глагола - Слагање субјекта и предиката - Презент свршених глагола -Непроменљиве речи

			ученичке радове	Писање придевских сложеница и полусложеница - Вишечлани називи - употреба великог слова - Описивање - портрет, пејзаж - Примењивање научене правописне норме на непознатом тексту -Правилна употреба падежа - уочавање Падежних конструкција у којима се често греши у средствима јавног информисања -Семантичка улога акцента – акценат мења значење речи

Назив: Додатна настава из енглеског језика

Наставна тема	**Број часова по теми**	**Активности ученика**	**Активности наставника**	**Циљеви и задаци садржаја програма**
1.School days ***2. People*** ***3.Time out*** ***4. Place*** ***5.Food*** ***6.Celebration*** ***7. Holiday*** ***8. lektira*** ***9. Gramatika***	**3** **3** **3** **3** **3** **3** **3** **10** **8**	-усвајају знања -раде вежбе читања, писања, говора -раде граматичка вежбања -раде пројекте -комуницирају на енглеском - читају лектиру на енглеском језику -анализирају прочитано -раде разумевање слишаног или прочитаног текста	-организује рад -мотивише ученике -усмерава их у раду -даје објашњења и упутства	-проширивање знања -даље вежбање усмене и писане комуникације -упознавање са културом народа чији језик уче

Назив: Допунска настава из енглеског језика

Наставна тема	**Број часова по теми**	**Активности ученика**	**Активности наставника**	**Циљеви и задаци садржаја програма**
1. Verb to be ***2. Verb have got*** ***3.School days***	**3** **3** **3**	-усвајају знања	-организује рад -мотивише ученике	-усвајање знања - вежбање усмене и

4. People	**3**	-раде вежбе читања, писања, говора		писане комуникације
5.Time out	**3**		-усмерава их у раду	
6. Place	**3**	-раде граматичка вежбања		-упознавање са културом народа чији језик уче
7.Food	**3**		-даје објашњења и упутства	
8.Present Simple Tense	**9**	-комуницирају на енглеском језику		
9. Present Countinuous Tense	**9**			

Назив: Додатна настава Историја

Наставна тема	**Број часова по теми**	**Активности ученика**	**Активности наставника**	**Циљеви и задаци садржаја програма**
1. Историја -учитељица живота 2. Праисторија 3. Стари исток 4. Стара Грчка 5. Доба Александра Великог и Хеленизам 6. Стари Рим	8 4 6 10 3 5	Диференцијација задатака (садржаја) према индивидуалним способностима, склоностима и интересовањима ученика. Индивидуални рад, рад у пару, рад у групи	Усмена и писмена провера постигнућа ученика, вођење педагошке документације, учешће даровитих ученика на свим нивоима такмичења (школско, општинско, градско, републичко, међународно)	Проширивање и продубљивање садржаја редовне наставе ради бржег и темељнијег увођења даровитих ученика у свет науке

Назив: Додатна настава Географија

Наставна тема	**Број часова по теми**	**Активности ученика**	**Активности наставника**	**Циљеви и задаци садржаја програма**
Човек и географија Васиона Планета Земља	2 6 28	– прате и слушају – активно учествују у разговору, -дискутују; – коментаришу наведене примере - излажу своје мишљење; – решавају добијене задатке; – постављају питања; – записују у свескама,	-даје инструкције за рад – подстиче дискусију; -ствара подстицајну атмосферу – усмерава ученике да сами долазе до закључака; – поставља питања, -наводи примере -коригује одговоре ученика, -одговара на питања ученика; -мотивише ученике -организује -координира	Циљ додатне наставе је да заинтересованим ученицима омогући усвајање наставних садржаја који на часовима редовне наставе због своје сложености нису препоручљиви за све ученике. Задатак је да ученици знања,умења и ставове према природи и планети Земљи уопште стекну на прихватљив и разумљив начин.

			-усмерава извођење огледа – пише на табли	

Назив: Математика – допунска настава

Наставна тема	**Број часова по теми**	**Активности ученика**	**Активности наставника**	**Циљеви и задаци садржаја програма**
Природни бројеви и дељивост Основни појмови геометрије Угао Разломци Осна симетрија	5 2 5 5 1	Ученик на допунској настави: слуша, поставља питања, чита , уочава, именује, разликује, упоређује	-Наставник идентификује ученике који спорије напредују и организује и изводи часове допунског рада (бира садржаје за одређени разред или за одређеног ученика) -Припрема задатке према индивидуалним способностима ученика у виду радних/наставних листића, или делова одређених целина из наставних садржаја -Наставник упрошћава наставно градиво, предаје садржај који употпуњава празнине у знању, садржаје даје поступно и у малим количинама, даје кратка и јасна објашњења користи очигледност (даје примере) -Наставник: презентује наставни садржај и прилагођава методе ученичким способностима, објашњава, одговара на постављена питања, демонстрира, мотивише, ослобађа треме, подстиче, охрабрује, похваљује, сугерише, објашњава, демонстрира -Усмено и писмено проверава постигнућа ученика -Води педагошку документацију	**Циљ** допунске наставе у другом циклусу основног образовања и васпитања је пружање подршке ученицима у учењу и савладавању наставних садржаја. **Задаци** допунске наставе: Идентификовање ученика који спорије напредују; Организација и извођење допунског рада (избор садржаја за одређени разред или за одређеног ученика); Диференцијација задатака према индивидуалним способностима ученика у виду радних/наставних листића, или делова одређених целина из наставних садржаја; Усмена и писмена провера постигнућа ученика; Вођење педагошке документације.

Назив: Математика – додатна настава

Наставна тема	Број часова по теми	Активности ученика	Активности наставника	Циљеви и задаци садржаја програма
Природни бројеви и дељивост Основни појмови геометрије Угао Разломци Осна симетрија	4 3 4 5 2	Ученик на додатној настави: - примењује претходно стечена знања; - уочава, истражује, открива релације, слуша, разговара, пише, упоређује, чита, анализира, интерпретира; - уз помоћ наставника решава тестове са ранијих такмичења; - прикупља материјал (са Интернета); - прави паное и презентације - учествује у такмичењима	Наставник на додатној настави: - презентује наставне садржаје; - мотивише на закључивање; - припрема за такмичења; - подстиче креативност; -мотивише на стваралачки однос; - усмерава ученика; - подстиче на размишљање; - развија код ученика аналитичко, синтетичко, индуктивно, дедуктивно мишљење; - наводи на размишљање; - прилагођава методе способностима ученика, поставља проблем	Додатна настава се организује за ученике који показују посебне способности и интересовања за поједине области природних и друштвених наука, пружајући им могућност да континуирано развијају своју даровитост. **Задаци** додатне наставе: - продубљивање постојећих и стицање нових знања у зависности од индивидуалних потреба, интересовања и способности - подстицање развоја и испољавање креативних потенцијала личности и усмеравање њихових развоја - подстицање развоја самосталности у стицању знања и особљавање за самостално коришћење извора информација - груписање ученика према способностима и интересовањима, чиме се стварају услови за индивидуализацију додатног рада - идентификовање даровитих ученика на основу: - успеха у школи, -интересовања, способности и креативности и на основу резултата на тестовима способности. Ангажоване ученике треба стимулисати (похвале, награде, интерна школска такмичења у циљу припрема за све нивое такмичења које се организују) и постепено их уводити у области професионалне оријентације.

Назив: Додатна настава из биологије

Наставна тема	Број часова по теми	Активности ученика	Активности наставника	Циљеви и задаци садржаја програма
1. ПОРЕКЛО И РАЗНОВРСНОСТ ЖИВОГ СВЕТА	**15**	- истражују - посматрају - прате	- усмерава - мотивише - координира	- схватање појмова биологије као науке значајне за напредак човечанства и одрживог развоја; - оспособљавање за руковање

2. ЈЕДИНСТВО ГРАЂЕ И ФУНКЦИЈЕ КАО ОСНОВ ЖИВОТА **3. НАСЛЕЂИВАЊЕ И ЕВОЛУЦИЈА** **4. ЖИВОТ У ЕКОСИСТЕМУ** **5. ЧОВЕК И ЗДРАВЉЕ**	**5** **6** **6** **4**	- илуструју - сазнају - уочавају - разговарају	- анализира - дискутује - наводи на повезује појмове - поставља занимљива питања - организује и усмерава извођење огледа	једноставним лабораторијским прибором, - упознавање основне јединице грађе живих бића; - упознавање разноврсности бића - идентификација примера наслеђивања, - упознавање основних елемента заштите и степена угрожености биљака - делатностима човека у природи; - развијање интересовање за проширивање знања у одговарајућим институцијама

Назив: Додатна настава француски језик

Наставна тема	**Број часова по теми**	**Активности ученика**	**Активности наставника**	**Циљеви и задаци садржаја програма**
Unité 0	**1**	-слуша, -поставља питања, - чита, -примењује претходно стечена знања -прикупља материјал (исечци из штампе,са интернета), -прави паное, -уређује кабинет,	-Презентује наставне садржаје - Мотивише на закључивање -Наводи на размишљање -прилагођава методе способностима ученика, поставља проблем	-давање обавештења -боље разумевање појмова - усвајање основних знања -препознавање -разумевање наставникових инструкција -повезивање градива -примена наученог
Unité 1	**5**	-уочава -именује -разликује -упоређује	- Подстиче креативност - Мотивише на стваралачки однос -усмерава ученика -подстиче на размишљање	- именовање предмета -изражавање припадности - развијање културе усменог и писменог изражавања, истраживачког духа,
Unité 2	**5**	-уочава на примерима	-развија код ученика	проширивање знања

		- упоређује -Слушају, разговарају, пишу,	аналитичко,синтетичко, индуктивно,дедуктивно мишљење -прилагођава методе способностима ученика, поставља проблем	-развијање стваралачког и критичког мишљења
Unité 3	**6**	-истражује, -открива релације и изражава их, -упоређује -уочава...	- Подстиче креативност - Мотивише на стваралачки однос -усмерава ученика -подстиче на размишљање	-развијање стваралачког и критичког мишљења
Unité 4	**6**	-уочава -именује -разликује -упоређује	-развија код ученика аналитичко,синтетичко, индуктивно,дедуктивно мишљење	-проширивање знања -развијање стваралачког и критичког мишљења
Unité 5	**5**	-уочава на примерима - упоређује -Слушају, разговара, пише,	-Презентује наставне садржаје - Мотивише на закључивање -Наводи на размишљање -прилагођава методе способностима ученика, поставља проблем	-описивање и именовање предмета -изражавање припадности - развијање културе усменог и писменог изражавања, истраживачког духа,
Unité 6	**8**	истражују, открива релације и изражава их, упоређује, уочава...	- Подстиче креативност - Мотивише на стваралачки однос -усмерава ученика -подстиче на размишљање	-проширивање знања -развијање стваралачког и критичког мишљења

Назив: Допунска настава француски језик

Наставна тема	**Број часова по теми**	**Активности ученика**	**Активности наставника**	**Циљеви и задаци садржаја програма**
Unité 0	**1**	-слуша, -поставља питања, -понавља, -уочава промене, разлике, сличности	-Презентује наставне садржаје	-давање обавештења
Unité 1	**5**	-уочава	- Подстиче креативност	- именовање предмета

		-именује -разликује -упоређује	- Мотивише на стваралачки однос -усмерава ученика -подстиче на размишљање	-изражавање припадности,
Unité 2	**5**	-уочава на примерима - упоређује -Слуша, -одговара на кратка и једноставна питања, -пише,	-развија код ученика аналитичко,синтетичко, индуктивно,дедуктивно мишљење -прилагођава методе способностима ученика, поставља проблем	-проширивање знања -развијање стваралачког и критичког мишљења
Unité 3	**6**	-истражује, -открива релације и изражава их, -упоређује -уочава...	- Подстиче креативност - Мотивише на стваралачки однос -усмерава ученика -подстиче на размишљање	-развијање стваралачког и критичког мишљења
Unité 4	**6**	-уочава -именује -разликује -упоређује	-развија код ученика аналитичко,синтетичко, индуктивно,дедуктивно мишљење	-проширивање знања
Unité 5	**5**	-уочава на примерима - упоређује -слушаја, -разговара, -пише	-Презентује наставне садржаје - Мотивише на закључивање -Наводи на размишљање -прилагођава методе способностима ученика, поставља проблем	-описивање и именовање предмета -изражавање припадности - развијање културе усменог и писменог изражавања
Unité 6	**8**	-истражује, -открива релације и изражава их, -уочава... -одговара на кратка и једноставна питања	- Подстиче креативност - Мотивише на стваралачки однос -усмерава ученика -подстиче на размишљање	-проширивање знања -развијање стваралачког и критичког мишљења

Назив: Додатна Техника и технологија

Наставна тема	Број часова по теми	Активности ученика	Активности наставника	Циљеви и задаци садржаја програма
Животно и радно окружење	**3**	-Повезивање познатог са новим наставним садржајем. Записивање основних појмова, - прати наставникове инструкције, -користи препоручену литературу, - повезује различите изворе знања и изводи закључке.	- подстиче и усмерава рад ученика, - даје потребна објашњења, - упућује на доступну литературу.	Ученик: -продубљује знања стечена у оквиру редовне наставе, -самостално истражује, закључује и аргументовано излаже своје мишљење.
Саобраћај	**4**	-поставља питања, -прати инструкције од стране наставника, - решава тестове са примерима из ове области, - самостално долази до закључака.	-подстиче и усмерава рад ученика, -појашњава и додатно објашњава саобраћајна правила и прописе, -проналази адекватне примере за анализу, -осмишљава и креира задатке за самостално вежбање, -подстиче ученике на самостално креирање примера, - прати реализацију и даје коментар, - одговара на питања.	-познаје и разликује врсте саобраћаја, саобраћајна средства и саобраћајне објекте, -познаје и примењује правила саобраћаја, -именује саобраћајна средства препознаје њихову примену, уочава разлику између њих, њихове предности и недостатке, -препознаје и именује главне делове саобраћајних средстава.
Техничка и дигитална писменост	**9**	-развија вештину руковања прибором за цртање, -увежбава примену правила техничког цртања, -развија вештине осмишљавања радних операција, -поставља питања, -прати инструкције од стране наставника.	- подстиче и усмерава рад ученика, - даје потребна објашњења, - упућује на доступну литературу, -упућује на примену правила цртања, - прати реализацију и даје коментар, - одговара на питања.	-примењује правила техничког цртања, -поштује правила котирања, -познаје и примењује приликом цртања потребну врсту линија.

Ресурси и производња	**10**	- препознаје узорке материјала, - увежбава теоретске садржаје, -решава понуђене задатке, -поставља питања, -прати инструкције наставника.	- подстиче и усмерава рад ученика, - даје потребна објашњења, - упућује на доступну литературу, - прати реализацију и даје коментар, - одговара на питања.	- познаје и разликује материјале, изворе енергије и ресурсе, -познаје поделу материјала, енергије и ресурса, -прецизно именује називе материјала, - указује на значај примене материјала и повезује са примерима из свакодневног живота,разликује материјале и доследно примењује правила о рециклажи.
Конструкторско моделовање	**10**	- увежбава правилно преношење мера на радни материјал, -увежбава сечење и обраду радног материјала, - осмишљава украшавање предмета, -решава тестове са претходних такмичења, -проналази адекватне примере за анализу, -осмишљава и креира задатке за самостално вежбање, -прати инструкције наставника.	-подстиче и усмерава рад ученика, -проналази примере за израду предмета/модела, - саставља и осмишљава примере за вежбање, - даје појашњења и образлаже ученичке радове.	-све делове који су прецизно направљени и састави, да димензије предмета одговарају димензијама на техничком цртежу, - примењује све мере заштите, -развија такмичарски дух.

Напомена: Наставне теме су исте у свим разредима, а наставне јединице се разликују у зависности од области технике и технологије која се обрађује у том разреду.

ШЕСТИ РАЗРЕД

Додатна настава -Српски језик и књижевност

Наставна тема	**Број часова по теми**	**Активности ученика**	**Активности наставника**	**Циљеви и задаци садржаја програма**
1. **КЊИЖЕВНОСТ**	**12**	- прати наставникове инструкције; - користи препоручену литературу; - испуњава и реализује	- појашњава временске периоде; - даје потребна објашњења - упућује на доступну	-Анализа лирске песме по избору - Уочавање одлика епике на примеру конкретног дела - Богаћење реченика, лексичко- семантичке вежбе

2. ГРАМАТИКА **3.ЈЕЗИЧКА КУЛТУРА**	**18** **6**	истраживачке задатке; - повезује различите изворе и изводи закључке - решава задатке и тестове са примерима из ових области, - уочава у тексту тражене граматичке моделе - самостално проналази примере у задатом тексту - решава понуђене задатке - поставља питња -самостално саставља резиме - у писаној форми аргументује став на основу података из текста - изводи закључке на основу текста - аргументује свој став податком из текста -презентује свој рад у различитим формама	литературу - осмишљава истраживачке задатке - прати реализацију и даје коментар - појашњава и додатно објашњава граматичку грађу; - проналази адекватне текстуалне примере за анализу; - осмишљава и креира задатке за самостално вежбање - подстиче ученике на самостално креирање примера - даје појашњења и образлаже ученичке радове	-Стилске вежбе на једноставнијим примерима -Читње и анализа текстова из изборног програма; -Коришћење основне литературе о делима и писцима; -Разликовање приповедача и лирског субјекта од аутора -Учешће у организацији књижевних сусрета Вежбе у правилном изговору и коришћењу речника да би се проверио акценат; -Поделе и карактеристике гласова - Гласови према начину изговора - Специфични изузеци од гласовних промена - Гласовне промене у сложенијим примерима - Начини грађења творбе речи - Граматичке и творбене морфеме -Граматичка и творбена основа - Придевске заменице - служба у реченици - Глаголски облици - Гласовне промене у глаголским облицима - Писање придевских сложеница и полусложеница - Вишечлани називи – употреба великог слова - Одступања од гласовних промена - примена правописне норме на непознатом тексту - Писање глаголских облика и примена правописне норме у вези са глаголским облицима -Писање придевских заменица и примена правописне норме на непознатом тексту - Писање извештаја - Проналази и упоређује податке из два непозната дужа текста - Коришћење речника, правописа и приручника - Издвајање различитих облика изражавања у непознатом тексту

Назив:Допунска настава Српски језик и књижевност

Наставна тема	**Број часова по теми**	**Активности ученика**	**Активности наставника**	**Циљеви и задаци садржаја програма**
			- појашњава службу реченичних чланова	Обнављање градива из претходних разреда Подела гласова и подела речи на слогове

1. Књижевност **2. Граматика** **3.Језичка култура**	**10** **20** **6**	- прати наставникова појашњења; - прати захтеве задатака - ради задатке за вежбу - поставља питања - проналази тражене податке у тексту - упоређује одговоре - прати инструкције наставника	- проналази једноставније примере за вежбу - прати рад ученика - подстиче и охрабрује ученика у раду и напредовању - појашњава захтеве задатака - проналази пригодне краће текстове за рад и вежбу - прати рад и напредовање ученика - даје задатке и инструкције	Поделе гласова по месту творбе и по звучности Палатализација и сибиларизација Једначење сугл. по звучности Једначење сугл. по месту творбе Јотовање Промена Л у О и непостојано а Губљење сугласника Гласовне промене у једноставнијим примерима Корен и породица речи Изведене и сложене речи; префикс, суфикс Разликовање граматичког и творбеног наставка Неличне именичке заменице Придевске заменице Глаголски облици за прошло време - Облици изражавања у књиж. делу - Проналажање тражених података у краћем непознатом тексту - Читање „с оловком у руци“ ради обележавања тражених података у тексту - Особине новинарског стила -Стилске фигуре у једноставнијим примерима -Облици изражавања Писање сложеница са префиксима код којих долази до гл. промена Писање присвојних придева изведених од власт. имена Писање одричних придевских заменица Писање заменице свој и Ви Правописна правила из претходних разреда (управни говор, речца не) Писање глаголских облика Растављање речи на крају реда Записивање речи код којих долази до одступања од гласовних промена

Назив: Додатна настава из енглеског језика

Наставна тема	Број часова по теми	Активности ученика	Активности наставника	Циљеви и задаци садржаја програма
1.My life	**3**	-усвајају знања	-организује рад	-проширивање знања
2. Believe or not	**3**	-раде вежбе читања, писања, говора		
3.A visit to a city	**3**	-раде граматичка вежбања	-мотивише ученике	-даље вежбање усмене и писане комуникације
4. Science matters	**3**	-раде пројекте		
5.Danger	**3**	-комуницирају на енглеском	-усмерава их у раду	
6.Nowdays	**3**	- читају лектиру на енглеском језику		-упознавање са културом народа чији језик уче
7. lektira	**9**	-анализирају прочитано	-даје објашњења и упутства	
8. Gramatika	**9**	-раде разумевање слишаног или прочитаног текста		

Назив: Допунска настава из енглеског језика

Наставна тема	Број часова по теми	Активности ученика	Активности наставника	Циљеви и задаци садржаја програма
1. Present simple tense	**7**		-организује рад	-усвајање знања
2. Present continuous	**7**	-усвајају знања		
tense	**3**	-раде вежбе читања, писања, говора	-мотивише ученике	- вежбање усмене и
3.My life	**3**	-раде граматичка вежбања		писане комуникације
4. Believe or not	**3**	-комуницирају на енглеском језику	-усмерава их у раду	
5.A visit to a city	**3**			-упознавање са
6. Science matters	**3**		-даје објашњења и упутства	културом народа чији
7.Danger	**7**			језик уче
8.Past simple tense				

Назив: Додатни рад Историја

Наставна тема	Број часова по теми	Активности ученика	Активности наставника	Циљеви и задаци садржаја програма
1. ОСНОВИ ПРОУЧАВАЊА ПРОШЛОСТИ **2. ЕВРОПА, СРЕДОЗЕМЉЕ И СРПСКЕ ЗЕМЉЕ У РАНОМ СРЕДЊЕМ ВЕКУ** **3. ЕВРОПА, СРЕДОЗЕМЉЕ И СРПСКЕ ЗЕМЉЕ У ПОЗНОМ СРЕДЊЕМ ВЕКУ** **4. ЕВРОПА, СВЕТ И СРПСКЕ ЗЕМЉЕ У РАНОМ НОВОМ ВЕКУ**	**1** **15** **15** **5**	Диференцијација задатака (садржаја) према индивидуалним способностима, склоностима и интересовањима ученика. Индивидуални рад, рад у пару, рад у групи	Усмена и писмена провера постигнућа ученика, вођење педагошке документације, учешће даровитих ученика на свим нивоима такмичења (школско, општинско, градско, републичко, међународно)	Проширивање и продубљивање садржаја редовне наставе ради бржег и темељнијег увођења даровитих ученика у свет науке

Назив: Додатна Географија

Наставна тема	Број часова по теми	Активности ученика	Активности наставника	Циљеви и задаци садржаја програма
Друштвена географија Географска карта Становништво Насеља Привреда Држава и интеграциони процеси Географија Европе	**1** **6** **6** **5** **6** **6** **6**	-прате и слушају – активно учествују у разговору, -дискутују; – коментаришу наведене примере - излажу своје мишљење; – решавају добијене задатке; – постављају питања; – записују у свескама,	-даје инструкције за рад – подстиче дискусију; -ствара подстицајну атмосферу – усмерава ученике да сами долазе до закључака; – поставља питања, -наводи примере -коригује одговоре ученика, -одговара на питања ученика; -мотивише ученике -организује -координира -усмерава извођење огледа – пише на табли	• разумевање основних природно-географских и друштвено-географских појава и процеса и њихове међузависности на глобалном нивоу • разумевање основних природно-географских и друштвено-географских појава и процеса и њихове међузависности на глобалном нивоу • уочавање значаја заштите свих сфера као еколошког оквира за живот на Земљи, развијање одговорности у погледу заштите животне средине, разумевање ограничених могућности природних ресурса • уочавање значаја заштите свих сфера као еколошког оквира за живот на Земљи, развијање одговорности у погледу заштите животне средине, разумевање ограничених могућности природних ресурса • оспособити ученике за примену стечених знања

		-израђују тематске карте.		• подстицати ученике за тимски рад и развој комуникације

Назив: допунска настава физика

Наставна тема	Број часова по теми	Активности ученика	Активности наставника	Циљеви и задаци садржаја програма
1. Увод у физику 2. Кретање 3. Сила 4. Мерење 5. Маса и густина 6. Притисак	1. 3 2. 3. 2. 1.	Дефинише, понавља, тумачи, препознаје, описује, поставља питања, ради домаће задатке.	Објашњава, пише, скицира, излаже, демонстрира, презентује, сумира, усмерава.	Ученик, уз додатну помоћ наставника, треба да стекне минимум основних знања из садржаја које предвиђа програм наставе и учења у шестом разреду.

Назив: додатна настава Физика

Наставна тема	Број часова по теми	Активности ученика	Активности наставника	Циљеви и задаци садржаја програма
2. Кретање 3. Сила 4. Мерење 5. Маса и густина 6. Притисак	4 2 2 2 2	Слушају, питају,закључују, решавају проблеме, анализирају.	Мотивише за рад, подстиче на усвајање нових знања, методе рада прилагођава способностима ученика.	Продубљивање и проширивање садржаја редовне наставе

Назив: допунска настава Математика

Наставна тема	Број часова по теми	Активности ученика	Активности наставника	Циљеви и задаци садржаја програма
Цели бројеви ***Троугао*** ***Рационални бројеви*** ***Четвороугао***	**3** **6** **5**	- Слушање - Постављање питања - Читање	Наставник идентификује ученике који спорије напредују и организује и изводи часове допунског рада (бира садржаје за одређени разред или за одређеног ученика)	Утврдити садржаје са оним ученицима, који нису успели да их усвоје у редовној

Површине троугла и четвороугла	**2** **2**	- Уочавање - Разликовање - Упоређивање	Припрема задатке према индивидуалним способностима ученика у виду радних/наставних листића, или делова одређених целина из наставних садржаја Наставник упрошћава наставно градиво, предаје садржај који употпуњава празнине у знању, садржаје даје поступно и у малим количинама, даје кратка и јасна објашњења користи очигледност (даје примере) Наставник: презентује наставни садржај и прилагођава методе ученичким способностима, објашњава, одговара на постављена питања, демонстрира, мотивише, ослобађа треме, подстиче, охрабрује, похваљује, сугерише, објашњава, демонстрира Усмено и писмено проверава постигнућа ученика Води педагошку документацију	настави применом индивидуализације како би им се омогућило усвајање програма.

Назив:додатна настава Математика

Наставна тема	**Број часова по теми**	**Активности ученика**	**Активности наставника**	**Циљеви и задаци садржаја програма**
Цели бројеви ***Троугао*** ***Рационални бројеви*** ***Четвороугао***	**4** **6** **4** **4**	Ученик на додатној настави: - примењује претходно стечена знања; - уочава, истражује, открива релације, слуша, разговара, пише, упоређује, чита, анализира, интерпретира; - уз помоћ наставника решава тестове са ранијих такмичења;	Наставник на додатној настави: - презентује наставне садржаје; - мотивише на закључивање; - припрема за такмичења; - подстиче креативност; -мотивише на стваралачки однос; - усмерава ученика; - подстиче на размишљање; - развија код ученика	Додатна настава се организује за ученике који показују посебне способности и интересовања за поједине области природних и друштвених наука, пружајући им могућност да континуирано развијају своју даровитост. Задаци додатне наставе: - продубљивање постојећих и стицање нових знања у зависности од индивидуалних потреба, интересовања и способности - подстицање развоја и испољавање креативних потенцијала личности

		- прикупља материјал (са Интернета); - прави паное и презентације - учествује у такмичењима	аналитичко, синтетичко, индуктивно, дедуктивно мишљење; - наводи на размишљање; - прилагођава методе способностима ученика, поставља проблем	

Назив: Додатна настава за шести разред Биологија

Наставна тема	Број часова по теми	Активности ученика	Активности наставника	Циљеви и задаци садржаја програма
1. ЈЕДИНСТВО ГРАЂЕ И ФУНКЦИЈЕ КАО ОСНОВА ЖИВОТА **2. ЖИВОТ У ЕКОСИСТЕМУ** **3. НАСЛЕЂИВАЊЕ И ЕВОЛУЦИЈА** **4. ПОРЕКЛО И РАЗНОВРСНОСТ ЖИВОГ СВЕТА** **5. ЧОВЕК И ЗДРАВЉЕ**	**15** **5** **5** **5** **6**	- истражују - посматрају - прате - илуструју - сазнају - уочавају - разговарају	- усмерава - мотивише - координира - анализира - дискутује - наводи на повезује појмове - поставља занимљива питања - организује и усмерава извођење огледа	- схватање појмова биологије као науке значајне за напредак човечанства и одрживог развоја; - оспособљавање за руковање једноставним лабораторијским прибором, - упознавање основне јединице грађе живих бића; - упознавање разноврсности бића - идентификација примера наслеђивања, - упознавање основних елемента заштите и степена угрожености биљака - делатностима човека у природи; - развијање интересовање за проширивање знања у одговарајућим институцијама

Назив: Додатна настава Француски језик

Наставна тема	Број часова по теми	Активности ученика	Активности наставника	Циљеви и задаци садржаја програма
Unité 0	**2**	-слуша, -поставља питања, - чита, -примењује претходно стечена знања -прикупља материјал (исечци из	-Презентује наставне садржаје - Мотивише на закључивање -Наводи на размишљање -прилагођава методе способностима ученика, поставља проблем	-давање обавештења -боље разумевање појмова - усвајање основних знања -препознавање -разумевање наставникових

		штампе,са интернета), -прави паное, -уређује кабинет,		инструкција -повезивање градива -примена наученог
Unité 1	**5**	-уочава -именује -разликује -упоређује	- Подстиче креативност - Мотивише на стваралачки однос -усмерава ученика -подстиче на размишљање	- именовање предмета -изражавање припадности - развијање културе усменог и писменог изражавања, истраживачког духа,
Unité 2	**7**	-уочава на примерима - упоређује -Слушају, разговарају, пишу,	-развија код ученика аналитичко,синтетичко, индуктивно,дедуктивно мишљење -прилагођава методеспособностима ученика, поставља проблем	проширивање знања -развијање стваралачког и критичког мишљења
Unité 3	**5**	-истражује, -открива релације и изражава их, -упоређује -уочава...	- Подстиче креативност - Мотивише на стваралачки однос -усмерава ученика -подстиче на размишљање	-развијање стваралачког и критичког мишљења
Unité 4	**5**	-уочава -именује -разликује -упоређуј	-развија код ученика аналитичко,синтетичко, индуктивно,дедуктивно мишљење	-проширивање знања -развијање стваралачког и критичког мишљења
Unité 5	**7**	-уочава на примерима - упоређује -Слушаја, разговара, пише,	-Презентује наставне садржаје - Мотивише на закључивање -Наводи на размишљање -прилагођава методе способностима ученика, поставља проблем	-описивање и именовање предмета -изражавање припадности - развијање културе усменог и писменог изражавања, истраживачког духа,
Unité 6	**5**	истражују, открива релације и изражава их, упоређује, уочава...	- Подстиче креативност - Мотивише на стваралачки однос -усмерава ученика -подстиче на размишљање	-проширивање знања -развијање стваралачког и критичког мишљења

Назив: Допунска настава Француски језик

Наставна тема	Број часова по теми	Активности ученика	Активности наставника	Циљеви и задаци садржаја програма
Unité 0	**2**	-слуша, -поставља питања, -понавља, -уочава промене, разлике, сличности	-Презентује наставне садржаје	-давање обавештења -
Unité 1	**5**	-уочава -именује -разликује -упоређује	- Подстиче креативност - Мотивише на стваралачки однос -усмерава ученика -подстиче на размишљање	- именовање предмета -изражавање припадности,
Unité 2	**7**	-уочава на примерима - упоређује -Слуша, -одговара на кратка и једноставна питања, -пише,	-развија код ученика аналитичко,синтетичко, индуктивно,дедуктивно мишљење -прилагођава методе способностима ученика, поставља проблем	-проширивање знања -развијање стваралачког и критичког мишљења
Unité 3	**5**	-истражује, -открива релације и изражава их, -упоређује -уочава...	- Подстиче креативност - Мотивише на стваралачки однос -усмерава ученика -подстиче на размишљање	-развијање стваралачког и критичког мишљења
Unité 4	**5**	-уочава -именује -разликује -упоређује	-развија код ученика аналитичко,синтетичко, индуктивно,дедуктивно мишљење	-проширивање знања
Unité 5	**7**	-уочава на примерима - упоређује -слушаја, -разговара, -пише	-Презентује наставне садржаје - Мотивише на закључивање -Наводи на размишљање -прилагођава методе способностима ученика, поставља проблем	-описивање и именовање предмета -изражавање припадности - развијање културе усменог и писменог изражавања
Unité 6	**5**	-истражује, -открива релације и изражава их, -уочава... -одговара на кратка и	- Подстиче креативност - Мотивише на стваралачки однос -усмерава ученика -подстиче на размишљање	-проширивање знања -развијање стваралачког и критичког мишљења

		једноставна питања		

СЕДМИ РАЗРЕД

Назив:Допунска настава Српски језик и књижевност

Наставна тема	**Број часова по теми**	**Активности ученика**	**Активности наставника**	**Циљеви и задаци садржаја програма**
ГРАМАТИКА	**25**	-прати смернице које добија од стране наставника; -поставља питања; -решава захтеве задатка уз помоћ наставника;	- проналази једноставније примере за вежбу; -подстиче и охрабрује ученика у раду и напредовању; - прати рад и напредовање ученика;	Обнављање градива из претходних разреда Врсте речи Реченични чланови Логички и граматички субјекат Прост и сложен глаголски предикат Глаголски облици обрађени у претходним разредима Лични глаголски облици обрађени у седмом разреду Нелични глаголски облици Исказивање реченичних чланова речју, предлошко-падежном конструкцијом и синтагмом Врсте синтагми Атрибут у оквиру синтагме Напоредни односи према реченичним члановима Појам комуникативне и предикатске реченице Напоредни односи (саставни, раставни, супротни) међу независним предикатским реченицама Зависне предикатске реченице Конгруенција Дугосилазни и дугоузлазни акценат
КЊИЖЕВНОСТ	**6**	-прати смернице које добија од стране наставника; -поставља питања; -решава захтеве задатка уз помоћ наставника; -усваја основне појмове из епике, лирике и драме; -усваја основне књижевне термине и појмове;	-прати рад ученика; -подстиче и мотивише ученике; -појашњава ученицима захтеве задатака;	Облици изражавања у књижевноуметничком делу Везани и слободни стих Стилска изражајна средстава: метафора, алегорија, градација, словенска антитеза, асонанца и алитерација Статички и динамички мотиви Фабула и сиже
ЈЕЗИЧКА КУЛТУРА	**5**	поставља питања; - решава задатке; -прати инструкције	-појашњава захтеве задатака; - проналази	Правопис у вези са глаголским облицима Интерпункција у зависносложеној реченици

		наставника.	пригодне краће текстове за рад и вежбу; - прати и подстиче рад и напредовање ученика	Писање скраћеница

Додатна настава Српски језик и књижевност

Наставна тема	**Број часова по теми**	**Активности ученика**	**Активности наставника**	**Циљеви и задаци садржаја програма**
КЊИЖЕВНОСТ	**10**	- прати наставникове инструкције; -користи препоручену литературу; - испуњава и реализује истраживачке задатке; -повезује различите изворе знања и изводи закључке;	подстиче и усмерава рад ученика; - даје потребна објашњења; - упућује на доступну литературу; - осмишљава истраживачке задатке; - прати реализацију и даје коментар; - одговара на питања;	-Анализа лирске песме по избору - Уочавање одлика епике на примеру конкретног дела - Врсте карактеризације у епском делу -Стилске вежбе на једноставнијим примерима -Читње и анализа текстова из изборног програма; -Коришћење основне литературе о делима и писцима; -Учешће у организацији књижевних сусрета и активно учешће у књижевним вечерима и јавним читањима. Књижевни термини и појмови обрађивани у 7.р.
ЈЕЗИК	**23**	-поставља питања; -прати инструкције од стране наставника; - решава тестове са примерима из ових области; - уочава у тексту тражене граматичке моделе; - самостално проналази примере у задатом тексту;	-подстиче и усмерава рад ученика; -појашњава и додатно објашњава граматичку грађу; - проналази адекватне примере за анализу; -осмишљава и креира задатке за самостално вежбање; - подстиче ученике на самостално креирање примера	- Врсте речи – примери на дужем тексту - Глаголски облици -Шира и ужа синтагма - Атрибут исказан ужом синтагмом и предлошко-падежном конструкцијом -Конгруенција - Зависне реченице – сложенији примери (3) -Напоредни односи (1) -Сложен глаголски и именски предикат - Разликовање логичког субјекта и правог објекта (2) - Акценти – разликовање дугих акцената
ЈЕЗИЧКА КУЛТУРА	**3**	решава понуђене задатке; - поставља питања; -прати инструкције наставника.	подстиче и усмерава рад ученика; -проналази примере у тексту за језичку анализу; - саставља и осмишљава примере за вежбање; - даје појашњења и образлаже ученичке радове.	- Вежбе у правилном изговору и коришћењу речника да би се проверио акценат; -Вежбе аргументовања – дебатни разговор

Назив: Додатна настава за седми разред Енглески језик

Наставна тема	Број часова по теми	Активности ученика	Активности наставника	Циљеви и задаци садржаја програма
1.Battle of teens **2.Travelling around** **3.Get active** **4.The unexplained** **5.Let's communicate** **6.H2O** **7.Stand by me**	**5** **5** **5** **5** **6** **5** **5**	-усвајају знања -раде вежбе читања, писања, говора -раде граматичка вежбања -раде пројекте -комуницирају на енглеском	-организује рад -мотивише ученике -усмерава их у раду -даје објашњења и упутства	-проширивање знања -даље вежбање усмене и писане комуникације -упознавање са културом народа чији језик уче

Назив: Допунска настава за седми разред Енглески језик

Наставна тема	Број часова по теми	Активности ученика	Активности наставника	Циљеви и задаци садржаја програма
1.Reading and translation **2.Writing** **3.Grammar** **4.Systematization**	**13** **7** **12** **4**	-читају и преводе -пишу једноставне речи и реченице -вежбају граматику (личне заменице, present simple, present continuous, past simple, nouns, numbers)	-помаже ученицима у савладавању градива -дају објашњења и упутства -даје подршку у раду	Утврђивање и вежбање наставних садржаја које ученици нису успели да усвоје на часовима редовне наставе

Назив: Додатна историја

Наставна тема	Број часова по теми	Активности ученика	Активности наставника	Циљеви и задаци садржаја програма
1. Основи проучавања прошлости **2.Европа и Свет од индустријске револуције до средине, 19.века**	***1*** ***10***	Диференцијација задатака (садржаја) према индивидуалним способностима, склоностима и интересовањима ученика. Индивидуални рад, рад у пару, рад у групи	Усмена и писмена провера постигнућа ученика, вођење педагошке документације, учешће даровитих ученика на свим нивоима такмичења (школско, општинско, градско,	Проширивање и продубљивање садржаја редовне наставе ради бржег и темељнијег увођења даровитих ученика у

3. Европа свет и српске земље у др.пол.19. века **4. Европа цвет и српске земље на почетку 20.века**	***15*** ***9***		републичко, међународно)	свет науке

Додатна Географија

Наставна тема	**Број часова по теми**	**Активности ученика**	**Активности наставника**	**Циљеви и задаци садржаја програма**
1.Географске регије Европе 2.Географска обележја Азије 3.Географска обележја Африке 4.Географска обележја Северне Америке 5.Географска обележја Јужне Америке 6.Географска обележја Аустралије и Океаније 7.Географска обележја Поларних области	**7** **11** **7** **4** **3** **2** **2**	– прате и слушају – активно учествују у разговору, -дискутују; – коментаришу наведене примере - излажу своје мишљење; – решавају добијене задатке; – постављају питања; – записују у свескама, -израђују тематске карте.	-даје инструкције за рад – подстиче дискусију; -ствара подстицајну атмосферу – усмерава ученике да сами долазе до закључака; – поставља питања, -наводи примере -коригује одговоре ученика, -одговара на питања ученика; -мотивише ученике -организује -координира -усмерава извођење огледа – пише на табли	• проширивање знања о Европи као старом континенту • проширивање знања о осталим континентима • разумевање основних природно-географских и друштвено-географских појава и процеса и њихове међузависности на глобалном нивоу • разумевање везе између човека и природне средине коју он својим радом мења и себи прилагођава у географску средину • уочавање значаја заштите свих сфера као еколошког оквира за живот на Земљи, развијање одговорности у погледу заштите животне средине, разумевање ограничених могућности природних ресурса • развијање способности коришћења географске карте, атласа, глобуса и оријентације у простору • оспособљавање ученика за прикупљање географских информација уз коришћење различитих извора • развијати способност опажања на терену, те способност коришћења статистичких и графичких приказа • оспособити ученике за примену стечених знања • подстицати ученике за тимски рад и развој комуникације

Назив: допунска настава Физика

Наставна тема	**Број часова по теми**	**Активности ученика**	**Активности наставника**	**Циљеви и задаци садржаја програма**
1. Сила и кретање 2. Кретање тела под дејством силе теже. Силе трења 3. Равнотежа тела 4. Механички рад и енергија.Снага. 5. Топлотне појаве	4 2 2 3 1	Дефинише, понавља, тумачи, препознаје, описује, поставља питања, ради домаће задатке...	Објашњава, пише, скицира, излаже, демонстрира, презентује, сумира, усмерава...	Ученик, уз додатну помоћ наставника, треба да стекне минимум основних знања из садржаја које предвиђа програм наставе и учења у шестом разреду.

Назив: додатна настава Физика

Наставна тема	**Број часова по теми**	**Активности ученика**	**Активности наставника**	**Циљеви и задаци садржаја програма**
1. Сила и кретање 2. Кретање тела под дејством силе теже.Силе трења. 3. Равнотежа тела 4. Механички рад и енергија.Снага. 5. Топлотне појаве	4 3 3 1 1	Слушају, питају,закључују, решавају проблеме, анализирају.	Мотивише за рад, подстиче на усвајање нових знања, методе рада прилагођава способностима ученика	Продубљивање и проширивање садржаја редовне наставе

Назив: допунска настава Математика

Наставна тема	Број часова по теми	Активности ученика	Активности наставника	Циљеви и задаци садржаја програма
Реални бројеви ***Питагорина теорема*** ***Цели алгебарски изрази*** ***Многоугао*** ***Круг*** ***Обрада података***	**4** **4** **2** **2** **2** **2**	- Слушање - Постављање питања - Читање - Уочавање - Разликовање - Упоређивање	Наставник идентификује ученике који споријe напредују и организује и изводи часове допунског рада (бира садржаје за одређени разред или за одређеног ученика) Припрема задатке према индивидуалним способностима ученика у виду радних/наставних листића, или делова одређених целина из наставних садржаја Наставник упрошћава наставно градиво, предаје садржај који употпуњава празнине у знању, садржаје даје поступно и у малим количинама, даје кратка и јасна објашњења користи очигледност (даје примере) Наставник: презентује наставни садржај и прилагођава методе ученичким способностима, објашњава, одговара на постављена питања, демонстрира, мотивише, ослобађа треме, подстиче, охрабрује, похваљује, сугерише, објашњава, демонстрира Усмено и писмено проверава постигнућа ученика Води педагошку документацију	Утврдити садржаје са оним ученицима, који нису успели да их усвоје у редовној настави применом индивидуализације како би им се омогућило усвајање програма.

Назив: додатна настава Математика

Наставна тема	Број часова по теми	Активности ученика	Активности наставника	Циљеви и задаци садржаја програма
Реални бројеви ***Питагорина теорема*** ***Цели алгебарски изрази*** ***Многоугао*** ***Круг*** ***Обрада података***	**5** **5** **4** **4**	Ученик на додатној настави: - примењује претходно стечена знања; - уочава, истражује, открива релације, слуша, разговара, пише, упоређује, чита, анализира, интерпретира; - уз помоћ наставника решава тестове са ранијих такмичења; - прикупља материјал (са Интернета); - прави паное и презентације - учествује у такмичењима	Наставник на додатној настави: - презентује наставне садржаје; - мотивише на закључивање; - припрема за такмичења; - подстиче креативност; -мотивише на стваралачки однос; - усмерава ученика; - подстиче на размишљање; - развија код ученика аналитичко, синтетичко, индуктивно, дедуктивно мишљење; - наводи на размишљање; - прилагођава методе способностима ученика, поставља проблем	Додатна настава се организује за ученике који показују посебне способности и интересовања за поједине области природних и друштвених наука, пружајући им могућност да континуирано развијају своју даровитост. Задаци додатне наставе: - продубљивање постојећих и стицање нових знања у зависности од индивидуалних потреба, интересовања и способности - подстицање развоја и испољавање креативних потенцијала личности

Назив: Додатна настава за седми разред Биологија

Наставна тема	Број часова по теми	Активности ученика	Активности наставника	Циљеви и задаци садржаја програма
1. НАСЛЕЂИВАЊЕ И ЕВОЛУЦИЈА **2. ЈЕДИНСТВО ГРАЂЕ И ФУНКЦИЈЕ КАО ОСНОВА ЖИВОТА** **3. ПОРЕКЛО И РАЗНОВРСНОСТ ЖИВОТА**	**5** **15** **5**	- истражују - посматрају - прате - илуструју - сазнају - уочавају - разговарају	- усмерава - мотивише - координира - анализира - дискутује - наводи на повезивање појмова - поставља занимљива питања - организује и усмерава извођење огледа	- схватање појмова биологије као науке значајне за напредак човечанства и одрживог развоја; - оспособљавање за руковање једноставним лабораторијским прибором, - упознавање основне јединице грађе живих бића; - упознавање разноврсности бића - идентификација примера наслеђивања, - упознавање основних елемента заштите и степена угрожености биљака - делатностима човека у природи; - развијање интересовање за проширивање знања у одговарајућим институцијама

4. ЖИВОТ У ЕКОСИСТЕМУ **5. ЧОВЕК И ЗДРАВЉЕ**	**8** **3**			

Назив:Додатна настава хемија

Наставна тема	**Број часова по теми**	**Активности ученика**	**Активности наставника**	**Циљеви и задаци садржаја програма**
1. Хемија као експериментална наука и хемија у свету око нас 2.Хемија као експериментална наука и хемијска лабораторија 3.Атоми и хемијски елементи 4.Молекули елемената и једињења,јони и јонска једињења 5.Хомогене и хетерогене смеше 6.Хемијске реакције и хемијске једначине 7.Израчунавања у хемији 8.Водоник и кисеоник и њихова једињења.Соли	**2** **3** **5** **10** **5** **3** **3** **5**	Прати наставникове инструкције; - користи препорученулитературу; - испуњава и реализује истраживачке задатке; -повезује различите изворе знања и изводи закључке; Извођење огледа -Бележење резултата -Ивођење закључака -Сређивање радног места прати наставникове инструкције; - користи препоручену литературу; - испуњава и реализује истраживачке задатке; -повезује различите изворе знања и изводи закључке; Извођење огледа -Бележење резултата -Ивођење закључака -Сређивање радног места	- Подстиче и усмерава рад ученика; - даје потребна објашњења; - упућује на доступну литературу; - осмишљава истраживачке задатке; - прати реализацију и даје коментар; - одговара на питања;подстиче и усмерава рад ученика; - даје потребна објашњења; - упућује на доступну литературу; - осмишљава истраживачке задатке; - прати реализацију и даје коментар; - одговара на питања;	Додатна настава се организује за напредније ученике који желе да прошире своја знања из хемије.

Допунска настава-хемија

Наставна тема	Број часова по теми	Активности ученика	Активности наставника	Циљеви и задаци садржаја програма
1. Хемија као експериментална наука и хемија у свету око нас 2.Хемија као експериментална наука и хемијска лабораторија 3.Атоми и хемијски елементи 4.Молекули елемената и једињења,јони и јонска једињења 5.Хомогене и хетерогене смеше 6.Хемијске реакције и хемијске једначине 7.Израчунавања у хемији 8.Водоник и кисеоник и њихова једињења.Соли	**2** **3** **5** **6** **5** **5** **5** **6**	Прати смернице које добија од стране наставника; -поставља питања; -решава захтеве задатка уз помоћ наставника; -Извођење огледа -Бележење резултата -Извођење закључака -Сређивање радног места	- Проналази једноставније примере за вежбу; -подстиче и охрабрује ученика у раду и напредовању; - прати рад и напредовање ученика;Прати рад ученика; -подстиче и мотивише ученике; -појашњава ученицима захтеве задатака;	Допунска настава из хемије се организује за ученике који спорије усвајају знања, ученике који нису били присутни на неким часовима, ученике који желе да утврде знање или уклоне евентуалне нејасноће, што доприноси бољем усвајању знања и вештина везаних за наставно градиво.

Назив: Додатна настава- Француски језик

Наставна тема	Број часова по теми	Активности ученика	Активности наставника	Циљеви и задаци садржаја програма
Unité 0	**1**	-слуша, -поставља питања, - чита,	-Презентује наставне садржаје - Мотивише на закључивање -Наводи на размишљање	-давање обавештења -боље разумевање појмова - усвајање основних знања

		-примењује претходно стечена знања -прикупља материјал (исечци из штампе,са интернета), -прави паное, -уређује кабинет,	-прилагођава методе способностима ученика, поставља проблем	-препознавање -разумевање наставникових инструкција -повезивање градива -примена наученог
Unité 1	**5**	-уочава -именује -разликује -упоређује	- Подстиче креативност - Мотивише на стваралачки однос -усмерава ученика -подстиче на размишљање	- именовање предмета -изражавање припадности - развијање културе усменог и писменог изражавања, истраживачког духа,
Unité 2	**5**	-уочава на примерима - упоређује -Слушају, разговарају, пишу,	-развија код ученика аналитичко,синтетичко, индуктивно,дедуктивно мишљење -прилагођава методе способностима ученика, поставља проблем	проширивање знања -развијање стваралачког и критичког мишљења
Unité 3	**8**	-истражује, -открива релације и изражава их, -упоређује -уочава...	- Подстиче креативност - Мотивише на стваралачки однос -усмерава ученика -подстиче на размишљање	-развијање стваралачког и критичког мишљења
Unité 4	**5**	-уочава -именује -разликује -упоређује	-развија код ученика аналитичко,синтетичко, индуктивно,дедуктивно мишљење	-проширивање знања -развијање стваралачког и критичког мишљења
Unité 5	**6**	-уочава на примерима - упоређује -Слушаја, разговара, пише,	-Презентује наставне садржаје - Мотивише на закључивање -Наводи на размишљање -прилагођава методе способностима ученика, поставља проблем	-описивање и именовање предмета -изражавање припадности - развијање културе усменог и писменог изражавања, истраживачког духа,
Unité 6	**6**	истражују, открива релације и изражава их, упоређује, уочава...	- Подстиче креативност - Мотивише на стваралачки однос -усмерава ученика -подстиче на размишљање	-проширивање знања -развијање стваралачког и критичког мишљења

Назив: Допунска настава-Француски језик

Наставна тема	Број часова по теми	Активности ученика	Активности наставника	Циљеви и задаци садржаја програма
Unité 0	**1**	-слуша, -поставља питања, -понавља, -уочава промене, разлике, сличности	-Презентује наставне садржаје	-давање обавештења
Unité 1	**5**	-уочава -именује -разликује -упоређује	- Подстиче креативност - Мотивише на стваралачки однос -усмерава ученика -подстиче на размишљање	- именовање предмета -изражавање припадности,
Unité 2	**5**	-уочава на примерима - упоређује -Слуша, -одговара на кратка и једноставна питања, -пише,	-развија код ученика аналитичко,синтетичко, индуктивно,дедуктивно мишљење -прилагођава методе способностима ученика, поставља проблем	-проширивање знања -развијање стваралачког и критичког мишљења
Unité 3	**8**	-истражује, -открива релације и изражава их, -упоређује -уочава...	- Подстиче креативност - Мотивише на стваралачки однос -усмерава ученика -подстиче на размишљање	-развијање стваралачког и критичког мишљења
Unité 4	**5**	-уочава -именује -разликује -упоређује	-развија код ученика аналитичко,синтетичко, индуктивно,дедуктивно мишљење	-проширивање знања
Unité 5	**6**	-уочава на примерима - упоређује -слушаја, -разговара, -пише	-Презентује наставне садржаје - Мотивише на закључивање -Наводи на размишљање -прилагођава методе способностима ученика, поставља проблем	-описивање и именовање предмета -изражавање припадности - развијање културе усменог и писменог изражавања
Unité 6	**6**	-истражује,	- Подстиче креативност	-проширивање знања

		-открива релације и изражава их, -уочава... -одговара на кратка и једноставна питања	- Мотивише на стваралачки однос -усмерава ученика -подстиче на размишљање	-развијање стваралачког и критичког мишљења

ОСМИ РАЗРЕД

Назив: Додатна настава Српски језик и књижевност

Наставна тема	**Број часова по теми**	**Активности ученика**	**Активности наставника**	**Циљеви и задаци садржаја програма**
Књижевност	**15**	- прати наставникове инструкције; -користи препоручену литературу; -испуњава и реализује истраживачке задатке; -повезује различите изворе знања и изводи закључке;	- подстиче и усмерава рад ученика; - даје потребна објашњења; - упућује на доступну литературу; - осмишљава истраживачке задатке; - прати реализацију и даје коментар; - одговара на питања;	Ученик: -продубљује знања стечена у оквиру редовне наставе;- самостално истражује, закључује и аргументовано излаже своје мишљење; -даје коментар на свој рад и на радове других ученика; -овладава појмовима из књижевности и књижевнотеоријским појмовима;
ЈЕЗИК	**15**	-поставља питања; - прати инструкције од стране наставника; - решава тестове са примерима из ових области; - уочава у тексту тражене граматичке моделе; - самостално проналази примере у задатом тексту;	-подстиче и усмерава рад ученика; -појашњава и додатно објашњава граматичку грађу; - проналази адекватне примере за анализу; -осмишљава и креира задатке за самостално вежбање; - подстиче ученике на самостално креирање примера;	-познаје и разликује слагање и извођење - разликује комбиновање и претварање -прецизно именује називе Вукових дела -разликује начине творбе у сложеним примерима -разликује све врсте синтагми -уочава речи са гласовним променама у сложеним примерима -разликује врсте зависних реченица -доследно примењује правописну норму у вези са глаголским облицима, гласовним променама
ЈЕЗИЧКА КУЛТУРА	**6**	решава понуђене задатке; -поставља питања; -прати инструкције наставника.	-подстиче и усмерава рад ученика; -проналази примере у тексту за језичку анализу; - саставља и осмишљава примере за вежбање; - даје појашњења и образлаже ученичке радове.	уме да састави есеј -саставља логички смислене текстове -користи речнике и приручнике да би пронашао податак -овладава појмом расправа као обликом изражавања -уме да састави приказ (филма, позоришне представе, књижевног текста)

Допунска настава **Српски језик и књижевност**

Наставна тема	Број часова	Активности ученика	Активности наставника	Циљеви и задаци садржаја програма
КЊИЖЕВНОСТ	**15**	-прати смернице које добија од стране наставника; -поставља питања; -решава захтеве задатка уз помоћ наставника; -усваја основне појмове из епике, лирике и драме; -усваја основне књижевне термине и појмове;	-прати рад ученика; -подстиче и мотивише ученике; -појашњава ученицима захтеве задатака;	Ученик: -разликује циклусе епских песама старијих времена; -уочава тему, основне мотиве, фабулу, песничке слике, главне ликове; -препознаје облике казивања; -усваја знања о стилској фигури метонимији;
ЈЕЗИК	**15**	-прати смернице које добија од стране наставника; -поставља питања; -решава захтеве задатка уз помоћ наставника;	- проналази једноставније примере за вежбу; -подстиче и охрабрује ученика у раду и напредовању; - прати рад и напредовање ученика;	-препознајеје дијалект у задатом тексту; -употребљава стандардни српски језик у усменој и писаној комуникацији; -именује три групе словенских језика; -зна називе два писма; -зна да наведе године и називе Вукових дела; -препознаје врсте речи, реченичне чланове, типове реченица; -зна промену имена из страних језика; -разликује краткосилазни од краткоузлазног акцента;
ЈЕЗИЧКА КУЛТУРА	**6**	поставља питања; - решава задатке; -прати инструкције наставника.	-појашњава захтеве задатака; - проналази пригодне краће текстове за рад и вежбу; - прати и подстиче рад и напредовање ученика.	- препознаје расправу као облик изражавања; -уочава елементе расправе; -уме да разликује расправу и приказ; -саставља молбу и жалбу; - проналази тражене податке у задатом тексту.

Назив:Допунска настава Енглески језик

Наставна тема	Број часова по теми	Активности ученика	Активности наставника	Циљеви и задаци садржаја програма
TEEN AGE	**6**	Ученици током часова: слушају, ,читају , преводе једноставније текстове, допуњују, и повезују,као и савладавају једноставније граматичке структуре.	Наставник прилагођава наставне садржаје ученичким потребама и пружа помоћ ученицима у преважилажењу потешкоћа у учењу.	Усвајање језичких и граматичких структура које ученици нису усвојили на редовној настави.
	5	Ученици током часова: слушају,	Наставник прилагођава наставне	Усвајање језичких и граматичких

TRAVEL		пишу, повезујy,допуњујy,читају и преводе једноставније текстове,као и савладавају једноставније граматичке структуре.	садржаје ученичким потребама и пружа помоћ ученицима у преважилажењу потешкоћа у учењу.	структура које ученици нису усвојили на редовној настави
TEAM SPIRIT	**5**	Ученици током часова: слушају, пишу, повезују,допуњују,читају и преводе једноставније текстове,као и савладавају једноставније граматичке структуре.	Наставник прилагођава наставне садржаје ученичким потребама и пружа помоћ ученицима у преважилажењу потешкоћа у учењу.	Усвајање језичких и граматичких структура које ученици нису усвојили на редовној настави
ACTION	**5**	Ученици током часова: слушају, пишу, повезују,допуњују,читају и преводе једноставније текстове,као и савладавају једноставније граматичке структуре.	Наставник прилагођава наставне садржаје ученичким потребама и пружа помоћ ученицима у преважилажењу потешкоћа у учењу.	Усвајање језичких и граматичких структура које ученици нису усвојили на редовној настави
BEING HUMAN	**5**	Ученици током часова: слушају, пишу, повезују,допуњују,читају и преводе једноставније текстове,као и савладавају једноставније граматичке структуре.	Наставник прилагођава наставне садржаје ученичким потребама и пружа помоћ ученицима у преважилажењу потешкоћа у учењу.	Усвајање језичких и граматичких структура које ученици нису усвојили на редовној настави
COLOUR	**5**	Ученици током часова: слушају, пишу, повезују,допуњују,читају и преводе једноставније текстове,као и савладавају једноставније граматичке структуре.	Наставник прилагођава наставне садржаје ученичким потребама и пружа помоћ ученицима у преважилажењу потешкоћа у учењу.	Усвајање језичких и граматичких структура које ученици нису усвојили на редовној настави
CONSUMER SOCIETY	**5**	Ученици током часова: слушају, пишу, повезују,допуњују,читају и преводе једноставније текстове,као и савладавају једноставније граматичке структуре.	Наставник прилагођава наставне садржаје ученичким потребама и пружа помоћ ученицима у преважилажењу потешкоћа у учењу.	Усвајање језичких и граматичких структура које ученици нису усвојили на редовној настави

Назив:Додатна настава Енглески језик

Наставна тема	**Број часова по теми**	**Активности ученика**	**Активности наставника**	**Циљеви и задаци садржаја програма**
TEEN AGE	**10**	Ученици током часова: слушају, пишу, читају и преводе књижевне текстове,	Наставник планира и реализује наставне садржаје ; мотивише,	Усвајање језичких и граматичких структура
	9			

TRAVEL		праве паное, презентације,израђују пројекте о њима блиским темама, истражују… израђују различите предмете,развијајуци на тај начин своје вештине и таленте. На часовима ће се често реализовати вежбе слушања (према упутствима наставника или са аудио-записа). Кроз додатна интелектуално захтевнија вежбања и задатке одржавају константну мотивацију и жељу за учењем.	подржава и развија интересовања ученика тако што даје препоруке , охрабрује ученике да се баве истраживачким радом, као и практичном применом стечених знања и умећа.Подстиче ученике да користе друге изворе знања и информација како би проширили и продубили већ стечена знања на часовима редовне наставе.	које ученици нису усвојили на редовној настави.
TEAM SPIRIT	**10**			
THE FIRST WRITTEN TEST	**3**			
ACTION	**9**			
BEING HUMAN	**9**			
COLOUR	**9**			
THE SECOND WRITTEN TEST	**3**			
CONSUMER SOCIETY	**6**			

Назив:Додатна историја

Наставна тема	**Број часова по теми**	**Активности ученика**	**Активности наставника**	**Циљеви и задаци садржаја програма**
1. Основи проучавања прошлости	***1***	Диференцијација задатака (садржаја) према индивидуалним способностима, склоностима и интересовањима ученика. Индивидуални рад, рад у пару, рад у групи	Усмена и писмена провера постигнућа ученика, вођење педагошке документације, учешће даровитих ученика на свим нивоима такмичења (школско, општинско, градско, републичко, међународно)	Проширивање и продубљивање садржаја редовне наставе ради бржег и темељнијег увођења даровитих ученика у свет науке
2. Европа свет,и српски народ у Југословенској држави у периоду између два светска рата	***8***			
3. **Други светски рат**	***10***			
4. Свет, Европа и српски народ у Југословенској држави у периоду Хладног рата	***10***			
5. Свет, Европа и српска држава у савременим процесима	***3***			

Додатна настава Географија

Наставна тема	Број часова по теми	Активности ученика	Активности наставника	Циљеви и задаци садржаја програма
Географски положај,границе и величина ***Физичко-географске одликеСрбије*** ***Друштвено-географске одлике*** ***Природна и културна баштина*** ***Завичајна географија*** ***Срби у окружењу и дијаспори***	**2** **14** **12** **3** **2** **1**	– прате и слушају , – активно учествују у разговору, -дискутују; – коментаришу наведене примере, - излажу своје мишљење, – решавају добијене задатке, – постављају питања, -истражују, – записују у свескама, -израђују тематске карте.	-даје инструкције за рад, – подстиче дискусију; -ствара подстицајну атмосферу, – усмерава ученике да сами долазе до закључака, – поставља питања, -наводи примере, -коригује одговоре ученика, -одговара на питања ученика, -мотивише ученике, -прати рад ученика, -организује, -координира, -усмерава извођење огледа – пише на табли, -упућује ученике на самостални рад.	• проширивање знања о Србији • разумевање основних природно-географских и друштвено-географских појава и процеса и њихове међузависности на локалном и регионалном нивоу . • разумевање везе између човека и природне средине коју он својим радом мења и себи прилагођава у географску средину • уочавање значаја заштите свих сфера као еколошког оквира за живот на Земљи, развијање одговорности у погледу заштите животне средине, разумевање ограничених могућности природних ресурса • развијање способности коришћења географске карте, атласа, глобуса и оријентације у простору • оспособљавање ученика за прикупљање географских информација уз коришћење различитих извора • развијати способност опажања на терену, те способност коришћења статистичких и графичких приказа • оспособити ученике за примену стечених знања • подстицати ученике за тимски рад и развој комуникације

Назив: допунска настава Физика

Наставна тема	Број часова по теми	Активности ученика	Активности наставника	Циљеви и задаци садржаја програма
1. Осцилације и таласи	2	Дефинише, понавља, тумачи, препознаје, описује, поставља питања, ради домаће задатке...	Објашњава, пише, скицира, излаже, демонстрира, презентује, сумира, усмерава...	Ученик, уз додатну помоћ наставника, треба да стекне минимум основних знања из садржаја које предвиђа програм наставе и учења у шестом разреду.
2. Светлосне појаве	3			
3. Електрично поље	2			
4. електрична струја	3			
5. Магнетно поље	1			
6. Елементи атомске и нуклеарне физике	1			

Назив: додатна настава Физика

Наставна тема	Број часова по теми	Активности ученика	Активности наставника	Циљеви и задаци садржаја програма
1. Осцилације и таласи	2	Слушају, питају, закључују, решавају проблеме, анализирају.	Мотивише за рад, подстиче на усвајање нових знања, методе рада прилагођава способностима ученика	Продубљивање и проширивање садржаја редовне наставе
2. Светлосне појаве	3			
3. Електрично поље	3			
4. Електрична струја	2			
5. Магнетно поље	1			
6. Елементи атомске и нуклеарне физике	1			

Назив: Математика – допунска настава (VIII разред)

Наставна тема	**Број часова по теми**	**Активности ученика**	**Активности наставника**	**Циљеви и задаци садржаја програма**
Сличност троуглова Тачка, права, раван Линеарне једначине и неједначине са једном непознатом Призма Пирамида Линеарна функција Графичко представљање статистичких података Систем линеарних једначина са две непознате Ваљак Купа Лопта	2 2 2 2 1 3 1 2 1 1 1	Ученик на допунској настави: слуша, поставља питања, чита , уочава, именује, разликује, упоређује	Наставник идентификује ученике који споријe напредују и организује и изводи часове допунског рада (бира садржаје за одређени разред или за одређеног ученика) Припрема задатке према индивидуалним способностима ученика у виду радних/наставних листића, или делова одређених целина из наставних садржаја Наставник упрошћава наставно градиво, предаје садржај који употпуњава празнине у знању, садржаје даје поступно и у малим количинама, даје кратка и јасна објашњења користи очигледност (даје примере) Наставник: презентује наставни садржај и прилагођава методе ученичким способностима, објашњава, одговара на постављена питања, демонстрира, мотивише, ослобађа треме, подстиче, охрабрује, похваљује, сугерише, објашњава, демонстрира Усмено и писмено проверава постигнућа ученика Води педагошку документацију	**Циљ** допунске наставе у другом циклусу основног образовања и васпитања је пружање подршке ученицима у учењу и савладавању наставних садржаја. **Задаци** допунске наставе: Идентификовање ученика који споријe напредују; Организација и извођење допунског рада (избор садржаја за одређени разред или за одређеног ученика); Диференцијација задатака према индивидуалним способностима ученика у виду радних/наставних листића, или делова одређених целина из наставних садржаја; Усмена и писмена провера постигнућа ученика; Вођење педагошке документације.

Назив: Математика – додатна настава (VIII разред)

Наставна тема	**Број часова по теми**	**Активности ученика**	**Активности наставника**	**Циљеви и задаци садржаја програма**
Сличност троуглова Тачка, права, раван Линеарне једначине и неједначине са једном непознатом Призма (сложенији примери) Пирамида (сложенији примери) Линеарна функција Графичко представљање статистичких података Систем линеарних једначина са две непознате Ваљак (сложенији примери) Купа (сложенији примери)	2 2 2 2 1 3 1 2 1 1	Ученик на додатној настави: - примењује претходно стечена знања; - уочава, истражује, открива релације, слуша, разговара, пише, упоређује, чита, анализира, интерпретира; - уз помоћ наставника решава тестове са ранијих такмичења; - прикупља материјал (са Интернета); - прави паное и презентације - учествује у такмичењима	Наставник на додатној настави: - презентује наставне садржаје; - мотивише на закључивање; - припрема за такмичења; - подстиче креативност; -мотивише на стваралачки однос; - усмерава ученика; - подстиче на размишљање; - развија код ученика аналитичко, синтетичко, индуктивно, дедуктивно мишљење; - наводи на размишљање; - прилагођава методе Способностима ученика, поставља проблем	Додатна настава се организује за ученике који показују посебне способности и интересовања за поједине области природних и друштвених наука, пружајући им могућност да континуирано развијају своју даровитост. **Задаци** додатне наставе: - продубљивање постојећих и стицање нових знања у зависности од индивидуалних потреба, интересовања и способности - подстицање развоја и испољавање креативних потенцијала личности и усмеравање њихових развоја - подстицање развоја самосталности у стицању знања и особљавање за самостално коришћење извора информација - груписање ученика према способностима и интересовањима, чиме се стварају услови за индивидуализацију додатног рада - идентификовање даровитих ученика на основу: - успеха у школи, - интересовања, способности и креативности и - на основу резултата на тестовима способности. Ангажоване ученике треба стимулисати (похвале, награде, интерна школска такмичења у циљу припрема за све нивое

Лопта (сложенији примери)	1			такмичења које се организују) и постепено их уводити у области професионалне оријентације.

Назив:Додатна настава Хемија

Наставна тема	**Број часова по теми**	**Активности ученика**	**Активности наставника**	**Циљеви и задаци садржаја програма**
1.Метали,оксиди и хидроксиди метала 2.Неметали,оксиди и киселине 3.Соли 4.Органска једињења и њихова општа својства 5.Угљоводоници 6.Органска једињења са кисеоником 7.Биолошки важна органска једињења 8.Заштита животне средине и зелена хемија	**6** **6** **5** **2** **5** **5** **4** **1**	-прати наставникове инструкције; -користи препоручену литературу; -испуњава и реализује истраживачке задатке; -повезује различите изворе знања и изводи закључке; Извођење огледа -Бележење резултата – Ивођење закључака – Сређивање радног места	-прати рад ученика; - подстиче и усмерава рад ученика; - даје потребна објашњења; - упућује на доступну литературу; - осмишљава истраживачке задатке; - прати реализацију и даје коментар; - одговара на питања	Додатна настава се организује за напредније ученике који желе да прошире своја знања из хемије.

Допунска настава Хемија

Наставна тема	**Број часова по теми**	**Активности ученика**	**Активности наставника**	**Циљеви и задаци садржаја програма**
1.Метали,оксиди и хидроксиди метала 2.Неметали,оксиди и киселине 3.Соли 4.Органска једињења и њихова општа својства 5.Угљоводоници 6.Органска једињења са кисеоником	**6** **6** **4** **1** **4**	-прати смернице које добија од стране наставника; -поставља питања; -решава захтеве задатка уз помоћ наставника; -Извођење огледа -Бележење резултата -Ивођење закључака Сређивање радног места	-прати рад ученика; -подстиче и мотивише ученике; -појашњава ученицима захтеве задатака;	Допунска настава из хемије се организује за ученике који спорије усвајају знања, ученике који нису били присутни на неким часовима, ученике који желе да утврде знање или уклоне евентуалне нејасноће, што доприноси бољем усвајању знања и вештина везаних за наставно градиво.

7.Биолошки важна органска једињења 8.Заштита животне средине и зелена хемија	**6** **5** **2**			

Назив:Додатна настава за осми разред Биологија

Наставна тема	**Број часова по теми**	**Активности ученика**	**Активности наставника**	**Циљеви и задаци садржаја програма**
1.ЈЕДИНСТВО ГРАЂЕ И ФУНКЦИЈЕ **2.ЧОВЕК И ЗДРАВЉЕ** **3.ПОРЕКЛО И РАЗНОВРСНОСТ ЖИВОТА** **4.НАСЛЕЂИВАЊЕ И ЕВОЛУЦИЈА** **5.ЖИВОТ У ЕКОСИСТЕМУ**	**15** **3** **4** **4** **8**	- истражују - посматрају - прате - илуструју - сазнају - уочавају - разговарају	- усмерава - мотивише - координира - анализира - дискутује - наводи на повезивање појмова - поставља занимљива питања - организује и усмерава извођење огледа	- схватање појмова биологије као науке значајне за напредак човечанства и одрживог развоја; - оспособљавање за руковање једноставним лабораторијским прибором, - упознавање основне јединице грађе живих бића; - упознавање разноврсности бића - идентификација примера наслеђивања, - упознавање основних елемента заштите и степена угрожености биљака - делатностима човека у природи; - развијање интересовање за проширивање знања у одговарајућим институцијама

Назив: Додатна настава Француски језик

Наставна тема	**Број часова по теми**	**Активности ученика**	**Активности наставника**	**Циљеви и задаци садржаја програма**
Unité 0	**1**	-слуша, -поставља питања, - чита, -примењује претходно стечена знања -прикупља материјал (исечци	-Презентује наставне садржаје - Мотивише на закључивање -Наводи на размишљање -прилагођава методе способностима ученика, поставља проблем	-давање обавештења -боље разумевање појмова - усвајање основних знања -препознавање -разумевање наставникових инструкција

		из штампе,са интернета), -прави паное, -уређује кабинет,		-повезивање градива -примена наученог
Unité 1	**6**	-уочава -именује -разликује -упоређује	- Подстиче креативност - Мотивише на стваралачки однос -усмерава ученика -подстиче на размишљање	- именовање предмета -изражавање припадности - развијање културе усменог и писменог изражавања, истраживачког духа,
Unité 2	**5**	-уочава на примерима - упоређује -Слушају, разговарају, пишу	-развија код ученика аналитичко,синтетичко, индуктивно, дедуктивно мишљење -прилагођава методе способностима ученика, поставља проблем	проширивање знања -развијање стваралачког и критичког мишљења
Unité 3	**6**	-истражује, -открива релације и изражава их, -упоређује -уочава...	- Подстиче креативност - Мотивише на стваралачки однос -усмерава ученика -подстиче на размишљање	-развијање стваралачког и критичког мишљења
Unité 4	**6**	-уочава -именује -разликује -упоређује	-развија код ученика аналитичко,синтетичко, индуктивно,дедуктивно мишљење	-проширивање знања -развијање стваралачког и критичког мишљења
Unité 5	**5**	-уочава на примерима - упоређује -Слушаја, разговара, пише,	-Презентује наставне садржаје - Мотивише на закључивање -Наводи на размишљање -прилагођава методе способностима ученика, поставља проблем	-описивање и именовање предмета -изражавање припадности - развијање културе усменог и писменог изражавања, истраживачког духа,
Unité 6	**5**	истражују, открива релације и изражава их, упоређује, уочава...	- Подстиче креативност - Мотивише на стваралачки однос -усмерава ученика -подстиче на размишљање	-проширивање знања -развијање стваралачког и критичког мишљења

Назив: Допунска настава Француски језик

Наставна тема	Број часова по теми	Активности ученика	Активности наставника	Циљеви и задаци садржаја програма
Unité 0	**1**	-слуша, -поставља питања, -понавља, -уочава промене, разлике, сличности	-Презентује наставне садржаје	-давање обавештења -
Unité 1	**6**	-уочава -именује -разликује -упоређује	- Подстиче креативност - Мотивише на стваралачки однос -усмерава ученика -подстиче на размишљање	- именовање предмета -изражавање припадности,
Unité 2	**5**	-уочава на примерима - упоређује -Слуша, -одговара на кратка и једноставна питања, -пише,	-развија код ученика аналитичко,синтетичко, индуктивно,дедуктивно мишљење -прилагођава методе способностима ученика, поставља проблем	-проширивање знања -развијање стваралачког и критичког мишљења
Unité 3	**6**	-истражује, -открива релације и изражава их, -упоређује -уочава...	- Подстиче креативност - Мотивише на стваралачки однос -усмерава ученика -подстиче на размишљање	-развијање стваралачког и критичког мишљења
Unité 4	**6**	-уочава -именује -разликује -упоређује	-развија код ученика аналитичко, синтетичко, индуктивно, дедуктивно мишљење	-проширивање знања
Unité 5	**5**	-уочава на примерима - упоређује -слушаја, -разговара, -пише	-Презентује наставне садржаје - Мотивише на закључивање -Наводи на размишљање -прилагођава методе способностима ученика, поставља проблем	-описивање и именовање предмета -изражавање припадности - развијање културе усменог и писменог изражавања
Unité 6	**5**	-истражује, -открива релације и изражава их, -уочава...	- Подстиче креативност - Мотивише на стваралачки однос -усмерава ученика -подстиче на размишљање	-проширивање знања -развијање стваралачког и критичког мишљења

		-одговара на кратка и једноставна питања		

5. Програм рада продуженог боравка

Продужени боравак је облик организованог рада са ученицима првог и другог разреда и представља могућност да деца поред редовне наставе буду у школи још један део дана, док су им родитељи на послу. Сам рад у продуженом боравку усклађен је са образовно-васпитним задацима у редовној настави. У продуженом боравку раде два учитеља.

У продуженом боравку планира се остваривање следећих активности:

- Усклађивање активности у продуженом боравку са наставним градивом, као и са распоредом часова редовне наставе одељења чији су ученици укључени у продужени боравак
- Организовање индивидуалног рада ученика на изради домаћих задатака и савлађивању школског градива уз помоћ учитеља у продуженом боравку
- Приликом рада неопходно је користити све познате облике рада што подразумева рад у пару, колективни, индивидуални и групни рад
- Планирање самосталног рада ученика у зависности од узраста ученика, предмета, као и од брзине савладавања нових наставних области, односно психо – физичких могућности сваког појединца
- Усмеравање и мотивисање ученика од стране учитеља, уз примену разних наставних метода и техника, у циљу што успешнијег осамостаљивања ученика за даљи индивидуални рад
- Сарадња са учитељима првог и другог разреда у циљу што квалитетнијег рада са ученицима у продуженом боравку, као и размена мишљења, како би слика о напредовању сваког појединца била што потпунија
- Праћење и поштовање иницијативе од стране учитељ, кроз заједничке састанке ради континуираног међусобног информисања
- Сарадња са стручном службом
- Планирање што разноврснијих садржаја и облика слободних активности неопходних за развој свих компонената личности ученика (интелектуалне, моралне, физичке, радио- техничке, естетске...). Слободне активности подразумевају: креативне радионице и музичке, ликовне, спортске, драмско – рецитаторске активности
- Укључивање ученика у друштвена збивања средине у којој се школа налази
- Учешће у обележавању значајних датума које школа прославља
- Оспособљавање ученика за писменост (језичка, математичка, информатичка)
- Сусрети са уметницима из разних области и организовање вечери поезије
- Организовање јавних наступа
- Сарадња са родитељима деце у продуженом боравку

Циљеви и задаци рада продуженог боравка

Циљеви:

- социјални и емоционални развој деце кроз стицање потребних знања и социјалних вештина
- развијање позитивне слике о себи и самопоуздање
- развијање самоконтроле код ученика
- спремност на сарадњу, разумевање потреба других, бољи вршњачки односи
- умеће ненасилног решавања сукоба
- развијање креативности и стваралаштва

- промовисање здравог начина живота
- развој опште културе
- стицање навика лепог понашања
- важност истицања индивидуалних различитости (свако дете је јединствено; осигурава му се развој свих потенцијала)
- фокусирање на учење (истиче се важност онога што дете учи и процеса којим усваја знања)
- оспособити ученика за самостално учење
- истиче се радост учења и подстиче мотивисаност за учење
- потенцирати важност учења утемељеног на опажању процеса из окружења

Задаци:

- развијање радних навика код ученика, контрола и помоћ у изради домаћих задатака
- проширивање и продубљивање знања
- развој социјализације код деце
- обезбеђивање услова за интелектуални, емоционални, естетски, радни, социјални, психофизички развој личности детета
- организација слободних активности

Самостални рад ученика

Самосталним радом, уз сталну стручну и педагошку помоћ и сарадњу са наставником, ученици организовано и плански утврђују, продубљују, примењују и усвајају нова знања, умења и навике. Израда домћих задатака се свакодневно организује у одређено време. Домаћи задаци урађени на часовима самосталног рада се анализирају, исправљају и вреднују, али се не оцењују.

Ученици који имају тешкоће у савладавању наставног градива добијају помоћ у виду индивидуалног рада који подразумева допунске часове и додатно ангажовање наставника. Напреднијим ученицима у продуженом боравку могу се плански и педагошки организовано задавати додатни задаци као што су:

- Читање лектире,
- Читање листова и часописа за децу,
- Коришћење енциклопедија и разноврсних материјала са звучним и звучно-визуелним садржајима,
- Меморисање краћих поетских и прозних текстова,
- Вођење дневника и календара природе и друштва,
- Гледање одређених телевизијских емисија едукативног карактера.

Активности у слободно време Време реализације	Активности - теме	Активности ученика	Активности наставника	Начин реализације	Циљеви и задаци
септембар	- ликовно изражавање - креативан рад (прављење предмета од сламки, текстила, папира, гипса...) - понашање у саобраћају, (илустрације) - израда паноа („Деца у саобраћају“) - правила понашања у школи - спортске и друштвене активности („Фудбал“, „Између две и четири ватре“, „Иде маца око тебе“, „Човече, не љути се“, Музичке столице, Школица, игре вијачом, игре ластишом, решавање дечијих енигматских и логичких игара, разноврсна подржавања покрета људи и животиња	- слушају посматрају - описују -упоређују -цртају - праве - трче - вежбају - такмиче се	- сугерише - поставља проблем - подстиче - дискутује - анализира - мотивише	- фронтални индивидуални - групни - рад у пару	развијање ученичких способности опажања и посматрања. оспособљавање ученика за коришћење разноврсног материјала оспособљавање ученика за живот и рад у колективу развијање такмичарског духа
Октобар	- дечја недеља - еко радионице - креативан рад (прављење слика од опалог лишћа) - говорне и језичке вежбе (састављање приче на основу датих слика; прављење нових речи) - посматрање јесењих промена у природи - певање и слушање музике - израда паноа (Јесен) - спортске и душтвене игре	-истражују прикупљају материјале - цртају - сликају - дискутују - изводе закључке - певају - вежбају и такмиче се	- координира радом, помаже у стварању тима и групе, - упућује на изворе сазнања, - сугерише - дискутује - мотивише	- фронтални индивидуални - групни - рад у пару	- богаћење речника новим речима и развијање осећаја за реченицу - развијање смисла за тачност и естетски доживљај - развијање колективног духа и осећаја за групни рад - развијање и неговање љубави према музици - неговање правилних хигијенских навика
новембар	- ликовно изражавање ученика - кративан рад (прављење дечијих инструмената и играчака) - еко радионица - друштвене и спортске игре у просторијама - израда паноа (Школски прибор, и научена слова)	- упоређују - цртају - сликају - праве - вежбају - такмиче се	- сугерише - поставља проблем - подстиче - анализира - мотивише	- фронтални индивидуални - групни - рад у пару	развијање перцепције, пажње, мишљења и закључивања развијање уредности, тачности, маште, размишљања, процене свог и туђег рада оспособљавање за практичан рад развијање ликовних доживљаја развијање колективног духа

децембар	- креативна радионица - креативан рад (украшавање јелке и прављење маски за маскембал) - припрема приредбе за дочек Нове године - шетња и игре на снегу - израда паноа („У сусрет Новој години-Новогодишњи пано жеља) - уређење и украшавање учионице	истражују прикупљају материјале - цртају - праве - дискутују анализирају - изводе закључке	- координира радом - помаже у стварању тима и групе - упућује на изворе сазнања - подстиче - дискутује - анализира - мотивише	- фронтални индивидуални - групни - рад у пару	- оспособљавање за примену стечених знања - развијање маште и стваралаштва - развијање креативности и међусобне сарадње, - развијање осећаја за ритам и координацију покрета - неговању љубави према зимским чаролијама
јануар	- говорна вежба (Прославили смо Нову годину и Божић) - шетња и игре на снегу (правимо фигуре од снега, Снешко Белић, Ледени град) - спортске и друштвене игре по избору ученика - уређење паноа (игре на снегу, Свети Сава)	- причају - активно слушају - вежбају -такмичесе	- координира радом - помаже у стварању тима и групе - упућује на изворе сазнања - подстиче - мотивише	- фронтални индивидуални - групни - рад у пару	- богаћење речника, -вежбе у усменом изражавању - неговање групног облика рада - учествовање у организовању уметничких активности - подстицање и развој креативности
фебруар	- говорна вежба (Доживљај са зимског распуста) -еко радионица - спортске игре на снегу - друштвене игре у просторијама - изражајно усмено иражавање, читање занимљиве дечје литературе и часописа за децу	-причају -читају -такмичесе -изводе закључке	-сугерише -поставља проблем -подстиче - анализира - мотивише	- фронтални индивидуални - групни - рад у пару	- развијање правилног и лепог изражавања - неговање другарства - даљи развој физичких способности - развој критичког мишљења - неговање изражајног читања
март	- креативан рад (прављење букета од сувог и свежег цвећа и креп папира, весници пролећа, израда честитки за Осми март...) - читање песама и састављање стихова о мајци - припрема приредби за Осми март - уређење паноа (Осми март Дан жена) - говорна вежба (И речи се друже – наоснову приче по сликама) - еко радионица	-истражују прикупљају материјал -чистају и рецитују -цртају праве -дискутују анализирај -изводе закључке -причају	- координира радом - помаже у стварању тима и групе - упућује на изворе сазнања - подстиче - мотивише	- фронтални индивидуални - групни - рад у пару	- развијање ученичких способности посматрања и опажања, логичко, стваралачког и апстрактног мишљења - развијање оспособљености за тимски рад - неговање изражајног читања и рецитовања - развијање и неговање такмичарског духа

април	- креативан рад (прављење корпица за јаја, украшавање ускршњих јаја) - читање текстова по избору ученика - изражајно рецитовање - слушање музике и играње народних игара - уређење паноа (Дан планете земље)	-истражује прикупљајматеријале - читају и рецитују - цртају и праве - дискутују анализирај - изводе закључке - слушају музику -такмичесе	- мотивише - координира радом - помаже у сварању група и тимова - упућује на изворе знања - ослобађа од треме - развија слободно мишљење	- фронтални индивидуални - групни - рад у пару	- неговање изражајности при читању и рецитовању - развијање осећаја за склапање боја - развијање креативности и стваралаштва - развијање координације покрета уз музику - развијање осећаја за колективни рад - неговање навике очувања животне средине
мај	- изражајно читање и драматизација текстова - посета приредби за Дан школе - спортске, музичке и друштвене игре - ликовно изражавање - уређење паноа (Све цвета и све расте) - обилазак околине, посета Железничком музеју	- читају имитирају, глуме - причају, посматрају - изводе закључке - такмиче се	- сугерише - подстиче - анализира - мотивише - развија кооперативност, самопоуздање	- фронтални индивидуални - групни - рад у пару	- правилна примена стечених знања - увежбавање читања са разумевањем - подстиче на слободно причање - стицање навика и оспособљавање ученика за коришћење различитих извора знања - поштовања правила игре и поседовање спортске културе - упознавање знаменитости и лепоте места и околине и сварање навика за њихово чување
јун	- спортски живот (игре у школском дворишту, такмичење, игре у природи) - припрема приредбе за крај школске године - уређење паноа (У сусрет лету) - читање, рецитовање, драматизација - певање и слушање музике	-имитирају - глуме - сликају - рецитују - певају - такмиче се	- разговара - процењује - закључује	- фронтални индивидуални - групни - рад у пару	- правилна примена стечених знања - неговање такмичарског духа - неговање навике учествовања у тимском раду - неговање изражајности у читању и рецитовању - неговање осећаја за поштовање и уважавање туђег мишљења.

6. Програм културних активности школе

Општи циљ: Укључивање ученика у културне манифестације на нивоу школе и локалне заједнице, као и у различите активности на националном и међународном нивоу, ради развијања свести о културним вредностима и подстицања креативног стваралаштва.

Специфични циљеви:

- развијање свести о културним вредностима;
- подстицање креативног стваралаштва;
- развијање специфичних талената за глумачко, ликовно и музичко изражавање;
- оснаживање ученика за активно учествовање у културним манифестацијама и разноврсним конкурсима;
- охрабривање ученика за преузимање иницијативе у осмишљавању културних садржаја.

Садржаји/активности:

- учествовање на ликовним и литерарним конкурсима;
- припремање културног програма поводом Дана школе и Дана Светог Саве, пријема ђака првака;
- обележавање Дечије недеље;
- посета библиотеци „Раде Драинац" поводом обележавања Месеца књиге;
- посете музеју, позоришту, биоскопу, галерији;
- посета Сајму књига;
- организовање позоришних представа у оквиру школе;
- уређивање школског листа „Ђерв“;
- организовање књижевних вечери;
- организовање такмичења у рецитовању;
- организовање изложбе фотографија и дечијих радова.

Годишњим планом рада школе се детаљније прецизира време реализације и садржај поменутих активности.
Носиоци активности: наставници српског и страних језика, ликовне и музичке културе, физичког васпитања, учитељи, одељењске старешине. Сваке школске године бира се Тим за културну и јавну делатност школе.

7. Програм школског спорта и спортско-рекреативних активности

Општи циљ:

Циљ школског спорта јесте да разноврсним моторичким активностима, у повезаности са осталим васпитно-образовним подручјима допринесе свестраном развоју личности ученика, развоју моторичких способности, усавршавању и примени моторичких умења у свакодневним и специфичним условима живота и рада.

Специфични циљеви:

- Подстицање раста, развоја и утицање на правилно држање тела
- Оспособљавање за самостално вежбање и усмеравање надарених ученика за бављење спортом

- Стицање и развијање свести о потреби здравља, чувања здравља и заштити природе и човекове средине, развој и усавршавање моторичких способности
- Стицање моторичких умења која су као садржаји утврђени програмом и стицање теоријских знања неопходних за њихово усвајање
- Формирање морално-вољних квалитета личности
- Оспособљавање ученика да стечена знања, умења и навике користе у свакодневним условима живота и рада
- Промовисање позитивних социјалних интеракција
- Развијање креативности
- Развијање позитивне слике о себи

Садржаји/активности:

- Организација недеље школског спорта
- Планирање спортског дана у оквиру програма "Дечје недеље"
- Организација школског турнира у фудбалу
- Избор ученика/ца за школске тимове у рукомету и фудбалу
- Припреме за школска и општинска такмичења у рукомету и фудбалу
- Припрема за школска и општинска такмичења у одбојци
- Припрема за школска и општинска такмичења у кошарци
- Припрема за општинско,окружно и републичко такмичење у стрељаштву
- Припрема за општинско и окружно такмичење у гимнастици
- Организација школског турнира у одбојци
- Организација школског турнира у кошарци
- Организација школског турнира у баскету (1 на 1)
- Организација фудбалске утакмице између ученика и наставника
- Дан изазова
- Јавни час физичког васпитања
- Школски крос
- Крос РТС-а
- Кликеријада

Годишњим планом рада школе се детаљније прецизира време реализације и садржај поменутих активности.
Носиоци активности: наставници физичког васпитања, учитељи, одељењске старешине.

8. Програм заштите од насиља, злостављања и занемаривања, програм спречавања дискриминације и програми превенције других облика ризичног понашања

Општи циљ: стварање и неговање климе, прихватања толеранције и уважавања; дефинисање поступака и процедура и реаговања у ситуацијама насиља; информисање свих укључених у рад школе о процедурама и поступцима; успостављање система ефикасне заштите;

Специфични циљеви:

- Развој толерантног односа међу ученицима.
- Унапређивање комуникацијских вештина кроз развој мировног решавања сукоба.
- Превенција ризичног понашања ученика у школској средини.
- Едукација ученика и родитеља о врстама и нивоима насиља.
- Реализација истраживања о појавним облицима и учесталости насиља у школи.
- Имплементација дела програма у наставне садржаје
- Стручно усавршавање наставника у овој области.
- Развијање сарадње на пољу превентивних активности са актерима спољашње заштитне мреже
- Информисање колектива и ученика о проблемима и случајевима вршњачког насиља;
- Комуникација са надлежним службама;

Садржаји/активности:

- Информисање свих укључених у рад школе о процедурама и поступцима за заштиту од насиља;
- Праћење и евидентирање врста и учесталости насиља;
- Саветодавни рад са ученицима са циљем ублажавања последица насиља;
- Информисање колектива и ученика о проблему вршњачког насиља;
- Едукација о проблемима насиља;
- Уочавање и међусобно информисање о случајевима вршњачког насиља у школи;
- Интеграција различитих садржаја наставних предмета и превентивних активности
- Тимски рад на смањењу насиља у школи;
- Комуникација са надлежним службама (Центар за социјални рад, СУП, Здравствени центар и др.);
- Редефинисање школских правила;
- Упознавање ученика и родитеља првих разреда са програмом пројекта;
- Укључивање у активности ђачког парламента;
- Организовање хуманитарних активности – помоћ у набављању уџбеника и школског прибора угроженим ученицима;
- Поставка зидних новина;
- Плакати на тему борбе против насиља - зидне новине;
- Обука нових чланова Вршњачког тима;
- Промоција кутије поверења;
- Обележавање значајних датума (Међународни дан мира, Међународни дан толеранције, Недеља различитих култура...)
- Поставка и креирање стране на сајту школе;

- Изложба дечијих радова на тему ,, Без насиља је лепше”- поставка зидних новина;
- Недеља мењања улога;
- Избор нај ученик, нај наставник;
- Ненасилна комуникација (филм за ученике од I до IV разреда);
- Час одељењског старешине – радионица на тему ненасилне комуникације;
- Организовање презентације за Савет родитеља на тему заштите деце од насиља, занемаривања и злостављања;
- Организовања ученичког саветовалишта и центра за медијацију;
- Акција у „Туђим ципелама“-за децентрацију и неговање емпатичности и инклузивног приступа;
- Како да се заштитимо од електронског насиља, радионице у оквиру одељенских заједница;
- Организација недеље школског спорта...

Годишњим планом рада школе се детаљније прецизира време реализације и садржај поменутих активности.
Носиоци активности: наставници учитељи, одељењске старешине, Тим за заштиту од дискриминације, насиља, злостављања и занемаривања. Сваке школске године се бирају чланови тима.

8.1. Програм превенције дискриминаторног понашања и вређања угледа, части или достојанства личности

Овај програм сачињен је на основу Закона о основама система образовања и васпитања („Сл. Гласник РС“ 88/17, 27/18-др.закони, 10/19, 6/20), Закона о забрани дискриминације („Сл.гласникРС“22/2009, 52/2021), Закона о спречавању дискриминације особа са инвалидитетом (“Сл. гласник РС“ 33/2006 и 13/2016), Правилника о ближим критеријумима за препознавање облика дискриминације од стране запосленог, детета или трећег лица у установи образовања или васпитања („Сл. Гласник РС “22/2016), Правилника о поступању установе у случају сумње или утврђеног дискриминаторног понашања и вређања угледа, части или достојанства личности ("Службени гласник РС", број 65/2018), Протокола поступања у установи у одговору на насиље, злостављање и занемаривање и Посебног протокола за заштиту деце и ученика од насиља, злостављања и занемаривања у образовно–васпитним установама. Овим програмом се одређује поступак у ситуацијама сумње или дешавања дискриминације, насиља, злостављања или занемаривања и пружа оквир за превентивне активности ради унапређења стандарда за заштиту ученика. Школа је дужна да обезбеди услове за несметани развој ученика, заштиту од свих облика дискриминације, насиља, злостављања и занемаривања и рад са ученицима учесницима насиља.

Основни појмови

Под **дискриминацијом**, односно дискриминаторним понашањем, у смислу Закона подразумева се понашање којим се на непосредан или посредан, отворен или прикривен начин, неоправдано прави разлика или неједнако поступа, односно врши пропуштање чињења (искључивање, ограничавање или давање првенства), у односу на лице или групе лица, као и на чланове њихових породица или њима блиска лица, а који се заснива на раси, боји коже, прецима, држављанству, статус, мигранта, расељеног лица, националној припадности или етничком пореклу, језику, верским или политичким убеђењима, полу, родном идентитету, сексуалној оријентацији, имовном стању, социјалном и културном пореклу, рођењу, генетским особеностима, здравственом стању, сметњи у развоју и инвалидитету, брачном и породичном статусу, осуђиваности, старосном добу, изгледу, чланству у политичким, синдикалним и другим организацијама и другим стварним, односно претпостављеним личним својствима, као и по другим основама утврђеним законом којим се прописује забрана дискриминације.

Насиље и злостављање, у смислу овог акта, јесте сваки облик једанпут учињеног, односно поновљеног вербалног или невербалног понашања које има за последицу стварно или потенцијално угрожавање здравља, развоја и достојанства личности учесника у образовању, запосленог и родитеља.

Насилно понашање није у сваком случају дискриминаторно, али свако дискриминаторно јесте насилно.

Установа, у смислу овог документа, јесте ОШ „Ратко Павловић Ћићко“, Прокупље.

Под простором установе подразумева се простор у седишту и ван њеног седишта у коме се остварује васпитно-образовни, образовно-васпитни и васпитни рад, као и васпитни рад кроз дигиталне облике комуникације (у даљем тексту: образовно-васпитни рад).

Учесник у образовању, јесте дете, ученик и одрасли уписан у установу.

Родитељ, односно други законски заступник, јесте: родитељ, усвојитељ, старатељ и други законски заступник одређен за заштиту појединих права детета или ученика (у даљем тексту: родитељ).

Запослени, јесте: наставник, васпитач, стручни сарадник, секретар установе, сарадник, педагошки, односно андрагошки асистент, помоћни наставник, друго ненаставно особље и директор установе.

Треће лице, у смислу овог акта, јесте: предавач, приправник–стажиста, тренер, возитељ, инструктор, радник обезбеђења и друго лице са којим је установа закључила одговарајући уговор, као и хранитељ, чланови породице, лични пратилац, члан органа управљања, инспектор, просветни саветник, аутор уџбеника, издавач и друга лица која се по било ком другом основу налазе у простору установе или присуствују образовно-васпитном раду.

Извршилац дискриминације јесте лице – учесник у образовању, запослени, родитељ или треће лице, као и установа, њени органи и тела који својим чињењем или пропуштањем чињења врше дискриминацију у процесу образовања и васпитања или у вези са њим, у свим релацијама.

Дискриминисано лице јесте лице – учесник у образовању, запослени, родитељ и треће лице, група – учесника у образовању, запослених, родитеља и трећих лица, чланови органа и тела установе који су претрпели дискриминацију у процесу образовања и васпитања или у вези са њим.

Вређање угледа, части или достојанства личности у установи јесте понашање лица или групе лица које може да има обележја психичког и социјалног насиља или злостављања. Када се узнемиравањем и понижавајућим поступањем повређује неко од личних својстава, понашање се квалификује као дискриминација.

Родна равноправност подразумева заштиту права лица по основу пола и рода, а родна улога – скуп очекивања заједнице у вези са понашањем лица у односу на његову полну припадност.

Интервенцију чине мере и активности којима се дискриминаторно понашање или вређање угледа, части или достојанства личности (у даљем тексту: дискриминаторно понашање) зауставља, осигурава безбедност учесника у образовном и васпитном процесу (оних који трпе – дискриминисана лица, сведоче или чине – извршиоци дискриминације), смањује ризик од понављања, ублажавају последице за све учеснике и прате се ефекти предузетих мера.

Тешки облици дискриминације

Тешки облици дискриминације, утврђени законом о забрани дискриминације, као што су: виктимизција, сегрегација, говор мржње, подстицање и удруживање ради вршења дискриминације, физички напад мотивисан мржњом због националне припадности, вере, пола или другог личног својства и сви други облици дискриминације који изазивају нарочито тешке последице по дискриминисано лице, односно групу, сврставају се у трећи ниво.

Виктимизација подразумева шиканирање и малтретирање лица или групе лица која тражи заштиту од дискриминације, која је пријавила или сведочи у корист дискриминисаног лица.

Сегрегација подразумева одвајање припадника одређене групе од других лица или група лица, а у образовању и васпитању – издвајање одређених категорија учесника у образовању у специјалне школе, посебне предшколске и школске објекте, посебне групе, одељења или подгрупе у оквиру одељења, из разлога који није у складу са Законом и посебним законом.

Узнемиравање и понижавајуће поступање учесника у образовању, као извршиоца дискриминације подразумева обраћање лицу или припадницима одређене групе лица и квалификује се као први ниво дискриминације, а **говор мржње** подразумева обраћање учесника у образовању најширој публици и неодређеном кругу људи, којим се подстиче дискриминација, мржња или насиље против припадника одређене групе.

Расизам подразумева уверење и понашање лица или групе лица засновано на ставу да неке расе имају супериорне карактеристике у односу на друге.

Сексизам подразумева уверење и понашање засновано на ставу да је мушки пол супериоран у односу на женски.

Хомофобија и трансфобија подразумева страх, мржњу и нетолеранцију према ЛГБТИ лицима и према сваком понашању које је изван оквира родних улога.

Ксенофобија подразумева интензивно и ирационално исказивање мржње према странцима.

Исламофобија подразумева мржњу, нетрпељивост и предрасуде према исламу и муслиманима.

Антисемитизам подразумева мржњу, нетрпељивост и предрасуде према Јеврејима, као религијској групи или нацији.

Антициганизам подразумева посебан вид расизма усмерен према ромском народу, а идеологија је заснована на историјски потхрањеним идејама о расној надмоћности појединих народа, а који се изражава кроз насиље, говор мржње, израбљивање, стигматизацију и дискриминацију.

Аблеизам подразумева негативне предрасуде у односу на лица са сметњама у развоју и инвалидитетом.

Ако група учесника у образовању својим удруженим понашањем узнемирава и понижава друго лице или групу, а то понашање се понавља или траје, овај облик дискриминаторног понашања квалификује се као трећи ниво.

Уколико је физички напад мотивисан мржњом, установа предузима и активности као у случајевима насиља трећег нивоа.

Поједини примери тешких облика дискриминације су:

– неоправдано формирање посебних одељења за учеснике у образовању по основу њиховог личног својства, на пример посебна одељења учесника у образовању ромске националности (сегрегација);
– излагање руглу ученика који је тражио заштиту од дискриминације (виктимизација);
– неоправдано смањивање оцене ученику чији је родитељ пријавио дискриминацију над дететом (виктимизација);
– исписивање расистичких, ксенофобичних, антисемитских, антиисламских, хомофобичних, секстистичких порука или симбола на објектима установе или у њеном непосредном окружењу (говор мржње);
– позивање на насиље према припадницима ЛГБТИ популације путем друштвених мрежа (хомофобија);
– организовање неформалне групе ради слања претећих или увредљивих расистичких, националистичких, ксенофобичних, антисемитских, антиисламских, хомофобичних, секстистичких порука лицима која припадају одређеној друштвеној групи (удруживање ради дискриминације);
– излагање руглу и подсмеху учесника у образовању из осетљивих друштвених група, нпр. ромске девојчице (вишеструка или укрштена дискриминација), са сметњама у развоју и инвалидитетом (аблеизам);
– континуирано омаловажавање истог учесника у образовању по основу његовог личног својства које дуже траје (продужена дискриминација);
– физички напад на учесника у образовању, родитеља или запосленог мотивисан мржњом због њихове националне припадности, вере, социјалног статуса или другог личног својства.

ОСТАЛИ ОБЛИЦИ ДИСКРИМИНАЦИЈЕ-ДИСКРИМИНАЦИЈА У ОБЛАСТИ РАДА

Забрањена је дискриминација у области рада, односно нарушавање једнаких могућности за заснивање радног односа или уживање под једнаким условима свих права у области рада, као што су право на рад, на слободан избор запослења, на напредовање у служби, на стручно усавршавање и професионалну рехабилитацију, на једнаку накнаду за рад једнаке вредности, неправичне и задовољавајуће услове рада, на одмор, на образовање и ступање у синдикат, као и на заштиту од незапослености.

Заштиту од дискриминације ужива лице у радном односу, лице које обавља привремене и повремене послове или послове по уговору о делу или другом уговору, лице на допунском раду, лице које обавља јавну функцију, припадник војске, лице које тражи посао, студенти ученик на пракси, лице на стручном

оспособљавању и усавршавању без заснивања радног односа, волонтер и свако друго лице које по било ком основу учествује у раду.

Не сматра се дискриминацијом прављење разлике, искључење или давање првенства због особености одређеног посла код кога лично својство лица представља стварни и одлучујући услов обављања посла, а које сврха која се тиме жели постићи оправдана, као и предузимање мера заштите према појединим категоријама лица (жене, труднице, породиље, родитељи, малолетници, особе са инвалидитетом и други).

ДИСКРИМИНАЦИЈА У ОБЛАСТИ ОБРАЗОВАЊА И СТРУЧНОГ ОСПОСОБЉАВАЊА

Свако има право на предшколско, основно, средње и високо образовање и стручно оспособљавање под једнаким условима, у складу са законом.

Забрањено је лицу или групи лица на основу њиховог личног својства, отежати или онемогућити упис у васпитно-образовну установу, или искључити их из ових установа, отежати или ускратити могућност праћења наставе и учешћа у другим васпитним, односно образовним активностима, разврставати ученике по личном својству, злостављати их и на други начин неоправдано правити разлику и неједнако поступати према њима.

Забрањена је дискриминација васпитних и образованих установа које обављају делатност у складу са законом и другим прописом, као и лица која користе или су користили услуге ових установа у складу са законом.

ДИСКРИМИНАЦИЈА НА ОСНОВУ ПОЛА

Дискриминација постоји ако се поступа противно начелу родне равноправности, односно начелу поштовања једнаких права и слобода жена и мушкараца у политичком, економском, културном и другом аспекту јавног, професионалног, приватног и породичног живота.

Забрањено је ускраћивање права или јавно или прикривено признавање погодности у односу на пол, односно род и родни идентитет или због промене пола, односно прилагођавања пола родном идентитету, као и због трудноће, породиљског одсуства, одсуства ради неге детета или посебне неге детета. Забрањено је и физичко и друго насиље, експлоатација, изражавање мржње, омаловажавање, уцењивање и узнемиравање с обзиром на пол, односно род и родни идентитет, као и јавно заговарање, подржавање и поступање у складу са предрасудама, обичајима и другим друштвеним обрасцима понашања који су засновани на идеји подређености или надређености полова, односно стереотипних улога полова.

ДИСКРИМИНАЦИЈА НА ОСНОВУ СЕКСУАЛНЕ ОРИЈЕНТАЦИЈЕ

Сексуална оријентација је приватна ствар и нико не може бити позван да се јавно изјасни о својој сексуалној оријентацији.

Свако има право да се изјасни о својој сексуалној оријентацији, а дискриминаторско поступање због таквог изјашњавања је забрањено.

ДИСКРИМИНАЦИЈА ДЕЦЕ

Свако дете, односно малолетник има једнака права и заштиту у породици, друштву и држави, без обзира на његова или лична својства родитеља, старатеља и чланова породице.

Забрањено је дискриминисати дете, односно малолетника према здравственом стању, инвалидитету, сексуалној оријентацији, родном идентитету, полним карактеристикама, етничком пореклу, националној припадности, брачном, односно ванбрачном рођењу, јавно позивање на давање предности деци једног пола у односу на децу другог пола, као и прављење разлике према здравственом стању, инвалидитету, сексуалној оријентацији, родном идентитету, полним карактеристикама, етничком пореклу, националној припадности, имовном стању, професији и другим обележјима друштвеног положаја, активностима, израженом мишљењу или уверењу дететових родитеља, односно старатеља и чланова породице.

ДИСКРИМИНАЦИЈА ОСОБА СА ИНВАЛИДИТЕТОМ

Израз „особе са инвалидитетом” означава особе са урођеном или стеченом физичком, сензорном, интелектуалном или емоционалном

онеспособљеношћу које услед друштвених или других препрека немају могућности или имају ограничене могућности да се укључе у активности друштва на истом нивоу са другима, без обзира на то да ли могу да остварују поменуте активности уз употребу техничких помагала или служби подршке.
Израз "орган јавне власти" означава државни орган, орган аутономне покрајине, орган јединице локалне самоуправе, јавно предузеће, установу, јавну агенцију другу организацију, односно физичко лице којем је поверено вршење јавних овлашћења, као и правно лице које оснива или финансира у целини, односно у претежном делу, Република, аутономна покрајина или локална самоуправа;
Дискриминација постоји ако се поступа противно начелу поштовања једнаких права и слобода особа са инвалидитетом у политичком, економском, културном и другом аспекту јавног, професионалног, приватног и породичног живота.
Начин остваривања и заштита права особа са инвалидитетом уређује се посебним законом.
У погледу судске заштите од дискриминације особа са инвалидитетом примењују се и чл. 41, 42, 43, 44, 45. и 46. Закона о забрани дискриминације („Сл.ГласникРС“бр.22/2009).
Посебно тежак облик дискриминације због инвалидности јесте узнемиравање, вређање и омаловажавање особа са инвалидитетом–корисника услуге због њене инвалидности, када те радње врши лице које непосредно пружа услугу или њему надређено лице.

ДИСКРИМИНАЦИЈА У ВЕЗИ СА ВАСПИТАЊЕМ И ОБРАЗОВАЊЕМ ОСОБА СА ИНВАЛИДИТЕТОМ

Забрањена је дискриминација због инвалидности на свим нивоима васпитања и образовања која обухвата:
1. ускраћивање пријема детета предшколског узраста, ученика, односно студента са инвалидитетом у васпитну односно образовну установу која одговара његовом претходно стеченом знању, односно образовним могућностима;
2. искључење из васпитне, односно образовне установе коју већ похађа дете предшколског узраста, ученик, односно студент са инвалидитетом из разлога везаних за његову инвалидност;
3. постављање неинвалидности као посебног услова за пријем у васпитну односно образовну установу, укључујући подношење уверења о здравственом стању и претходну проверу психофизичких способности, осим ако је тај услов утврђен у складу са прописима којима се уређује област образовања.

Дискриминацијом у образовању због инвалидности не сматра се:
1. провера посебних склоности деце предшколског узраста, ученика и студената, односно кандидата за упис у васпитну односно образовну установу према одређеном наставном предмету или групи предмета, њихових уметничких склоности или облика посебне даровитости;
2. организација посебних облика наставе, односно васпитања за ученике, односно децу предшколског узраста, који због недовољних интелектуалних способности не могу да прате редовне наставне садржаје, као и упућивање ученика, односно деце предшколског узраста у те облике наставе, односно васпитања, ако се уписивање врши на основу акта надлежног органа којим је утврђена потреба за таквим обликом образовања ученика, односно детета предшколског узраста.

Посебно тежак облик дискриминације због инвалидности јесте узнемиравање, вређање и омаловажавање инвалидног детета предшколског узраста, ученика, односно студента због његове инвалидности, када те радње врши васпитач, наставник или друго лице запослено у васпитној, односно образовној установи.

II ТИМ ЗА ЗАШТИТУ ОД ДИСКРИМИНАЦИЈЕ, НАСИЉА, ЗЛОСТАВЉАЊА И ЗАНЕМАРИВАЊА

Установа има тим за заштиту од дискриминације, насиља, злостављања и занемаривања (у даљем тексту: тим за заштиту).
Осим надлежности поступања у ситуацијама насиља, злостављања и занемаривања, задаци тима за заштиту јесу, нарочито, да:
1) анализира стање у остваривању равноправности и једнаких могућности;
2) припрема програм превенције;
3) информише учеснике у образовању, запослене и родитеље о планираним активностима и могућностима пружања подршке и помоћи;
4) учествује у пројектима и обукама за развијање потребних знања и вештина за превенцију и поступање у случајевима дискриминаторног понашања;

5) предлаже мере за унапређивање превенције и заштите од дискриминације, организује консултације и учествује у доношењу одлука о начину поступања у случајевима сумње на дискриминаторно понашање;
6) укључује родитеље у планирање мера и спровођење активности за спречавање и сузбијање дискриминаторног понашања;
7) прати и процењује ефекте предузетих мера и активности за спречавање и сузбијање дискриминаторног понашања и даје одговарајуће предлоге директору;
8) сарађује са школском управом Министарства и другим надлежним органима, организацијама и службама, ради спречавања и заштите од дискриминације;
9) води и чува посебну документацију о случајевима и појавним облицима дискриминације, броју пријава и притужби, броју спроведених неформалних и формалних поступака, њиховом исходу и др.
10) Тим планира, организује и управља активностима у установи на превенцији инитервенцији на насиље
11)Едукација и обука о превенцији и заштити од насиља
12)Уочавање и предузимање активности у случајевима насиља у школи
13)Укључивање родитеља у превентивне и интервентне активности
14)Комуникација са надлежним службама(Центар за социјални рад, СУП, Дом здравља, итд.)
15) Води и чува документацију везану за насиље (директор задужује одговорно лице за чување документације)
16) Извештава Школски одбор о свом раду

Директор образује тим за заштиту.

Стални састав тима за заштиту чине: директор, стручни сарадник–педагог и психолог и секретар установе, а повремено се могу укључивати чланови за конкретне случајеве, из реда наставника и васпитача установе, а може из реда родитеља, ученичког парламента, јединице локалне самоуправе, односно стручњака за поједина питања.

Седницама тима за заштиту могу да присуствују представници ученичког парламента и савета родитеља.

У планирању и спровођењу активности у овој области остварују пуну сарадњу и координисано делују тим за заштиту и други стручни органи у установи, укључујући и могућност спровођења заједничких мера и активности.

Тим за заштиту примењује, осим Закона: Правилник о протоколу, Правилник, овај акт и друге подзаконске акте који прописују поступање установе у случајевима повреда Законом прописаних забрана и тежих повреда обавеза ученика и одраслих.

Тим за заштиту планира, организује и стара се о спровођењу мера и активности у установи на превенцији дискриминаторног понашања и насиља самостално и у сарадњи са другим тимовима – за инклузивно образовање, самовредновање и др.

У ситуацијама када се примети да постоји одступање од прописаних принципа, тим за заштиту реагује у сарадњи са органима установе.

Важно је да у установи постоји свест свих запослених да тим за заштиту не може сам да остварује планиране мере и активности. До резултата се долази само учешћем и одговорношћу сваког лица у стварању ненасилног и подстицајног окружења за живот и учење. Због осетљивости и сложености проблема, тиму за заштиту је неопходна стална подршка и ангажованост стручних органа и других тимова, директора, органа управљања, савета родитеља, општинског савета родитеља и локалне заједнице. За активности које тим за заштиту планира и предлаже на нивоу установе, директор задужује и остале чланове колектива, јер је неопходно да сви учествују у превенцији дискриминације и насиља.

Права, обавезе и одговорности свих учесника васпитно–образовног рада у школи ради превенције насиља у школи:
•Школа је дужна да упозна запослене, ученике, родитеље ученика са њиховим обавезама и правима прописаним законима и подзаконским актима;
•Запослени у школи су дужни да својим радом обезбеде подстицајну и безбедну средину за све, да допринесу целокупном развоју ученика;
•Ученици су дужни да поштују правила понашања у школи и да својим понашањем не изазивају, доприносе или учествују у насиљу и злостављању;
•Родитељи ученика су дужни да остварују сарадњу са школом у најбољем интересу ученика, као и да својим понашањем у школи не допринесу појави насиља, злостављања и занемаривања.

Школа у активностима које за циљ имају стварање позитивне климе, развијање толеранције и спречавање насиља развија мере превенције.

Насилним понашањем и злостављањем не сматра се реакција ученика која је изазвана његовим општим стањем које се може утврдити медицинском и педагошком документацијом о ученику (мишљење ИРК, ИОП2, медицинска документација, листе процене)

Насилним понашањем и злостављањем не сматрају се реакције ученика у фази транзиције и прилагођавања.

III ПРОГРАМ ПРЕВЕНЦИЈЕ ДИСКРИМИНАТОРНОГ ПОНАШАЊА И ВРЕЂАЊА УГЛЕДА, ЧАСТИ ИЛИ ДОСТОЈАНСТВА ЛИЧНОСТИ

1) *начини на које се принципи једнаких могућности и недискриминације уграђују и остварују у свакодневном животу и раду установе на свим нивоима, у свим облицима рада (појединац, васпитна група, одељење, ученички парламент, стручни органи и тимови, родитељски састанци, родитељи као појединци и група, савет родитеља);*

НОСИЛАЦ АКТИВНОСТИ	ВРСТА АКТИВНОСТИ	ВРЕМЕНСКА ДИНАМИКА
Одељењска заједница/ Одељењски старешина	Радионице на часу одељењског старешине	Током школске године, најмање једном годишње
	Радионице са родитељима	Током школске године,
	Родитељски састанак	Најмање једном годишње и по потреби
	Упознавање са важећим прописима	Септембар и по потреби
Стручни сарадници	Укључивање у рад одељења на часовима одељењског старешине и укључивање у рад ученичких организација	Током школске године
Тим за стручно усавршавање	Избор семинара на тему заштите од дискриминације	Једном годишње
Ученичке организације (Ученички парлаент, Вршњачки тим)	Израда паноа	Једном годишње
	Упознавање са важећим прописима	Септембар и по потреби
	Укључивање припадника свих етничких група у рад ученичких организација	током школске године
Тим за самовредновање	Процена ситуације на основу инструмената када се за тим укаже потреба у складу са осталим школским документима.	По потреби
Тим за заштиту од дискриминације, насиља, злостављања и занемаривања	Планирање превентивних активности, реализација и праћење резултата	Током школске године
Тим за развој квалитета и унапређење рада установе	На основу извештаја Тима за заштиту од дискриминације, злостављања и занемаривања и Тима за самовредновање рада установе тим планира даље активности	По потреби

Стручни и саветодавни органи школе (Одељењско и Наставничко веће, Савет родитеља)	Избор теме и реализација предавања	Једном годишње
	Укључивање припадника свих етничких група у рад Савета родитеља	током школске године
Директор	Обезбеђује услове за остваривање права, обавеза и одговорности ученика и запослених	Током школске године
Школски одбор	Разматра извештаје Тима за заштиту од дискриминације, насиља, злостављања и занемаривања и директора школе	Два пута годишње

2) начини на које се пружа додатна подршка учесницима образовања и њиховим родитељима из мањинских и осетљивих друштвених група, а нарочито, у случају сметњи у развоју и инвалидитета, здравствених тешкоћа, недовољног познавања српског језика или језика на коме се изводи настава, ризика од напуштања образовања и васпитања и др.;

АКТИВНОСТИ	**РЕАЛИЗАТОРИ**	**ВРЕМЕНСКА ДИНАМИКА**
Израда ИОП-а	Тимови за пружање додатне подршке, Тим за ИО, педагошки колегијум	Током године
Допунска настава за ученике који недовољно познају српски језик	Учитељи, наставници српског језика, предметни наставници, одељењске старешине, родитељи, ученици-вршњачка подршка	Током године
Укључивање у припремање и реализацију школских приредби и манифестација	Учитељи, наставници српског језика, предметни наставници, одељењске старешине, родитељи, ученици-вршњачка подршка	Током године, у складу са планираним активностима
Радионице на тему редовност похађања наставе (радионице о важности образовања)	Одељењске старешине, стручни сарадници	Током године, у складу са планираним активностима

3) стручно усавршавање запослених ради унапређивања компетенција за промовисање и развијање културе људских права, интеркултуралности, толеранције, превазилажење стереотипа и предрасуда код учесника у образовању, рад у мултикултуралној групи, односно одељењу, стварање инклузивног окружења, препознавање дискриминације и целисходно реаговање на дискриминаторно понашање;

АКТИВНОСТИ	**РЕАЛИЗАТОРИ**	**ВРЕМЕНСКА ДИНАМИКА**

Планирање стручног усавршавања	наставници, стручни сарадници, директор, тим за заштиту	јул/август
Стручно усавршавање-похађање обука	сви запослени	током школске године
Преношење знања и искустава са похађаних обука	учесници обука, Наставничко веће, стручна већа, тим за заштиту	током школске године
Праћење стручног усавршавања и подношење извештаја	Тим за заштиту, тим за професионални развој, Тим за осигуравање квалитета и развој установе, директор	током школске године, најмање два пута годишње

4) начини информисања о правима, обавезама и одговорностима учесника у образовању у спречавању и заштити од дискриминације и дискриминаторног понашања;

АКТИВНОСТИ	**РЕАЛИЗАТОРИ**	**НАЧИН РЕАЛИЗАЦИЈЕ**	**ВРЕМЕНСКА ДИНАМИКА**
Информисање ученика	Одељењски старешина	Информисање ученика на часовима одељењског старешине, током Дечије недеље и слично	На почетку школске године и током школске године у складу са потребама
	Стручни сарадници	Информисање ученика на часовима одељењског старешине	Током школске године у складу са потребама
	Запослени у продуженом боравку	Информисање ученика	Током школске године у складу са потребама
		Израда паноа, обавештења	Једном током школске године
	Ученички парламент	Информисање ученика, израда паноа/информатора/истицање правила понашања	Једном до два пута током школске године
Информисање родитеља	Разредне старешине	Информисање о правилима понашања, превентивним мерама заштите од дискриминације на родитељским састанцима	Два пута годишње (једном током полугодишта), по потреби и чешће

	Директор/секрета р/стр.сарадници школе	Информисање о правилима понашања, превентивним мерама заштите од дискриминације на састанцима савета родитеља	Два пута годишње (једном током полугодишта), по потреби и чешће
Информисање запослених	Тим за заштиту од дискриминације, насиља, злостављања и занемаривања	Информисање запослених о дискриминацији, насиљу, злостављању и занемаривању кроз одабир стручних тема из ове области	Једна тема током полугодишта

5) облици и садржаји рада са учесницима у образовању ради превазилажења стереотипа и предрасуда, развијања свести о опасности и штетним последицама дискриминације, унапређивања толеранције и разумевања, интеркултуралности, уважавања и поштовања различитости и др.;

АКТИВНОСТИ	**ОБЛИЦИ И САДРЖАЈИ РАДА**	**РЕАЛИЗАТОРИ**	**ВРЕМЕНСКА ДИНАМИКА**
Са ученицима	Радионице и трибине	Разредни старешина	Два пута годишње
Са родитељима	Радионица, трибина	Тим за заштиту од дискриминације, насиља, злостављања и занемаривања	Једном годишње
Са запосленима	Радионица, предавање	Тим за заштиту од дискриминације, насиља, злостављања и занемаривања	Једном годишње

6) облици и садржаји рада са учесницима у образовању који трпе, чине или сведоче дискриминаторно понашање;

ИНТЕРВЕНТНЕ АКТИВНОСТИ	**РЕАЛИЗАТОРИ**	**ВРЕМЕНСКА ДИНАМИКА**
Израда индивидуалног плана заштите за свако дете/родитеља/запосленог који трпи или сведочи дискриминаторно понашање	Тим за заштиту од дискриминације, насиља, злостављања и занемаривања	Током године, по потреби потреби
Спровођење активности предвиђених ИПЗ-ом и евалуација	Тим за заштиту од дискриминације, насиља, злостављања и занемаривања, ученик, родитељ	Током године, по потреби

7) начини, облици и садржаји сарадње са родитељима, јединицом локалне самоуправе, надлежним органима, службама и др.;

АКТИВНОСТИ	РЕАЛИЗАТОРИ	ВРЕМЕНСКА ДИНАМИКА
Упознавање родитеља са облицима и последицама дискриминације-Предавање, радионица на родитељским састанцима	Одељењски старешина, Савет родитеља	Најмање једном годишње
Предавање, радионица, трибина, скуп на тему дискриминације	Одељењске старешине	Сваке године бар један запослени
Обавештавање надлежних органа/служби о тежим облицима дискриминације	Тим за заштиту, директор	По потреби

8) начини поступања у случајевима подношења пријаве установи, односно притужбе Поверенику и кривичне пријаве надлежном органу због дискриминаторског поступања и поступања којима се вређа углед, част или достојанство личности;

АКТИВНОСТИ	НАЧИН ПОСТУПАЊА	РЕАЛИЗАТОРИ	ВРЕМЕНСКА ДИНАМИКА
Обавештавање Школске управе	Сазивање Тима због процене нивоа дискриминације;-Вршење процене дискриминације или утврђивање да иста непостоји;-Примена матрице за процену ризика од дискриминаторног понашања;-Састављање извештаја о догађају;-Обавештавање родитеља о догађају, осим ако тим за заштиту, полиција или центар за социјални рад процене да тиме може да буде угрожен најбољи интерес детета.	Тим за заштиту, Директор школе	У року од 24 часа од сазнања за учињену дискриминацију, или претпоставку да се дискриминација догодила
Подношење пријаве Тужилаштву	У складу са Законом директор школе обавештава тужилаштво након утврђених чињеница	Директор школе	У року од 24 часа од сазнања за учињену дискриминацију, или претпоставку да се дискриминација догодила
Подношење пријаве Поверенику	Сазивање Тима због процене нивоа дискриминације;-Вршење процене дискриминације или утврђивање да иста не постоји;	Директор школе	У року од 24 часа од сазнања за учињену дискриминацију, или претпоставку да се

	-Примена матрице за процену ризика од дискриминаторног понашања;-Састављање извештаја о догађају;-Обавештавање Повереника писменим путем/мејлом, у облику притужбе уз коју се доставља и доказ о претрпљеном акту дискриминације;	Директор школе	дискриминација догодила
Обавештавање Центра за социјални рад	-Сазивање Тима због процене нивоа дискриминације;-Вршење процене дискриминације или утврђивање да иста непостоји;-Примена матрице за процену ризика од дискриминаторног понашања;-Састављање извештаја о догађају;-Обавештавање Центра за социјални рад.	Директор школе	У односу на ситуацију

9) начини праћења, вредновања и извештавања органа установе о остваривању и ефектима програма спречавања дискриминације и дискриминаторног понашања, а нарочито, у односу на:
(1) учесталост дискриминаторног понашања и број поднетих пријава, притужби, односно кривичних пријава;
(2) распрострањеност различитих облика дискриминације;
(3) број лица изложених дискриминаторном понашању;
(4) учесталост и број васпитно-дисциплинских поступака против ученика и дисциплинских поступака против запослених због дискриминаторног понашања;
(5) број и ефекте предузетих мера и активности које међу учесницима у образовању промовишу толеранцију, уважавање различитости, једнаке могућности и недискриминацију;
(6) степен и квалитет укључености родитеља у спречавање свих облика дискриминације и др.;
(7) остварене обуке стручног усавршавања за спречавање дискриминаторног понашања и потребе даљег усавршавања.

Вредновање програма превенције врши Школски одбор установе два пута годишње и оно је саставни део извештаја директора школе.

Вредновање се врши на следећи начин:

Координатор Тима једном у на крају сваког полугодишта подноси извештај директору о остваривању и ефектима програма спречавања дискриминације и дискриминаторног понашања. Извештај се доставља у следећој табели:

ИЗВЕШТАЈ О ДИСКРИМИНАЦИЈИ

Основни подаци			
Укупан број поднетих пријава	Број пријава поднетих поверенику	Број пријава поднетих тужилаштву	Врсте/облици дискриминације
Подаци о лицима која су трпела дискриминацију			

Процењени ниво дискриминације	Број лица изложених дискриминацији		Функција у образовно-васпитном процесу
Васпитно-дисциплински поступци			
Број дисциплинских поступака	Број васпитно-дисциплинских поступака		Предузете мере
Превентивне активности			
Број превентивних активности	Врста превентивних активности	Активности које су дале најбоље резултате	Активности које су дале најслабије резултате
Сарадња са родитељима,установама и организацијама			
Активности у које су били укључени	Степен укључености родитеља	степен укључености других установа	назив установа

Стручно усавршавање			
Стручно усавршавање ван установе	Стручно усавршавање у установи	Није реализовано	Реализовано, а није планирано

IV КРИТЕРИЈУМИ ЗА ПРЕПОЗНАВАЊЕ ОБЛИКА ДИСКРИМИНАЦИЈЕ ОД СТРАНЕ ЗАПОСЛЕНОГ, ДЕТЕТА, УЧЕНИКА ИЛИ ТРЕЋЕГ ЛИЦА У УСТАНОВИ

Дискриминација у остваривању стандарда и исхода образовања и васпитања и стандарда и исхода васпитања и образовања

Дискриминација у оквиру остваривања исхода и стандарда образовања и васпитања постоји ако се:

1) за децу, односно ученика или групу деце, односно ученика услед њиховог личног својства очекује да не достигну стандарде и исходе образовања и васпитања, већ се критеријуми према њима неоправдано и унапред снижавају,
2) не обезбеђују услови који би омогућили сваком детету, односно ученику да без обзира на лично својство оствари стандарде и исходе образовања и васпитања, а нарочито ако се не користе разноврсне као и учење и оцењивање које је прилагођено потребама деце, односно ученика с обзиром на њихово лично својство,
3) када се само, на основу личне процене, услед нижих очекивања образовних постигнућа детета или ученика с обзиром на његово лично својство, врши неформално скраћивање или сужавање
наставног плана или програма који се реализује са осталом децом, односно ученицима или када се не примењују, односно неоправдано прилагођавају стандарди чији исходи доводе до нижег или ниског нивоа образовања детета, односно ученика,
4) када се, само на основу личне процене наставника, успоставе нижи или виши критеријуми оцењивања за ученика, искључиво с обзиром на његово лично својство,
5) неостваривање задатих циљева у процесу образовања и васпитања приписује личном својству детета, односно ученика,
6) ученику, услед личног својства, ускраћује додатна образовно-васпитна подршка, односно индивидуализовани рад, а преводи се у старији разред,
7) не користе прилагођени стандарди и исходи постигнућа предвиђени законом за ученика, услед његовог личног својства, а нарочито ученика са сметњама у развоју и инвалидитетом и када се не врши стално праћење његовог развоја, услед његовог личног својства,
8) не користе посебни стандарди и исходи постигнућа, прописани законом, за ученика са изузетним способностима и када се не врши стално праћење његовог развоја услед његовог личног својства,
9) на друге начине врши дискриминација у оквиру остваривања општих исхода и стандарда образовања и васпитања..

ДИСКРИМИНАЦИЈА У ОСТВАРИВАЊУ ПРАВА НА ОБРАЗОВАЊЕ И ВАСПИТАЊЕ У УСТАНОВИ

Дискриминација у остваривању права на предшколско, основно и средње образовање постоји, ако
установа:
1) не примењује посебне и друге законом прописане мере у циљу пружања подршке при уписивању деце, односно ученика из осетљивих друштвених група, а нарочито деце, односно ученика са инвалидитетом и сметњама у развоју, деце, односно ученика припадника националних мањина, а посебно ромске националне мањине у предшколском, основном и средњем образовању,
2) при упису деце и ученика тражи документа која нису законом односно подзаконским актом предвиђена, као и када недостатак законом односно поџаконским актом предвиђени докумената користи као разлог за искључивање деце и ученика (нпр. недостатак уверења о држављанству и сл.),
3) не примењује законом предвиђене мере за пружањем редовне и додатне и допунске образовне, здравствене и социјалне подршке деци, односно ученицима у току предшколског, основног и средњег образовања, којима је она потребна и на коју имају право,
4) не спречава вршење притиска на родитеље деце и ученика из осетљивих друштвених група да дају сагласност да им се деца, односно ученици упуте на интерресорну комисију и упишу у специјалн школу за образовање деце и ученика са инвалидитетом и сметњама у развоју,
5) ускраћује право детету, односно ученику на издавање јавних исправа прописаних законом којим се уређује област предшколског васпитања и образовања, односно основног и средњег образовања и васпитања, с обзиром на његово лично својство,
6) децу и ученике из осетљивих друштвених група смешта у објекте у тој установи чији су материјалнотехнички услови и опрема испод нивоа квалитета у другим објектима и на тај начин не обезбеђује квалитет рада у складу са образовним стандардима,
7) не обезбеђује архитектонске могућности за несметан приступ деце и ученика са инвалидитетом у објекте у образовно-васпитним установама, а посебно у оне у којима се реализује припремни предшколски програм и основно образовање и васпитање,
8) не омогући коришћење уџбеника на језику и писму националне мањине, уџбеника прилагођених потребама деце и ученика са инвалидитетом и сметњама у развоју, односно уџбеника на Брајевом писму за слабовиду и слепу децу и ученике, у складу са законом,

9) на друге начине крши забрану дискриминације у остваривању права на образовање и васпитање.

ДИСКРИМИНАЦИЈА У ОБЛАСТИ УПОТРЕБЕ ЈЕЗИКА

Дискриминација у области употребе језика постоји ако се неоправдано и супротно закону:
1) припадницима националних мањина онемогућава образовно-васпитни рад на матерњем језику,
2) припадницима националних мањина онемогућава учење српског језика као нематерњег,
3) способности деце и ученика, њихов напредак у учењу и развоју процењују на језику који им није матерњи, односно који не познају довољно и када се на основу тих процена доносе закључци који могу да имају негативне последице за њихово даље образовање,
4) не обезбеђује додатна настава да деца и ученици науче језик на коме се изводи образовно васпитни рад,
5) на други начин посредно или непосредно врши дискриминација деце, односно ученика у употреби језика у образовању и васпитању.

ДИСКРИМИНАЦИЈА У ОБЛАСТИ ОБЕЗБЕЂИВАЊА БЕЗБЕДНОСТИ ДЕЦЕ, УЧЕНИКА, ЗАПОСЛЕНИХ И ТРЕЋИХ ЛИЦА

Дискриминација у области обезбеђивања безбедности деце, ученика, запослених и трећих лица, постоји ако установа, супротно забрани насиља, злостављања и занемаривања утврђеној законом, с обзиром на лично својство детета, ученика, запосленог и трећих лица, не обезбеђује исти ниво безбедности свој деци, ученицима, родитељима, односно старатељима и запосленима и трећим лицима у време боравка у установи и у току свих активности које установа организује.

ДИСКРИМИНАЦИЈА У ОБЛАСТИ ПОШТОВАЊА ПРАВИЛА У УСТАНОВИ

Дискриминација у области поштовања правила понашања у установи постоји, ако се:
1) правила понашања у установи доносе без учешћа представника ученика, родитеља, односно старатеља и запослених, с обзиром на њихово лично својство,
2) правила селективно примењују или не важе једнако за све, односно када су деца, ученици односно група деце или ученика на основу њиховог личног својства чешће подвргнути санкцијама,
3) правилима понашања у установи толеришу неприхватљива понашања према лицима или групи лица на основу његовог личног својства,
4) на друге начине неоправдано прави разлика у поштовању правила понашања у установи, с обзиром на лично својство детета, односно ученика, родитеља, односно старатеља, запослених и трећих лица.

ДИСКРИМИНАЦИЈА У СПРОВОЂЕЊУ ОБРАЗОВНО-ВАСПИТНОГ ПРОЦЕСА

Дискриминација у спровођењу образовно-васпитног процеса, односно при реализацији наставних и ваннаставних активности постоји, ако се:
1) приликом реализације образовно-васпитног процеса не уважавају индивидуална знања, способности и преџнања детета, односно ученика, с обзиром на његово лично својство, а посебно деце, односно ученика из осетљивих друштвених група,
2) у установи не предузимају мере за учешће родитеља, односно старатеља деце и ученика у наставним и ваннаставним активностима које треба да обезбеде

пуну равноправност и једнакост деце, односно ученика с обзиром на њихово лично својство, а нарочито ако се не предузимају мере за њихово укључивање у рад групе, одељенске заједнице, родитељске састанке и заједничке консултације са васпитачем, одељенским старешином, стручним сарадницима и другим запосленим у установи,
3) запослени у установи не реагују једнако или неоправдано праве разлику поводом изостанка ученика са наставних и ваннаставних активности, или им је такво понашање ученика пожељно и прихватљиво, односно ако такво понашање ученика толеришу, с обзиром на њихову припадност или неприпадност одређеној групи или то чине с обзиром на ма које друго лично својство,
4) деца, односно ученици из осетљивих друштвених група, с обзиром на њихово лично својство, у оквиру наставних активности укључују у допунске или корективне програме, без претходне провере и вредновања њихових реалних могућности, знања и умећа или без континуираног праћења њиховог напредовања,
5) не прати напредовање детета и ученика у односу на почетна знања и искуства или када се дете и ученик не похваљује, односно не награђује и не промовише његово изузетно постигнуће или напредак због припадности односно не припадности одређеној групи, односно с обзиром на његово лично својство,
6) деца или ученици, а нарочито деца или ученици из осетљивих друштвених група неоправдано искључују из рада вршњачких група или ученичких организација или ако се укључују у њих, али им се не обезбеђује суштинска равноправност са другим члановима групе или организације, услед свог личног својства,
7) дете, односно ученик, или његов родитељ, односно старатељ, с обзиром на лично својство, а нарочито услед припадности одређеној друштвеној групи или услед социјалног порекла или материјалног стања искључује из ваннаставних активности, а нарочито ако им је ограничен приступ секцијама, допунској и додатној настави,
8) у спровођењу образовно-васпитног процеса, вредности заједница из којих деца, односно ученици или родитељи, односно старатељи долазе, извргавају подсмеху, омаловажавању или посматрају као мање вредне у односу на вредности културе припадника већинског становништва изаједнице,
9) на друге начине врши дискриминација у спровођењу образовно-васпитног процеса.

ДИСКРИМИНАЦИЈА У ОБЛАСТИ УПРАВЉАЊА

Дискриминација у области управљања установом постоји ако:
1) су ученици, родитељи, старатељи или наставници, као припадници осетљивих друштвених група или услед другог личног својства искључени из рада стручних и органа управљања установе, односно из тимова за планирање и реализацију стратешких докумената установе, односно нису заступљени сразмерно свом броју,
2) се приликом израде развојног плана установе не узима у обзир анализа образовних потреба деце, односно ученика из осетљивих друштвених група што се одражава на израду и реализацију акционих планова, јер њима није предвиђено непосредно учешће родитеља, односно старатеља деце и ученика наведених група као носилаца активности при решавању проблема,
3) приликом спровођења процеса самовредновања и вредновања квалитета рада установе деца и ученици, односно родитељи и старатељи деце и ученика из осетљивих друштвених група, а нарочито припадници ромске националне мањине, нису укључени у репрезентативни узорак за испитивање стања и анализу резултата,
4) ученици, а нарочито припадници ромске националне мањине, нису део узорка у домаћим и међународним истраживањима која се тичу образовних исхода и постигнућа због припадности или не припадности одређеној групи или личног својства,
5) на друге начине врши дискриминација у управљању установом.

ДИСКРИМИНАЦИЈА У ОБЛАСТИ ПОШТОВАЊА ПРАВА УЧЕНИКА

Дискриминација у области поштовања права детета, односно ученика у образовању, постоји ако се деци, односно ученицима на основу личног својства:
1) неоправдано ускраћује законом загарантовано право на партиципацију и давање мишљења и предлога стручним органима, органу управљања, савету родитеља и директору, о мерама безбедности ученика, годишњем плану рада, школском развојном плану, школском програму, избору уџбеника и другим питањима предвиђеним законом,
2) неоправдано ускраћују или им се од стране запослених или трећих лица у установи не пружа заштита у остваривању других права детета и ученика која се односе на образовање и васпитање или су у вези са образовањем и васпитањем, а проистичу из закона и међународних докумената који се односе на права детета и ученика,
3) на друге начине крше права детета, односно ученика у образовању и васпитању на основу личног својства.

ДИСКРИМИНАЦИЈА У ОБЛАСТИ ОБРАДЕ НАРОЧИТО ОСЕТЉИВИХ ПОДАТАКА О ДЕЦИ, УЧЕНИЦИМА И ДРУГИМ УЧЕСНИЦИМА У СИСТЕМУ ОБРАЗОВАЊА И ВАСПИТАЊА

Дискриминација у области обраде нарочито осетљивих података о деци, ученицима, родитељима, односно старатељима или другим учесницима у систему образовања и образовања постоји, када руковалац незаконито прикупља или користи такве податке у циљу довођења у неравноправан положај деце, ученика, родитеља, односно старатеља или учесника у систему образовања и васпитања, с обзиром на њихово лично својство, а нарочито ако се такви подаци користе за неједнак третман деце, ученика, родитеља, односно старатеља или учесника у систему образовања и васпитања у установи.

ДИСКРИМИНАЦИЈА У ОБЛАСТИ РАДА И ЗАПОШЉАВАЊА У УСТАНОВИ

Дискриминација у области рада и запошљавања у установи постоји ако се у установи неоправдано нарушавају једнаке могућности лица за запошљавање и уживање под једнаким условима свих права из области рада запослених у установи, с обзиром на лично својство тог лица, а нарочито ако се на основу личног својства лица уводе додатни услови за запошљавање у установи, односно уколико се услед личног својства запосленог у установи онемогућава његово право на стручно усавршавање и напредовање под једнаким условима или његово право да под једнаким условима учествује у раду стручних и органа управљања установе.
Заштиту од дискриминације у области рада и запошљавања у установи ужива лице у радном односу у установи, лице које обавља привремене и повремене послове или послове по уговору о делу или другом уговору у установи.

ДУЖНОСТ И ОДГОВОРНОСТ УЧЕСНИКА У ОБРАЗОВНО-ВАСПИТНОМ ПРОЦЕСУ У ВЕЗИ СА ЗАБРАНОМ ДИСКРИМИНАЦИЈЕ

Сви учесници у образовном и васпитном процесу дужни су да поштују забрану дискриминације у образовању и васпитању утврђену законом и овим правилником, те да се у образовном и васпитном процесу уздрже од свих аката чињења или нечињења који могу да доведу до кршења забране дискриминације.
Запослени, директор и трећа лица имају обавезу да препознају и надлежним државним органима пријаве све случајеве дискриминације као и да предузму све друге радње и мере прописане законом.

V ИНТЕРВЕНТНЕ АКТИВНОСТИ

ДИСКРИМИНАЦИЈА

У установи се интервенише у случајевима сумње или утврђеног вређања угледа, части или достојанства личности и дискриминаторног понашања из расистичких, сексистичких, хомофобичних, ксенофобичних, исламофобичних, антисемитских, антициганистичких или других облика дискриминаторног понашања према лицу, а нарочито млађем, слабијем, са сметњама у развоју и инвалидитетом, према родном идентитету, полу, сексуалној оријентацији, раси,

боји коже, верској и националној припадности, језику, имовном стању, социјалном и културном пореклу и другим и претпостављеним или стварним личним својствима.

1. ИНТЕРВЕНЦИЈА

Интервенцију чине мере и активности којима се дискриминаторно понашање или вређање угледа, части или достојанства личности (у даљем тексту: дискриминаторно понашање)

1. зауставља,
2. осигурава безбедност учесника у образовном и васпитном процесу (оних који трпе – дискриминисана лица, сведоче или чине – извршиоци дискриминације),
3. смањује ризик од понављања,
4. ублажавају последице за све учеснике и
5. прате се ефекти предузетих мера.

У установи се интервенише у случају сумње и када је утврђено дискриминаторно понашање, и то, када се оно припрема, дешава или се догодило између: учесника у образовању (дете–дете, ученик–ученик, одрасли–одрасли; учесник у образовању – запослени; учесник у образовању – родитељ; учесник у образовању – треће лице у установи); запосленог (запослени – учесник у образовању, запослени–родитељ, запослени–запослени, запослени – треће лице); родитеља (родитељ – учесник у образовању, родитељ–родитељ, родитељ–запослени, родитељ – треће лице); треће лице (треће лице – учесник у образовању, треће лице – родитељ, треће лице – запослени; треће лице – треће лице).

Директор, запослени и трећа лица имају обавезу да препознају дискриминацију, а ако је утврђена, предузму мере и активности у установи према учеснику у образовању прописане Законом и важећим актима.

Директор има обавезу да предузме Законом утврђене мере и активности према запосленом, родитељу и трећем лицу као извршиоцу дискриминације и пријави дискриминацију надлежним државним органима, органима аутономне покрајине и локалне самоуправе.

У случају дискриминаторног понашања запосленог утврђује се одговорност у дисциплинском поступку, у складу са Законом.

Одговорност родитеља за повреду законске забране дискриминације од стране његовог детета које је ученик школе утврђује се у прекршајном поступку, а на основу Закона. У случају када је родитељ извршилац дискриминације, одговорност се утврђује пред Повереником или у судском поступку, у складу са законом.

Одговорност трећег лица за повреду законске забране дискриминације утврђује се у поступку пред Повереником или у судском поступку, у складу са законом.

Мотив или намера извршиоца дискриминације није од значаја.

РЕДОСЛЕД ПОСТУПАЊА У ИНТЕРВЕНЦИЈИ

1) Проверавање добијене информације да се дискриминаторно понашање припрема или се догодило обавља се прикупљањем информација – директно или индиректно. Циљ проверавања информације јесте утврђивање одлучујућих чињеница на основу којих се потврђује или одбацује сумња на дискриминаторско поступање. Током прикупљања информација поштују се принципи утврђени Конвенцијом и правила која се примењују у поступцима у којима учествује малолетно лице – дете и ученик.

Установа проверава сваку информацију о дискриминаторном понашању прегледом видео записа, уколико установа има електронски надзор над простором, анонимном анкетом учесника у образовању и на други начин примерен облику и врсти дискриминаторног понашања.
Када родитељ пријави директору непримерено понашање запосленог према његовом детету, директор поступа у складу са Законом.
У случају непотврђене сумње дискриминаторног понашања, појачава се васпитни рад и прати понашање учесника у образовању. Када се потврди сумња, директор и тим за заштиту предузимају мере и активности за повреду законске забране дискриминације.
2) Заустављање дискриминаторног понашања и смиривање учесника јесте обавеза свих запослених у установи, а нарочито најближег присутног запосленог, дежурног наставника, односно васпитача или радника обезбеђења да одлучно прекине све активности, раздвоји и смири учеснике.
У случају да запослени процени да не може сам да заустави дискриминаторно понашање зато што је сукоб високо ризичан, као и због истовременог физичког насиља, одмах ће тражити помоћ.
Након заустављања сукоба, ако се посумња у повређивање дискриминисаног лица, затражиће се пружање прве помоћи, обезбеђивање лекарске помоћи, обавештавање полиције и центра за социјални рад.
Смиривање учесника подразумева, најпре, одвојене разговоре са извршиоцем дискриминације и са дискриминисаним лицем, а ако се процени да је могућ, без опасности по наставак сукоба, и заједно учесницима и родитељима.
3) Обавештавање и позивање родитеља је обавеза установе. Одмах након заустављања сукоба учесника – детета или ученика (као дискриминисаног лица и извршиоца дискриминације) установа обавештава и позива родитеља на пријављени број контакт телефона. Уколико родитељ није доступан, установа одмах обавештава центар за социјални рад.
4) Прикупљање релевантних информација и консултације врше се у установи ради: разјашњавања околности, анализирања чињеница на што објективнији начин, процене нивоа дискриминације, ризика и предузимања одговарајућих мера и активности, избегавања конфузије и спречавања некоординисане акције. Нивои дискриминације, на основу овог акта, за учесника у образовању су: први, други и најтежи – трећи ниво. Процену нивоа увек врши тим за заштиту. Да би извршио правилну процену, тим за заштиту прикупља све релевантне податке, консултује, осим директора, одељењског старешину, дежурног наставника, односно васпитача, радника обезбеђења, другог запосленог као очевица, представника ученичког парламента. Тим за заштиту информише родитеље и укључује их у појачан васпитни рад и план заштите од дискриминације.
Уколико у току консултација у установи директор и тим за заштиту, услед сложених околности не могу са сигурношћу да процене ниво дискриминације, као и да одреде одговарајуће мере и активности, у консултације укључују надлежне органе и друге организације и службе: Министарство – школску управу, центар за социјални рад, полицију, здравствену службу, Повереника и др.
5) Предузимањемера и активности према учеснику у образовању, и то за све нивое дискриминације. План заштите од дискриминације сачињава се за конкретну ситуацију сваког од нивоа и за све учеснике – дискриминисано лице, извршиоца дискриминације и сведоке. План заштите од дискриминације зависи од: узраста и броја учесника, облика и нивоа дискриминације, последица по лице и колектив и сл.

ПЛАН ЗАШТИТЕ

План заштите од дискриминације садржи: активности усмерене на промену понашања и ставова који су допринели дискриминаторном понашању – појачан васпитни рад и по интензитету примерен повреди законске забране (интензиван), рад са родитељем, васпитном групом, односно одељењском заједницом, укључивањем ученичког парламента и савета родитеља, а по потреби и органа управљања; носиоце тих активности временску динамику; начине којима ће се обезбедити поновно укључивање свих учесника у заједницу. Мере и активности се предузимају укључивањем учесника у образовању, усклађене са његовим развојним могућностима. Када тим за заштиту процени да постоји потреба да се, осим појачаног васпитног рада или васпитног рада који у интензитету одговара потребама ученика, прилагоди и образовно-васпитни рад, предложиће тиму за пружање додатне образовне подршке припрему индивидуалног образовног плана.

План заштите од дискриминације сачињава тим за заштиту заједно са одељењским старешином, односно васпитачем, психологом, педагогом (уколико нису чланови тима за заштиту), директором и родитељем, а по потреби и са другим надлежним организацијама и службама. У припрему плана заштите, када год је могуће, установа ће укључити представнике одељењске заједнице, односно групе, ученичког парламента, као и учеснике у дискриминацији.

План заштите укључује и информације о мерама и активностима које установа предузима самостално, у сарадњи са другим надлежним организацијама и службама и када друге надлежне организације и службе спроводе активности самостално. Када су у мере и активности укључене друге организације и службе, одређују се задаци, одговорна лица, динамика и начини међусобног извештавања.

За сваки процењени ниво дискриминације директор установе подноси пријаву надлежним органима, организацијама и службама и обавештава Министарство – надлежну школску управу, у року од 24 сата од догађаја. Пре пријаве обавља се разговор са родитељима, осим ако тим за заштиту, полиција или центар за социјални рад процене да тиме може да буде угрожен најбољи интерес детета и ученика.

Уколико је комуникација са медијима неопходна, одговоран је директор, осим ако постоји сумња или је утврђено да је директор извршилац дискриминације. У том случају комуникацију са медијима остварује председник органа управљања.

6)Праћење ефеката предузетих мера и активности прати установа (одељењски старешина, васпитач, тим за заштиту, психолог и педагог, ако нису чланови тима) ради провере успешности, даљег планирања заштите и других активности установе. Установа прати понашање учесника у образовању које је дискриминисано лице и које је извршилац дискриминације, али и оних који су индиректно били укључени (сведоци).

Прати се и укљученост родитеља и других надлежних органа, организација и служби. Ефекте предузетих мера прате и надлежне службе Министарства.

3.МАТРИЦА ЗА ПРОЦЕНУ НИВОА ДИСКРИМИНАЦИЈЕ

Ради предузимања одговарајућих мера и благовременог реаговања на ризике од дискриминаторног понашања учесника у образовању, сачињава се матрица за процену нивоа дискриминације, тако што се уочено дискриминаторно понашање сврстава се у један од три нивоа дискриминаторног понашања, у зависности од:

1) узраст учесника у образовању;
2) интензитет, трајање и учесталост дискриминаторног понашања;
3) облик и начин дискриминаторног понашања – узнемиравање и понижавајуће поступање;
4) последица дискриминаторног понашања.

Приликом сврставања у ниво дискриминаторног понашања учесника у образовању према наведеној матрици, место и време извршеног понашања утичу на избор врсте мере и активности које се предузимају у интервенцији.

Када се дискриминаторно понашање догоди ван простора установе, у било које време, а од стране учесника у образовању, установа предузима мере појачаног васпитног рада, без вођења васпитно-дисциплинског поступка. Уколико се дискриминаторно понашање догоди у простору установе у време образовно-васпитног рада и других активности, предузимају се мере појачаног васпитног рада, покреће, води и окончава васпитно-дисциплински поступак, у роковима и на начин утврђен Законом.

3.1.ЕЛЕМЕНТИ МАТРИЦЕ

1) узраст учесника у образовању

Процену тежине облика дискриминације обавља тим за заштиту, полазећи од релација: лице у односу на друго лице истог или приближног узраста; узрасно старијег лицу према млађем лицу и групе лица према лицу, односно групи лица, и то:

(1) када је понашање учесника у образовању истог или приближног узраста (дете– дете, ученик–ученик, одрасли–одрасли), као и млађег према старијем, квалификује се као први ниво;

(2) када се узрасно старији учесник у образовању понаша дискриминаторно према млађем лицу, квалификује се као други ниво;
(3) када група учесника у образовању дискриминаторно понаша према лицу или другој групи, квалификује се као трећи ниво.

2) интензитет, трајање и учесталост дискриминаторног понашања
Када се дискриминаторно понашање понавља или продужено траје у односу на исто лице, односно лица са сличним или истим личним својствима (раси, боји коже, националној и верској припадности или етничком пореклу, полу, родном идентитету, сексуалној оријентацији, имовном стању, генетским особеностима, здравственом стању, сметњи у развоју и инвалидитету) тим за заштиту га квалификује у следећи тежи облик дискриминације.
Поновљена дискриминација, у смислу овог акта, подразумева више пута поновљено понашање лица или групе лица, односно поступање установе, њених органа или тела које је засновано на повређивању личних својстава лица или групе лица, а продужена – која се чине у дужем временском периоду према истом лицу или групи лица.

3) облик и начин дискриминаторног понашања – узнемиравање и понижавајуће поступање
Узнемиравање и понижавајуће поступање јесте изговарање речи, односно слање писаних порука или предузимање радњи према лицу или групи лица на основу којих се посредно и са сигурношћу може закључити да вређају њихово достојанство на основу личног својства, проузрокују осећај понижености, узнемирености или одбачености, шири страх или непријатељство, односно ствара понижавајуће и увредљиво окружење.
Ако узнемиравање и понижавајуће поступање удружено врши група или се оно понавља, односно дуже траје, овакво дискриминаторно понашање квалификује се као дискриминација другог нивоа.
Ако је узнемиравање и понижавајуће поступање изазвало страх или непријатељско, понижавајуће и увредљиво окружење по дискриминисано лице или је довело до искључивања или одбацивања лица или групе лица, дискриминаторно понашање квалификује се као дискриминација трећег нивоа.

4) последица дискриминаторног понашања
Када дискриминаторно понашање доводи или потенцијално може да доведе до угрожавања физичког, односно психичког здравља учесника у образовању, тим за заштиту га квалификује у следећи тежи облик дискриминације.
Уколико је у интервенцију на понашање укључена спољашња заштита (здравствена служба, установа социјалне заштите, полиција, Министарство, надлежна школска управа Министарства, јединица локалне самоуправе, Повереник, правосудни органи и др.) тим за заштиту га увек квалификује као трећи ниво дискриминације.
Покренут прекршајни или судски поступак, не утиче на предузимање интервентних мера и активности.

ПРИМЕРИ ПОЈЕДИНИХ ТИПИЧНИХ СИТУАЦИЈА ДИСКРИМИНАТОРНОГ ПОНАШАЊА УЧЕСНИКА У ОБРАЗОВАЊУ

– излагање подсмеху учесника у образовању по основу његове националности;
– омаловажавање учесника у образовању или групе по основу њиховог личног својства;
– имитирање хода, говора, изгледа или било какво друго излагање подсмеху учесника у образовању са сметњама у развоју или инвалидитетом;
– ословљавање погрдним називима учесника у образовању или групе, запосленог или родитеља – припадника одређене групе;
– изражавање стереотипа и предрасуда о припадницима одређене групе;
– причање увредљивих и понижавајућих шала и вицева о припадницима одређене групе;
– промовисање родних стереотипа у вези са очекивањима, успесима и достигнућима девојчица и дечака;
– певање увредљивих и понижавајућих песама о припадницима одређене групе;
– слање увредљивих и понижавајућих порука одређеном лицу или групи лица путем СМС-а, ММС-а или друштвених мрежа;
– вербално привилеговање припадника већинске групе лица неоправданим и прекомерним похвалама;

– неоправдано вербално умањивање или снижавање доприноса и успеха припадника мањинске групе;
– игнорисање и избегавање контаката са учесником образовања због његовог личног својства;
– одбијање да седи у клупи са другим учесником образовања због његовог личног својства;
– омаловажавање родитеља ученика по основу личног својства.

Дискриминаторно понашање када је извршилац дискриминације запослени или треће лице у установи

Стављање у неповољнији положај

Стављање у неповољнији положај је свако поступање којим се лице или група лица због свог личног својства ставља у неповољнији положај у било којој активности у процесу образовања и васпитања или у вези са њим.

Примери појединих типичних ситуација стављања у неповољнији положај учесника у образовању су:

– одбијање уписа учесника у образовању због његовог личног својства;
– фактичко скраћивање или сужавање плана и програма учења намењено учеснику у образовању из осетљиве друштвене групе;
– необезбеђивање додатне образовне подршке, односно индивидуализованог рада детету и ученику коме је таква помоћ потребна;
– неоправдана примена нижих критеријума за оцењивање ученика и одраслих ромске националности;
– необезбеђивање наставног материјала прилагођеног учесницима образовања са инвалидитетом и сметњама у развоју;
– необезбеђивање исхране детету и ученику прилагођене његовим потребама;
– неукључивање ученика из осетљивих друштвених група у ученичке парламенте и слично;
– изостанак прописаног поступања у случају непохађања припремног предшколског програма, односно непохађања наставе од стране деце из осетљивих друштвених група и ученика са инвалидитетом и сметњама у развоју;
– изостављање учесника у образовању из појединих активности у току наставе због његових личних својстава;
– давање неоправданих погодности учеснику у образовању због личних својстава или социјалног статуса његових родитеља;
– необавештавање родитеља детета и ученика из осетљиве друштвене групе о родитељском састанку;
– пропуштање запосленог да реагује у случају сумње на занемаривање учесника у образовању из осетљиве друштвене групе;
– искључивање деце и ученика из осетљивих група из вршњачких активности у оквиру слободног времена у установи.

6. ПОСТУПАЊЕ УСТАНОВЕ У СЛУЧАЈУ ДИСКРИМИНАТОРНОГ ПОНАШАЊА УЧЕСНИКА У ОБРАЗОВАЊУ

Установа поступа у складу са овим актом увек када је учесник у образовању дискриминисано лице, извршилац дискриминације, односно сведок.
Сазнање о дискриминаторном понашању у установи може да се добије: опажањем, на основу сумње или информације да се дискриминација припрема, догађа или се догодила. Информација може да се добије непосредно – усмено, у писаном облику, коришћењем дигиталних средстава, поверавањем од самог дискриминисаног учесника у образовању или посредно – од његовог родитеља, вршњака, запослених, трећих лица као сведока, као и на основу анонимне пријаве.
Редослед поступања у интервенцији зависи од тога да ли се дискриминаторно понашање припрема, догађа или се догодило.

ПОСТУПАЊЕ УСТАНОВЕ У СЛУЧАЈУ ДИСКРИМИНАТОРНОГ ПОНАШАЊА ЗАПОСЛЕНОГ ПРЕМА УЧЕСНИКУ У ОБРАЗОВАЊУ

Установа поступа у складу са Законом и овим актом када је запослени извршилац дискриминације, а дискриминисано лице, односно сведок–учесник у образовању.

Сазнање о дискриминаторном понашању запосленог у установи може да се добије: опажањем, сумњом или информацијом да се дискриминација припрема, догађа или се догодила. Информација може да се добије непосредно – усмено, у писаном облику, као и на основу анонимне пријаве, коришћењем дигиталних средстава, поверавањем од самог дискриминисаног учесника у образовању или посредно – од његовог родитеља, вршњака, других запослених или трећих лица као сведока.

Редослед поступања у интервенцији зависи од тога да ли се на основу информације дискриминаторно понашање запосленог припрема, догађа или се догодило.

Редослед поступања у интервенцији је:

1) **Заустављање дискриминаторног понашања** је обавеза сваког лица које има сазнање о дискриминаторном понашању да реагује прекидањем таквог поступања запосленог и позивањем помоћи.

2) **Смиривање ситуације** подразумева обезбеђивање сигурности и подршке за учесника у образовању.

3) **Обавештавање и позивање родитеља** и информисање васпитача, односно одељењског старешине одвија се паралелно са заустављањем поступања и смиривањем учесника, са најминималнијим временским размацима.

4) **Подношење пријаве директору установе** ради покретања поступка у коме се прикупљају информације о дискриминаторском поступању запосленог и на основу релевантних чињеница предузимају мере у складу са Законом. Тим за заштиту предузима мере и активности у односу на дискриминисано лице, односно лица – учесника у образовању.

5) **Консултације тима за заштиту** које се одвијају ради прикупља свих релевантних чињеница за доношење плана заштите од дискриминације и праћењу ефеката мера за учесника у образовању као дискриминисано лице. Тим за заштиту по потреби обавља консултације са одговарајућим стручњацима и установама и укључује надлежне службе. Одељењски старешина, односно васпитач у сарадњи са тимом, информише родитеље и укључује их даље у васпитни рад или план заштите.

6) **ОбавештавањеМинистарства** – **надлежне школске управе**, од стране директора установе у року од 24 сата од извршеног, односно од сазнања о дискриминаторном понашању запосленог према учеснику у образовању и на основу релевантних чињеница покреће и води дисциплински поступак, у складу са Законом**.**

7) **Праћење ефеката** предузетих мера заштитних мера према дискриминисаном лицу и сведоку–учеснику у образовању врши се континуирано.

У случају када дискриминаторно понашање испољава лице која није запослено у установи, кораци су исти, уз обавезу установе да поднесе притужбу Поверенику. Тим за заштиту може да предложи план заштите учесника у образовању и активности у вези са едукацијом родитеља, односног трећег лица које није запослено у установи.

Уколико се сумња у дискриминаторно поступање директора, та сумња се пријављује Министарству. Просветна инспекција самостално, а ако је потребно у сарадњи са просветним саветником, утврђује чињенице о поступању установе и њених органа о обезбеђивању заштите учесника у образовању и запослених од дискриминације, насиља, злостављања и занемаривања, као и од понашања које вређа углед, част и достојанство, а у складу са Законом, посебним законом, Правилником, Правилником о Протоколу и овим актом. О утврђеним чињеницама, односно наложеним мерама и роковима за отклањање неправилности и недостатака, просветни инспектор обавештава орган управљања установе и министра. Уколико постоји сумња да је учињено кривично дело, привредни преступ или прекршај, односно да је повређена забрана дискриминације, насиља злостављања и занемаривања, просветни инспектор подноси пријаву, односно захтев надлежном органу.

РЕПУБЛИКА
СРБИЈА

ПОВЕРЕНИК ЗА
ЗАШТИТУ
РАВНОПРАВНОСТИ

ОБРАЗАЦ ПРИТУЖБЕ ПОВЕРЕНИКУ

П Р И Т У Ж Б А

<u>ВАЖНО ОБАВЕШТЕЊЕ:</u> Притужба коју нам упутите биће копирана и достављена физичком и/или правном лицу, односно органу против кога подносите притужбу.

ЛИЧНИ ПОДАЦИ О ПОДНОСИОЦУ ПРИТУЖБЕ

1. **ИМЕ: _____**
2. **ПРЕЗИМЕ: _____**
3. **НАЗИВ _____**
   (ако је подносилац притужбе правно лице)
4. **ДА ЛИ ПРИТУЖБУ ПОДНОСИТЕ ЗА НЕКО ДРУГО ЛИЦЕ: _____ (одговорите са ДА или НЕ)**
5. **АКО ЈЕ ОДГОВОР НА ПРЕТХОДНО ПИТАЊЕ ПОТВРДАН, НАПИШИТЕ У ЧИЈЕ ИМЕ ПОДНОСИТЕ ПРИТУЖБУ: _____**
6. **ДА ЛИ ИМАТЕ САГЛАСНОСТ ЛИЦА У ЧИЈЕ ИМЕ ПОДНОСИТЕ ПРИТУЖБУ:**

_______ (одговорите са ДА или НЕ и обавезно приложите сагласност, уколико је имате)

7. **АДРЕСА/СЕДИШТЕ: _____**
8. **ТЕЛЕФОН: _____**
9. **E-mail: _____**
10. **ДАТУМ РОЂЕЊА:_____(није обавезан податак)**

ПОДАЦИ О ПРАВНОМ И/ИЛИ ФИЗИЧКОМ ЛИЦУ, ОДНОСНО ОРГАНУ ПРОТИВ КОГА ПОДНОСИТЕ ПРИТУЖБУ

А) <u>АКО СЕ ПРИТУЖБА ОДНОСИ НА ПРАВНО ЛИЦЕ/ОРГАН</u>

1. **НАЗИВ ПРАВНОГ ЛИЦА/ОРГАНА _____**
2. **СЕДИШТЕ И АДРЕСА _____**
3. **ТЕЛЕФОН _____**
4. **ДА ЛИ СТЕ ЗАПОСЛЕНИ У ТОМ ПРАВНОМ ЛИЦУ _____ (одговорите са ДА или НЕ)**

Б) <u>АКО СЕ ПРИТУЖБА ОДНОСИ НА ФИЗИЧКО ЛИЦЕ</u>

1. **ИМЕ И ПРЕЗИМЕ _____**
2. **АДРЕСА _____**
3. **ТЕЛЕФОН _____**
4. **ДА ЛИ ЈЕ ОСОБА ЗА КОЈУ ТВРДИТЕ ДА ВАС ЈЕ ДИСКРИМИНИСАЛА ТО УЧИНИЛА НА СВОМ РАДНОМ МЕСТУ/ ИЗВРШАВАЈУЋИ РАДНЕ ЗАДАТКЕ _____ (одговорите са ДА или НЕ)**
5. **АКО ЈЕ ОДГОВОР НА ПРЕТХОДНО ПИТАЊЕ ПОТВРДАН, НАВЕДИТЕ ГДЕ ЈЕ ОСОБА ЗАПОСЛЕНА _____ (назив предузећа/институције/организације, адресу, телефон, позицију/радно место те особе)**

<u>НАПОМЕНА:</u> Уколико има више правних и/или физичких лица, односно органа на које се притужујете, молимо Вас да за свакога посебно попуните образац притужбе.

ОСНОВ ДИКРИМИНАЦИЈЕ

Заокружите један или више основа (личних својстава) на основу којих сматрате да сте били дискриминисани.

1. **раса**
2. **боја коже**
3. **преци**
4. **држављанство**
5. **национална припадност или етничко порекло**
6. **језик**
7. **верска или политичка убеђења**
8. **пол**
9. **родни идентитет**
10. **сексуална оријентација**
11. **имовно стање**
12. **рођење**
13. **генетске особености**

14. **здравствено стање**
15. **инвалидитет**
16. **брачни и породични статус**
17. **осуђиваност**
18. **старосно доба**
19. **изглед**
20. **чланство у политичким, синдикалним и другим организацијама**
21. **неко друго лично својство _____ (молимо наведите)**

Молимо Вас да укратко наведете зашто сматрате да је лично својство које сте означили било повод за дискриминацију.

_____

_____

ГДЕ СЕ ДЕСИО ДОГАЂАЈ ПОВОДОМ КОГА ПОДНОСИТЕ ПРИТУЖБУ

1. **ПОСТУПАК ПРЕД ОРГАНИМА ЈАВНЕ ВЛАСТИ (суд, град, министарство, комисије...)**
2. **У ПОСТУПКУ ЗАПОШЉАВАЊА ИЛИ НА ПОСЛУ**
3. **ПРИЛИКОМ ПРУЖАЊА ЈАВНИХ УСЛУГА ИЛИ ПРИ КОРИШЋЕЊУ ОБЈЕКАТА И ПОВРШИНА**
4. **ОСТВАРИВАЊЕ ВЕРСКИХ ПРАВА**
5. **ОБРАЗОВАЊЕ И СТРУЧНО ОСПОСОБЉАВАЊЕ**
6. **ОСТВАРИВАЊЕ МАЊИНСКИХ ПРАВА**
7. **ЗДРАВСТВЕНЕ УСЛУГЕ**
8. **НЕШТО ДРУГО (молимо наведите)**

   _____

ОПИС ДОГАЂАЈА – молимо Вас да догађај поводом кога подносите притужбу опишете детаљно, укључујући и податке о времену, месту, особама које су биле присутне и слично.

_____

_____

_____

НАПОМЕНА: Уколико Вам је потребно више места за опис догађаја, будите слободни да употребите додатни папир.

ДОКАЗИ: Молимо Вас да наведете доказе које достављате уз притужбу.

1. _____
2. _____
3. _____

1. **ДА ЛИ СТЕ ПОКРЕНУЛИ СУДСКИ ПОСТУПАК _____ (одговорите са ДА или НЕ)**
2. **АКО ЈЕСТЕ, ПРЕД КОЈИМ СУДОМ И КАДА _____ (молимо Вас да доставите фотокопију тужбе)**

Датум	**Потпис**

НАПОМЕНА: Уколико притужбу подносите електронским путем, потребно је да је најпре својеручно потпишете и потом скенирате.

ПРОГРАМ ПРЕВЕНЦИЈЕ ДРУГИХ ОБЛИКА РИЗИЧНОГ ПОНАШАЊА

Ризична понашања су: испољавање агресивности, бежање из школе и школски неуспех, бежање од куће /скитња, злоупотреба ПАС, склоност крађи, малолетничка делинквенција, трговина људима и сл.
Основни циљ програма је подстицање личног развоја ученика и развијање социјалних вештина.
Специфични циљеви су:

- развијање позитивног, активног односа према здравом начину живота,
- подизање мотивације за школске садржаје и учешће у школским активностима
- стицање корисних вештина ненасилне комуникације и развој самопоуздања.
- формирање потребе за чувањем и унапређивањем менталног и физичког здравља,
- формирање свести о штетном дејству дроге на ментално и физичко здравље,
- формирање негативан однос према психоактивним супстанцама,
- формирање свести о неприхватљивим облицима понашања,
- изграђивање моралних вредности(критички однос према вредностима које промовишу мас-медији и непосредно окружење, афирмација позитивних примера)
- развијање механизама одбране за супротстављање различитим искушењима, друштвеним притисцима...

Ове циљеве школа ће остваривати кроз активности тима за превенцију насиља, тима за инклузију, тима за пружање подршке новим ученицим , Вршњачког тинма, Ученичког парламента, активности на часовима одељењског старешине, секција и редовне наставе.

У реализацији активности превенције и интервенције школа ће сарађивати са релевантним институцијама у локалној заједници (ПУ, Дом здравља, Саветовалиште за младе, Центар за социјални рад и др..).

Осим рада са целим одељењем, ученици код којих се уочавају ризични облици понашања биће укључени у различите облике саветодавног рада (групне и индивидуалне) који ће реализовати стручни сарадници у сарадњи са одељенским старешинама, предметним наставницима, директором и родитељима/старатељима.
Садржај рада/активности
Упознавање ОС са програмом превенције
Идентификовање ученика чија породична средина (дисфункционалне породице)представља потенцијални ризик за појаву неког облика ризичног понашања
Идентификовање ученика без једног или оба родитеља, који живе у хранитељској породици, који имају тешкоће у учењу и проблеме у понашању
Израда плана појачаног васпитног рада и Оперативног плана заштите
Сарадња са одељењским старешинама и родитељима(старатељима) и договор око предузимања мера
Радионица поводом светског дана менталног здравља
Радионице развијања социјалних вештина
Радионица : "Вештине за адолесценцију- Изазови , превенција злоупотребе ПАС"
Реализација радионица о ризицима деликвентог понашања и последицама оваквог понашања
Израда паноа о злоупотреби психоактивних супстанци
Предавање на тему ХИВ, ЕИДС

Предавање/радионица "Трговина људима"
Идентификовање ученика са три и више недовољних оцена и / или већим бројем неоправданих изостанака
Предавање/ПП презентација ПАС, за ученике и родитеље
Индивидуални рад са ученицима проблематичног понашања
Вршњачка подршка у учењу
Упознавање са начином провођења слободног времена ученика и помоћ у организовању слободног времена
Тематски родитељски састанак или трибина за родитеље: тему бира савет родитеља
Промовисање здравих животних стилова кроз укључивање еученика у ваннаставне спортске активности
Сарадња Одељењских старешина и учитеља са Тимом за заштиту од дискриминације, насиља, злостављања и занемаривања и ПП службом
Саветодавни рад и упућивање ученика и родитеља у релевантну установу у случају сумње на постојање неког облика зависности или поремећаја понашања
Обезбеђивање и постављање промотивног материјала на видном месту у школи
Сарадња са Центром за социјални рад, ПУ Прокупље, Домом здравља

9. Програм слободних активности ученика

ПРВИ РАЗРЕД

Назив:Математичка секција

Наставна тема	**Број часова по теми**	**Активности ученика**	**Активности наставника**	**Циљеви и задаци садржаја програма**
1.Линија и област 2.Класификација предмета према својствима 3.Математички изрази 4.Проблемски задаци 5.Задаци досетке 6.Задаци с новцем 7.Математичке мозгалице	4 2 8 7 4 3 8	Опажање,учешће у дискусији, изражавање својих мисли, вежбање, усвајање знања, понављање, доношење закључака, постављање питања, решавање задатака, упоређивање одговора, прати наставникова објашњавања, поставља питања...	Организовање, усмеравање, преношење теоријских и практичних знања, објашњавање, дискусија, демонстрација, мотивише,подстиче сарадњу и самосталност, пружа подршку, прати, подстиче, охрабрује...	Овладавање математичким концептима,знањима и вештинама,развијање апстрактног и критичког мишљења, примењивање знања у даљем школовању, решавање проблема из свакодневног живота, формирање основа за даљи развој математичких појмова;развијање ученикових способности посматрања, опажања, и логичког, критичког,аналитичког и апстрактног мишљења. Изграђивање позитивних особина личности као што су: упорност, тачност, самоконтрола, систематичност, објективност и смисао за самостални рад...

Секција: Лепо писање
Годишњи фонд часова: 36
Недељни фонд часова: 1

Наставна тема	**Број часова по теми**	**Активности ученика**	**Активности наставника**	**Циљеви и задаци садржаја програма**
1. Упознавање ученика са садржајем предмета, начином рада и материјалом за писање 2. Бојимо линијама омиљене ликове из цртаћа 3. Бојимо линијама омиљене ликове из цртаћа 4. Спајања,вјежбанке, бојанке 5. Порекло писма 6. На чему се и чиме некада писало(Вук Караџић, ћирилица) 7. Играмо се линијама 8. Плакат 9. Плакат 10. Играмо се линијама 11. Правимо лепе шаре од слова 12. Правимо лепе шаре од слова 13. Иницијали – Моје слово 14. Мој знак-знак по коме сам препознатљив 15. Честитка за Нову годину 16. Честитка за Нову годину 17. Постер ћириличних слова 18. Знаци и симболи око нас 19. Правимо плакат – Наша имена 20. Правимо плакат – Наша имена 21. Мотиви на народној ношњи од слова 22. Украшавамо словима 23. Правимо честитке за маме и баке 24. Правимо честитке за маме и баке 25. Пословице 26. Пролећни плакат 27.Лепо пишемо речи 28. Ускршње јаје украшено словима(избор) 29. Мој потпис 30. Мој потпис	36	-слушају, -износе своје мишљење, -заједнички формулишу закључке, -анализирају свој и рад других, -дискутују, -глуме, -цртају, -сликају, - боје, -праве, -истражују, - планирају акције, -учествују у самооцењивању и вредновању резултата рада -вежбају вербално и невербално исказивање одређене ситуације, -повезују и пореде познате и нове информације,	-планира, -припрема материјале, - истиче циљ теме и часова, -прати, -даје објашњења; -мотивише; -пружа подршку и усмерава, -подстиче ученике на стваралачко истраживање, -подстиче сарадњу и тимски рад ученика, -заједно са ученицима вреднује резултате процеса рада у току часова -започиње и усмерава разговор и дискусију - подстиче сарадњу и тимски рад ученика	**Циљ:** Оспособљавање ученика за лепо писање и развој сензибилитета за препознавање писма упоредо са развојем моторичких способности, као и усвајање читког и уредног писања. **Задаци:** - усвајање правилног повлачења уских и широких, косих, усправних и положених линија; - развијање способности за обједињавање линија у слова; - развијање способности повезивања слова у речи и реченице; - упућивање ученика у коришћење различитих материјала и подлога за писање; - оспособљавање ученика за припремање материјала за писање; - развијање моторичких способности у процесу лепог писања.

31. Пишем писмо 32. Знак мог одељења 33. Позивница за прославу /Дан школе/ 34.Лепо пишемо речи и реченице 35. Лепо пишемо речи и реченице 36. Посебно ми се допало...				

Секција: Уметници стваоци

Циљ је подстицања индивидуалних склоности и интересовања, садржајног и квалитетног коришћења слободног времена ради богаћења друштвеног живота и разоноде, развијања и неговања другарства и пријатељства, дружење са вршњацима кроз заједничко делање, исказивањеспособности, осамостаљивање, развој неких вештина и друго.

Наставна тема	**Број часова по теми**	**Активности ученика**	**Активности наставника**	**Циљеви и задаци садржаја програма**
ЈЕСЕН **ЗИМА** **ПРОЛЕЋЕ** **МАШТА**	**13** **9** **8** **6**	-усвајање и стематизација изложеног градива као и његова практична примена - покажу интересе и способности за самостални рад развијају љубав према ликовном наслеђу -практична примена различитих техника и средстава - развијају способност за креативно и апстрактно мишљење; -развијају способност сарадње и самопоуздања у тимском раду	-представљање садржаја рада - разговара са ученицима (питања, дијалози, дискусије)- вежбање основних цртачких техника -усмеравање на самосталан рад са наглашеном индивидуалношћу - рад у групама са поделом задатака - естетска анализа, самовредновање и оцењивање од самих ученика израда паноа, плаката рад у групи, рад у пару	-опажање ритма линија, боја, облика -развијање способности ученика за опажање квалитета свих ликовних елемената: линија, облика, боја; стварање услова да ученици на часовима у процесу реализације садржаја користе различите технике и средства и да упознају њихова визуелна и ликовна својства-развијање моторичкихспособности ученика -развој способности ученика за визуелно памћење и повезивање опажених информација као основе за увођење у визуелно мишљење; развијање осетљивости за ликовне и визуелне вредности, које се стичу у настави, а примењују у раду и животу

Секција: Креативна радионица
НЕДЕЉНИ ФОНД: 1
ГОДИШЊИ ФОНД: 36

Наставна тема	**Број часова по теми**	**Активности ученика**	**Активности наставника**	**Циљеви и задаци садржаја програма**
1.Напиши 2.Направи 3.Насликај 4.Одрецитуј-драматизуј 5. Одпевај	**4** **15** **8** **6** **3**	планирају учешће, припремају се, учествују, подстичу друге и дају пример, анализирају свој и рад других, планирају акције, учествују у самооцењивању и вредновању резултата рада,учествују на изложбама, конкурсима, школским пројектима, радионицама	започиње и усмерава разговор и дискусију, подстиче сарадњу и тимски рад ученика, мотивише и подстиче ученике да учествују и развијају своје способности ,заједно са ученицима вреднује резултате учешћа у различим активностима	подстицање индивидуалних склоности и интересовања, развијања и неговања другарства и пријатељства, дружење са вршњацима кроз заједничко делање, исказивање способности, креативности, маштовитости, спретности, осамостаљивање

ДРУГИ РАЗРЕД

Назив: Ликовна секција
НЕДЕЉНИ ФОНД: 1
ГОДИШЊИ ФОНД: 36

Наставна тема	**Број часова по теми**	**Активности ученика**	**Активности наставника**	**Циљеви и задаци садржаја програма**
1.Цртање 2.Сликање 3.Вајање 4.Израда мозаика 5.Колаж 6.Креативне рукотворине 7. Одабир и изложба	**5** **6** **1** **2** **1** **16** **5**	Посматра, опипава, објашњава, црта, слика, изражава, ствара, дискутује, комуницира, закључује, мисли, креира	Усмерава, наводи, ствара ситуацију, сугерише, подстиче, дискутује, анализира, мотивише, координира, развија кооперативност,планира, организује	Ученик, развијајући стваралачко мишљење и естетичке критеријуме кроз практични рад, оспособљава за комуникацију и да изграђује позитиван однос према култури и уметничком наслеђу

Назив: Рецитаторска секција
НЕДЕЉНИ ФОНД: 1
ГОДИШЊИ ФОНД: 36

Наставна тема	**Број часова по теми**	**Активности ученика**	**Активности наставника**	**Циљеви и задаци садржаја програма**
Договори о раду секције Техника изражајног рецитовања Драмски елементи Свети Сава Школско такмичење рецитатора Дан школе Завршна приредба Сумирање рада	2 4 3 8 5 8 5 1	планира учешће, припрема се, учествује, подстиче друге и даје пример; припрема се за такмичење, наступе, посете; учествује ураду, приредбама,	припрема потребан материјал ; планира садржаје; поставља циљеве; започиње и усмерава разговор; подстиче сарадњу и тимски рад ученика; мотивише и подстиче ученике да учествују; вреднује резултате учешћа; пружа повратну информацију	-Разумевање и усвајање знања и вештине уметности рецитовања и драмског израза -Оспособљавање ученика за креативно испољавање -Развијање маште, мисли и осећања ученика -Развијање љубави према матерњем језику са нарочитим задатком да се он негује и унапређује -Оспособљавање ученика за самостално читање, доживљавање и разумевање књижевних дела различитих жанрова

Назив: Драмска секција
НЕДЕЉНИ ФОНД: 1
ГОДИШЊИ ФОНД: 36

Наставна тема	**Број часова по теми**	**Активности ученика**	**Активности наставника**	**Циљеви и задаци садржаја програма**
1.Вежбе дикције, покрета, интонације 2.Рад на конкретним представама које ће ученици изводити пред својим вршњацима	10 10	слуша, посматра, објашњава, учествује у раду и разговору, процењује, записује поступак, израчунава, проверава, користи еуџбеник, тражи објашњења,	планира, припрема, даје објашњења; демонстрира и илуструје; подстиче ученике на примену наученог у реалним животним сигуацијама; организује игров.активности, проверава оствареност исхода;	Схватање, разумевање и овладавање концептима,знањима и вештинама,развијање апстрактног и критичког мишљења, примењивање знања у даљем школовању, Усавршавање читања са разумевањем. Формирање основа за даљи развој глумачких способности;развијање ученикових способности посматрања, опажања, и логичког, критичког,аналитичког и апстрактног мишљења. Развијање креативности и истваралачки рад- распоредна проба- груписање лица и ствари на сцени Вежба покрет и гест-распоредна проба.Развијање

3.Припремање представа за крај полугодишта, за прославу школска слава Свети Сава 4.Припремање програма за Дан школе	10 6			способности за јавни наступ

Назив: Математичка секција

Наставна тема	**Број часова по теми**	**Активности ученика**	**Активности наставника**	**Циљеви и задаци садржаја програма**
Правоугаоник и квадрат Обла и рогљаста тела Множење и дељење до 100 Занимљии задаци Проблемски задаци Логички задаци	7 4 8 10 8 8	Опажање,учешће у дискусији, изражавање својих мисли, вежбање, усвајање знања, понављање, доношење закључака, постављање питања, решавање задатака, упоређивање одговора, прати наставникова објашњавања, поставља питања...	Организовање, усмеравање, преношење теоријских и практичних знања, објашњавање, дискусија, демонстрација, мотивише,подстиче сарадњу и самосталност, пружа подршку, прати, подстиче, охрабрује...	Овладавање математичким концептима,знањима и вештинама,развијање апстрактног и критичког мишљења, примењивање знања у даљем школовању, решавање проблема из свакодневног живота, формирање основа за даљи развој математичких појмова;развијање ученикових способности посматрања, опажања, и логичког, критичког,аналитичког и апстрактног мишљења. Изграђивање позитивних особина личности као што су: упорност, тачност, самоконтрола, систематичност, објективност и смисао за самостални рад...

Назив: **Уметници стваралаоци**

Циљ је подстицања индивидуалних склоности и интересовања, садржајног и квалитетног коришћења слободног времена ради богаћења друштвеног живота и разоноде, развијања и неговања другарства и пријатељства, дружење са вршњацима кроз заједничко делање, исказивањеспособности, осамостаљивање, развој неких вештина и друго.

Наставна тема	Број часова по теми	Активности ученика	Активности наставника	Циљеви и задаци садржаја програма
На крилима маште *Вајам, спајам* *У славу зиме* *Материјали из природе*	13 9 8 6	-усвајање и стематизација изложеног градива као и његова практична примена - покажу интересе и способности за самостални рад развијају љубав према ликовном наслеђу -практична примена различитих техника и средстава - развијају способност за креативно и апстрактно мишљење; -развијају способност сарадње и самопоуздања у тимском раду	-представљање садржаја рада - разговара са ученицима (питања, дијалози, дискусије)-вежбање основних цртачких техника -усмеравање на самосталан рад са наглашеном индивидуалношћу - рад у групама са поделом задатака - естетска анализа, самовредновање и оцењивање од самих ученика израда паноа, плаката,рад у групи, рад у пару	-опажање ритма линија, боја, облика -развијање способности ученика за опажање квалитета свих ликовних елемената: линија, облика, боја; стварање услова да ученици на часовима у процесу реализације садржаја користе различите технике и средства и да упознају њихова визуелна и ликовна својства-развијање моторичких способности ученика

Секција: Креативна радионица
НЕДЕЉНИ ФОНД: 1
ГОДИШЊИ ФОНД: 36

Наставна тема	**Број часова по теми**	**Активности ученика**	**Активности наставника**	**Циљеви и задаци садржаја програма**
1. Свијамо - лепимо 2. Кружић до кружића 3. Срца, кружићи, троуглови 4. Коркотаки	**10** **13** **2** **6**	планирају учешће, припремају се, учествују, подстичу друге и дају пример, анализирају свој и рад других, планирају акције, учествују у самооцењивању и	започиње и усмерава разговор и дискусију, подстиче сарадњу и тимски рад ученика, мотивише и подстиче ученике да учествују и развијају своје	подстицање индивидуалних склоности и интересовања, развијања и неговања другарства и пријатељства, дружење са вршњацима кроз

5. Радионице 6. Честитке	**3** **2**	вредновању резултата рада,учествују на изложбама, конкурсима, школским пројектима, радионицама	способности, заједно са ученицима вреднује резултате учешћа у различим активностима	заједничко делање, исказивање способности, креативности, маштовитости, спретности, осамостаљивање

Секција: Покажи шта знаш
Годишњи фонд часова: 36
Недељни фонд часова: 1

Наставна тема	**Број часова по теми**	**Активности ученика**	**Активности наставника**	**Циљеви и задаци садржаја програма**
1. Договор о раду, 2 – 4. Правила понашања у школи 5 – 7. Дечја недеља 8 – 10. Породица 11 – 13. Зима и Нова година 14 – 16. Божић и Свети Сава 17 – 19. Дан жена 20 – 23. Школа – Дан школе 24 – 26. Ускрс 27 - 30. Годишња доба 31 – 35. По избору ученика, изложбе, представе.... 36. Сумирање резултата	36	- слушају, - износе своје мишљење, - заједнички формулишу закључке, - анализирају свој и рад других, - дискутују, - глуме, - певају, - цртају, - сликају, - боје, - праве, - истражују, - планирају акције, - учествују у самооцењивању и вредновању резултата рада - вежбају вербално и невербално исказивање одређене ситуације, - повезују и пореде познате и нове информације,	- планира, - припрема материјале, - истиче циљ теме и часова, - прати, - даје објашњења; - мотивише; - пружа подршку и усмерава, - подстиче ученике на стваралачко истраживање, - подстиче сарадњу и тимски рад ученика, - заједно са ученицима вреднује резултате процеса рада у току часова - започиње и усмерава разговор и дискусију - подстиче сарадњу и тимски рад ученика	-развијање комуникационих способности ученика, - подстицање спонтаности и слободе у понашању, у односима са другима, -адекватно коришћење слободног времена, - развој креативности, - развијање љубави према позоришту, драми и осталим облицима уметничког изражавања

Назив:Секција из енглеског језика

Наставна тема	Број часова по теми	Активности ученика	Активности наставника	Циљеви и задаци садржаја програма
We're back!	**4**	Слушање, понављање, рецитовање, певање, бојење, игре погађања, цртање, драматизација дијалога, показивање предмета из окружења, издавање наредби.	Организује наставни процес, мотивише ученике, развија њихова интересовања, демонстрира, поставља питања, показује картице, илустације, објашњава, даје упутства.	Ученици уче и увежбавају изразе и речи које се односе на тему; језичке садржаје *Hello! My name's (Meg). What's your name? I'm (Jack)What's this/that? It's a (bag/rubber). What are these? They're (apples). What colours is it? It's (red);* песме и приче које се односе на тему.
Party time	**5**	Слушање, понављање, рецитовање, певање, бојење, игре погађања, цртање, драматизација дијалога, показивање предмета из окружења, издавање наредби.	Организује наставни процес, мотивише ученике, развија њихова интересовања, демонстрира, поставља питања, показује картице, илустације, објашњава, даје упутства.	Ученици уче и увежбавају изразе и речи које се односе на тему; језичке садржаје *Happy brthiday (Meg). This is for you. Thank you. How many (dolls)? Two (dolls). What are these? They're (lollipops). What colour are they? They're (red). Are tey (lollipops)? Yes, they are. No, they aren't. She is a cat. She's black and white;* песме и приче које се односе на тему.
Home and family	**4**	Слушање, понављање, рецитовање, певање, бојење, игре погађања, цртање, драматизација дијалога, показивање предмета из окружења, издавање наредби.	Организује наставни процес, мотивише ученике, развија њихова интересовања, демонстрира, поставља питања, показује картице, илустације, објашњава, даје упутства	Ученици уче и увежбавају речи којима се именују чланови породице и кућни љубимци; језичке садржаје *Who's that? It's my (sister). This is my (grandmother). This is my father, Bill. Where's the puzzle? It's on/in/under the (wardrobe). Where are the balls? They're (on) the (sofa).* ; песме и приче које се односе на тему
Friends	**5**	Слушање, понављање, рецитовање, певање, бојење, игре погађања, цртање, драматизација дијалога, показивање предмета из окружења, издавање наредби.	Организује наставни процес, мотивише ученике, развија њихова интересовања, демонстрира, поставља питања, показује картице, илустације, објашњава, даје упутства	Ученици уче и увежбавају речи које се односе на тему; језичке садржаје *I've got (eleven kites). Have you got a pet (cat)? Yes, I have. No, I haven't. (He) has got (fair hair). (She) has got (big ears). This is Lilly, my rabbit. She has got brown eyes, big ears and a small nose. I'm Rosie. I'm black and white. I've got brown eyes and brown ears;* песме и приче које се односе на тему.
Animals	**4**	Слушање, понављање, рецитовање, певање, бојење, игре погађања, цртање, драматизација	Организује наставни процес, мотивише ученике, развија њихова интересовања,	Изразе и речи које се односе на тему; језичке садржаје *How many (monkeys) can you see? I can see (three) monkeys. Can you (swim)? Yes, I can.*

		дијалога, показивање предмета из окружења, издавање наредби.	демонстрира, поставља питања, показује картице, илустације, објашњава, даје упутства	*No, I can't. This is a (parrot). It can talk. It can fly, too. This is my lion. It can run, jump and swim. It can't fly.* приче и песме које се односе на тему.
My town	**5**	Слушање, понављање, рецитовање, певање, бојење, игре погађања, цртање, драматизација дијалога, показивање предмета из окружења, издавање наредби.	Организује наставни процес, мотивише ученике, развија њихова интересовања, демонстрира, поставља питања, показује картице, илустације, објашњава, даје упутства	Ученици уче и увежбавају изразе и речи које се односе на тему; језичке садржаје *This is my town. There is a (park). There are two (restaurants). There are two police stations, too. Is there a zoo in your town? Yes. No.*
My favourite food	**5**	Слушање, понављање, рецитовање, певање, бојење, игре погађања, цртање, драматизација дијалога, показивање предмета из окружења, издавање наредби.	Организује наставни процес, мотивише ученике, развија њихова интересовања, демонстрира, поставља питања, показује картице, илустације, објашњава, даје упутства	Ученици уче и увежбавају изразе и речи које се односе на тему; језичке садржаје *What's your favourite food?I like (meat). I don't like (chips). I want (fruit). I don't want (cola). I'm hungry. Me, too. Come with me. I've got sweets and cake. Chips. Yum! They're good/bad for you.* песме и приче које се односе на тему.
Clothes	**4**	Слушање, понављање, рецитовање, певање, бојење, игре погађања, цртање, драматизација дијалога, показивање предмета из окружења, издавање наредби.	Организује наставни процес, мотивише ученике, развија њихова интересовања, демонстрира, поставља питања, показује картице, илустације, објашњава, даје упутства	Ученици уче и увежбавају изразе и речи које се односе на тему; језичке садржаје *I'm wearing jenas. Look! (He)'s wearing a (hat). (She)'s wearing (glasses). Is (she) wearing (jeans and trainers)? Yes (she) is. No, (she) isn't. This is Mario. He's wearing a sombrero. It's a hat.*

ТРЕЋИ РАЗРЕД

Рецитаторска секција
Годишњи фонд часова: 36
Недељни фонд часова: 1

Наставна тема	Број часова по теми	Активности ученика	Активности наставника	Циљеви и задаци садржаја програма
Књижевност (1. Формирање секције 7. Обрада једне изабране песме 16. Избор и анализа садржаја и подела задатака за припрему програма Светог Саве 17. Увежбавање садржаја из програма за Светог Саву 18. Увежбавање садржаја из програма за Светог Саву 19. Генерална проба пред наступ за Светог Саву 20. Избор и анализа садржаја и подела задатака за припрему програма Дана жена 21. Увежбавање садржаја из програма секције поводом Дана жена 22. Генерална проба пред наступ поводом Дана жена 23. Подела нових задужења за такмичење 24. Такмичење ученика 25. Анализа садржаја за наступ поводом Дана школе 26. Генерална проба пред наступ за Дан школе 27. Припрема за такмичење у рецитовању 28. Увежбавање садржаја планираних за наступ на такмичењу 29. Увежбавање садржаја планираних за наступ на такмичењу 30. Школско такмичење у рецитовању 31. Општинско такмичење у рецитовању 32. Осврт на постигнуте резултате такмичења 33. Чајанка Сусрет са члановима из других секција 34. Сусрет са истакнутим глумцем 35. Извештај за школске новине 36. Презентовање и анализа резултата рада секције) **Језичка култура**	23	-слуша -чита -пише -бележи -описује -рецитује	-припрема, мотивише, чита, усмено излаже -приказује, показује -демонстрира -усмерава активности ученика -подстиче ученике да богате речник -прати рад и залагање -даје добре примере	Циљ рецитаторске секције је подршка ученицима у остваривању њихових интересовања, дружењу са вршњацима кроз заједнички рад, у развијању способности и вештина и осамостаљивању у вербалном изражавању.

(2. Чиниоци изражајног казивања- артикулација 3. Чиниоци изражајног казивања- дикција 4. Акценатске вежбе 5. Вежбе интонације и вежбе интезитета (јачине) гласа 6. Вежбе темпа и ритма 8. Паузе у рецитовању, понављање и рефрени 9. Истраживање облика изражавање песме 10. Вежбе визуелног контакта, мимике и гестикулације 11. Слушање снимка рецитала 12. Упознавање говорне уметности из историје позоришта и драме 13. Квиз такмичење из историје говорне уметности 14. Гледање позоришног дела 15. Разговор о гледаном)	13	-слуша -чита -пише -бележи -описује -рецитује	-припрема, мотивише, чита, усмено излаже -приказује, показује -демонстрира -усмерава активности ученика -подстиче ученике да богате речник -прати рад и залагање -даје добре примере	

Секција: Ликовна секција
Годишњи фонд часова: 36
Недељни фонд часова: 1

Наставна тема	**Број часова по теми**	**Активности ученика**	**Активности наставника**	**Циљеви и задаци садржаја програма**
1.Упознавање са материјалом 2.Цртање пејзажа 3.Довршавање радова 4.Колаж – слободан избор 5.Довршавање радова 6.Уређење стана 7.Цртање по слободном избору ученика 8.Довршавање цртежа 9.Цртање- гваш 10.Сликање по избору 11.Зимски пејзаж 12.Сликање – техника по избору 13.Честитка за празник 14,Довршавање честитке 15.Срећивање стана 16.Примарне боје- вежбање 17.Довршавање радова	**36**	-посматра, -слуша, -истражује, -гужва, -лепи, -растеже...описује, -презентује рад. -учествују у самооцењивању и вредновању резултата рада -вежбају вербално и невербално исказивање одређене ситуације, -повезују и пореде познате и нове информације,	-планира, -припрема материјале, - истиче циљ теме и часова, -прати, -даје објашњења; -мотивише; -пружа подршку и усмерава, - прати реализацију активности -подстиче ученике на стваралачко истраживање, -подстиче сарадњу и тимски рад ученика, -заједно са ученицима вреднује резултате процеса рада у току часова - подстиче сарадњу и тимски рад ученика	-развијање стваралачког мишљења и естетичких критеријума кроз практични рад, оспособљавање за комуникацију и да изграђују позитиван однос према култури и уметничком наслеђу свог и других народа.

18.Сликање по избору 19.Сликање по избору 20.Израда честитке од тканине 21.Сликање по избору 22.Рад – лутка 23.Пејзаж – пролеће 24.Довршавање радова 25.Рад са природним материјалима 26.Сликање природним материјалима 27.Сликање по избору 28.Довршавање радова 29.Процена шта смо урадили 30.Израда годишњег паноа 31.Изложба радова 32.Изложба радова 33.Илустрација слике 34.Музичка илустрација 35.Довршавање радова 36.Завршна изложба радова				

Драмска секција
Прокупље
Годишњи фонд часова: 36
Недељни фонд часова: 1

Наставна тема	**Број часова по теми**	**Активности ученика**	**Активности наставника**	**Циљеви и задаци садржаја програма**
1. Формирање драмске секције 2. Договор о раду драмске секције 3. Избор драмских комада 4. Игре изражавања – играмо се улоге људи око нас 5. Гледање позоришног дела 6. Акценатске вежбе 7. Избор драмског комада 8. Читалачка проба 9. Подела улога 10. Распоредна проба – сценска радња 11. Распоредна проба – глумци и сцена 12. Израда декора	**36**	-слушају, -износе своје мишљење, -заједнички формулишу закључке, -анализирају свој и рад других, -дискутују, -глуме, -правекостиме за сценски наступ, -истражују, - планирају ,	-планира, -припрема материјале, - истиче циљ теме и часова, -прати, -даје објашњења; -мотивише; -пружа подршку и усмерава, -подстиче ученике на стваралачко	• упознавање са основама драмског истраживања, • богаћење и развијање маште и креативног начина мишљења, • развијање способности за концентрацију и способности за јавне наступе, • стицање способности лепог, течног и креативног импровизованог изражавања, • стицање искуства и навика за колективни живот и рад,

13. Читалачкапроба – рад за столом 14. Читајућа проба 15. Читајућа проба 16. Увежбавање садржаја планираног за наступ 17. Избор текстова за Савиндан 18. Избор текстова за Савиндан 19. Распоредна проба – вежбе акцента и паузе 20. Распоредна проба – звучни и други ефекти 21. Костими и маске 22. Чајанка 23. Добро и шта поправити у даљем раду 24. За мамин дан – избор драмског текста 25. Слушање радио – драме 26. Дружење са другим секцијама у школи 27. Дружење са рецитаторском секцијом 28. Посело – сусрет са истакнутим глумцем 29. Слушање радио – драме 30. Одабир драмског текста 31. Читалачка проба 32. Распоредна проба – сцена 33. Распоредна проба – глумци и сцена 34. Разговор о раду секције 35. Постали смо глумци, редитељи 36. Ово смо ми – представљамо шта смо научили и постигли		-учествују у самооцењивању и вредновању резултата рада -вежбају вербално и невербално исказивање одређене ситуације, -повезују и пореде познате и нове информације,	истраживање, -подстиче сарадњу и тимски рад ученика, -заједно са ученицима вреднује резултате процеса рада у току часова -започиње и усмерава разговор и дискусију	• развој опажања, размишљања и слободног изражавања, • развијање критичке способности, • развијање самоконтроле, досетљивости... • подстицање интересовања за истраживање

Драмска секција
Доња Трнава
Годишњи фонд часова: 36
Недељни фонд часова: 1

Наставна тема	**Број часова по теми**	**Активности ученика**	**Активности наставника**	**Циљеви и задаци садржаја програма**
1. Формирање секције (аудиција) 2. Доношење плана рада за наредну школску годину;избор комада; 3. Игре за интеракцију групе 4. Играмо улоге људи око нас-игре изражавања	**36**	-слушају, -износе своје мишљење, -заједнички формулишу закључке, -анализирају свој и рад	-планира, -припрема материјале, - истиче циљ теме и часова, -прати,	• упознавање са основама драмског истраживања, • богаћење и развијање маште и креативног начина мишљења,

5. Луткарство-позориште лутака 6. Путовање кроз маштање-упознавање са текстом и подела улога; 7. Вежбе акцента и паузе 8. Израда и постављање комплетног декора 9. Читачка проба 10. Читачка проба 11. Избор нових текстова 12. Подела улога 13. Читачка проба 14. Груписање ствари и лица на сцени 15. Вежбе покрета и гестова 16. Вежбе ритма и темпа 17. Распоредна проба: сценске радње 18. Генерална проба 19. Прослава Савиндана 20. Дечји писци су писали за нас а ми ћемо казивати њихове стихове и глумити 21. Теоретско упознавање говорне уметности 22. Ревизија новог текста и подела улога 23. Вежбе темпа, мимике и гестикулације 24. Увежбавање садржаја 25. Мамама у част 26. Сусрет са истакнутим писцем,глумцем 27. Недеља позоришта 28.Сценске радње 29. Костими и маске 30.Вежбе ритма и темпа 31. Звучни и други ефекти 32. Такмичење у беседништву (такмичење имитатора) 33. Стваралачки рад- драматизација 34. ЧАЈАНКА-дружење са другим секцијама у школи 35. Стваралачки рад- драматизација... 36.Анализа рада секције на крају школске године		других, -дискутују, -глуме, -правекостиме за сценски наступ, -истражују, - планирају , -учествују у самооцењивању и вредновању резултата рада -вежбају вербално и невербално исказивање одређене ситуације, -повезују и пореде познате и нове информације,	-даје објашњења; -мотивише; -пружа подршку и усмерава, -подстиче ученике на стваралачко истраживање, -подстиче сарадњу и тимски рад ученика, -заједно са ученицима вреднује резултате процеса рада у току часова -започиње и усмерава разговор и дискусију	• развијање способности за концентрацију и способности за јавне наступе, • стицање способности лепог, течног и креативног импровизованог изражавања, • стицање искуства и навика за колективни живот и рад, • развој опажања, размишљања и слободног изражавања, • развијање критичке способности, • развијање самоконтроле, досетљивости... • подстицање интересовања за истраживање

Назив:МАТЕМАТИЧКА СЕКЦИЈА **Фонд часова:36**

Наставна тема	**Број часова по теми**	**Активности ученика**	**Активности наставника**	**Циљеви и задаци садржаја програма**
1.Логички и комбинаторни задаци	**6**	-уочава -издваја -решава проблем	-припрема и врши избор задатака -обезбеђује стицање знања на вишем нивоу -осмишљава и уводи ученика у проблемску ситуацију -подстиче на размишљање -даје смернице ка решењу	Развијање логичког мишљења, поступка решавања проблемских задатака
2.Природни бројеви и операције са њима	**14**	-уочава -решава	-припрема и врши избор задатака -обезбеђује стицање знања на вишем нивоу -осмишљава и уводи ученика у проблемску ситуацију -подстиче на размишљање -даје смернице ка решењу -упућује на повезивање	- развијање тачности и прецизности при раду и логичкиг мишљења
3.Геометрија	**10**	-уочава -закључује -црта -скицира	-припрема задатке -омогућује примену стечених знања -користи и истиче значај графичког приказа	-развијање способности уочавања битног у проблему -прецизност и уредност при раду
4.Решавање сложених задатака помоћу једначина и дијаграма	**6**	-уочава -издваја -решава проблем	-указује на примену у разноврсним задацима	-развијање логичког мишљења -оспособљавање ученика за самостално решавање проблема

Назив:Креативна радионица

Наставна тема	**Број часова по теми**	**Активности ученика**	**Активности наставника**	**Циљеви и задаци садржаја програма**
1.МАТЕРИЈАЛИ	**36**	посматрају, проналазе, уочавају и опажају облике, величине, положај облика у природи - на основу знања о бојама откривају и изводе нове боје - сарађују (у пару, групи) и дискутују о радовима другова	објашњава нове технике и поступак рада - усмерава и подстиче ученике при раду - помаже при избору средстава и материјала - показује уметничка дела и кроз разговор помаже ученицима да схвате њихову вредност	ликовно изражавање ученика у функцији развијања мишљења и визуелног ликовног естетског сензибилитета за медијуме, уз коришћење разних материјала за компоновање;одабирање случајно добијених ликовних односа; различите могућности комуникација; - стварање услова за развијање свести о потреби чувања човекове природне и културне околине, активно учествовање у квалитетном естетском и просторном уређењу животне околине.

Назив: **Уметници стваоци**

Циљ је подстицања индивидуалних склоности и интересовања, садржајног и квалитетног коришћења слободног времена ради богаћења друштвеног живота и разоноде, развијања и неговања другарства и пријатељства, дружење са вршњацима кроз заједничко делање, исказивањеспособности, осамостаљивање, развој неких вештина и друго.

Наставна тема	Број часова по теми	Активности ученика	Активности наставника	Циљеви и задаци садржаја програма
Направи *Све можемо сами* *Обоји ме* *Измаштај ме*	13 9 8 6	-усвајање и стематизација изложеног градива као и његова практична примена - покажу интересе и способности за самостални рад развијају љубав према ликовном наслеђу -практична примена различитих техника и средстава - развијају способност за креативно и апстрактно мишљење; -развијају способност сарадње и самопоуздања у тимском раду	-представљање садржаја рада - разговара са ученицима (питања, дијалози, дискусије)-вежбање основних цртачких техника -усмеравање на самосталан рад са наглашеном индивидуалношћу - рад у групама са поделом задатака - естетска анализа, самовредновање и оцењивање од самих ученика израда паноа, плаката,рад у групи, рад у пару	-опажање ритма линија, боја, облика -развијање способности ученика за опажање квалитета свих ликовних елемената: линија, облика, боја; стварање услова да ученици на часовима у процесу реализације садржаја користе различите технике и средства и да упознају њихова визуелна и ликовна својства-развијање моторичких способности ученика

Секција: Музичка секција
Годишњи фонд часова: 36
Недељни фонд часова: 1

Наставна тема	**Број часова по теми**	**Активности ученика**	**Активности наставника**	**Циљеви и задаци садржаја програма**
1. Формирање секције и упознавање са програмом рада 2. Обрада песме,, Деца су украс света" 3. Певање песме,, Деца су украс света" 4. Заједничко певање 5. Вежбе изговора гласова и правилног певања 6 Певање раније учених песама 7. . Музичке столице 8. Обрада песме на тему ,,Бака",,,Дека" 9. Увежбавање песама –заједничко певање 10. Подела песама у жанрове :народна и забавна 11. Вежбе изговора гласова и правилног певања 12. . Музичке столице 13. Учење и увежбавање народне песме 14. Учење и увежбавање забавне дечије песме 15. Заједничко певање и увежбавање песама 16. Музичка репродукција 17. Обрада песме,,Химна Светом Сави' 18. ,Химна Светом Сави" 19. Учествовање на приредби поводом школске славе 20. Прављење паноа на тему МУЗИКА 21. Прављење паноа на тему МУЗИКА 22. Формирање пролећног репертоара 23. Певање песама на тему ,, Мајка" 24. Слушање музике и ликовни доживљај 25. Певање песама по жељи ученика 26. Вежбе изговора гласова и правилног	36	- слушају, - износе своје мишљење, - заједнички формулишу закључке, - анализирају свој и рад других, - дискутују, - певају, - цртају, - сликају, - боје, - праве, - истражују, - планирају, - учествују у самооцењивању и вредновању резултата рада - вежбају вербално и невербално исказивање одређене ситуације, - повезују и пореде познате и нове информације,	- планира, - припрема материјале, - истиче циљ теме и часова, - прати, - даје објашњења; - мотивише; - пружа подршку и усмерава, - подстиче ученике на стваралачко истраживање, - подстиче сарадњу и тимски рад ученика, - заједно са ученицима вреднује резултате процеса рада у току часова - започиње и усмерава разговор и дискусију - подстиче сарадњу и тимски рад ученика	**Циљ:** - развије интересовање и љубав према музици кроз индивидуално и колективно музичко искуство којим се подстиче развијање креативности, естетског сензибилитета и духа заједништва, као и одговорног односа према очувању музичког наслеђа и културе свога и других народа. **Задаци:** - Развијање музичких способности и жеље за музицирањем/певањем и учествовање у школском програму; - Подстицање креативних способности ученика и смисла за колективно музицирање; - Развијање навика слушања музике, - подстицање доживљавања и оспособљавање за разумевање музичких порука; - Подстицање стваралачког ангажовања у свим музичким активностима (извођење, слушање, истраживање и стварање музике); - Развијање критичког

певања 27. Формирање репертоара на тему ,, Пролеће" 28. Обрада песама 29. Увежбавање певања песама 30. Прављење ритмичких инструмената 31. Прављење ритмичких инструмената. 32. Певање песама по жељи ученика 33. . Певање песама по жељи ученика 34. Музичке столице 35. Музичке столице 36. Евалуација рада музичке секције				мишљења

Назив: Секција: English is great!

Наставна тема	Број часова по теми	Активности ученика	Активности наставника	Циљеви и задаци садржаја програма
1.Introductory class 2.Halloween activities 3.New Year and Christmas activities 4.Easter activities 5.Songs, puzzles, games 6.Reading fairy tales 7.Grammar and vocabulary exercises 8.Making posters 9.Projects	1 2 2 2 6 2 15 2 4	-усвајају знања -певају песмице на енглеском -читају -праве постере -раде пројекте -раде вежбања из граматике и вокабулара -имају различите активности везане за дате празнике	-даје упутства и објашњења -пружа подршку -помаже ученицима у раду -припрема материјал	-проширивање знања -даље вежбање усмене и писане комуникације -упознавање културе и обичаја народа чији језик уче -развијање сарадње међу ученицима кроз различите активности, израду пројеката...

ЧЕТВРТИ РАЗРЕД

Назив: Фолклорна секција
БРОЈ ЧАСОВА: 36

Наставна тема	**Број часова по теми**	**Активности ученика**	**Активности наставника**	**Циљеви и задаци садржаја програма**
1.тема Формирање секције и одабир игара које ће се обрађивати 2.тема Обрада народних игара и формирање кореографије 3.тема Припрема за наступе за Дан Светог Саве и Дан школе 4.тема Обрада ритмичке игре , плеса и формирање кореографије	**4** **12** **10** **10**	- Примењују природне облике кретања у једноставним играма - Придржавају се договорених правила понашања у игри уз подршку наставника - Проширују знања и репертоар песама за играње; - Играју дечје и народне игре,кола - Развијају осећај за ритам и способност играња у групи и појединачно; - Примењују правилну технику дисања приликом играња; - Разликују правилно од неправилног држања тела и правилно држи тело	посматрају, описују, процењују, групишу, прате, бележе, практикују, показују покрете, учествују у мини - пројектима, играју се...	-Развијање интересовања према народној традицији и стваралаштву тј. народној песми, игри, инструментима, мелодији, обичајима, веровањима, ношњи, играчкама, предметима материјалне културе, књижевности; -Развијање свести о припадности своме народу и потреби очувања традиције. припадности своме народу. -Подизање опште физичке способности ученика. - Дружње и развијање разних социјалних вештина кроз плес и игру.

Назив: Креативна радионица

Наставна тема	**Број часова по теми**	**Активности ученика**	**Активности наставника**	**Циљеви и задаци садржаја програма**
1. Креације од плодова	3	посматра, слуша, истражује, описује, слаже и разлаже облике у простору, црта, слика, комбинује материјале, вреднује свој и рад других; обликује или конструише тродимензионалне и	планира, припрема материјале, даје објашњења; прилагођава задатке и активности како би подстакао напредовање свих ученика, упућује ученике како да опишу својства; прати	- стицање елемантармог знања о визуелном изражавању, - упознавање уметности и подстицај ликовне активности, - самостално проналажење садржаја за ликовно изражавање у природи, друштву,
2. Еколошка радионица - идеје од пластичних флаша	4			

3. Израда предмета од рециклираног папира	4	дводимензионалне радове прави белешке, презентује рад;	реализацију активности, интегрише садржаје, мотивише, вреднује заједно са ученицима	- подстицање развоја креативности, оригиналности, маште.
4. Израда рециклираних новогодишњих украса	4			
5. Оригами техника	3			
6. Предмети од тетрапака	3			
7. Пролећни украси за учионицу	4			
8. Израда и украшавање саксија за цвеће	3			
9. Декупаж техника	4			
10. Еколошка радионица	4			

Назив: Драмска секција

Наставна тема	**Број часова по теми**	**Активности ученика**	**Активности наставника**	**Циљеви и задаци садржаја програма**
1.Читање драмских текстова 2. Драматизација одабраних текстова 3.Израда сцене – сценских реквизита	**5** **10** **3**	посматра, слуша, објашњава, учествује у раду и разговору, процењује, закључује, тражи објашњења, драматизује текст;	планира, припрема, даје објашњења; демонстрира, илуструје,драматизује; подстиче ученике на извођење драмских текстова; прати реализације активности, проверава оствареност исхода;	• упознавање са културом драмског стваралаштва, • упознавање са основама драмског истраживања, • развијање стваралачке способности, • богаћење и развијањемаште и креативног начина мишљења, • развијање способности за концентрацију и способности за јавне наступе, • стицање способности лепог, течног и креативног импровизованог изражавања, • стицање искуства и навика за колективни живот и рад, • развој опажања, размишљања и слободног изражавања, • емоционално сазревање (емотивни и сазнајни развој) • развијање критичке способности,

				• развијање самоконтроле, досетљивости... • подстицање интересовања за истраживање

Назив: Математичка секција

Наставна тема	**Број часова по теми**	**Активности ученика**	**Активности наставника**	**Циљеви и задаци садржаја програма**
1.Природни бројеви и операције са њима 2. Геометрија 3.Логички и комбинаторни задаци 4. Једначине и решавање сложених задатака помоћу дијаграма 5. Магични квадрат 6. Проблемски задаци	10 8 6 6 3 3	посматра, слуша, објашњава, учествује у раду и разговору, процењује, закључује, тражи објашњења, анализира,решава задатке;	припрема и врши избор задатака, даје објашњења; осмишљава и уводи ученике у проблемску ситуацију, подстиче на размишљање, даје смернице за решавање задатака, провера поступке и успешност;	- развијање логичког мишљења, поступака решавања проблемских задатака - развијање тачности и прецизности у раду - развијање способности уочавања битног у проблему - оспособљавање ученика за самостално решавање проблема

Секција: Ликовна секција
Годишњи фонд часова: 36
Недељни фонд часова: 1

Наставна тема	**Број часова по теми**	**Активности ученика**	**Активности наставника**	**Циљеви и задаци садржаја програма**
1.Упознавање са материјалом и договор о раду 2.Цртање пејзажа 3.Довршавање радова ,анализа 4.Колаж – слободан избор 5.Довршавање радова, анализа 6.Уређење стана 7.Цртање по слободном избору ученика 8.Колаж –слободан избор 9.Цртање- гваш 10.Сликање по избору 11.Зимски пејзаж - сликање 12.Сликање – техника по избору 13.Честитка за празник 14,Довршавање честитке 15.Сређивање стана 16.Примарне боје- вежбање 17.Довршавање радова 18.Сликање по избору 19.Сликање по избору	**36**	-посматра, -слуша, -истражује, -гужва, -лепи, -растеже...описује, -презентује рад. -учествују у самооцењивању и вредновању резултата	-планира, -припрема материјале, - истиче циљ теме и часова, -прати, -даје објашњења; -мотивише; -пружа подршку и усмерава, - прати реализацију	-развијање стваралачког мишљења и естетичких критеријума кроз практични рад, оспособљавање за комуникацију и да изграђују позитиван однос према

20.Израда честитке од тканине 21.Сликање по избору 22.Рад – лутка 23.Пејзаж – пролеће 24.Довршавање радова 25.Рад са природним материјалима 26.Сликање природним материјалима 27.Лето – сликамо природу 28.Довршавање радова 29.Процена шта смо урадили 30.Израда годишњег паноа 31.Изложба радова 32.Изложба радова 33.Илустрација слике 34.Музичка илустрација 35.Довршавање радова 36.Завршна изложба радова		рада -вежбају вербално и невербално исказивање одређене ситуације, -повезују и пореде познате и нове информације,	активности -подстиче ученике на стваралачко истраживање, -подстиче сарадњу и тимски рад ученика, -заједно са ученицима вреднује резултате процеса рада у току часова - подстиче сарадњу и тимски рад ученика	култури и уметничком наслеђу свог и других народа.

Назив: **Уметници стваоци**

Циљ је подстицања индивидуалних склоности и интересовања, садржајног и квалитетног коришћења слободног времена ради богаћења друштвеног живота и разоноде, развијања и неговања другарства и пријатељства, дружење са вршњацима кроз заједничко делање, исказивањеспособности, осамостаљивање, развој неких вештина и друго.

Наставна тема	Број часова по теми	Активности ученика	Активности наставника	Циљеви и задаци садржаја програма
Деца украшавају свет *Вајамо, сечемо, спајамо* *У новом руху* *Направи сам*	5 4 4 5	-усвајање и стематизација изложеног градива као и његова практична примена - покажу интересе и способности за самостални рад развијају љубав према ликовном наслеђу -практична примена различитих техника и средстава - развијају способност за креативно и апстрактно мишљење; -развијају способност сарадње и самопоуздања у тимском раду	-представљање садржаја рада - разговара са ученицима (питања, дијалози, дискусије)-вежбање основних цртачких техника -усмеравање на самосталан рад са наглашеном индивидуалношћу - рад у групама са поделом задатака - естетска анализа, самовредновање и оцењивање од самих ученика израда паноа, плаката,рад у групи, рад у пару	-опажање ритма линија, боја, облика -развијање способности ученика за опажање квалитета свих ликовних елемената: линија, облика, боја; стварање услова да ученици на часовима у процесу реализације садржаја користе различите технике и средства и да упознају њихова визуелна и ликовна својства-развијање моторичких способности ученика

Назив:Секција енглеског језика

Наставна тема	Број часова по теми	Активности ученика	Активности наставника	Циљеви и задаци садржаја програма
About me	**5**	Ученици израђују пројекте,паное,пишу саставе ,рецитују, певају песмице и глуме.,израђују различите предмете и на тај начин примењују стечена знања. Истражују,учествују у дискусијама,комуницарају међусобно и са наставником , износе своја мишљења, и уважавају туђа поштујући притом правила учтиве комуникације.	Наставник пружа ученицима разноврсне садржаје ;(аудио ,визуелне,...) и мотивише ученике да истражују, користећи различита средства информисања;усмерава их и пружа им неопходну подршку у развијању и усавршавању њихових талената и вештина.	Основни циљ:Надарени ученици проширују знање стечено на редовним часовима и кроз додатна интелектуално захтевнија вежбања и задатке одржавају константну мотивацију и жељу за учењем. Представљање сопствених вештина и умећа као и сагледавање својих слабих страна и увжавање различитости.
People	**6**	Ученици израђују пројекте постер,паное,пишу саставе ,рецтују, певају песмице и глуме.,израђују различите предмете и на тај начин примењују стечена знања. Истражују,учествују у дискусијама,комуницарају међусобно и са наставником , износе своја мишљења, и уважавају туђа поштујући притом правила учтиве комуникације.	Наставник пружа ученицима разноврсне садржаје ;(аудио ,визуелне,...) и мотивише ученике да истражују, користећи различита средства информисања;усмерава их и пружа им неопходну подршку у развијању и усавршавању њихових талената и вештина.	Израда паное о познатим личностима; вођење дијалога
Environment	**7**	Ученици израђују пројекте,паное,пишу саставе ,рецтују, певају песмице и глуме.,израђују различите предмете и на тај начин примењују стечена знања. Истражују,учествују у дискусијама,комуницарају међусобно и са наставником , износе своја мишљења, и уважавају туђа поштујући притом правила учтиве комуникације.	Наставник пружа ученицима разноврсне садржаје ;(аудио ,визуелне,...) и мотивише ученике да истражују, користећи различита средства информисања;усмерава их и пружа им неопходну подршку у развијању и усавршавању њихових талената и вештина.	Слушање презентације на тему : „Околина“ и подизање свести о загађењу .
Shopping	**7**	Ученици израђују пројекте,паное,пишу саставе ,рецтују, певају песмице и глуме.,израђују различите предмете и на тај начин примењују стечена знања. Истражују,учествују у	Наставник пружа ученицима разноврсне садржаје ;(аудио ,визуелне,...) и мотивише ученике да истражују, користећи различита средства	Проширивање и продубљивање вокабулара везаног за вођење учтиве комуникације приликом куповине.

		дискусијама,комуницарају међусобно и са наставником , износе своја мишљења, и уважавају туђа поштујући притом правила учтиве комуникације.	информисања;усмерава их и пружа им неопходну подршку у развијању и усавршавању њихових талената и вештина.	
Free time	**6**	Ученици израђују пројекте,паное,пишу саставе, рецитују, певају песмице и глуме, израђују различите предмете и на тај начин примењују стечена знања. Истражују, учествују у дискусијама, комуницирају међусобно и са наставником , износе своја мишљења, и уважавају туђа поштујући притом правила учтиве комуникације.	Наставник пружа ученицима разноврсне садржаје ;(аудио ,визуелне,...) и мотивише ученике да истражују, користећи различита средства информисања; усмерава их и пружа им неопходну подршку у развијању и усавршавању њихових талената и вештина.	Израда постера са разноврсним актиностима; вођење дискусије на тему : Слободно време, и презентовање неких хобија.
Stories	**5**	Ученици израђују пројекте,паное,пишу саставе ,рецтују, певају песмице и глуме.,израђују различите предмете и на тај начин примењују стечена знања. Истражују, учествују у дискусијама, комуницарају међусобно и са наставником , износе своја мишљења, и уважавају туђа поштујући притом правила учтиве комуникације.	Наставник пружа ученицима разноврсне садржаје ;(аудио ,визуелне,...) и мотивише ученике да истражују, користећи различита средства информисања;усмерава их и пружа им неопходну подршку у развијању и усавршавању њихових талената и вештина.	Израда неопходних реквизите везаних за приче и глума истих.

Саобраћајна секција
Годишњи фонд часова: 36
Недељни фонд часова: 1

Наставна тема	**Број часова по теми**	**Активности ученика**	**Активности наставника**	**Циљеви и задаци садржаја програма**
1.Формирање секције и упознавање са програмом рада 2.Саобраћај у нашем месту 3.Пешак у саобраћају 4.Бициклиста у саобраћају 5.Саобраћајна полиција,саобраћајац 6.Саобраћајни знаци-знакови опасности 7.Саобраћајни знаци-знакови опасности 8. Саобраћајни знаци-знакови изричитих наредби	36	- слушају, - посматрају, - причају, - описују, - упоређују, - цртају, - праве , - демонстрирају,	- презентује -подстиче на размишљање, повезивање, закључивање и примену знања -прати и усмерава рад ученика - презентује наставни садржај -подстиче на размишљање, повезивање, закључивање и примену знања из свакодневног	**Циљ:** - Оспособити ученике да активно и безбедно учествују у саобраћају ; - Научити ученике саобраћајној култури ; - Дати допринос смањењу броја несрећа у којима из незнања и непажње страдају деца;

9. Саобраћајни знаци-знакови изричитих наредби 10. Саобраћајни знаци-знакови обавештења 11. Саобраћајни знаци-знакови обавештења 12. Светлосни саобраћајни знаци 13. Светлосни саобраћајни знаци 14. Безбедност у саобраћају 15. Безбедност у саобраћају 16. Учесници у саобраћају 17. Пешак у саобраћају 18. Бициклиста у саобраћају 19. Првенство пролаза-правила 20. Вежбе-ситуације 21. Вежбе-раскрснице 22. Правила-првенство пролаза 23. Примена правила првенства пролаза 24. Примена правила 25. Саобраћај –јавни превоз 26. Саобраћај –јавни превоз (понашање у јавном превозу) 27. Практичне вежбе-раскрснице и ситуације 28. Практичне вежбе-примена правила 29. Бициклиста у саобраћају 30. Пешак у саобраћају 31. Вожња бициклом на полигону и ван њега 32. Практичне вежбе 33.Полигон-вежбање 34. Вожња бициклом на полигону и ван њега 35. Полигон 36.Анализа рада секције		- возе , - питају, - анализирају, - закључују,	живота -прати и усмерава рад ученика -подстиче свест о значају примене мера безбедности у саобраћају -подстиче развој свести о значају познавања прописа и понашања бициклисте у саобраћају - одговара на питања ученика -сумира резултате и изводи закључке	- Развијати правилан однос према саобраћају уопште ;

ДРУГИ ЦИКЛУС ОСНОВНОГ ОБРАЗОВАЊА И ВАСПИТАЊА-ОД ПЕТОГ ДО ОСМОГ РАЗРЕДА

Назив: Литерарна секција

Наставна тема	**Број часова по теми**	**Активности ученика**	**Активности наставника**	**Циљеви и задаци садржаја програма**
КЊИЖЕВНОСТ ***ЈЕЗИЧКА КУЛТУРА***	**20** **16**	Учествују у раду Прате упутства и задатке наставника Истражију, записују, анализирају Пишу текстове за школске новине Учествују на литерарним конкурсима Негују лепоту локалног говора Учествују на такмичењима Учествују у школским пројектима Посећују установе културе и културне манифестације Учествују у расу Читалачког клуба Предлажу теме за истраживање, писање и анализирање	Предлаже теме зе рад Усмерава, води, упућује, анализира Даје смернице за рад Врши одабир текстова за школски часопис и литерарне конкурсе Води ученике у установе културе и на културне манифестације	Развијање креативног и критичког мишљења и опажања, развијање љубави према матерњем језику, развијање естетске компетенције кроз читање и писање литерарних састава, оспособљавање за учење, оспособљавање ученика за самостални рад, рад у пару и групни рад, ; усвајање српског језичког стандарда; развијати лексичка, фонетска, граматичка и књижевна знања; неговати чистоћу српског језика и указивати на непотребно коришћење англицизама, подстицање на решавање проблема, неговање толеранције, поштовање различитости, схватање важности заштите животне средине... Избор радова за школски часопис Формирање Читалачког клуба Посета школској библиотеци Час креативног писања Поста градској библиотеци Посета локалног писца члановима Литерарне секције Посета Сајму књига Надимци ученика наше школе / Анкета Сређивање материјала и анализа анкете Препоруке за читање за време распуста Истраживање говора деце, омладине, одраслих Истраживање локалног говора Лектура и коректура текстова Читалачки клуб, читање задатих романа и разговор о њима Истраживачки задатак- Натписи на локалним продавницама, ресторанима, пекарама .Анализа истраживачких задатака Писање есеја Писање портрета Ентеријер

				Екстеријер .Техничко и сугестивно описивање Бајкаса измењеним крајем Обележавање датума везаних за језик и књижевност у току године Час креативног писања Препоруке за читање за време распуста Анализа рада секције

Назив: Новинарска секција

Наставна тема	**Број часова по теми**	**Активности ученика**	**Активности наставника**	**Циљеви и задаци садржаја програма**
ШКОЛСКИ ЖИВОТ ***НАУКА , ТЕХНИКА И ТЕХНОЛОГИЈА*** ***КУЛТУРА*** ***СПОРТ*** ***ЗАНИМЉИВОСТИ*** ***ПУТОПИСИ*** ***ЕКОЛОГИЈА*** ***ХУМАНИТАРНЕ АКЦИЈЕ*** ***ПОРТРЕТИ***	**10** **2** **4** **4** **2** **2** **2** **10**	Слушају инструкције, савете, објашњења, Добијају задатке које раде самостално или тимски Размишљају, анализирају, пишу Активно учествују у припреми новог броја	Формира секцију Даје задужења, савете, инструкције Објашњава, упућује Врши одабир текстова заједно са уређивачким тимом Води ученике ка новом броју	Доношење плана рада, одређивање начина реализације; организациони послови и задужења Анализа претходног броја Како одабрати облик/ врсту новинарског текста с обзиром на догађај, намеру, поенту Како одабрати ефектан наслов Вест и извештај Праћење актуелних догађаја Интервју: кога интервјуисати, како се припремити, како водити дијалог, формална обележја интервјуа; Интервју са одабраном јавном личношћу Како се пише путопис за школски лист Како се пишу истраживачки текстови за школски лист Праћење актуелних догађаја Занимљивости из света науке и уметности; технике и технологије Ангажовани текстови: екологија, хуманитарне акције... Двоугао-иста тема из различитих углова Сарадња са ликовном и литерарном секцијом Однос текста и фотографије или другог сликовног материјала Насловна страна

				Културне и спортске стране Развезани дани Концепција листа и рубрика Истраживачки текстови Репортаже, интервјуи Раскрсница Тома Сојера

Назив: Рецитаторска секција

Наставна тема	**Број часова по теми**	**Активности ученика**	**Активности наставника**	**Циљеви и задаци садржаја програма**
КЊИЖЕВНОСТ **ЈЕЗИЧКА КУЛТУРА**	6 30	Слуша изражајно казивање; доживљава и анализира песме; истражује, учествује у дискусији; самостално тумачи песму; износи своја мишљења и размењује своја занања; упоређује, уочава; изражајно чита и рецитује; практично примењује научено; вежба: правилан изговор гласова и речи, интонацију, темпо, паузе, мимику и гестикулацију, сугестивност у казивању стихова.	Презентује наставни садржај, усмерава активности, подстиче на креативност и изражајност, подстиче на размишљање, развија љубав ученика према поезији и рецитовању	Чиниоци изражајног казивања. Правилан изговое гласова и речи. Могући облици изражавања песме Обрада једне изабране песме Слушање снимака радио -драме или рецитала Вежбе интонације и вежбе интезитета или јачине гласа Вежбе темпа, мимике и гестикулације Паузе у рецитовању. Понављања и рефрени. Акценатске вежбе Вежбање правилног изговора гласова и речи (брзалице, бројалице) Истраживање облика изражавања песме Избор песама за наступ поводом обележавања Светог Саве Читајуће пробе одабраних песама Увежбавање рецитовања одабраних песама Увежбавање рецитовања одабраних песама Анализа рада секције на крају првог полугодишта Генерална проба поводом Светог Саве Приредба поводом Светог Саве Избор песама за школско такмичење рецитатора Читајуће пробе одабраних песама Увежбавање рецитовања одабраних песама Увежбавање Увежбавање рецитовања одабраних песама Школско такмичење рецитатора

				Анализа изражајног рецитовања Слушање изражајног казивања стихова познатих глумаца Вежбање рецитовања одабраних песама За Општинску смотру рецитатора Општинска смотра рецитатора Избор песама за обележавање Дана школе Увежбавање рецитовања одабраних песама Генерална проба Приредба поводом Дана школе Слушање изражајног рецитовања стихова познатих глумаца Вежбе у изражавању различитих осећања (љубав, радост, патња, чуђење, бес, изненађење, страх, презир, равнодушност и др.) Сугестивност у рецитовању Анализа рада секције

Назив: ЛИКОВНА СЕКЦИЈА

У оквиру овог предмета организоваће се рад ликовне секције са фондом од 36 часова на годишњем, односно једног часа на недељном нивоу. Секција ће бити организована за ученике од V- VIII разреда који исказују интересовање и поседују одређене вештине и таленат за рад у ликовној уметности. У раду секције биће приређене изложбе ученичких радова поводом Дана школе и других значајнијих датума. Ученици ће учествовати на наградним конкурсима, посетити изложбе у галерији Божа Илић. Радиће на естетском уређењу школског простора и неким другим садржајима који буду договорени са њима на почетку сваке школске године. Детаљан план рада секције биће у годишњем плану рада школе.

Наставна тема	**Број часова по теми**	**Активности ученика**	**Активности наставника**	**Циљеви и задаци садржаја програма**
1. Наслеђе 2. Основни ликовни елементи 3. Цртање 4. Сликање 5. Интерпретација познатог уметничког дела 6. Вајање 7. Комбиноване технике	**1** **1** **12** **14** **2** **3**	Ученици ће учествовати на наградним конкурсима, посетити изложбе у Галерији Божа Илић. Радиће на естетском уређењу школског простора и неким другим садржајима који буду договорени са њима на почетку сваке школске године	Наставник представља ученицима јасне циљеве и задатке секције Демонстрира,учествује у раду, селектира , поставља изложбу.	Постицати разумевање ликовно визуелног језика Мотивисање ученика за креативан, стваралачки рад.

8. Изложба радова	**2** **1**			

Секција вајања
НЕДЕЉНИ ФОНД: 1
ГОДИШЊИ ФОНД: 36

У оквиру овог предмета организоваће се рад ликовне секције са фондом од 36 часова на годишњем, односно једног часа на недељном нивоу. Секција ће бити организована за ученике од V- VIII разреда који исказују интересовање и поседују одређене вештине и таленат за рад у ликовној уметности. У раду секције биће приређене изложбе ученичких радова поводом Дана школе и других значајнијих датума. Ученици ће учествовати на наградним конкурсима, посетити изложбе у галерији Божа Илић. Радиће на естетском уређењу школског простора и неким другим садржајима који буду договорени са њима на почетку сваке школске године. Детаљан план рада секције биће у годишњем плану рада школе.

Наставна тема	**Број часова по теми**	**Активности ученика**	**Активности наставника**	**Циљеви и задаци садржаја програма**
1. Наслеђе 2. Основни ликовни елементи 3. Цртање 4. Вајање моделовање 5. Вајање, клесање 6. Интерпретација познатог анималистичког уметничког дела из праисторије 7. Комбиноване технике 8. Изложба радова	**1** **1** **5** **19** **3** **3** **3** **1**	Ученици ће упознати вајарске материјале и технике, посетити изложбе у Галерији Божа Илић. Радиће на естетском уређењу школског простора и неким другим садржајима који буду договорени са њима на почетку сваке школске године.	Наставник представља ученицима јасне циљеве и задатке секције Демонстрира,учествује у раду, селектира , поставља изложбу.	Постицати разумевање ликовно-визуалног језика Мотивисање ученика за креативан, стваралачки рад.

Назив: Хор

Наставна тема	**Број часова по теми**	**Активности ученика**	**Активности наставника**	**Циљеви и задаци садржаја програма**
-Песме домаћих аутора -песме страних аутора	12 8 8 8	Пева песама по слуху и са нотног текста, увођење у основе музичке писмености. Изводи народне песме и игре; обичајне песме, дечје песме.	развија код ученика музичке способности и жељу за активним музицирањем/певањем и суделовањем у школским ансамблима; Подстиче креативне способности	-неговање дечијих гласова -учење нових песама различитих стилова -развој осећаја за групни рад -стицање нових искустава и знања.

-обавезне песме -пригодне песме		Утврђивање музичког речника у вези са јачином (p, mp, f, mf), брзином (adagio, andante, moderato, allegro) и постепеним динамичким прелазима из тишег у јаче и обрнуто (crescendo, decrescendo). Савладавање тонских висина. Усвајање музичког писма и појмова: шеснаестина нота у групи, такт 6/8, а-мол лествица (природна и хармонска), појам предзнака – повисилица, узмах и предтакт. Пева песме у функцији овладавања музичке писмености.	ученика и смисао за колективно музицирање; Развија навике слушања музике, подстиче доживљај и оспособљеност за разумевање музичких порука; Подстиче стваралачко ангажовања у свим музичким активностима (извођење, слушање, истраживање и стварање музике); Развија критичко мишљење.	

Назив: Секција: Музиком око света
Хор“ Деца неба“, енглески језик

Наставна тема	**Број часова по теми**	**Активности ученика**	**Активности наставника**	**Циљеви и задаци садржаја програма**
1. Поп музика(страна) ***2. Поп музика (домаћа)*** ***3.Етно песме*** ***4.Духовне песме*** ***5.Рок музика*** ***6.Дечје песме***	**6** **6** **6** **6** **6** **6**	-певају -свирају на различитим инструментима (удараљке, даире, тарабука, виолина) -уче стране језике и језике мањина кроз музику и песму -вежбају правилно акцентовање и интонацију речи и слогова -свирају на различитим инструментима	-организује рад -мотивише ученике -усмерава их у раду -даје објашњења и упутства	-учење различитих стилова певања - упознавање се са музичким стиловима и ауторима -упознавање са културом народа чији језик уче -учење толеранције и међусобне сарадње са децом из различитих друштвених слојева и група -развијање маште, креативности и талента за певање и свирање

Назив: Траговима наше прошлости

Наставна тема	Број часова по теми	Активности ученика	Активности наставника	Циљеви и задаци садржаја програма
1. УВОД	***2***	Формира се група, ученици се упознају са програмом и начином рада, материјалом, прате инструкције наставника и постављају питања	Представља циљеве и задатке, усмерава, подстиче, одговара на питања ученика	Секција је посвећена ученицима који показују интересовања за историјске старине и традицију, локалну и историју у целини као и друштвене науке и добијају могућност за развијање својих даровитости, развијање критичког мишљења, радног, естетског васпитања, навика и умења и хуманих вредности, као и љубави према локалној историји
2. Одржавање средстава за рад и историјског материјала	***8.***	ученици раде на одржавању кабинета, одржавају и сређују историјске карте, раде са историјском картом, прикупљају материјал са историјском садржином, раде на конзервацији материјала из збирке школском археолошко-етнографског музеја, прате инструкције наставника, развијају колективни дух, уче се тимском раду	подстиче и усмерава рад ученика, даје потребна објашњења, даје смернице, учествује заједно са ученицима у раду, уважава предлоге и идеје	
3. Пројекти – старе техноплогије	***8.***	ученици се упознају са старим технологијама, слушају упутства наставника, упознају се са материјалом и начином рада, раде на изради предмета из прошлости, постављају питања, предлажу идеје, развијају колективни дух и уче се тимском раду, стичу нове вештине и смисао за естетику, договарају се, представљају свој рад	подстиче и усмерава рад ученика, појашњава циљеве и задатке, сарађује са институцијама и компетентним особама и удружењима даје смернице за рад, ради на набавци материјала и обезбеђивању услова проналази адекватне примере за анализу и представља презентацијом, осмишљава и креира задатке за самостални рад, подстиче ученике, прати реализацију	

4. Потрага за историјским наслеђем	***18***	остварују посете историјским и археолошким локалитетима, установама, галеријама, повезују градиво, постављају питања, доносе своје закључке, гледају филмове са историјском садржином, дискутују, прате смернице наставника, пишу реферате, израђују презентације, шеме и графиконе, представљају радове, развијају тимски рад,	пита и одговара на питања. Даје свој коментар подстиче и усмерава рад ученика, појашњава циљеве и задатке, даје потребна објашњења, даје смернице, учествује заједно са ученицима у раду, уважава предлоге и идеје одговара на питања, Даје коментар	

Назив: секција-астрономија, 6. разред

Наставна тема	**Број часова по теми**	**Активности ученика**	**Активности наставника**	**Циљеви и задаци садржаја програма**
1. Увод у астрономију 2. Стварање Сунчевог система 3. Планете Сунчевог система	3. 3. 6.	Истражује, учи нове појмове, анализира природне појаве, поставља питања, дискутује, изводи закључке,повезује знања са другим областима, учествује у изради пројеката.	Презентује, објашњава, охрабрује, тумачи научне појмове, инспирише ученике да шире своје видике и ван редовног школског програма, помаже у научно-истраживачком раду ученика.	Стицање нових знања и умења према интересовањима ученика, развијање логичког и критичког мишљења, мотивисање и оспособљавање ученика за креативан рад.

Назив: секција-астрономија, 7. разред

Наставна тема	**Број часова по теми**	**Активности ученика**	**Активности наставника**	**Циљеви и задаци садржаја програма**
1. Изглед неба-сазвежђа 2. Циркумполарна	2 2	Истражује, учи нове појмове, поставља питања, дискутује, изводи закључке,	Презентује, објашњава, охрабрује, тумачи научне појмове, помаже у научно-истраживачком раду ученика.	Стицање нових знања и умења према интересовањима ученика, развијање

сазвежђа 3. Пролећна сазвежђа 4. Летња сазвежђа 5. Јесења сазвежђа 6. Зимска сазвежђа	 2 2 2 2	учествује у изради пројеката.		логичког и критичког мишљења, мотивисање и оспособљавање ученика за креативан рад.

Назив: секција-астрономија 8. разред

Наставна тема	**Број часова по теми**	**Активности ученика**	**Активности наставника**	**Циљеви и задаци садржаја програма**
1. Међузвездана материја 2. Звездана јата 3. Галаксије	4. 4. 4.	Истражује, учи нове појмове, анализира природне појаве, поставља питања, дискутује, изводи закључке, учествује у изради пројеката.	Презентује, објашњава, охрабрује, тумачи научне појмове, помаже у научно-истраживачком раду ученика.	Стицање нових знања и умења према интересовањима ученика, развијање логичког и критичког мишљења, мотивисање и оспособљавање ученика за креативан рад.

Млади хемичари

Наставна тема	**Број часова по теми**	**Активности ученика**	**Активности наставника**	**Циљеви и задаци садржаја програма**
-Одабир ученика за секцију(формирање секције) -Упознавање ученика са планом и програмом секције -Уређивање кабинета -Прикупљање материјала за рад у оквиру секције -Историјски развој хемије	**1** **1** **1** **1** **1** **1**	Прати наставникове инструкције; -користи препорученулитературу; -испуњава и реализује истраживачке задатке; - повезује различите изворе знања и изводи	- Подстиче и усмерава рад ученика; - даје потребна објашњења; - упућује на доступну литературу; - осмишљава истраживачке задатке; - прати реализацију и	Секције се организује за напредније ученике који желе да -прошире и унапреде своја знања из хемије, -научено провере у пракси, -буду креативни,маштовити и самостални, -израђују паное са темама из

-Живот и рад великих хемичара -Израда паноа са темама из градива -Израда паноа хемија и храна -Светски дан науке(корелација са другим природним наукама) -Занимљива хемија(занимљиви хемијски огледи) -Дуга у чаши -Лава у чаши -Стехиометријски задаци -Квиз знања из хемије -Укрштеница -Израда сапуна -Утицај хемије на животну средину -Израда презентације на тему" Заштита животне средине" -Обележавање Светског дана животне средине	**1** **1** **1** **1** **1** **1** **1** **1** **1** **1** **1** **1** **1**	закључке; Извођење огледа -Бележење резултата -Ивођење закључака -Сређивање радног места	даје коментар; - одговара на питања;подстиче и усмерава рад ученика; - даје потребна објашњења.	хемије, -израђују презентације, -развију спобност за тимски рад, -самостално проналазе и користе различите изворе информација. Развијање способности за активно стицање знања кроз истраживање. Развијање радних навика и сколности ка изучавању природних наука.

Назив: Еколошка секција за седми и осми разред

Наставна тема	**Број часова по теми**	**Активности ученика**	**Активности наставника**	**Циљеви и задаци садржаја програма**
ЕКОЛОШКА СЕКЦИЈА 1 КАКО СЕ ФОРМИРА ЕКОЛОШКА СЕКЦИЈА И КОЈИ СУ ЊЕНИ ЗАДАЦИ 2. ОБЕЛЕЖАВАЊЕ ВАЖНИХ	**2** **6**	Ученици стичу виши ниво знања из биологије јер имају прилику да се упознају са теоријама, процесима и практичним радом. Кроз наставне теме и наставне јединице ученици стичу практично знање које ће им бити водиља у даљем школовању, образовању и предузетништву. Активности се одвијају у више праваца: • Познавање и разумевање основних процеса и теорија у биологији • Практично извођење огледа којом приликом	Наставник на додатној настави и еколошкој секцији мотивише ученике, подстиче њихов рад, усмерава и координише, али увек потенцира колективни рад у циљу добијања позитивних резултата. У додатној настави тестови су нашин да се развије такмичарско-научни дух, док је у еко акцијама на терену циљ	Подстицање самосталности, индивидуалне одговорности и аутентичности израза Развој интелектуалних капацитета у складу са развојним потребама, могућностима и интересовањима

ЕКОЛОШКИХ ДАТУМА У ТОКУ ШКОЛСКЕ ГОДИНЕ 3. ЕКО-РАДИОНИЦА 4. ЛАБОРАТОРИЈСКИ РАД 5. ЕКО –АКЦИЈЕ НА ТЕРЕНУ	**10** **10** **8**	ученици потврђују правила • Практични рад у холу школе у смислу оснивања и одржавања еко-врта са фито-и зоо врстама • Одржавање зеленила у школи и дворишту школе • Промовисање здравог начина живота • Историјско обележавање важних еколошких датума • Формирање еко радионица које омогућују стварање смисла за предузетништво, али и за заштиту животне средине у сваком смислу • Еко-акције на терену, ради прикупљања и проучавања материјала из природе, чиме се ученици на најближи начин упознају са живим бићима у непосредној околини	наставника да код ученика развије колективан дух сарадње и међусобне толеранције	Култивисање дечијих емоција и неговање односа ненасилне комуникације и толеранције Развој социјалних и моралних вредности Развој моторних способности и спретности Подстицање креативног изражавања детета

Назив: Слободне активности –Делф, 6. разред

Наставна тема	**Број часова по теми**	**Активности ученика**	**Активности наставника**	**Циљеви и задаци садржаја програма**
Unité 0	**2**	-слуша, -поставља питања,	-Презентује наставне садржаје	-давање обавештења
Unité 1	**5**	-уочава -именује -разликује -упоређује -учествује у амбијенталној настави (време, годишња доба,)	- Подстиче креативност - Мотивише на стваралачки однос -усмерава ученика -подстиче на размишљање	-изражавање припадности - развијање културе усменог и писменог изражавања, истраживачког духа,
Unité 2	**7**	-уочава на примерима - упоређује -слуша, -разговара, излаже, -глуми, рецитује, пева -игра језичке друштвене игре -пише,	-развија код ученика аналитичко,синтетичко, индуктивно,дедуктивно мишљење -поставља проблем	-проширивање знања -развијање стваралачког и критичког мишљења
Unité 3	**5**	-истражује,	- Подстиче креативност	-развијање стваралачког и

		-открива релације и изражава их, -упоређује -уочава...	- Мотивише на стваралачки однос -усмерава ученика -подстиче на размишљање	критичког мишљења
Unité 4	**5**	-уочава -именује -разликује -упоређује -учествује у реализацији заједничког пројекта (снимамо мали филм, пишемо поруке, правимо позивнице)	-развија код ученика аналитичко,синтетичко, индуктивно,дедуктивно мишљење	-проширивање знања -развијање стваралачког и критичког мишљења
Unité 5	**7**	-уочава на примерима - упоређује -слушаја, -разговара, -пише, -излаже, -глуми, рецитује, пева -игра језичке друштвене игре -учествује у амбијенталној настави (време, годишња доба,)	-презентује наставне садржаје - мотивише на закључивање -наводи на размишљање -прилагођава методе способностима ученика, поставља проблем	-описивање и именовање предмета -изражавање припадности - развијање културе усменог и писменог изражавања, истраживачког духа
Unité 6	**5**	-истражује, -открива релације и изражава их, -упоређује, -уочава...	- подстиче креативност - мотивише на стваралачки однос -усмерава ученика -подстиче на размишљање	-проширивање знања -развијање стваралачког и критичког мишљења

Назив: Слободне активности ДЕЛФ 7. разред

Наставна тема	**Број часова по теми**	**Активности ученика**	**Активности наставника**	**Циљеви и задаци садржаја програма**
Unité 0	**1**	-слуша, -поставља питања,	-Презентује наставне садржаје	-давање обавештења
Unité 1	**5**	-уочава -именује -разликује	- Подстиче креативност - Мотивише на стваралачки однос -усмерава ученика	-изражавање припадности - развијање културе

		-упоређује -учествује у амбијенталној настави (време, годишња доба,)	-подстиче на размишљање	усменог и писменог изражавања, истраживачког духа,
Unité 2	**5**	-уочава на примерима - упоређује -слуша, -разговара, излаже, -глуми, рецитује, пева -игра језичке друштвене игре -пише,	-развија код ученика аналитичко,синтетичко, индуктивно,дедуктивно мишљење -поставља проблем	-проширивање знања -развијање стваралачког и критичког мишљења
Unité 3	**8**	-истражује, -открива релације и изражава их, -упоређује -уочава...	- Подстиче креативност - Мотивише на стваралачки однос -усмерава ученика -подстиче на размишљање	-развијање стваралачког и критичког мишљења
Unité 4	**5**	-уочава -именује -разликује -упоређује -учествује у реализацији заједничког пројекта (снимамо мали филм, пишемо поруке, правимо позивнице)	-развија код ученика аналитичко,синтетичко, индуктивно,дедуктивно мишљење	-проширивање знања -развијање стваралачког и критичког мишљења
Unité 5	**6**	-уочава на примерима - упоређује -слушаја, -разговара, -пише, -излаже, -глуми, рецитује, пева -игра језичке друштвене игре -учествује у амбијенталној настави (време, годишња доба,)	-презентује наставне садржаје - мотивише на закључивање -наводи на размишљање -прилагођава методе способностима ученика, поставља проблем	-описивање и именовање предмета -изражавање припадности - развијање културе усменог и писменог изражавања, истраживачког духа
Unité 6	**6**	-истражује, -открива релације и изражава их, -упоређује, -уочава...	- подстиче креативност - мотивише на стваралачки однос -усмерава ученика -подстиче на размишљање	-проширивање знања -развијање стваралачког и критичког мишљења

Назив: Слободне активности- Делф осми разред

Наставна тема	Број часова по теми	Активности ученика	Активности наставника	Циљеви и задаци садржаја програма
Unité 0	**1**	-слуша, -поставља питања,	-Презентује наставне садржаје	-давање обавештења
Unité 1	**6**	-уочава -именује -разликује -упоређује -учествује у амбијенталној настави (време, годишња доба,)	- Подстиче креативност - Мотивише на стваралачки однос -усмерава ученика -подстиче на размишљање	-изражавање припадности - развијање културе усменог и писменог изражавања, истраживачког духа,
Unité 2	**5**	-уочава на примерима - упоређује -слуша, -разговара, излаже, -глуми, рецитује, пева -игра језичке друштвене игре -пише,	-развија код ученика аналитичко,синтетичко, индуктивно,дедуктивно мишљење -поставља проблем	-проширивање знања -развијање стваралачког и критичког мишљења
Unité 3	**6**	-истражује, -открива релације и изражава их, -упоређује -уочава...	- Подстиче креативност - Мотивише на стваралачки однос -усмерава ученика -подстиче на размишљање	-развијање стваралачког и критичког мишљења
Unité 4	**6**	-уочава -именује -разликује -упоређује -учествује у реализацији заједничког пројекта (снимамо мали филм, пишемо поруке, правимо позивнице)	-развија код ученика аналитичко,синтетичко, индуктивно,дедуктивно мишљење	-проширивање знања -развијање стваралачког и критичког мишљења
Unité 5	**5**	-уочава на примерима - упоређује -слушаја, -разговара, -пише,	-презентује наставне садржаје - мотивише на закључивање -наводи на размишљање -прилагођава методе способностима ученика,	-описивање и именовање предмета -изражавање припадности - развијање културе усменог и писменог изражавања, истраживачког духа

		-излаже, -глуми, рецитује, пева -игра језичке друштвене игре -учествује у амбијенталној настави (време, годишња доба,)	поставља проблем	
Unité 6	**5**	-истражује, -открива релације и изражава их, -упоређује, -уочава...	- подстиче креативност - мотивише на стваралачки однос -усмерава ученика -подстиче на размишљање	-проширивање знања -развијање стваралачког и критичког мишљења

Назив: Макетарско моделарска секција

Наставна тема	**Број часова по теми**	**Активности ученика**	**Активности наставника**	**Циљеви и задаци садржаја програма**
Увод	**4**	Ученици се упознају са доступним материјалима, алатима и техникама за израду предмета и проналазе интересантне моделе за израду макета. - прате наставникове инструкције; -користе препоручену литературу. - проширују теоријска знања о материјалима и техничко технолошким поступцима израде макета.	- подстиче и усмерава рад ученика, - даје потребна објашњења, - упућује на доступну литературу, - осмишљава пројектне задатке, - прати реализацију и даје коментар, - одговара на питања.	Ученик: -продубљује знања стечена у оквиру редовне наставе, -самостално истражује, закључује и аргументовано излаже своје мишљење.
Архитектура и грађевинарство	**13**	Упознавање са основним појмовима у области архитектуре -поставља питања, -прати инструкције од стране наставника, - предлаже идеју и израђује скицу и технички цртеж, техничку документацију, - своје замисли претвора у технички цртеж, -прави избор материјала и алата за рад, - самостално проналази примере техничких цртежа и шема, -прати смернице које добија од стране наставника, -поставља питања, -решава захтеве задатка уз помоћ наставника.	- проналази једноставније примере за вежбу, -подстиче и охрабрује ученика у раду и напредовању, - прати рад и напредовање ученика.	- продубљује знања из облати архитектуре и грађевинарства, -самостално црта скицу према својој идеји, -примењује правила техничког цртања, -уочава недостатке свог рада и коригује их.

Од идеје до релизације	**19**	- израђује макете, - учествује на изложбама, - развија колективни и тимски дух, -поставља питања, -прати инструкције наставника.	-појашњава захтеве задатака, -усмерава ученике, даје инструкције, - прати и подстиче рад и напредовање ученика.	-развијање вештина и способности креативности и стваралаштва, - развијање тимског духа, -развијање осећаја за предузетништво, -самоевалуација критички однос према раду.

Назив: САОБРАЋАЈНА СЕКЦИЈА „Шта знаш о саобраћају“

Наставна тема	**Број часова по теми**	**Активности ученика**	**Активности наставника**	**Циљеви и задаци садржаја програма**
Саобраћајни системи	**6**	Повезивање познатог са новим наставним садржајем. Записивање основних појмова, -прати инструкције наставника. -поставља питања, -прати инструкције од стране наставника и саобаћајне полиције - решава тестове са примерима из ове области, - самостално долази до закључака. -развија вештину руковања бициклом и учествовање у саобраћају, -увежбава примену правила. -развија вештине -поставља питања,	**Рад** на унапређењу саобраћајне културе и безбедности у саобраћају свих ученика, наставника и родитеља**, оспособљавање** чланова секције. Развијање саобраћајне културе, одговорности у са подстиче и усмерава рад ученика, -појашњава и додатно објашњава саобраћајна правила и прописе, -проналази адекватне примере за анализу, -осмишљава и креира задатке за самостално вежбање, -подстиче ученике на самостално креирање примера, - прати реализацију и даје коментар, - одговара на питања.	Циљеви организовања и рада саобраћајне секције у основној школи су: прво - омасовљење активности на унапређењу саобраћајне културе и безбедности у саобраћају свих ученика, наставника и родитеља, оспособљавање чланова секције из виших разреда за «вршњачку едукацију» у радионицама нижих разреда, и треће - подстицање афинитета и талента за опредељење ка неком од занимања из области саобраћаја. У оквиру наставних и ваннаставних програма у основним школама ученици не добијају довољна и адекватна знања о правилном и безбедном понашању у саобраћају. -омасовљење активности на унапређењу саобраћајне културе и безбедности у саобраћају свих ученика, наставника и родитеља, -оспособљавање чланова секције из виших разреда за «вршњачку едукацију» у радионицама нижих разреда, -подстицање афинитета и талента за опредељење ка неком од занимања из области саобраћаја. Очекивани ефекти квалитетног рада секције су: -за ученике узраста од 6 до 9 година – обучени за безбедно понашање и кретање у саобраћају као пешаци, -за ученике узраста од 10 до 12 година – обучени
Светлосна сигнализација и саобраћајни знакови, раскрснице	**6**			
Саобраћајни тестови	**14**			
Полигон спретности и практичне вжње бицикла	**10**			
	Укупно 36			

				за безбедно понашање и кретање у саобраћају као бициклисти, и -за ученике узраста од 13 до 14 година – обучени за безбедно понашање и кретање у саобраћају као возачи бицикла или скутера.

Назив: Шаховска секција

Наставна тема	**Број часова по теми**	**Активности ученика**	**Активности наставника**	**Циљеви и задаци садржаја програма**
Основе шаха	**6**	Током прве године учења, путем упознавања квадратне црно-беле табле као попришта ове игре савршеног склада, ученици усвајају просторне релације кроз концепте поља, линија, редова и дијагонала. Дружење са шаховским фигурама и њиховим кретањем приближава их знањима из геометрије, док кроз однос релативних вредности фигура (пешак = 1, скакач и ловац = 3, топ = 5, дама = 9 или 10) стичу и основе из аритметике, али и пуке о вођењу бриге о вредностима које су им поверене на чување. Постављање фигура на почетна поља пример је за организацију и уредност, чиме се неупоредиво лакше усвајају и неки "непопуларни" свакодневни захтеви, као што је одлагање ствари (нпр. школског прибора, одевних предмета, играчака итд.) на одговарајућа места. Упознавање са шаховском нотацијом (где се као прелазни модел користи популарна игра	Теоријска настава из шаха пружа минималан скуп фундаменталних знања која су неопходна да би се овладало свим правилима и општом културом шаховске игре. На овом аспекту наставе треба инсистирати у оноликој мери колико је потребно да се ученицима пруже најосновније информације на основу којих би, пре свега кроз многобројне практичне примере и животне аналогије, могли да самостално откривају огромно богатство света шаха. Стога, кад год је то могуће, предметни наставник у улози модератора треба да издвоји довољно времена за практичну наставу у виду решавања примера на демонстрационој табли (фронтални облик рада) и кроз тестове	***Циљ* наставе *шаха*** у првом циклусу основног образовања и васпитања јесте да се свим ученицима и ученицама који се определе за овај програм изборне наставе, без обзира на расну, верску или националну припадност, било који хендикеп, развојне потешкоће или неки други вид посебних потреба и/или личних обележја, пружи прилика да овладају основним законитостима и принципима шаховске игре ради формирања њихових радних навика, савесности, истрајности, упорности, уредности, радозналости, креативности, оригиналности и спремности на сарадњу уз уважавање туђег мишљења и начела лепог понашања, а нарочито да код ученика и ученица изгради културу рада, да се рад обавља у одређено време у предвиђеном радном простору, као и да се развија свесна потреба да се започети посао доврши до краја. Задаци наставе *шаха* су: - развијање интересовања за шаховску игру код ученика; - стицање сазнања да процес учења у школским условима може да се реализује у форми игре (шаха); - стимулисање маште, креативности и
Шаховска игра и правила	**4**			
Примери завршетка партије	**3**			
Аспекти шаха	**1**			
Отварања	**7**			
Средишњице	**8**			
Завршнице	**7**			
	Укупно 36			

		"подморница") и концепт записивања потеза подстицајно делују на усавршавање вештина читања и писања, које се срећу у оквиру осталих предмета.	(индивидуални облик рада), али и кроз проигравање у паровима и групне активности ученика.	радозналости током учења шаха; - стицање основних знања о шаху и уочавање сличности са животом; - оспособљавање ученика за логичко размишљање током учења шаха; - развијање потребе за самосталним доношењем одлука кроз играње шаха; - развијање свести о сопственом напредовању и јачање мотивације за даље учење шаха; - развијање начела фер-плеја и уважавања туђег мишљења.

Назив: Програмирање-микробит

Наставна тема	**Број часова по теми**	**Активности ученика**	**Активности наставника**	**Циљеви и задаци садржаја програма**
1. ***Упознавање са микробитом*** 2. ***Програмирање микробита*** 3. ***Примена микробита*** 4. ***Истраживачки пројкат***	**9** **11** **10** **6**	Пажљиво прате излагање нанставника и својих другова, аргументовано и са уважавањем се укључује у дискусије и износи своја мишљења, критички размишља процењује свој и рад својих другова, проналази начине за решавање проблема, истражује различите изворе знања, повезује нова са ранијим знањима и искуством, учествује пројектима.	Пажљиво планира и припрема активност, проверава претходна знања и искуства ученика, реализује и води процес, помаже ученицима да поставе циљеве и задатке, помаже ученицима у процесу програмирања и решавања задатака, прати и пружа подршку, подстиче ученике на стваралачко истраживање, критичко размишљање, подстиче сарадњу и тимски рад, помаже ученицима да превазиђу неочекиване проблеме и ситуације, самостално и заједно са ученицима вреднује процес и резултате наставе, вреднује резултате сопственог рада (рефлективни практичар)...	• Микробит • Makecode окружење • Основне функције Микробита. Укључивање библиотеке. • Управљање екраном • Стринг • Смајли • Брод • Анимација • Тастери • Квиз • Светлост • Температура • Примена IF наредбе • Наредбе Repeat и Forever • Генерисање насумичних бројева • Петља FOR- испис бројева од 1 до 10 • Магична осмица • Не љути се, Микробит • Коцкице за јамб • Радио

				• Звук • Звончићи • Химна Светом Сави • Покрет • Бројач корака • Папир, камен, маказе • Компас • Инерактиван рад • Приказ података у реалном времену • Повезивање додатних компоненти • Истраживачки пројекат • Истраживачки пројекат • Истраживачки пројекат • Истраживачки пројекат • Истраживачки пројекат • Презентација пројекта Циљеви: - разумевање карактеристике микробита - коришћење микробит уређаја са наставним предметима -састављање првог програма за управљање светлећим диодама -учитавање програм у микробит уређај -модификовање постојећих програмска решења -примењивање петље како би омогућили понављање низа инструкција у програму -креирање једноставне анимације -употреба светлеће диоде за представљање ствари из реалног света у дигиталној форми -примена бројачке петље за понављање низа инструкција одређени број пута - повезивање слушалица или звучника на микробит уређај - креирање програма који ће омогућити да слушају мелодије преко микробит уређаја - препознавање прилике за примену петљи у програму -коришћење у програму података о осветљености микробит уређаја

				-разумевање принцип рада електричних кола - креирање реаланог физичког систем и саставе програм за његово управљање -циклус решавања проблема -креирање идеје за решавање проблема помоћу микробит уређаја -планирање школског пројекта и активности

Напомена: Секцију похађају ученици петог, шестог, седмог и осмог разреда.

Назив: Млади информатичари

Наставна тема	**Број часова по теми**	**Активности ученика**	**Активности наставника**	**Циљеви и задаци садржаја програма**
Дигитална писменост ***Уређивање визуелног садржаја*** ***Уређивање садржаја друштвених мрежа*** ***Пројекат***	**6** **18** **8** **4**	Пажљиво прате излагање наставника и својих другова, аргументовано и са уважавањем се укључује у дискусије и износи своја мишљења, креативно изражава своје идеје, процењује свој и рад својих другова, проналази начине за решавање проблема, истражује различите изворе знања, повезује нова са ранијим знањима и искуством.	Пажљиво планира и припрема активност, проверава претходна знања и искуства ученика, реализује и води процес, помаже ученицима да поставе циљеве и задатке, помаже ученицима у процесу креирања и уређивања садржаја, прати и пружа подршку, подстиче ученике на стваралачко истраживање, критичко размишљање, подстиче сарадњу и тимски рад, помаже ученицима да превазиђу неочекиване проблеме и ситуације, самостално и заједно са ученицима вреднује процес и резултате , вреднује резултате сопственог рада (рефлективни практичар)...	• Дигитално писмен • Зависност од интернета • Заштита личних података • Друштвене мреже • Подешавање приватности на друштвеним мрежама • Утицај друштвених мрежа на човека • CANVA- онлајн програм за уређиванје визуелног и видео садржаја • CANVA окружење • Креирање постова за друштвене мреже (одређивање димензија,позадине) • Одређивање боја и дефинисање палете боја • Упознавање са елементима и њиховим коришћењем • Облици, линије, оквири • Одабир могућих шаблона • Одабир фонта и комбинација фонтова • Одабир слика • Селектовање елемената слике и

				њихово уређивање и трансформација • Коришћење контраста, осветљености, засићености, готових филтера • Креирање логоа • Креирање инфографика • Креирање флајера • Креирање презентација • Креирање позивница, сертификата • Креирање нсаловних страна књига, часописа • Слика за мајице • Фејсбук објаве • Инстаграм објаве • Youtube thumbnail • Анимације елемената • Креирање видеа (упознавање са опцијама) • Креирање видеа (подешавање димензија, дужине...) • Креирање видеа (усклађивање елемената) • Креирање видеа (додавање аудио записа) • Пројекат • Пројекат • Пројекат • Објављивање пројекта на друштвеним мрежама Циљеви: Оспособљавање ученика да препозна опаности дигиталног свете, предупреди их и избегне. Оспособљавање ученика да користи предности које пружа дигитални свет на безбедан и сигуран начин. Коришћење програма за уређивање визуелног и аудио садржаја. Примењивање датог софтвера за

				уређивање објава на друштвеним мрежама. Критичко размишљање и алгоритамски приступ решавању проблема. Развијање тимског духа, подстицање креативности и предузетништва

Напомена: Секцију похађају ученици петог, шестог, седмог и осмог разреда.

Назив: Спортска секција – Рукомет
Спортска секција – Кошарка
Спортска секција – Мали фудбал
Спортска секција - Стрељаштво
Спортска секција - Одбојка

Наставна тема	**Број часова по теми**	**Активности ученика**	**Активности наставника**	**Циљеви и задаци садржаја програма**
Рукомет ***Кошарка*** ***Мали фудбал*** ***Одбојка*** ***Стрељаштво***	**36** **36** **36** **36** **36**	изводе елементе кошаркашке,рукометне, оддбојкашке технике,футсала – стрељаштва .примењује основна правила спортских игара -примењује основне елементе тактике у нападу и одбрани - учествује на унутар одељенским такмичењима	демонстрација елемената технике и тактике свих спортских игара -суђење - обезбеђење простора и реквизита за такмичење	**Циљ** је да ученик унапређује физичке способности, моторичке вештине и знања из области физичке и здравствене културе, ради очувања здравља и примене правилног и редовног физичког вежбања у савременим условима живота и рада. Формирају се према интересовању ученика. Наставник сачињава посебан програм узимајући у обзир материјалне и просторне услове рада, узрасне карактеристике и способности ученика. Уколико је неопходно, секције се могу формирати према полу ученика. Ученик се у сваком тренутку може се укључити у рад секције.

Назив: Креативне рукотворине – секција

Наставна тема	**Број часова по теми**	**Активности ученика**	**Активности наставника**	**Циљеви и задаци садржаја програма**
Ритам јесени Зимска идила Некако с'пролећа	**12** **12** **12**	-уочава на примерима -именује -разликује -упоређује -примењује претходно стечена знања -упоређује -слушају, -разговарају, -прикупљају материјал за рад (исечци из штампе,са интернета), -праве паное, -уређују кабинет, -истражују -причају, -уочавају, -демонстрирају, -посматрају, -закључују, -имају развијену еколошку свест -формирају практична знања и вештине	-подстиче креативност - мотивише на стваралачки однос -усмерава ученика -подстиче на размишљање -развија код ученика аналитичко, синтетичко, индуктивно, дедуктивно мишљење -наводи на размишљање -прилагођава методе способностима ученика - прича - објашњава - демонстрира - наводи примере из свакодневног живота - указује на могуће закључке	Циљ секције је да ученици подстакну своју креативност, развијајући перцептивне и интелектуалне функције и вежбе како би се повећала разноврсност различитих креативних техника, материјала и дизајна са различитим декорацијама и украсима. Ученици не морају бити надарени да би били чланови секције Креативне рукотворине, важно је да воле дружење и забаву. Уложетени труд и насмејана лица дају најбоље резулте и успешно извршене задатке.

Секција- Грађанске иницијативе

Наставна тема	**Број часова по теми**	**Активности ученика**	**Активности наставника**	**Циљеви и задаци садржаја програма**
Упознавање са основним елементима програма	**6**	Ученици се упознају са циљевима и задацима, садржајем и програмом рада, правилима и дужностима, вођењем документације.	- подстиче и усмерава рад ученика, - даје потребна објашњења, - упућује на доступну литературу, - прати реализацију и даје коментар, - одговара на питања.	Представљање циљева, задатака садржаја и метода рада; упознавање са најзначајнијим појмовима - права и одговорности, правила и дужности, школске мере и решења; начин вођења документације: регистри, позиви за састанке, активизам и партиципација, кооперативни начин рада; формирање и изграђивање разредног тима

Сагледавање услова школског живота	4	-поставља питања, -прати инструкције од стране наставника, - самостално проналази примере -прати смернице које добија од стране наставника, -поставља питања, -решава захтеве задатка уз помоћ наставника.	-подстиче и охрабрује ученика у раду и напредовању, - прати рад и напредовање ученика.	Излиставање проблема у школи и прикупљање података; разговор са ученицима, родитељима, наставницима и другима који учествују у раду школе; коришћење штампаних извора и информација из медија; извештавање и дискусија о прикупљеним подацима
Избор проблема на коме ће се радити	1	Избор проблема накоме ће се радити -поставља питања, -прати инструкције од стране наставника, - предлаже идеју - развија колективни и тимски дух -поставља питања, -прати инструкције наставника.	-појашњава захтеве задатака, -усмерава ученике, даје инструкције, - прати и подстиче рад и напредовање ученика.	Процењивање прикупљених података, дискусија о проблемима и избор заједничког проблема
Сакупљање података о изабраном проблему	8	- прикупља податке користећи различите технике – анкету, разговор, посматрање -процењује прикупљене податке	-појашњава захтеве задатака, -усмерава ученике, даје инструкције, - прати и подстиче рад и напредовање ученика.	Идентификација извора из којих ћемо прикупљати податке; упознавање са техникама и поступцима прикупљања информација у оквиру истраживачких тимова; сакупљање података о изабраном проблему, састанци у оквиру школе, посете ученика различитим институцијама и организацијама и организовање гостовања особа из одређених организација или институција
Активизам и партиципација - план акције	12	-осмишљава план акције-	-појашњава захтеве задатака, -усмерава ученике, даје инструкције, - прати и подстиче рад и напредовање ученика.	Осмишљавање плана акције у решавању проблема на Коме истраживачки тимови раде и одабир начина презентације резултата
Јавна презентација плана акције	1	-јавно представљање и дискусија -разговор са члановима групе, родитељима, представницима локалне заједнице	-појашњава захтеве задатака, -усмерава ученике, даје инструкције, - прати и подстиче рад и напредовање ученика.	Јавно представљање: ученици пред школским жиријем и публиком (ученици, родитељи, наставници и други заинтересовани за решавање проблема), представљају свој план и аргументовано одговарају на постављена

				питања
Осврт на научено - евалуација	4	Евалуација и самоевалуација - примена наученог у пракси	-појашњава захтеве задатака, -усмерава ученике, даје инструкције, - прати и подстиче рад и напредовање ученика.	Разговор о томе шта су ученици научили и колико су стекли способност за самостално процењивање ситуација, знања и васпитања и њихову примену у пракси

Назив: Педагошке радионице Весели четвртак

Циљеви радионица су да развијају тимски рад, јачају самопоуздање и друге особине важне за свеукупни развој детета, а које се састоје од разноврсних игара. Радионице се спроводе сваког четвртка, а у њима учествују по два до четири ученика из сваког одељења од 5-7. разреда (ученици 8. разреда се укључују у складу са индивидуалним потребама ученика). Ученици се смењују на месечном нивоу. У складу са потребом радионице се реализују у целим одељењима.

Наставна тема/активности/садржаји	**Број часова**	**Активности ученика**	**Активности наставника**	**Циљеви и задаци садржаја програма**
-игре упознавања (додавање лопте, ћебе) -игре координације-са баланс лавиринтом и баланс каменчићима -игре брзине (икс окс уз помоћ ученика) -игре у којима се повезује реч и покрет (бим бам, шешир на 3 ћошка, 1,2,3, банана, јабука и наранџа, Barboletinha, Cup song) -игре концентрације (електрицитет) -игре опуштања (слонче у затвору, добацивање балонима) -игре за јачање тимског рада (игре са падобраном, игре са чашама и канапом, игре са хулахопом, телохранитељ, игра са лоптом и сталцима-буди екипа, корак по корак-трака којом су повезани сви играчи) -игре изазова (склапање лего коцки, Рубикове коцке и друго) -Потрага за тајанственим предметима (коришћење	36	-Упознају се, друже се -Сарађују -Ослобађају се за деловање у непознатој средини -Вежбају: стрпљење -Упорност, истрајност -Логику -Координацију -Координацију око рука -Забављају се -Вежбају концентрацију -Равнотежу -Тимски рад -Уче се саосећаности -Подржавају једни друге -Истражују -Подстичу креативност и креативни приступ решавања проблема -Искуствено уче (Активности су планиране тако да могу да учествују сви ученици у готово свим активностима независно од својих способности)	-Планира -Истражује -Креира нове активности занимљиве ученицима -Подстиче комуникацију и укључивање у активностима -Упознаје ученике -Оснажује ученике да ојачају уочене слабе стране, а искористе јаке стране	Циљ је подстицање развоја личности унапређивањем комуникације, мотивације, продуктивности, жеље да долазе у школу, расположења у школи. Ученици ће: -умети да се лако организују у шпалир, групе, парове -умети да брже и лакше реше проблеме -умети да брже и лакше ступе у контакт -стећи нове пријатеље и боље упознати старе -умети да делују у тиму -развити здрави такмичарски дух -знати да сарађују, подстичу своју креативност -уз забаву бити мотивисани да радо долазе у школу

дигиталних технологија у потрази) Новогодишњи/ускршњи вашар (израда колача, плетење...) -Текст/прича Печат, ауторке Јоване Кешански и друге поучне приче				-научити методе за конструктивно решавање конфликата -развијати предузетнички дух

10. Програм професионалне оријентације

Општи циљ:

Развијање спремности ученика да стиче знање и искуства о себи и свету рада, да доноси реалне одлуке у погледу свог даљег образовања и опредељења, свестан шта оне значе за касније образовање и професионалне опредељености као и успех у раду.

Специфични циљеви:

- Оснажити ученике из осетљивих група за наставак даљег школовања
- Унапређивање информисања ученика о различитим школама, образовним профилима, могућностима даљег запослења, могућностима даљег школовања након средње школе
- Остваривање комуникације и сарадње са Заводом за запошљавање
- Имплементирати програм професионалне оријентације у годишње планове рада наставника
- Имплементирати програм професионалне оријентације у планове рада одељењских старешина

Садржаји/активности:

- Радионице у оквиру пројекта „Професионална оријентација“ у седмом и осмом разреду
- Учествовање у манифестацама Дан девојчица и Дан дечака
- Организовање маскенбала на тему занимања
- Израда писмених вежби, задатака на тему будућег занимања
- Посете сајмовима образовања, отворених врата у средњим школама, реални сусрети
- Посете институцијама и организацијама у којима раде одређена занимања
- Упознавање са конкретним занимањима кроз посете професионалаца школи
- Упознавање са конкретним занимањима –Сајт Упознај занимање
- Упознавање са конкретним занимањима кроз организовање Сајма занимања (родитељи и пријатељи школе)
- Израда видео материјала са занимањима
- Упознавање родитеља са њиховом улогом у професионалном опредељивању деце
- Предавање педагошко-психолошке службе
- Уређење паноа
- Тестирање ученика осмог разреда тестом професионалног интересовања
- Тестирање ученика тестом Националне службе за запошљавање-водић за основце

Годишњим планом рада школе се детаљније прецизира време реализације и садржај поменутих активности.
Носиоци активности: наставници, учитељи, одељењске старешине, стручна служба, Тим за професионалну оријентацију. Сваке школске године се бирају чланови тима.

11. Програм здравствене заштите

Општи циљ: Развој здравствене заштите ученика, стицање знања, формирање ставова и понашања ученика у вези са здрављем и здравим начином живота и развојем хуманизације односа међу људима, унапређивање хигијенских и радних услова у школи и елиминисање утицаја који штетно делују на здравље, остваривање активног односа и узајамне сарадње, породице и заједнице на развој, заштити и унапређивању здравља ученика

Специфични циљеви:

- Стицање знања, формирање ставова и вредности код ученика у вези са здрављем и здравим начином живота.
- Континуирано унапређење здравствено - хигијенских услова у школи.
- Остваривање узајамне сарадње школе, породице и заједнице на развоју, заштити и унапређењу здравља ученика.

Садржаји/активности:

- Редовни систематски прегледи за све ученике.
- Едукативна предавања и трибине о штетности дувана и психоактивних супстанци.
- Обележавање значајних датума: Међународни дан здравља, Дан борбе против пушења, Дан пешачења, Међународни дан борбе против АИДС-а
- Учешће на конкурсима који промовишу здраве стилове живота
- Формирање личних хигијенских навика
- Формирање навика у вези са здравом исхраном
- Спорт у животу младих
- Изградња односа поштовања и уважавања међу половима

Годишњим планом рада школе се детаљније прецизира време реализације и садржај поменутих активности.
Носиоци активности: наставници учитељи, одељењске старешине.

12. Програм социјалне заштите

Општи циљ: Унапређивање социјалне заштите ученика кроз изградњу система подршке.

Специфични циљеви:

- Обезбедити једнакост у доступности испуњавања школских обавеза за све ученике
- Створити једнаке могућности за стицање знања и подстицати на социјалну укљученост
- Очувати и унапредити међуученичке односе, као и унапредити породичну, родну и међугенерацијску солидарност

- Предупредити злостављање, занемаривање или експлоатацију, односно пријавити надлежним органима и најмању сумњу .
- Пружање помоћи ученицима с проблемима у понашању
- Пружање помоћи васпитно запуштеним или угроженим ученицима, ученицима који долазе из дефицијентних породица или породица с проблематичним односима
- Упознавање и праћење социјалних прилика ученика и заштита деце тешких породичних прилика – упућивање у остваривање социјално- заштитних мера
- Утврђивање социоекономског статуса родитеља
- Упућивање родитеља на начине остварења права
- Упућивање родитеља на извршење родитељских обавеза
- Унапређење квалитета живота ученика из маргинализованих породица, кроз програме едукације и олакшавање школовања инлузивним приступом.
- Унапређење положаја посебно осетљивих група ученика (ученици са сметњама у развоју, ученици са поремећајима у понашању) кроз систем програма за њихово укључивање у социјални живот локалне заједнице и формирање мреже сарадничких институција.
- Унапређење положаја ромске деце кроз мере акције сузбијања сиромаштва и пружање олакшица у школовању инклузивним приступом

Садржаји/активности:

- Идентификација деце из маргинализованих група при тестирању за полазак у школу
- Подршка при адаптацији на школу при поласку у школу
- Сарадња са родитељима ученика (разговори, саветовања, подршка)
- Обезбеђивање бесплатних уџбеника
- Организација бесплатне ђачке кухиње
- Помоћ при финансирању екскурзије ученика
- Сарадња Центра за социјални рад и школе у пружању социјалне заштите ученика.
- Сарадња са Црвеним крстом
- Сарадња са локалном самоуправом
- Сарадња са невладиним хуманитарним организацијама
- Сарадња са удружењем Рома
- Укључивање школе у пројектима

Годишњим планом рада школе се детаљније прецизира време реализације и садржај поменутих активности.
Носиоци активности: наставници учитељи, одељењске старешине, стручна служба.

13. Програм заштите животне средине

Општи циљ: Развијање свести код ученика о потреби заштите човекове средине кроз упознавање са конкретним механизмима заштите.

Специфични циљеви:

- развијање позитивног односа према природи и природом и радом створеним вредностима
- оплемењивање уже и шире средине

- стицање знања о биолошким, физичким, хемијским, историјским, географским, производно – техничким обележјима природе и насељене средине
- стицање одговарајућих знања и формирање правилног односа према уређивању школе, насеља, култивисању расада и неговању паркова
- уређење школског дворишта и одржавање спомен – обележја
- сарадња са организацијама

Садржаји/активности:

- Формирање и рад еко патрола
- Уређивање радног простора и паноа
- Обележавање светског дана планете Земље, воде, шуме, сунца, река, Светског дана здраве хране, Светског дана пешачења (пошумљавање), Светског дана животне средине
- Радови у школском дворишту –садња и нега дрвећа и цвећа
- Радови у еко врту
- Израда и постављање кућица за птице
- Акције сакупљања рециклажног материјала
- Израда употребних предмета од рециклираног материјала и изложба тих радова

У циљу стварања услова за свестрани развој личности ученика, подстицање развоја и формирање здравствених и естетских ставова и навика код ученика, програм заштите животне средине представља саставни део укупног рада свих запослених у школи. Планирано је активно учешће ученика, родитеља и локалне заједнице чиме би се обезбедило остваривање планираног циља и задатака.

Носиоци активности: наставник биологије, хемије, физике и учитељи кроз часове редовне наставе, одељењске старешине.

План активности саставни је део Годишњег плана рада школе.

14. Програм сарадње са локалном самоуправом и друштвеном средином

Општи циљ: Развијање различитих активности чија је основна сврха унапређивање сарадње различитих установа и организација на локалном нивоу.

Специфични циљеви:

- Планирање и реализовање заједничких активности са субјектима из окружења
- Повезивање школе и локалне заједнице заједничким интересима и активностима
- Обезбеђивање подршке локалне заједнице у активностима школе у побољшању услова рада за ученике и запослене

Назив институције/организације/друштва	Садржаји
СО Прокупље	- Перманентна сарадња у оквиру области утврђених законом-финансирање школских програма, адаптације школских објеката, набавка опреме и наставних средстава -Бесплатан превоз ученике.

	-Учешће ученика и наставника на манифестацијама у организацији локалне самоуправе-обележавање значајних датума -Сарадња са ИРК
Просветна, санитарна, противпожарна инспекција, инспекција рада ...	-Перманентна сарадња у оквиру области утврђених законом
Црвени крст	-Хуманитарна акција. -Трка за срећније детињство -Ликовни и литерарни конкурс. -Предавање за ученике - Подмладак ЦК- активности (учешће на такмичењу из прве помоћи, радионице и друго)
ПУ Прокупље	- Предавање о безбедности у саобраћају за прваке. -Сарадња са школским полицајцем. - Предавања "Трговина људима" -Трибина за наставнике, родитеље представнике школског одбора – Против насиља над женама. -Предавање"Безбедно детињство" -предавање "Пиротехничка средства" -сарадња у оквиру безбедности ученика (екскурзија)
ТВ Мост нет	Екстерни маркетинг (поводом Дана школе, школске славе и других значајних догађаја или акција у школи)
Локални радио	Екстерни маркетинг (поводом Дана школе, школске славе, промоција ПО програма, промоција ученичких постигнућа и рада школе)
Осигуравајуће куће	Осигурање ученика и радника школе
ПУ Невен	-Сарадња у оквиру активности прелеска ученика из ППП у први разред -Културна и јавна делатност - Отварање предшколских група у школи - Пројекат „Кроз осмех до ђака првака“
Дом Здравља Прокупље	-Вакцинација и систематски прегледи ученика -Сарадња у вези остваривања права из здравствене заштите -Издавање лекарских уверења ученицима (упис у први разред, упис у средњу школу,одлазак на екскурзију, за спортисте...) -Издавање лекарских уверења наставницима -Систематски прегледи радника школе -Предавања за ученике -Сарадња са стоматолошком службом -Давање мишљења за ИРК
Центар за социјални рад	-Консултације у вези ученика који су на породичном смештају

	-Консултације у вези ученика који имају породичне проблеме -Консултације у вези ученика са поремећајем у понашању -Сарадња у вези остваривања права из социјалне заштите
Национална служба за запошљавање	-Тестирање наставника приликом заснивања радног односа -Сарадња на реализацији програма ПО "Сајам занимања", тестирања ученика по договору и по потреби
Ватрогасна установа, Прокупље	-Перманентна сарадња у оквиру области утврђених законом. -Сарадња у области ПО
Дом Културе Прокупље	-Уступање простора(сала биоскопа) за школске манифестације -посета културним садржајима у организацији Дома Културе -учешће ученика на ФЕДЕС-у -учешће на смотри рецитатора
Народна Библиотека "Раде Драинац"	-Упознавање ученика са организацијом рада и начином коришћења библиотеке. -Бесплатно учлањење ученика првог разреда и попусти за остале ученике, као и за наставнике. -Организовање сусрета са књижевницима за децу. -Организовање приредби и представа
Народни музеј "Топлица"	-Бесплатно учлањење ученика првог разреда и колективно учлањење осталих ученика, -уступање галеријског простора за изложбе дечијих радова и јавне часове наставника -реализација разних радионица за ученика (које прате наставне садржаје предмета:свет око нас, природа и друштво, народна традиција, историја...
Волонтерски Центар Прокупље	-подржавање свих акција
Канцеларија за младе	-Предавања- вршњачка обука – радионице -Активности везане за реализовање програма ПО
Стручна друштва (из области предмета)	Организација семинара и такмичења
Регионални центар за развој запослених у образовању - Ниш	-посећивање семинара, трибина, дебата, промоција књига...
Основне школе из града	-Сарадња на нивоу ученичких парламената - Спортска такмичења/турнири -Предавања /радионице -реализовање заједничких акција ПО -сарадња у оквиру заједничких пројеката
Средње школе из града	-Активности у оквиру реализовања програма ПО (реални сусрети) -сарадња са ученичким парламентима/разна предавања,радионице
Историјски архив Топлице	-Упознавање са начином вођења, складиштења и употребе архивске грађе. -Сарадња у оквиру области утврђених законом

Спортска хала „др Зоран Ђинђић“	Спортске и друге адекватне активности

Годишњим планом рада школе се детаљније прецизира време реализације и садржај поменутих активности.
Носиоци активности: директор школе, наставници учитељи, одељењске старешине, стручна служба.

15. Програм сарадње са породицом

Општи циљ:
Оснаживање родитеља за узимање активног учешћа у животу и раду школе кроз разноврсне активносте, као и преузимање одговорности за доношење одлука важних за рад школе.
Специфични циљеви:

- Укључивање родитеља у различите наставне и ваннаставне активности
- Оснаживање родитеља за покретање различитих иницијатива
- Оснаживање родитеља за перманентно укључивање у праћење напредовања ученика

Садржаји/активности::

- Редовни родитељски састанци
- Дан отворених врата и отворени дан
- Радионице за родитеље
- Индивидуални разговори са родитељима
- Помоћ при реализацији ваннаставних активности и посебних програма
- Активно учешће родитеља у органима школе
- Учешће родитеља у културним и спортским манифестацијама школе (књижевне вечери, приредбе, изложбе, вашар)
- Организовање социјалних активности-дружење, излети...
- Предавања за родитеље

16. Програм излета, екскурзија и наставе у природи

Општи циљ: упознавање ученика с појавама и односима у природној и друштвеној средини, упознавање с културним, историјским и духовним наслеђем и привредним могућностима краја који обилазе, побољшање здравља, психо-социјалног и физичког развоја ученика, остваривање васпитно-образовних задатака у целини.

Специфични циљеви:

- Проучавање објеката и појава у природи
- Уочавање узрочно – последичних односа у конкретним природним и друштвеним условима
- Развијање интересовања за природу, боравак у природи и изграђивање еколошких навика
- Упознавање начина живота и рада људи појединих крајева

- Развијање позитивних односа према националним, културним и естетским вредностима, спортским потребама и навикама, развијање позитивних социјалних односа
- Схватање значаја здравља и здравих стилова живота
- Подстицање испољавања позитивних емоционалних доживљаја и импресија према крају који обилазе и упознају
- Реализација оперативног плана рада наставних предмета,
- Побољшање здравља, физичких и функционалних способности, здравствене и културе хигијенских навика код ученика.
- Проширивање и проверавање постојећих, стицање нових знања и искустава о природи, основним законитостима развоја природе непосредним посматрањем и доживљавањем.
- Развијање свести о потреби заштите, неговањем и унапређивањем природне и животне средине и развијање еколошке свести.
- Оспособљавање и навикавање ученика да самостално стичу знања непосредним посматрањем и истраживањем појава и догађаја у природи и раду људи.
- Развијање потреба, интереса и навика за рационалним провођењем слободног времена правилним организовањем активности.
- Развијање социјализације, комуникације и међусобне сарадње код ученика, такмичарског духа
- Богаћење дечијих социјалних искустава и знања у условима интензивније интеракције и комуникације између ученика и наставника током заједничког живота и рада у школи у природи о: властитим емоцијама и емоцијама других, неопходности путовања као потреба и права других, потреби групне сарадње, групне припадности, солидарности и одговорности према сопственом раду и понашању.
- Неговање правилног односа према личној и имовини других.
- Задовољавање основних дечијих потреба за кретањем и игром;

Разред	Дестинације	Садржаји које ће ученици посетити	Трајање екскурзије	Време реализације
1	Нишка бања	Ниш (Нишки војни аеродром, Тврђава, Чегар), Нишка бања	1 дан	април-мај
2	Врњачка бања	Крушевац (црква Лазарица), манастир Љубостиња, Врњачка Бања, манастир Велуће, Наупаре	1 дан	април-мај
3	Јагодина	Раваница, Ресавска пећина, Манасија, Јагодина (зоо врт, аква парк, музеј воштаних фигура)	1 дан	април-мај
4	Буковичка бања	Крагујевац, Топола, Опленац, Буковичка бања, Рисовача(пећина).	1 дан	април-мај
5	Београд	Храм св. Саве, Музеј Николе Тесле, Ботаничка башта (Јевремовац), Зоолошки врт, Калемегдан, Кнез Михајлова улица	1 -2 дана	април-мај
6	Бања Ковиљача	Лозница, манастир Троноша, Тршић (Вукова родна кућа), Бања Ковиљача, Ваљево(променада, Завичајни музеј, Муселимов конак), Бранковина (гроб Десанке Максимовић) Ноћење у Бањи Ковиљачи	2 дана	април-мај
7	Златибор	Жича, Благовештење, Стопића пећина, Шарганска осмица, Дрвенград, Златибор, Суденица	2 дана	април-мај

		Ноћење на Златибору		
8	Нови Сад	Виминацијум, Смедерево (Смедеревска тврђава), Фрушка гора (манастир Хопово), Нови Сад (уже градско језгро, Петроварадинска тврђава), Сремски Карловци (Гимназија, Митрополија, Црква,фонтана), Кулпин (дворац Јагодића), Идвор (Музеј Михајла Пупина), Ковачица(Музеј наиве). Ноћење у Новом Саду	3 дана	април-мај

НАСТАВА У ПРИРОДИ У ПРВОМ ЦИКЛУСУ ОСНОВНОГ ОБРАЗОВАЊА И ВАСПИТАЊА

Предлог за начин и поступак извођења наставе у природи					
дестинација	Тара	Златибор	Гоч	Копаоник	Дивчибаре
време реализације	април/мај	април/мај	април/мај	април/мај	април/мај
трајање	7 дана	7 дана	7 дана	7 дана	7 дана
смештај - категорија објекта, структура смештаја и начин услуживања	- хотел – друге или треће категорије (4 или 3 звездице); - собе – са 2 или 3 кревета (без кревета на спрат) са купатилом и тоалетом у свакој соби; собе у главном објекту, никако депаданс. - услуге – 3 оброка (доручак, ручак, вечера) и ужина; време послуживања у договору са реализаторима, наставницима и према дневним активностима ученика. Коришћење просторија за учионицу и дневни боравак са ТВ-ом. Беплатан Wi-fi интернет 24 часа дневно. Спортски терени.				
садржај активности, посете културно-историјским споменицима	Настава у природи била би изведена за ученике од првог до четвртог разреда чији родитељи су дали сагласност, у објекту где је могуће извођење наставе и ваннаставних садржаја. За ученике који не одлазе на наставу у природи организује се настава у матичној школи. Реализација наставе у природи омогућава стицања нових и систематизацију већ усвојених знања. Ученици ће бити упознати са природно-географским карактеристикама краја, флором и фауном, обичајима, значајним културно-историјским, привредним и туристичким објектима краја који се могу посетити. Приликом посете одређеним објектима или током путовања кроз поједине крајеве ученике ће информисати наставници, кустоси, водичи... Ради пријатног расположења током путовања ученици би у аутобусу певали и слушали песме по свом избору или научене у школи. Поред наставе ту су и спортско-рекреативне и културне активности, квизови, игре и одмор, са циљем да се што више наставних и ваннаставних садржаја реализује у природном окружењу. У зависности од дестинације садржаји могу бити различити.				
Начин реализације	Током седмодневног боравка планирана је реализација образовно-васпитнх садржаја из наставних предмета: Српски језик, Математика, Свет око нас, Природа и друштво, Ликовна култура, Музичка култура и Физичко и здравствено васпитање према текућим оперативним плановима;. Током реализације наставе у природи настава ће бити усклађена са условима смештаја туристичког објекта.				

Образовно-васпитна област	Активности у образовно – васпитном раду	Циљеви и задаци
Српски језик (5 часова)	посматрање, причање, описивање, читање, писање	богаћење речника, развијање способности посматрања и уочавања богатства облика, боја, звукова у природи, изражавање сопственог утиска
Математика (5 часова)	упоређивање, закључивање израда задатака	утврдити и продубити стечена знања о сабирању и одузимању, примена стечених знања кроз решавање текстуалних задатака из свакодневних ситуација
Свет око нас/Природа и друштво (2 часа)	разгледање, препознавање, именовање, уочавање сличности и разлика	развијање одговорног односа према окружењу, уочавање и опажање живе и неживе природе у непосредној околини
Ликовна култура (1 час)	посматрање, уочавање, преобликовање	подсицање оргиналности креативности код ученика
Музичка култура (1 час)	певање, слушање музике, играње	учење нових песама, подстицање расположења и ведрине
Физичко и здравствено васпитање (3 часа)	саладавање природних препрека, шетање, трчање, одржавање личне хигијене	развијање издржљивости и истрајности, развијање хигијенских навика

17. Програм рада школске библиотеке

Општи циљ: Библиотека као центар културне и васпитне делатности прати и помаже реализацију образовно-васпитног процеса кроз различите облике активности.

Специфични циљеви су :

- Набавка, обрада и дистрибуција књига и другог библиотечког материјала потребног ученицима и наставницима у остваривању наставног плана и програма .
- Праћење издавачке делатности на плану дечје, научно – популарне и стручне литературе, развијање љубави према књизи, организовање активних читалаца и читање најновијих издања савремене литературе у циљу развијања љубави према читању , тумачењу дела и изражености артикулацији текста .
- Упућивање ученика у коришћење различитих облика информација , повезивање са широм друштвеном средином на културном плану, интензивна сарадња са другим школским библиотекама, Сеоском библиотеком и Народном библиотеком Србије.
- Стручно усавршавање библиотекара .

Садржаји/активности:

Образовно – васпитни рад

- упознавање ученика првог разреда са локацијом школске библиотеке
- упис ученика првог разреда у школску библиотеку

- упућивање ученика на школску библиотеку и развијање љубави према књизи и читању
- Промовисање програма читања и културних догађаја кроз квизове такмичења, изложбе, постављање паноа на задате теме
- Обука ученика за коришћење каталога и претраживање базе података по различитим параметрима
- Савладавање вештине учења (прикупљање, бирање,бележење, вредновање)
- коришћење ресурса библиотеке
- израда паноа са темама из наставних садржаја и обележавања важних датума
- часови у библиотеци у сарадњи са учитељима и наставницима према њиховим плановима
- сарадња са појединим секцијама у школи
- сарадња са школским педагогом и психологом

Библиотечко – информатичка делатност и стручно усавршавање
- набавка књижне грађе
- библиотечки послови обраде и заштите књижног фонда
- вођење евиденције о потебној стручној литератури и њена набавка
- ревизија књига
- евиденција чланова и потребно ажурирање
- кроз стручну литературу стално стручно уавршавање и потребно едуковање
- контрола картотеке, писање извештаја о раду

Културно – јавна делатност
- Књижевни сусрети, промоција књига
- организација школских манифестација
  – Школска слава
  – Дан школе
- посета Сајму књига

18. Начин остваривања других области развојног плана школе које утичу на образовно-васпитни рад

18.1. Програми ученичких организација

18.1.1. Програм рада Ученичког парламента

Парламент чине по два представника сваког одељења седмог и осмог разреда и бира се сваке школске године.
Активности:
- конституисање Парламента,
- избор председника и заменика председника Парламента,
- упознавање ученика са пословником о раду Парламента

- избор ученика за рад у стручним органима школе и тимовима, активима
- правила лепог понашања- правила понашања у школи
- како помоћи ученицима који имају проблеме и учењу и понашању
- однос ученик-ученик ; ученик-наставник,
- обележавање Дечије недеље, Дана школе
- Обележавање Светског дана старијих особа, Светског дана деце, Светског дана борбе против СИДЕ и друго
- културно-забавни живот ученика (Нова Година,Св.Сава, журке)
- Спровођење хуманитарних акција- деца-деци,
- заштита животне средине (срећујемо школу да нам у њој буде пријатно-помоћ еколошкој секцији),
- учешће у организацији спортских турнира – превенција против насиља
- анализа успеха и дисциплине ученика и предлози за побољшање истог,
- оптерећеност ученика ваннаставним активностима,
- припреме за такмичење ученика и резултати са такмичења ученика,
- професионално информисање ученика (упознавање ученика са конкурсима за упис у средње школе и друго)
- Завршни испит
- оцена рада ученичког парламента,
- предлози за унапређивање рада у наредној години.

18.1.2. Програм рада Вршњачког тима

Вршњачки тим чине по два представника свих одељења 5 – 8. разреда.
Чланови вршњачког тима су ученици који имају позитиван статус у одељењу, воле тимски рад, који су комуникативни, креативни, толерантни, који не испољавају насилно понашање, који су стрпљиви, спремни да помогну другом, спремни на сарадњу.
Циљеви: превенција насиља кроз развијање асертивног начина комуникације, грађење самопоуздања и вештине комуникације, позитивно управљање емоцијама, унапређивање односа са вршњацима, развијање другарства, поштовања и емпатије, развијање толеранције, хуманих вредности, тимског духа, осећања заједништва али и јачање критичности и способности прављења здравих избора.
Задатак Вршњачког тима је да се кроз низ активности током школске године залаже за промоцију, вредновање и усвајање животних вредности – другарства, пожртвовања, толеранције, ненасилних облика комуникације, хуманости.
Задатак ментора је да прати рад тима, да спроводи све планиране активности, да оспособи и припреми ученике за самостално учешће у оквиру тима и подстакне их на ширење позитивне радне климе у својим одељењима.
Тим заједно осмишљава активности, које чланови тима затим са својим одељењима спроводе.

Активности:
- Формирање вршњачког тима
- Дефинисање улога и одговорности чланова тима и упознавање са циљевима и задацима рада
- Доношење одељењских правила
- Помоћ ОС у организовању ЧОС посвећеним превенцији насиља
- Упознавање ученика са нивоима и облицима насиља
- Упознавање ученика са поступцима интервентних активности
- Учествовање у обележавању Дечије недеље

- Обележавање међународног дана толеранције(16.11)
- Осмишљавање и организовање акција у превенцији дискриминације и насиља (трибина, кампања, предавање...)
- Организовање предавања за ученике
- Организовање радионица са ученицима млађих разреда
- Учествовање у изради школског листа – прилог
- Вршњачка подршка у учењу
- Анкетирање ученика о ефикасности ВТ
- Евалуација и прављење акционог плана за наредну годину
- Писање извештаја
- Сарадња са тимом за заштиту од дискриминације, насиља, злостављања и занемаривања и ОС
- Континуирано праћење и евидентирање случајева насиља у школи
- Подршка ученицима који трпе насиље

18.1.3. Програм рада подмладка Црвеног крста

Подмладак Црвеног крста чине сви чланови и волонтери узраста од 7 до 15 година, а који су и циљна група у различитим програмским активностима Црвеног крста.

Подмладак Црвеног крста се организује и делује у основним школама. У вртићима и предшколским установама Црвени крст може реализовати активности примерене узрасту деце.

Подмладак Црвеног крста је циљна група Организације, али је и укључен у реализацију акција Црвеног крста.Подмладак Црвеног крста је обухваћен едукацијама из области промоције хуманих вредности и здравља. Учесници су скоро свих традиционалних активности/акција Црвеног крста, као што су:

- Трка „За срећније детињство“;
- Безбедност деце у саобраћају;
- Светски дан борбе против АИДС-а;
- Светски дан борбе против ТБ;
- Конкурс „Крв живот значи“;
- „Дечја недеља“;
- „Један пакетић-пуно љубави“;
- „Друг-другу“;
- Такмичења знања (Шта знаш о Црвеном крсту/здрављу/ДДК);
- Обука/такмичење у указивању прве помоћи;
- Акција уређења школе и околине;
- Недеља Црвеног крста и обележавање 8 маја – Светског дана Црвеног крста;
- Конкурс „Црвени крст и ја“ у оквиру Недеље Црвеног крста (ликовни/литерарни радови);
- Месец солидарности;
- Акције борбе против пушења, алкохолизма и наркоманије;
- Друге акције и програмске активности које реализује Црвени крст на локалном нивоу у зависности од потребе друштвене заједнице.

18.2. Програм инклузивног образовања

Програм инклузивног образовања има за циљ да, у складу са Законским и другим прописима као и на основу досадашњег искуства, дугорочно унапреди рад са децом са сметњама у развоју, децом са посебним образовним потребама и децом из маргинализованих и осетљивих друштвених група и да им обезбеди једнако право на образовање и доступност образовања и васпитања, без дискриминације и издвајања деце.

Основни циљ

Основни циљ овог програма је подстицање развоја и интегрисаност деце са сметњама у развоју и децом са посебним образовним потребама у групу вршњака без развојних тешкоћа. Потребе детета су основни оријентир за адаптацију програма намењених деци са сметњама у развоју и деци са посебним образовним потребама, а наставници и родитељи су активни партнери у том процесу.

Начин реализације

Основне идеје програма су да потребе детета и развијеност његових способности представљају основне критеријуме за избор програма рада који су му намењени. Инклузивни програм подразумева и додатну едукацију наставника и стручног тима и остваривање партнерског односа са родитељима у процесу стимулације развоја детета.

- Анализа стања и потреба израде ИОП-а- Мапирање ученика којима је потребна подршка у образовању
- Подношење писменог захтева и процена интересорне комисије
- Максимално је двоје ученика са сметњама у развоју или посебним образовним потребама укључено у једно одељење.
- Израда персонализованих планова наставае и учења за рад по индивидуалном образовном плану и друге документације
- Заступљен је тимски рад што значи да је за сваки ученик са сметњама у развоју формиран тим који чине родитељ, одељењски старешина, предметни наставници и стручни сарадници. Они заједнички планирају и реализују персонализоване програме наставе и учења, и код куће, и прате њихове ефекте. Тако се остварује партнерски однос са родитељима који су драгоцени у стимулацији развоја све деце, а посебно деце са сметњама у развоју и посебним образовним потребама.
- Организовање вршњачке помоћи међу ученицима
- Организовање дебате, трибине, радионице, округлог стола, ликовног и литерарног конкурса
- Укључивање у активности Дневног боравка за децу и омладину ометену са сметњама у развоју „Сунце“ у Водицама
- Укључивање у акцију „Чепом до осмеха“
- Учешће у пројектима "Партнерство за праведно и квалитетно образовање", „Учимо сви заједно“ и друге
- Активности у оквиру транзиције ученика из предшколског програма у први разред, из разредне у предметну наставу и из основне у средњу школу (детаљно разрађене у Годишњем плану рада школе)
- Спровођење акционог плана за планирање, организовање и спровођење Завршног испита за ученике са сметњама у развоју и инвалидитетом и ученике из социјално нестимулативних средина

Индивидуални образовни планови се сматрају делом школског програма. (Анекс – Индивидуални образовни планови)

18.3. Компензаторни програм

Компензаторним програмом планирају се интервенције чији је циљ да се спречи или надокнади интелектуално, социјално и емоционално заостајање деце из социо-економски и образовно неповољних (најчешће ромских) породица.

Програм је индивидуално оријентисан – пажња се усмерава на појединачно дете и његову породицу.

Пре израде програма потребно је сагледати шире социјално окружење, идентификовати препреке(социјалне и материјалне) и наћи потенцијалан начин за ублажавање неповољних услова у којима дете живи.

Главни циљ овог образовног компензаторног програма је интеграција ромске деце у образовни систем, односно помоћ овој деци да надокнаде пропусте у образовању и васпитању током предшколског и раног школског периода. Из овако дефинисаног циља произилази неколико општих категорија циљева, који се односе на основне аспекте дечијег развоја:

1. Развој дечије мотивације, пре свега унутрашње, за учење и школовање
2. Развој општих интелектуалних способности и креативности
3. Развој социјалне интелигенције и социјалног понашања
4. Стицање одређених школских знања и вештина (читање, писање, рачунање)

Задатак	Активности
Развијање унутрашње мотивације за учење и школовање	-истицање позитивних модела за идентификацију -рад са родитељима на подизању аспирација у вези школовања детета -обука родитеља како да раде са својим дететом - стварање пријатне, позитивне климе у одељењу и стварање атмосфере међусобног уважавања -коришћење похвале и подршке као и награђивања
Развијање интелектуалних способности и креативности	-развијање језичке компетенције -богаћење фонда речи -развијање способности организације и одржавања пажње -оспособљавање за самостално учење -развијање креативности подстицањем необичних, оригиналних, аутентичних одговора
Развијање социјалне интелигенције	-укључивање у одељењску групу и успостављање позитивних односа са вршњацима -развијање самопоштовања (стварање позитивне слике о себи) -развијање радних навика, самосталности, одговорности -развијање хигијенских, здравствених и безбедносних навика
Стицање школских знања	-израда инвентара основних појмова знања и вештина које треба развити -индивидуализовање циљева

18.4. Програм превенције осипања ученика

Осипање се у Приручнику за планирање, спровођење и праћење мера за спречавање осипања ученика односи на оне „ученике који су прекинули своје школовање пре добијања одговарајуће дипломе или сведочанства" (Ибид, 2016). Оно се не односи на смањење броја ученика као последицу демографског пада становништва или пресељења/преласка ученика у другу школу (Ибид, 2016).

У литератури се може наћи и појам раног напуштања школовања, који је прихваћен у земљама ЕУ и односи на ученике/студенте узраста од 18 до 24 године, који су „стекли ниже средње образовање или образовање испод тог нивоа, а који више не учествују у образовним процесима" (Ибид, 2016).

Активности које су предузимане у циљу реализације програма превенције осипања ученика прожимају се кроз активности свих стручних већа, тимова, стручних и руководећих органа школе.

Најчешћи фактори ризика осипања ученика су:

- Сиромаштво и друштвено маргинализоване породице,
- Један број ученика доприноси породичном буџету (то су углавном ученици ромске националности из Бериља),
- Породични проблеми или дисфункционалне породице,
- Школски неуспех
- Изостајање са наставе
- Неприхваћеност од стране вршњака
- Различити проблеми у понашању
- Несхватање значаја образовања

Акциони план за превенцију осипања ученика доноси школа и он помаже школи да примени Закон о основама система образовања и васпитања (Службени гласник РС бр. 88/2017 , 27/2018-др.закони, 10/2019 и 6/2020). Према поменутом закону при остваривању принципа система образовања и васпитања посебна пажња се посвећује „смањењу стопе осипања из система образовања и васпитања, посебно особа из социјално угрожених категорија становништва и неразвијених подручја, особа са сметњама у развоју и инвалидитетом и других особа са специфичним тешкоћама у учењу и подршци њиховом поновном укључењу у систем, у складу са принципима инклузивног образовања".

Задаци:

- Рана идентификација и реаговање
- Успостављање додатних мера и активности на нивоу школе за превенцију раног напуштања образовања кроз укључивање родитеља у превенцију осипања
- Успостављање додатних мера и активности на нивоу школе за превенцију раног напуштања образовања кроз обезбеђивање вршњачке подршке
- Успостављање додатних мера и активности на нивоу школе за превенцију раног напуштања образовања кроз обезбеђивање савремене технологије
- Подизање капацитета свих запослених у школи за правовремено препознавање и адекватно реаговање у ситуацији ризика од напуштања школовања

Активности:

- Прикупљање података за идентификацији ученика који су под ризиком од осипања
- Процена специфичних потреба ученика под ризиком од осипања
- Креирање мера подршке за ученике који су под ризиком и израда индивидуалних планова превенције раног напуштања школовања
- Примена планова превенције раног напуштања школе
- Ревизија планова у складу са резултатима праћења
- Укључивање родитеља из ромске заједнице као маргиналне групе на припремању и реализацији школских приредби и манифестација (Дан школе, Свети Сава, Ђурђевдан)
- Организовање радионица на тему: Редовност похађања наставе
- Организовање радионица на тему: Малолетнички бракови
- Едукација родитеља о значају образовања, кроз родитељске састанке и радионице
- Саветодавно-инструктивни рад са родитељима или групом родитеља на тему важности образовања (радионице, састанци)
- Укључивање ученика у припремање и реализацију спортских фер-плеј такмичења
- Укључивање ученика у реализацију активности у оквиру Ученичког парламента
- Укључивање ученика у реализацију активности професионалне орјентације

- Побољшање услова за учење применом и набавком савремене информационо комуникационе технологије
- Учешће у пројекту Партнерство за праведно квалитетно образовање

18.5. Програм безбедности и здравља на раду

Програм безбедности и здравља на раду обухвата заједничке активности школе, родитеља и локалне самоуправе, усмерене на развој свести за спровођење и унапређивање безбедности и здравља на раду.

Те активности су следеће:

- Периодични прегледи и испитивање опреме за рад
- Средства и опрема за рад, електричне инсталације, грејање и друге инсталације одржавају се редовно и правилно у исправном стању, у складу са техничким прописима и одређеним стандардима, на начин који обезбеђује одговарајућу сигурност запослених.
- Периодичне прегледе и провере исправности врше лица са одговарајућим лиценцама.
- Испитивање услова радне средине

У радним и помоћним просторијама у којима се при раду евентуално користе штетне или опасне материје, ради спречавања повређивања, као и утврђивања да ли радна средина одговара условима за продутиван рад и здравље врши се испитивање:

- микроклиме (температура, брзина струјања ваздуха и релативна влажност ваздуха)
- хемијске штетности (гасови, паре, дим, прашина)
- физичке штетности (бука, вибрација и штетна зрачења)
- осветљеност
- материје чија су својства опасна по живот и здравље запослених

Израда акта о процени ризика

Процена ризика се заснива на систематском евидентирању и процењивању могућих врста опасности и штетности на радном месту и радној околини, на анализирању организације рада и радног процеса, средстава рада, сировина и материјала у радном процесу, средстава и опреме за личну заштиту и других елемената који могу да изазову ризик од повреда на раду, оштећење здравља или обољење.

Процена ризика између осталог обухвата:

- опис технолошког и радног процеса
- опис средстава за рад
- опис средстава и опреме за личну заштиту
- снимање организације рада
- препознавање и утврђивање опасности и штетности на радном месту и у радној околини
- процена ризика у односу на опасности и штетности
- утврђивање начина и мера за отклањање, смањење или спречавање ризика

Оспособљавање запослених и ученика

Послодавац је дужан да изврши теоријско и практично оспособљавање запослених за безбедан и здрав рад при заснивању радног односа, премештању на друге послове, приликом увођења нове технологије, односно нових средстава за рад, као и код промене процеса рад.

Провера теоријске и практичне оспособљености запосленог за безбедан и здрав рад обавља се на радном месту.

Одељењски старешина и наставници који с ученицима обрађују одговарајуће програмске садржаје обавезни су да ученике упознају са опасностима с којима се могу суочити за време остваривања образовно-васпитног рада и других активности које организује Школа, као и с начином понашања којим се те опасности избегавају или отклањају.

Ради спровођења мера безбедности и здравља, Школа сарађује са државним органима и органима локалне самоуправе, као и другим субјектима с којима је таква сарадња потребна, а посебно са:

1. Министарством просвете, науке и технолошког развоја
2. Министарством унутрашњих послова
3. органима града Прокупље
4. Центром за социјални рад Прокупље

18.6. Програм школског маркетинга

Комуникација у односу са јавношћу је процес који укључује размену чињеница, мишљења и идеја између пословних или непрофитних институција и јавности и има за циљ узајамно разумевање. Информисање и комуникације се остварују преко интерних и екстерних односа са јавношћу.

Циљно **интерно** информисање у школама се реализује путем одржавања наставничких и одељенских већа, састанака актива, или путем огласних табли, плаката, билтена, издавања школског листа, подношењем извештаја.

Живот и рад школе у току школске године оглашава се у облику:

- Сајта школе www.osrpc.edu.rs и facebook странице
- Летописа школе
- Школског листа „Ђерв”(магазин, новине)
- Зидних новина
- Штампаних материјала (флајери, постери...)
- Посебних маркетинг активностима (презентације, радионице, отворена врата, пројекти...)
- Изложби, представа, приредби
- На огласним таблама у холовима школе и зборници

18.7. Програм рада ученичке задруге Ђерв

Ученичка задруга је најпогоднији облик радног васпитања који младе припрема за живот, рад и стваралаштво. Ученичка задруга је модеран облик образовно – васпитног рада који значајно доприноси потпунијем и ефикаснијем остваривању циљева и задатака школе па је треба схватити, примењивати и организовати као облик рада са ученицима кроз који се на најбољи начин може допринети радном, економском и еколошком образовању и васпитању. Рад се заснива на активностима које су у складу са интересовањима ученика, могућностима школе и потребама средине; Обједињују се знања из више наставних предмета и наставних области; Користи се више извора знања; Осмишљене су везе између школских знања, интересовања ученика и свакодневног живота; У радним активностима доминирају активне методе (кооперативни и тимски рад, решавање проблема, учење путем открића, разговори, практичне активности и др.); Постоји јасно утврђен циљ какав производ или услугу треба остварити на крају процеса рада; У раду се успостављају сарадднички односи; Ученик-задругар се посматра као целовита личност која планира, ствара и одлучује.

Средствима оствареним у Задрузи финансирају се:

- такмичења ученика;
- наградна путовања;
- организовање разних дешавања у школи (забаве за ученике, едукативне радионице);
- рад Ученичког парламента;
- организацију свечаних академија и представе у школи;
- опремање и адаптација школског простора;
- штампање школског листа.
- награђивање ученика и наставника.
- побољшање услова рада ученика и наставника.

Циљеви су:

- Развијање позитивног односа према раду и стваралаштву,
- Повезивање наставе са производним и другим друштвено-корисним радом;
- Развијање свести о колективном раду, сарадњи и међусобном помагању;
- Развијање одговорности за предузете обавезе и дужности;
- Остварење добити и њено распоређивање за намене утврђене Правилником о раду задруге.
- Уређење и развој школе средине;
- Стварање бољих услова за живот и рад у школи.

Ученичка задруга наше школе оствариваће свој програм (своје активности) кроз следеће радне погоне:
РП-КРЕАТИВНА УЧИОНИЦА: радионице производње и украшавања предмета;
РП - ИЗДАВАЧКА ДЕЛАТНОСТ: школски лист…;

РП . Креативна учионица

Организовањем производних радионица ученици савлађују начин израде различитих продуката.

Радионице:
1. Осликавање каменчића, магнета, пресека дрвета
2. Израда сапуна
3. Израда и пуњење врећица са миришљавим биљем
4. Везење ланених врећица/торби
5. Израда накита од полимерне глине
6. Израда одевних предмета од вунице
7. Израда обележивача за књиге
8. Израда новогодишњих честитки, папирних пахуљица, украса, кутијица од шибица
9. Израда новогодишњих украса за зидове, врата, јелку и божићних предмет
10. Израда честитки за осми март

11.Израда украса за Ускршње празнике
12. Израда гињолица за луткарску представу, декорисање паравана, израда реквизита за сцену, луткарска представа

- Новогодишњи вашар, Ускршњи вашар
- Штампање каталога дечјих радова

РП. Издавачка делатност
Издавање школског листа „Ђерв“ у штампаном и електронском облику је основна издавачка делатност школске задруге. Лист излази једном годишње и обухвата целокупне школске активности и актуелне ваншколске теме. Сви запослени у школи су сарадници и имају обавезу да благовремено обавештавају уредништво и достављају материјал о активностима које сматрају битним за објављивање.
Активности:

- Штампање и дистрибуција
- Издавање електронске верзије „Ђерва“ промотивне активности
- Припремање материјала
- Рад са новинарском секцијом
- Састанци уредништва (најмање једном месечно)
- Координативни рад са сарадницима листа
- Припреме за штампу
- Штампање и промотивне активности
- Дистрибуција штампане верзије листа
- Издавање електронске верзије листа
- Конкурисање на такмичењу за најбољи школски лист код Друштва за српски језик и књижевност Републике Србије